

МАТЕРІАЛИ
26-ї СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

Міністерство аграрної політики та продовольства України
Миколаївський національний аграрний університет

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Обліково-фінансовий інститут

Матеріали
26-ї студентської науково-теоретичної
конференції

м. Миколаїв, 18-20 березня 2013 р.

Миколаїв

2013

УДК 338.432-053.6

ББК 65.32.4+60.542.15

М

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення № 74 від 03.01.2013 р.)

Редакційна колегія:

В. С. Шибанін – д-р техн. наук, професор;
В. П. Клочан – канд. екон. наук, доцент;
О. М. Вишневська – д-р екон. наук, професор;
Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор;
М. В. Дубініна – канд. екон. наук, доцент;
В. О. Ханстантинов – д-р. політ. наук, доцент;
Ш. М. Іхсанов – канд. техн. наук, доцент;
Н. Г. Шарата – канд. пед. наук, доцент.

МЗ4 Матеріали 26-ї Науково-теоретичної студентської конференції, 18-20 березня 2013 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2013. – 519 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей студентів обліково-фінансового факультету на 26-й Науково-теоретичній студентській конференції, присвяченій питанням формування інноваційної економіки провідних країн світу та України, перспективним напрямом економічного розвитку держави, соціально-політичному розвитку суспільства, економічного аналізу і аудиту, сучасних комп'ютерних технологій в економіці й освіті, удосконалення бухгалтерського обліку, обліково-фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств, українознавства.

УДК 338.432-053.6

ББК 65.32.4+60.542.15

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2013

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СЕКЦІЯ “БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК”

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ОБЛІКУ ДОХОДІВ

Горбач С.О., магістр групи Б 5/1

Науковий керівник: к.е.н, доцент Дубініна М.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Дохідність підприємства це показник який відображає фінансовий стан підприємства. Отже, головна мета діяльності кожного підприємства – це отримання доходу.

Дохід визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Згідно Податкового Кодексу “доходи – це загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за їх межами”.

Проблеми обліку доходів вивчали такі вчені як Ф.Ф. Бутінець, С.Ф. Голов, В.П. Завгородній, Є.В. Мних, Л.В. Нападовська, К. Друрі, Дж. Фостер і багато інших. Виходячи з аналізу публікацій можна зазначити, що дохід є спонукальним мотивом і джерелом діяльності підприємства. Підприємство приводить у рух усі виробничі фактори – капітал, працю,

Згідно з П(с)БО 15 “Дохід” доходи підприємства класифікуються за певними ознаками. Так, із метою визнання доходу та визначення його суми розрізняють дохід від: – реалізації продукції, товарів, інших активів, придбаних з метою продажу (крім інвестицій у цінні папери); – надання послуг, виконання робіт; – використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом якого є отримання відсотків, дивідендів, роялті [2].

У процесі реформування бухгалтерського обліку вітчизняна теорія обліку наповнюється новими економічними поняттями і переосмислює відомі трактування. З метою уникнення невідповідностей між ними, нами пропонується у Звіті про фінансові результати вилучити статтю “Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)”, оскільки визначення категорії “чистий дохід” не трактується в жодному літературному джерелі. Залишити статтю “Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)” без слова “виручка”, де буде відображатися дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без податку на додану вартість та акцизного збору. Зміст такої статті відповідатиме всім вимогам П(С)БО 15 “Дохід”.

Важливою є проблема постійних розбіжностей, що існують між податковим та бухгалтерським обліком доходів. Тому це й призводить до виникнення подвійного обліку доходів і потребує як найшвидшого усунення шляхом удосконалення чинного законодавства України з цих питань.

Ще одна важлива проблема обліку доходів є проблема рівня відповідальності обліково-контрольної системи підприємства щодо його доходів діючому законодавству з обліку, контролю та меті і завданням самого підприємства [1].

З ухваленням Податкового кодексу України вирішено ряд проблемних питань, які виникали при здійсненні органами державної податкової служби контрольних функцій. Так, на законодавчому рівні закріплено обов'язок ведення платниками податків обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством. При цьому, відповідно до Кодексу, платники податків зобов'язані забезпечити зберігання вищезазначених документів, а також документів, пов'язаних із виконанням вимог законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, не менш як 1095 днів з дня подання податкової звітності, для складення якої використовуються зазначені документи.

Аналіз сучасної практики обліку доходів засвідчив, що сьогодні підприємства не можуть із достатнім ступенем достовірності оцінити реальний отриманий дохід за звітний період, особливо в розрізі конкретних джерел його утворення. Таким чином, інформація, що надається з цього приводу користувачам фінансової звітності, може містити суттєві помилки, а відтак призводити до прийняття неправильних економічних рішень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бухгалтерський облік в Україні: нормативно-практичні матеріали; за ред. Р. Л. Хом'яка. – Львів : Нац. ун-т “Львівська політехніка”, “Інтелект-захід”, 2001. – 728 с.
2. П(с)БО 15 “Дохід”, затверджено наказом МФУ від 29.11.99 р.; укл. В. Кузнецов. – Х. : Фактор, 2008. – 176 с.

ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Латій А.П., магістр групи Б 5/1

Науковий керівник: к.е.н, доцент Дубініна М.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Однією з вагомих складових ефективного розвитку будь-якого сільськогосподарського підприємства, незалежно від форми власності, є налагоджене функціонування системи внутрішнього контролю. Як відомо,

внутрішній контроль присутній на кожному підприємстві, але ефективність його забезпечується не завжди. Так, невеликі підприємства найчастіше не мають достатнього персоналу, матеріальних ресурсів та рівня знань управлінців для організації необхідної системи внутрішнього контролю. Великі підприємства, навіть володіючи достатньою базою, можуть бути погано керовані, і, значні затрати, понесені на організацію контролю, не дадуть бажаних результатів.

Внутрішній контроль, загалом це система заходів, визначених управлінським персоналом підприємства та здійснюваних на підприємстві, з метою найбільш ефективного виконання усіма працівниками своїх обов'язків по забезпеченню та здійсненню господарських операцій. Внутрішній контроль визначає закономірність цих операцій і їх економічну доцільність для даного підприємства.

Необхідно зазначити, що велику частку в структурі аграрного сектору займають так звані малі підприємства. Тому на малих підприємствах, що характеризуються незначним об'ємом бізнесу і невеликою кількістю працюючих, обмеженість ресурсів, що є в їх розпорядженні, зумовлює здійснення контролю, в основному, у формі реалізації бухгалтерським обліком своїх контрольних функцій. Це притаманно більшості сільськогосподарських підприємств. Для них створення контрольних служб і проведення спеціальних контрольних процедур і заходів вимагатиме додаткових витрат, яких малі підприємства можуть не мати в наявності. Прикладом можна зазначити таке підприємство як ПОСП "Злагода" Новобузького району Миколаївської області. Воно є середнім за розміром, оскільки має в розпорядженні близько 2500 га землі. Розташоване в сільській місцевості на відстані 25 км від районного центру та 125 км від обласного центру. Спеціалізується на виробництві продукції рослинництва, зокрема зернових та олійних культур. Щодо цієї галузі то контроль над нею здійснюється головним агрономом, головним інженером, які слідкують за технологією обробки культур та безпосередньо обліковим персоналом в цій галузі у складі 6 осіб. Внутрішній контроль за виплатами працівникам здійснюється бухгалтером з оплати праці, який слідкує за вчасною здачею документів для нарахування оплати праці, правильним складання облікових форм, обґрунтованістю проведених розрахунків та безпосередньо формує всі регістри для виплати коштів. З всього вище сказаного можна зазначити ще те, що весь контроль за обліком та розрахунками за виплатами працівникам здійснюється головним бухгалтером на підприємстві, оскільки окремо створеної служби внутрішнього контролю на даному підприємстві не існує. Тому що, це є досить затратним і трудомістким процесом на думку керівництва.

Загалом система внутрішнього контролю – це дуже складний і тонкий механізм, невід'ємними частинами якого є абсолютно усі підрозділи підприємства. Система внутрішнього контролю – це своєрідна функціональна організація всередині підприємства. Отже, можна сказати, що запровадження дієвого внутрішнього контролю на аграрних підприємствах є досить ефективним та має враховувати особливості та специфіку даного суб'єкта господарювання. Адже при налагодженому контролі за виробничими процесами зменшуються ризики вагомих втрат для підприємства, в тому числі в сфері оплати праці.

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Яцків Л.Г., студентка групи Б 5/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Дубініна М.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Вивчення класифікації витрат на сьогоднішній день є досить актуальним, оскільки сучасні вимоги до інформації потребують наявності деталізованих та багатоваріантних інформаційних потоків про витрати в цілому. Саме від правильної класифікації витрат залежить вибір оптимальних варіантів та ефективність прийняття різноманітних управлінських рішень, що впливає на рівень показників, які характеризують діяльність суб'єкта господарювання. Доречно відмітити З.П. Евзлін (1905 р.), що правильна класифікація будь-якої сукупності має таке ж важливе значення, як лікарський діагноз для кожного окремого органу або хвороби всього організму. Застосування неправильної класифікації витрат призводить до прийняття неефективних управлінських рішень, які в подальшому негативно впливатимуть на результати та розвиток роботи підприємства. Але для реалізації функцій управлінського обліку класифікації витрат фінансового обліку та економічної теорії недостатньо, оскільки вони не забезпечують процес прийняття управлінських рішень повною та необхідною інформацією. Сьогодні керівникам для прогнозування поточних і стратегічних управлінських рішень та контролю витрат за сферами діяльності і центрами відповідності недостатньо загальноприйнятої класифікації витрат. Інформація в управлінському обліку залежить від його мети та завдань, а тому на основі правила Р. Ентоні “для різних користувачів і різних цілей потребується різна інформація”, в обліку виділяють класифікацію витрат, що відповідає її управлінському аспекту.

У теорії та практиці бухгалтерського обліку існують різні підходи до класифікації витрат. Проте, жодна з них не може розглядатися як еталонна через свою зорієнтованість на задоволення специфічних інформаційних потреб різних категорій користувачів та особливості діяльності конкретного підприємства. З огляду на це дослідження проблем класифікації витрат на прикладному рівні з метою їх наукового обґрунтування та практичної апробації завжди залишаються актуальними.

Проблемам класифікації витрат завжди приділялося достатньо уваги з боку науковців. Ці питання досліджувалися багатьма вітчизняними вченими, зокрема Б.І. Валуєвим, Ф.Ф. Бутинцем, С.Ф. Толовим, В.О. Ластовецьким, Л.В. Нападавською, М.С. Пушкарем, В.В. Сопкам, М.Г. Чумаченком та іншими. Загалом погоджуючись з науковими розробками попередників вважаємо, що порядок класифікації витрат за економічними елементами та статтями калькуляції, що регламентується чинними нормативними документами, а саме П(С)БО 16 “Витрати”, Планом рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцією про його застосування, Методичними рекомендаціями з формування собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості, потребує суттєвого удосконалення.

На сільськогосподарських підприємствах для цілей фінансового обліку використовують класифікацію витрат, наведену в П(С)БО 16 “Витрати”, а для внутрішньогосподарського планування, обліку і калькулювання собівартості продукції застосовують класифікацію витрат, подану у Методичних рекомендаціях з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг у сільському господарстві № 132, відповідно до яких всі витрати формуються за центрами відповідальності, об'єктами обліку, планування та калькулювання і класифікуються за: характером участі в процесі виробництва (основні і накладні), способом включення в собівартість продукції (прямі і непрямі), обсягом виробництва і складу витрат (змінні – пропорційні і непропорційні, постійні), видами витрат, економічними елементами (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати) та відношенням до собівартості продукції (витрати на продукцію і витрати періоду).

Витрати підприємства можна класифікувати за різними ознаками.

За економічними елементами витрати класифікуються на: матеріальні витрати (сировина та основні матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, енергія, запасні частини, тара й тарні матеріали, допоміжні матеріали тощо); витрати на оплату праці (заробітна плата за окладами і тарифами, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, премії інші витрати на оплату праці); відрахування на соціальні заходи (відрахування на пенсійне забезпечення, відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві, відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від тимчасової втрати працездатності); витрати на амортизацію (суми нарахованої амортизації необоротних активів); інші операційні витрати (витрати на відрядження, витрати на оплату послугокомерційних банків, послуг зв'язку, витрати на охорону праці тощо).

На сільськогосподарських підприємствах слід класифікувати витрати в управлінському обліку для прийняття управлінських рішень за такими напрямками: для визначення собівартості продукції (робіт, послуг), оцінки запасів і фінансових результатів; для аналізу і планування; для контролю і регулювання.

Разом з тим, враховуючи технологічні особливості процесу виробництва сільськогосподарської продукції для контролю і регулювання витрат за кожною стадією виробництва, доцільно класифікувати їх за етапами технологічного процесу: в рослинництві – залежно від технології вирощування сільськогосподарських культур, у тваринництві – залежно від вікових особливостей тварин у процесі їх вирощування та видів біологічних активів і продукції, що дозволить формувати та контролювати величину виробничих витрат на кожній стадії вирощування сільськогосподарських культур та тварин, (наприклад, рослинництво: основний обробіток ґрунту, передпосівний обробіток ґрунту, посів, догляд за посівами, збір урожаю; тваринництво – народження, утримання до відлучки, відлучка, сортування, відгодівля за цільовим призначенням).

Запропонована класифікація витрат для побудови управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах дає можливість здійснювати управління витратами з метою забезпечення ефективного процесу виробництва і реалізації продукції. Для цього внутрішньогосподарський облік повинен мати відповідні методи обліку витрат.

РОЛЬ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Жорняк М.І., студентка групи Б 4/5

Науковий керівник: к.е.н., доцент Потриваєва Н.В.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах існуючої кризи неплатежів в Україні безконтрольне зростання дебіторської заборгованості стає поширеним явищем. На даний час облік дебіторської заборгованості повністю регулюється законодавчими актами, але незважаючи на повний контроль з боку держави, в системі розрахунків дебіторської заборгованості існує ряд проблем, пов'язаних з несвоєчасністю її погашення покупцями.

Сучасний облік дебіторської та кредиторської заборгованостей ведеться в одному реєстрі – Журналі № 3. Однак, це зовсім різні об'єкти бухгалтерського обліку, які лише частково пов'язані між собою [1, с. 190-196].

Облік дебіторської заборгованості регламентується П(С)БО 10 [2], що дозволяє зробити аналіз і дослідити нерозв'язані проблеми, відповідно до якого дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Дослідженню проблем обліку та аналізу дебіторської заборгованості присвячено ряд праць Ф. Бутинця, С. Голова, С. Грязнової, В. Костюченко, О. Кияшко, О. Лищенко, І. Середи, Г. Савицької, М. Швайки та ін.

Сучасні умови господарювання потребують від керівництва вітчизняних підприємств вирішення цілої низки нерозв'язаних облікових проблем. Йдеться передовсім про:

- пошук ефективних шляхів управління заборгованістю;
- вдосконалення теоретичних і методичних аспектів класифікації та відображення заборгованості в обліку та звітності;
- невизначеність обліку протермінованої і безнадійної заборгованості та її рефінансування;
- впровадження ефективної системи внутрішнього контролю заборгованості;
- узгодженість вітчизняного обліку з положеннями МСФЗ;
- питання гармонізації обліку дебіторської заборгованості за ПСБО 10 та податковим законодавством тощо.

Ці та інші аспекти обліку та контролю дебіторської заборгованості в Україні залишаються дискусійними та потребують подальших наукових досліджень.

Створення ефективної системи контролю за якістю обліку розрахунків з дебіторами вимагає розробки чіткої та досконалої класифікації дебіторської заборгованості, уніфікації способів її оцінки та документів аналітичного обліку. Це, відповідно, дозволить накопичувати інформацію про розрахунки з дебіторами з різними рівнями деталізації і узагальнення. Також для аналізу дебіторської заборгованості доцільно використовувати такі показники, які визначаються на основі фінансової звітності:

- оборотність дебіторської заборгованості;
- період погашення дебіторської заборгованості;
- середній період інкасації дебіторської заборгованості;
- коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості;
- частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів тощо [3].

Дані показники характеризують стан, ліквідність та якість дебіторської заборгованості, даючи можливість визначити основні недоліки функціонування підприємства та перспективи покращення його фінансового стану.

Досить важливим є визначення основних етапів формування політики управління дебіторською заборгованістю.

Для забезпечення необхідної організованості аналізу дебіторської заборгованості потрібно враховувати її багатогранність, здійснювати постійні пошуки різноманітних шляхів зменшення рівня дебіторської заборгованості на всіх ланках роботи суб'єкта господарювання. Це у свою чергу потребує чіткого розподілення робіт, визначення їх послідовності, взаємозв'язку виконавців. Проблема обліку дебіторської заборгованості полягає в тому, щоб недопустити прострочення термінів платежу та довести заборгованість до стану безнадійної. Правильно організований бухгалтерський облік повинен мати таку систему рахунків, яка б достатньою мірою відображала і характеризувала всю господарську діяльність з вимушеною конкретизацією. Потребують розробки моделі співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, яка дозволила б швидко та якісно виявляти негативні явища. Контроль дебіторської заборгованості відіграє важливу роль для економічного здоров'я підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кияшко О. М. Необхідність облікового забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства / О. М. Кияшко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 190-196.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість”, затверджене наказом Міністерства України від 08.10.99 р. № 237 (із змінами і доповненнями).
3. Лищенко О. Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / О. Г. Лищенко, Г. М. Бескоста // Держава та регіони. – 2009. – № 1. – С. 114-117.

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Пелипканич І.В., студентка групи Б 4/5

Науковий керівник: к.е.н., доцент Потриваєва Н.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, а також є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні (виробничі) ресурси.

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу якосновної ланки діяльності господарського суб'єкта є наявність і раціональневикористання виробничих запасів.

Правильна організація надходження або ж вибуття запасів сприяє раціональному процесу виробництва на всіх стадіях обробки і випуску готової продукції виробничого підприємства. Згідно з П(С)БО 9 “Запаси” – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

Питанням теоретичної розробки проблем організації і ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів присвячена достатньо велика кількість праць учених-економістів та фахівців в галузі обліку: І. Афанас'єва, Ф. Бутинець, О. Глібоко, С. Голов, Г. Дарманська, І. Карабаз тощо [2].

Проблемі обліку виробничих запасів приділяється значна увага, оскільки від організації їх обліку залежить розвиток як підприємства, так і економіки країни в цілому. Необхідною умовою підтримання виробничого процесу на підприємстві є наявність достатньої кількості виробничих запасів.

Аналіз діяльності підприємств дозволив виділити основні негативні аспекти в обліку виробничих запасів: складність визначення справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів, що полягає у використанні підприємствами бартерного обміну, більше того, обміну на неподібні активи; низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств.

Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку виробничих запасів призначено синтетичний рахунок 20 “Виробничі запаси” з відповідними субрахунками. Проте, як виявляється, існують деякі суперечності в обліку виробничих запасів в Інструкції щодо застосування Плану рахунків. Для правильного ведення обліку, усі виробничі запаси, які є біологічними активами, за класифікаційними групами вирощені не з метою подальшого продажу, а для

внутрішньовиробничого споживання, повинні враховуватися не на рахунку 27, як продукція сільськогосподарського виробництва, а на рахунку 208, як матеріали сільськогосподарського призначення. Тільки у випадку, якщо така продукція призначена для продажу, їх обліковують на рахунку 27 [1].

Для організації безперебійного постачання, розміщення, зберігання і видачі матеріальних запасів у виробництво велику роль грає правильно організованескладське господарство, тому що в діяльності підприємства не завжди можна добитися повного узгодження темпів постачання матеріальних ресурсів, темпів виробництва і збуту готової продукції. Існує декілька варіантів обліку матеріальних запасів на складах підприємства:

- сортовий,
- партійний,
- сальдовий (оперативно-бухгалтерський) [3, с. 5-14].

Найактуальнішою на сьогоднішній день є потреба переходу на комп'ютеризовану форму обліку, оскільки ще багато сільськогосподарських підприємств ведуть журнально-ордерну форму обліку. Це дуже трудомісткий процес, особливо враховуючи специфіку обліку в сільському господарстві. Комп'ютеризована форма обліку запасів допоможе:

- зробити оприбуткування виробничих запасів своєчасним і повним;
- правильно документувати надходження й використання запасів;
- покращити контроль за зберіганням запасів;
- правильно визначати повну собівартість придбаних запасів;
- правильно провести інвентаризацію й виявити запаси, що не використовуються в господарстві;
- контролювати відображення операцій по руху запасів в облікових регістрах [4, с. 30-37].

Бухгалтери підприємств повинні самостійно вирішувати, як організувати аналітичний облік виробничих запасів та їх оцінку залежно від конкретних умов діяльності підприємства і ведення бухгалтерського обліку. Завданням бухгалтера є обрання такого способу організації обліку запасів, який найбільшою мірою відповідає сучасним умовам діяльності підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 “Запаси”, затверджене наказом МФУ від 20.10.1999 р. № 246, із змінами і доповненнями.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець – [5-те вид., перероб. і доп.]. – Житомир : ПП “Рута”, 2003.
3. Методичні рекомендації з вдосконалення методів оцінки вибуття виробничих запасів у системі прийняття управлінських рішень в сільськогосподарських підприємствах // Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 11-12. – С. 5-14.
4. Камінська Т. Г. Облік запасів у конфігурації програми “1С: Підприємство 7.7 Бухгалтерський учет для України” для сільськогосподарських підприємств / Т. Г. Камінська // Облік і фінанси АПК, 2006. - № 12. – С. 30-37.

ОБЛІК І АУДИТ НАРАХУВАННЯ І СПЛАТИ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ

Калугіна К.А., магістр групи Б 5/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Ксьонжик І.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Ніхто, крім держави, не може законодавче захистити життя людей від можливого безробіття, фінансової скрути, зубожіння. На жаль механізми такого захисту в Україні майже повністю відсутні. Напружена ситуація з державним бюджетом призводить до падіння загального рівня доходів і диференціації різних верств суспільства за доходами, дедалі більша частина людей потребує державної допомоги, претендує на соціальні трансферти.

Соціальне страхування є однією із організаційно-правових форм соціального забезпечення, визначеною категорією в якому є соціальні ризики й вимога їх обов'язкового й добровільного страхування.

Соціальне страхування – це встановлена державою система права щодо надання соціальних послуг та матеріального забезпечення громадянам у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від громадянина причин, старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових коштів, що формуються шляхом сплати ЄСВ роботодавцями та найманими працівниками. Соціальне страхування можна собі уявити як соціальну систему, що ставить за мету створення загальнонаціональної організації взаємодопомоги обов'язкового характеру, яка зможе діяти досить ефективно лише в тому випадку, якщо вона буде всеосяжною як із погляду охоплення нею населення, так і з погляду покриття ризиків.

Облік та збір єдиного внеску здійснюється за принципами:

- законодавчого визначення умов і порядку його сплати;
- обов'язковості сплати;
- законодавчого визначення розміру єдиного внеску та пропорцій його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- прозорості та публічності діяльності органу, що здійснює збір та веде облік єдиного внеску;
- захисту прав та законних інтересів застрахованих осіб;
- державного погляду за збором і веденням обліку єдиного внеску;
- відповідальності платників єдиного внеску та органу, що здійснює збір

та веде облік єдиного внеску, за порушення норм цього закону, а також за невиконання або неналежне виконання покладених на них обов'язків.

Розмір єдиного внеску для категорій платників та пропозиції його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування встановлюються з урахуванням того, що вони повинні забезпечувати застрахованим особам:

- страхові виплати і соціальні послуги передбачені законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- фінансування заходів, спрямованих на профілактику страхових випадків;
- створення резерву коштів для забезпечення страхових виплат та надання послуг застрахованим особам;
- покриття адміністративних витрат із забезпеченням функціонування системи загальнообов'язкового соціального страхування.

Розмір ЄСВ встановлюється щорічно Верховною Радою України у відсотках відповідно до класів професійного ризику виробництва, до яких віднесено платників єдиного внеску з урахуванням видів їх економічної діяльності.

Порядок віднесення до класів професійного ризику виробництва з урахуванням виду їх економічної діяльності та проведення перевірок достовірності поданих страхувальниками відомостей про види економічної діяльності (в тому числі основний) здійснюється відповідно до постанови правління фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України від 30.11.10 № 30.

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ ДОХОДІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Креп'як Г.В., магістр групи Б 6/1,

Науковий керівник: к.е.н., доцент Ксьонжик І.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Дохід являє собою збільшення активу або зменшення зобов'язань, що зумовлює зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства) за умов, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Мета аудиту доходів відповідно до МСА 200 “Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності” полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про доходи отримані підприємством.

Критерієм оцінки при аудиті даної ділянки буде виступати документ, який визначає методичні засади формування в обліку інформації про доходи підприємства, а саме П (С)БО № 15 “Дохід”.

П (С)БО 15 “Дохід” та П (С)БО 30 “Біологічні активи” передбачені такі групи визнаних доходів:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інвестиційні доходи;
- дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції та дохід від зміни вартості біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності.

Склад доходів, що належать до відповідної групи, встановлено П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати”.

Доходи віднесені до об'єктів аудиту на підставі двох принципів: нарахування і відповідності.

Нарахування – це принцип, який передбачає правильне відображення в обліку доходів на момент їх виникнення, незалежно віддати надходження грошових коштів на рахунок.

Відповідність – передбачає визначення фінансового результату шляхом порівняння дохідної частини підприємства у звітному періоді з витратами, понесеними у цьому ж періоді.

Для обліку доходів Планом рахунків передбачено такі рахунки:

- 70 “Доходи від реалізації”;
- 71 “Інші операційні доходи”
- 72 “Дохід від участі в капіталі”;
- 73 “Інші фінансові доходи”;
- 74 “Інші доходи”;
- 75 “Надзвичайні доходи”.

Основні завдання аудиту доходів такі:

- 1) контроль за дотриманням чинного законодавства щодо обліку витрат та відображення інформації про доходи у фінансовій звітності підприємства;
- 2) перевірка правильності розподілу доходів за класифікаційними групами;
- 3) перевірка правильності визнання та оцінки доходів;
- 4) перевірка правильності формування прибутку у звітному періоді;
- 5) встановлення достовірності даних у первинних документах і на рахунках бухгалтерського обліку за операціями з формування доходів;
- 6) перевірка правильності і законності відображення доходів у звітності підприємства тощо.

Об'єктами аудиту доходів є групи доходів підприємства, а також господарські операції, пов'язані з формуванням доходів підприємства.

Джерелами інформації аудиту при цьому є:

- вимоги нормативних документів, що регулюють облік доходів;
- наказ про облікову політику підприємства;
- первинні документи з обліку доходів (рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, розрахункові документи тощо);
- реєстри синтетичного і аналітичного обліку доходів;

- інші документи, які використовуються для відображення в обліку операцій з формування доходів підприємства (договори, довідки бухгалтерії тощо);
- звітність підприємства (ф. 1 Баланс, ф. 2 Звіт про фінансові результати);
- аудиторські висновки, акти ревізій, перевірок минулих періодів тощо;
- відповіді на запити аудитора.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1997 р. № 996: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Про аудиторську діяльність : Закон України від 14.09.2006 р. № 140-V : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Національні стандарти бухгалтерського обліку // Все про бухгалтерський облік. Спецвипуск. – 2012. – № 18 (1495). – 111 с.
4. Бондаренко Н. О. Аудит суб`єктів підприємницької діяльності : [навчальний посібник] / Н. О. Бондаренко, В. Д. Понікаров, С. М. Попова. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 300 с.
5. Гончарук Я. А. Аудит / Я. А. Гончарук, В. С. Рудницький. – Львів: Оріяна - Нова, 2004. – 292 с.

ОБЛІК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У І АУДИТУ ІНШИХ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

***Бабійчук О.В.**, магістр групи Б 6/1,
Науковий керівник: к.е.н., доцент Ксьонжик І.В.
Миколаївський національний аграрний університет*

У бухгалтерському обліку підприємство зобов'язане створювати забезпечення на оплату відпусток (пункти 13, 14 ПБО 11, пункти 5, 7 ПБО 26, лист № 31-34000-20-25/12321).

Згідно з Інструкцією № 291 сума забезпечення визначається щомісяця як добуток фактично нарахованої заробітної плати працівникам і відсотка, обчисленого як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального планового фонду оплати праці:

Сума забезпечення на оплату відпусток = Фактичні витрати на оплату праці у звітному місяці x (Річна планова сума відпускних : Загальний плановий фонд оплати праці).

Так само визначається сума забезпечення обов'язкових відрахувань (зборів) із забезпечення оплат відпусток на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – ЄСВ:

Сума забезпечення відрахувань ЄСВ з оплати відпусток = Фактичні витрати на відрахування ЄСВ із суми оплати праці звітного місяця x (Річна планова сума відрахувань ЄСВ із планової суми відпускних : Загальний плановий фонд відрахувань ЄСВ із загального планового фонду оплати праці).

Забезпечення виплат відпусток обліковується на рахунку 47 “Забезпечення майбутніх витрат і платежів”. Причому підприємства, які застосовують Інструкцію № 291, використовують субрахунок 471 “Забезпечення виплат відпусток” (тут і надалі застосовуватимемо субрахунки, встановлені зазначеною Інструкцією). Інші підприємства самостійно відкривають окремий субрахунок.

Нарахування забезпечення відображається за кредитом субрахунку 471 у кореспонденції з тими рахунками обліку витрат, на яких обліковується оплата праці тих чи інших працівників, у складі елемента “Витрати на оплату праці” (п. 23 ПБО 16):

рахунок 15 “Капітальні інвестиції” – працівників, зайнятих на будівництві (виготовленні) необоротних активів, у тому числі основних засобів;

рахунок 23 “Виробництво” – виробничих працівників;

рахунок 91 “Загальновиробничі витрати” – працівників апарату управління цехами, дільницями тощо;

рахунок 92 “Адміністративні витрати” – працівників адміністративного апарату;

рахунок 93 “Витрати на збут” – працівників підрозділів, які забезпечують збут;

рахунок 94 “Інші витрати операційної діяльності” – працівників підрозділів соціальної сфери тощо.

Таким чином, за даними прикладу 1 здійснюватимуться такі записи: Дт 23 Кт 471 на суму 4603,20 грн. і Дт 92 Кт 471 на суму 986,40 грн.

Використання забезпечення відображається за дебетом субрахунку 471 у кореспонденції з рахунком 66 “Розрахунки за виплатами працівникам” – у періоді фактичного нарахування відпускних працівникам, про що йтиметься далі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.71 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>
3. Про відпустки : Закон України від 15.11.96 р. № 504/96-ВР : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>
4. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи Закон України від 28.02.91 р. № 796-XII : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>
5. Про затвердження умов, тривалості, порядку надання та оплати творчих відпусток : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.01.98 р. № 45 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Побережнюк Г.О., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: асистент Лесік І.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Фінансові результати як облікова категорія визначаються різницею між доходами і витратами або приростом (зменшенням) власного капіталу підприємства, створеним у процесі підприємницької діяльності за звітний період за виключенням зміни капіталу за рахунок внесків або вилучення власниками [1]. Таке визначення найбільш повно розкриває сутність фінансових результатів і підтверджується при формуванні фінансової звітності, яка передбачає відображення фінансових результатів, а саме Балансу і Звіту про фінансові результати.

Фінансовим результатом господарської діяльності підприємства є збиток або прибуток.

Прибуток в основному утворюється в результаті продажу (реалізації) готової продукції (товарів, послуг). Крім того, підприємство може продавати (реалізовувати) інші матеріальні цінності і послуги допоміжних виробництв та господарств, а також мати доходи і збитки, що збільшують або зменшують розмір прибутку від інвестиційної діяльності [2].

Згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій фінансові результати формуються в розрізі видів діяльності. Кожен вид діяльності характеризується доходами і витратами, що необхідні для отримання цих доходів, згідно з принципом нарахування та відповідності доходів і витрат. Слід зазначити, що вищезазначений принцип разом із високим ступенем деталізації доходів і витрат створює систему, яка є досить зручною для складання звітності та максимально наочною для прийняття рішень.

Визначення фінансових результатів діяльності не може дати повної характеристики всьому різноманіттю ситуацій, пов'язаних з визначенням фінансових результатів підприємства, в процесі його господарської діяльності.

Існує деяка певна невідповідність між ознаками видами діяльності, доходів та формування фінансових результатів. Розглядаючи питання формування фінансових показників діяльності, слід зазначити, що в нормативно-правових документах є певна невідповідність у визначенні класифікації ознак видів діяльності. Згідно з П(С)БО 3 і Планом рахунків формування показників здійснюється за такими видами діяльності: інвестиційна, основна, фінансова, операційна, звичайна, від надзвичайних подій та інша діяльність [3].

Згідно з П(С)БО 15 “Дохід” і з діючим Планом рахунків доходи, отримані від основної діяльності, називаються доходами від реалізованої продукції (послуг, робіт). Як зазначалось вище, основна діяльність – це певні операції, що пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції (робіт, послуг) [4]. Вони є

головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Так, доходом, отриманий від основної діяльності, раціонально та доцільно називати доходом від основної діяльності, а рахунок 70 “Доходи від реалізації” замінити назвою “доходи від основної діяльності”. На основі цих пропозицій формується єдиний підхід для складання і подання всіх форм звітності щодо використання понять операційної, фінансової, інвестиційної діяльності підприємства і надзвичайних подій з безпосередньою відповідністю їх рекомендаціям щодо структури рахунків обліку фінансових результатів діяльності.

Таким чином, відзначимо, що удосконалення обліку і відображення у звітності інформації про результати діяльності підтверджують необхідність запровадження єдиних класифікаційних ознак і більшої конкуренції обліку доходів, витрат, що потребує зміни у формі звіту про фінансові результати і методичних засадах формування інформації за показниками Звіту в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Такий підхід виправданий з економічної точки зору, оскільки співставлення показників доходів та витрат за джерелами і напрямками їх утворення дає можливість виявити найбільш прибуткові господарські рішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 12.05.2011 р. № 3332-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 “Звіт про рух грошових коштів”, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 10 червня 2010 р. № 382 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 “Звіт про фінансові результати”, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Доходи”, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від від 09.12.2011 р. № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності від 19.04.2012 р. № 4014-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Хлинова Ю.Д., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: асистент Лесік І.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Запровадження електронної системи податкової звітності дає можливість значно уніфікувати та автоматизувати цю роботу, крім того, це дасть можливість

уникнути помилок при перенесенні даних із паперових носіїв до електронних баз даних податкової служби. Крім того значно зменшиться час на обробку даних податкових звітів – в автоматичному режимі перевіряються помилки в заповненні, в арифметичних підрахунках тощо.

Для платників податків впровадження системи електронної податкової звітності також є ефективним моментом удосконалення співпраці з контролюючим органом. Навіть елементарна перевірка арифметичних помилок в заповненні декларації проводиться в автоматичному режимі, крім того, програма не прийме до обробки не повністю заповнені звітні документи, що є одним із елементів самоперевірки платника податків.

Всі перераховані елементи значно підвищують ефективність роботи податкових органів на етапі первинного прийому та обробки податкової звітності, запровадження електронної системи зменшує час такої роботи, підвищує ефективність, дає можливість уникнути простих арифметичних, орфографічних помилок, помилок через неухважність. Перераховані вище переваги є суттєвим елементом у покращенні та налагодженні партнерських відносин між платниками та податковими органами, тому, що значно зменшуються конфліктні ситуації пов'язані із неприйняттям податкової звітності через помилки, неточності в заповненні, неповному заповненні всіх граф. Зменшується соціальна напруга в частині швидкості обробки даних, не потрібно платникам простоювати в чергах, щоб подати податкову звітність особисто на паперовому носії, а у випадках, якщо будуть виявлені неточності в заповненні, то таку звітність, в кращому випадку, не приймуть, а в іншому - це може стати причиною притягнення до адміністративної та фінансової відповідальності платника податків [3].

Проте, поряд із перевагами введення електронної системи звітності існують і недоліки, що негативно впливають на її ефективність:

- недостатньо сформована правова база щодо регулювання відносин в системі електронного документообігу пов'язаного із подачею та прийняттям електронної податкової звітності;
- досить низька інформаційна обізнаність платників податків щодо ефективності електронної подачі податкової звітності;
- висока вартість обслуговування електронного цифрового підпису платника податків;
- досить низька інформаційна культура платників податків;
- недостатня довіра до новітніх інформаційних технологій в частині своєчасності подачі електронної податкової звітності, побоювання щодо зовнішнього втручання в електронні файли, несвоєчасності доставки їх до податкових органів, доставки із викривленням даних, неприйняття податковим органом електронних файлів [1].

Світовий досвід запровадження електронної податкової звітності показує всі переваги та ефективність даного виду удосконалення адміністрування податків та підвищення ефективності роботи всієї податкової системи. Кожна держава по своєму вирішує питання щодо запровадження елементів електронної звітності.

В Україні започатковано прийняття електронної податкової звітності було в 2007 році з прийняттям відповідного Наказу ДПА України, яким було затверджено Інструкцію щодо підготовки і подання податкових документів засобами телекомунікаційного зв'язку [2]. Проте, в зв'язку з рядом неузгоджених позицій, які були в даній Інструкції, та обмеженості дії, цей наказ був скасований.

Договірні відносини між органом податкової служби та платником податків щодо визнання електронних документів є неефективні, відсутнє належне забезпечення правового регулювання відносин в інформаційному середовищі та достатні гарантії платника податків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мельник П. В. Електронне оподаткування: сутність та перспективи застосування : [монографія] / П. В. Мельник, А. М. Новицький, О. А. Долгий, С. П. Ріппа; за заг. ред. П. В. Мельника. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2010.- 332 с.
2. Про подання електронної податкової звітності // Наказ Голови ДПА України № 587 від 17.10.2007 р. - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.liga.com.ua>
3. Хобич О. Правові засади впровадження електронної звітності // Вісник податкової служби України № 17 травень 2009 р. - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

РОЗКРИТТЯ У ЗВІТНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Гайдай О.А., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: асистент Лесік І.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Діяльність підприємств агропромислового комплексу складає основу суспільного відтворення валового внутрішнього продукту країни. Рівень ефективності їх діяльності характеризують фінансові результати. Визначення фінансового результату полягає у визначенні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. З цією метою в бухгалтерському обліку передбачається послідовне зіставлення доходів та витрат.

Фінансові звіти та супроводжуючі їх примітки є основою розкриття фінансової інформації. Звіт про фінансові результати показує, скільки доходу отримує компанія в результаті продажу товарів чи надання послуг або обох цих видів діяльності, своїм клієнтам за визначений проміжок часу (як правило, один рік). Він також показує видатки та витрати, пов'язані із отриманням цього доходу протягом цього проміжку часу. У звіті про фінансові результати у складі річного звіту надається інформація про доходи від продажу та витрати за принаймні два останніх роки (компанії у США надають інформацію про три останніх роки). Чистий прибуток (збиток), який є підсумковим рядком звіту, показує, скільки заробила (або втратила) компанія [1].

Доходи, відповідно до П(С)БО 15 “Доходи”, повинні відображатися в звіті про фінансові результати, в балансі і в звіті про рух грошових коштів. В звіті про фінансові результати відображають доходи звітного періоду. Інформація про витрати підприємства в Звіті про фінансові результати наводиться в розрізі: груп за їхньою функцією на підприємстві (I розділ “Звіту про фінансові результати”); елементів витрат (II розділ “Звіту про фінансові результати”). Звіт про фінансові результати показує прибутковість діяльності підприємства, але не показує надходження і вибуття грошових коштів у результаті цієї діяльності. Для визначення руху грошових коштів внаслідок поточної діяльності підприємства необхідно трансформувати дані звіту про фінансові результати.

У Примітках до фінансової звітності наводиться додаткова інформація, необхідна для кращого розуміння результатів діяльності підприємства:

1) облікова політика щодо визнання доходу, включаючи спосіб визначення ступеня завершеності робіт, послуг, дохід від виконання і надання яких визнається за ступенем завершеності;

2) види доходів та витрат за кожною групою (форма № 5 “Примітки до річної фінансової звітності”, розділ V “Доходи і витрати”);

3) види доходів та витрат за групами, які не вказані у формі № 5, але ця інформація є суттєвою для розуміння звітності користувачами;

4) сума доходу за бартерними контрактами в розподілі за групами доходів відповідно до підпункту 25.2 П(С)БО 15;

5) частка доходу за бартерними контрактами з пов’язаними сторонами;

6) склад і суму витрат, відображених у статтях “Інші операційні витрати” та “Інші витрати” Звіту про фінансові результати;

7) склад і суму доходів і витрат за кожною надзвичайною подією;

8) склад і суму витрат, які не включені до статей витрат Звіту про фінансові результати, а відображені безпосередньо у складі власного капіталу (крім вилучення капіталу та розподілу між власниками) [2].

Аналіз зарубіжної практики складання фінансової звітності показав, що на відміну від вимог національного законодавства щодо складу обов’язкових форм фінансової звітності, в ряді країн її структура має або дещо спрощений вигляд, або, навпаки, розширений. До складу обов’язкових елементів фінансової звітності включають:

- баланс (Великобританія, Італія, Естонія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Росія, США, Франція, Швейцарія, Азербайджан, Ізраїль, Китай);

- звіт про прибутки і збитки (Великобританія, Італія, Естонія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Росія, США, Франція, Швейцарія, Азербайджан, Ізраїль, Китай);

- звіт про рух грошових коштів (Азербайджан, Великобританія, Італія, Польща, Португалія, Росія, США);

- пояснювальна записка (Великобританія, Італія, Нідерланди, Португалія, Росія);

- операційний звіт (Італія);

- примітки до річного звіту (Естонія, Люксембург, Німеччина, Франція, Швейцарія, Азербайджан);
- звіт про нерозподілений прибуток (США);
- консолідована звітність (Великобританія, Португалія);
- звіт про розрахунок оподаткованого прибутку (Ізраїль);
- звіт про транспортні витрати (Ізраїль);
- звіт про зміни у фінансовому становищі (Китай) [3, с. 260-263].

Достовірне розкриття фінансових результатів дає можливість здійснити прогнозування та аналіз показників прибутковості, ділової активності, структури доходів та витрат за видами діяльності, а також дозволяє аудиторю характеризувати фінансову стійкість підприємства та формулювати висновки щодо здатності подальшого функціонування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Розкриття інформації – необхідне для ефективної ринкової економіки - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.finrep.kiev.ua/download/disclosure_essential_to_market_2004_ua.pdf.
2. Бухгалтерський облік частина 2. Розкриття інформації в Примітках до Звіту про фінансові результати – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://posibnyky.vntu.edu.ua/buh_ob/buhg_2/1423.htm
3. Брадул О. М. Звіт про фінансові результати: значення та місце в системі фінансової звітності суб'єктів господарювання. – Кривий Ріг: Криворізький технічний університет, 2011. – Вип.28. – С. 260-263.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Панчук В.С., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: асистент Лесік І.М.

Миколаївський національний аграрний університет

За діючої в Україні системи оподаткування послаблено контроль держави за достовірністю визначення фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. Це пояснюється тим, що переважна більшість таких підприємств не сплачують податок на прибуток, а є платниками фіксованого сільськогосподарського податку. Так як для сільськогосподарських підприємств у 2012 р. продовжується застосування спрощеної системи оподаткування у вигляді сплати фіксованого сільськогосподарського податку, то зацікавленість у незалежному контролі визначення фінансових результатів спостерігається зі сторони власників. В свою чергу держава зацікавлена у контролі правильності визначення фінансових результатів державних підприємств, оскільки вони виплачують державні дивіденди на основі фінансового результату, розрахованого по даних бухгалтерського обліку[1, с. 110].

В організаційній та управлінській роботі підприємств фінансова діяльність займає особливе місце. Від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання [2, с. 37].

Погоджуючись із думкою Ф.Ф. Бутинця фінансова діяльність – це система форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, тобто це та практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємств, поліпшення їх результатів [3].

У сучасних економічних умовах зростає потреба у достовірній обліковій й податковій інформації про діяльність суб'єктів господарської діяльності. Це дає можливість контролювати відповідність діяльності підприємства чинному законодавству, правилам, інструкціям та вимогам, що регламентують його роботу.

На базі достовірної облікової та звітної інформації приймаються адекватні управлінські рішення оперативного та стратегічного характеру фінансування та складання капіталу, розробляється стратегія фінансово-інвестиційної діяльності.

Проте недостатньо висвітлено сутність поняття фінансової діяльності, її відмінність від інвестиційної діяльності підприємства, визнання та класифікацію доходів і витрат за ними та удосконалення у зв'язку з цим організації та методики аудиту.

Так, згідно з МСА 315 “Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень” аудитор повинен виявити й оцінити ризики суттєвого викривлення на рівні фінансових звітів і на рівні твердження за класами операцій, залишками на рахунках та на рівні розкриття інформації. Аудитор використовує оцінку ризиків для визначення характеру, часу та обсягу подальших процедур аудиторської перевірки, які слід виконати [4, с. 387].

Метою аудиту фінансової діяльності підприємства є встановлення достовірності даних первинних документів, облікових реєстрів та фінансової звітності щодо доходів і витрат фінансової діяльності, відповідності ведення обліку прийнятій обліковій політиці, дотримання положень П(С)БО, вимог чинних нормативних актів та законодавства України.

Визнання доходу і достовірність його оцінка – необхідна інформація для відображення її у фінансовій звітності. У свою чергу, фінансова звітність необхідна для забезпечення інформацією потенційних інвесторів, власників підприємств, та інших її користувачів.

З метою організації аудиту доходів і фінансових результатів, а також встановлення кількості необхідних аудиторських процедур, аудитор проводить тестування внутрішнього контролю і системи бухгалтерського обліку. Після визначення суттєвості групи доходів і встановлення оцінки системи внутрішнього контролю й бухгалтерського обліку аудитор встановлює, які групи доходів він перевірятиме, із застосуванням яких методів та процедур перевірки.

Метою аудиту витрат є складання аудитором висновку про те, чи відповідає інформація, відображена у звітності та бухгалтерському обліку, в усіх

суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, оскільки гарантом достовірності цієї інформації є аудиторський висновок [5].

Отже, аудит фінансових результатів в аграрних підприємствах має ряд особливостей і вагоме значення на макро- і макрорівнях. Від правильності підтвердження доходів і витрат та визначення фінансового результату залежить правильність визначення суми прибутку, в чому в першу чергу зацікавлені власники агропідприємств та інвестори.

Вагоме значення та інтерес з боку держави має такий аудит для державних агропідприємств, частина прибутку яких у вигляді державних дивідендів надходить до державного бюджету.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мазур В. П. Методичні аспекти аудиту фінансових результатів діяльності аграрних підприємств / В. П. Мазур // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 3. – С. 110-113.
2. Свідерський Д. С. Аудит витрат підприємства як складова контролю показників звітності / Д. С. Свідерський // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – № 13. – С. 37.
3. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вузів спеціальності "Облік і аудит" I Вид. 2-е, доп. і перероб. -Житомир: ЖІТІ, 2000. - 640 с.
4. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2010 року / Пер. з англ. мови О. В. Селезньов, О. Л. Ольховікова, О. В. Гик, Т. Ц. Шарашидзе, Л. Й. Юрківська, С. О. Куліков. – К. : ТОВ "ІАМЦ АУ "СТАТУС", 2010. – С. 387.
5. Костюк Г. И. Проверка бухгалтерской отчетности аудитором / Г. И. Костюк // Бухгалтерский учет. – 2003. – № 4. – С. 49-58.

УНІФІКАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ (СТАНДАРТІВ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДО ВИМОГ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Спасенко О.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: асистент Лесік І.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Національним (стандартом) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" є визначення мети, складу, а також принципів за якими формується фінансова звітність в Україні. Саме фінансові звіти показують фінансові результати операцій та інших подій і об'єднують їх в групи за економічними характеристиками.

Удосконалення загальних вимог фінансової звітності ставить за мету надати користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства для прийняття рішень. Достовірність даних забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо:

-придбання, продажу та володіння цінними паперами;

- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;
- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- забезпеченості зобов'язань підприємства;
- визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності підприємства;
- інших рішень.

7 лютого 2013 року Міністерство Фінансів України затвердило нове Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, тим самим визнав, що втратив чинність, наказ Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 року № 87 “Про затвердження Положень (стандартів) бухгалтерського обліку”, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 року за № 391/3684 (із змінами).

Аналізуючи нові зміни та доповнення в Національному положенні можна зазначити, що розділ перший стаття третя набула більш ширшого значення, зокрема було включено такі терміни як: звичайна діяльність, еквіваленти грошових коштів (грошей), збиток, грошові кошти (гроші), інвестиційна діяльність, звіт про рух грошових коштів, інший сукупний дохід, міжнародні стандарти фінансової звітності, національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку, не грошові операції, необоротні активи, оборотні активи, операційна діяльність, операційний цикл, основна діяльність, прибуток, рух грошових коштів, сукупний дохід, фінансова діяльність, що дає більш повну інформацію про суб'єкт господарювання.

Новим для суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів та дещо зміненим для сілських господарських підприємств, є форми фінансової звітності. Розділ другий пункт перший та другий, визначають строки і порядок складання фінансових форм, які змінили свою назву відповідно із вдосконаленням Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1. Відмітимо, що форми звітності мають інші назви, а саме:

1. Баланс (звіт про фінансовий стан);
 2. Звіт про фінансовий результат (звіт про сукупний дохід).
- Незмінними залишилися назви для всіх інших форм звітності:

1. Звіт про рух грошових коштів, але повернуто було методику складання за непрямим методом, наряду із прямим.
2. Звіт про власний капітал;
3. Примітки до фінансової звітності.

У Національному положенні (стандарту) є чіткі вказівки, що саме, повинно відображатися у цих фінансових звітах та зазначено про складання окремого балансу, безпосередньо про господарські операції, які мають бути відображенні в окремих регістрах бухгалтерського обліку.

Згідно Національного положення (стандарту) підприємства в формах звітності можуть не наводити статті інформація яких відсутня.

Що стосується суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів, то для них встановлена скорочена форма обліку, та склад статей встановлюється відповідно до Національного положення (стандарту).

Позитивним для підприємства є те, що незмінними залишились принципи фінансової звітності підприємства, які допомагають при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності [1].

Зміни зазначені в положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 стосується також і акціонерних товариств, які тепер повинні вказувати загальну суму активів, що вони мають, суму коштів, які були сплачені, кількість випущених акцій, перелік засновників, які володіють акціями та інше.

Підприємство може продавати або купувати дочірні підприємства та згідно Національного положення (стандарту) воно повинно розкривати інформацію про те яка кількість коштів була витрачена або скільки ми отримали від продажу, яка частина була отримана або сплачена готівкою, також суму грошей, які відносяться до активів, що були придбані або продані.

Аналізуючи зміни, які відбуваються в законодавчих та нормативних актах, можна зробити висновок, що усунуто основні невідповідності щодо вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності яка набуває більш уніфікованого змісту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Національні положення (стандарті) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://buhgalter911.com>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Гаркуша Ю.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: асистент Лесік І.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Фінансовий результат – це універсальна економічна категорія, яка враховує два чинники основної мети підприємницької діяльності – доходи та витрати. Формування інформації про доходи і витрати здійснюється послідовно та безперервно за допомогою системи бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік, звітність та господарський контроль існують в економічному середовищі та мають здатність постійно пристосовуватись до зростаючих потреб суспільства.

На сучасному етапі особливо актуальними є питання щодо удосконалення обліку та складання фінансової звітності. Тому метою дослідження є визначення проблемних аспектів обліку фінансових результатів, які потребують подальшого удосконалення.

Відсутність науково обґрунтованої та уніфікованої методики визначення фінансових результатів на основі даних бухгалтерського обліку для відображення

їх у звітності та використання різними групами користувачів гальмує розвиток обліку, послаблює роль звітності, породжує нерозуміння та недовіру до аудиту фінансової звітності.

Однією із важливих проблем бухгалтерського обліку фінансових результатів є велика кількість показників, які бухгалтеру необхідно розрахувати при складанні звітної документації. Як правило, зовнішньому користувачу важко проаналізувати такий обсяг інформації, що наведений у фінансовій звітності господарюючого суб'єкта. У таблиці розглянемо склад та структуру показників, які розраховуються у Декларації з податку на прибуток:

Таблиця 1

Склад та структура показників, які розраховуються відповідно до Декларації з податку на прибуток

Показники	Умовні позначення	За декларацією, що діяла до 01.01.2003 р. (наказ № 241)		За чинною декларацією		За чинною декларацією сільгоспвиробників	
		Кількість, шт.	%	Кількість, шт.	%	Кількість, шт.	%
Структура первинних джерел, всього, в т.ч.		344	100,0	204	100,0	1630	100,0
податкових	пп	83	24,1	49	24,0	178	10,9
довідкових	пд	10	2,9	–	–	14	0,9
бухгалтерських	пб	66	19,2	64	31,4	109	6,7
комплексних	пк	144	41,9	85	41,7	1194	73,3
об'єднуючих	по	41	11,9	6	2,9	135	8,2

Джерело [1]

Відповідно до даних, наведених у таблиці 1, можемо зробити висновок про існування великої кількості показників, які працівники бухгалтерії складають при підготовці звітної інформації. Відповідно, таку сукупність показників важче аналізувати, що у свою чергу ускладнює процес сприймання та розуміння фінансової та податкової звітності зовнішніми користувачами.

Варто зазначити, що фінансові результати, визначені за даними бухгалтерського обліку, інколи значно відрізняються від тих, які визначені за правилами податкового обліку.

Різниця між бухгалтерським та податковим прибутком зумовлена різницями у переліку подій, в результаті яких визнаються доходи або витрати в бухгалтерському та податковому обліку.

Наприклад, суми передоплат і авансів, які в бухгалтерському обліку не визнаються доходами, в податковому призводять до росту валового доходу підприємства. Обліковий прибуток підлягає оподаткуванню згідно з діючим законодавством (ставка 25 %).

На кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства впливає розмір податку на прибуток, а саме, якщо сума нарахованого податку на прибуток перевищує суму податку на прибуток, який визначений за даними бухгалтерського обліку, виникає відстрочений податковий актив [2, с. 32]:

Дт 17 “Відстрочені податкові активи”

Кт 641 “Розрахунки за податками”

Якщо бухгалтерський податок на прибуток перевищує суму податку, нарахованого згідно з потребами оподаткування, тоді виникає відстрочене податкове зобов'язання:

Дт 981 “Податок на прибуток від звичайної діяльності”

Кт 54 “Відстрочені податкові зобов'язання” на суму збільшення.

Отже, усунення суперечностей та неузгодженості фінансового та податкового обліку дозволять уникнути помилок в обліку та розбіжностей у трактуванні однорідних положень, що в цілому дозволить удосконалити організацію облікового процесу на підприємствах.

На нашу думку, удосконалення бухгалтерського обліку – це об'єктивна проблема сучасності, вирішення якої наблизить Україну до світових стандартів і деякою мірою посилить інвестиційну привабливість, що в цілому стане значною конкурентною перевагою, що і зумовлює необхідність подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Янок Д. А. Економічний зміст фінансових результатів діяльності підприємств / Д. А. Янок // Економіка АПК, 2003. - № 11. – С. 91-96.
2. Ловінська Л.Г. Розрахунок податкових різниць за даними бухгалтерського обліку / Л.Г.Ловінська // Вісник податкової служби. – 2007. – № 11 (438). – С. 32.

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Голяк Ю.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: асистент Лесік І.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Основна мета діяльності будь-якого підприємства – це отримання прибутку, основу якого складають одержані підприємством доходи і понесені витрати, тому правильне визначення доходу та своєчасне відображення його в бухгалтерському обліку зумовлює актуальність обраного напрямку дослідження.

Згідно з П(с)БО 15 п. 4 доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу, за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників [1].

Дохід є збільшенням економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, що приводить до зростання власного капіталу (за

винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників). Доходи включаються до складу об'єктів облікового процесу за принципами нарахування та відповідності. Принцип нарахування передбачає відображення в обліку доходів і витрат на момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати коштів. Принцип відповідності передбачає визначення фінансового результату шляхом порівняння доходів звітного періоду з витратами цього ж періоду, зазначеними для отримання цих доходів. Окремі види доходу мають певні особливості визнання. Тому велике значення для організації обліку доходів на кожному окремому підприємстві має розмежування доходів за кожною класифікаційною групою [3, с. 24-32].

Так, відповідно до П(С)БО 15 “Дохід” п. 7 визнані доходи класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами: дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; фінансові доходи; інші доходи; надзвичайні доходи [1].

Основною проблемою обліку доходів і витрат підприємства в Україні, є проблема повноти та своєчасності їх відображення у системі обліку. Ця проблема досить багатопланова, надзвичайно складна й стосується всього нашого суспільного ладу, особливо системи влади, системи оподаткування й тіньового сегмента економіки. Нині переважна більшість вітчизняних підприємств відображує власні витрати і доходи неповністю. На думку сучасних науковців, рівень невідображення доходів коливається від 30 до 70 %, а витрат – від 10 до 50 %, тобто витрати відображують більш повно, ніж доходи. Це пов'язано з тим, що витрати важче приховати, адже їх легше проконтролювати, ніж доходи. Найбільший відсоток витрат, що залишається поза обліком, належить до витрат на оплату праці, тому немає нічого дивного, що в науковому обігу з'явився термін “тіньова зарплата”. Джерелом коштів для покриття такої заробітної плати виступають “тіньові доходи”. З доходів підприємства насамперед занижується виручка від реалізації продукції (робіт, послуг), внаслідок чого значно звужується база для оподаткування підприємств податком на додану вартість.

Ще однією важливою проблемою обліку витрат і доходів підприємства є проблема встановлення оптимального співвідношення обсягів автоматизованих і неавтоматизованих обліково-контрольних робіт. Кожному підприємству доцільно на початку року провести оцінку власних потреб і фінансово-кредитних можливостей щодо придбання або оренди комп'ютерної, організаційної техніки або відмовитися від неї, віддавши перевагу у веденні обліку залученому на договірній основі приватному професійному бухгалтеру спеціалізованої приватної фірми за гідну оплату виконаних ним обліково-звітних робіт.

Проблему рівня відповідності обліково-контрольної системи підприємства щодо його витрат і доходів чинному законодавству з обліку та контролю й меті та завданням самого підприємства, підприємство вирішує тією мірою, до якої її потенційно може і хоче вирішити головний бухгалтер підприємства, адже головний бухгалтер – саме та посадова особа, від якого залежать ефективність і якість облікової системи підприємства.

В сучасних умовах головний бухгалтер підприємства має володіти повною і вичерпною інформацією про нові нормативно правові акти України, вміти

порівнювати, аналізувати, об'єктивно оцінювати, надавати пропозиції та грамотно реалізувати ці акти на практиці із урахуванням специфіки діяльності підприємства [2].

Аналіз сучасної практики обліку доходів засвідчив, що сьогодні підприємства не можуть із достатнім ступенем достовірності оцінити реальний отриманий дохід за звітний період, особливо в розрізі конкретних джерел його утворення. Таким чином, інформація, що надається з цього приводу користувачам фінансової звітності, може містити суттєві помилки, а відтак призводити до прийняття неправильних економічних рішень [4, с. 15-21].

Удосконалення комп'ютерної техніки та технологій, організації і методології бухгалтерського обліку забезпечує покращення обліку доходів і витрат підприємства. Дані поліпшення створюють умови для подолання основних проблем, пов'язаних з процесами обліку доходів та витрат підприємства. За умови прийняття вірних управлінських господарюючий суб'єкт отримує ряд конкурентних переваг на даному сегменті ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” [Електронний ресурс], затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Селівестрова І. О. Перспективні шляхи вирішення проблеми обліку доходів і витрат підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>
3. Сторожук Т. М. Облік доходів: питання облікової політики підприємства / Т. М. Сторожук // Науковий вісник. – 2009. – № 3. – С. 24-32.
4. Швиденко А. І. Облік доходів підприємства: сучасна практика, проблеми, шляхи вдосконалення / А.І. Швиденко // Каталог наукових видань ХІБС. – 2011. - № 1. – С. 15-21.

ІНФЛЯЦІЙНІ РИЗИКИ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРОВИРОБНИКА

Скнар Л.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: асистент Лесік І.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринкова трансформація вітчизняної економіки у напрямку сільського господарства супроводжується поглибленням проблеми врегулювання економічних відносин. Причиною цього є відсутність у сільськогосподарського товаровиробника правдивої та неупередженої фінансової інформації.

Вивченням питань інфляційного ризику у фінансовій звітності займалися відомі науковці, серед них: Палій В.Ф., Коршикова Р.С., Соколова Г.Н. Авторами досліджується вплив інфляційних процесів на формування коректної фінансової інформації на підприємствах, але актуальність даної теми потребує подальшого вивчення.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування доцільності відображення в фінансовій звітності інфляційного ризику витрат на виробництво сільськогосподарської продукції.

Фінансово-економічні ризики на національному рівні можуть виникати в будь-якій країні на будь-якому етапі її розвитку, і не обов'язково в період кризи. Ризики піддаються ідентифікації та трансформації, існують вироблені практикою методи та процедури їх подолання. Серед ризиків, притаманних економіці України, слід виділити інфляційний ризик – ризик, який характеризується зниженням купівельної спроможності за рахунок підвищенням цін на товари, роботи та послуги. Так, під час здійснення товаровиробничої діяльності сільськогосподарських підприємств такий ризик може проявлятися у вигляді зростання собівартості продукції, що зумовлюється зростанням: витрат на собівартість посадкового матеріалу, кормів; розміру заробітної плати працівників виробництва, орендної плати.

Під час реалізації готової продукції підприємства обов'язково списують її собівартість. Виробнича собівартість реалізованої продукції розкривається у звіті про фінансові результати. Звіт про фінансові результати – це форма фінансової звітності підприємства, яка відображає результати його фінансово-господарської діяльності за визначений період (квартал або рік) [3]. Вона виступає основним фінансовим інформатором кожного підприємства.

Собівартість сільськогосподарської продукції відображається у ф. 2 “Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)” стаття 2050 “Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)”. У цій статті систематизуються дані за синтетичним бухгалтерським рахунком 90. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) визначається згідно з П(С)БО 9 “Запаси” і П(С)БО 16 “Витрати”.

П(С)БО 22 “Вплив інфляції” передбачає метод коригування собівартості реалізованої продукції. Так, скоригована собівартість виготовленої продукції визначається шляхом додавання скоригованої вартості залишку незавершеного виробництва на початок року до скоригованої суми витрат на виробництво за рік і вирахування скоригованої вартості залишку незавершеного виробництва на кінець року [5].

П(С)БО 22 містить рекомендаційний характер, не передбачається відображення скоригованої собівартості у фінансовій звітності відповідно, також, до П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати” та НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”. Це позбавляє можливості користувачів фінансової інформації оцінити повноту понесених витрат виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції. Оскільки інфляція спричинює зниження купівельної спроможності, то її вплив на собівартість доцільно відображати поряд з статтею 2050. Тобто, запропонуємо додати до даної звітності рядок 2051 “Скоригована собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)”. При цьому визначений фінансовий результат від операційної діяльності враховуватиме фактор інфляції, що дозволить без додаткових розрахунків об'єктивно оцінити результати операційної діяльності підприємства за звітний період.

Крім того, інформація в умовах інфляції повинна відповідати таким вимогам як достовірність, надійність та порівнянність. Оскільки фінансова звітність складається в грошовому вимірнику, а оцінка її статей відображає ціни різних періодів часу, то зміна цін негативно впливає на якісні характеристики звітів.

Отже, достовірність фінансової інформації має велике значення в ефективності господарювання. Однак, недосконалість нормативно-правової бази в умовах трансформаційних процесів та підвищення вимог до інформативності фінансової звітності, зумовлюють необхідність дослідження впливу інфляційних ризиків на всі сфери господарської діяльності підприємства в подальшому та визначення методики їх відображення у фінансовій звітності у розрізі окремих видів діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коршикова Р. С. Вплив інфляції на фінансову звітність підприємств / Р. С. Коршикова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. – № 12. – С. 22–28.
2. Лучко М. Бухгалтерський облік в умовах інфляції / М. Лучко, М. Остап'юк // Бухгалтерський облік і аудит. – № 1. – 1994 р. – С. 11–18.
3. Модеров С. В. Международные стандарты финансовой отчетности // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iprrou.ru/article.php>.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: від 28.02.2013 р. № 336/22868.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 “Вплив інфляції”: від 28.02.02 р. № 147 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Нікітіна Р.Є., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: асистент Лесік І.М.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах ринку достовірною та своєчасною інформацією є головним елементом ефективного управління сільськогосподарським підприємством. Особливу увагу надають інформації щодо реалізації продукції та отриманих результатів. Основними джерелами даних про реалізацію продукції сільського господарства є річні звіти сільськогосподарських підприємств. Тому доцільним є визначення конкретного переліку форм звітності та наведеної в них інформації щодо реалізації продукції.

Реалізація – це відчуження активів підприємства, шляхом їх продажу з метою відтворення використаних засобів підприємства, отримання прибутку для задоволення різноманітних потреб підприємства та його власників [1]. Інформація щодо реалізації продукції сільськогосподарських підприємств наводиться в ряді форм фінансової та статистичної звітності (табл. 1).

Форми звітності щодо реалізації сільськогосподарської продукції*

№	Найменування форми звітності	Періодичність подання	Зміст
1	№ 2 “Звіт про фінансові результати” (Звіт про сукупний дохід)	Місяць Квартал Рік	Наводиться інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період.
2	№ 3 “Звіт про рух грошових коштів” (за прямим методом)	Рік	Містить інформацію про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах
3	№ 24-сг “Стан тваринництва”	Місяць Рік	Містить дані про загальний обсяг реалізації на забій м'яса тварин усіх видів у живій масі; про вирощену худобу та птицю, баланс кормів у господарстві
4	№ 21-заг “Реалізація сільськогосподарської продукції”	Місяць Рік	Подано дані щодо реалізації продукції сільського господарства за всіма каналами збуту
5	№ 50-сг “Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств”	Рік	Містить інформацію щодо виробництва та реалізації продукції рослинництва і тваринництва; собівартості сільськогосподарської продукції; витрат на виробництво та державні дотації

*Власна розробка автора

Результати від реалізації продукції відображаються у формах фінансової звітності № 2 “Звіт про фінансові результати” (Звіт про сукупний дохід), № 3 “Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)” [2]. Інформація про реалізацію продукції наводиться також у формах статистичної звітності: № 24-сг, № 50-сг, № 21-сг.

Форма № 50-сг “Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств за рік” є основною статистичною формою сільськогосподарських підприємств. Інформація щодо реалізації продукції з видами наводиться в ній в Розділі 1 “Виробництво і реалізація сільськогосподарської продукції і послуг”. Реалізацію продукції за каналами відображають у формі 21-сг “Реалізація сільськогосподарської продукції”, усі дані якої наводяться зростаючим підсумком.

Звітні форми та їх статті періодично зазнають змін, що зумовлюється необхідністю гармонізації вітчизняної практики ведення обліку, складання і подання фінансової звітності з міжнародною. Так, щодо форм фінансової звітності, останні зміни відбулися в поточному році з прийняттям Національного

положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. Змінюються і форми статистичної звітності: починаючи зі Звіту про реалізацію сільськогосподарської продукції за січень 2012 р. до показників вартості не включаються суми бюджетних дотацій, що виплачені сільськогосподарським підприємствам за реалізовану продукцію. Суми отриманих у звітному періоді дотацій відображається окремо за відповідними кодами форми. Дані зміни зазначені на бланку форми № 21-заг (місячна) [3].

Періодичне оновлення форм свідчить про значну увагу до них з боку державних органів та про їх вагому інформаційну значущість як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів такої звітної інформації.

Отже, звітність посідає вагоме місце в управлінні як окремого суб’єкта підприємницької діяльності, так і держави в цілому, що зумовлено зведеним характером її даних. В результаті проведених досліджень складання фінансової та статистичної звітності можна зробити висновки, що у них досить широко розкривається інформація про реалізацію продукції та її результати. Разом з тим недостатньо повно розкрита інформація, пов’язана з витратами на реалізацію продукції, що потребує нових методичних підходів щодо наведення такої інформації у звітності з метою забезпечення прийняття дієвих управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Яковишина Н.А., Чистоколяна О.І. Актуальні питання відображення у фінансовій звітності інформації про виробничу продукцію. [Електронний ресурс] – Режим доступу до сторінки: <http://www.rusnauka.com>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [Електронний ресурс] – Режим доступу до сторінки: <http://buhgalter911.com>.

3. Про порядок подання звіту за формою № 21–заг “Реалізація сільськогосподарської продукції”. [Електронний ресурс] – Режим доступу до сторінки: <http://buhgalter911.com>.

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Яцюк Н.Л., магістр групи ЗБ 6/5

Науковий керівник: асистент Чебан Ю.Ю.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасний стан вимагає від сільськогосподарських підприємств активного використання новітніх ринкових методів господарювання, що вимагає відповідного обліку і контролю витрат діяльності.

П(С)БО 16 “Витрати” передбачено класифікацію витрат, наведено на рисунку 1 [1].

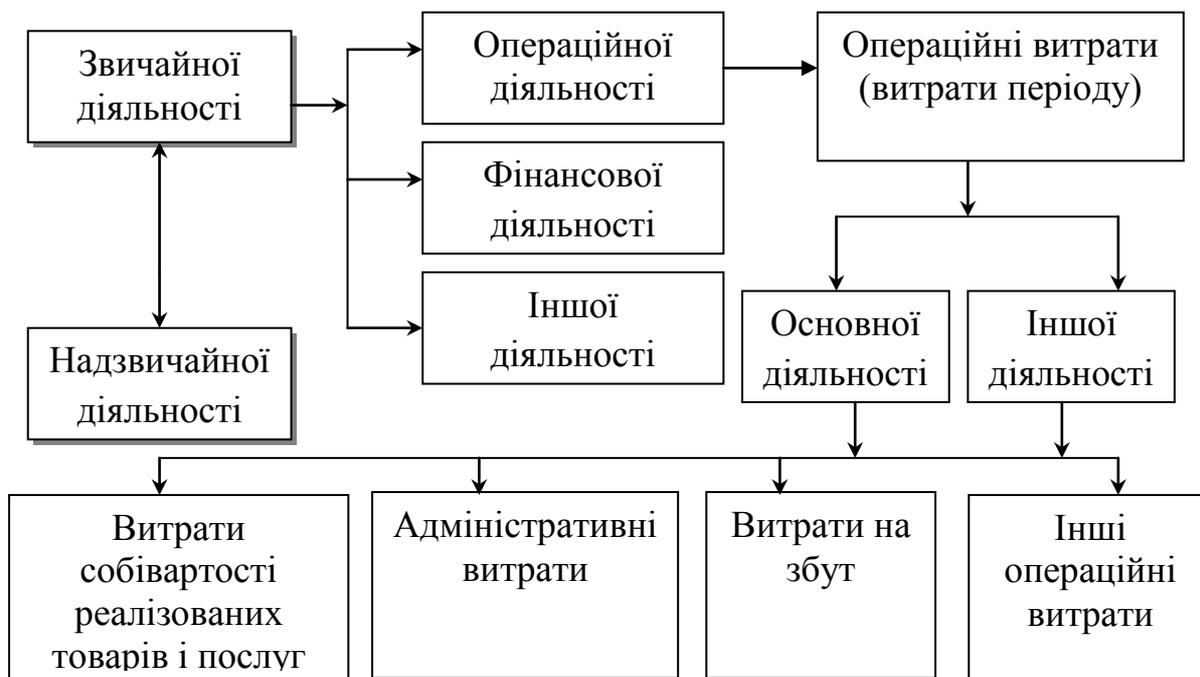

Рис.1. Класифікація витрат відповідно до П(С)БО 16 “Витрати”*

**Побудовано автором з використанням П(С)БО 16 “Витрати”*

У ст. 14 Податкового кодексу України наводиться визначення витрат як суми будь-яких витрат, що здійснюються для провадження господарської діяльності платника податку у грошовій, матеріальній чи нематеріальній формах, що супроводжуються зменшенням економічних вигод шляхом вибуття активів чи збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком змін капіталу власниками у вигляді його вилучення або розподілу) [2].

Витрати на збут, адміністративні витрати та інші операційні витрати не включають до собівартості продукції, а відносять до витрат діяльності відповідно до Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств від 18.05.2001 р. № 132, що призводить до зменшення прибутку підприємства [3].

У фінансовій звітності підприємства витрати діяльності на підставі П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати” відображають у Звіті про фінансові результати. Вищезазначений нормативний акт визначає зміст і форму Звіту про фінансові результати, а також загальні вимоги до розкриття його статей [4]. У П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати” показано правильність визнання витрат та контроль порядку їх відображення у звіті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості

продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств від 18.05.2001р. №132 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 “Звіт про фінансові результати” від 31 березня 1999 р. № 87 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ

Плутенко Л.О., магістр групи ЗБ 6/6

Науковий керівник: асистент Чебан Ю.Ю.

Миколаївський національний аграрний університет

Нормативно-законодавчі документи мають важливе значення як для бухгалтера, для якого вони є основним і головним джерелом інформації щодо організації та ведення бухгалтерського обліку, сплати податків, складання фінансової звітності, так і для аудитора, який проводить належний контроль щодо достовірності, повноти та відповідності бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Основними нормативними та законодавчими документами розрахунків з постачальниками та підрядниками в бухгалтерському обліку в Україні є: Господарський Кодекс України та Цивільний Кодекс України [1, 2].

Поняття зобов'язання визначає П(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, згідно якого зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, яка втілює в собі економічні вигоди [3].

Згідно зі статтею 5 П(С)БО 2 “Баланс”, метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату [4]. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги наводиться в пасиві балансу підприємства.

Окремого Закону або П(С)БО щодо регулювання кредиторської заборгованості, в тому числі розрахунків з постачальниками та підрядниками, немає, тому усі підприємства, організації та інші юридичні особи незалежно від форм власності при формуванні і узагальненні в бухгалтерському обліку та звітності інформації про заборгованість перед постачальниками та підрядниками повинні керуватись нормами П(С)БО 11 “Зобов'язання” [5].

П(С)БО 18 “Будівельні контракти”, визначає методологічні засади формування підрядниками у бухгалтерському обліку інформації про доходи та витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, та її розкриття у фінансовій звітності [6].

Таким чином, в Україні діє низка основних законодавчо-нормативних актів, які регулюють облік розрахунків з постачальниками і підрядниками.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Господарський Кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Цивільний Кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. П(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. П(С)БО 2 “Баланс” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. П(С)БО 11 “Зобов'язання” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. П(С)БО 18 “Будівельні контракти” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

Чебан А.О., студентка групи Б 5/4

Науковий керівник: асистент Чебан Ю.Ю.

Миколаївський національний аграрний університет

Система бухгалтерського обліку в цілому поки що не повністю забезпечує процес управління оперативною інформацією, яка є дуже важливою базою для правильної організації роботи підприємства в цілому. Управління має бути ефективним, тобто вся інформація має бути достатньою та різноманітною, зокрема про результати діяльності підприємства. Якісна обліково-економічна інформація дає можливість прийняття най об'єктивніших оперативних управлінських рішень та здійснення об'єктивного аналізу структури адміністративних витрат.

В процесі діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта виникають витрати, які у виробничу собівартість не включаються, а розглядаються як витрати того періоду, в якому вони були чи будуть здійснені. В науковій літературі ці витрати називають витратами періоду. Отже, витрати періоду – це витрати, які не формують собівартості виробленої і реалізованої продукції, а покриваються за рахунок валового прибутку підприємства або збільшують валовий збиток. Ці витрати виникають не у процесі виробництва, а на інших етапах життєвого циклу продукту, а тому їх недоцільно включати у собівартість продукції.

Адміністративні витрати, хоч і не беруть участі у створенні продукції, але необхідні для нормального функціонування виробництва

Утримання апарату, служб та відділів управління підприємством, вимагає відповідних витрат. Зазначені витрати, є обов'язковими і немінучими. На відміну від прямих витрат, які включаються до виробничої собівартості продукції, вони відносяться до адміністративних витрат, а останні безпосередньо впливають на фінансові результати, оскільки пов'язані із обслуговуванням та організацією діяльності підприємства.

Структура адміністративних витрат обмежується переліком статей витрат, що характеризують процес обслуговування та управління підприємством.

Виділяють такі визначення адміністративних витрат:

- це загальногосподарські витрати пов'язані з обслуговуванням виробництва й управління ним в масштабі всього підприємства;
- це витрати, пов'язані з управлінням підприємством як цілісним комплексом (заробітна плата, страхування, додаткові виплати, виплати за навчання тощо; амортизація адміністративних приміщень та обладнання, витрати на їх утримання – оренда, податки, страхування, знос, ремонт, комунальні послуги; амортизація нематеріальних активів; оплата за юридичні, аудиторські, медичні та інші послуги; загальні витрати, витрати на реєстрацію підприємства тощо).

Можна запропонувати таке визначення адміністративних витрат – це витрати періоду, які є обов'язковими для управління і обслуговування підприємства загалом та пов'язані з операційною діяльністю, але не включаються до собівартості реалізованої продукції.

Слід зазначити, що, оскільки від величини адміністративних витрат безпосередньо залежать результати господарсько-фінансової діяльності кожного підприємства, питання обліку таких витрат завжди були, є і будуть актуальними. Для їх вирішення потрібне розширення номенклатури статей адміністративних витрат, що дасть повніше забезпечення відповідних осіб потрібною інформацією.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Болгарина О.В., студентка групи Б 4/1

Науковий керівник: асистент Пісоченко Т.С.

Миколаївський національний аграрний університет

Відповідно до змін в економічному та соціальному розвитку країни суттєво змінюється й політика в сфері оплати праці, соціальної підтримки та захисту працівників. Поняття “заробітна плата” наповнилось новим змістом та охоплює усі види заробітку (а також різних видів премій, доплат, надбавок), нарахованих в грошовій та натуральній формах (незалежно від джерел фінансування), включаючи грошові суми, нараховані робітникам відповідно до діючого законодавства за невідпрацьований час (щорічні відпустки, святкові дні та інше).

Фінансування витрат на оплату праці працівників бюджетних установ здійснюється у межах асигнувань, передбачених кошторисом доходів та витрат. Планування витрат на оплату праці при складанні кошторису здійснюється згідно з вимогами Порядку № 228 – “Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторису бюджетних установ”, затвердженого Постановою КМУ від 28.02.2002 р. № 228 [3].

Основними формами оплати праці в бюджетних установах є почасова й відрядна, але переважає, як правило, почасова оплата.

Особливостями організації заробітної плати в бюджетних установах є застосування Єдиної тарифної сітки. Вона встановлює, що щороку розмір окладу бюджетного працівника визначається на рівні законодавчо визначеного розміру мінімальної заробітної плати. Тарифна сітка включає в себе від 1 до 25 тарифних розрядів, за якими здійснюється нарахування заробітної.

Розміри мінімальної заробітної плати затверджено Законом “Про Державний бюджет України на 2013 рік” у місячному розмірі: з 1 січня – 1147 гривень, з 1 грудня – 1218 гривень; у погодинному розмірі: з 1 січня – 6,88 гривні, з 1 грудня – 7,3 гривні [1].

Почасова оплата праці в бюджетних установах має два різновиди: штатно-окладна і погодинна. При почасовій формі оплати праці кожному працівникові встановлюється місячний посадовий оклад згідно зі штатним розкладом, посадою, освітою, науковим ступенем, вченим званням, категорією тощо. Ця форма оплати має два варіанти. Для деяких бюджетних установ (охорони здоров'я, вищих закладів освіти та ін.) у централізованому порядку

- встановлюється суворо фіксований посадовий оклад, при якому перевиконання
- працівником обов'язкової норми трудового навантаження не веде до підвищення заробітку.

В інших бюджетних установах, наприклад, загальноосвітніх школах, оплата праці здійснюється за місячними ставками з встановленням державою обов'язкової норми трудового навантаження (урочних годин), при перевищенні якої розмір зарплати збільшується пропорційно виконаному обсягу роботи. Почасова оплата праці може застосовуватися у вигляді простої почасової або почасово-преміальної. При простій почасовій оплаті сума заробітку визначається лише кількістю відпрацьованого часу та погодинною ставкою або окладом. При почасово-преміальній оплаті, крім заробітку за ставкою чи окладом, виплачується премія за досягнення відповідних якісних та кількісних показників діяльності. Преміювання здійснюється за рахунок коштів, передбачених кошторисом установи [4].

Заробітну плату бюджетних установ з практичного погляду можна охарактеризувати як плату, що надається за використання праці або як ціну втраченої праці і виконує такі функції:

- відтворювальна – забезпечує працівників та членів їх сімей необхідними життєвими благами для відновлення робочої сили та відновлення поколінь;
- стимулююча – встановлення залежності її розміру від кількості і якості конкретного працівника, його внеску в результати роботи. Високооплачувана праця створює матеріальну зацікавленість персоналу установи в трудовій активності й підвищенні своєї кваліфікації;
- регуляторна – встановлює залежність оплати праці від кваліфікації, рівня її складності, напруженості завдань;
- соціальна – реалізує принцип соціальної справедливості щодо одержуваних доходів, тобто за однакову роботу робітники одержують однакову

заробітну плату, отримання вищої заробітної плати передбачає визначення більших заслуг робітника перед колективом [4].

Сьогодні чітко спостерігається також тенденція різкого відставання рівня заробітної плати працівників бюджетної сфери від рівня заробітної плати працівників позабюджетного сектору економіки, що негативно впливає на престиж професії медика, педагога, соціального, культурно-освітнього працівника, державного службовця і призводить до відтоку кадрів в інші сфери економічної діяльності.

Тому необхідним є установлення оптимальної, на основі Єдиної тарифної сітки, диференціації тарифних ставок і посадових окладів різних професійно-кваліфікаційних груп працівників з урахуванням складності та результатів їх праці; усунення необґрунтованих диспропорцій у рівнях оплати праці працівників однакової кваліфікації, які виконують однакову за складністю та функціональними ознаками роботу, а також підвищення зарплати працівників бюджетної сфери.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про Державний бюджет України на 2013 рік”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.95 р. за № 108/95-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1995. – № 17: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Постановою КМУ від 28.02.2002 р. № 228 “Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторису бюджетних установ”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
4. Атамас П. Й. Основи обліку в бюджетних установах : [навчальний посібник] / П. Й. Атамас. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 288 с.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Боєва О.В., студентка групи Б 4/1

Науковий керівник: асистент Пісоченко Т.С.

Миколаївський національний аграрний університет

Питанню реформування бухгалтерського обліку в бюджетній сфері присвячена значна кількість рішень Уряду та Міністерства Фінансів України. Мета, завдання, основні напрямки та заходи реалізації реформи відображаються у Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки, яка містить основні положення та напрями модернізації обліку. Одним із ключових напрямів при цьому є формування узгодженого законодавства та визначення основних категорійних понять.

Завданнями стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки (далі – стратегії) є удосконалення методології та перехід на єдині методологічні засади бухгалтерського обліку і

звітності, а також створення уніфікованого організаційного та інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку [1].

Модернізація системи бухгалтерського обліку сприятиме удосконаленню:

- 1) управління державними фінансами;
- 2) системи стратегічного бюджетного планування;
- 3) порядку складання і виконання бюджету на основі програмно-цільового методу;
- 4) системи контролю за процесом виконання бюджету;
- 5) інформаційно-аналітичної системи управління державними фінансами.

Реалізація функцій і завдань бухгалтерського обліку в бюджетних установах, вимагає формування нових підходів, які виникають в сучасних умовах. По-перше, це розвиток міжнародних зв'язків і необхідність впровадження міжнародних стандартів в державному секторі. По-друге, проведені дослідження свідчать, що необхідна розробка інтегрованого плану рахунків бюджетного обліку. По-третє, розвиток бюджетної системи і розширення сфер діяльності бюджетних установ вимагає відповідного удосконалення вітчизняної облікової термінології.

Одним із напрямків вдосконалення бюджетного обліку є створення загального плану рахунків підприємств, організацій та бюджетних установ. До основних складових організації обліку в цілому та бюджетних установ зокрема відносять:

- організацію технології облікового процесу (організацію облікових номенклатур, вибір носіїв інформації, рух носіїв облікової інформації);
- організацію роботи апарату бухгалтерії;
- організацію забезпечення облікового процесу;
- організацію розвитку бухгалтерського обліку [2].

Для забезпечення впровадження методу нарахувань, який є основним у міжнародних стандартах і дає можливість для складання прогнозу впливу господарських операцій на фінансову стійкість, а також надає повну інформацію про державні активи і зобов'язання, необхідно вдосконалити План рахунків, який відіграє важливу роль у процесі гармонізації національної системи обліку до міжнародних стандартів. При побудові нового плану рахунків бухгалтерського обліку у державному секторі мають бути враховані всі найкращі здобутки, які мали місце в останні роки.

Управлінський облік у бюджетних установах перебуває на початковому етапі становлення, але впевнено розвивається. Прикладом цього є бюджетні установи Збройних сил України, які планують видатки і ведуть їх облік за кошторисом Міністерства оборони України в розрізі різних служб (речової, продовольчої, медичної тощо) [3]. Ця інформація використовується для оперативного управління видатками на відомчому рівні, тобто формується система управлінського обліку з деталізацією за центрами виникнення витрат і центрами відповідальності. Процес модернізації та удосконалення стосується також технології обліку й опрацювання економічної інформації. Зокрема автоматизовані інформаційні технології, здатні активно впливати на інтенсифікацію використання наявних ресурсів бюджетної сфери.

Комп'ютерна форма ведення обліку має ряд переваг перед ручною, серед яких основними є передбачені в програмі правила ведення бухгалтерського обліку, паралельне ведення обліку за декількома стандартними блоками та алгоритмами (на базі одних і тих же одноразово введених даних можна отримувати декілька систем оцінок і показників, що розраховуються за різними методиками). Рахунки та їх специфічні особливості мають суттєвий вплив на методику бухгалтерського обліку й таким чином впливають практично на усі складові інформаційної системи, які мають безпосереднє відношення до нього. Основними особливостями рахунків, які мають безпосередній вплив на побудову бухгалтерського обліку, є склад субрахунків, спосіб налагодження аналітичного та кількісного обліку.

Отже, облік у бюджетних установах є одним з важливих галузевих обліків в Україні, нормативна база якого продовжує розвиватися і сьогодні. Удосконалення методології та перехід на єдині методологічні засади бухгалтерського обліку і фінансової звітності, створення уніфікованого підходу щодо організаційно-інформаційного забезпечення обліку дасть змогу модернізувати систему обліку та звітності у бюджетній сфері.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
2. Свірко С. В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація. / С. В. Свірко. – К. : КНЕУ, 2006. – 244 с.
3. Джога Р. Облік у бюджетних установах: основи побудови, нормативна база, реформування / Р. Джога // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 8-9. – С. 36.
4. Ляшенко О. С. Бухгалтерский учет в бюджетных учреждениях: краткая энциклопедия / О. С. Ляшенко // Все о бухгалтерском учете. – 2010. – № 38. – С. 33–36.

ОБЛІК ДОХОДІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Голота І.М., студентка групи Б 4/7

Науковий керівник: асистент Пісоченко Т.С.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринкова трансформація економіки вимагає теоретичного переосмислення та практичного удосконалення форм і методів фінансового забезпечення розвитку бюджетної сфери. При розробці механізму сучасних фінансово-економічних відносин бюджетних установ в нинішніх умовах суттєвим є питання формування, розподілу і використання фінансових ресурсів, важливою складовою яких є кошти спеціального фонду.

Дослідженням питань обліку у бюджетній сфері України присвячені роботи Ф. Бутинця, Л. Гуцайлук, Л. Кіндрацької, В. Лемішовського, М. Лучка, С. Свірко, М. Чумаченка та інших. Не дивлячись на розробку низки теоретичних і

практичних положень щодо формування і виконання бюджетів, недостатньо уваги приділяється проблемам бухгалтерського обліку та звітності про доходи, а саме – власних надходжень бюджетних установ.

“Доходи бюджетів/бюджетних установ – це збільшення обсягу потенційних послуг або отримання економічної вигоди у вигляді надходження активів протягом звітного періоду, що призводить до зростання чистих активів бюджетів/капіталу установи (крім внесків до фондів установи)” [1].

Власні доходи бюджетних установ мають виконувати доповнюючу функцію щодо бюджетних асигнувань і забезпечувати виконання основних завдань зазначених суб’єктів господарювання стосовно непокриття доходами загального фонду. Перелік груп власних надходжень бюджетних установ (рис. 1.) [2].

Рис. 1. Схема джерел власних надходжень бюджетних установ

Як передбачено Бюджетним кодексом України, спеціальний фонд не повинен формуватися з конкретно визначених джерел надходжень і використовуватися на фінансування конкретно визначених цілей [3]. З огляду на це, важливим моментом, який варто брати до уваги, є тільки та частина коштів, яка має первісно адресний характер, оскільки є фактичним або потенційним результатом певних господарських дій бюджетних установ чи надходить у результаті відповідних рішень інших юридичних та фізичних осіб [4].

Акумуляція коштів спеціального фонду проводиться в межах кошторисних призначень, що визначені для бюджетної установи в Законі України про Державний Бюджет України на відповідний бюджетний рік [5]. Акумуляція коштів відображається на відкритих особових рахунках відокремлених підрозділів.

Для зберігання спеціальних коштів в установах уповноважених банків відкривається окремий поточний рахунок для всіх видів спеціальних коштів установи, а в умовах казначейського обслуговування позабюджетних коштів –

спеціальний реєстраційний рахунок для обліку спеціальних коштів в органах Державного казначейства.

Використання коштів здійснюється згідно з кошторисом, складеним та затвердженим відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. № 228 [6], в межах однієї групи власних надходжень та одного коду програмної класифікації. Використання коштів здійснюється в межах сум, затверджених кошторисом, що фактично надійшли на спеціальний реєстраційний рахунок бюджетної установи. Кошти, що не були використані в поточному році, вилученню не підлягають, а переходять на наступний рік і використовуються за призначенням.

Відображення господарських операцій усіх бюджетних установ здійснюється відповідно до наказу Державного казначейства України № 61 із змінами, внесеними згідно з Наказами Державного казначейства [7]. Ця інструкція спрямована на забезпечення єдності відображення однорідних за змістом господарських операцій на відповідних синтетичних субрахунках бухгалтерського обліку, установлених Планом рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ.

Аналітичний облік доходів та видатків за спеціальними коштами ведеться в Книзі обліку доходів і видатків за спеціальними коштами.

Облік коштів спеціального фонду та їх використання установою ведеться на рахунку 71 “Доходи спеціального фонду”. Даний рахунок має 6 субрахунків: 711 “Доходи по коштах, отриманими як плата за послуги”; 712 “Доходи за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ”; 713 “Доходи за іншими надходженнями спеціального фонду”; 714 “Кошти батьків за надані послуги”; 715 “Доходи, спрямовані на покриття дефіциту загального фонду”; 716 “Доходи за витратами майбутніх періодів”.

За кредитом цих субрахунків записують нараховані та одержані доходи за спеціальними коштами. За дебетом протягом року записують зменшення доходів, а 31-го грудня (в кінці дня) за дебетом записується загальна сума проведених за рік видатків за спеціальними коштами з субрахунку 811 “Видатки за коштами, отриманими як плата за послуги”. Кредитове сальдо показує суму одержаних з початку року доходів за спеціальними коштами. Сальдо на перше січня показує перевищення доходів над видатками.

Облікові реєстри, де фіксується інформація щодо власних доходів бюджетних установ, такі: меморіальний ордер № 4 – накопичувальна відомість за розрахунками з іншими дебіторами; меморіальний ордер № 6 – накопичувальна відомість за розрахунками з іншими кредиторами; меморіальний ордер № 15 – зведена накопичувальна відомість за розрахунками з батьками на утримання дітей; меморіальний ордер № 14 – накопичувальна відомість нарахування доходів спеціального фонду бюджетних установ.

Узагальнення інформації щодо обліку доходів спеціального фонду бюджетних установ, спрямоване на підвищення оперативності та якості обліку, дозволяє забезпечити високу ефективність процесу управління спеціальним фондом бюджетної установи. Крім того, створення дієвого механізму інформаційного забезпечення щодо коштів спеціального фонду передбачає

удосконалення підсистеми бухгалтерського обліку доходів та видатків спеціального фонду, особливістю якого буде визначення належного рівня обґрунтування доходів і видатків. Зокрема, необхідне вдосконалення законодавчої бази як однієї з гарантій успішної роботи бюджетної установи; розробка помісячної розбивки у бюджетному розписі доходів спеціального фонду державного бюджету, що зменшить прорахунки у плануванні видатків спеціального фонду бюджетних установ; удосконалення механізму руху коштів у процесі виділення запланованих бюджетних асигнувань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Позняковська Н. М. Облік та контроль доходів і видатків місцевих бюджетів України : [монографія] / Н. М. Позняковська. – Рівне : УДУВГП, 2002. – 230 с.
2. Перелік власних надходжень бюджетних установ та організацій, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 29.06.2000 р. № 146.
3. Бюджетний кодекс України. – [Чинний від 21 червня 2001 року № 2542-III]. – Офіційне опублікування – Урядовий кур'єр, 2001, 07, 25.07.2001 р. № 131.
4. Свірко, С. В. Доходи спеціального фонду бюджетних установ в вітчизняній та міжнародній обліковій практиці: характеристика та порівняльний аналіз [Текст] / С. В. Свірко // Вчені записки : науковий збірник. – К. : КНЕУ, 2009. - Вип. 11. - С. 89-95.
5. Закон України «Про Державний бюджет України на 2013 рік»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
6. Постанова КМУ від 28.02.2002 р. № 228 “Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторису бюджетних установ”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
7. Інструкція про кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення основних господарських операцій бюджетних установ [Електронний ресурс] / Наказ Державного казначейства України від 10.07.2000 р. № 61. — Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.

РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Голота І.М., студентка групи Б 4/7

Науковий керівник: асистент Пісоченко Т.С.

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток роздрібної торгівлі України є складним динамічним процесом, який відбувається в умовах трансформаційних змін національної економіки під впливом низки чинників правового, соціального та економічного характеру. Мінливість цих чинників впливає на тенденції розвитку ринкового середовища функціонування торгових підприємств, вимагаючи адекватних підходів до управління для забезпечення ефективного використання їх ресурсного потенціалу.

Роздрібна торгівля (retailing) містить у собі види економічної діяльності, пов'язані із продажем товарів і послуг споживачам для використання ними

особисто або їхніми родинами. При цьому мова йде про будь-який факт продажу товарів і послуг кінцевому споживачеві, від автомобілів і готового одягу до їжі в ресторанах і квитків у кінотеатр [1].

За останні 10-15 років роздрібна торгівля в Україні витримала значні зміни. На місце традиційних для радянської роздрібної торгівлі, гастрономів і універмагів, прийшли сучасні формати, а ті, які продовжують функціонувати застарілі торговельні точки приходять до ідеї модифікувати методи роботи, або закриваються як неефективні та поглинаються більше успішними конкурентами. Отже, еволюцію розвитку роздрібної торгівлі України можна зобразити у вигляді наступної схеми (рис. 1).

Рис. 1. Еволюція роздрібної торгівлі України

Незважаючи на сприятливі умови і передумови розвитку торгівлі, кількість об'єктів роздрібної мережі зменшується. небезпека полягає в тому, що ця негативна тенденція триває. Ґрунтовніший аналіз стану роздрібної мережі в Україні пов'язаний з дослідженням забезпеченості населення торговельними площами і роздрібними підприємствами. Такий показник у багатьох країнах має нормативний характер і визначає кількість квадратних метрів торговельної площі або кількість торговельних об'єктів у розрахунку на 10000 осіб постійного населення. У розвинених країнах забезпеченість становить 3500-5500 м² і 17-20 підприємств на 10000 мешканців відповідно. В Україні цей нормативний показник становить лише 1753 м² і 15 об'єктів.

Розвиток роздрібної торгівлі за форматами, тобто торговельними об'єктами, що характеризуються певними параметрами, відбувається нерівномірно. Найбільші обсяги реалізації та найвищі темпи розвитку характерні для супермаркетів (31 % від загального обсягу обороту), спеціалізованих магазинів (14 %), гіпермаркетів та універмагів (по 13 %), дискаунтерів (9 %). Перелічені формати забезпечують 80 % загального обсягу товарообігу [2].

Останніми роками активізувався розвиток невеликих торговельних об'єктів, які розташовані в центральній частині міст і у житлових масивах (формат “магазин у будинку”). Це пояснюється тим, що великі формати неефективні для щоденних покупок. Результатом прояву цих тенденцій стало поступове зниження середнього розміру торгових площ на одне підприємство роздрібної торгівлі.

У сучасних форматах вітчизняної торгівлі активно впроваджуються прогресивні технології, різноманітні інформаційні, технічні й технологічні інновації: активно розвиваються електронна торгівля, споживче кредитування населення; впроваджуються штрихове кодування, розрахунок пластиковими картками; здійснюється персоніфікований облік покупців за рахунок впровадження клубних та дисконтних карток тощо.

Цінові стратегії роздрібних торговельних підприємств нині переважно спрямовані на зростання обсягів товарообігу (придбання двох одиниць товарів за ціною однієї, трьох за ціною двох тощо). Це обумовлене тим, що сучасний споживач у своїй поведінці все більше орієнтується на зниження своїх витрат [3].

Незважаючи на багатообіцяючі перспективи розширення мережі об'єктів роздрібною торгівлі, що працюють за принципом низьких цін, локомотивами росту є мінімаркети ("магазин для зручності", або "магазин по сусідству"). Воно й не дивно, адже основна ідея об'єктів роздрібною торгівлі цього формату: все необхідне, високої якості, швидко, з комфортом та біля дому найбільш відповідає ритму сучасного життя, особливо у місті. Однак найбільш продуктивним форматом для України є супермаркет, який набуває змішаного типу: економний супермаркет та супермаркет з полицями дискаунтера.

Невід'ємною частиною роздрібною торговельною системи України є спеціалізовані магазини або магазини "вбивці категорій". Проте від спеціалізованої мережі об'єктів роздрібною торгівлі в багатьох випадках нічого не лишилось – зруйнована мережа хлібних, овочевих, молочних, книжкових, галантерейних магазинів, водночас надмірною стала кількість аптек, "бутіків", ювелірних магазинів та магазинів з продажу автомобілів.

непродовольчій роздрібною торговельній мережі нашої країни спеціалізація поглиблюється, а продовольча навпаки характеризується універсалізацією. Але спеціалізовані продовольчі магазини можуть запропонувати кращий вибір товару та забезпечити їх постійну наявність та якість, чого досить часто не можуть гарантувати універсальні магазини. Універсальні магазини позиціонують широкий асортимент товарів, а тому їм досить важко контролювати вичерпаність терміну придатності товарів. В найгіршому ж варіанті вони можуть навіть самовільно подовжувати термін придатності товарів, які не придані до споживання. Крім того, обсяг покупок у часі доволі не прогнозований й універсальний об'єкт роздрібною торгівлі не завжди може забезпечити попит покупця у товарі. Відсутність товарів на полицях може бути пов'язано і з не ритмічністю їх поставок. Саме тому виникає необхідність у відродженні спеціалізованих магазинів продовольчих товарів. Крім того, вони можуть виступати не лише як зв'язуючий ланцюг між виробником та споживачем, а бути одночасно і виробником, і продавцем – магазином з реалізації продукції власного виробництва, наприклад: магазин-хлібопекарня чи кондитерська. Окремо слід зупинитись на магазинах "Овочі та фрукти". По-перше їх поява прибере з вулиць палатки, які порушують архітектурний баланс населеного пункту та створюють незручності пішоходам, а по-друге, може розв'язатись питання з надмірної кількості споживчих ринків, адже фермер може здавати свою продукцію

безпосередньо в ці магазини чи, навіть самостійно створити та забезпечувати такі магазини товарною пропозицією з свого фермерського господарства [4].

Підвищення соціальної ролі торгівлі в організації дозвілля населення та створення інфраструктури міста пов'язується з розвитком такого формату як "торговельний центр", де під одним дахом розміщується велика кількість об'єктів торгівлі, ресторанного господарства, центрів відпочинку й дозвілля. Перевагою цього формату є створення додаткових контурів для кращого комплексного обслуговування відвідувачів і покупців, використання ефекту синергії від розміщення в одному місці найширшого переліку товарів і послуг.

В Україні, починаючи з 2002 р., бурхливо розвивається будівництво сучасних торговельних центрів. Це пояснюється тим, що терміни окупності проектів торговельної нерухомості у нашій країні становлять лише 3-5 років, тобто майже втричі менше порівняно з іншими європейськими країнами та в півтора-два рази – порівняно з іншими видами нерухомості [5].

Отже, подальші дослідження розвитку галузі роздрібною торгівлі є важливим науковим завданням, оскільки інформація щодо зміни її стану в майбутньому може бути використана при формуванні стратегії діяльності окремого роздрібного підприємства або торгової мережі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Берман Б. Розничная торговля: стратегический подход / Б. Берман, Дж. Эванс. – М. : Издательский дом "Вильямс", 2003. – 383 с.
2. Торговля и рынок – [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.pro-retail.com>, www.ua-retail.com
3. Гончарук Н. Виключно українське: Український ринок роздрібною торгівлі // Контракти. – 2006. – № 44. – С.34-35.
4. Соболев В. О. Побудова системи управління розвитком роздрібною торгівлі в Україні / В.О. Соболев // Торговля і ринок України. – Донецьк : Вид-во ДонНУЕТ, 2008. – Вип. 26, том 1. – С. 216-223.
5. Футало Т. В. Роздрібна торгівля в Україні: основні напрями розвитку / Т. В. Футало // Торговля, комерція, підприємство : зб. наук. праць. – Львів : Вид-во ЛКА, 2007. – Вип. 8. – С. 10-16.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ, ТОВАРІВ, РОБІТ, ПОСЛУГ

*Дубачінська І.А., студентка групи Б 3/1
Науковий керівник: асистент Лугова О.І.
Миколаївський національний аграрний університет*

Останнім часом облік доходів від реалізації продукції стає більш складним. Це пояснюється, насамперед, змінами в правово-економічних відносинах при продажу сільськогосподарської продукції, виникнення нових форм взаємовідносин між продавцем і покупцем та створенням нових видів реалізації

через відсутність наявних грошових коштів для розрахунків, а також накопичення даних відповідно до потреб податкової звітності.

Це призводить до необхідності перегляду ряду сталих уявлень, завдань та вимог щодо обліку реалізації. Якщо раніше всіх цікавило, що було продано, за якою ціною і який результат при цьому одержано, то в сучасних умовах виникають додаткові вимоги до інформації, а саме:

- умови продажу продукції;
- дата випуску;
- дата платежу, тощо.

Облік процесу реалізації потребує значного спрощення, вдосконалення облікових реєстрів та, особливо, зменшення та уніфікації первинних документів.

При переході до ринкових умов суттєво змінились канали реалізації. Якщо раніше чинне місце за значенням посідав продаж продукції, то зараз цей основний канал реалізації перетворився в продаж за замовленням.

Вдосконалення системи обліку реалізації перш за все повинно торкнутися первинної документації. Вдосконалення облікової документації і документообігу має здійснюватись за наступними напрямками:

- підвищення оперативності оформлення та обробки інформації процесу реалізації;
- підвищення рівня об'єктивності аналітичної інформації, що міститься в документації;
- підвищення контролю по обліку вибуття продукції, виробничих запасів і товарів;
- економія витрат ресурсів і праці документування та обробку документів [1].

Таким чином, в цьому напрямку перш за все слід визначити наступні моменти. При реалізації продукції, матеріальних товарів замість виписування накладних та рахунків-фактур доцільніше було б оформляти накладну-рахунок на відпуск товарно-матеріальних цінностей, яку потрібно виписувати в трьох примірниках. Один з яких залишається в господарстві, а два інших видаватимуться покупцеві – організації, з яких один примірник використовується для оприбуткування цінностей, що надходять на склад, а другий разом з платіжним дорученням передається в обслуговуюче відділення банку для оплати.

Накладна-рахунок повинна об'єднати основні реквізити тих документів, які вона заміняє, а саме: найменування, місце знаходження і банківські реквізити відвантажувача і утримувача продукції, підстава для відпуску, ціна, сума до оплати.

Багато часу витрачається на облікову обробку товарно-транспортних накладних та виписаних на основі їх приймальної квитанцій, бо типові форми накладних мають багато недоліків. Так, наприклад, дані про тару наводяться двічі, строки “відпустив” і “прийняв” знаходяться на зворотній стороні зазначеного документа, в результаті чого бухгалтер змушений переписувати їх на лицьову сторону. Необхідно ліквідувати ці недоліки в типових формах товарно-транспортних накладних.

В обліковій практиці дуже часто трапляються невідповідності даних товарно-транспортних накладних і квитанцій заготівельних організацій, тим більш, коли на декілька накладних виписується одна квитанція, перш за все це стосується реалізації зернової продукції, тим більше складність полягає в тому, що за день накладні виписуються в різних структурних підрозділів. А потрібно, щоб дані приймальної квитанції продовжували зміст і доповнювали реквізити товарно-транспортної накладної, тому необхідно їх виразити в формі одного документу. Це дасть змогу багато в чому скоротити і сам процес виписки документів і процес їх обробки [2].

Аналізуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що приділення уваги вдосконаленню типових форм товаротранспортних накладних – важлива річ, так як ці документи є основними при відпуску продукції за межі господарства.

Зважаючи на складність і трудомісткість облікової роботи процесу реалізації, головним напрямком його вдосконалення має бути не просто спрощення, а більш обґрунтована побудова.

Перш за все треба суттєво скоротити господарські операції по рахунку 70 “Доход від реалізації”.

У цілому можна зробити висновок, що втілення в життя зазначених шляхів вдосконалення первинного, аналітичного та синтетичного обліку реалізації сільськогосподарської продукції, робіт та послуг дозволить скоротити витрати облікового часу, більш точно обліковувати витрати та доходи, що дозволить точніше визначати фінансовий результат від реалізації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [навчальний посібник] / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІПІ, 2011. – 672 с.

2. Завгородній В. П. Бухгалтерський облік в Україні з використанням міжнародних стандартів / В. П. Завгородній. – К. : АСК, 2009. – 848 с.

НЕДОЛІКИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Дюміна С.С., студентка групи Б 3/1

Науковий керівник: асистент Лугова О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах розвитку ринкової економіки серед комплексу проблем гострим постає питання формування, обліку та відображення у звітності фінансових результатів господарюючих суб’єктів з урахуванням інтересів різних категорій користувачів.

Сучасний етап реформування системи бухгалтерського обліку в Україні характеризується рядом проблем відносно узгодженості синтетичного,

аналітичного і податкового обліку фінансових результатів діяльності підприємства.

Перш за все, основною проблемою бухгалтерського обліку фінансових результатів є неузгодженість між прийнятою класифікацією видів діяльності підприємства та субрахунками рахунку 79 “Фінансові результати” [1].

Для того, щоб уникнути такої невідповідності у віднесенні операцій до того чи іншого виду діяльності, необхідно чітко розмежувати види діяльності та операції які до них відносяться [2].

Розглядаючи питання формування фінансових показників діяльності, слід зазначити, що в нормативних документах є певна невідповідність у визначенні класифікаційних ознак видів діяльності. Так, згідно з П(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [3] і Планом рахунків [4], формування показників здійснюється за такими видами діяльності: звичайна, основна, операційна, фінансова, інвестиційна, від надзвичайних подій, інша діяльність.

Відповідно до П(С)БО 15 “Дохід” і до Плану рахунків доходи, отримані від основної діяльності, називають “Доход від реалізації продукції (робіт, послуг)”. Основна діяльність – це операції, що пов’язані з виробництвом та реалізацією продукції (робіт, послуг). Вона є головною метою створення підприємства і забезпечує основну частку його доходу. Так, дохід, отриманий від основної діяльності, доцільно називати “Доход від основної діяльності”, а рахунок 70 “Доходи від реалізації” замінити назвою “Доходи від основної діяльності” [3].

Інформація про інші доходи від операційної діяльності узагальнюються за рахунком 71 “Інший операційний дохід”. Облік витрат ведеться на відповідних рахунках 90 “Собівартість реалізації”, 92 “Адміністративні витрати”, 93 “Витрати на збут”. Інші операційні витрати обліковуються на рахунку 94 “Інші витрати операційної діяльності”. За дебетом рахунків відображаються суми визнаних витрат в розрізі статей, встановлених П(С)БО 16 “Витрати», а за кредитом – їх списання на результативний рахунок 791 “Результат операційної діяльності”. Структура рахунку дозволяє співставляти загальну суму отриманого доходу з сумою понесених витрат від основної і іншої операційної діяльності.

Така ж невідповідність існує і між фінансовою і інвестиційною діяльністю й отриманими від неї доходами. Тому пропонуємо внести деякі зміни до Плану рахунків. Так рахунок 73 “Інші фінансові доходи” перейменувати у “Доходи від фінансової діяльності”. Пропонуємо отримані від інвестиційної діяльності доходи називати “Доходи від інвестиційної діяльності”, а рахунок 793 “Результат іншої звичайної діяльності” назвати “Результат інвестиційної діяльності”.

Зміни, які слід врахувати при відображенні операцій на рахунку 79 “Фінансові результати” надано на схемі [1].

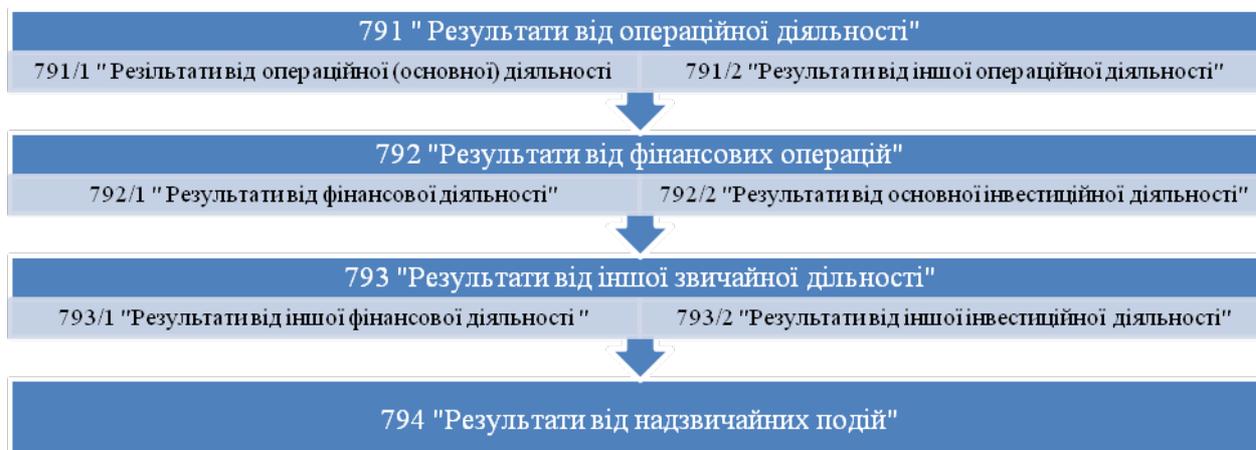

Рис. 1. Запропоновані зміни для рахунку 79 “Фінансові результати”

Джерело: побудовано з використанням [1]

При цьому слід зауважити, що таким чином надається конкретна класифікація доходів та витрат, які належать до різних видів діяльності.

Таким чином, проведені дослідження з удосконалення обліку відображення у звітності інформації про результати діяльності підтверджують необхідність запровадження єдиних класифікаційних ознак і більшої конкретики обліку доходів, витрат. Все це потребує зміни у Звіті про фінансові результати і П(С)БО.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бровко О. Т., Головатюк С. М. Деякі недоліки бухгалтерського обліку фінансових результатів та шляхи їх удосконалення: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
2. Борисенко С. Ю. Удосконалення обліку фінансових результатів, як механізму формування та розподілу прибутку: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://otherreferats.allbest.ru>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 91 (із змінами та доповненнями)].

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У СТОВ “ЖОВТНЕВЕ” БЕРЕЗНЕГУВАТСЬКОГО РАЙОНУ

Щербина Ю.О., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: асистент Лугова О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Питання вдосконалення обліку виробничих запасів завжди перебували в центрі уваги наукових працівників. Аналіз діючої практики показує, що на підприємствах як в організаційному так і в методологічному аспекті цей розділ

бухгалтерського обліку продовжує мати серйозні недоліки. Дефекти обліку виробничих запасів особливо рідко проявляються при інвентаризаціях, а також при звіреннях даних складського обліку, коли виявляються недостачі й значні розбіжності за рахунок пересортування окремих видів матеріалів. Має місце й велика кількість помилок у первинних документах й облікових регістрах, що характеризують надходження і рух матеріалів.

У наш час існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку запасів, пов'язаних, з однієї сторони з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої широким впровадженням комп'ютерних технологій [1].

Важливим напрямком удосконалення організації обліку запасів є раціоналізація форм документів, документообігу й всієї системи оформлення, реєстрації й обробки документів.

Лімітно-забірні картки, як правило, оформляються на підприємстві нерегулярно і надходять у бухгалтерію у великій кількості й в основному під кінець місяця. Відповідно до правил систематичного споживання ресурсів відпущення матеріалів систематичного споживання у виробництві оформляється лімітно-забірними картками, а у всіх інших випадках матеріальними вимогами [2].

Аналіз існуючого порядку ведення обліку матеріальних ресурсів на СТОВ "Жовтневе" Березнегуватського району показав, що необхідно вдосконалювати систему обліку, усувати дублювання інформації в різних документах, уніфікувати форми документів, регламентувати обсяг і строки їхньої передачі на обробку.

Насамперед, повинні бути уніфіковані документи, на основі яких виробничі підрозділи одержують сировину, матеріали, покупні готові вироби із складів (лімітно-забірні картки, забірні картки, вимоги і накладні т.д.).

Очевидно, що рішення як організаційних, так і методичних питань повинне ґрунтуватися на використанні можливостей сучасних комп'ютерних технологій. Удосконалення обліку й контролю наявності й руху виробничих запасів передбачає такі зміни у веденні бухгалтерського обліку на підприємстві, які на наш погляд варто робити за наступними напрямками:

1) збільшення оперативної обробки первинної та звітної документації, покращення контролю за рівнем витрат;

2) обробка по зменшенню матеріальних витрат. Доступність і наглядність обліку запасів і витрат, пов'язаних з їх придбанням, допоможе прогнозувати, планувати та аналізувати ці витрати для прийняття управлінських рішень по їх зменшенню;

3) вплив на збільшення ефективності виробничої діяльності підприємства. Запаси як економічний ресурс і як одна із складових активів підприємства, які використовуються у виробничій діяльності, можна охарактеризувати деяким виробництвом у комплексі з іншими економічними ресурсами, особливо з вкладеною працею. При аналізі управління активами, у тому числі запасами, це можна виміряти співвідношенням об'єму реалізації продукції до середньої вартості запасів (або активів), які використовуються у виробничому процесі у

визначеному періоді. Ці дані можна використовувати для прийняття рішень в управлінні капіталом, виробництвом, активами і запасами. Правильне управління запасами, аналіз вкладених засобів у оборотний капітал, а також аналіз витрат, пов'язаних із забезпеченням підприємства запасами, будуть сприяти вивільненню вкладених оборотних засобів;

4) досягнення позитивного результату на основі зниження витрат; реальність оцінки залишків запасів товарно-матеріальних цінностей, відображених в активах балансу. При проведенні аналізу зовнішніми користувачами балансу підприємства необхідно враховувати, що запаси, обліковані по купівельним цінам, більш наближені до чистої вартості реалізації по відношенню із запасами, облік яких ведеться по цінам придбання. Тому показники рентабельності, виробництва, ліквідності та оборотності запасів у визначеному періоді будуть більш достовірними;

5) покращення показників ліквідності запасів. Запаси входять в групу цінностей підприємства, віднесених до низько ліквідних активів. Показником ліквідності активів, у тому числі запасів, являються коефіцієнти оцінки ліквідності активів, які характеризують можливість їх швидкого конвертування в грошову форму без втрат своєї поточної ринкової вартості. Оцінка запасів по купівельним цінам буде найбільш наближена до поточної ринкової вартості і дасть найкращий показник ліквідності.

Таким чином, економічні перетворення, котрі здійснюються в Україні, нерозривно пов'язані з пошуком принципово нових методів організації та управління виробництвом. Це вимагає адекватних змін у структурі господарського обліку, і, відповідно, зумовлює необхідність вдосконалення системи облікової інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грачова Р. М. Запасні частини / Р. М. Грачова // Дебет-Кредит. – 2009. – № 21. – С. 25-30.
2. Облік операцій із запасами // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 17. – С. 19-32.

МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ І МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ: СУТНІСТЬ І СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

*Солдатюк П.Ю., студентка групи Б 3/3
Науковий керівник: асистент Лугова О.І.
Миколаївський державний аграрний університет*

Для прийняття оптимальних управлінських рішень необхідно знати величину затрат і в першу чергу чітко розуміти інформацію про виробничі витрати. Аналіз витрат допомагає виявити ефективність і визначити оптимальний розмір витрат, перевірити якісні показники роботи, правильно встановити ціни,

регулювати та контролювати витрати, планувати рівень прибутку і рентабельності виробництва.

Облік витрат і калькулювання, як єдиний процес, складається з двох взаємопов'язаних етапів: I етап – організація аналітичного обліку витрат і розподілу витрат на виробництво продукції між об'єктами обліку; II етап – калькулювання собівартості, що включає операції з визначення собівартості виробів та одиниць продукції. На основі методів обліку витрат підприємство обирає метод калькулювання, що зазначається в положенні про облікову політику. Правильний вибір методів обліку витрат визначається особливостями технологічних процесів залежить від керівництва і бухгалтерів підприємства.

Прихильники першого підходу вважають, що облік витрат і калькулювання варто розглядати відокремлено, тому вони розрізняють методи обліку витрат і калькулювання, які виконують різні функції. Зокрема, проф. В.Ф. Палій зазначає, що метод обліку витрат повинен характеризувати з необхідною повнотою та деталізацією процес їх виникнення і порядок формування в конкретному виробничому процесі [1], а метод калькулювання – це “сукупність способів аналітичного обліку витрат на виробництво за калькуляційними об'єктами та прийомів обчислення собівартості калькуляційних одиниць” [1]. Проф. В.Ф. Палій послідовно підкреслює відмінності обліку витрат і калькулювання, а, відповідно, і їх методів, проте не дає чіткого визначення методу обліку витрат.

Питання співвідношення обліку витрат на виробництво та калькулювання, розглянуте проф. В.Б. Івашкевичем як два взаємопов'язаних і самостійно діючих процеси. Так С.І. Селезньов під методами калькулювання розуміє економічні прийоми визначення собівартості окремих видів продукції. При цьому об'єкт обліку витрат, на його думку, це технічні прийоми відображення витрат на виробництво окремих видів продукції [2].

Науковці, які дотримуються другого підходу, облік витрат розглядають як калькулювання у тій чи іншій формі. Тобто калькулювання собівартості кінцевого продукту підприємства визначається системою та організацією обліку витрат та є нерозривними. Зокрема, проф. А.Ш. Маргуліс вважає, що метод обліку витрат і калькулювання – це “єдиний процес дослідження витрат підприємств певних типів на виробництво та реалізацію продукції з позицій вимірювання, контролю, визначення собівартості виробів і робіт” [3].

Більш повним є визначення П.С. Безруких, який під методом обліку витрат та калькулювання собівартості розуміє сукупність прийомів організації документування та відображення виробничих витрат, що забезпечують визначення фактичної собівартості продукції і необхідну інформацію для контролю за процесом формування собівартості продукції [2, с. 21].

Зустрічаються автори, погляди яких не можна віднести до певної групи – у своїх висловлюваннях щодо методів вони не мають визначеності, не дотримуються постійності в термінології. Так, В.Е. Керимов, незважаючи на те, що один із пунктів свого підручника називає: методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, проте в цьому ж пункті вживає термін методи обліку витрат та дає їх класифікацію. І.Г. Кондратова називає методи

калькулювання системами віднесення витрат відповідно: на замовлення, на процес [3].

Факторами, що спонукають до вибору того, чи іншого методу обліку витрат є: організаційна структура управління виробництвом; тип виробництва, його складність, характер технологічного процесу; номенклатура продукції, що випускається; тривалість виробничого циклу; наявність незавершеного виробництва. Враховуючи дані фактори, підприємство обирає найоптимальніший метод, специфіка та особливості якого відображаються в послідовності процесів обліку витрат виробництва та формування собівартості готової продукції.

Таким чином методи обліку витрат на виробництво та методи калькулювання є двома взаємозалежними процесами, які характеризуються власними способами та прийомами, користувачами, завданнями. Інформація про витрати використовується для визначення собівартості продукції. Так, методом обліку витрат є сукупністю способів відображення, групування та систематизації інформації при витрати, які виникли у процесі досягнення поставлених цілей та забезпечують досягнення поставленої мети. Метод калькулювання, відповідно, є відображенням розподілу витрат підприємства за встановленими статтями калькуляції для визначення собівартості певних видів або груп продукції.

Як підсумок можна визначити, що методи обліку витрат на виробництво та методи калькулювання собівартості спрямовані на досягнення різних цілей, що і доводить їх відмінність і необхідність існування кожного із них на підприємствах для організації ефективної системи обліку витрат на виробництво.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Палий В. Ф. Теория бухгалтерского учета / В. Ф. Палий, Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 1988. – 279 с.
2. Методи калькулювання затрат // Баланс. – 2009. – № 1 (830). – С. 21.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів] / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – [7-ме вид., доп. і перероб.] – Житомир: ПП “Рута”, 2006. – 832 с.

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Грицевська О.А., студентка групи БЗ/З

Науковий керівник: асистент Лугова О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Основні засоби як матеріальна основа процесу виробництва потребують такої організації їх обліку, яка б сприяла підвищенню контрольних функцій обліку, стимулювала відновлення основних засобів, а також давала об’єктивну інформацію для аналізу ефективності використання основних засобів та джерел їх відтворення. Зі вступом в силу Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, “Податкового кодексу України”, П(С)БО 7 та

інших стандартів бухгалтерського обліку настала нова ера організації і методології бухгалтерського обліку основних засобів [1].

Незважаючи на те, що основні засоби як економічна категорія використовуються досить часто, питання методики їх обліку і аналізу залишаються дискусійними, що й обумовило дослідження цього питання. У розробку теоретичних і методичних проблем основних засобів значний внесок зробили українські вчені-економісти: А. Демічева, В. Грузінов, В. Раєвський, О. Волков, В. Склярєнко, А. Верещагіна, Е. Бородін, І. Лисенко, В. Стражева. Проблеми обліку і аналізу основних фондів розглядали у своїх роботах Ф. Бутинець, В. Стоєв, Н. Тарасенко, Т. Шахрайчук, О. Покропивний та інші.

Сучасний етап розвитку бухгалтерського обліку характеризується його розподілом на декілька підсистем, а саме, фінансового, податкового, внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, що зумовлює особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Аналіз законодавчих актів, що здійснюють регулювання аспектів обліку основних засобів показує, що існують розбіжності фінансового та податкового їх обліку. До недавнього часу ці розбіжності стосувалися визначення, класифікації, оцінки, нарахування амортизації, ремонтних витрат.

Питанням гармонізації бухгалтерського і податкового обліку присвячено значну кількість публікацій. Значну роль у вирішенні питання гармонізації бухгалтерського і податкового обліку основних засобів відіграє прийняття Податкового кодексу України, оскільки він побудований на принципах максимальної наближення бухгалтерського і податкового обліку.

Визначенню термінів у бухгалтерському обліку приділяються значна увага. І це не випадково, оскільки від визначення та деталізації обліково-економічних понять і категорій залежить розвиток бухгалтерського обліку як науки. До набуття чинності Податкового кодексу України основоположні законодавчі документи, які регулювали фінансовий та податковий облік основних засобів, а саме, П(С)БО 7 “Основні засоби” та Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” не містили їх методологічної єдності і єдності термінів. Так, в П(С)БО 7 використовувався термін “основні засоби”, а в податковому законодавстві – “основні фонди”.

Сучасна редакція Податкового кодексу України нівелює розбіжності в назвах, використовуючи термін “основні засоби”. При цьому критерії віднесення активів до основних засобів порівняно з Законом України “Про оподаткування прибутку підприємств” залишилися незмінними.

Але в той же час залишаються розбіжності в бухгалтерському і податковому обліку основних засобів. Так, незважаючи на те, що амортизація об’єктів основних засобів в податковому обліку здійснюється протягом строку їх корисного використання, законодавчо встановлюються мінімально допустимі їх строки.

П(С)БО 7 “Основні засоби” визначає критерії віднесення ремонтних витрат на збільшення первісної вартості об’єктів основних засобів. До них відноситься вплив проведених ремонтних робіт на майбутні економічні вигоди від використання об’єкта. За Податковим кодексом критерій майбутніх економічних

вигод також застосовується, при цьому встановлюється вартісний критерій. Так, первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних із ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція), що приводить до зростання майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єктів у сумі, що перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного податкового року з віднесенням суми поліпшення на об'єкт основного засобу, щодо якого здійснюється ремонт та поліпшення [2].

Отже, незважаючи на кроки держави щодо гармонізації бухгалтерського та податкового обліку основних засобів, можна зробити висновок, що їх методологічна основа в переважній більшості збігається, але арифметичні суми по групах основних засобів будуть відрізнятися.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку : [підручник] / Н. М. Грабова. – К. : КНЕУ, 2003. – 266 с.

2. Основні засоби: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 зі змін. та доп. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/an/17/REG4509.html#17.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИНИЦТВА

Шевченко І.В., студентка групи Б 3/1

Науковий керівник: асистент Лугова О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

На сучасному етапі розвитку облікової системи все більшої актуальності набуває питання перетворення обліку з системи “постачання управлінською інформацією” в активного учасника прийняття ефективних маркетингових рішень. Виходячи з цього можна виділити основні напрями удосконалення обліку.

Важливим є питання щодо кадрового забезпечення бухгалтерської служби та її постійного професійного зростання шляхом підвищення кваліфікаційного рівня її працівників.

Не менш важливим є запровадження сучасних інформаційних систем обліку та аналізу та поступова автоматизація всіх сфер господарського процесу з метою підвищення оперативності надходження інформації у розпорядження управлінської ланки підприємства та здійснення операцій оперативного контролю та аналізу діяльності підприємства.

Однак, перехід до автоматизованого бухгалтерського обліку вимагає не лише бажання і коштів, а й значної підготовчої роботи як організаційної, так і

методичної [1]. Перехід потрібно організувати плавно, поетапно, краще за все до початку звітної періоду (кварталу, року). Звірений баланс, залишки, звітність за попередній період необхідні як вхідна інформація для введення в комп'ютер. Потрібно правильно оцінювати склад і обсяг необхідного документообігу, визначити, які документи будуть вестись в електронному вигляді, а які – в паперовому [2]. Для цього необхідно точно визначити завдання автоматизації. Найбільша кількість помилок в обліку при паперовій технології виникає при перенесенні даних з одного облікового реєстру до другого, а також при складанні різноманітних довідок і звітів. Використання автоматизованого обліку дасть змогу повністю звільнитися від такого роду помилок, оскільки зазвичай при автоматизованому обліку ведеться тільки один обліковий реєстр, всі інші формуються автоматично і ризик помилки при переносі даних між реєстрами обліку дорівнює нулю. Кожний бухгалтер знає, скільки часу і сил вимагає підготовка тих чи інших довідок, звітностей та іншої оперативної інформації, що завжди потрібна терміново. Використання засобів автоматизації дозволяє практично повністю вирішити цю проблему. Потрібно також звернути увагу на те, що правильний вибір засобів автоматизації і програмного забезпечення дозволить легко і швидко адаптувати роботу бухгалтерії до частих змін правових норм, які вносяться Урядом України.

Для кращого обліку та контролю за виготовленням готової продукції рослинництва слід використовувати “1С – Бухгалтерія”, що покращує роботу з документальним обліком. На підприємстві необхідно встановити і підтримувати контроль за роботою працівників.

Для зручного використання журналів – ордерів 10.1 с. – г. , 10.2 с.– г. , 10.3 с. – г. слід їх об'єднати – це призведе до покращеної роботи та контролю витрачених запасів у виробництво, нарахування заробітної плати робітникам відповідним за вихід сільськогосподарської продукції.

Кожній сільськогосподарській продукції необхідно присвоїти свій власний номенклатурний номер, що покращує збирання інформації та обліком її виробництва, складуванням та реалізацією.

Важливим заходом є створення нової або оптимізація існуючої системи управління витратами, яка передбачає, по-перше, розробку класифікації витрат, яка б відповідала галузевим особливостям конкретного підприємства та давала змогу планувати і контролювати витрачання ресурсів підприємства.

Облік виробничих витрат залежить насамперед від вибору об'єктів обліку, які визначені цілями управління [3]. Номенклатура об'єктів обліку витрат може включати: види продукції, місця виникнення витрат, види витрат.

Методи обліку витрат повинні сприяти відображенню самого процесу формування їх в конкретних умовах виробництва [3].

Багато документів мають значну кількість реквізитів, які не використовуються майже ніколи, а деякі форми дублюють окремі показники. Їх наявність і дублювання потрібні для організації внутрішнього контролю на належному рівні, але їх заповнення і обробка займає дуже багато часу і призводить до зайвих затрат робочого часу і грошових коштів господарства.

Також пропонуємо до визначення собівартості витрати, які переносяться на наступні періоди, але які проводять в місяць з витратами по збиранню врожаю обліковувати на рахунку 39 “Витрати майбутніх періодів” з метою виділення витрат, які будуть враховуватись для обчислення собівартості продукції наступного року.

Таким чином, використання запропонованих індивідуальних номенклатурних номерів для продукції дозволить мати оперативну інформацію про понесені витрати і дозволить більш тісно пов'язати аналітичний облік з синтетичним, а також дозволить мати оперативні дані для проведення аналізу господарської діяльності. Використання рахунку 39 “Витрати майбутніх періодів” для обліку витрат, які виникають до визначення собівартості продукції і які переносяться на наступні періоди дасть змогу оперативно їх виділяти і не витратити на це час при визначенні собівартості продукції звітного періоду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безінська О. Бухгалтерський облік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bookdn.com/book_268.html
2. Мизиковский Е. А. Теория бухгалтерского учета / Е. А. Мизиковский. – М. : Юристъ, 2004. – 400 с.
3. Григорівський О. В. Теоретичні проблеми обліку витрат виробництва на підприємстві/ О. В. Григорівський, Т. М. Попадюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2011/Economics/7_89154.doc.htm

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Норова І.С., студентка групи Б 3/3

Науковий керівник: асистент Лугова О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи та її розкриття у фінансовій звітності встановлено в П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”.

Згідно П(С)БО 8 нематеріальні активи – це немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

Насамперед, нематеріальні активи відносяться до основного капіталу підприємства.

Синтетичний облік нематеріальних активів ведеться на рахунку 12 “Нематеріальні активи”, по дебету якого відображаються їх надходження та дооцінка, а по кредиту – вибуття та сума уцінки нематеріальних активів.

Аналітичний облік ведеться згідно п. 5 П(С)БО 8 щодо кожного об'єкту за 7 групами, для яких передбачені субрахунки до рахунку 12. В сучасній теорії і

практиці бухгалтерського обліку в Україні існує ряд підходів щодо подання в професійних виданнях інформації про нематеріальні активи з позиції вимог П(С)БО 8. Але всі інформаційні джерела однаково послідовно тлумачать норми стандарту, зокрема:

- класифікацію за різними ознаками, тобто за способами отримання, як створені власними силами і отримані іншим шляхом, а також за групами;
- взаємозв'язок залишків на рахунках бухгалтерського обліку та статей балансу;
- критерії визнання нематеріальних активів в обліку і фінансовій звітності
- окремі вимоги до розробок при визнанні;
- оцінку нематеріальних активів в обліку в залежності від способу отримання та в звітності;
- амортизацію та вибуття нематеріальних активів [1].

Практика діяльності комунальних підприємств свідчить, що значна частина операцій, передбачених П(С)БО 8, майже не зустрічається. Найбільш поширена операція з нематеріальними активами на підприємствах – це придбання та використання права на програмні продукти, зокрема комп'ютерні програми для ведення автоматизованого бухгалтерського обліку тощо. Запитання про їх облік виникають досить часто [2].

Нематеріальні активи, отримані безоплатно, оцінюються за первісною вартістю, яка дорівнює справедливій вартості на дату отримання цих активів. При внесенні нематеріальних активів до статутного капіталу підприємства первісною вартістю таких нематеріальних активів визнається узгоджена засновниками (учасниками) підприємства справедлива вартість. Порядок оцінки внесків учасників до статутного капіталу визначається в засновницьких документах товариства.

Існує відмінність в обліку нематеріальних активів між податковим та бухгалтерським обліком. А, отже виникає потреба в веденні одразу двох видів обліку.

У бухгалтерському обліку нематеріальний актив визнається активом, якщо він використовується більше року, а в податковому за термін не оговорено.

Надходження та оприбуткування об'єкту нематеріального активу має бути оформлено первинним документом, що містить його опис, порядок використання, первісну вартість, підписи осіб, що прийняли об'єкт нематеріального активу.

Первинні документи про витрати на нематеріальні активи, отримані в результаті розробки, повинні, зокрема, містити інформацію про зміст витрат (виконання робіт зі створення нематеріального активу, витрачання матеріальних цінностей на створення активу), кількісні і вартісні показники таких витрат.

Нематеріальний актив слід первісно оцінювати за собівартістю. Собівартість нематеріального активу складається з ціни його придбання (включаючи будь-які імпорتنі мита та податки на придбання, що не відшкодовуються), а також із будь-яких видатків на підготовку активу до використання за призначенням, які безпосередньо відносяться до нього. Будь-які торговельні знижки вираховуються при визначенні собівартості [3].

Важливим є розуміння, що нематеріальні активи як економічна і облікова категорія характеризується такими основними взаємообумовленими і взаємопов'язаними компонентами, як:

- відсутність матеріально-речовинної (фізичної) структури;
- корисність в реалізації цілей по виробництву продукції (наданню послуг, виконанню робіт і в управлінні самою фірмою (підприємством);
- перспективність отримання прибутку не тільки в даний момент часу, але і в майбутніх періодах господарської діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. – Ж. : Рута, 2009. – 912 с.
2. Гарасим П. М. Курс фінансового обліку : [навчальний посібник]. – К. : Знання, 2007. – 566 с.
5. Коблянська О. І. Фінансовий облік / О. І. Коблянська. – К. : Знання, 2004. – 473 с.

ОБЛІК ДОХОДІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Кореновська Ю.Д., студентка групи Б 3/1
Науковий керівник: асистент Лугова О.І.
Миколаївський національний аграрний університет*

З доходами будь-якого підприємства пов'язане рішення важливих соціальних, економічних, політичних, етичних проблем суспільства як на мікро- так і на макрорівні. Зокрема, доходи від реалізації продукції (робіт, послуг) виступають основним джерелом прибутку, який повинен забезпечити розвиток підприємства, перебороти наслідки економічних ризиків.

Для обліку доходів сільськогосподарські підприємства використовують рахунки класу 7 “Доходи і результати діяльності”. Обороти по рахунках данного класу призначено для відображення господарських процесів та заповнення показників Звіту про фінансові результати (ф. № 2).

Облік доходів від реалізації ведеться безпосередньо на рахунку 70 “Дохід від реалізації”, на якому узагальнюється інформація про доходи від реалізації за всіма напрямками.

У подальшому доходи відображаються в обліку та звітності згідно з принципом нарахування й відповідності доходів та витрат. Суть його полягає у тому, що доходи і витрати відображаються у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності у момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.

Таким чином, однією з основних проблем обліку доходів є проблема повноти та своєчасності їх відображення у бухгалтерському обліку. У сучасних економічних умовах вітчизняні підприємства відображають витрати більш повно та об'єктивно, ніж доходи, що пов'язано з особливостями їх контролю.

З доходів підприємства можливе заниження суми виручки від реалізації продукції (робіт, послуг), і, як результат, – зниження бази оподаткування підприємств податком на додану вартість. З метою унеможливлення такої ситуації ряд фахівців пропонують посилити контроль за рухом податків за допомогою ведення обліку ПДВ на окремому синтетичному рахунку (класу 6 плану рахунків “Поточні зобов’язання”). Не менш важливою проблемою є створення єдиної інформаційної загальнодержавної (міжгалузевої) бази норм і нормативів щодо обліку та контролю за доходами підприємства.

Проблемні питання щодо обліку доходів сільськогосподарських підприємств на сьогодні викликані вимогами Наказу Міністерства Фінансів України “Зміни до деяких нормативно-правових актів Міністерства Фінансів України з бухгалтерського обліку” від 5.03.2008 р. № 353, яким відповідно визначено трансформування Плану рахунків, Інструкції щодо його застосування та окремих П(С)БО без чітких рекомендацій [1].

Так, дохід від необоротних активів, які підприємство планує реалізувати, відноситься до складу доходів, що пов’язані з операційною діяльністю. Згідно з вимогами Наказу № 353 необхідно відображати переведені необоротні активи, утримувані для продажу, до складу оборотних активів, а їх балансова вартість буде узагальнена за дебетом субрахунку 286 “Необоротні активи і групи вибуття, утримувані для продажу”, рахунку 28 “Товари”. Зазначені зміни викликані також з набранням чинності з 01.01.2008 р. П(С)БО 27 “Необоротні активи, утримувані для продажу” в новій редакції.

Враховуючи те, що, відповідно до П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати”, податок на додану вартість та акцизний податок не є економічними вигодами і не призводять до зростання власного капіталу, вони не можуть визнаватися доходами. Тому названі суми пропонується не показувати на рахунках класу 7, а відображати за іншою схемою на відміну від передбачених у Плані рахунків бухгалтерського обліку підприємств і організацій та Інструкції щодо його застосування.

Відповідно до такої схеми, на кредиті рахунку 70 буде відображатися дохід від реалізації без податку на додану вартість та акцизного податку, і не буде потреби у статтях “Податок на додану вартість”, “Акцизний податок” та “Інші вирахування з доходу” І розділу (ф. № 2).

Запропоновано внести зміни до першого розділу Звіту про фінансові результати такого змісту: вилучити статті: “Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)”, “Податок на додану вартість”, “Акцизний податок”, та “Інші вирахування з доходу”. Статтю “Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) назвати “Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)” для логічного відображення доходів без інших податків на виручку; для інтеграції бухгалтерської і податкової звітності показувати фактичну величину прибутку для оподаткування, який розраховується коригуванням фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування на доходи, які підлягають виключенню із складу витрат, відображених окремими рядками. Такий підхід позбавить від потреби ведення так званого податкового обліку та складання громіздкої Декларації про прибуток.

Доходи від реалізації продукції, надання послуг пропонуємо показувати по кредиту рахунку 79 “Фінансові результати” із дебету рахунків активів і зобов’язань поза рахунками 70 “Доходи від реалізації” та 71 “Інший операційний дохід” [2, с. 45-61].

У сучасних умовах господарювання сільськогосподарських підприємств бухгалтерський облік є важливою ланкою успішної їх роботи. Принципи відносин між господарствами, а також між ними і контролюючими органами потребують системних змін і доповнень в обліку доходів, відображення їх у відповідних операціях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Наказ Міністерства фінансів України “Зміни до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України в бухгалтерському обліку” від 5.03.2008 р. № 353. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0225-08](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0225-08)
2. Муляр В. П. Облік доходів у суб’єктів господарювання в сучасних умовах / В. П.Муляр // Аграрний вісник Причорномор’я. – 2009. – № 49. – С. 45-61.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Двойнісюк Т.В., студентка групи Б 3/3

Науковий керівник: асистент Лугова О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Для того, щоб бухгалтерський облік був ефективним в кожній галузі народного господарства, він повинен бути відповідним чином організований, тобто йому потрібна організація облікового процесу, що включає в себе збирання облікової інформації, її реєстрацію, групування і обробку.

Вибір форми організації обліку відвантаження і реалізації значною мірою залежить від характеру технологічного процесу виробництва продукції, ступеня централізації фінансово-збутових служб, місцезнаходження виробничих одиниць, наявності у них рахунків у банку для розрахунків з покупцями.

Відвантажена продукція – це продукція, відвантажена покупцям або здана транспортним організаціям для доставки її покупцям. Відвантаження або відпуск готової продукції, виконаних робіт і послуг зі складу покупцям проводяться на підставі наступних первинних документів: наказів, накладних або розпоряджень відділу збуту. У первинній документації зазначається номер замовлення та адреса, за якою відправляється продукція; кількість місць; вид упаковки; маса та інші дані, що характеризують відвантажену продукцію [1].

Одним із важливих і принципових теоретичних питань економічної діяльності є визначення терміна “доходи”.

Як економічна категорія, доход в загальному розумінні означає потік грошових та інших надходжень за одиницю часу і складається з таких по факторних елементів, як прибуток, заробітна плата, процент і рента.

Величина доходу впливає на показник прибутку, який є основним фінансовим показником діяльності підприємства.

Прибуток – це економічна категорія, що визначається як різниця між загальною виручкою і загальними витратами, або різниця між доходами і витратами.

Виручка означає суму грошей, отриману від продажу продукції, виконаних робіт чи наданих послуг; розраховується способом множення ціни товару на кількість його реалізованих одиниць.

Витрати – це сума спожитих на виробництво товарів, робіт і послуг факторів виробництва (ресурсів).

Реалізація – це процес продажу готової продукції, товарів або виконаних робіт і наданих послуг.

Процес продажу завершує кругообіг засобів і створює передумови для відновлення нового кругообігу. Важливість даного процесу полягає в тому, що на цьому етапі продукція підприємства знаходить своє суспільне застосування. Якщо продукт потрібен суспільству для задоволення виробничих або особистих потреб, то він буде реалізований (із урахуванням ринкового закону попиту і пропозиції) і за нього підприємство отримає грошові кошти, за рахунок чого буде придбана нова партія сировини, з якої знову буде виготовлена продукція. З'являться кошти і для оплати праці робітників і службовців, для розширення виробництва тощо.

Бухгалтерський облік реалізації (продажу) сільськогосподарської продукції, виконаних робіт і наданих послуг, визначення та відображення в обліку доходів і витрат, податку на додану вартість, а також фінансових результатів від реалізації цінностей є однією з основних, найбільш відповідальних ділянок бухгалтерської роботи. Правильне визначення і відображення в бухгалтерському обліку зазначених показників має велике значення для забезпечення ефективної господарсько-фінансової діяльності підприємства [2].

Суми, які утримуються у формі податків (акцизний податок, податок на додану вартість тощо), не приносять економічної вигоди. Тому вони виключаються з валового доходу та завершують процес формування чистого доходу.

Чистий дохід – це зменшений валовий дохід на економічні елементи, які визначені законодавчо. До чистого доходу не включаються суми, які отримують від імені третьої сторони, податок на додану вартість, акциз, мито, будь-які надані торговельні знижки тощо.

Отже, справжнім доходом є чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), який розраховується шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), податку на додану вартість, акцизного податку, інших зборів або податків з обороту та інших вирахувань з доходу

Нормативним документом, який визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку

15 “Дохід”, який затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 [3].

Отже, такі економічні категорії, як дохід, витрати і прибуток, повинні мати конкретне наповнення, а фінансовий облік — регламентуватися державою з метою забезпечення однакового підходу до формування доходів і витрат у кожному підприємстві за певний період, що забезпечує порівнянність величини прибутку та платежів у бюджет.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коблянська О. І. Фінансовий облік : [навч. посіб. доп. і перер.] / О. І. Коблянська. – К. : Знання, 2006. – 473 с.
2. Лишиленко О. В. Бухгалтерський (фінансовий) облік : [навчальний посібник] / О. В. Лишиленко. – Київ : Видавництво “Центр навчальної літератури”, 2006. – 628 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” : Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] режим доступу [<http://zakon.rada.gov.ua>]

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У ПОРІВНЯННІ З П(С)БО 7 “ОСНОВНІ ЗАСОБИ”

Ноздріна Ю.В., студентка групи Б 3/2

Науковий керівник: асистент Лугова О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Інтеграція України в європейське середовище вимагає відповідних змін і у бухгалтерській практиці. Як відомо, одним з головних нормативних документів, яким керуються бухгалтери українських підприємств є положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) [1]. Світова облікова практика опирається на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО).

На теренах України діють підприємства різних галузей та форм власності, розмірів та обсягів діяльності, але їх бухгалтерів об’єднує спільний факт – наявність основних засобів, що потребують грамотного обліку.

Щороку все більше національних підприємств виходять на світовий ринок торгівлі, в пошуках додаткових джерел прибутку, а це вимагає складання фінансової звітності відповідно до міжнародних вимог. Так як, основні засоби є однією з головних складових активу балансу, а відповідно впливають на фінансовий результат, то чимала кількість науковців приділяють цьому питанню свою увагу, серед них: Л. Косовиць, Р. Грачова, С. Голов, Н. Крічка, І. Бланк, М. Баканов та ін.

Виходячи з цього, вважаємо за необхідне, здійснити порівняння МСБО 16 “Основні засоби” та П(С)БО 7 “Основні засоби” з метою винайдення шляхів удосконалення обліку останніх.

Згідно МСБО 16, основні засоби – це матеріальні об’єкти, які:
а) утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів чи

наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть протягом більше одного періоду [2]. І хоча визначення терміну можна вважати подібним з визначенням національних стандартів, проте при порівнянні цих двох документів можна побачити суттєві відмінності.

Так, МСБО 16 не уточнює, що є об'єктом основних засобів. Належність окремих видів майна до основних засобів визначається на підставі професійної думки бухгалтера з урахуванням конкретних обставин і умов експлуатації об'єкта [3].

Відповідно до П(С)БО 7 об'єкт основних засобів також може бути поділений на окремі частини, однак на практиці, далеко не кожне підприємство використовує подібний спосіб покращення контролю та коригування амортизаційних відрахувань.

Аналогічно МСБО 16 передбачена можливість об'єднання окремих незначних активів (наприклад, шаблонів, інструментів і штампів тощо) в один об'єкт основних засобів, національні ж стандарти таку можливість виключають.

Також, як відомо, амортизація активу починається з моменту, коли актив може бути використано за призначенням. Відповідно до МСБО 16 ремонт або ж будь-яке технічне обслуговування активу не відмінює необхідності амортизації такого основного засобу. Національні ж стандарти, на відміну від міжнародних, припиняють амортизацію подібних активів на період реконструкції, ремонту чи модернізації.

Серед необоротних активів, облік яких регулюється П(С)БО 7, значаться, і інші необоротні матеріальні активи. У міжнародних стандартах про подібні облікові категорії не згадується. А предмети прокату, що значаться серед цих активів, цілком очевидно, належать до МСФЗ 40 «Інвестиційна нерухомість» як вид довгострокових активів, бо вони явно придбані з метою отримання інвестиційного доходу. Хотілося відзначити, що такого поняття, як «Інші необоротні матеріальні активи», у міжнародній практиці немає, але це не означає, що у традиційному для Західної Європи обліку немає таких активів, як, наприклад, бібліотечні фонди або тимчасові (не титульні) споруди. Інша річ, що деякі малоцінні активи (наприклад інвентарна тара) взагалі не прийнято обліковувати серед довгострокових активів; як правило, їх не піддають капіталізації, а списують на витрати поточного періоду.

Таким чином, на підставі порівняльної характеристики МСБО 16 та П(С)БО 7, можна сказати, що зазначені нормативні документи поряд з тотожністю мають ряд відмінностей. Крім того, ці документи мають надавати користувачам інформацію щодо змін у складі основних засобів протягом періоду та розкриття інформації про залишки на звітну дату, тому вони не мають суперечити один одному.

Безумовно, власникам підприємств самостійно вирішувати, чи застосовувати міжнародні стандарти для ведення обліку, чи дотримуватись національних. Але виходячи з того, що МСБО вбирають в себе позитивний досвід багатьох країн, на нашу думку, було б доречним почати удосконалювати національні стандарти. Або ж надати міжнародним стандартам статус

національних, це б полегшило роботу бухгалтерів, підприємства яких мають справу з іноземними партнерами і покращило імідж країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. П(С)БО 7 “Основні засоби” затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Екаунтінг, 2000. – 384 с.
3. Облік основних засобів за МСФЗ / Л. Косовиць // Головбух. – 2008. - № 35. – С. 17-23.

ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Степанова В.П., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: асистент Лугова О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Робота кожного підприємства неодмінно пов'язана із рухом грошових коштів у касі. Важливою умовою для забезпечення їх збереження та правильності здійснення обліку є вчасне та правильне документальне оформлення операцій з надходження, вибуття та зберігання на підприємстві коштів. Облік готівкових коштів є важливою складовою системи фінансового обліку на підприємствах, який постійно розвивається, відбуваються зміни законодавчих норм, що призводить до необхідності систематичного дослідження нових вимог, які також стосуються і зміни обліку готівки, форм документів, якими оформляються операції.

Підприємства, що здійснюють операції з готівковими коштами повинні мати спеціально призначене для цього приміщення – касу. Порядок ведення касових операцій та їх оформлення регулюється Положенням про ведення касових операцій у національній валюті України, яке затверджене постановою Правління НБУ від 15.12.04 р. № 637 [1].

Будь-який рух грошових коштів у касі підприємства має бути оформлений документально [2]. Облік процесу руху готівки потребує значного спрощення, вдосконалення облікових регістрів та, особливо, зменшення та уніфікації журналів-ордерів.

При переході до ринкових умов суттєво змінились канали надходження та витрат готівки. Якщо раніше чинне місце за значенням посідав продаж продукції та заробітна плата, то зараз цей основний канал перетворився в використання готівки на підзвітні витрати, що має в собі ціль зменшення витрат підприємства. Відповідно до нових умов виділяють інші надходження до каси та витрати готівки, такі як:

- видача натуральної оплати;

- видача натуро по розрахунках за оренду майнових та земельних паїв, тощо.

Вдосконалення системи обліку перш за все повинно торкнутися первинної документації. Вдосконалення облікової документації і документообороту має здійснюватись в слідуєчі напрямках:

- підвищення оперативності оформлення та обробки інформації процесу реалізації;

- підвищення рівня об'єктивності аналітичної інформації, що міститься в документації;

- підвищення контролю по обліку вибуття готівки;

- економія витрат ресурсів та праці документування та обробку документів.

У цьому напрямку перш за все слід визначити наступні моменти. Замість виписування ордерів доцільніше було б оформляти єдину відомість на рух готівки, яку потрібно виписувати в двох примірниках під копірку (за умови, що операції по касі не автоматизовані). Вона повинна об'єднати основні реквізити тих документів, які вона заміняє, а саме: найменування, місце знаходження і банківські реквізити, підстава сума, тобто ті реквізити, що містить як прибутковий, так і видатковий ордер.

Значно полегшує роботу сучасні інформаційні системи, які автоматизують більшість процесів. З спеціалізованих систем можна виділити російський "1С" та вітчизняний "X-Door" Запорізької фірми "SoftTaxi". Зокрема, одним із шляхів вдосконалення обліку грошових коштів в касі міг би бути вибір компонента "1С" – "1С: Бухгалтерія", який можна додатково налаштувати на виконання деяких функцій оперативного обліку. Але на сьогодні всі спеціалізовані системи, які варті уваги, мають один суттєвий недолік – відносно високу вартість (в першу чергу це стосується сільськогосподарських підприємств).

Автоматизація робочого місця бухгалтера передбачає ведення бухгалтерського обліку в електронному вигляді. На підприємстві Журнал реєстрації прибуткових та видаткових ордерів, зазвичай, ведеться лише за допомогою комп'ютерної техніки, але якщо відбувається збій роботи комп'ютера з втратою усієї інформації, то наявність друкованої форми Журналу допоможе відновити певну інформацію про рух готівки. Це сприятиме раціональності здійснення бухгалтерської роботи і певною мірою полегшить контроль касових операцій. В вище згаданому документі для вдосконалення обліку ми пропонуємо після колонки інше внести колонку з інформацією про нарахований податок на додану вартість, що дозволить правильне нарахування цього податку та дозволить провести звірку з журналом-ордером № 1 та відомістю.

Багато часу витрачається на облікову обробку документів, тому, що вони містять ряд непотрібних для обліку реквізитів. Необхідно ліквідувати ці недоліки в типових формах.

Аналізуючи вищенаведене, ми вважаємо, що приділення уваги вдосконаленню типових форм – важлива річ, так як ці документи є основними при русі готівки, а правильна організація обліку касових операцій є способом запобігання невідповідностей та розкрадань. Якісне документування руху коштів є умовою їх збереження та контролю. Дотримання всіх правил та норм,

викладених у Положенні № 637 із врахуванням внесених до нього змін дасть можливість уникнути негативних ситуацій, пов'язаних із втратою коштів або ж порушенням закону, протиправними діями працівників бухгалтерії та каси.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Постанова Правління Національного банку України від 15.12.04 р. № 637 “Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні”.
2. Сопко В. Бухгалтерський облік : [навч. посібник] / В. Сопко; – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2000. – 578 с.

РОЛЬ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Венгер А.О., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: асистент Лугова О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Питання оплати праці та виплат працівникам державних, приватних та комунальних підприємств різних форм власності завжди відігравали велику роль у економіці держави та суспільства в цілому. І тому виникає проблема у постійному контролі за змінами в законодавстві щодо оплати праці.

Вивченням даного питання займається ряд науковців, у тому числі Хом'як Р.Л., Бутинець Ф.Ф., Гура Н.О., Лень В.С., Коблянська О.І. та інші.

Існує ряд затверджених документів, які визначають основні поняття про заробітну плату. Основними з них є Кодекс законів про працю, Закон України “Про оплату праці”, П(С)БО 26 “Виплати працівникам”.

Згідно Закону України “Про оплату праці”, заробітна плата – це винагорода, обчислена зазвичай у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

Хом'як Р.Л. дає таке визначення заробітної плати: заробітна плата – це основна форма оплати праці за виконану роботу або надані послуги згідно з трудовими договорами працівників, як правило, у грошовій формі [2].

Заробітна плата – це винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норм часу, виробітку, обслуговування, посадових обов'язків) [3].

Спираючись на державні гарантії у сфері оплати праці кожне підприємство самостійно встановлює і розробляє системи та форми оплати праці, норми і розцінки праці. Дані про систему оплати праці на кожному підприємстві повинні бути вказані у наказі про облікову політику підприємства. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконання роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці.

Щодо організації виплат та оплати праці працівникам у даному випадку вирішальну роль відіграє компетенція керівництва підприємства. Система оплати праці має бути чітко сформульована й визначена у відповідному положенні про систему та умови оплати праці працівників підприємства.

Витрати на оплату праці є третьою після матеріальних витрат та інших операційних витрат по значимості складовою частиною операційної діяльності підприємств більшості галузей економіки. Значна частина цих витрат потребує досконалого обліку. Особливо великі завдання стоять перед управлінським обліком таких витрат. На наш погляд, він повинен включати в себе рішення таких питань: вибір оптимальних систем та форм оплати праці; визначення витрат на оплату праці в структурі майбутніх контрактів; облік витрат на оплату праці по калькуляційним статтям та видам діяльності; облік витрат на оплату праці у розрізі матеріально відповідальних осіб із складанням внутрішньої звітності [4, с. 22-27].

На нашу думку, для отримання необхідної інформації про структуру витрат на оплату праці, їх облік необхідно здійснювати по таким калькуляційним статтям, як:

- основна заробітна плата працюючих;
- додаткова заробітна плата працюючих.

До зобов'язань працівників управлінської бухгалтерії слід включати вибір оптимальних форм та систем оплати праці.

Слід запропонувати використання акордної системи праці, при якій визначають сукупний заробіток за виконання певних стадій роботи або виробництва певного обсягу робіт. Специфіка цієї системи у тому, що доручена робота повинна бути виконана за визначені строки, при цьому час, витрачений на її виконання, великої ролі при начисленні заробітної плати не грає. Основним первинним документом по обліку зарплати при акордній системі є акордний наряд. На наш погляд, разом із відповідною формою оплати праці він може знайти більш широке використання на практиці та стати діючим механізмом розвитку економічних відносин на підприємстві.

Основна мета контролю розрахунків за виплатами працівникам і виконання аудиторської перевірки підприємства полягає у виявленні порушень щодо:

- застосування законодавства держави;
- витрачання засобів на заробітну плату;
- організації праці;
- руху кадрів на підприємстві (звільнення і прийом);
- дотримання правил охорони і безпеки праці на підприємстві;
- умов праці та організації робочих місць;
- виконання плану трудових показників підприємства.

Розглянувши стан внутрішнього контролю розрахунків з працівниками з виплати заробітної плати на підприємстві, основні завдання такого контролю, принципи його організації та методи здійснення цього процесу, слід зазначити, що внутрішній контроль є важливим інструментом, за допомогою якого можна виявити і усунути недоліки в обліку та звітності підприємства.

Керівництво підприємства зацікавлене у подальшому розвитку внутрішнього контролю, так як це дозволяє підняти бухгалтерський облік операцій на якісно вищий рівень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про оплату праці” від 20 квітня 1995 р. №144/95 ВР : [Електронний ресурс] – [Режим доступу] – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108>
2. Бухгалтерський облік в Україні : [навч. посібник] / За ред. Р. Л. Хом’яка. – Львів : “Інтелект – Захід”, 2001. – 728 с.
3. Кодекс законів про працю в редакції Закону України від 15.12.93 № 3694-ХІІ. : : [Електронний ресурс] – [Режим доступу] - <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
4. Гаркавін Р. Розрахунки з оплати праці / Р. Гаркавін // Школа бухгалтера. – 2007. – № 7. – С. 22-27.

СЕКЦІЯ “ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І АУДИТ”

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Алуной Т.А., студентка групи Б 4/6

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Державні видатки є частиною фінансових відносин, обумовлених використанням централізованих і децентралізованих доходів держави. Складаються державні видатки з прямих витрат держави, які здійснюються через систему бюджетних і позабюджетних фондів, витрат державних підприємств, організацій, установ.

Одним із найважливіших секторів економіки є аграрний сектор як життєво-забезпечуючий, який має специфічні особливості і обумовлює необхідність державної підтримки та регулювання.

До цих особливостей можна віднести: сезонний характер сільськогосподарського виробництва; основний засіб виробництва – земля, стан якої постійно змінюється; відносно тривалий цикл проведення; диспаритет цін на сільськогосподарську продукцію, значний розмір витрат капітального характеру на осушення, зрошення земель, реконструкцію діючих меліоративних систем, поліпшення якості земель, що відображається на собівартості і ціні сільськогосподарської продукції.

Видатки бюджету направляються на збереження родючості ґрунтів, відновлення й поповнення основних виробничих засобів. Передбачається подальший розвиток лізингової форми придбання техніки, машин і устаткування. Враховуючи умови ведення виробництва, особливе значення набувають заходи щодо підтримки і облаштування меліорованих земель. У тваринництві виділяються дотації на підтримку племінної справи, компенсації частини витрат на придбання комбікормів.

Як економічна категорія державні видатки об'єднують витрати, які покриваються з централізованих та децентралізованих державних фондів. Більшість державних видатків фінансується з Державного бюджету – централізованого фонду коштів, які утворюється у процесі перерозподілу національного доходу, місцевих бюджетів. Менша частина державних витрат покривається за рахунок децентралізованих фондів коштів – коштів Міністерств та відомств, підприємств, установ та організацій державної та комунальної форми власності, а також позабюджетних коштів бюджетних установ та позабюджетних фондів органів місцевого самоврядування усіх рівнів.

Усі державні витрати закріплюються у відповідних законодавчих актах. Видатки Державного бюджету відображено у Законі України “Про Державний бюджет України”, який визначає обсяги та структуру видатків місцевих бюджетів.

Відповідно до видаткової частини у 2012 році на підтримку аграрного сектору було спрямовано 39,9 млрд. грн, що на 3,9 млрд грн або на 10,8 % більше плану 2011 року, на 11,9 млрд. грн або на 42,5 % більше факту 2010 р. (рис. 1).

млрд. грн

Рис. 1. Рівень видатків Державного бюджету на розвиток аграрного сектора*

**Представлено автором з використанням додатків до Закону України “Про Державний Бюджет України”*

Найбільш ефективною формою державної підтримки вважається здешевлення відсоткової ставки за залученими кредитними ресурсами.

У проекті Державного бюджету – виділено 820 млн. грн. Видатки бюджету на підтримку садівництва, виноградарства та хмелярства заплановані у сумі 1 млрд. 075 млн. грн, що на 60 % більше ніж у 2011 р., а прямі видатки бюджету на підтримку інтенсивних форм виробництва у рослинництві плануються в сумі 120 млн грн, з яких: 50 млн. грн – відшкодування вартості будівництва теплиць, 70 млн. грн – компенсація вартості електроенергії, використаної для поливу на зрошуваних землях.

У бюджеті на 2012 р. на підтримку галузі тваринництва передбачено прямі видатки у обсязі 1 млрд 257 млн. грн, з них: 700 млн. грн – на стимулювання будівництва сучасних тваринницьких комплексів шляхом часткового відшкодування їх вартості, 262 млн. грн – на надання бюджетної дотації тваринництву, 75,0 млн. грн – на селекцію в тваринництві та птахівництві. Для формування ринку землі, утвердження земель сільськогосподарського призначення передбачено спрямувати 566,9 млн. грн.

Враховуючи зазначене виявлено, що підтримка аграрного сектору у 2013 р. становитиме менше 30 % від рівня, зафіксованого у Державному бюджеті на 2012 рік.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про Державний бюджет України на 2012 рік: Закон України від 23.12.2010 р. № 2857-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi>
2. Збарський В. Державна підтримка сільського господарства / В. Збарський, В. Горьовий // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2010. – № 6 (255). – С. 27-31.
3. Слобода С. Кошти вирішують усе / С. Слобода // Аграрний тиждень. Україна. – 2010. – № 41 (167). – С. 3-4.
4. Бюджетний процес в Україні: збірник нормативно-інструктивних матеріалів. Упорядники: С.І. Мельник, З.М. Луценко, І.Ф. Щербина, А.В. Данілова. – К. : Мінфін, 2011. – 295 с.

КРЕТЕРІАЛЬНІ ОЗНАКИ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Кулішова Н.В., студентка групи Б 4/6

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневецька О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Експортний потенціал держави визначається обсягами товарів і послуг, які можуть бути вироблені в економічній та соціальній сферах і реалізовані на світовому ринку з максимальною віддачею.

Провідне місце у експортному потенціалі країні займає продукція чорної металургії. Експортний потенціал машинобудування використовується у менших обсягах.

Макроекономічна політика щодо експорту спрямована на регулювання експортних потоків. До експортних бар'єрів відносять експортне мито – податок, який накладається на кожен одиницю товару. Цим стримується вивіз товарів, на які попит споживачів, або вивіз їх з певних причин є обмеженими. До них відносять експортні квоти, які встановлюються для забезпечення вітчизняних споживачів достатніми запасами товарів за низькими цінами, для запобігання виснаженню природних ресурсів, а також для підвищення цін на експорт шляхом обмеження поставок на закордонні ринки. Є і інші чинники, які певною мірою стримують розвиток українського експорту зокрема: тенденції зростання в експорті частки проміжного споживання; вихід на світові ринки; система сертифікації та контроль за якістю експортної продукції в умовах зростання на світових ринках вимог не тільки до науково-технічних параметрів, ай до споживчих та екологічних характеристик продукції; відсутність досвіду та спеціальних знань щодо виходу на світові ринки у більшості вітчизняних підприємств, низький рівень маркетингової діяльності, нескоординованість дій; недостатнє інвестування експортноорієнтованих проектів за рахунок внутрішніх і зовнішніх ресурсів; обмежені можливості використання іноземних інвестицій та кредитів [1, с. 124-129].

Крім вищезазначеного, на розвиток експортного потенціалу України впливають такі чинники: ефективність виробництва; енерго- та

матеріаломісткість продукції; рівень спрацьованості основних виробничих фондів; матеріально-технологічна база.

Слід відмітити, що виготовлення конкурентоздатної продукції на експорт у значній мірі залежить від імпорту енергоносіїв, їх цінової політики, а також проміжної продукції, які можуть бути створені іншими потенціалами народного господарства.

Сучасні можливості експортного потенціалу України залежать від рівня розвитку окремих економічних регіонів [2, с. 52-54].

За обсягами зовнішньої торгівлі найбільша питома вага на експортну продукцію припадає на Дніпропетровську, Донецьку, Запорізьку, Луганську області та м. Київ, які разом забезпечують понад 60 % усього експорту.

Серед південних областей України за обсягами експорту товарів виділяються Миколаївська і Одеська області за рахунок хімічної продукції.

Стабільним попитом в окремих сегментах світового ринку користується вітчизняна продукція металургійного комплексу (прокат чорних металів, сталеві труби, залізна руда, феросплави і ін), окремі види машинобудування (комплектуючі агрегати, машини та обладнання для власного машинобудування), гірничо-видобувної, електроенергетичної промисловості, будівельної індустрії, промисловості будівельних матеріалів (поліроване і віконне скло, каоліни, тугоплавка і вогнетривка глина, кварцовий пісок, вироби з граніту, санітарно-керамічні вироби, цемент), хімічного комплексу (аміак, карбамід, оцтова кислота, бензол, вінілхлорид, шини, лікарські засоби тощо).

У співпраці з іншими країнами пріоритет слід надавати розширенню та поглибленню двохсторонніх зв'язків, зокрема: інтенсифікації прикордонної торгівлі; активізації відносин, транспортуванню енергоносіїв в Україну та через її територію; забезпеченню співробітництва з країнами BRICS та митного Союзу. У співпраці з країнами Центрально-Східної Європи потрібно поглиблювати економічне, науково-технічне і культурне співробітництво з усіма державами цього регіону [3, с. 35-41].

Для стратегічної перспективи визначальним є забезпечення всебічного динамічного розвитку відносин між Україною та Європейським Союзом (ЄС).

Цілеспрямована і виважена державна регіональна міжнародна економічна стратегія на довгостроковий період сприятиме подальшому розвитку економіки України, інтеграції її в світовий ринок, реалізації пріоритетних завдань, раціональному територіальному розподілу праці, розвитку міжрегіональних і міжнародних економічних зв'язків, гармонізації соціально-економічного розвитку регіонів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Губенко В. Реалізація експортного потенціалу АПК України в умовах глобалізації світової економіки // Економіка АПК. - 2006. - № 10. - С.124-129.
2. Жук М. Методологічні підходи до структурування експортного потенціалу регіону// Економіст. - 2009. - № 4. - С. 52-54.
3. Юхименко В. Експортний потенціал України // Політика і час. - 2008. - № 12. - С. 35-41.

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Голяк Ю.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Членство України у Світовій Організації Торгівлі та інших міжнародних організаціях спонукає підвищувати конкурентоспроможність вітчизняної продукції не лише на внутрішньому, але й на світовому ринках. Неспроможність українських товаровиробників експортувати вироблену ними продукцію нівелює значимість у міжнародних об'єднаннях. Головним чинником стабілізації виробництва та зростання експортування продукції галузі має бути система випереджувальних заходів відносно процесів, які відбуватимуться у післякризовий період на світовому і внутрішньому ринках, головним з яких є зростання попиту на продукти харчування і підвищення цін на них. Виходячи з наявних світових тенденцій зменшення виробництва зерна та інших продуктів, перевищення темпів зростання глобального зовнішньоторговельного обігу над темпами зростання виробництва продуктів харчування. Значний вплив на розвиток зовнішньоторговельних відносин в аграрному секторі має рівень цін на внутрішньому ринку і у країнах-партнерах.

Тому реструктуризація зовнішнього і внутрішнього продовольчих ринків вимагає встановлення середньої ринкової ціни, яка формується під час експортно-імпортних операцій. Це приведе до того, що вітчизняні підприємства харчової промисловості конкуруватимуть, вишукуючи внутрішні резерви для створення можливості до підвищення конкурентоспроможності продукції [1].

Передбачається, що інтегровану складову нової посиленої угоди між Україною та Європейським Союзом становитиме Угода про створення зони вільної торгівлі. Необхідність створення зони вільної торгівлі належить до стратегічних цілей співробітництва та на сьогодні відіграє значну роль у розбудові двосторонніх торгівельно-економічних відносин між сторонами на середньострокову перспективу. Зона вільної торгівлі, з одного боку, розширює доступ українських товарів та послуг до потужного ринку ЄС, полегшує доступ європейських інвестицій до України. З іншого боку, полегшений доступ імпорту високоякісних товарів і послуг з ЄС створює додаткову конкуренцію українським виробникам, а дотримання стандартів якості потребуватиме від них додаткових витрат [3, с. 158-164].

Сучасні науковці виділяють низку заходів, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності продукції вітчизняних товаровиробників:

– надання податкових пільг щодо сплати податку на прибуток для виробників високотехнологічної продукції, яка може стати конкурентоспроможною на внутрішньому і світовому ринках;

– встановлення знижених ставок податку на прибуток для комерційних банків та інших кредитних установ у разі придбання ними акцій підприємств, які виробляють високотехнологічну конкурентоспроможну продукцію;

– звільнення від сплати податку з прибутку на приріст обсягів експорту високотехнологічної продукції порівняно з попереднім роком;

– гарантування і страхування експортних кредитів для забезпечення захисту експортерів від довгострокових комерційних (банківських) і політичних ризиків.

Окрім цього, необхідно створити законодавчу базу, яка б стимулювала та спонукала вітчизняних виробників до створення великих підприємств, об'єднань, науково-технічних і виробничих господарчих формувань, які б включали повний цикл – від ідеї до серійного виробництва нових видів товарів та послуг і були б здатними протистояти закордонним конкурентам, у тому числі й транснаціональним корпораціям [4, с. 63-69].

За інформацією Міністра аграрної політики та продовольства України Миколи Присяжнюка, найбільшими споживачами продукції сільського господарства України є країни Азії (близько 33 % загального експорту), ЄС (25 %), країни СНД (22 %), африканські країни (18,5 %). За його словами, найбільшу частку в експорті української сільськогосподарської продукції займають зернові, соняшникова олія, а також насіння олійних культур [2].

Основою внутрішнього аграрного ринку є виробництво сільськогосподарської продукції вітчизняними товаровиробниками, яке формує продовольчу безпеку країни, що передбачає захищеність життєво важливих інтересів громадян, за якої держава гарантує фізичну й економічну доступність до життєво важливих якісних безпечних продуктів харчування, підтримує стабільність продовольчого забезпечення населення й забезпечує продовольчу незалежність держави [1].

На сьогодні співробітництво з Європейським Союзом є одним із головних пріоритетів зовнішньоекономічної політики України. Забезпечення конкурентних переваг вітчизняної продукції на зовнішніх і внутрішньому ринках викликає необхідність внесення змін в аграрну політику щодо розширення зовнішніх ринків, реструктуризацію та активізацію інвестиційних процесів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Губенко В. І. Тенденції розвитку світогосподарських зв'язків України та АПК / В. І. Губенко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2011. – № 6. – С. 234-243.

2. Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2012/12/19/351654/>

3. Логоша Р. В. Експорт сільськогосподарської продукції в умовах європейської інтеграції / Р. В. Логоша // Економічні інновації. – 2009. - № 47. – С. 158-164.

4. Полюхович Л. І. Правові аспекти виробництва експортної сільськогосподарської продукції в Україні / Л. І. Полюхович // Інноваційна економіка – 2011. - № 12. – С. 63-69.

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Гришук Ю.О., студентка групи 4/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневецька О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

За сучасних умов розвитку актуальною проблемою є прийняття оптимальних рішень з підвищення рівня прибутковості підприємств. Важливим рішенням щодо зростання прибутковості є оперативний моніторинг і оптимізація витрат.

До основних джерел зниження витрат виробництва і реалізації продукції підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності можна віднести: зниження витрат сировини, матеріалів, палива і енергії на одиницю продукції; зменшення розміру амортизаційних відрахувань, що припадають на одиницю продукції; зниження витрат заробітної плати на одиницю продукції; скорочення адміністративних витрат та накладних витрат при експорті та імпорті товарів; ліквідація непродуктивних витрат і втрат.

На економію ресурсів значно впливає кількість техніко-економічних чинників. Найбільший вплив мають такі групи внутрішньовиробничих чинників: підвищення технічного рівня виробництва; удосконалювання організації виробництва і праці; нарощування виробничих потужностей.

Зменшення витрат сировини і матеріалів досягається за рахунок зниження норм їхнього використання, скорочення відходів і втрат у процесі виробництва і збереження, повторного використання матеріалів, впровадження безвідходних технологій.

На розмір витрат істотний вплив здійснює вартість сировини і матеріалів. За їхнього збільшення витрати зростають, а при зниженні – зменшуються. Зниження витрат підприємства забезпечується і за рахунок зменшення витрат живої праці на одиницю продукції та темпів зростання його продуктивності відносно темпів зростання середньої заробітної плати.

Значне зниження витрат можна досягти у результаті застосування прогресивних методів організації виробництва [1]. Прикладом є розроблена в Японії і маюча широке застосування в усьому світі система організації виробництва “just in time“ (точно в строк). Вона знижує витрати виробництва за рахунок бездефектного виготовлення продукції. Сутність її полягає у тому, що комплектуючі вироби, деталі поставляються споживачу у визначене місце, у потрібний час, у необхідній кількості. Якщо виявлено браковані деталі, виробничий процес зупиняється, тому що запасів на робочому місці немає.

Система “just in time” сприяє зниженню витрат головним чином за рахунок зниження витрат на складування і збереження напівфабрикатів як у споживача, так і у виробника. Останній крім того знижує витрати на реалізацію; має місце забезпечення бездефектного виготовлення продукції постачальником. Підприємства в цих цілях повинні навчати всіх співробітників методам контролю якості, підвищувати відповідальність виробничих робітників за якість,

використовувати автоматичні пристрої для контролю якості і т.д. У результаті знижуються витрати виробництва, які пов'язані з повторною обробкою бракованих виробів, споживанням сировини і заробітною платою. Велику увагу слід приділити таким резервам, як дієвий підхід до класифікації та калькулюванню витрат.

Підприємства повинні вміло управляти накладними витратами при експорті та імпорті товарів. Накладні витрати при експорті (імпорті) – це витрати підприємства з перевезення і реалізації товарів, які поділяються на витрати у національній та іноземній валюті. Прямі накладні витрати у національній валюті включаються до собівартості конкретних товарів, непрямі (загальноторгові) не включаються (збори за митне оформлення і мито, вартість експортної (імпортної) ліцензії, транспортні витрати до порту експортера (імпортера), фрахтування судна, навантажувально-розвантажувальні роботи, страхування перевезення).

Зниження розміру накладних витрат пов'язане з підвищенням ефективності експорту (імпорту), тому перевірка дотримання підприємством у звітному періоді режиму економії та пошук можливостей їх скорочення є важливим інструментом у підвищенні ефективності всієї діяльності підприємства.

З цією метою здійснюється аналіз витрат звітного періоду у порівнянні з попереднім. У процесі аналізу слід встановити причини зміни величини накладних витрат, відносно обсягу реалізації чи собівартості товарів, а також за окремими видами накладних витрат.

Виділимо основні фактори зміни величини накладних витрат, які слід брати до уваги в процесі аналізу: – із перевезення товарів: кількість (вага) вантажу, радіус (відстань) перевезення, ставка за перевезення (тариф, фрахт), спосіб та умови перевезення; – із перевантаження товарів: кількість (вага) вантажу, ставка за перевантаження, надбавка при нестандартних та надважких вантажах; – зі зберігання товарів: кількість (вага) вантажу, спосіб зберігання, термін зберігання, ставка за зберігання.

У процесі аналізу необхідно врахувати, що приріст абсолютного рівня накладних витрат може бути викликаний такими причинами як збільшення кількості реалізованих товарів та зміни розмірів окремих видів витрат на одиницю реалізованих товарів. Зміна відносного рівня – такими причинами як зміни цін на товари, зрушення у структурі реалізації товарів, зміни величини витрат на одиницю кількості реалізованих товарів.

Отже, лише комплексний підхід до управління витратами дозволить знизити їх розмір, підвищити ефективність всіх видів діяльності підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вічевич А. М. Аналіз господарської діяльності : [навчальний посібник] / А. М. Вічевич, О. В. Максимець. – Львів : Афіша, 2010. – 140 с.
2. Фінансові результати підприємств і організацій України / Державний комітет статистики України. – [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Хіврич О.М., магістр групи ЗБ 5/4

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Найважливішим аспектом збереження аграрного підприємства є забезпечення безупинного розвитку і мінімізація фінансових ризиків. Ефективне вирішення цієї проблеми полягає у створенні і реалізації конкурентних переваг, що значною мірою може бути досягнуто через оптимально розроблену і ефективну стратегію розвитку підприємства.

Проблеми стратегічного розвитку підприємств аграрного сектора досліджували такі науковці, як Андрійчук В.Г., Виханський О.С., Гудзинський О.Д., Зубець М.В., Кириленко І.Г., Оберемчук В.Ф., Саблук П.Т. та інші.

Стратегія розвитку має на меті довгострокове забезпечення результативності підприємства і освоєння його нових можливостей. Для цього необхідно, перш за все, найбільш повно враховувати зміни у навколишньому середовищі, які являють собою потенційні загрози і майбутні можливості для підприємства. Потрібно передбачити зовнішні фактори, критичні тенденції з боку оточення та обмежити їх можливий вплив на підприємство. Прогрес у розвитку аграрного сектора національної економіки можливий за умови оновлення матеріально-технічної бази, підвищення рівня механізації та електрифікації виробництва, введення в дію нових і реконструкції існуючих виробничих потужностей [2, с. 209-212].

Робота підприємств аграрного сектора пов'язана з низкою специфічних особливостей, які необхідно враховувати при розробці стратегії а саме: велика тривалість операційного циклу; сезонність та циклічність виробництва, які спричиняють високий рівень ризикованості; висока конкурентність галузі і чутливість до зміни ринкової кон'юнктури; різноманітність форм власності сільськогосподарських підприємств [1, с. 18-27].

Слід зазначити, що діяльність підприємств мусить обов'язково базуватися на точному і вивіреному знанні потреб цільового ринку і споживчого попиту, оцінці та врахуванні умов виробництва у найближчий час і на перспективу. Формування стратегії розвитку аграрних підприємств повинно ґрунтуватися на: забезпеченні перманентного підвищення якості продукції, привабливості для споживача; оптимізації асортименту і цін; створенні ефективної збутової мережі на основі врегулювання договірних взаємовідносин; врахування національних особливостей і специфіки регіонів.

Основними напрямками стратегічного розвитку підприємств аграрного сектора має бути: науково-обґрунтована система ведення господарства відповідно до природно-кліматичних та економічних умов з урахуванням розвитку на перспективу; створення міцної матеріально-технічної бази відповідно до обсягів і структури виробництва продукції, системи машин для забезпечення комплексної механізації виробничих процесів, переведення

виробництва продукції на промислову основу; розроблення раціональної системи хімізації у рільництві; селекція і насінництво, виведення нових і поліпшених районованих сортів культур, проведення робіт для одержання високоякісного насіння сільськогосподарських культур; впровадження науково-обґрунтованих систем землеробства; усунення або максимальне зменшення витрат при збиранні врожаю, транспортуванні, зберіганні, переробці та реалізації продукції; створення інформаційно-обчислювальної системи планування, обліку, звітності та оперативного управління виробництвом на основі комп'ютеризації [3, с. 10-13].

Досить важко реалізувати будь-яку стратегію за умов нестабільності умов зовнішнього середовища. Тому основною умовою досягнення позитивних результатів у діяльності підприємств виступає правильне стратегічне спрямування і управління на рівні галузі та економіки в цілому. Аграрний сектор залежить від розвитку багатьох галузей економіки, у тому числі промисловості та інфраструктурного забезпечення, саме тому аналітична оцінка повинна бути комплексною.

Отже, основними пріоритетами формування раціональної стратегії розвитку підприємств аграрного сектора за умов трансформаційних процесів виступають: визначення альтернатив для мінімізації негативного впливу сезонності та циклічності виробництва, зорієнтованої на збільшення прибутковості сільськогосподарських підприємств; врахування політико-економічних, соціально-демографічних та інформаційно-технологічних факторів зовнішнього середовища; формування дієвого механізму державної підтримки товаровиробників для нейтралізації високого рівня невизначеності та ризикованості аграрного бізнесу від впливу форс-мажорних обставин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Губені Ю. Е. Стратегічні напрямки розвитку сільського господарства України / Ю. Е. Губені // Економіка АПК. – 2010. – № 11. – С. 18-27.
2. Мельник Д. Л. Роль і місце функціональних стратегій в загальній стратегії розвитку підприємства / Д. Л. Мельник // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 4. – С. 209-212.
3. Радченко В. О. Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки / В. О. Радченко // Економіка АПК. – 2011. – № 3. – С. 10-13.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДНОСТІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Дудник М.М., студент 4/7 курсу

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

В економічній науці дохід розглядають як один із універсальних показників діяльності сільськогосподарських підприємств. У сучасній літературі серед

вчених-економістів виникають дискусії щодо трактування сутності доходу як економічної категорії.

Формуванню доходу сільськогосподарських підприємств, дослідженню ролі держави в забезпеченні прибутковості діяльності аграрних формувань, обґрунтуванню шляхів підвищення економічної ефективності їх господарювання присвячені праці вітчизняних і зарубіжних учених, таких як: В.Я. Амбросова, В.Г. Андрійчука, І.О. Бланка, В.П. Вишневського, В.Й. Шияна, О.М. Шпичака та інші.

Головною метою господарської діяльності сільськогосподарських підприємств є максимізація прибутку, де прибуток є кінцевим фінансовим результатом діяльності підприємств.

Отже, основою життєдіяльності підприємств і галузей є створювана в них додана вартість, за рахунок якої відшкодовуються спожиті в них авансовані ресурси та інші витрати, а також формується прибуток, одержання і максимізація якої є довготривалою метою діяльності будь-якого підприємства.

Основними видами доходу сільськогосподарських підприємств є доходи від звичайної діяльності (виручка від продажу та надходження, пов'язані з виконанням робіт і наданням послуг) і операційні доходи (відсотки і дивіденди, орендна плата, надходження від надання в тимчасове використання своїх активів, надходження від продажу основних засобів, нереалізований прибуток тощо).

Білик М.Д. вважає, що основний дохід сільськогосподарського підприємства є виручка від продажу, яка включає суму грошових коштів, що надійшли в рахунок оплати продукції (товарів, виконаних робіт, наданих послуг) і (або) величина дебіторської заборгованості [1].

Іващенко О.В. вважає, що при аналізі особливостей формування доходів сільськогосподарських підприємств необхідно враховувати специфіку аграрної сфери. Сезонність виробництва обумовлює неритмічність використання ресурсів і здійснення процесу виробництва, неоднаковий обсяг господарської діяльності і нерівномірне надходження виручки протягом року. Тривалий процес виробництва, який багато в чому залежить від біологічних факторів, визначає відповідний рівень показників оборотності активів. У складі виробничих запасів та основних засобів сільськогосподарського підприємства присутні живі організми, що потребує обліку біологічних факторів, які досить складно піддаються кількісному фінансовому аналізу. Товарна продукція сільського господарства набагато менша ніж валова, так як значна частина виробленого обсягу продукції використовується на власні потреби, що впливає на величину виробничих запасів [2].

Економічний інтерес сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від зовнішніх факторів, які в ринкових умовах кардинально змінили порядок формування доходів. Вимогою часу стала необхідність виробляти те, що можна продати і одержати необхідний прибуток. Особливості формування доходів сільськогосподарських товаровиробників зумовлені також високим ступенем відносної демонополізації сільського господарства, нееластичністю зв'язку між попитом на аграрну продукцію і цінами на неї, низькою купівельною спроможністю населення України.

Отже, на нашу думку, для підвищення доходності підприємства, а відповідно і прибутковості слід розробляти і впроваджувати нові ідеї по залученню покупців; підвищувати кваліфікацію працівників, постійно підвищувати культуру обслуговування, забезпечувати повноту товарного асортименту; широко використовувати засоби реклами для підвищення інформованості покупців про пропоновані товари; постійно аналізувати стан справ у конкурентів, виявляти його сильні і слабкі сторони, використовувати їх досвід досвід; знижувати рівень витрат обігу (тобто їх розміру в ціні кожного товару).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білик М. Д. Методичні підходи до управління прибутком підприємства / М. Д. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 11. – С. 42-45.
2. Іващенко О. В. Формування прибутку в сільськогосподарських підприємствах / О. В. Іващенко // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2009. – № 4. – С. 71-75.

ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Зайченко Н.В., студентка групи 4/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Стратегічною метою державної аграрної політики України є перетворення агропромислового комплексу на високоефективний, конкурентоспроможний сектор економіки країни, здатний інтегрувати у світовий аграрний ринок. Законом України “Про основні засади державної програмної політики на період до 2015 року” обґрунтовано завдання перетворення аграрного сектора на конкурентоспроможний сектор економіки держави.

Головним завданням аграрного сектора є досягнення стійкого росту виробництва сільськогосподарської продукції, надійне забезпечення країни продуктами харчування і сировиною, об'єднання зусиль усіх галузей для отримання високих кінцевих результатів. Вирішення продовольчої проблеми та підвищення добробуту населення України значною мірою залежить від розвитку галузей.

Розв'язання проблеми підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємств вимагає вирішення комплексу техніко-організаційних питань. Тому важливим є вивчення показників та критеріїв підвищення конкурентоспроможності продукції. Використання критеріїв та показників дозволяють виконати оцінку конкурентоспроможності продукції підприємства, знайти методи для її підвищення. Проте дана проблема суттєво ускладнюється

через відсутність простої та зручної для практичного використання методики оцінки даного рівня.

За умов глобалізації стійке положення підприємства на ринку продукції визначається рівнем конкурентоспроможності, тобто здатністю виробляти і реалізовувати продукцію, яка за ціновими і неціновими характеристиками більш приваблива для споживачів.

Конкурентоспроможність характеризує можливість і динаміку пристосування підприємств до умов ринкової конкуренції. Поняття конкурентоспроможності підприємства багатогранне і пов'язане з реальною побудовою систем управління діяльністю підприємств, галузей, окремого товаровиробника або продукції, економіки держави в цілому та поєднує поведінку економічних агентів у конкурентному середовищі.

Після вступу України до Світової Організації Торгівлі значна частина вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників та переробників втратили конкурентні позиції на зовнішньому ринку. Переговори щодо створення зони вільної торгівлі (ЗВТ) мають перспективний характер, що ускладнює завдання оцінки можливого впливу на ринки сільськогосподарських товарів.

За сучасних умов конкурентні переваги повинні бути значними з огляду на умови конкуренції, відповідати успіху, стійкими у нестабільному ринковому середовищі та недоступними для легкого відтворення конкурентами. Забезпечення й підвищення конкурентоспроможності продукції є одним із стратегічних завдань кожної підприємницької структури [1, с. 26-32].

Найбільшого значення для досягнення конкурентних переваг набуває матеріально-технічна база, кадрове забезпечення, раціональна спеціалізація та організація виробництва, якість продукції, товарність, низька собівартість, державна підтримка аграрного бізнесу. Формування конкурентних переваг підприємствами зумовлює зменшення собівартості та покращення якості продукції.

Одним із найважливіших напрямів підвищення конкурентоспроможності продукції є її цінова перевага, для забезпечення якої собівартість як базова величина ціни повинна формуватися за низько витратним принципом, що досягається за рахунок удосконалення галузевої структури суб'єктів господарювання, впровадження науково обґрунтованої спеціалізації та концентрації виробництва, підвищення продуктивності праці; ефективного використання ресурсів і виробничого потенціалу і урахування вимог ринку [2, с. 155-161].

Конкурентні переваги сільськогосподарських підприємств впливають на формування можливостей до нарощування експортних можливостей і зниження рівня імпоротної залежності.

Важливим аспектом формування конкурентоспроможності аграрних підприємств є їх економічна безпека. Вона розуміється як захищеність потенціалу підприємства від прямих та непрямих загроз або ризиків. Складовим економічної безпеки, які здійснюють найбільш значний вплив на конкурентоспроможність підприємства, є: фінансова, інтелектуальна, техніко-технологічна, політико-правова, інформаційна, екологічна. Особливе значення

для формування конкурентоспроможності аграрних підприємств має врахування факторів, які на неї впливають, а саме: природно-ресурсний потенціал; організація діяльності; рівень управління; маркетингові стратегії щодо виробництва та реалізації продукції. Втіленням конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників є конкурентоспроможність аграрної продукції. Вона проявляється також через якість та ціну продовольчих товарів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Заходим М. В. Економічний механізм забезпечення виробництва конкурентоспроможної продукції молокопереробних підприємств / М. В. Заходим // Економіка АПК. – 2011. – № 4. – С. 26-32.

2. Осташко Т. О. Цінова конкурентоспроможність м'ясомолочної продукції в умовах СOT / Т. О. Осташко // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С. 155-161.

ФІНАНСОВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Горбатюк Г.І., студентка групи 4/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Прогнозування є основним елементом управління економічними і соціальними процесами підприємства. Він надає можливість уникати виробничих ризиків.

Прогнозування економічної діяльності підприємства – це процес наукового обґрунтування можливих кількісних та якісних змін його стану у майбутньому, а також певних засобів досягнення цього стану. Без прогнозування показників фінансового стану неможливо планувати розвиток матеріально-технічної бази, формувати достатній рівень ділової активності [1].

Прогнозування являє собою перенесення досвіду з минулого у майбутнє. Можна виділити наступні етапи прогнозування:

- збір даних – отримання даних та перевірка їх достовірності;
- обробка і групування інформації;
- побудова моделі та її оцінка – вибір моделі прогнозу, яка відповідає особливостям зібраних даних щодо мінімізації помилок.
- фактичний прогноз – фактичне отримання прогнозу, оскільки необхідні дані вже є, і відповідна модель прогнозу є визначеною.
- оцінка отриманого матеріалу – порівняння обчислених величин.

Фінансові менеджери повинні вміти зробити прогноз обсягу реалізації, собівартості продукції, виявити потребу у джерелах фінансування, грошові потоки тощо. Прогнозування тісно пов'язане з перспективним аналізом, оскільки остаточні дії обираються після порівняльного аналізу. Важливу роль у прогнозах відіграє інформація в динаміці. На підставі даних минулих періодів прогнозуються окремі статті балансу і звітів, у тому числі фінансових [2].

Планування діяльності підприємств здійснюється за допомогою різних методів, основними з яких є: [3]

- метод експертних оцінок, який передбачає багатоступінчасте опитування експертів за схемами і обробка отриманих результатів за допомогою інструментів економічної статистики.
- метод екстраполяції, який базується на динаміці показників у минулому, основою якого є припущення про незмінність чинників, які впливають на об'єкт.
- нормативний метод – планові показники розраховуються на основі прогресивних норм використання ресурсів з урахуванням їх змін у результаті впровадження організаційно-технічних заходів.
- чинниковий метод – планові значення показників розраховують на основі розрахунків впливу найважливіших чинників, що зумовлюють зміни цих показників.

Процес прогнозування необхідно починати з обсягу продажу, після чого визначаються необхідні активи і джерела фінансування цих активів. Цей прогноз надає змогу отримати інформацію про: всі затрати на реалізацію і маркетингові дослідження; передбачуваний обсяг робіт.

Для оцінки потреб у зовнішніх джерелах фінансування слід використовувати метод проєктованого фінансового звіту. Де проєктуються потреби в активах, зобов'язаннях та власному капіталі, які будуть утворені за оптимальних умов функціонування. Після цього віднімаються спроектовані пасиви і капітал від необхідних активів для визначення додатково необхідних фондів.

Прогноз звіту про прибуток дає можливість отримати нерозподілені прибутки підприємства протягом року для реінвестування протягом планового року.

Прогнозування балансу використовується для досягнення вищого рівня продажу. Для проведення операцій потрібно більше готівкових коштів. Збільшення коштів зумовлює накопичення дебіторських рахунків, додаткового оборотного капіталу, придбання нового обладнання [4].

Значення фінансового планування для підприємства полягає у тому, що воно:

- втілює розроблені стратегічні цілі у форму конкретних фінансових показників;
- надає можливості визначення життєздатності фінансових проєктів;
- виступає інструментом одержання зовнішнього фінансування.

Отже, при плануванні необхідно розробляти попередній прогноз, ґрунтуючись на продовженні минулих трендів і видів політики у майбутньому, що забезпечить керівників базовим прогнозом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коркуна Д. М. Фінансове прогнозування, як основа фінансових планів підприємства. / Д. М. Коркуна– К. : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2008. – 539 с.

2. Пашенко І. Л. Прогнозування фінансової діяльності підприємства / І. Л. Пашенко // Фінанси України (укр.), 2001. – № 4. – С. 45-51.

3. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент [Електронний ресурс]: підруч. / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – Електрон. текст. дані. – К. : ЦУЛ, 2006. – 520 с.

4. Павлова І. В. Прогнозування фінансових показників як елемент планування розвитку діяльності підприємства / І.В.Павлова // Економіка підприємства. – 2010. – № 1. – С. 71-79.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНО - ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Владечак Т.В., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

У формуванні конкретних переваг вітчизняної економіки і окремих галузей народного господарства переважний вплив здійснює інвестиційно-інноваційна діяльність. Посилення кризових явищ в інвестиційній сфері економіки країни, пов'язане із проблемними аспектами у створенні умов для ефективного ведення бізнесу в економічній політиці.

Економічний розвиток країни залежить від рівня інноваційної діяльності підприємств. Впровадження інновацій є головним рушійним чинником забезпечення ефективної діяльності як окремих підприємств, так і економіки країни в цілому.

Інноваційний тип економіки притаманний усім розвиненим країнам світу, який є одночасно і чинником, і наслідком економічного розвитку країн. В його межах додаткові системні ефекти обумовлені змістом відповідних інноваційних напрямків, які задовольняють потреби динамічного розвитку економіки.

Інноваційний розвиток надає підприємству можливість отримати значні прибутки, які у процесі розподілу є джерелом формування ВВП та бюджетів усіх рівнів. Наслідки інноваційного розвитку підприємства мають розглядатися як об'єкт планування та подальшого управління і на рівні самого підприємства, і на рівні держави.

Необхідність розвитку шляхом докорінної реструктуризації народного господарства формує об'єктивною потребу у обсягах інвестиційних ресурсів як внутрішнього, так і зовнішнього походження. Пожвавлення інвестиційної діяльності є передумовою подолання загальноекономічної кризи, структурних зрушень у національній економіці, забезпечення науково-технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- та макрорівнях.

За умов сьогодення економічна наука має значні досягнення у дослідженні сфери інвестування, які стосуються різних аспектів інвестиційної діяльності як в економіці в цілому, так і в окремих її галузях та секторах. Однак це не зменшує

актуальності дослідження сучасних проблем інвестування з боку вітчизняних та іноземних економістів.

Недостатній рівень іноземного інвестування пов'язаний із високим рівнем інвестиційного ризику. Це зумовлено відсутністю ефективної стратегії (політики) із залучення прямих іноземних інвестицій. До чинників, які об'єктивно впливають на організацію інвестиційної діяльності, належать:

- законодавча база;
- державна стратегія щодо залучення інвестицій;
- податковий і відсотковий ризику;
- захист прав власності інвесторів;
- розвитку фінансової системи;
- неготовність підприємств здійснювати реальні ефективні інвестиції навіть у конкурентоздатні інноваційні проекти, що дають високий стійкий дохід, достатній для виплати високих дивідендів;
- розвиток фондового ринку;
- платоспроможний попит населення.

Таким чином, для активізації інноваційної діяльності в Україні необхідно розробити і впровадити механізм надання пільг інноваційно активним підприємствам; здійснити середньострокове та довгострокове кредитування зі знижкою ставки інноваційної діяльності підприємств. Формування механізму забезпечення інноваційної діяльності підприємств України повинно здійснюватись у комплексі національної інноваційної системи створення високотехнологічних виробництв і промислового освоєння результатів науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. Реалізація запропонованих напрямів активізації інноваційної діяльності в Україні надасть змогу підвищити рівень інноваційної активності підприємств, стабілізувати прискорений процес оновлення виробництва, ефективно використовувати внутрішні і залученні зовнішні інвестиції на активізацію інноваційної діяльності, підвищення конкурентних переваг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Боднар І. Проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну на сучасному етапі / І. Боднар // Регіональна економіка. – 2009. – № 4. – С. 62-70.
2. Івахненко І. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та можливості її активізації / І. Івахненко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 2. – С. 7-9.
3. Сучасний стан та перспективи інноваційного розвитку промислових підприємств: [Електронний ресурс] / М. В. Ніколайчук. – Режим доступу: <http://nikolaychuk.at.ua/news/2010-11-17-52>.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Філатова О.А., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Для забезпечення сталого розвитку галузі і поліпшення конкурентних позицій необхідною є активізація інвестиційних процесів. Висока інвестиційна активність є важливою умовою розвитку вітчизняних підприємств незалежно від галузевої приналежності і форм власності для досягнення конкурентних переваг. Головну роль при цьому відіграє інвестиційна привабливість.

Формування інвестиційної привабливості впливає на забезпечення конкурентоспроможності продукції і підвищення її якості; створення необхідної сировинної бази для ефективного функціонування підприємства; вирішення соціальних проблем; структурної перебудови виробництва; інвестиції потрібні для забезпечення ефективного функціонування підприємств, їх стабільного стану і у зв'язку з цим вони використовуються для досягнення подальшого розширення і розвитку виробництва; відновлення основних виробничих засобів, підвищення технічного рівня праці і виробництва тощо [1, с. 28-36].

Для залучення інвестиційних ресурсів підприємство повинно бути інвестиційно привабливим і відповідати ряду характеристик, які можуть мінімізувати фінансові ризики. До таких характеристик відносять: ефективність використання ресурсів і активів, стан платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості тощо. Аналіз цих показників надає можливість інвестору визначити доцільність вкладання коштів. Отже, інвестиційна привабливість є певною сукупністю факторів, аналіз яких вказує на можливість вкладання коштів у об'єкт інвестування та отримання інвестиційного прибутку.

Вчені виділяють різні фактори впливу на інвестиційну привабливість. Наприклад, Є.А. Якименко виділяє такі фактори, як фінансовий стан, привабливість продукції, знос основних засобів, якість персоналу.

І.О. Бланк, Т.В. Майорова, Ю.М. Воробйов та О.І. Воробйова у своїх роботах виділяють п'ять показників: важливість галузі, характеристики споживання продукції, рівень державного втручання, соціальна роль галузі, фінансові умови роботи галузі. О.А. Верзакова вважає, що оцінку інвестиційної привабливості необхідно проводити на основі аналізу фінансової звітності.

А.Л. Камінський при оцінці інвестиційної привабливості пропонує розділити всі показники на два типи: інвестиційний потенціал та інвестиційний ризик. До інвестиційного потенціалу відносять споживчий, виробничий, інфраструктурний, природно-ресурсний, фінансовий та трудовий потенціали. Інвестиційний ризик складається із соціального, фінансового і екологічного ризиків. Розглянемо фактори впливу на інвестиційну привабливість наведені нами у таблиці 1.

Фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємств*

Фактори опосередкованого впливу	Фактори безпосереднього впливу
Галузева приналежність	Виробнича програма
Географічне місце розташування	Маркетингова діяльність
Наявність і доступність природних ресурсів	Управлінський облік і контролінг
Екологічна ситуація	Корпоративне управління
Культура і освіта населення	Кадровий потенціал
Економічна стабільність України	Юридична діяльність
Соціально-політична стабільність	Технологія виробництва
Нормативно-правове поле сфери діяльності	Наявність плану стратегії розвитку
Інформаційне поле	Конкурентоспроможність
Пільги для інвесторів	Унікальність об'єкту
Розвинута інфраструктура	Тривалість інвестиційної програми
Ступінь економічної свободи підприємств	Рейтинг підприємства в галузі
Позиція України на світовому ринку	Платіжна дисципліна
Темпи інфляції	Стан майна і фінансових ресурсів
Рівень доходів населення	Розмір витрат
Конкуренція в галузі	Структура капіталу

* Представлено автором з використанням [2]

Відповідно до представлених факторів впливу на інвестиційну діяльність підприємства, можна розподілити їх на фактори опосередкованого та безпосереднього впливу. До першої групи відносяться фактори, на які можна впливати тільки на державному рівні, які не піддаються впливу окремого підприємства. До другої групи відносяться фактори, на які підприємство може впливати самостійно та змінювати їх показники.

Підвищення інвестиційної привабливості може бути забезпечене через оцінку ситуації та визначення всіх чинників, які впливають на її рівень як на рівні держави, так і на рівні самого підприємства. При вивченні всіх можливих факторів впливу та оцінці показників, які впливають на інвестиційну привабливість, можна встановити рівень інвестиційної діяльності регіону, галузі, підприємства з подальшою розробкою заходів щодо її розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Крейнина М. Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле / М. Н. Крейнина – М. : Дело и Сервис, 1994. – 256 с.
2. Буднікова Ю. В. Інвестиційна привабливість підприємства та фактори впливу на неї / Ю. В. Буднікова, О. М. Таряник // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. Інноваційна економіка. – Випуск 4. – 2011. – № 23. – С. 28-36.

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Кондюк К.Ф., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневецька О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Аналіз і управління дебіторською і кредиторською заборгованістю мають велике значення для підприємств, які функціонують за умов ринку. Вміле й ефективне управління цією частиною поточних активів є невід'ємною умовою підтримки необхідного рівня ліквідності і платоспроможності.

Оптимізація дебіторської і кредиторської заборгованості формує можливості до підвищення рівня ділової активності, а, відповідно, забезпечення своєчасності виконання зобов'язань суб'єктів ринку.

Ділова активність є основою фінансової стабільності, у тому числі з метою мінімізації фінансового ризику нами проведено розрахунок рівня дебіторської заборгованості і виявлено, що у досліджуваній нами період СГВК “Урожайний” Миколаївського району має підвищення рівня платіжної дисципліни.

Загалом зростання зумовлене такими факторами: за рахунок зростання виручки – на 2 обороти, а за рахунок скорочення середньої дебіторської заборгованості – на 3 обороти.

Основною проблемою управління кредиторською заборгованістю є оптимальне, ефективне управління кредиторською заборгованістю як економічним інструментом для того, щоб, з одного боку, не допустити надто великих зобов'язань, які будуть загрожувати фінансовій безпеці підприємства, а з іншого – отримати максимальний ефект від використання цих залучених ресурсів [1].

Оцінка рівня оборотності кредиторської заборгованості надає можливість зауважити, що у 2011 році оборотність кредиторської заборгованості майже не змінилась. Цей показник зріс на 0,38 обороти за рахунок таких факторів: за рахунок зростання собівартості реалізованої продукції – на 1,52 обороти, проте вплив середньорічної суми кредиторської заборгованості зменшив вплив цього фактору на 1,14 обороти. Тобто можна відзначити негативну тенденцію на даному підприємстві – собівартість продукції та кредиторська заборгованість стрімко зросли.

Таке незначне зростання досліджуваного показника свідчить про покращення платіжної дисципліни підприємства у відносинах з постачальниками, бюджетом, позабюджетними фондами, персоналом підприємства, іншими кредиторами – своєчасне погашення підприємством своєї заборгованості перед кредиторами і скорочення покупок з відстрочкою платежу.

Зміна у часі дебіторської і кредиторської заборгованості можуть призвести до негативних наслідків у формуванні фінансового стану підприємства.

Так, зменшення дебіторської заборгованості порівняно з кредиторською може статися через погіршення стосунків з клієнтами, тобто через зменшення кількості покупців продукції. Збільшення дебіторської заборгованості порівняно

з кредиторською може бути наслідком неплатоспроможності покупців. У процесі виробничої діяльності часто трапляються випадки, коли кредиторська заборгованість значно перевищує дебіторську. Така ситуація оцінюється як негативна, оскільки підприємство мусить погашати свої борги незалежно від рівня і структури дебіторської заборгованості [2].

Отже, аналізуючи дані про стан дебіторської і кредиторської заборгованості, необхідно вивчити причини виникнення кожного виду заборгованості, виходячи з конкретної виробничої ситуації на підприємстві.

Внаслідок проведеного дослідження можна стверджувати, що дебіторська та кредиторська заборгованість є важливими складниками складного механізму – підприємства і впливає на фінансові результати діяльності підприємства, господарську діяльність загалом. Так, високий рівень дебіторської заборгованості призводить до зменшення оборотних коштів підприємства і це, у свою чергу, зумовлює збільшення кредиторської заборгованості передпостачальниками, заборгованості за податками та іншими платежами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нікітюк А. В. Аналітична оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості / А. В. Нікітюк, О. Ф. Томчук – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com>
2. Камінська Н. П. Механізм управління дебіторською заборгованістю / Н. П. Камінська, Л. О. Гришина – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ev.nuos.edu.ua/en/content/>.

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ БАШТАНСЬКОГО РАЙОНУ

Гайдай О.А., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневецька О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Сільське господарство є галуззю народного господарства, яка направлена на забезпечення населення продовольством і отримання сировини для галузей промисловості. Галузь є однією з найважливіших, формує продовольчу основу.

У процесі реформування аграрного сектору у Баштанському районі створено 79 товариств з обмеженою відповідальністю, акціонерних та приватних підприємств, 463 фермерських господарств, більше 3006 особистих селянських господарств.

Сільське господарство на території Баштанського району є розвинутим, основними напрямками діяльності є розвиток галузей рослинництва (зернове виробництво, вирощування технічних культур, садівництво); тваринництва (ВРХ, свині, вівці); птахівництва (кури, страуси, перепілки, фазани, цесарки) [1].

За інформацією статистичного управління, у 2012 р. усіма категоріями господарств району з площі 54,1 тис. га (на 20,8 % менше ніж у 2011 р.) зернових та зернобобових культур (включаючи кукурудзу) зібрано 653 тис. ц (у початково оприбуткованій вазі), що на 62,6 % менше порівняно з 2011 р. У середньому з 1 га зібраної площі одержано по 12,1 ц зерна, що на 13,5 ц менше ніж у 2011р., що свідчить про зниження урожайності сільськогосподарських культур.

Насіння соняшнику зібрано з площі 35,8 тис. га (на 34,2 % більше ніж у 2011 р.), а валовий збір склав 407,9 тис. ц (на 12,2 % більше) за середньої урожайності 11,4 ц з 1 га (на 2,3 ц менше). Ріпаку (озимого і ярого) зібрано з площі 1,3 тис. га (на 80,3% менше ніж у 2011 р.) і намолочено 2,8 тис. ц зерна (на 96,5 % менше). Порівняно з 2011 р. урожайність зменшилась на 10,5 ц і склала 2,2 ц з 1 га.

Овочевої продукції відкритого ґрунту з площі 0,9 тис. га (на 3,7 % більше ніж у 2011 р.) зібрано 148,7 тис. ц (на 5,2 % більше ніж у 2011 р.) з урожайністю 160,5 ц з 1 га (більше на 2,3 ц з 1 га). Картоплі накопано 89 тис. ц (на 19,6 % менше) з площі 1 тис. га (на 1,3 % більше), урожайність становила 88,3 ц з 1 га, що на 23 ц з 1 га менше ніж у 2011 р.

Зібрана площа плодів та ягід у 2012 р. зменшилася на 18,7 % і становила 0,7 тис. га, і виробництво плодово-ягідної продукції зменшилось на 12,8 % і склало 53,5 тис. ц з урожайністю 76,6 ц з 1 га (на 5,2 ц більше ніж у 2011р.).

Представлена інформація надає можливість зауважити, що розвиток району відбувається екстенсивним шляхом. Розширення обсягів виробництва досягається шляхом кількісного приросту площі.

Зібрана площа винограду залишилася на рівні минулого року (2 га), а валовий збір зменшився на 34,1 % і склав 189 ц з урожайністю 94,5 ц з 1 га (на 49 ц менше).

У 2012 р. усіма категоріями господарств реалізовано на забій 3528,3 т худоби та птиці (у живій вазі), що на 7,9 % більше попереднього року, вироблено 27942,8 т молока (на 2,3 % менше), одержано 50763,1 тис. шт. яєць (на 6,7 % менше), вироблено 13,1 т вовни, що відповідає рівню минулого року.

За розрахунками, на 1 січня 2013 р. загальне поголів'я великої рогатої худоби становило 10840 голів, що на 0,6% більше ніж на 1 січня 2012 р., у т.ч. корів – 6942 голови (на 3,5 % менше), свиней – 8963 голови (на 4,8 % менше), овець та кіз – 4516 голів (на 7,1 % більше), птиці – 363,1 тис. голів (на 5,2 % менше) [2]. Отже, галузь тваринництва характеризується зниженням загальних показників, що пов'язано із зростанням витрат галузі.

Аналізуючи основні показники соціально-економічного розвитку Баштанського району, слід відзначити, що матеріально-технічна база району постійно оновлюється. У районні достатньо техніки для проведення всіх сільськогосподарських робіт в оптимальні строки із високою якістю робіт. Всього у районі нараховується 622 трактора різних модифікацій, 328 шт. зернозбиральних комбайнів в т. ч. 93 шт. іноземного виробництва, 440 шт. культиваторів, 435 шт. сівалок, 160 шт. борін дискових, 129 шт. пристосувань для збирання соняшника.

За 2010 рік сільськогосподарськими виробниками району усіх форм власності закуплено 78 одиниць сільськогосподарської техніки на суму більше 33 млн. грн, в т. ч. 39 шт. тракторів та 16 шт. зернозбиральних комбайнів. Тільки за 10 місяців 2011 року в районі закуплено більше 60 одиниць сільськогосподарської техніки на суму більше 20 млн. грн., в т.ч. 41 трактор та 9 шт. зернозбиральних комбайнів [3].

Рівень матеріально-технічного забезпечення свідчить про стрімке оновлення сільськогосподарської техніки, яке в свою чергу сприяє зростанню показників соціально-економічного розвитку за рахунок впровадження нових технологій обробки ґрунту, посіву та збору урожаю, що частково скорочує витрати на виробництво продукції та підвищує урожайність деяких сільськогосподарських культур.

Основними аспектами розвитку сільського господарства району є необхідність активізації соціально-економічного розвитку, яка зумовлена недостатніми рівнями фінансової підтримки з боку держави та залучення інвестицій, а також вдосконалення процесу реалізації окремих видів сільськогосподарської продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Регіональний інформаційний портал “Прибужжя” [Електронний ресурс] / Інвестиційний паспорт Баштанського району. — Режим доступу: <http://regportal.mk.ua/index.php/bashtanka>.

2. Про соціально-економічне становище Баштанського району за 2012 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://bashtanka.pp.net.ua/publ/upravlinnja_statistiki/pro_socialno_ekonomichne_stanovishhe_bashtanskogo_rajonu_za_2012_rik/311-1-0-1962.

3. Баштанська районна рада. Механізація [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://bashtanka.mk.gov.ua/ua/agriculture/1322205800/>

ОПТИМІЗАЦІЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Кривошеєв О.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Одержання найбільшого ефекту з найменшими витратами, економія трудових, матеріальних і фінансових ресурсів залежать від того, якими заходами проводиться оптимізація витрат на підприємстві. Реальні можливості реалізації стратегії у всіх випадках обмежені витратами виробництва і попитом на продукцію, що зменшує віддачу коштів.

Обсяг та ціна продукції, яку підприємство може запропонувати на ринку, залежать від величини використаних ресурсів, які визначають рівень витрат підприємства. Оскільки ринкова ціна на певну продукцію формується з урахуванням понесених витрат.

Більшість науковців під витратами визнають або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) [3].

Під собівартістю продукції розуміють виражені у грошовій формі витрати на виробництво і реалізацію продукції [2].

Складовими собівартості є вартість спожитих у процесі виробництва матеріалів, сировини, палива, електроенергії, перенесена вартість засобів праці (амортизаційні відрахування), витрати на оплату праці та реалізацію продукції.

Реалізація стратегії розвитку потребує підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємництва тощо. Важлива роль у реалізації цього завдання приділяється аналізу собівартості продукції.

Схему аналізу собівартості продукції і джерела їх даних для здійснення аналізу зображено на рисунку 1.

Рис. 1. Схема аналізу собівартості продукції і джерела даних для проведення аналізу*

**Представлено автором з використанням [1, с. 326-330]*

Завданнями аналізу собівартості продукції є: оцінка виконання плану; виявлення рівня використаних ресурсів; розробка заходів щодо мобілізації резервів ефективного витрачання матеріальних, трудових, грошових ресурсів. Для виявлення резервів зниження собівартості, необхідно визначити фактори, які зумовлюють зниження.

Під факторами зниження собівартості продукції розуміють усю сукупність рушійних сил і причин, які визначають її рівень та динаміку. До факторів зниження собівартості продукції можна віднести:

- підвищення технічного рівня виробництва, яке забезпечується впровадженням нових, прогресивних технологій, застосування нових видів сировини і матеріалів; використання інноваційної техніки та обладнання; автоматизація і механізація виробничих процесів;

- удосконалення організації виробництва і праці за рахунок зміни форм і методів праці, вдосконалення апарату управління, оптимізація інших видів витрат;

- зміна обсягу і структури продукції, зниження матеріаломісткості і трудомісткості продукції;

- покращення рівня використання природних ресурсів, безвідходні технології виробництва;

- вивчення причин браку та зниження собівартості за рахунок скорочення втрат від браку та інших непродуктивних витрат, що надасть можливість забезпечити скорочення і більш раціональне використання відходів виробництва.

Крім того збільшення обсягів виробництва і зменшення собівартості продукції сільськогосподарського підприємства можна досягти за рахунок підвищення врожайності, що, у свою чергу, можливе за рахунок підвищення витрат на одиницю площі. Максимально знизити собівартість виробництва продукції рослинництва дозволяє оптимізація розмірів посівних площ.

Особливу роль у скороченні витрат на виробництво продукції відіграє зниження матеріаломісткості та економії всіх видів виробничих ресурсів, застосування оперативного контролю на різних ділянках сільськогосподарського виробництва.

Зазначені заходи дозволять збільшити обсяги продажу і знизити собівартість продукції, що дозволить підприємству вкладати засоби, у розвиток та розширення власного виробництва, що, у свою чергу, забезпечить нові можливості для впровадження нової техніки та підвищення ефективності виробництва, підвищення рівня прибутковості підприємства в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Городня Т. А. Оптимізація собівартості продукції підприємства / Т. А. Городня, Т. З. Пизько // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.1 – С. 326-330.

2. Економіка та організація виробництва : [підручник] / за ред. В. Г. Герасимчука, А. Е. Розенпленера – К. : Знання, 2007. – 678 с.

3. Чигасов С. Г. Управління затратами підприємства : [навч. посібн.] / С. Г. Чигасов. – Ірпінь : Вид-во НАДПС України, 2006. – 130 с.

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

Раджапова К.Р., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневецька О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

З метою підвищення продуктивних характеристик праці важливого значення набуває її організація. При цьому заробітна плата визначається як винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вираженні, яку власник або уповноважена ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу. Заробітна плата є якісним показником ефективного господарювання [1, с. 32-37].

Заробітна плата як показник, залежний безпосередньо від ефективності виробництва, продуктивності праці, конкурентоспроможності продукції, є не лише індикатором, який визначає загальний життєвий рівень працівників. Від її стану та форм реалізації, частки у валовому національному продукті багато у чому залежать також можливості розвитку економіки взагалі. За умов сучасного ринкового механізму через формування сукупного попиту заробітна плата забезпечує не лише основи відтворення робочої сили. Вона стає дедалі вагомішим чинником відтворення суспільного виробництва.

Заробітна плата виступає як один із основних регулювальників ринку праці.

Суспільством на заробітну плату покладено значні функції щодо розвитку та вдосконалення робочої сили людини – відтворювальну і стимулюючу.

Соціально-економічний розвиток багато у чому залежить від рівня оплати праці, удосконалення трудових відносин, доходів населення, платоспроможного попиту.

Забезпечення випереджальних темпів зростання продуктивності праці порівняно з темпами зростання середньої заробітної плати, показує що, сутність цього принципу заробітної плати – максимізація трудових доходів на основі розвитку і підвищення ефективності виробництва. Дотримання його забезпечує безперервність процесу нагромадження, розширеного відтворення і є неодмінною умовою розвитку та процвітання підприємства.

У фінансово-економічному аналізі діяльності підприємств натуральні показники продуктивності праці використовуються рідко, бо підприємства найчастіше випускають кілька видів продукції, надають різні послуги, що унеможлиблює представлення випуску продукції через будь-яку натуральну величину. Тому за всіх явних недоліків, притаманних вартісним показникам обсягу продукції, саме вони найчастіше використовуються в аналізі продуктивності праці. Для уникнення впливу цінового фактора на аналітичні розрахунки продуктивності праці в динаміці ціни на продукцію фіксуються в них на однаковому рівні, що певною мірою забезпечує можливість аналізу витрат праці на випуск продукції [3, с. 40-41].

Аналіз продуктивності праці розпочинається із загальної характеристики динаміки цього показника, а також з оцінки виконання планових характеристик щодо зростання продуктивності праці.

Найважливішим об'єктом аналізу продуктивності праці є середньогодинний виробіток на одного робітника. Він тим більший, чим нижча трудомісткість продукції, тобто між цими показниками існує обернено пропорційна залежність. Зниження трудомісткості досягається технічним удосконаленням виробництва, запровадженням прогресивних технологічних процесів, за рахунок підвищення рівня кооперації виробництва. Загальна трудомісткість усього обсягу продукції підприємства може змінюватися також під впливом асортиментних зрушень у складі продукції, що випускається, в бік більш або менш трудомістких виробів.

Важливим фактором успішної діяльності підприємства, який впливає і на продуктивність праці, і на сталість складу працівників, а отже, на всі показники

його роботи, є своєчасність виплати заробітної плати робітникам і службовцям.

Заробітна плата і продуктивність праці перебувають у тісному взаємозв'язку. Так, зростання продуктивності праці і збільшення на цій основі маси споживчих товарів і послуг є об'єктивною передумовою підвищення заробітної плати. У той же час заробітна плата виступає основним матеріальним стимулом зростання продуктивності праці. Необхідно враховувати, що на початковому етапі підвищення рівня оплати праці зазвичай призводить до зростання продуктивності праці, а отже до збільшення прибутку підприємства.

Однак після певного моменту витрати роботодавця, пов'язані з подальшим підвищенням зарплати, будуть перевищувати отриману вигоду. Тому, виходячи з теоретичного обґрунтування підвищення рівня оплати праці, важливе значення має зв'язок зростання заробітної плати з граничною продуктивністю праці. Побудова ефективної системи управління заробітною платою у виробничій сфері має ґрунтуватися на співвідношенні рівня заробітної плати і продуктивності [2, с. 9-16].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ревенко А. Продуктивність праці в сучасних умовах / А. Ревенко // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 2. – С. 32-37.
2. Крищенко К. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління оплатою праці / К. Крищенко // Україна: аспекти праці. – 2007. – № 6. – С. 9-16.
3. Жарко И. Эффективность труда в условиях перехода к рыночной экономике / И. Жарко // Бизнес-Информ. – 2008. – № 15. – С. 40-41.

МОНІТОРИНГ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Умриш Т., студентка, Б 5/5

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Виробництво продукції рослинництва на півдні України – є однією з основних сфер сільськогосподарського виробництва, якій притаманні певні особливості. Актуальність обраної теми дослідження обумовлена тим, що можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів з'являється завдяки раціонально організованому обліку витрат на виробництво.

Виробничий цикл у виробництві продукції рослинницької галузі – це тривалий процес. У зв'язку із сезонністю виробництва продукція зернової галузі надходить під час збирання врожаю. Сезонність виробництва зумовлює уповільнення обігу оборотних засобів і нерівномірне їх використання. Потреба в оборотних засобах протягом року неоднакова, тому одним із джерел покриття сезонної недостатності можуть бути залучені кредитні ресурси [1, с. 73-75].

Іншою особливістю виробництва продукції рослинництва є використання сільськогосподарськими товаровиробниками частини продукції для видачі у вигляді натуральної або плати за використання земельних і майнових паїв власників.

Відповідно до особливостей виробничого процесу в обліку треба забезпечити розмежування витрат і отримання підсумкових даних за певними культурами галузі, а для виявлення економічної ефективності сукупності окремих сортів, за основними видами робіт, за статтями витрат, за підрозділами підприємства.

Постатейний облік витрат, тобто розмежування витрат за їх видами, забезпечується за рахунок відповідної побудови форми реєстрів. Облік витрат доцільно вести у реєстрах багаторядкової й багатогранної форм, у яких виділяють окремі рядки або графи для обліку кожного виду витрат [2, с. 42-46]. Розмежування витрат за підрозділами господарства забезпечується також за рахунок відповідної побудови аналітичного обліку. З цією метою доцільно використовувати особові рахунки рільничих бригад або механізованих загонів.

Усі перелічені особливості виробництва продукції рослинництва впливають на організацію й ведення обліку, а саме: на класифікацію витрат, методи обліку та калькулювання собівартості виробленої продукції, форму організації на підприємствах.

У зарубіжній теорії і практиці обліку на початку ХХ століття (США і Західній Європі) був поширений один із методів управлінського обліку “стандарт-кост” (метод калькуляції собівартості за нормативам витрат, метод повних витрат). Метод обліку “стандарт-кост” не регламентується законодавчими актами, не має єдиної методики ведення облікової документації та встановлення стандартів, які пов’язані з відсутністю регламентації. Крім того, за такого методу не ведеться облік зміни норм, їх причин і винуватців, а тому на практиці використовують різноманітні норми в межах підприємства, за рахунок чого виникає неоднозначність у відображенні нормативних витрат [3].

Порівняльний аналіз методів “Стандарт-кост” і нормативного свідчить про те, що суттєвою різницею між ними є те, що у першому – витрати, які перевищують встановлені норми, відносять до результатів діяльності підприємства і не включаються до виробничих витрат, тоді як за другою – виявляють відхилення і відносять на собівартість продукції [4, с. 58-61].

Отже, проаналізувавши методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, які наведено у економічній літературі та використовуються у зарубіжній і вітчизняній практиці можна зробити висновок, що на сільськогосподарських підприємствах вибір методів обліку витрат і виходу продукції повинен відповідати інтересам прийняття рішення і може використовуватися незалежно від прийнятих методів у фінансовому та податковому обліку, а можливість їх вибору залежить від цілей управління і рішень керівництва, оцінюється їхньою ефективністю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мальцев О. В. Витрати та їх вплив на результативність виробництва зерна / О. В. Мальцев // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 73-75.
2. Моссаковський В. Б. Удосконалення обліку та контролю витрат в сільськогосподарських підприємствах / В. Б. Моссаковський, О. Ф. Томчук // Економіка АПК. – 2007. – № 3. – С. 42-46.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”, затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 31.12.99 р. № 318. [Електронний ресурс] – Режим доступу: proaudit.com.ua/buh/standart/.
4. Серьогіна А. А. Удосконалення методики калькулювання собівартості продукції рослинництва / А. А. Серьогіна // Економіка АПК. – 2007. – № 8. – С. 58-61.

НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Коржинський І.Г., студент групи Б 4/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасний стан матеріально-технічної бази, як основного базису виробництва аграрних підприємств, у тому числі і фермерських господарств, вимагає вирішення існуючих проблем щодо забезпечення необхідними матеріально-технічними ресурсами, створення можливості до використання їх оптимального складу, фінансового забезпечення у напрямі оновлення і зміцнення на інноваційній основі.

Напрями зміцнення матеріально-технічної бази висвітлюються у працях багатьох вітчизняних вчених-економістів. Водночас, враховуючи загальний кількісний і якісний стан матеріально-технічної бази фермерських господарств, зазначене питання потребує подальшого дослідження і практичних напрямів щодо зміцнення на інноваційній основі.

Фермерське господарство є формою підприємництва громадян України, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою і реалізацією. Основною метою діяльності є забезпечення споживачів продовольством, продуктами харчування та сільськогосподарською сировиною. Фермерське господарство є, сімейно-трудовим об'єднанням мешканців села, життя і побут яких пов'язаний з рільництвом, особистою працею, спрямованою на виробництво товарної маси продуктів харчування, продовольства і сировини і одержання доходів, а отже, на забезпечення розвитку.

Основні тенденції розвитку матеріально-технічної бази більшості фермерських господарств можна обґрунтувати з позиції: недостатнього рівня забезпечення технічними засобами через брак фінансових можливостей; неоптимальну структуру наявних технічних засобів; відсутність можливості щодо отримання кредитних ресурсів; обмеженість державних фінансових ресурсів для розвитку фермерства; відсутність діючих обслуговуючих

кооперативи; стихійно діючий вторинний ринок вживаної техніки; недостатня забезпеченість фермерських господарств власними складами для зберігання виробленої сільськогосподарської продукції тощо.

Для зміцнення та розвитку матеріально-технічної бази фермерських господарств і практичного використання за умов їхньої практичної діяльності, може бути впроваджена через об'єднання дрібних товаровиробників у асоційовані об'єднання на територіальному рівні [1].

До основних напрямів удосконалення виробничого потенціалу фермерських господарств відноситься формування необхідної матеріально-технічної бази; створення інтегрованих сільськогосподарських кооперативних структур на основі фермерських, особистих підсобних господарств, сільськогосподарських підприємств з переробки, зберігання, збуту продукції, матеріально-технічного забезпечення, виробничо-технічного, обслуговування виробництва, кредитування, страхування; формування системи кредитної кооперації, орієнтованої на обслуговування дрібних сільськогосподарських товаровиробників; удосконалення механізму інноваційної діяльності підприємства; посилення стимулюючої ролі податків – через звільнення від податку суми прибутків, що спрямовуються на розвиток і модернізацію виробництва; встановлення податкових пільг на інвестиції, які спрямовуються на модернізацію основного капіталу підприємств з високим рівнем зносу технічного потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Проблеми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі / Я. К. Білоусько, А. В. Бурилко, В. О. Галушко. – Київ : ННЦ “Інститут аграрної економіки”, 2007. – 213 с.

ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

Гаркуша Ю.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневецька О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Інноваційна діяльність є важливою складовою системи заходів щодо прискорення розвитку сільського господарства, підвищення його конкурентоспроможності і ефективності виробництва.

Актуальність дослідження інноваційної активності суб'єктів аграрного бізнесу зумовлена посиленням конкурентної боротьби та інтеграцією України у міжнародний економічний простір, що зумовлює необхідність формування інвестиційної моделі розвитку сільського господарства.

Деякі аспекти стратегії інноваційного розвитку суб'єктів аграрного бізнесу принципово не визначено. Зокрема, до таких належать механізми стимулювання та державної підтримки інноваційної діяльності, розширення комерційних

можливостей фінансування інноваційних розробок і венчурного підприємництва, поглиблення інформаційних та економічних взаємозв'язків між наукою й виробництвом у процесі використання інтелектуальної власності, розроблення системи інноваційного провайдингу тощо.

Потребують удосконалення і напрями управління інноваціями у галузі.

Слід зазначити, що одним із головних аспектів щодо запровадження інновацій в аграрну сферу є брак фінансування. В середньому на створення одного сорту чи гібриду сільськогосподарських культур в США витрачають щорічно 250 тис. дол, при цьому загальні витрати складають 1,5-2,5 млн. дол. В Росії селекція одного гібриду овочевих культур для захищеного ґрунту коштує 69 млн. руб, або 200-300 тис. дол. В Україні на здійснення науково-дослідної програми по овочів в умовах захищеного ґрунту виділяється біля 1 млн. грн, що в еквіваленті складає 125 тис. грн. Наведені показники рівня фінансування аграрної сфери яскраво свідчать про його недостатність в Україні, адже він нижчий ніж в Росії майже в 2 рази, і менший ніж в США в десятки разів [1].

Більше того, не виділяються кошти і на впровадження новітніх технологій, за існуючої проблеми відтворення технічної бази аграрного виробництва, адже до рівня технологічної потреби виробничого процесу аграрних підприємств необхідно інвестувати (за 10-12 років) понад 300 млрд. грн. [2].

На сучасному етапі недостатньою залишається державна підтримка сільського господарства. У 2010 році сільськогосподарські підприємства одержали 4,38 млрд грн державної підтримки, у тому числі 3,13 за рахунок відшкодуванню податку на додану вартість і 1,25 за рахунок бюджетної дотації. Із розрахунку на 1 гектар сільськогосподарських угідь ця підтримка становила 211 грн, тоді як у Польщі вона сягала 155 дол [3].

З 1 січня 2013 р. набувають чинності зміни до розділу XX Податкового Кодексу України, які стосуються застосування податкових пільг для підприємств, які реалізують інвестиційні проекти у пріоритетних галузях економіки. Податкові пільги для затверджених інноваційних проектів будуть реалізуватися у двох аспектах:

- по-перше, це знижені податкові ставки та звільнення від сплати податку на прибуток
- по-друге, це прискорена амортизація.

Так, прибуток отриманий від реалізації інвестиційних проектів у пріоритетних галузях економіки, оподатковується за ставкою:

- з 1 січня 2013 року по 31 грудня 2017 року – на рівні нульового відсотку;
- з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2022 року – на рівні 8,0 %;
- з 1 січня 2023 року – на рівні 16,0.

Для України важливим є досвід фермерських господарств США, які використовують досягнення в області індустріальних технологій, організації виробництва, повноцінного інформаційного забезпечення при взаємодії трьох основних факторів: спеціалізації, концентрації та інтеграції з партнерами по ринку.

Враховуючи те, що відставання від провідних аграрних підприємств в світі є суттєвим, ідеальною моделлю для вітчизняних підприємств може бути

ліцензійне виробництво (дотримання імітаційної стратегії), а самостійні розробки доцільні якщо є наукове обґрунтування і перспективи розвитку. Проте з обережністю можна передбачити, що у деяких великих підприємствах поступово відбувається процес формування корпоративної науки.

Так, спеціалісти корпорації “Агро-Союз” проводять моніторинг світових інноваційних технологій в аграрному секторі. Запозичені технології використовують для удосконалення власних процесів та продуктів. Дані процеси і продукти набувають нових властивостей, широко використовуються в господарстві та реалізуються за його межі.

Отже, на сучасному етапі розвитку інноваційна політика є основою науково-технічного процесу, який перетворюється на вирішальний фактор соціально-економічного розвитку і відіграє провідну роль у вирішенні економічних, екологічних, соціальних та культурних завдань. Інноваційний напрям розвитку аграрних підприємств дозволить: забезпечити екологічну безпеку країни в галузі; забезпечити Україні конкурентоспроможні позиції на світовому рівні; продовольчу безпеку країни і окремих її регіонів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чабан В. Г. Інноваційний аспект великих аграрних підприємств / В. Г. Чабан // [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/p181/chaban.pdf>

2. Міжуй А. С. Підходи до оцінювання економічної ефективності інноваційної діяльності підприємства / А. С. Міжуй // [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchnu_ekon/2011_2_2/095-099.pdf

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Бзова А.В., магістр групи Б 5/1

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Собівартість сільськогосподарської продукції є найважливішою складовою економічної ефективності виробництва. Зниження витрат є пріоритетним для галузі і підприємств, так як від рівня собівартості продукції залежать: сума прибутку і рентабельність, фінансовий стан підприємства і його платоспроможність, темпи розширеного відтворення, формування закупівельних і роздрібних цін на сільськогосподарську продукцію.

Особливої актуальності виявлення напрямів зниження собівартості набуває у контексті підвищення конкурентних переваг продукції. Пошук резервів зниження собівартості дозволяє обґрунтувати можливості щодо підвищення конкурентоспроможності, мінімізувати фінансові ризики. Важливу роль відіграє моніторинг витрат на виробництво.

Напрями аналітичної оцінки собівартості продукції рослинництва і обліку витрат найбільш ґрунтовно розглядають провідні вітчизняні вчені, а саме:

Ф. Бутинець, М. Дем'яненко, В. Дерій, В. Лінник, В. Моссаковський, В. Палий, О. Радченко, П. Хомин, Л. Хорунжий, М. Чумаченко, О. Юрківський та інші.

Метою нашого дослідження є оцінка виробничих витрат і собівартість продукції рослинництва, виявлення напрямів зниження собівартості з метою підвищення її конкурентноспроможності.

Рослинництво є основною галуззю сільськогосподарського виробництва, забезпечує потребу населення в продуктах харчування, є базою для розвитку тваринництва, дає сировину для промисловості.

Собівартість продукції рослинництва складається з витрат, пов'язаних з використанням землі, сільськогосподарських машин, обладнання та інших основних засобів, трудових і матеріальних ресурсів у процесі виробництва.

Витрати на виробництво продукції рослинництва неоднорідні і розподіляються за економічним значенням і характером участі у виробничому процесі, за якісним складом, за способом включення у собівартість. За сучасних умов роботи підприємства велику роль відіграє зниження витрат виробництва. Пов'язано це у першу чергу, з тим, що на продовольчому ринку існує однорідна продукція вітчизняного і імпортного виробництва, що викликає необхідність виявлення конкурентних переваг [2, с. 102].

Собівартість продукції є найважливішим показником економічної ефективності її виробництва. У ньому відбиваються усі сторони господарської діяльності, акумулюються результати використання всіх виробничих ресурсів. Від його рівня залежать фінансові результати підприємств, темпи розширеного відтворення, фінансове становище господарюючих суб'єктів.

Важлива роль у забезпеченні оптимального рівня собівартості належить аналізу, основна мета якого – виявлення можливості раціональнішого використання виробничих ресурсів, зменшення витрат на виробництво, реалізацію і забезпечення зростання прибутку. Аналіз собівартості є важливим інструментом управління витратами [3].

Основними завданнями аналізу собівартості продукції рослинництва є: здійснення контролю над виконанням плану зниження собівартості продукції, вивчення її причинно-наслідкових залежностей у формуванні собівартості, виявлення резервів щодо зниження собівартості продукції; розробка заходів, вкладених в освоєння виявлених резервів.

Загальна вартість продукції може змінюватися через обсяги виробництва, її структуру, рівня змінних витрат на одиницю продукції і на суми постійних витрат. При зміні обсягу виробництва зростають лише перемінні витрати, постійні витрати залишаються незмінними, за умови, що виробничі потужності підприємства не змінюються.

Собівартість продукції можна поділити на технологічну (видатки технологічних процесів), виробничу (всі витрати на підприємство, зберігання готової продукції, включаючи витрати з управління виробництвом), повна, чи комерційна, яка містить крім виробничої собівартості витрати підприємств із реалізації продукції (відповідно до їх прийнятої класифікації) [4, с. 32].

Продукція сільськогосподарського виробництва підрозділяється на основну, побічну і сполучену. До основної належить продукція, яку одержують з

виробництва (зерно, картопля, овочі й т.д.). Побічною вважається продукція, яка утворюється разом з основною і має другорядне значення (наприклад: солома, полова зернових культур, гній та інших.) Кілька видів сировинних продуктів, є результатом виробничого процесу і його називають сполученим (наприклад: насіння і соломка; молоко і приплідв молочному скотарстві та інших).

За умови обмеженості ресурсів і досягнення планової ефективності виникає потреба постійного порівняння понесених витрат і отриманих результатів. Ця проблема посилюється під впливом інфляції, коли дані про виробничі витрати необхідно повсякденно порівнювати з майбутніми витратами, що значною мірою залежить від впливу зовнішнього середовища.

Можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів з'являється завдяки раціонально організованому обліку витрат на виробництво [1].

Облік витрат та калькулювання собівартості продукції в рослинництві ведеться за єдиними з іншими галузями народного господарства принципами, однак, як основна галузь сільськогосподарського виробництва, має свої специфічні особливості: сезонний характер, залежність від природних факторів, спеціалізація тощо. Якщо виробництво спеціалізоване на одній групі культур, то облік витрат доцільно вести в цілому для господарства.

За кількох напрямів діяльності, де є окремі види товарної продукції, варто вести деталізований облік за центрами витрат щодо кожного об'єкта обліку з окремого виду продукції.

Аналіз собівартості продукції дозволяє з'ясувати тенденції зміни показника, виконання плану, визначити вплив факторів і на цій основі надати оцінку роботи господарства щодо використання можливостей і встановити резерви зниження собівартості продукції.

Можна виділити такі особливості обліку витрат та калькулювання собівартості продукції рослинництва: облік витрат виробництва у рослинництві побудовано таким чином, щоб мати змогу щомісячно узагальнювати витрати на окремі види робіт за культурами або однорідними групами, а по завершенні року обчислювати фактичну собівартість зібраної продукції; собівартість зерна, кормів і продукції інших культур встановлюють лише після збирання врожаю, зазвичай наприкінці року, на відміну від продукції промислових підприємств, яку здебільшого калькулюють щомісячно; у звітних балансах залишки продукції розподіляють за окремими статтями залежно від її призначення: корми, насіння, посадковий матеріал, товарна частина для реалізації [5, с. 54].

Варто відмітити, що така галузь як рослинництво має свої особливості накопичення та аналізу витрат залежно від розміру, організаційних особливостей підприємства. Вміло організований облік витрат та калькулювання собівартості продукції рослинництва, повинен забезпечити оперативне, достовірне та повне надходження інформації щодо кількості та вартості одержаної продукції (виконаних робіт і наданих послуг), трудових, матеріальних та грошових витрат на виробництво продукції по підприємству в цілому та окремих його структурних підрозділах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біленко А. І. Особливості обліку витрат та калькулювання собівартості у рослинництві [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://intkonf.org/bilenko-a-i-osoblivosti-obliku-vitrat-ta-kalkulyuvannya-sobivartosti-u-roslinnitstvi/>
2. Любушин Н. П. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства : [навч. посіб.] / Н. П. Любушин, В. Б. Лещева, В. Г. Дьякова. – М. : ЮНИТИ-Дана, 2000. – 470 с.
3. Русинів С. А. Аналіз собівартості продукції рослинництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrefs.com.ua/203204-Analiz-sebestoimosti-produkcii-rastenievodstva-na-primere-OOO-Volna-Sverdlovskoii-oblasti-Slobodo-Turinskogo-r1>.
4. Савицкая Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємств, четверте видання перероблене і доповнене. – М. : ИП “Экоперспектива”, 2004. – 490 с.
5. Юрківський О. Й. Роль управлінського обліку в підвищенні ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств / О. Й. Юрківський // Економіка АПК, 2004.– № 1.– С. 93-95.

ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ФОРМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Дорох Є.Г., магістр групи Б 5/1

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Підприємство при здійсненні реалізації продукції постає перед вибором: використовувати прямі канали розподілу, які на практиці є більш надійними, проте не завжди ефективними, або скористатись послугами посередників, які володіють перевіреними зв'язками із споживачами, транспортною та складською базою. Результати вибору відображаються у формуванні ціни на продукцію а, отже, відчутними для кінцевого споживача через ціновий фактор.

Врахування впливу форми реалізації на рівень цін продукції підприємства надає змогу обрати найбільш оптимальні канали і методи розподілу. Проте, основна проблема полягає у тому, що значні теоретичні здобутки вітчизняних і зарубіжних вчених у цій сфері не застосовується у практичній діяльності підприємств.

З огляду на результати досліджень видатних вчених, економічна доцільність врахування форми реалізації за встановлення ціни на продукцію

пояснюється наступними чинниками:

- вибір форми реалізації збільшує або зменшує витрати підприємства на збут продукції, маркетингову діяльність, утримання та використання транспортної та складської бази;

- високий рівень цін при реалізації продукції через власну фірмову мережу найчастіше асоціюється у споживачів з платою за високу якість та ексклюзивність продукції, а низька ціна у такому випадку часто є свідченням орієнтації підприємства на споживачів із низьким рівнем доходу;

- високий рівень цін при реалізації через посередників пояснюється споживачами найчастіше як націнка за посередницькі послуги, низький рівень

цін відповідає товарам широкого вжитку, невисокої якості або свідчить про вибір продавцем стратегії “проникнення” на нові ринки збуту;

- економічна ефективність взаємозв'язків із споживачами завжди є вищою, якщо при виборі форми реалізації підприємство орієнтується на надійність цих взаємозв'язків та відповідність ціни продукції очікуваним вигодам.

Вплив форми реалізації на рівень цін можна простежити за допомогою порівняння процесів розрахунку та структурних елементів ціни, які при цьому використовуються. Більшість підприємств визначає ціну за витратним методом.

На основі цього методу за застосування прямого збуту (нульовий канал розподілу) продукції ціна визначається за формулою:

$$ЦП = ЦВ + ВВС,$$

де: ЦП – кінцева ціна одиниці продукції при прямому її розподілі; ЦВ – ціна виробника (вхідна ціна каналу розподілу); ВВС – сума витрат на встановлення та утримання взаємозв'язків із споживачами у розрахунку на одиницю виробу або організаційно-економічні витрати.

До витрат на встановлення та утримання взаємозв'язків із споживачами належать витрати на маркетингову діяльність, заробітну плату працівників, які займаються діяльністю пов'язаною з встановленням, утриманням та обслуговуванням цих зв'язків, нарахування на заробітну плату, основні засоби, які використовуються у процесі реалізації продукції, збирання та опрацювання інформації про споживачів, норма амортизаційних відрахувань, експлуатаційні матеріали.

Складна система розподілу, на відміну від прямої, представлена багаторівневими каналами розподілу. Однорівневий канал розподілу включає одного посередника. Найчастіше ним є підприємство роздрібної торгівлі або торговий агент. Структура ціни одиниці продукції, яку підприємство-виробник реалізовує через однорівневий канал розподілу істотно відрізняється від її структури при прямому розподілі:

$$Ц_1 = ЦВ + ВВП + ВВС,$$

де: Ц₁ – кінцева ціна (ціна споживання) продукції при використанні однорівневого каналу розподілу; ВВП – сума витрат на встановлення взаємозв'язків із посередниками та управління ними у розрахунку на одиницю виробу (витрати на заробітну плату працівників, які займаються діяльністю пов'язаною з встановленням, утриманням та обслуговуванням цих зв'язків, нарахування на заробітну плату, основні засоби, які використовуються у процесі реалізації продукції, збирання та опрацювання інформації про потенційних посередників, норма амортизаційних відрахувань, експлуатаційні матеріали).

На перший погляд, пряма реалізація здається ефективнішою, що пов'язано з її перевагами при оцінці за критеріями надійності та зручності контролювання кінцевого рівня цін на продукцію. Важливо зазначити також доцільність використання прямої реалізації у випадку коливання ціни на продукцію, тобто, коли виникає необхідність оперативного врахування змін попиту. Проте, високі витрати на самостійне просування товарів, наприклад на проведення рекламних

кампаній, використання заходів стимулювання збуту, пропаганди і персонального продажу, сприяють підвищенню рівня цін.

Вибір форми реалізації продукції повинен враховувати можливості у мінімізації ризиків, особливо фінансових.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Скибінський С.В. Поведінка споживачів: еволюція значущості досліджень, напрями / С. В. Скибінський, Л. В. Орел, Н. І. Ревко // Вісник НУ “Львівська політехніка” Логістика. – Львів : НУ “Львівська політехніка”. – 2003. - № 472. – С. 178-182.

2. Дмитрук М.М. Особливості формування каналів розподілу вітчизняними виробниками продуктів харчування / М. М. Дмитрук // Вісник НУ “Львівська політехніка” Логістика. – Львів : НУ “Львівська політехніка”. – 2004. - № 499. – С. 281-288.

НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ЯК ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Скоробагата В.О., студентка групи Е 4/1

Науковий керівник: к.е.н. Белевят О.А.

Миколаївський національний аграрний університет

Нефінансова звітність в Україні знаходиться на етапі активного розвитку і має значний незадіяний потенціал, зважаючи на невисокий відсоток кількості компаній, які звітують.

Побудова соціально орієнтованої ринкової економіки в Україні робить цю проблему актуальною для вітчизняних підприємств і зумовлює необхідність наукового обґрунтування резервів і напрямів подальшого розвитку нефінансової звітності для забезпечення соціально відповідальної поведінки підприємства та бізнесу в цілому.

Нефінансова звітність (або звітність зі сталого розвитку) – це документально оформлена сукупність даних комерційної організації, що відображає середовище існування компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства. За визначенням Глобальної ініціативи зі звітності (GRI - Global Reporting Initiative) термін “звітність зі сталого розвитку” означає звітність, яка охоплює одночасно економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності організації.

Нефінансова звітність є інструментом соціальної відповідальності бізнесу. В свою чергу, соціальна відповідальність бізнесу – це концепція, згідно з якою компанії добровільно інтегрують соціальні та екологічні аспекти у свою комерційну діяльність та взаємодію із зацікавленими сторонами.

Отже, фінансове звітування має застосовуватися разом із системою управління соціальною відповідальністю компанії. Якщо соціальна відповідальність бізнесу – це внесок бізнесу у вирішення питань сталого розвитку країни, то стратегія соціально-відповідального бізнесу компаній та їх

нефінансова звітність мають відображати діяльність компаній у зв'язку з національними особливостями сталого розвитку країни. На жаль, деякі з цих особливостей ще не знайшли достатнього висвітлення у нефінансових звітах, і внесок бізнесу в їх розв'язання неможливо оцінити.

Якщо аналізувати розкриття інформації про нефінансові аспекти діяльності у макроекономічному розрізі, то в Україні лише 10 % компаній зі 100 найбільших у за обсягами чистого доходу в 2008 р. готували та публікували нефінансові звіти. Для порівняння – із 250 найбільших компаній у розвинених країнах такі звіти готують 80 % компаній, із 2200 найбільших компаній у країнах, що розвиваються – 45 % компаній. Сукупна частка компаній, що здійснюють соціальне звітування в Україні складає 11,44 % ВВП (або 108,774 млрд. грн.) за сукупним доходом. Нефінансова звітність в Україні значно відстає за соім поширенням від інших країн і має значний потенціал для розвитку.

Українські компанії, які працюють з нефінансовою звітністю, лише починають інтегруватись у світову фахову спільноту. Українських звітів немає у переліку на порталі і лише шість компаній опублікували свою соціальну звітність на веб-сайті CorporateRegister.com – організація, що надає можливість безкоштовної публікації своїх соціальних звітів усім компаніям, незалежно від форми, типу та стандартів, згідно з якими така звітність була підготовлена.

Зважаючи на недовгу історію нефінансового звітування в Україні, українські компанії обережно підходять до розкриття інформації про нефінансові аспекти діяльності. Звіти значно відрізняються як за обсягом наданої інформації, так і за глибиною розкриття інформації.

Узагальнюючи їх зміст, можна зазначити, що найпоширенішими аспектами нефінансового звітування в Україні є: умови праці та розвиток людського капіталу; збереження і відтворення довкілля; доброчинність і благодійництво; співпраця з місцевими громадами.

Окрім вищезгаданих аспектів, майже усі компанії у своїй звітності подають короткий опис економічної діяльності, відповідні економічні показники, зокрема інформацію про доходи та прибутки, описують поступ на ринку ведення діяльності. Оскільки фінансова звітність є поширеним явищем в Україні, розкриття такої інформації не вимагає від компаній додаткових зусиль.

Водночас низка аспектів соціальної відповідальності не знаходять свого достатнього відображення у нефінансовій звітності українських компаній.

До таких аспектів належать, по-перше, інформація про протидію корупції, а подруге – інформація про відповідальність за продукцію, тобто інформація про те, як компанії розглядають свою відповідальність за продукцію впродовж всього життєвого циклу товару (в т.ч. збору та утилізації використаних товарів або упакування), майже відсутня. Інформація про відповідальність за постачальників вздовж ланцюгів постачання теж, як правило, у звітах не висвітлюється.

Таким чином, до найбільших вигід, що приносить нефінансове звітування для компаній належать такі: процес соціального звітування допомагає визначати ефективність управління програмами економічного, соціального впливу та впливу компанії на навколишнє середовище; нефінансовий звіт полегшує

зусилля управлінців у донесенні стратегії соціально-відповідального бізнесу працівникам компанії; соціальний звіт допомагає продемонструвати ринку свою зацікавленість проблемами довкілля, економічного та соціального розвитку; соціальна звітність допомагає покращити репутацію компанії на ринку; соціальна звітність стає одним із інструментів структуризації діалогу між компанією та групами впливу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Будьонна Л. Шляхи та напрями формування соціальної відповідальності бізнесу в Україні / Л. Будьонна // Соціальна політика. — 2008. — № 8. — С. 9-10.
2. Воробей В. Соціальна звітність: стан та перспективи / В. Воробей // Матеріали Зборів мережі Глобального Договору ООН (16 грудня 2009 р.). — К. : 2009. — 11 с.
3. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська. — К. : ФОП Костюченко О.М. — 2010. — 77 с.

ДІАГНОСТИКА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Спасенко О.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н. Белевят О.А.

Миколаївський національний аграрний університет

Забезпечення антикризової діяльності на постійній основі дає змогу цілеспрямовано формувати ефективну підсистему управління підприємством в кризових ситуаціях. Одним із головних завдань управління в конкурентному ринковому середовищі є виявлення банкрутства і розробка контрзаходів, спрямованих на подолання на підприємстві негативних тенденцій. Це дозволить здійснити попереджувальні заходи, спрямовані на запобігання банкрутства [1].

Для прогнозування банкрутства у світовій практиці використовується система моделей, розроблених західними спеціалістами: модель Альтмана коефіцієнт Бівера, Модель О.Терещенка, R-модель Іркутської академії, метод “ККК”. Розглянемо детальніше перших три моделі на прикладі конкретного підприємства.

Найпоширенішою моделлю для визначення банкрутства підприємства, є удосконалена модель Альтмана 1983 року, представлена як:

$$Z = 3,107K_1 + 0,995K_2 + 0,42K_3 + 0,847K_4 + 0,717K_5, \quad (1)$$

де K_1 – відношення прибутку до сплати відсотків до активів; K_2 – відношення виручки до активів; K_3 – відношення балансової вартості власного капіталу до залученого; K_4 – відношення реінвестованого прибутку до активів; K_5 – відношення власних обігових коштів до активів.

Особливістю цього методу є те, що його використання розроблене для компаній, акції яких не котирувалися на біржі [2].

Застосуємо дану модель для розрахунку ймовірності банкрутства ПСП «Яковлівське» Березнегуватського району Миколаївської області протягом трьох останніх років для виявлення динаміки одержаних результатів.

$$Z_{(2009)} = 2,737;$$

$$Z_{(2010)} = 2,33;$$

$$Z_{(2011)} = 3,86.$$

Слід зазначити, що при значенні показника, більшому за 1,23 – фінансовий стан є стійким, а меншому за 1,23 – нестійким. Таким чином, протягом трьох останніх років фінансовий стан досліджуваного підприємства був досить стійким, особливо у 2011 році, що вказує на позитивні перспективи у майбутньому.

Для виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховання банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства пропонується використовувати коефіцієнт Бівера (K_B), який розраховується за формулою:

$$K_B = (\text{ЧП} + \text{НА}) : (\text{ДЗ} + \text{ПЗ}), \quad (2)$$

де ЧП – чистий прибуток; НА – нарахована амортизація; ДЗ – довгострокові зобов'язання; ПЗ – поточні зобов'язання.

Проведемо розрахунки за цим коефіцієнтом протягом трьох років.

$$K_{B(2009)} = 1,308;$$

$$K_{B(2010)} = 1,069;$$

$$K_{B(2011)} = 2,186.$$

Зазначимо, що коли K_B вище 0,4 – підприємству банкрутство не загрожує. Якщо протягом тривалого періоду коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2 – це означає формування незадовільної структури балансу. Отже, за весь досліджуваний період для підприємства настання банкрутства не загрожує, що є досить позитивним для його господарської діяльності. Найкращий фінансовий стан на підприємстві зафіксовано у 2011 році, що позитивно впливає на його подальшу перспективу.

Модель О.О. Терещенка вважається найоптимальнішою. Вона має вигляд:

$$Z_{\text{ТЕР}} = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6, \quad (3)$$

де X_1 – відношення грошових надходжень до зобов'язань; X_2 – відношення валюти балансу до зобов'язань; X_3 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів; X_4 – відношення прибутку до виручки; X_5 – відношення виробничих запасів до виручки; X_6 – відношення виручки до основного капіталу.

Застосуємо цю модель для визначення настання банкрутства.

$$Z_{\text{ТЕР}(2009)} = 3,291;$$

$$Z_{\text{ТЕР}(2010)} = 4,003;$$

$$Z_{\text{ТЕР}(2011)} = 5,677.$$

Слід відмітити, що коли $Z_{\text{ТЕР}} > 2$ – банкрутство не загрожує, $1 < Z_{\text{ТЕР}} < 2$ – фінансова стійкість порушена, $0 < Z_{\text{ТЕР}} < 1$ – існує загроза банкрутства. Тому зазначимо, що господарству банкрутство не загрожує, а фінансовий стан найміцнішим для господарства за три роки був у звітному 2011 році, що формуватиме майбутні позитивні фінансові перспективи.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що для досліджуваного підприємства в цілому настання банкрутства є досить малоімовірним, а фінансовий стан є стійким, що позитивно вплине на подальші перспективи господарської діяльності у його роботі та забезпечить у майбутньому одержання високих фінансових результатів. Для забезпечення стабільно стійкого фінансового стану та високих показників кінцевих фінансових результатів, йому необхідно притримуватися заходів антикризової програми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фучеджи В. І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10052/1/37.pdf>
2. Грабовецький Б.Є. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/135768730_ekonomikadiagnostika_ymovirnosti_bankrutstva_pidpriyemstva.html

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Грицевська К.О., студентка групи Б 5/1

Науковий керівник: к.е.н. Белевят О.А.

Миколаївський національний аграрний університет

На сучасному етапі розвитку економіки України все більшої актуальності набуває проблематика правильної діагностики фінансового стану аграрних підприємств, який би відображав їх реальний стан із висвітленням найбільш сильних сторін та показував слабкі ланки функціонування підприємства та резерви для усунення цих недоліків функціонування [1].

Об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства необхідна, коли треба одержати відповідь на запитання, наскільки надійним є підприємство як партнер, і прийняти рішення про економічну доцільність продовження або встановлення відносин з ним. Діагностика фінансового стану – невід'ємна частина фінансово-економічного аналізу діяльності аграрного підприємства. Фінансовий стан підприємства свідчить про його досягнення та виявляє передумови розвитку підприємства.

Тобто під фінансовим станом розуміють здатність або не здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективністю використання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю [2].

На сьогоднішній день використовують різноманітні підходи до оцінки фінансового забезпечення діяльності підприємства.

Діагностування фінансового стану та забезпеченості фінансовими ресурсами діяльності підприємства доцільно проводити в наступних формах:

- оцінка діяльності підприємства, що передбачає аналіз системи взаємопов'язаних показників, які характеризують ефективність діяльності з точки зору її відповідності стратегічним цілям;

- експрес-діагностика стану фінансового забезпечення діяльності підприємства, яка передбачає побудову та аналіз системи взаємопов'язаних показників, що характеризують загальний фінансовий стан та структуру забезпеченості фінансовими ресурсами діяльності підприємства;

- моніторинг фінансових показників, що передбачає поточну аналітичну діяльність та контроль обмеженої кількості показників, які характеризують результати фінансової діяльності з метою визначення негативних тенденцій в їх зміні та пошуку шляхів їх вирішення;

- рейтингова комплексна оцінка фінансового стану підприємства [3, с. 28-34].

Основними недоліками методик аналізу фінансового стану, як вітчизняних, так й іноземних авторів, є ігнорування галузевих особливостей. Так застосування в Україні деякими економістами міжнародних систем оцінок фінансового стану, неадаптованих до умов вітчизняної економіки, як наслідок, спричиняє прийняття неправильних управлінських рішень, використання коштів в низькорентабельних напрямках діяльності, затвердження стратегії розвитку підприємства, що не відповідає сучасним реаліям розвитку ситуації на ринку. Головна спрямованість удосконалення управління фінансовими ресурсами має полягати в оптимізації використання ресурсів підприємства. Аналіз стану забезпеченості фінансовими ресурсами розвитку підприємства є своєрідним інструментом контролю ефективності використання наявних коштів. Аналізу належить важлива роль у досягненні стабільного фінансового стану підприємства [4].

Тому, дані такого аналізу є вирішальними у розробці найважливіших питань конкурентної політики підприємства, використовуються керівниками для вдосконалення управління фінансовими ресурсами, а також для максимізації прибутку. За допомогою цієї діагностики стає можливим не тільки відстежувати стан об'єкта на кожному інтервалі часу, а й ідентифікувати його стан.

Крім того, використання розподілу фінансових результатів за видами діяльності є перспективним напрямком розвитку системи бухгалтерського обліку та економічного аналізу, оскільки дасть змогу отримувати оперативну інформацію про активність та результативність роботи підприємства в розрізі окремих видів її діяльності, що є надзвичайно цінним в управлінні підприємством [5].

Таким чином, своєчасна аналіз дозволяє виявити не тільки стан, але й причини, що перешкоджають успішному розвитку підприємства, а самі результати діагностики є основою прогнозування альтернатив розвитку об'єкта дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гетьман О. О. Економічна діагностика : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / О. О. Гетьман, В. М. Шаповайї. – К., 2007. – 307 с.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 “Звіт про рух грошових коштів”. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87.

3. Сметанюк О. А. “До питання багатофакторної системи діагностики фінансового стану підприємства” / О. А. Сметанюк // Вісник Вінницького політехнічного ін-ту. – 2007. – № 3. – С. 28-34.

4. Міценко Н.Г. Особливості оцінювання фінансового стану підприємств у країнах з ринковою економікою // Науковий вісник НЛТУ України.

5. Мицак О.В. “Аналіз і оцінка фінансового стану підприємства у системі фінансового управління” // Український державний лісотехнічний університет, Науковий вісник, 2003, вип. 13.2.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Воробйова Т.С., студентка групи Б 5/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Костаневич Н.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Сільське господарство України на всій етапах свого розвитку стикається зі значними ризиками, спровокованими впливом різного роду чинників, серед яких такі, що мають глобальний характер, зумовлюються внутрішніми проблемами галузі й станом національної економіки.

За роки української державності інвестиції в агросферу скоротилися майже чотириразово, а їх частка зменшилась майже в 2,5 рази. Погіршення агроінвестування почасти зумовлено кризою банківського та економічного секторів, а також незваженими діями держави на зерновому ринку (недостатньо обґрунтованим уведенням у 2010-2011 рр. експортних квот, спробами виведення на даний ринок великотоварного державного трейдера тощо).

Свідчення того, як впливають не лише рішення, але й відомості про можливість їх ухвалення, на цінову кон'юнктуру ринку, було стрімке зниження цін на соняшник, спричинене ініціативою Міністерства фінансів України щодо введення з вересня 2011 року мита на експорт соняшnikової олії [1].

Загальновідома залежність інвестиційної діяльності у сільському господарстві від доступності кредитних ресурсів. Україна самоусунулася від розв'язання цієї проблеми з метою сприяння розвитку кредитної кооперації. Важливо також розвивати й інші (діючі) форми кредитування, а саме – розширити функції Аграрного фонду щодо кредитування за заставними операціями під посівні кампанії.

Сільське господарство України, як і інших країн, постійно стикається з проблемою диспаритету цін в обмін між першою і другою сферами АПК.

Для згладжування проблеми диспаритету цін між сільським господарством і галузями III сфери АПК є два шляхи:

1) сприяння розвитку переробно – збутових кооперативів;

2) законодавча легалізація міжгалузевих асоціацій з функціями узгодження економічних інтересів учасників агропродовольчого ланцюжка.

Для вітчизняних малих та середніх агровиробників важливим є забезпечення доступу до ринків споживання їхньої продукції без посередників. У цьому зв'язку завданням держави є формування регіональної інфраструктури аграрного ринку. Однак задекларована урядом програма розбудови оптових ринків сільськогосподарської продукції цього не врахувала.

Суттєві загрози розвитку сільськогосподарського виробництва можуть виникнути й через стагнаційну динаміку внутрішнього продовольчого споживання. Особливо тривожна ситуація складається зі споживанням молочних, м'ясних продуктів і фруктів. Проблема обмеженості платоспроможності попиту окремих груп продуктів на внутрішньому ринку погіршується нестабільністю експортного попиту, передусім, на ринку м'ясо-молочної продукції.

Не можна не зважати також і на ризики руйнування місцевих агросоціоекологічних систем комплексів, зумовлені запровадженням великотоварними підприємствами (від 3000 га), більшість з яких підпорядкована агро-промислово-торговим компаніям, не раціональних систем землекористування. За даними УкрНДІ продуктивності АПК Мінагрополітики України, науково обґрунтованих норм організації землекористування, прийнятих у світовій практиці, дотримується лише 20-25 % підприємств. У більшості підприємств лісостепової і степової зон під зерновими зайнято від 60 до 90 % і більше площ, у кожному десятому підприємстві – понад 50 % становлять посіви технічних культур. У результаті:

а) держава ризикує стати імпортозалежною від багатьох видів життєво необхідних продтоварів;

б) зростають ризики втрати продуктивної сили земельних угідь через посилення ерозії, ґрунтову перевтому, накопичення у ґрунті однотипних збудників хвороб і шкідників, зниження вмісту гумусу, деградацію земель;

в) різко знижується зайнятість сільськогосподарського населення.

Певні загрози несе в собі також подальше підвищення рівня відкритості вітчизняної економіки, пов'язане як зі вступом України до СОТ, так із можливістю створення зони вільної торгівлі з ЄС. Передусім, це – досить велика ймовірність погіршення фінансового стану аграрних товаровиробників через сагнацію (згортання) недостатньо конкурентоспроможних агропродовольчих виробництв [2].

Небезпечним є також закріплення і посилення структурних диспропорцій агропродовольчого розвитку внаслідок форсування сільськогосподарського експорту без урахування реальних потреб внутрішнього ринку і переробних галузей у кількості й асортименті продукції.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що головну небезпеку для подальшого розвитку сільського господарства становлять:

1) фінансові проблеми аграріїв через: недостатні обсяги інвестування галузі; обмежений доступ до кредитних ресурсів; скорочення обсягів бюджетної підтримки; диспаритет цін; нерозвиненість інфраструктури збуту;

- 2) обмеженість внутрішнього ринку за умови нестабільності експортного попиту на окремі групи товарів(м'ясо-молочну продукцію);
- 3) руйнування місцевих агросоціоекологічних систем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та про ставки вивізного (експортного) мита на деякі види зернових культур” – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/I_doc2.nsf/link
2. Осташко Т. О. Ризики для сільського господарства України при запровадженні режиму вільної торгівлі з Європейським Союзом / Т. О. Осташко. – К., 2010. – 104 с.

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

Федоровська А.А., студентка групи Б 5/5

Науковий керівник: к.е.н., доцент Костаневич Н.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Фінансові ресурси є надзвичайно важливою економічною категорією. Фінансові ресурси – важлива складова системи пізнання фінансових відносин, що знаходиться в тісному взаємозв'язку з економічним станом та розвитком держави й підприємств. Фінансові ресурси поєднують історичні процеси з їх логічним наповненням, відображають динамізм економічного буття, знаходяться в русі та постійній зміні відповідно до явищ, що відбуваються.

Л.П. Окунєв вважав, що для розкриття фінансових ресурсів, як економічної категорії, використовується значна кількість концепцій, бачень і підходів щодо їхньої сутності та значення. За радянських часів визначали фінансові ресурси як виражену в грошах частину національного доходу, що може бути використана державою з метою розширеного відтворення та на загальнодержавні витрати [1, с. 24-27].

В.К. Сенгачов при визначенні поняття фінансових ресурсів вказує, що “...фінансові ресурси народного господарства являють собою сукупність грошових нагромаджень, амортизаційних відрахувань та інших засобів, які формуються в процесі створення, розподілу і перерозподілу сукупного продукту” [2, с. 63-65]. Серед запропонованих ученими численних визначень фінансових ресурсів превалюють наступні напрями їхнього розуміння: фонди грошових ресурсів, доходи та надходження, накопичення.

Суттєвими характеристиками фінансових ресурсів підприємств є їхнє розуміння як економічних ресурсів, що забезпечують господарську діяльність і здатність погашати фінансові зобов'язання перед суб'єктами фінансових відносин, а також віддзеркалюють ринкові умови господарювання характеризують набуття фінансовими ресурсами кардинально іншої ролі і значення.

Сучасні трактування фінансових ресурсів відображають проблеми і тенденції економічного сьогодення, найбільш вагомими з яких є наступні. П.А. Стецюк презентує "...фінансові ресурси підприємства – це його найбільш ліквідні активи, що забезпечують неперервність руху грошових потоків" [1, с. 24-27].

О.Є. Гудзь визначав, що "... фінансові ресурси підприємства – це сукупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства і призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення" [2, с. 63-65].

Вважаємо, що фінансові ресурси інтеграційних аграрних формувань – це найбільш ліквідні активи, акумульовані інтеграційною структурою для здійснення розширеного відтворення та забезпечення високої результативності діяльності. Аналіз еволюції економічної категорії "фінансові ресурси" свідчить про вагомість і значимість їх в економічному, соціальному житті країни та в управлінні діяльністю підприємств і неоднозначність та складність цього поняття. Фінансові ресурси взаємозв'язані з іншими економічними категоріями, мають характерні особливості й схожі властивості, є складовою сукупності існуючих економічних категорій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Затковський І. В. Теоретичні засади фінансів підприємств / І. В. Зятковський // Фінанси України. – 2000. – № 4. – С. 24-27.
2. Окунев Л. П. Финансовые ресурсы буржуазного государства / Л. П. Окунев // Финансы СССР. – 1980. – № 3. – С. 63-65.

УПРАВЛІННЯ ЗАТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Шумов Д.С., студент групи Б 5/3

Науковий керівник: к.е.н., доцент Костаневич Н.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Управління затратами суб'єкта господарювання із використанням методів оптимізації передбачає реалізацію сукупності взаємоузгоджених ітерацій, що є спільними для усіх методів і можуть несуттєво відрізнятися у функціонально-організаційному наповненні.

Серед таких методів оптимізації абсолютної величини затрат суб'єкта господарювання заслуговують на увагу наступні: АВС-аналіз; ХУЗ-аналіз; вартісний аналіз.

І) АВС-аналіз представляє собою технологію обґрунтування та прийняття управлінських рішень щодо цільової локалізації затрат суб'єкта господарювання для потреб моделі управління його прибутком. Основою АВС-аналізу є поняття "центру затрат" – відокремленого функціонально

організаційного процесу або явища (технологічна операція, угода і т.д.), що пов'язаний із формуванням однорідної сукупності затрат підприємства.

Загальна структура реалізації ABC-аналізу включає наступні складові елементи:

- 1) аналіз техніко-організаційних та фінансових особливостей процесу виробництва продукції;
- 2) обґрунтування та визначення центрів затрат суб'єкта господарювання;
- 3) відслідковування розподілу сукупності затрат відповідно до визначених вище центрів затрат;
- 4) оцінка кількісних та структурних параметрів центрів затрат та обґрунтування відповідних управлінських рішень.

II) XYZ-аналіз являє собою технологію обґрунтування управлінських рішень щодо оптимізації абсолютної величини затрат підприємства шляхом виявлення та ідентифікації резервів їх зменшення, а також визначення методів мобілізації таких резервів.

Обґрунтувати порядок та процедуру оптимізації абсолютної величини затрат суб'єкта господарювання на основі XYZ-аналізу, можна в такому порядку:

- 1) групування затрат підприємства у межах XYZ-аналізу реалізується як сукупність послідовних взаємопов'язаних ітерацій;
- 2) ранжування статей затрат відповідно до скорочення відносної частки статті затрат у сукупних затратах суб'єкта господарювання (від статті з найбільшою відносною часткою до найменшої);
- 3) групування статей затрат відповідно до їх відносної частки у сукупних затратах, при цьому формується наступні три укрупненні групи затрат підприємства:

X-затрати: перші найбільші статті затрат, частка яких складає не менше 50 відсотків сукупних затрат суб'єкта господарювання;

У-затрати: наступні статті затрат, частка яких складає не менше 25 відсотків сукупних затрат суб'єкта господарювання;

Z-затрати: решта статей затрат, частка яких, відповідно, складатиме не більше 25 відсотків сукупних затрат суб'єкта господарювання.

III) Вартісний аналіз передбачає дослідження процесу формування затрат суб'єкта господарювання.

Реалізація моделі вартісного аналізу передбачає, як правило, співвідношення наступних послідовних ітерацій:

- 1) визначення об'єкта аналізу та формування цільової функції;
- 2) формування інформаційної бази аналізу, у тому числі оцінка наявного рівня затрат та функціональних характеристик виробничого процесу та/або продукції;
- 3) співставлення рівня поточних затрат із відповідним результатом (якістю продукції) та оцінка їх обґрунтованості;
- 4) формування альтернативних сценаріїв розвитку та обґрунтування оптимального управлінського фінансового рішення;
- 5) прийняття, виконання та контроль за виконанням такого управлінського рішення.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

Скоробогата В.О., студентка групи Е 4/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Костаневич Н.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасна економічна обстановка характеризується фінансовою нестабільністю, інфляцією, фазами спаду, депресії, що циклічно чергуються, незначним зростанням обсягу виробництва. У цих умовах результати діяльності будь-якого підприємства, що залежать від безлічі факторів, істотно коливаються. Це приводить до того, що одні підприємства порівняно благополучно проходять традиційні для “життєвого циклу” стадії зростання, інші ж, вичерпавши можливості протистояння тенденціям стагнації і депресії, кризі взаємних неплатежів, наближаються до банкрутства чи стають банкрутами. За даними зведеної інформації по Департаменту станом на 01.01.2012 р. загальна кількість підприємств, які перебувають в процедурах банкрутства становить 14 283, з них державних підприємств 453, в санації – 105; підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25 відсотків – 155, з них в санації знаходиться 55 [1, с. 51-58]. На сьогодні, за інформацією Союзу податкових консультантів, нестабільність економіки призвела до банкрутства 15 % підприємств, а до кінця року прогнозується, що на ринку залишиться не більше 68 % бізнесу [2]. Однак основою підходу до вирішення проблеми існування збиткових підприємств і при цьому найбільш актуальним завданням є незбанкрутування підприємств, що знаходяться у кризі, а також виведення їх спочатку на беззбитковий, а потім і на прибутковий рівень діяльності. Зрозуміло, що неодмінною умовою оздоровлення вітчизняної фінансової системи є санація суб’єктів господарської діяльності. Лише в такому разі можна буде відновити платоспроможність і прибутковість основної маси платників податків, а отже, оздоровити державну фінансову систему.

Фінансова криза – це фаза розбалансованої діяльності підприємства та обмежених можливостей впливу його керівництва на фінансові відносини, що виникають на цьому підприємстві. На практиці з кризою ідентифікується загроза неплатоспроможності та банкрутства підприємства, діяльність його в неприбутковій зоні або відсутність у цього підприємства потенціалу для успішного функціонування. З позиції фінансового менеджменту кризовий стан підприємства полягає в його нездатності здійснювати фінансове забезпечення поточної виробничої діяльності.

Фінансову кризу на підприємстві характеризують трьома параметрами: джерелами (факторами) виникнення; видом кризи; стадією її розвитку. Ідентифікація цих ознак дає змогу правильно діагностувати фінансову неспроможність підприємства та дібрати найефективніші санаційні заходи.

Згідно із Законом України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 7.03.2002 р., під санацією розуміється система заходів, що здійснюється під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на

оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом кредитування, реструктуризації підприємства, боргів і капіталу та зміну організаційно-правової та виробничої структури боржника [3].

Залежно від масштабів кризового стану підприємства і умови надання йому зовнішньої допомоги виділяють два види санації:

- без зміни статусу юридичної особи (таку санацію здійснюють з метою усунення неплатоспроможності підприємства, якщо його кризовий стан – тимчасове явище);

- зі зміною статусу юридичної особи підприємства (ця форма санації має назву реорганізації підприємства і передбачає здійснення процедур зміни форми власності, організаційно-правових форм діяльності та ін.).

Санація підприємства проводиться в трьох основних випадках: 1) до порушення кредиторами справи про банкрутство, якщо підприємство під час спроби виходу з кризового стану вдається до зовнішньої допомоги зі своєї ініціативи; 2) якщо саме підприємство, звернувшись до арбітражного суду із заявою про своє банкрутство, одночасно пропонує умови санації (такі випадки санації найбільш характерні для державних підприємств); 3) якщо рішення про проведення санації виносить арбітражний суд за пропозиціями, що надійшли від тих, хто бажає задовольнити вимоги кредиторів до боржника і погасити його зобов'язання перед бюджетом.

Фінансове оздоровлення підприємства шляхом санації здійснюється за такими основними етапами: 1) визначення доцільності й можливості проведення санації; 2) обґрунтування концепції санації; 3) визначення напряму здійснення санації; 4) вибір форми санації; 5) розробка плану санації; 6) проведення процедури санації.

Основною метою санаційного управління підприємством є розробка і першочергова реалізація заходів, спрямованих на нейтралізацію найбільш небезпечних ланок у ланцюгах економічних явищ, які призводять до кризового стану, заходів, спрямованих на швидке поновлення платоспроможності й відновлення достатнього рівня фінансової стійкості підприємства, що забезпечить його вихід із кризового фінансового стану. Управління має поєднати стратегічний і тактичний аспекти. Суть стратегічного управління полягає у вживанні заходів, що дають змогу запобігти настанню кризи. Тактичне управління має на меті розробку й реалізацію заходів для виведення підприємства з кризового стану і ліквідації його наслідків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Басюк Т. П. Реструктуризація дебіторської заборгованості підприємства // Фінанси України. – 2010. – № 12. – С. 51-58.

2. Всеукраїнська експертна мережа [Електронний ресурс]: Режим доступу: // <http://experts.in.ua>.

3. Закон України Законом України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 7.03.2002 р.

4. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]: Режим доступу: // www.minfin.gov.ua

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тирсенко А.В., студентка групи Е 4/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Костаневич Н.І.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах жорсткого конкурентного середовища є актуальним проведення керівництвом підприємства постійного аналізу та контролю виконання маркетингової програми, складеної на основі дослідження і прогнозування ринку, аналізу внутрішнього та зовнішнього стану підприємства, розробки стратегії та тактики поведінки на ринку. Важливу роль в оцінці відповідності маркетингової стратегії наявним потребам підприємства та контролю за її виконанням відіграє аудит. Нагальним завданням керівників є освоєння особливостей проведення маркетингового аудиту на підприємстві та ефективне використання його результатів для коригування своєї діяльності.

Маркетинговий аудит є комплексним аудиторським дослідженням маркетингового середовища підприємства, яке включає оцінку його виробничо-збутової діяльності, а також виявлення проблем і прихованого потенціалу, що перешкоджають досягненню оперативних і стратегічних цілей та отримання бажаного результату.

Питанням маркетингового контролю і аудиту присвячені наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема такі: А. Аренса, Г. Асселя, Л.В. Балабанової, Г.Л. Багієва, Н.Т. Білухи, П.І. Глушка, Є.П. Голубкова, С.М. Гончарова, ін. Проте деякі теоретичні й методичні аспекти організації маркетингового аудиту на підприємстві залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, потребують уточнення визначення сутності маркетингового аудиту та його класифікація, необхідним є подальший розвиток методичного забезпечення організації маркетингового аудиту й оцінки маркетингового потенціалу підприємства [1, с. 274-289].

Метою дослідження є визначення сутності маркетингового аудиту і особливостей його проведення. Завдання маркетингового аудиту полягає у представленні найбільш ефективних шляхів досягнення цілей підприємства.

Маркетинговий аудит – це не перевірка роботи відділу маркетингу, а незалежна оцінка стану справ усередині підприємства й на ринку відносно конкурентів. Формування маркетингового аудиту є одним із найскладніших завдань стратегічного управління. Необхідність його зумовлена отриманням інформації, що характеризує фінансово-господарську діяльність підприємства, а також складових елементів середовища, яке його оточує, та координації на цій основі діяльності системи управління з метою досягнення поставлених цілей.

Інформація, отримана внаслідок проведення маркетингового аудиту на підприємстві, дає змогу керівникові використати об'єктивні дані про стан справ підприємства загалом, а також у проблемних і так званих “вузьких” місцях. При цьому обов'язково наводиться інформація про способи вирішення проблем, що виникли, та алгоритм дій за можливого повторного виникнення подібних

ситуацій. Рекомендації торкаються таких аспектів бізнесу як маркетинг (ціль, завдання, організація, реалізація, контроль); менеджмент (організаційна структура, технологія, інформаційна система); персонал (постановка завдань, можливість планування, мотивація, кваліфікація, критерії оцінювання роботи); фінанси (ступінь взаємозв'язку з маркетинговим управлінням).

Маркетинговий аудитор на початку процесу аудиту вже повинен знати ринок фірми, її історію, ресурси інформації та фірму взагалі [2, с. 73-76].

Аудиторська фірма домовляється з менеджментом фірми про предмет маркетингового аудиту – буде він комплексним чи ні. А також про мету аудиту, сфери, що стануть предметом аудиту; терміни та ціну. Після того він збирає інформацію і готує заключний звіт з аудиту. По закінченню своєї роботи маркетинговий аудитор надає менеджменту фірми звіт про результати аудиту.

Під час проведення маркетингового аудиту доцільно вирішувати організаційні питання, що істотно впливають на його якість, а саме: розробка питань і плану проведення аудиту; добір суб'єктів аудиту – фахівців підприємства й запрошених зі сторони; розробка правил (порядку) роботи з персоналом і документацією; визначення часу та періодичність проведення перевірки.

Маркетинговий аудит в ідеалі являє собою процес регулярного та критичного дослідження, аналізу та контролю за маркетинговою діяльністю підприємства, від якої залежить успішність функціонування його як комерційної організації [3, с. 74-77].

Таким чином, маркетинговий аудит є ефективним та ключовим механізмом у регулюванні та контролі діяльності підприємства. Він дає можливість вчасно виявити нечітко визначені цілі, неефективну стратегію, недоліки в організації маркетингу, усунути недоліки у плануванні чи контролі маркетингової активності тощо. Тому маркетинговий аудит справедливо вважається методологічною основою для проведення стратегічних змін у діяльності будь-якого підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голяш І. Концепція маркетингового аудиту: проблеми теорії та практики / І. Голяш, Н. Галушка // Журнал європейської економіки. – 2008. – № 3. – С. 274-289.
2. Лялюк А. М. Маркетинговий аудит як форма стратегічного контролю підприємства / А. М. Лялюк // Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Економічні науки. – Луцьк, 2009. – № 7. – С. 73-76.
3. Плаксієв Т. О. Маркетинговий аудит: сутність, складові та особливості проведення / Т. О. Плаксієв, Г. В. Пухальська // Економічні науки. – 2009. – № 2, Т.1. – С. 74-77.

МЕТОДИКА ОЦІНКИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Журба Т.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Костаневич Н.І.

Миколаївський національний аграрний університет

На сьогоднішній день для України однією з найважливіших є проблема неплатоспроможності та банкрутства підприємств. В умовах світової фінансової кризи під значною загрозою банкрутства опинилися як великі, так і малі підприємства, зі збитками працює майже кожне друге вітчизняне підприємство. Банкрутство окремого суб'єкта господарювання має ряд негативних наслідків, кожне банкрутство підриває національну економіку, значно гальмує її розвиток. Тому дуже важливе сприяння по запобіганню банкрутству як з боку держави, так і з боку самого суб'єкта господарювання.

Процедура банкрутства є кінцевою стадією невдалого функціонування підприємства, якій передують стадії нормальної ритмічної роботи і фінансових ускладнень. Банкрутство рідко буває несподіваним, особливо для досвідчених фінансистів та менеджерів, які намагаються регулярно відслідковувати тенденції у розвитку власних підприємств і найбільш важливих партнерів.

Успіхи та невдачі діяльності підприємства розглядаються як взаємодія ряду факторів – зовнішніх (на які підприємство не може впливати) і внутрішніх (які залежать від організації роботи самого підприємства). Запобігання банкрутству можливе лише за умови оцінки його загрози, що дозволить підприємствам своєчасно розробляти та впроваджувати антикризові заходи.

Перші моделі, в яких використовувалися прийоми мультиплікативного дискримінантного аналізу, були розроблені в 60-х роках минулого століття. На матеріалах сільськогосподарського підприємства ТзДВ “ім. Т.Г. Шевченка” Новоодеського району проведено прогнозування ймовірності банкрутства.

Для оцінки банкрутства були використані три моделі:

1) Модель Альтмана 1983 року, яку можна використати в Україні, що складається з п'яти коефіцієнтів, в т.ч. з рентабельності активів, оборотності активів, коефіцієнта фінансової стабільності, тощо.

2) R – модель Іркутської академії, яка складається з чотирьох показників, в т.ч. з коефіцієнта рентабельності власного капіталу, оборотності активів, коефіцієнта рентабельності продукції, тощо.

3) Модель О. Терещенко, яка складається з шести показників, в т.ч. з коефіцієнта абсолютної ліквідності, коефіцієнта рентабельності активів, коефіцієнта рентабельності продажів, оборотності основних засобів тощо.

Тобто всі ці три моделі складаються з показників фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності.

Проаналізувавши проведені розрахунки по трьом моделям за останні три роки можна зробити висновки, що досліджуване підприємство не знаходиться у зоні ризику, а саме небезпеки настання банкрутства не має. Фінансовий стан підприємства є стійким. Аби у майбутньому підприємство залишалось таким же стійким йому необхідно притримуватись заходів антикризової програми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Жалко О. В. Банкрутство як наслідок впливу фінансової кризи на господарську діяльність підприємств / О. В. Жалко // Університетські наукові записки. Економіка. – 2010. – № 2. – С. 163-173.
2. Рзаєва Т. Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства / Т. Г. Рзаєва, І. В. Стасюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. - №3. Т.1. – С. 177–181.
3. Державний департамент з питань банкрутства: Аналітична інформація щодо реалізації державної політики у сфері банкрутства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <http://www.sdb.gov.ua/control/uk/publish/article>

ПРОБЛЕМИ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Логунова В.Є., студентка групи Е 4/3

Науковий керівник: старший викладач Костирко А.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Український аудит пройшов шлях від свого зародження на початку 90-х років ХХ століття до сучасного його використання для аудиту великих компаній України, формування аудиторських висновків, що ними користуються інвестори та влада. Для подальшого перспективного розвитку нашої системі аудиту залишається вирішити ще одну досить важливу проблему – це використання комп'ютерної техніки при проведенні перевірки, формування звітів та іншій аудиторській діяльності [1, с. 14-15].

Комп'ютеризація інформаційних систем як внутрішнього, так і зовнішнього аудиту є гарантом розвитку та підвищення ефективності управління підприємством. Сьогодні актуальним є пошук шляхів зниження витрат робочого часу аудитора та його оптимізація, що може задовольнити високоякісне комп'ютерне забезпечення. Майбутнє комп'ютеризації аудиту визначає його здатність орієнтуватися на інвесторів, власників, акціонерів, а отже, задовольняти інформаційні вимоги різних напрямків аудиту.

Теоретичні аспекти проблем комп'ютеризації аудиту досліджували такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як М.Т. Білух, Ф.Ф. Бутинець, В.П. Завгородній, С.В. Івахненко, Б.Е. Одінцов, В.І. Подольський, А.Н. Романов, Г.В. Федорова, Е.Л. Шуремов та ін. Вони визначили теоретико-методичні підходи, що застосовують аудиторі під час комп'ютеризації, сформуvalи основні вимоги щодо автоматизації аудиту на основі вітчизняних, а також міжнародних стандартів

На шляху впровадження використання комп'ютерної техніки і технології в аудиті існує певне коло проблем, серед яких виділяють наступні:

1. Низький рівень розвитку аудиторського ринку, викликаний незначним періодом його становлення.
2. Аудит фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами багато в чому має за основу так зване “професійне судження аудитора”, яке ґрунтується

на його досвіді та інтуїції. Тобто, бездумна комп'ютеризація аудиту може призвести до такої його автоматизації, яка потягне за собою ряд помилок при проведенні аудиту.

3. Різна галузева спеціалізація клієнтів аудиторських фірм, що при динамічно мінливому законодавстві заважає детально налагодити спеціалізовані системи на можливі випадки.

4. Ряд методичних проблем, зокрема, необхідність розроблення методичних підходів реалізації трансформаційних процедур перетворення фінансових звітів по заданих форматах, не розголошуючи при цьому комерційну таємницю тих аудиторів, які вже виконують подібні замовлення й знають, як цю роботу виконувати.

5. Низький рівень комп'ютерної грамотності користувачів [2].

6. Відсутність можливості простеження угод при аудиті. У комп'ютеризованій системі проміжні стадії іноді записуються у вигляді машинних кодів, що робить неможливим спостереження за операцією від початку до кінця.

7. Надмірна довіра до комп'ютерного контролю. Комп'ютерний контроль ефективний тільки тоді, коли він використовується як частина загальної системи контролю. Завжди повинен існувати звичайний контроль, що відстежує, досліджує і, коли це потрібно, виправляє помилки та відхилення, позначені комп'ютером.

8. Відсутність адекватних запобіжних заходів на випадок несправності комп'ютера. Головна проблема, властива будь-якій комп'ютерній бухгалтерській системі, полягає в тому, що її серйозна відмова може зруйнувати всю систему бухгалтерського обліку підприємства, тому повинна існувати система відновлення інформації. Копії важливих файлів треба зберігати в іншому приміщенні. Аудитор повинен приділяти особливу увагу цьому питанню, тому що потенційна небезпека втрати інформації дуже велика.

9. Ризик числових помилок, який є результатом використання неточних довідкових даних. Необхідно перевіряти всі довідкові дані на етапі їх уведення, а потім час від часу роздруковувати інформацію для перевірки вручну. Помилка у вихідних даних може звести нанівець усі подальші дослідження, тому тут також украй необхідно, щоб вхідна інформація була правильною [3].

Отже, автоматизація дасть певні переваги, такі як, наприклад пришвидшення аудиту, полегшення ручної обробки інформації, а з іншого створить додаткові проблеми: питання захисту комп'ютерної інформації, створення нових методичних основ, прийомів, удосконалення та створення на основі бухгалтерських програм аудиторських програмних продуктів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуцаленко У. О. Комп'ютерний аудит у системі внутрішньогосподарського аудиту. – Всеукраїнський науково-виробничий журнал “Інноваційна економіка”. – № 3. – 2010. – С.14-15.
2. Івахненко С. В. Автоматизація аудиту в Україні та світі: підходи і програмне забезпечення / С. В. Івахненко // Аудитор України. – 2007. – № 3. – С.19-24.

3. Кулаковська Л. П. Проблеми, пов'язані з використанням комп'ютеризованих систем / Організація і методика аудиту [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15890315/buhgalterskiy_oblik_ta_audit.

НАЙСУТТЄВИШІ ПРОБЛЕМИ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Касарига В.Е., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: старший викладач Костирко А.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

В час, коли Україна переживає нелегкий етап розвитку економіки, аудит є однією з основних форм економічного контролю. Важливість аудиту зумовлена також, необхідністю гарантії у достовірності, об'єктивності та законності фінансової звітності. Не дивлячись на всю необхідність та важливість аудиту, існує низка проблем в сфері аудиторської діяльності. Такі вчені як Дорош Н.І., Петрик О.А., Білуха М.Т. та інші присвятили численну кількість праць по вивченню проблемних аспектів діяльності аудитора. Їхні дослідження визначають такі проблеми, як недостовірність інформації, що надається аудитором для перевірки; низька якість аудиторських послуг; невірно складені висновки аудиторів та інші.

Важливою проблемою є недостатньо високий рівень кваліфікованості аудиторських кадрів в Україні, що спричинений недостатньою кількістю методичних розробок з аудиторського контролю. Ця проблема спонукає розвитку іншої – повільне освоєння та подальший розвиток ринку аудиторських послуг. Для вирішення такого роду проблем аудиторські фірми намагаються враховувати рівень професійної компетентності своїх співробітників у вигляді кваліфікаційних вимог, що висуваються до посад, передбачених структурою їх управління. Тому серед фірм, які користуються високим попитом на ринку аудиторських послуг, у штаті відсутні некваліфіковані працівники та особи, які не мають професійного досвіду та стажу у даній галузі.

Наступною взаємопов'язаною з попередніми є проблема браку кваліфікованих аудиторських кадрів. Через недоробку у сфері навчання та підвищення кваліфікаційного рівня аудитора, ця професія не користується великим попитом на ринку спеціальностей.

Вирішення у використанні комп'ютерної техніки є її застосування як допоміжного інструменту в роботі аудитора – це експертні системи. Вони вирішують такі завдання: інтерпретація, оцінка ситуації, прогнозування, видача інструкцій, контроль, спостереження, планування.

Також важливою проблемою є недостатня кваліфікованість спеціалістів з аудиторської діяльності. Не дивлячись на те, що сертифікат повинен обновлюватися раз на 5 років, все одно існує таке поняття, як “несумлінний спеціаліст”. А пояснюється це халатністю аудиторів до своєї роботи.

Розвиток несумлінності серед аудиторів підтримується відсутністю штрафів та тотального контролю з боку органів влади, а саме Аудиторської Палати України.

З високим рівнем корупції у нашій державі, знижується довіра до аудиторів. Є дуже поширеною думка про те, що в наш час все купується за гроші і безкоштовного нічого немає, і висновок аудитора не є виключенням. Тобто ставиться під сумнів незалежність аудитора.

Не менш важливою є проблема відсутності чітких меж вартості аудиторських послуг, що призводить до “грабежу” зі сторони приватних аудиторів та аудиторських фірм.

Для вирішення вищезазначених проблем варто навести деякі шляхи їх подолання та перспективи розвитку аудиту в Україні:

1) “детінізація” економіки України, відповідно зі зменшенням обсягів “тіньового” бізнесу значення аудиту зростатиме;

2) розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги шляхом вивчення міжнародного досвіду з цього питання;

3) підвищення престижу аудиторської професії, надання впевненості у відповідності ціни якості роботи аудитора;

4) розробка внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої документації;

5) розробка типових методик аудиторської перевірки у розрізі галузей їх функціонування;

6) скасування штучно вмонтованих елементів закордонної теорії та практики, які не тільки не мають обґрунтованого змісту, але й суперечать реальним потребам обліковців-практиків;

7) удосконалення навчальних планів підготовки обліковців у вищих навчальних закладах, адаптувати їх знання до потреб реального життя.

З усього вище зазначеного, можна зробити висновок, що у час, коли країна знаходить так би мовити не в найліпшому часі, один із методів боротьби із цим станом сам потребує осмислення та вирішення багатьох проблем. Комплексне та системне подолання цих недоліків сприятиме підвищенню авторитетності вітчизняного аудитора та забезпечить високу якість аудиторських послуг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про аудиторську діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

2. Максименко Н. Г. Проблеми розвитку аудиторської діяльності в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/avpch/En/2009_49/Macsimenko%20N.G..pdf.

3. Аудит в Україні [Електронний ресурс]. – http://www.accounting-ukraine.kiev.ua/audit_ukraine.htm.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Носов М.В., студент групи Е 4/1

Науковий керівник: старший викладач Костирко А.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

За діючої в Україні системи оподаткування послаблено контроль держави за достовірністю визначення фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. Це пояснюється тим, що переважна більшість таких підприємств не сплачують податок на прибуток, а є платниками фіксованого сільськогосподарського податку.

Зацікавленість у незалежному контролі визначення фінансових результатів спостерігається зі сторони власників.

Вітчизняний досвід та наявне теоретико–методологічне забезпечення аудиту фінансових результатів підприємств аграрного сектору формувалися на основі праць відомих вчених–економістів: Бутинця Ф.Ф., Дем'янека М.Я., Дорош Н.І., Жука В.М., Зубілевич С.Л., Кузьмінського А.Н., Шатковської Л.С. та ін. [1].

Метою даної публікації є аналіз особливостей формування інформації про фінансові результати підприємств аграрної сфери та розробка методичних підходів щодо аудиту фінансових результатів.

На сьогоднішній день в ринковій економіці України спостерігаються кризові явища. За даних зовнішніх факторів впливу здатність підприємства вижити і нормально функціонувати на пряму залежить від отримання ним прибутку. Показник прибутку є головним фактором, що впливає на економічну ефективність, яка в свою чергу є основним критерієм доцільності функціонування підприємства. Розмір прибутку характеризується фінансовими результатами діяльності підприємства, які формуються за рахунок доходів за мінусом витрат, понесених на одержання таких доходів, в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Аудит фінансових результатів аграрних підприємств починається з вивчення та перевірки прийнятої на підприємстві облікової політики щодо обліку фінансових результатів. Даний процес проводиться на основі наказу про облікову політику.

Метою аудиту сільськогосподарських підприємств є висловлення незалежної думки аудитора про достовірність даних обліку і звітності, ефективність обліково-аналітичної та управлінської систем підприємства, а також дотримання вимог законодавчих і нормативних актів під час здійснення виробничо-фінансової діяльності.

Методика аудиту являє собою комплексну, взаємопов'язану і логічно зумовлену послідовність виконання процедур. Перш ніж розпочати аудиторську перевірку, потрібно визначитися з методом організації аудиту. Найдоцільнішим, але не завжди ефективним є суцільний метод.

Проте за неможливості застосування суцільного методу організації перевірки в численних і складних для адекватного відображення в обліку

господарських операцій аудитор використовує вибірковий чи аналітичний методи. Аудит аграрних підприємств здійснюється згідно із загальним планом і програмою аудиту в три основні стадії.

Враховуючи всі наведені вище особливості, аудитор при проведенні перевірки повинен приділити значну увагу питанню правильності визначення справедливої (оціночної) вартості біологічних активів при первісному визнанні, оскільки дана економічна категорія є досить суб'єктивною [2].

При аудиті фінансових результатів досить важливим є врахування такого фактора як облікова політика. Проведений аналіз наказів про облікову політику засвідчив, що на сільськогосподарських підприємствах відсутня належна облікова політика щодо обліку фінансових результатів. Через це постає питання впевненості внутрішніх та зовнішніх користувачів у достовірності та уніфікованості даних щодо фінансових результатів. Дані обставини вимагають посилення контрольної функції управління результатами діяльності, що стосується внутрішнього та зовнішнього незалежного контролю у вигляді аудиту.

Узагальнення особливостей та їх врахування в аудиті фінансових результатів підприємств аграрної сфери економіки забезпечить достовірність бухгалтерського обліку та звітності про фінансові результати, фінансовий стан підприємства, розподіл прибутку

На мою думку, необхідна розробка методичних рекомендацій щодо аудиту фінансових результатів [3, с. 12-14].

Основними аспектами даних рекомендацій є те, що аудит фінансових результатів сільськогосподарських підприємств повинен починатися з перевірки наказу про облікову політику на предмет регламентації в ньому питань обліку фінансових результатів. А саме, висвітлення в наказі питань щодо формування та обліку доходів згідно вимог П(С)БО, а також витрат сільськогосподарської діяльності.

Отже, аудит фінансових результатів в аграрних підприємствах має ряд особливостей і вагоме значення на макро- і мікрорівнях.

Від правильності підтвердження доходів і витрат визначення фінансового результату залежить правильність визначення суми прибутку, в чому в першу чергу зацікавленні власники агропідприємств та інвестори.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Давидов Г. М. Підходи щодо створення комплексу організаційно-методичного забезпечення процесу функціонування аудиту / [Електронний ресурс] Г. М. Давидов, Н. С. Шалімова. – Режим доступу : <http://zsas.zhitomir.org>.
2. Дорош Н. І. Аудит : теорія і практика / Н. І. Дорош. – К., 2006. – 495 с.
3. Білуха М. Т. Форми фінансово-господарського контролю (ревізія, аудит, судово-бухгалтерська експертиза) / М. Т. Білуха // Бухгалтерський облік і аудит. – 1995. – № 7. – С. 12-14.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОГО РИЗИКУ

Гриб В.В., студентка групи Е 4/1

Науковий керівник: старший викладач Костирко А.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Впродовж останніх десятиліть під впливом економічних змін життя суспільства та умов здійснення господарської діяльності спостерігається еволюція концептуальних підходів до аудиту.

Методичні підходи щодо оцінювання аудиторського ризику у своїх роботах досліджували багато вітчизняних вчених та науковців, зокрема В.П. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, А.Г. Загородній, Л.М. Пилипенко, Н.І. Дорош, О.А. Петрик та ін.

Метою роботи є аналіз та визначення особливостей методичних підходів щодо оцінювання аудиторського ризику згідно з ризико-орієнтованим підходом в процедурі аудиторської перевірки для покращання вітчизняної практики здійснення аудиту.

Наприкінці ХХ ст. для оцінювання аудиторського ризику переважав якісний підхід у практиці вітчизняних аудиторських фірм. За такого підходу аудиторський ризик оцінювали за шкалою “високий”, “середній” та “низький”.

На початку ХХІ ст. гучні скандали, пов'язані з “роздуванням” прибутків на мільярди доларів за допомогою приписок та викривлень в бухгалтерському обліку таких відомих компаній як Enron, Tyco International, Adelphia, Peregrine Systems та WorldCom підірвали довіру суспільства до показників фінансової звітності публічних компаній, а також до професії аудитора.

У зв'язку з цим постала потреба зміни концепції аудиту від підтверджувальної до системно-орієнтованої, оскільки методичні підходи до процесу аудиту за підтверджувальної концепції аудиту, зокрема й щодо оцінювання аудиторського ризику, виявилися неспроможними знайти порушення в системі бухгалтерського обліку за нових умов господарювання.

Перехід до концепції системно-орієнтованого підходу в процедурі аудиторської перевірки був зумовлений, з одного боку, зростанням інформаційних потреб користувачів, формуванням систем найбільш важливих показників шляхом уніфікації принципів складання фінансової звітності, а також вдосконаленням внутрішніх систем обліку та контролю осіб, що підлягають аудиторській перевірці, реформуванням законодавства, поглибленням суперечностей в нормативно-правовому регулюванні складання фінансових звітів, з іншого боку [1, с. 196-202].

Відповідно до нової концепції аудиторської перевірки, постала потреба перегляду підходу щодо оцінювання аудиторського ризику. Модель якісного оцінювання аудиторського ризику неможливо було застосовувати для розрахунку прийняттого рівня ризику не виявлення, тоді як в нових умовах господарювання та здійснення аудиту істотно підвищувалася відповідальність аудитора за результати аудиторських перевірок, з огляду на це особливої популярності набуло кількісне оцінювання аудиторського ризику. На основі аналізу праць

вчених та вимог міжнародних регуляторів аудиту Козлов В.П. виділив три основні задачі, вирішити які дає змогу застосування моделі кількісного оцінювання аудиторського ризику: раціональне планування аудиторської перевірки; забезпечення прийнятної величини загального аудиторського ризику в процесі перевірки; оцінювання аудиторського ризику, що фактично супроводжував перевірку, на етапі формування аудиторського висновку [2].

Найбільш обґрунтованим, на наш розсуд, є застосування методу експертних оцінок, за якого експерти – члени аудиторської групи проводитимуть тестування ризиків за прийнятою у внутрішньофірмовому стандарті аудиту методикою з присвоюванням відповідних оцінок-балів [3, С. 24-29].

Отже, в останні десятиліття спостерігається бурхливий розвиток концепцій аудиту, відповідно до яких змінюються і методичні підходи щодо оцінювання аудиторського ризику. Схиляємося до думки, що найбільш раціонально, відповідно до ризикорієнтованого підходу, в процесі аудиту користуватися комбінованим методом оцінювання аудиторського ризику, що поєднує в собі переваги як якісного, так і кількісного оцінювання ризику.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чубай В. М. Методики оцінювання аудиторського ризику: суть, недоліки та заходи їх усунення / В. М. Чубай // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.5. – С. 196-202.
2. Загородній А. Г. Ризики аудиторської діяльності: методика виявлення й оцінювання : монографія / А. Г. Загородній. – Львів : Вид-во ЗУКЦ, 2010. – 232 с.
3. Петух А. В. Методика оценки рисков и существенности в аудите (на примере сельскохозяйственных организаций) : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. экон. наук: спец.– Бухгалтерский учет, статистика / А. В. Петух. – Краснодар, 2012. – С. 24-29.

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Болгарина О.В., студентка групи Б 4/1

Науковий керівник: асистент Саваріна І.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Сьогодні доволі важливим і актуальним є питання розбудови і становлення цілісної системи державного фінансового контролю в Україні, без вирішення якого неможливо забезпечити поступальний соціально-економічний розвиток, реальне реформування бюджетної системи та системи соціального забезпечення, розв'язання нагальних потреб у різних сферах життєдіяльності держави, ефективне використання державної власності, становлення в Україні громадянського суспільства [1].

На сучасному етапі розвитку України обов'язковим і неодмінним елементом фінансової політики держави є організація та функціонування чіткої системи фінансового контролю. З урахуванням цього, її вдосконалення має

здійснюватись не автономно, а як системний і першочерговий захід у загальній системі перебудови фінансового механізму, оскільки в Україні ще не склалося цілісної системи державного фінансового контролю, а її основні елементи, які функціонують, діють розрізнено, не координовано за умов недосконалої, а часом і суперечливої нормативно-правової бази, яка регламентує їх діяльність.

Правомірне, ефективне, економне та раціональне використання державних коштів є важливою передумовою правильного управління державними фінансами та дієвості прийнятих управлінських рішень відповідними установами. Досвід зарубіжних країн засвідчує, що для здійснення цієї мети необхідний ефективно діючий вищий орган фінансового контролю (ВОФК), незалежний статус якого законодавчо закріплений.

Актуальними та важливими є питання формування в нашій країні ефективного державного фінансового контролю, який би функціонував як цілісна система, з огляду на його значущість у забезпеченні життєдіяльності держави, виключивши негативний вплив суто відомчого підходу. Адже сьогодні одним із головних недоліків діючої системи державного фінансового контролю в Україні є її змістовна й організаційна роздрібненість на окремі ізольовані ланки, відсутність єдиної методологічної бази та технології здійснення державного фінансового контролю, спільного інформаційного простору контрольних органів [2, с. 3-38].

Водночас спостерігається дублювання діяльності різних контролюючих органів. Зокрема, нині в Україні фінансовий контроль здійснюють численні не пов'язані між собою органи: Рахункова палата, Міністерство фінансів (Державне казначейство), Міністерство економіки, Національний банк, Пенсійний фонд, та інші.

Із вищезазначеного можна зробити висновок, що в країні склалася, з одного боку, надмірно розгалужена, а з іншого – недостатньо мобільна та дієздатна система органів державного фінансового контролю.

Серед усіх проблем, пов'язаних із здійсненням державного фінансового контролю, центральне місце посідає проблема ефективності, а саме ефективності використання бюджетних коштів і державної власності та ефективності самого державного фінансового контролю.

Ефективний, побудований на демократичних принципах державний фінансовий контроль – основний засіб для зміцнення довіри суспільства до державної влади в особі органів управління.

Оцінювання ефективності державного фінансового контролю не обмежується лише оцінюванням ефективності роботи органів фінансового контролю. Доволі важливим аспектом при цьому має стати те, що ефективними мають бути і формування бюджетів всіх рівнів, а також витрачання бюджетних і позабюджетних коштів, що характеризують якість управління державними ресурсами і свідчать, наскільки доцільно та результативно використовуються кошти платників податків для виконання державою конституційних функцій.

Забезпеченню належного рівня ефективності бюджетної політики сприятиме той факт, що бюджетна система України має будуватися з урахуванням принципів стабільності, економічної обґрунтованості, соціальної

справедливості, збалансованості, фінансової єдності, адміністративної самостійності, рівнозначності видатків, повноти і прозорості [3, с. 60-76].

Орієнтація бюджетного процесу на результати, управління результатами – це якісно новий підхід до бюджетно-фінансового процесу, що безпосередньо пов’язує ресурсне забезпечення бюджетних організацій з підсумками їхньої діяльності. А це ставить перед державним фінансовим контролем нові орієнтири – орієнтацію на зовнішній аудит фінансів і результатів діяльності, оцінювання діяльності адміністраторів бюджетних коштів з досягнення результатів.

Отже, необхідно впровадити в Україні у практику зовнішнього фінансового контролю аудит ефективності, що потребує внесення змін до чинного законодавства, які б передбачали здійснення комплексу контрольних заходів з оцінювання діяльності виконавчої влади.

Ефективний фінансовий контроль за управлінням державними коштами є найважливішим чинником зміцнення довіри суспільства до державної влади, засобом консолідації влади і забезпечення добробуту громадян і стабільності державної влади. Очевидно, контроль лише тоді користуватиметься довірою громадян, коли він буде об’єктивним і незалежним від тих органів виконавчої влади, які розпоряджаються державними коштами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. Офіційне видання Верхової Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <http://www.sdb.gov.ua>
2. Бюджетний Кодекс України № 2542-III від 21.06.2001 р. // Український інвестиційний журнал. – 2001. – № 4. – С. 3–38.
3. Закон України “Про Рахункову палату України” // Закони України: У 11 т. – К., 1997. – Т.7. – С. 60–76.

КОНТРОЛІНГ ЯК КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

*Скоробагата В.О., студентка групи Е 4/1
Науковий керівник: асистент Саваріна І.П.
Миколаївський національний аграрний університет*

Нестабільність ринкового середовища та широкий спектр ризиків фінансово-господарської діяльності підприємств несуть в собі потенційну небезпеку погіршення їх фінансового стану. Включення в загальносвітові фінансово-економічні процеси не дозволило українським підприємствам уникнути негативного впливу глобальної фінансової кризи. Відтак актуальною є проблема пошуку механізмів всередині підприємства, які могли б забезпечити його конкурентоспроможність, фінансову стійкість, оперативність реагування на виклики і загрози з зовнішнього середовища та захист інтересів власників бізнесу. Таким механізмом може бути система контролінгу на підприємстві, зокрема фінансового.

В Україні сьогодні практично немає кваліфікованих науково-практичних досліджень з питань контролінгу. Провідна фахова з питань контролінгу походить переважно з англо- та німецькомовних джерел. Так, представники німецької економічної школи (І. Вебер, Г. Кюппер, Д. Хан, П. Хорват, К. Штайнле та ін.) під поняттям “контролінг” здебільшого розуміють систему інформаційного забезпечення, планування та контролю. Найавторитетнішими представниками американської школи контролінгу вважаються Р. Ентоні, Р. Хілтон, Р. Каплан, Ч. Хорнгрен. На відміну від німецьких колег у своїх працях вони оперують здебільшого поняттями “управлінський облік” та “управлінський контроль” [1, с. 15].

Отже, в рамках окремої фірми контролінг є чітко організованою системою контролю за виконанням усіх завдань і доручень, передбачених бізнес-планом, та охоплює усі рівні – від робочих місць, дільниць, бригад до управління виробництвами і фірмою в цілому. Контролінг передбачає безперервне інформування керівництва підприємства про стан усіх сторін його діяльності відповідно до розробленої та затвердженої системи часткових та узагальнюючих показників. Вітчизняна практика запровадження фінансового контролінгу передбачає виконання ним наступних завдань: стратегічне та оперативне планування; складання управлінських звітів; аналіз та розроблення пропозицій із вдосконалення процедур фінансових операцій, систем управлінського та бухгалтерського обліку; налагодження систем внутрішнього контролю й управління ризиками; методична підтримка менеджменту з питань оцінки ризиків, здійснення фінансових операцій та регламентів обліку; оптимізація оподаткування та податкове планування [2, с. 82-83].

Зміст контролінгу виявляється в функціях, що він виконує. До основних функцій контролінгу прийнято відносити координацію, розроблення фінансової стратегії, забезпечення процесу бюджетування, внутрішній контроль, підтримання системи ризик-менеджменту, внутрішній консалтинг та методичне забезпечення [3, с. 143].

Головною з названих є функція координації. Виконуючи її, контролінг сприяє узгодженню стратегічних та оперативних цілей підприємства. Розрізняють вертикальну та горизонтальну координацію цілей. Перша спрямована на узгодження різних видів діяльності, що їх здійснює підприємство, друга – на координацію діяльності різних підрозділів, які забезпечують виробництво одного виду продукції.

Узгодження стратегічного та оперативного планування здійснюється на основі запровадження збалансованої системи показників (BSC – Balanced Scorecard). Подібні системи призначені для інформаційного забезпечення прийняття та реалізації стратегічних контролінгових рішень. Проте М.М. Стефаненко вважає, що система збалансованих показників не є виключно обліковою системою; вона може бути головним ядром системи управління підприємством [4, с. 112]. В рамках цієї системи досягається узгодження традиційних фінансових (монетарних) показників діяльності та якісних (немонетарних), які віддзеркалюють такі важливі для підприємства поняття як конкурентні переваги, лояльність клієнтів, прогресивність технологій,

кваліфікованість персоналу тощо. Показники-індикатори, що входять до BSC, характеризують фінансово-економічні параметри підприємства; бізнес-процеси, які спрямовані на задоволення потреб клієнтів; перспективи підприємства на ринку та його інноваційні можливості. Таким чином, система збалансованих показників забезпечує більш комплексний, системний підхід до оцінювання ефективності діяльності підприємства і тому вона має незаперечні переваги порівняно з традиційними методиками подібного аналізу.

Отже, сучасний контролінг являє собою системний інноваційний ресурс, орієнтований на перспективу. Відтак контролер не повинен задовольнятися існуючими на підприємстві системами, структурами чи методиками, а має шукати можливості їх оптимізації. Однією з основних передумов його виникнення та швидкого розповсюдження була необхідність гармонізації різноманітних аспектів управління діяльністю в організаційних системах. Завдяки потужній методичній та інструментальній базі контролінг забезпечує інтегроване управління підприємством шляхом комплексного спостереження за всіма блоками його господарської і фінансової діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фалько С. Г. Контролінг та його національні особливості / С. Г. Фалько // Економіка та держава. – 2011. – № 10. – С. 14-18.
2. Терещенко О. О. Управління фінансовою санацією підприємств : [підручник] / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2009. – 552 с.
3. Терещенко О. О. Поняття “контролінг” та “управлінський облік” у теорії і практиці // Фінанси України. - 2010.- № 8. - С. 137-145.
4. Стефаненко М. М. Система збалансованих фінансових показників як основа прийняття контролінгових рішень / М. М. Стефаненко // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 112-117.

ІННОВАЦІЇ У ВАЛЮТНОМУ КОНТРОЛІ: ПРЯМІ ТА МУЛЬТИПЛІКАТИВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ

Гриб В.В., студентка групи Е 4/1

Науковий керівник: асистент Саваріна І.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Впровадження контролінгової системи у валютний контроль як інноваційний процес спрямоване на зменшення витрат підприємства через усунення випадків сплати штрафів за порушення строків розрахунків у іноземній валюті та зменшення витрат на заробітну плату працівників підприємства, задіяних у цьому процесі [1, с. 34-37].

Розробленню системи контролінгу різних видів діяльності в цілому, а також інструментарію контролінгу присвячені праці багатьох вчених, а саме:

Івата В.В., Воляник Г.М., Марушко Н.С., Синявець Т.Д., Горбунов В.Г., Попович Л.В., Чернер Н.В. Гладишев А.В., Павленков М.Н., Портнов В.В.

Метою дослідження є узагальнення напрацювань у питанні визначення зв'язку мультиплікативного ефекту з прямим результатом від впровадження контролінгової системи у процес валютного контролю підприємства як фактора інноваційного реформування даного процесу, визначення чинників та складових явищ мультиплікативного ефекту.

Впровадження контролінгу на підприємстві та ефективне використання рішень прийнятих за його допомогою у всіх підрозділах підприємства на даному етапі розвитку економіки є досить актуальною проблемою [2, с. 56-61].

Головними чинниками мультиплікативного ефекту від впровадження контролінгу у процес валютного контролю є такі складові прямого результату:

- усунення випадків сплати штрафів, нарахованих через допущені інформаційні та розрахункові помилки, спричинені дублюванням даних, ручним режимом виконання розрахунків та надання інформації;
- економія робочого часу завдяки підвищенню прозорості та доступності інформаційних ресурсів, своєчасності отримання інформації;
- зменшення кількості випадків порушення строків повернення валюти на територію України і суми сплачених штрафів за такі порушення завдяки підвищенню своєчасності і ефективності прийняття управлінського рішення;

Результатом виникнення такого ефекту можна очікувати зменшення витрат на залучення фінансових ресурсів, розширення кредитування (фінансування), що може привести до розширення діяльності:

- збільшення портфеля замовлень, підвищення обсягів випуску продукції, розширення географії поставок;
- підвищення передбачуваності взаєморозрахунків з контрагентами [3, с. 25-33].

Впровадження контролінгу на підприємстві як фактор інноваційного реформування процесу валютного контролю зумовлює мультиплікативний ефект, який віднесений за часом від періоду отримання прямого результату і впливає на визначення доцільності застосування контролінгу.

Необхідність впровадження контролінгу в діяльність підприємств України обумовлена наступними передумовами:

- законодавчими (формування пакету нормативних та законодавчих документів, що забезпечують економічну свободу в рамках податкового законодавства), теоретичними трансформація вітчизняної обліково-аналітичної і економічної школи;
- необхідність впровадження якісно нових технологій управління підприємством з метою адаптації системи управління підприємством до мінливих умов господарювання;
- підвищення конкуренції на ринку України, та необхідність системи, що забезпечить своєчасність отримання конкурентних переваг підприємства та їх ефективного використання;
- достатній рівень ресурсного забезпечення більшості підприємств України.

Здійснювати розрахунок економічного результату мультиплікативного ефекту автор пропонує на підставі прямого результату з використанням коефіцієнтів мультиплікації за кожним мультиплікативним явищем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Прокопенко О. В. Контролінг процесу розрахунків у іноземній валюті на українському підприємстві в стратегічній перспективі / О. В. Прокопенко // Вісник Сумського державного університету. – 2011. – № 2. – С. 34-37.
2. Синявец Т. Д. Концепция контроллинга системы управления персоналом / Т. Д. Синявец // Контроллинг. – 2010. – № 34. – С. 56-61.
3. Горбунов В. Г. Контроллинг инвестиций в формирование человеческого капитала промышленного предприятия / В. Г. Горбунов // Контроллинг. – 2010. – № 34. – С. 25-33.

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Касарига В.Е., студентка групи Е 4/1

Науковий керівник: асистент Саваріна І.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринкові відносини, що розвиваються в Україні, передбачають посилення зацікавленості суб'єктів господарювання у ефективності власної діяльності. Реалізація цього важливого завдання вимагає раціональної організації системи внутрішнього контролю. Тому дослідження внутрішнього контролю як засобу ефективної діяльності підприємства пошук нових підходів до його вдосконалення відповідають потребам сучасної теорії та діючої практики.

На сучасному етапі забезпечення ефективної діяльності аграрного підприємства, підвищення рівня рентабельності, нарощування активів, забезпечення конкурентоспроможності досягається завдяки організації чіткого механізму управління, найважливішим елементом якого є контроль. Одна з причин руйнівних процесів в діяльності підприємств – незадовільна система внутрішнього контролю. За таких умов керівник підприємства втрачає реальну можливість забезпечувати економічну безпеку [1, с. 20-24].

Систематичний повсякденний внутрішній контроль обслуговує нескінчений процес управління, що супроводжується масою невизначеностей, зокрема відхиленнями у виконанні планів, неадекватними діями менеджерів та найманих працівників, постійною зміною характеристик оточуючого середовища.

Функція контролю притаманна управлінню з моменту створення підприємства, формулювання його завдань, планів на майбутнє. Без контролю не може існувати ніякий вид управління, як управління не може існувати без:

- об'єктивної інформації щодо фактичного стану справ на підприємстві;
- перевірки відхилень від встановлених вимог до прийнятих управлінських рішень;

- виявлення та попередження тих факторів і умов, які негативно впливають на виконання цих рішень і насамперед, на досягнення поставленої мети.

Такий контроль має назву внутрішньогосподарського (внутрішнього) контролю.

Внутрішній контроль – це процес, який забезпечує відповідність функціонування конкретного об'єкта прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети.

Оскільки створення та функціонування системи внутрішнього контролю підприємства не регламентовано чинними нормативними актами, власник сам приймає рішення щодо доцільності створення служби внутрішнього контролю та кола її завдань. Окремі спеціалісти зазначають, що питання внутрішнього контролю можуть бути реалізовані через службу (відділ) внутрішнього аудиту, створену на підприємстві для захисту інтересів організації. Структуру та особливості функціонування даного відділу вони пов'язують з наявністю підрозділів на підприємстві, з рівнем централізації бухгалтерії [2, с. 34-35].

Заходи внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю не повинні виконуватись однією службою, вони повинні бути розділені. У своїй взаємодії ці служби будуть контролювати: якість потоків інформації (оцінка споживача); ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства; безпеку функціонування підприємства; захист інтересів всіх задіяних в організації функціонерів, включаючи власника.

Чим високо якіснішу інформацію одержує керівник про стан справ на підприємстві, тим виваженіше рішення він приймає. В першу чергу це забезпечується за рахунок зворотних потоків звітної інформації.

Виділяючи контроль як основну функцію управління, яка динамічно розвивається практично неможливо переоцінити вплив контролю як на розвиток всього агросектору, так і окремих його суб'єктів. Якраз переорієнтація системи контролю зумовила перехід до ринкових систем управління [3, с. 163-171].

Внутрішньогосподарський контроль насамперед необхідний власникам підприємств, особливо в сільському господарстві, що реструктуризується і диверсифікується, де в сучасний період окремі підрозділи підприємств розташовані не тільки в різних населених пунктах, але і в різних районах, областях а то і країнах, коли потрібна інформація не тільки про майнові, товарні та грошові потоки, а й про роботу менеджерів. Ці питання загострюються особливо в наш час, час посилення конкурентної боротьби, час браку ресурсів, коли стає необхідним суперраціональне та оптимальне їх використання, мобілізація прихованих резервів.

Внутрішній контроль є системним та безперервним, він поширюється на всі сфери виробничо-господарської діяльності підприємства, на всі фази відтворення–виробництва, розподіл, збут продукції, постачання та обслуговування виробництва.

Отже, систематично здійснюваний суб'єктом внутрішній контроль дозволить своєчасно виявити (чи запобігти) всі порушення, відхилення, не потребуючи значного контролюючого апарату та значних витрат.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Футоранська Ю. М. Окремі аспекти державного регулювання у сфері внутрішнього фінансового контролю в Україні / Ю. М. Футоранська // Фінансовий контроль. – 2009. – № 2 (31). – С. 20-24.
2. Яценко В. М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення / В. М. Яценко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 3. – С. 34-35.
3. Марченко Д. М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств / Д. М. Марченко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2. – С. 163-171.

СИСТЕМА КОНТРОЛІНГУ І СУЧАСНИЙ БІЗНЕС

Заверюха В.С., студентка групи Е 4/4

Науковий керівник: асистент Саваріна І.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Бізнес – це діяльність, яка направлена на одержання прибутку шляхом створення і реалізації певної продукції чи послуг. Управління бізнесом (business management) – це управління комерційними господарськими організаціями.

Сучасний бізнес, незважаючи на те, великий він чи малий, практично не може обійтися без контролінгу. Адже у бізнесі найголовніше – це кінцевий вигравш, тобто завжди позитивний результат: отримання прибутку, достатній рівень рентабельності.

Проблеми розробки і удосконалення контролінгу в системі управління підприємством знаходить своє відображення в численних працях зарубіжних дослідників, зокрема Є.А. Уткіна [3], Н.Г. Данилочкіна [2], О.О. Терещенко [1], Е.А. Ананькіна [1], С.В. Данилочкін [2], О.Д. Шарапов [5], В.Д. Дербенцев [5], Д.Є. Семьонов [5], М.В. Осовська, О.А. Осовський [6] та багато інших.

Поняття “контролінг” походить від англійського “tocontrol”, яке в економічному розумінні означає управління, спостереження, контроль [6, с. 199].

У деяких літературних джерелах під поняттям “контролінг” розуміють виключно контроль або управлінський облік. Таке тлумачення є неповним, оскільки і контроль, і управлінський облік є лише окремими функціями контролінгу. Контролінг як система підтримки управлінських рішень був уперше запроваджений на підприємствах у США наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття. Спочатку він був сконцентрований переважно на фінансових поняттях (фінансовий контролінг) і розглядався виключно як функціональний блок фінансового менеджменту. З часом сфера компетенцій контролера поступово поширювалась на маркетинг, постачання та виробництво. У континентальній Європі контролінг активно почав впроваджуватися починаючи з 70-х років ХХ ст. Сьогодні служби контролінгу фактично функціонують практично на всіх великих та на більшості середніх підприємств [1].

Знання контролінгу необхідні, перш за все, сформованим бізнесменам, управлінцям і одночасно тим, які лише “стають на ноги”, які роблять у бізнесі

свої перші кроки. Адже запросити висококваліфікованих спеціалістів зі сторони, щоб вони розробили і впровадили систему контролінгу, а відтак очолили відповідну службу, багатьом невеликим і середнім фірмам просто не по кишені. Такого роду послуги дорого коштують. Але навіть якщо б і знайшлися для цього гроші, навряд чи є зміст їх витратити на те, що може зробити управлінський персонал підприємства самостійно. Звичайно, для цього потрібно досить детально розібратися в суті контролінгу, зрозуміти його особливості, врахувати специфіку роботи кожного підприємства.

Знаннями бізнесу оволодівають на Заході та в країнах далекого зарубіжжя (США, Англія, Канада) у спеціальних школах бізнесу. У США вони є найбільш розповсюдженими і є частиною “інфраструктури управління”. Нині у США офіційно зареєстрованих та тих, що мають відповідний сертифікат Американської асамблеї університетських шкіл бізнесу, програм у галузі бізнесу та управління налічується понад 1300, у тому числі 600 – це школи бізнесу, що самостійно діють у рамках багатопрофільних університетів. Вони дають регулярну освіту в галузі бізнесу і менеджменту. Там діє понад 10 тис. консультативних фірм, не рахуючи десятків тисяч незалежних консультантів, які надають послуги з різних аспектів цієї діяльності. Понад 70 періодичних видань, більше десяти видавництв спеціалізуються на літературі з управління і бізнесу.

США – лідер науки управління, досліджень у галузі бізнесу і менеджменту з точки зору і числа дослідників, і обсягу затрачених коштів, і широти охоплених проблем, а лідером з питань контролінгу є Німеччина.

Отже, контролінг – система управління досягненням цілей і невід’ємна частина управління підприємством [5].

Сутність оперативного контролінгу полягає у формуванні засобів і методів ефективного управління поточними цілями підприємства, а також прийняття сучасних рішень з оптимізації співвідношення витрати-прибуток.

Значення стратегічного контролінгу полягає у забезпеченні виживання підприємства і “відслідковування” руху підприємства до поставленої стратегічної цілі. Він відповідає за обґрунтованість стратегічних планів. Для здійснення контролю за виконанням будь-якого плану (досягненням мети) необхідно перевірити його обґрунтованість і реальність досягнення. Перевірка стратегічних планів на повноту, взаємозв’язок і відсутність внутрішніх протиріч стає основою розробки альтернативних варіантів стратегічного плану.

Отже, контролінг – це якісно нове явище в теорії і практиці управління підприємством. В економічній діяльності підприємств він відіграє надзвичайно важливу роль, так як це концепція, що направлена на ліквідацію “вузьких місць”, орієнтована на майбутнє відповідно до поставленої мети і завдань одержання певних результатів. Основне призначення контролінгу полягає в орієнтації системи управління підприємством на досягнення поставлених цілей. Він при цьому забезпечує синтетичний, цілісний погляд на діяльність підприємства в минулому, сьогоденні і майбутньому, комплексний підхід до виявлення і вирішення проблем, що постають перед підприємством.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Інноваційний розвиток промисловості України / О. І. Волков, М. П. Денисенко, А. П. Гречан та ін., під ред. проф. О. І. Волкова та проф. М. П. Денисенка. – К. : КНТ. – 2006. – 648 с.
2. Хміль Ф. І. Основи менеджменту : [підручник] / Ф. І. Хміль. – К. : Академвидав. – 2009. – 608 с.
3. Скрипко Т. О. Менеджмент : [підручник] / Т. О. Скрипко. – К. : Центр навчальної літератури. – 2010. – 176 с.
4. Данилочкіна Н. Г. Система контролінгу і сучасний бізнес / Н. Г. Данилочкіна // - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prostopr.ucoz.ru>
5. Шарапов О. Д. Поняття системи контролінгу в сучасних умовах господарювання / О. Д. Шарапов, В. Д. Дербенцев, Д. Є. Семьонов // - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentam.kiev.ua/content/view/756/87/>
6. Осовська Г. В. Основи менеджменту : [підручник]. / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор. – 2008. – 664 с.

МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ТА РЕВІЗІЇ ОПЕРАЦІЙ З ЗАПАСАМИ

Носов М.В., студент групи Е 4/1

Науковий керівник: асистент Саваріна І.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Запаси займають досить важливе місце в діяльності будь-якого підприємства. Кожного дня відбувається їх рух: надходження матеріальних ресурсів, продаж готової продукції, рух всередині підприємства між різними підрозділами. Відповідно існує великий ризик помилок в обліку або умисних махінацій з метою крадіжки матеріально-виробничих запасів. Керівнику підприємства неможливо слідкувати за всіма працівниками та процесами, що відбуваються на підприємстві, тому постає питання про необхідність проведення контролю запасів. Від того, наскільки грамотно ревізор організує свою роботу, залежить якість її виконання.

Питаннями організації та методики контролю та ревізії операцій з матеріально-виробничими запасами в сучасних ринкових умовах господарювання займалися такі вчені як Чебанова Н.В., Пушкар М.С., Бутинець Ф.Ф., Кузьмінська О.Е., Усач Б.Ф., Петрик О.А., Білик М.Д., Савченко В.Я., Вітвицька Н.С., Гончарук Я.Н., Бондар М.І. та інші. Аналіз літературних джерел щодо основних теоретичних положень контролю операцій із запасами, напрямів та досвіду його організації показав необхідність удосконалення методики його проведення.

Об'єктами контролю матеріально-виробничих запасів є запаси підприємства в розрізі їх видів – сировина і матеріали, паливо, запчастини, напівфабрикати і комплектуючі вироби, малоцінні і швидкозношувані предмети.

Метою контролю та ревізії запасів є підтвердження реальності і достовірності вартості запасів у фінансовій звітності і

підтвердження відповідності операцій з ними чинному законодавству [1, с. 14-16].

Основними джерелами інформації для контролю та ревізії запасів є накладні, рахунки-фактури, картки складського обліку, прибуткові ордери, накладні-вимоги на відпуск, лімітно-забірні карти, відомості аналітичного обліку запасів, звіти матеріально-відповідальних осіб, головна книга, відомості руху запасів, журнали № 3,5,6, баланс (ф. № 1), примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5) [2, с. 152-154].

Етапи контролю та ревізії матеріально-виробничих запасів:

1. Перевірка наявності та стану збереження запасів: інвентаризація; перевірка складського господарства і забезпечення збереження запасів.

2. Перевірка надходження запасів: перевірка формування первісної вартості запасів; перевірка правильності оцінки виробничих запасів в обліку; перевірка прибуткових документів; перевірка правильності відображення запасів на рахунках бухгалтерського обліку.

3. Перевірка вибуття запасів: перевірка видаткових документів; оцінка методу вибуття запасів; перевірка правильності віднесення запасів на витрати підприємства.

4. Перевірка реєстрів аналітичного обліку запасів: перевірка даних реєстрів з руху запасів з даними Головної книги; перевірка фінансової звітності в частині відображення в ній матеріально-виробничих запасів [3, с. 46-50].

Особливе значення під час ревізії має правильне використання ревізором процедур, пов'язаних з інвентаризацією матеріально-виробничих запасів і розрахунків із постачальниками та перевірка документального обґрунтування операцій щодо надходження, використання та іншого вибуття матеріальних цінностей. Ревізію операцій із матеріально-виробничими запасами потрібно розпочинати з їх інвентаризації та обстеження складського зберігання матеріалів. Під час ревізії операцій з запасами, їх рухом і зберіганням важливе значення має також правильне застосування документальних методичних прийомів і способів, що потребує обґрунтованої документальної перевірки цих операцій [4].

Таким чином, ми визначили методику контролю та ревізії операцій з обліку запасів підприємства за допомогою якої здійснення ревізором перевірки стає ефективнішим та продуктивнішим.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пух Л. О. Удосконалення обліку, аналіз та контроль ефективного використання виробничих запасів підприємства / Л. О. Пух // Финансовые рынки и ценные бумаги. – 2009. – № 19. – С. 14-16.

2. Панібратова С. В. Організація та методика внутрішньогосподарського контролю використання запасів на підприємствах галузі машинобудування // Вісник ЖДТУ. – 2010. - № 3 (53). – С. 152-154.

3. Савчук П. Л. Методика контролю матеріально-виробничих запасів на підприємствах / П. Л. Савчук // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. - № 6. – С. 46-50.

4. Бондар М. І. Аудит в АПК : [навч. посібник] / М. І. Бондар. – Київ : КНЕУ, 2009. – 188 с.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА ХЛІБОПРИЙМАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Тирсенко А.В., студентка групи Е 4/1

Науковий керівник: асистент Саваріна І.П.

Миколаївський державний аграрний університет

Проблема економії і раціонального використання ресурсів на хлібоприймальних заготівельних підприємствах, стоїть досить гостро у зв'язку з актуальністю питання зниження витрат на надання послуг, а також збільшення їх якісного додаткового обсягу. Важлива роль в посиленні режиму економії належить зниженню витрат виробничого і невиробничого характеру, які безпосередньо впливають на показники собівартості і ефективності виробництва в цілому.

Важливе місце у вирішенні даної проблеми належить раціональній організації формування первинної інформації, що є початковим етапом відображення діяльності хлібоприймальних заготівельних підприємств. Цільовим направленням успішної роботи є організація обліку і контролю витрат на виробництво послуг за видами ресурсів та в розрізі господарських процесів [1].

Питання обліку витрат розглядалися у роботах П.С. Безруких, С.В. Голова, В.Є. Керімова, Н.В. Нападовської, М.С. Палюха та інших. Водночас ще багато проблем залишилось невирішеними. Важливим моментом для організації та удосконалення управлінського і фінансового обліку витрат, на нашу думку, є вирішення проблем пов'язаних з витратами.

Витрати мають місце на всіх стадіях господарської діяльності хлібоприймальних заготівельних підприємств: прийманні зернових, розміщенні їх, очистці, сушінні, активного вентилявання, консервування, відвантаження та реалізації. Особливе значення має виявлення витрат в процесі прийманні та розміщенні, що безпосередньо впливають на економічне використання сировини, так як при надходженні зернових культур можуть бути виявлені нестачі і лишки, зіпсоване зерно (брак, подріблення), неправильне визначення якості.

Значний відсоток утворення браку в елеваторній промисловості за зовнішнім виглядом і в результаті низької якості сировини свідчить про відсутність оперативної інформації і належного контролю за якістю надходження зернових культур. В інформації про надходження сировини потребують наступні підрозділи, відділи та служби хлібоприймальних заготівельних підприємств: заготівельні дільниці (елеватори), виробничо-технологічні лабораторії, енергетичні служби, відділи автотранспорту, юридичні відділи. Аналіз стану первинної документації про витрати засвідчив, що не всі невиробничі матеріальні втрати відображаються в бухгалтерському обліку, крім того, зальним недоліком, що властивий більшості документів є відсутність в них інформації про причини понесених витрат і винних осіб в цьому [2].

Зазначені негативні моменти в організації обліку і контролю в процесі зберігання зерна потребують створення на кожному підприємстві більш дієвої системи обліку і контролю за витратами. З цією метою доцільно удосконалити

існуючі форми первинних документів, в яких відображається інформація про виробничі і невиробничі витрати, і ввести додаткові реквізити виходячи з запитів внутрішніх користувачів, що в свою чергу допоможе виробникам зерна і хлібоприймальним заготівельним підприємствам розширити свої маркетингові можливості та збільшити доходи.

Важливе значення при зберіганні зернових має правильна організація обліку роботи основних засобів та енергоносіїв. Для хлібоприймальних заготівельних підприємств проблема ресурсозбереження є досить актуальною, так як при зберіганні, очистці, сушці для отримання відповідної якості зернових культур використовується на 50-75 % потужності. Це визначає необхідність постійного удосконалення норм використання основних засобів та електроенергії.

В даний час на багатьох хлібоприймальних заготівельних підприємствах контроль за використанням матеріальних ресурсів в виробництві послаблено, в той час як саме на цьому етапі приховані як резерви зниження собівартості послуг так, і можливі зловживання, що виникають як наслідок перевищення норм, заміни одного виду зернових на інший більш, оцінений як низької якості і ціни. Поряд з цим при більш детальному ознайомленні з нормативною базою підприємств, які розглядалися, виявилось, що в практичній діяльності діють лише окремі частини нормативної бази галузі, які достатньо застаріли. Фактично повністю відсутні норми і нормативи, що розроблені на підприємствах, технологічні норми витрат матеріальних і паливно – енергетичних ресурсів замінені узагальненими розрахунково-статистичними нормативами, внаслідок чого практично неможливо здійснювати контроль витрат за відхиленнями [3].

Реалізація наданих пропозиції, на наш погляд, буде сприяти більш раціональному використанню матеріальних, трудових ресурсів, зниженню собівартості наданих послуг і підвищенню ефективності господарювання хлібоприймальними заготівельними підприємствами в умовах ринкових відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сенченко О. В. Облік витрат на хлібоприймальних заготівельних підприємствах [Електронний ресурс] / О. В. Сенченко. – Режим доступу :<http://www.gusnauka.com>
2. Кізіма, Т. О. Аналіз “витрати – обсяг – прибуток” у діяльності спільних підприємств [Текст] / Т. О. Кізіма // Фінанси України (укр.). – 2009. – № 4. – С. 37-42.
3. Івченко В. Економічна сутність витрат підприємства / В. Івченко // Бухгалтерський учет и аудит. – 2007. – № 11. – С. 12-17.

СЕКЦІЯ “ФІНАНСИ”

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

Юрченко С.Г., студентка групи Б 5/1

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних ринкових умовах господарювання виплати працівникам забезпечують не лише основи відтворення робочої сили, вони стають дедалі вагомішим чинником відображення суспільного виробництва. Саме тому удосконалення системи організації та обліку розрахунків за виплатами працівникам є актуальною проблемою сьогодення.

В Україні на основі Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 19 “Виплати працівникам” розроблене Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 з аналогічною назвою, який містить лише поверхневу інформацію, порівняно з зарубіжним аналогом. Так, у П(С)БО 26 можна знайти поділ виплат працівникам на певні категорії, але щодо правил визнання, оцінки та відображення в обліку, то ці питання розкрито поверхнево, завуальовано і незрозуміло для пересічного бухгалтера. Слід зазначити, що деякі виплати, а саме виплати після закінчення трудової діяльності та компенсаційні виплати інструментами власного капіталу в Україні надаються лише деякими підприємствами, які засновані на іноземному капіталі. Саме тому П(С)БО 26 є складним для використання у вітчизняній бухгалтерській практиці [1].

Відповідно до МСБО 19, виплати працівникам – це всі форми компенсації, які працедавець надає працівникам в обмін на їхні послуги підприємству. При цьому працівник може надавати послуги підприємству на основі повного або неповного робочого дня, постійної або періодичної зайнятості та на тимчасовій основі [2].

МСБО 19 поділяє виплати працівникам на чотири категорії [2]:

- короткострокові виплати;
- виплати після закінчення трудової діяльності;
- інші довгострокові виплати працівникам;
- виплати при звільненні.

Оплата праці як економічна та облікова категорія завжди знаходиться в центрі уваги, оскільки це найважливіший об’єкт управління. Проблеми методології обліку праці та її оплати лежать в площині регулювання трудових відносин, колективно-договірного забезпечення, форм і методів організації, організаційних аспектів нормування, розрахунків, формування фонду з оплати праці та соціальних відрахувань.

Основними елементами організації розрахунків з оплати праці згідно з Кодексом законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII є: нормування праці, тарифна система, форми та системи оплати праці [3].

Весь процес обліку оплати праці працівників поділяється на такі етапи: облік особового складу і використання робочого часу; облік виробітку продукції та заробітної плати. Облік особового складу працівників здійснює відділ кадрів. Обліку підлягають усі працівники підрозділів, незалежно від робіт, які вони виконують, та посад, що посідають.

Розрахунки з оплати праці з робітниками проводяться за допомогою типових розрахунково-платіжних відомостей, форм № П-6 та № П-7 (зведена). Вони виконують подвійну функцію: 1) за ними здійснюються розрахунки з робітниками та службовцями; 2) вони є формою аналітичного обліку до субрахунку 661 “Розрахунки з оплати праці”. Аналітичний облік ведеться за кожним працівником, видами виплат та утримань. Сума всіх нарахувань заробітної плати з кожним аналітичним рахунком дорівнює кредитовому обороту синтетичного рахунку 66 “Розрахунки за виплатами працівникам” за звітний місяць, тобто сумі нарахувань заробітної плати у цеху, відділі та на підприємстві в цілому. Сума всіх утримань за аналітичними рахунками дорівнює дебетовому обороту синтетичного рахунку 66.

Рівень оплати праці в кожному сільськогосподарському підприємстві залежить від кінцевого результату його роботи. Взаємозв'язок міри праці та її оплати здійснюється через форми і системи оплати праці, які залежать від особливостей сільськогосподарського виробництва, від нових економічних та трудових відносин. Специфіка праці в аграрному секторі економіки полягає в тому, що при однакових затратах можна отримати різні кінцеві результати, які залежать також від природно-кліматичних умов, від родючості ґрунтів, від сортів насіння. Все це необхідно враховувати при застосуванні відповідних форм та систем оплати праці.

Оплата праці є однією з найважливіших соціально-економічних явищ. Вона з одного боку є основним джерелом доходів найманих працівників, основою матеріального добробуту членів їхніх сімей, а з другого боку, для роботодавців є суттєвою часткою витрат виробництва і ефективним засобом мотивації працівників з метою досягнення цілей підприємства. Саме тому питання організації оплати праці і формування її рівня разом з питаннями забезпечення зайнятості складають основу соціально-трудових відносин у суспільстві, адже вони включають нагальні інтереси всіх учасників трудового процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соломченко Д. Організація обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві / Д. Соломченко // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2004. – № 1. – С. 46-50.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 “Виплати працівникам” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_011
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ЦІНОУТВОРЕННЯ ПРИ РОЗРАХУНКАХ З ПОКУПЦЯМИ

Хоменко А.В., студентка групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Формування ціни на сільськогосподарську продукцію є важливим етапом господарської діяльності підприємства, адже кожен з учасників товарно-грошових відносин намагається отримати максимальну вигоду від здійсненої операції. Тому цінова політика підприємства розробляється з метою збільшення різниці між грошовою оцінкою продукції покупцем та грошовою оцінкою витрат підприємства на виробництво для максимізації прибутків, що зумовлює необхідність розгляду процесу управління ціною політикою підприємства в інтегрованій єдності систем управління, обліку та маркетингу.

Українські сільськогосподарські підприємства використовують переважно витратні методи ціноутворення, які хоч і беруть до уваги основні фактори, що впливають на ціну, проте недостатньо враховують поточну ситуацію на ринку. Тобто, для покупця цінність продукції кожного року та кожного сезону, виходячи з особливостей аграрного виробництва, буде змінюватись. Тому рішення про встановлення ціни необхідно приймати на основ поєднання витратних та маркетингових методів (рис. 1).

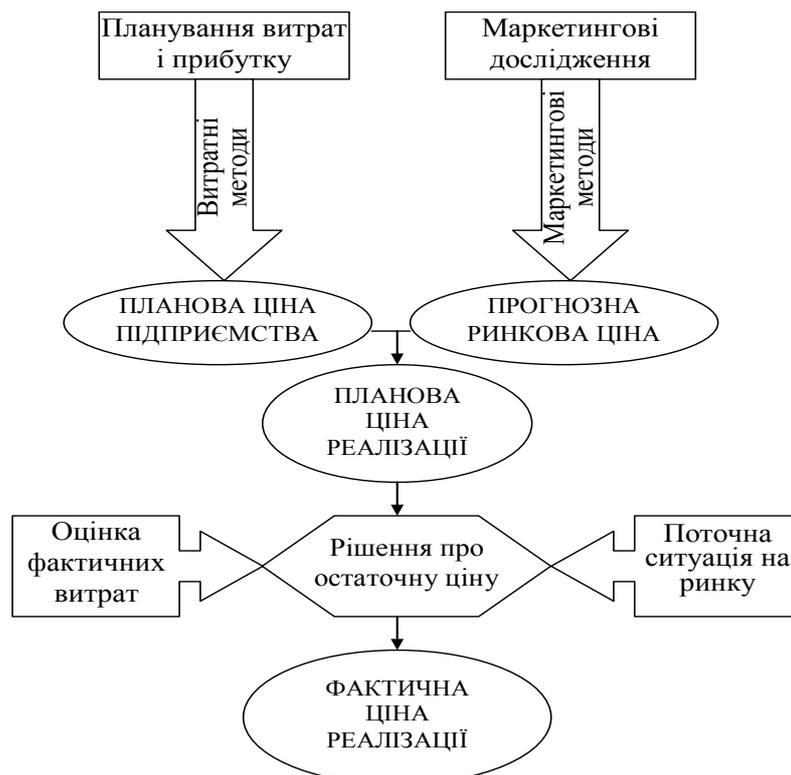

Рис. 1. Модель процесу ціноутворення

Джерело: розроблено з використанням [2]

З другого боку, при встановленні високої ціни, з урахуванням покриття нормативних витрат, на основі маркетингових досліджень, необхідно враховувати споживацькі вподобання покупців. Тобто, продукція повинна відповідати певним якісним характеристикам, яких потребує споживач. Ціну формує також рівень наданих послуг та ділова репутація постачальника, адже питання соціальної відповідальності бізнесу набувають все більшої актуальності. Споживач готовий заплатити вищу ціну за швидкість та зручність при здійсненні розрахунків, специфічність та дефіцитність продукції. Все це забезпечує конкурентні переваги підприємства, лояльне ставлення клієнтів, а, отже, високі ціни на продукцію та прибутковість виробника сільськогосподарської продукції.

Однією з проблем ціноутворення є збільшення залежності суб'єкта господарювання від зовнішніх чинників. Тому зростає актуальність посилення ролі внутрішнього ціноутворення. Апарат управління підприємством повинен здійснювати керівництво підрозділами таким чином, щоб вони мали відносну економічну самостійність з метою врахування індивідуальних результатів діяльності та рівня рентабельності, що надає змогу встановити більш справедливу ціну.

Методика розрахунку внутрішніх цін не повинна суперечити методиці калькулювання собівартості продукції, а бути органічно вбудованою в неї. Оптимальною методикою планування і обліку собівартості продукції є поєднання методів “директ-кост” і “стандарт-кост”.

Планова сума прибутку, що буде включатися до внутрішніх цін підрозділів підприємства, повинна розраховуватися з урахуванням майбутнього розвитку:

$$P_p = KMC_{пл} \times K1_{ц} + ЧП_{пл} - (ДВ_{пл} + КРВ_{пл} \times K2_{ц} + ЧР(С)Ф_{пл} + КРСС_{пл}),$$

де P_p – планова сума прибутку, що буде включатися до внутрішніх цін підрозділів, грн; $KMC_{пл}$ – планова сума коштів для стимулювання працівників підприємства, грн; $K1_{ц}$ – коефіцієнт централізованого використання коштів на матеріальне стимулювання, $ЧП_{пл}$ – плановий чистий прибуток підприємства, грн; $ДВ_{пл}$ – планова сума доходів власників майна підприємства, грн; $КРВ_{пл}$ – планова сума коштів, інвестованих у розвиток виробництва, грн; $K2_{ц}$ – коефіцієнт централізованого використання коштів для розвитку виробництва, $ЧР(С)Ф_{пл}$ – частина планової суми поповнення резервного (страхового) фонду, грн; $КРСС_{пл}$ – планова сума коштів, що будуть спрямовуватися на розвиток соціальної сфери грн.

Таким чином, поєднання внутрішніх витратних та маркетингових методів ціноутворення забезпечать підприємству обґрунтованість цін та не призведе до їх заниження, а, отже, і недоотримання прибутку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артус М. Організація системи цін за умов ринкових відносин / М. Артус, Н. Хижа // Галицький економічний вісник. — 2012. — № 3 (36). — С. 127-133.
2. Бужимська К. О. Вдосконалення методики ціноутворення в системі внутрішнього економічного механізму підприємств молочної промисловості / [Електронний ресурс] / К. О. Бужимська – Режим доступу: <http://librar.org.ua>.

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛОГІСТИКИ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Нікітіна Р.Є., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Конкурентне середовище ринкової економіки вимагає від підприємств застосування нових підходів до планування та управління рухом товарних потоків від виробника готової продукції до споживача, заснованих на принципах логістики. Особливо актуально це питання постає для підприємств аграрного сектору, що зумовлюється особливостями сільськогосподарської продукції.

Однак, впровадження логістичних підходів у практику господарювання підприємств аграрного сектору в Україні відбувається досить повільно. Хоча статистичний матеріал з дослідження використання елементів логістики на них практично відсутній і немає можливості визначити реальні масштаби та значимість цього питання, аналіз офіційних статистичних даних дає підстави стверджувати про низький рівень управління збутовими процесами на сільськогосподарських підприємствах, що негативно позначається на їх прибутковості [1].

Така ситуація значною мірою зумовлена неусвідомленням вітчизняними аграрними підприємствами значення логістики, незнанням її концептуальних основ. Важливим фактором при цьому виступає також відсутність законодавчо-нормативної бази здійснення логістичної діяльності, рекомендацій щодо застосування форм і методів логістики, адаптованих до національного виробництва. Ще однією проблемою є різне тлумачення термінології, коли інституційне уявлення про логістику відрізняється від уявлення тих організацій, які безпосередньо працюють на ринку. Так експерти Транс-Європейської Транспортної Мережі зазначають, що логістика – це управління загальним рухом товарів від місця їх виробництва до кінцевого пункту споживання [2].

Вітчизняне законодавство вживає термін “логістика” у його первісному значенні у правових документах, що стосуються військових операцій, де логістика визначається як метод планування, здійснення переміщення персоналу, засобів та (або) ресурсів.

Інші законодавчі акти, що стосуються транспортної діяльності, оперують поняттями “логістична діяльність”, “логістична схема транспортування вантажів”, “логістичний центр”, однак не наводять їх визначення.

Єдиний вітчизняний законодавчий акт, що містить визначення логістики як методу управління – Наказ Держкомстату України № 361 від 01.10.2008 р. “Про затвердження Інструкції щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-інновація”. В зазначеному документі визначено, що під логістикою слід розуміти планування, контроль та управління транспортуванням, складуванням та іншими матеріальними й нематеріальними операціями, що здійснюються в процесі доведення сировини та матеріалів до виробничого підприємства, внутрішньозаводської переробки сировини, матеріалів і

напівфабрикатів, доведення готової продукції до споживача відповідно до інтересів та потреб останнього, а також передачі, зберігання й обробки відповідної інформації [3]. Разом з тим, в Україні не існує жодного нормативного документа, що регулює логістичну діяльність підприємств, у тому числі збутову логістику.

В Україні чинними є ряд законів і інших законодавчо-нормативних документів, що стосуються діяльності сільськогосподарських підприємств у сфері збуту. Це, зокрема, такі:

1. Податковий кодекс України.
2. Господарський кодекс України.
3. Закон України “Про ціни і ціноутворення”.
4. Наказ Держкомстату “Про затвердження Постійних цін 2010 року на сільськогосподарську продукцію для розрахунку індексу обсягу сільськогосподарського виробництва”.
5. Закон України від “Про оптові ринки сільськогосподарської продукції”.
6. Постанова НБУ “Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті”.
7. Постанова КМУ “Про затвердження Положення про механізм розрахунків під час закупівлі сільськогосподарської продукції і продовольства для державних потреб та їх реалізації з державних ресурсів через біржовий товарний ринок” та ін.

Однак, в жодному з них не вживається термін “логістика” або “збутова логістика”. Законодавчі документи, що безпосередньо регулюють логістику збутової діяльності підприємств, оперуючи цим поняттям, відсутні. Така ситуація унеможливує ефективне та повноцінне використання інструментів логістики в системі управління підприємством, у тому числі і його збутовою діяльністю і вимагає дій держави щодо розробки та прийняття законодавчо-нормативних актів, що регулюватимуть цю сферу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Корженівська Н. Л. Логістика як інструмент підвищення господарювання / Н. Л. Корженівська // Університетські наукові записки. – 2005. – № 4. – С. 359-362.
2. Підтримка інтеграції України до Транс-Європейської Транспортної мережі ТСМ-ТРК7. Міжгалузеві питання. Логістика. Заключний звіт 7.2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ten-t.org.ua>.
3. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-інновація “Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства”, затверджена Наказом Держкомстату № 361 від 01.10.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: <http://zakon4.rada.gov.ua>

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Різун Л.О., магістр групи Б 5/1

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Сьогодні становище аграрного сектору економіки України та перспективи його подальшого розвитку все ще залишаються пов'язаними з нестабільними тенденціями. За таких умов, а саме, складної економічної ситуації в країні, недостатнього рівня банківського кредитування суб'єктів господарювання аграрної сфери, низької конкурентоспроможності та невисокого рівня впровадження інновацій в аграрних підприємствах, ключового значення набуває питання результативності виробничо-господарської діяльності даних суб'єктів господарювання. В основному, результативність діяльності аграрних підприємств відображається у фінансово-економічних показниках, які найбільш точно характеризують їх матеріальне становище та дають уявлення про економічний потенціал їхнього розвитку. Фінансові результати являються основним підсумковим показником, який показує результативність їх діяльності [1].

Формування фінансового результату в аграрних підприємствах переважно відбувається за рахунок їх операційної діяльності, яка у свою чергу в основному формується із сільськогосподарської діяльності. А тому надзвичайно важливим і ключовим питанням є формування фінансових результатів сільськогосподарської діяльності аграрних підприємств, як для власників, так і для держави. Фінансові результати безпосередньо прямо впливають на стабільність, фінансову незалежність та здатність до розширеного відтворення в аграрних підприємствах. Проте й досі питання економічного змісту фінансових результатів залишається неоднозначним у трактуванні та доволі дискусійним.

Важливим є і те, що характер та особливості аграрного виробництва досить суттєво впливають на поняття економічного змісту фінансових результатів сільськогосподарської діяльності. Тобто визначення фінансового результату від сільськогосподарської діяльності аграрного підприємства має свою галузеву специфіку, що підвищує актуальність даного питання.

Одним із ключових об'єктів наукових досліджень у сфері економічної теорії є фінансові результати, які є універсальною категорією щодо оцінки ефективності діяльності.

Визначення сутності фінансових результатів в їх загальноекономічному розумінні визначається їх, як результат порівняння доходів звітного періоду з витратами. В свою чергу, доходи прирівнюються до споживчої вартості виробленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг), а витрати – з фактичною їхньою вартістю (собівартістю). У випадку ефективної виробничо-господарської діяльності фінансові результати проявляються у вигляді прибутків, в протилежному випадку – у вигляді збитків [2].

Сучасна міжнародна практика бухгалтерського обліку в основному виокремлює три головні підходи до трактування поняття фінансових результатів діяльності підприємства:

- різниця між вартістю чистих активів підприємства протягом звітного періоду. При цьому чисті активи підприємства дорівнюють різниці між загальною вартістю майна підприємства та загальною сумою його заборгованостей і додаткових внесків власників;

- різниця між величинами доходів і витрат діяльності протягом звітного періоду;

- результат порівняння величини власного капіталу на початок звітного періоду та на кінець звітного періоду.

Найбільшого поширення в міжнародній практиці набув другий підхід, відповідно до якого фінансовий результат трактується як різниця між доходами та витратами діяльності підприємства, із врахуванням коригувань на суму зміни залишків запасів та незавершеного виробництва за звітний період. Дана тенденція є характерною і для української системи бухгалтерського обліку.

Враховуючи те, що сільськогосподарська діяльність є складовою операційної діяльності аграрного підприємства, а фінансовий результат від цього виду діяльності є лише частиною загального фінансового результату, можна стверджувати, що для визначення фінансового результату від сільськогосподарської діяльності можливо застосувати лише підхід “доходи мінус витрати”. Це, в першу чергу, пояснюється тим, що два інші підходи міжнародної практики передбачають визначення чистих активів та власного капіталу, що є неможливим, оскільки не можна чітко встановити розмір чистих активів або власного капіталу, задіяних у сільськогосподарській діяльності. Таким чином, відповідно до вітчизняної практики бухгалтерського обліку фінансовий результат від сільськогосподарської діяльності – це доходи, що виникають у результаті первісного визнання та/або реалізації сільськогосподарської продукції і біологічних активів, за вирахуванням витрат, пов'язаних з виникненням цих доходів, скоригованих на зміну справедливої вартості біологічних активів на дату балансу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність / Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Малюга // Просвіта. – 2011. – № 3. – С. 48-50.

2. Злупко С. М. Основи розвитку кооперації в Україні: теорія, досвід, перспективи / С. М. Злупко // Регіональна економіка. – 2002. – № 1. – С. 31-46.

ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Побережнюк Г.О., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Для України нарощування виробництва сільськогосподарської продукції має стратегічне значення для підйому національної економіки, тому що при успішному його розвитку створюються умови для подолання кризового стану ряду суміжних галузей.

Управління витратами на сільськогосподарських підприємствах є важливим засобом побудови системи обліку витрат, з урахуванням стратегічних та тактичних цілей і вимог керівництва. Це складний процес, що передбачає не тільки зважену класифікацію, а й систематичний моніторинг фактичних витрат та їх поведінки під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, прийняття рішень щодо поліпшення структури собівартості продукції, ціноутворення [1].

Продукція рослинництва знаходиться у тісному зв'язку з кількісними та якісними характеристиками витрачених ресурсів. Дослідження таких взаємозалежностей є досить трудомістким процесом. Присутня постійна ймовірність витрат як на етапі виробництва, проходження продукції, так і на стадії реалізації [2].

Облік витрат на виробництво продукції рослинництва ведеться за єдиними з іншими галузями народного господарства принципами, однак, як основна галузь сільськогосподарського виробництва, має свої специфічні особливості: сезонний характер, залежність від природних факторів, спеціалізація тощо. Якщо виробництво спеціалізоване на одній групі культур, то облік витрат доцільно вести в цілому для підприємства. У випадку кількох напрямів діяльності, де є окремі види товарної продукції, варто вести деталізований облік за центрами витрат щодо кожного об'єкта обліку з окремого виду продукції [3].

Значну частину основних витрат, що стосуються вирощування сільськогосподарських культур, протягом року неможливо віднести на той чи інший об'єкт калькулювання. Наприклад, витрати здійснюються з початку останніх польових робіт і закінчуються у році, коли отримано врожай, тобто витрати можуть бути понесені в одному звітному періоді, а вихід продукції - у наступному, причому значна частка включених до собівартості продукції витрат припадає на кінець звітного періоду. Відповідно норматив витрат у розрахунку на одиницю продукції може бути проконтрольований лише у кінці оприбуткування продукції [3].

Переважає більшість адміністративних витрат пов'язана з процесом виробництва, тому в сільському господарстві такі витрати логічно відносити на собівартість продукції. В них взагалі не може йти мова про наявність окремої групи витрат, які називаються адміністративними. Лише великі багатогалузеві сільськогосподарські підприємства, які мають переробні промислові підрозділи, можуть виділяти адміністративні витрати. Це обґрунтовується тим, що

собівартість має бути реальною, включати прямі і непрямі витрати, що забезпечують виробництво. Інакше вона не може ефективно використовуватися при прийнятті управлінських рішень, що негативно впливає на економіку підприємства.

Вивчення складу статей витрат рослинництва показало, що в різних підприємствах він не однаковий. Дослідження підтверджують, що недоцільно централізовано встановлювати назви статей, по яких ведеться облік. Підприємству має надаватися право самостійно вирішувати питання про обґрунтування складу статей витрат.

Підсумовуюче сказане, можна виділити такі особливості обліку витрат на виробництво продукції рослинництва:

1. Облік витрат виробництва в рослинництві побудовано таким чином, щоб мати змогу щомісячно узагальнювати витрати на окремі види робіт за культурами або однорідними групами, а по завершенні року обчислювати фактичну собівартість одержаної продукції.

2. Собівартість зерна, кормів й іншої продукції встановлюють лише після збирання врожаю, зазвичай наприкінці року, на відміну від продукції промислових підприємств, яку здебільшого калькують щомісячно.

3. Продукцію оприбутковують і списують впродовж року за плановою собівартістю, коригують за фактичною собівартістю лише після складання звітних калькуляцій по завершенні року.

Варто відмітити, що така галузь як рослинництво має свої особливості накопичення та аналізу витрат в залежності від розміру, організаційних особливостей конкретного підприємства. Вміло організований облік витрат продукції рослинництва, повинен забезпечити оперативне, достовірне та повне надходження інформації щодо кількості та вартості одержаної продукції (виконаних робіт і наданих послуг), трудових, матеріальних та грошових витрат на виробництво продукції по підприємству в цілому та окремих його структурних підрозділах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Юрківський О. Й. Роль управлінського обліку в підвищенні ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств / О. Й. Юрківський // Економіка АПК. - 2004. - №1.- С.93-95.

2. Моссаковський В. Про управлінський облік / В. Моссаковський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - № 10.- С. 37-44.

3. Хомяк Р. Л. Бухгалтерський облік в Україні / Р. Л. Хомяк, В. І. Лемішевський // Навч. Посібник.- 6-те вид., доп. і перероб. - Львів: Національний університет “Львівська політехніка” (Інформаційно-видавничий центр “ІНТЕЛЕКТ+” Інституту післядипломної освіти), “Інтелект - Захід”, 2007. – 1200 с.

УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНОЮ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В УМОВАХ КРИЗИ

Богата І.І., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

Миколаївський національний аграрний університет

У процесі здійснення виробничої та комерційної діяльності в підприємства виникає дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями продукції, акціонерами, персоналом, бюджетом і позабюджетними фондами тощо. В умовах кризи неплатежів особливо зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного її повернення та попередження безнадійних боргів. Отже, постає актуальне питання щодо розробки нової методики управління поточною дебіторською заборгованістю.

Дослідженню проблеми дебіторської заборгованості присвячено праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, зокрема: Ф.Ф. Бутинця, О.С. Бондаренко, С.Ф. Голова та ін. У цих працях розкриваються більшою мірою загальні аспекти формування дебіторської заборгованості та її оцінки, а тому детальне вивчення питання дебіторської заборгованості давно є на часі.

Згідно з П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість” дебітори – це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [1]. Відповідно, дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємства на певну дату.

Виникнення дебіторської заборгованості – це об'єктивний процес, який зумовлений існуванням ризиків при проведенні взаєморозрахунків між контрагентами за результатами господарської операції. Проте на її розмір та структуру впливає ряд факторів, які можна поділити на дві основні групи: зовнішні та внутрішні [3].

Управління дебіторською заборгованістю — це інтегрований процес планування, організації, координації, мотивації та контролю за станом дебіторської заборгованості, який необхідний для досягнення цілей підприємства. Управління цим процесом передбачає прийняття управлінських рішень щодо протилежних процесів: зменшення безнадійної дебіторської заборгованості з одного боку, і зростання обсягів реалізації — з іншого.

Зовнішні фактори практично не залежать від діяльності підприємств і обмежити їх вплив досить складно. Внутрішні – залежать від того, наскільки організовано управління дебіторською заборгованістю в межах діяльності підприємства.

В умовах кризи неплатежів особливо зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного її повернення та попередження безнадійних боргів. При цьому слід пам'ятати, що політика управління дебіторською заборгованістю є одночасно складовою не лише фінансової, а й маркетингової стратегії підприємства. Адже шляхом пом'якшення умов розрахунків з покупцями продукції можна розширити обсяги її реалізації і тим

самим збільшити доходи і прибутки від основної діяльності.

У процесі здійснення різноманітних виробничих та комерційних операцій у підприємства може виникати дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями продукції, персоналом, власниками, бюджетом та позабюджетними фондами. В умовах кризи в Україні досить велика кількість підприємств та організацій опинилася в скрутному становищі, маючи досить велику проблему неплатежів, погіршення ліквідної позиції та фінансового стану, а іноді й реальної загрози банкрутства підприємства. Ефективне управління дебіторською заборгованістю буде слугувати однією з головних умов підтримки необхідного рівня ліквідності і платоспроможності вітчизняних підприємств.

Дебіторська заборгованість покупців – це фактично безвідсоткова позика контрагентам. Її рівень визначається підприємством за умовами розрахунків зі своїми клієнтами. Якщо ці умови є суворими, то зменшується обсяг реалізації продукції через те, що покупці не мають можливості придбати товар в кредит і, відповідно, зменшується величина дебіторської заборгованості за рахунками клієнтів [4]. З іншого боку, якщо розрахункові умови послаблюються, з'являється більше замовників, зростає товарооборот і сума дебіторської заборгованості.

Наслідки фінансової кризи, які відчують тим чи іншим чином практично всі суб'єкти господарювання в Україні, вимагають пошуку принципово нових підходів до управління дебіторською заборгованістю підприємств. Комплексне вирішення проблеми оптимізації її структури, а також прискорення терміну її погашення можливе за допомогою диверсифікації покупців продукції, суворого планування заборгованості, постійного її моніторингу та застосування сучасних форм її рефінансування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаренко О. С. Сучасні підходи до обліку дебіторської заборгованості / О. С. Бондаренко / Інвестиційна політика та досвід. – 2009. – № 18. – С. 36-39.
2. Боровицька О. В. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємств в кризових умовах / О. В. Боровицька // Режим доступу: <http://intkonf.org/borovitska-ov-mehanizm-upravlinnya-debitorskoju-zaborgovanistyju-pidpriemstv-v-krizovih-umovah/>
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік / Ф.Ф. Бутинець. – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2011. – 300 с.
4. Голов С. Ф. Фінансовий облік / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко та ін. – К. : Лібра, 2010 р. – 976 с.

НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТАХ

Попова О.В., магістр групи Б 5/1

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

Миколаївський національний аграрний університет

На сучасному етапі економічного життя України для успішного функціонування підприємства мало лише наявних ресурсів (фінансових,

матеріальних, трудових), потрібно ще вміти ними розпоряджатися, управляти з ефективністю. За умов вітчизняної економіки управління базується на централізованому прийнятті рішень. В сучасних кризових умовах ефективний розвиток економіки потребує впровадження на підприємствах адекватного управління, яке б відповідало ринковим умовам.

Необхідність формування системи управлінського обліку є надзвичайно суттєвою, адже лише фінансовий облік не може повною мірою і в будь-який час задовольнити інформаційні потреби керівництва про економічний стан підприємства для подальшого прийняття ними рішень. Управлінський облік зорієнтований саме на керівника підприємства та призначених виконувати його функції осіб й на зовнішніх користувачів звітності, які насамперед цікавляться отриманими загальними фінансовими результатами, фінансовим станом на певну дату. Фінансовий облік надає дані про факти, господарські операції, які вже сталися і на які вплинути вже не має можливості.

Запровадження управлінського обліку на підприємствах України викликане часом і економічними умовами господарювання, а ефективність його доведена практичним досвідом окремих вітчизняних та зарубіжних підприємств.

Головною метою управлінського обліку є забезпечення окремих користувачів необхідною для них інформацією, за допомогою якої вони зможуть прийняти адекватні економічні рішення. Користувачам необхідна вибіркова інформація про ті чи інші сторони діяльності підприємства. Для кредиторів важливо знати платоспроможність, акціонерів – прибутковість, банків ліквідність підприємства. Тому зрозуміло, що для різних груп користувачів треба забезпечити різну інформацію.

Управлінський облік не регламентується і його організація та методологія залежать від потреб системи управління, тому для проектування підсистеми управлінського обліку необхідно визначити потреби управлінських служб. Як правило, управлінський облік доцільно організувати на великих та середніх підприємствах, які мають складну структуру, значний асортимент сировини, продукції тощо.

Практична сторона застосування управлінського обліку ставить перед керівництвом підприємства конкретні задачі організаційного характеру, пов'язані з визначенням цілей і задач, виду і періодичності надання інформації центрів відповідальності, формуванням системи контролю за повнотою, вірогідністю та оперативністю надання звітності, необхідність застосування інформаційних технологій тощо, а управлінський облік служить засобом досягнення намічених підприємством цілей. Більш того, через різке загострення конкурентних відносин, як на світових, так і на вітчизняних ринках вирішальним фактором, який визначає можливість подальшого існування і розвитку підприємства, є саме ефективність системи управлінського обліку.

На шляху впровадження управлінського обліку є деякі проблеми, які полягають в необхідності організаційних заходів для його впровадження. Перешкодою поширення управлінського обліку в країні залишається відсутність чіткого визначення переліку складових цього обліку. Завдяки управлінському обліку бухгалтер за потребою, крім власне обліку та калькулювання собівартості

продукції, займається нормативним плануванням, економічним аналізом та підготовкою управлінських рішень.

Отже, при постановці управлінського обліку необхідно вирішити такі завдання:

1. Розробити фінансово-організаційну структуру підприємства, яка б дозволяла виділяти центри відповідальності.

2. В положення про облікову політику підприємства ввести інформацію про вибрану форму ведення управлінського обліку.

3. Розробити склад управлінської звітності.

4. Розробити методи управлінського обліку витрат і калькуляції собівартості.

5. Розробити управлінський план рахунків і моделі типових господарських операцій.

6. Здійснювати набір та належну підготовку фахівців з управлінського обліку [1].

Існує багато переваг ведення управлінського обліку на підприємствах, зокрема:

- кваліфікована підготовка оперативних даних для прийняття стратегічних рішень;

- формування, контроль і корегування системи бюджетного планування на підприємстві;

- аналіз і розрахунок альтернативних варіантів дій для прийняття вірного управлінського рішення;

- контроль за центрами відповідальності, що призведе до підвищення прибутковості та адекватного оцінювання діяльності підрозділів підприємства;

- збір, аналіз і надання інформації для оцінки і контролю за діяльністю суб'єкта господарювання [2].

Виходячи з вище сказаного, можна зробити висновок, що управлінський облік є ефективним інструментом управління, тому що створює конкурентні переваги в ринковому середовищі, а саме, забезпечує підприємство необхідною інформацією. Система управлінського обліку задовольняє інтереси ефективного управління, тому рішення про доцільність його ведення керівник організації ухвалює, виходячи з того, як він оцінює затрати та отримані вигоди від його функціонування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Засадний Б. Управлінський облік: шлях до ефективного управління / Б. Засадний // Справочник економіста. – 2009. – № 1-2. – С. 85-90

2. Карась Г. Як головбуху організувати управлінський облік / Г. Карась // Головбух. – 2008. - № 16. – С.47-51.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Радько Д.А., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах фінансової кризи, яка характеризується великим коливанням факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, загрозами його фінансових інтересів з боку окремих суб'єктів господарювання, високим рівнем фінансових ризиків, одним з актуальних напрямів управлінської діяльності підприємства є забезпечення його життєдіяльності. Однією зі складових останньої є фінансова безпека підприємства.

Фінансову безпеку підприємства досліджують як основний елемент та умова системи його економічної безпеки. На жаль, поняття «фінансова безпека» як самостійний об'єкт управління в літературі поки що не має гідного висвітлення.

Не існує єдиного загального визначення поняття «фінансова безпека» як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Є низка формулювань цього поняття на рівні державної безпеки, які розкривають його суть і дають підхід до терміну «фінансова безпека підприємства».

Так, К. С. Горячева акцентує на тому, що фінансова безпека підприємства виявляється у наявності такого фінансового стану, який характеризується збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до загроз, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатнім обсягами фінансових ресурсів, а також забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи [2].

М. Ю. Погосова, В. С. Лебедева акцентують увагу на тому, що фінансова безпека підприємства – це складова економічної безпеки підприємства, яка являє собою такий стан підприємства, що:

- забезпечує оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства;
- дозволяє самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію;
- забезпечує оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства;
- дозволяють ідентифікувати небезпеки та загрози стану підприємства та розробляти заходи для їх вчасного усунення;
- має бути оцінена якісними та кількісними показниками, які мають граничні значення [3].

В. В. Шелест стверджує, що фінансова безпека підприємства – це такий фінансовий стан, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх впливів, дозволяє забезпечити ефективну діяльність підприємства за рахунок оптимального залучення майна, переданого установниками в управління в довгостроковому періоді.

Н. С. Самбуріна вважає, що фінансова безпека підприємства – це стан захисту від загроз, що виникають у процесі його розвитку та функціонування, як суб'єкт фінансових відносин.

На наш погляд, І. А. Бланк подає найбільш комплексний підхід до визначення поняття “фінансова безпека підприємства” та виокремлює такі його характеристики:

- фінансова безпека підприємства є основним елементом системи його економічної безпеки, в загальному складі елементів економічної безпеки;
- фінансова безпека є системою кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, що в комплексі відображають рівень його фінансової захищеності;
- об'єктом забезпечення фінансової безпеки є сформована система пріоритетних фінансових інтересів підприємства, що потребують захисту в процесі фінансової діяльності;
- фінансова безпека підприємства є системою, що забезпечує стабільність вадливих фінансових пропозицій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів [1].

Виходячи з проведеного аналізу поглядів науковців стосовно визначення поняття “фінансова безпека”, фінансову безпеку підприємства слід досліджувати, як діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва в поточній та стратегічній перспективах.

Таким чином, фінансова безпека є універсальною категорією, яка відображає захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосовуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
2. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 “Економіка, організація і управління підприємствами” / К. С. Горячева – К. : Інститут економіки і прогнозування НАН України, 2006. – 20с.
3. Погосова М. Ю. Аналіз методичного забезпечення оцінювання фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / М. Ю. Погосова, В. С. Лебедева // Экономические науки. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com>.

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ІСНУВАННЯ МОНЕТИ 25 ЦЕНТІВ США

Попович Н.С., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Бурковська А.В.

Миколаївський національний аграрний університет

В наш час особливим товаром загальною еквівалентною формою вартості інших товарів є гроші. Сучасна ринкова економіка використовує різні форми грошей, виникнення яких пов'язане з тривалим розвитком суспільного обміну. За критерієм матеріально-речового змісту розрізняють дві групи носіїв грошових властивостей: повноцінні (товарні та металеві) і неповноцінні (паперові та кредитні).

Металеві гроші спочатку з'явилися як шматки металу різної форми та ваги. Для цього використовувалися звичайні метали – залізо, мідь, бронза, срібло, золото. В зручності металевих грошей відбувається такі якості, як однорідність, портативність, транспортабельність, довговічність, одноманітність тощо [1].

Монета (лат. moneta) – грошовий знак, виготовлений з металу (золота, срібла, міді або сплавів) встановлених законом ваги і форми, що використовується як засіб грошового обігу та платежу. Змінювалася сама форма монет: квадратні, круглі, овальні, неправильної форми. Монета виявилася найдосконалішою формою повноцінних грошей [1].

Протягом своєї історії Американський монетний двір випустив безліч різноманітних нумізматичних серій монет. В останні роки досить популярні стали нові нумізматичні серії “Штати США”, їх логічне продовження “Території США” (1/4 долара або 25 центів) [2].

25 центів США – монети США номіналом в 25 центів, які карбуються з 1796 року по сьогоднішній день мають безліч різновидів. З 2010 року карбуються 25-центові монети із зображенням на аверсі бюста Вашингтона, а на реверсі – Національних парків США [2].

Вперше 25-центові монети США були викарбовані в 1796 році. Аж до 1964 року випускалися зі срібла, а з 1965 – з мідно-нікелевого сплаву. На аверсі монет до 1932 року зображувалися жінки, що символізують Свободу. Реверс всіх срібних 25-центових монет містив зображення білоголового орлана – геральдичного символу США. Зображення орлана було обов'язковим за законом, який передбачав його наявність на будь срібній монеті США номіналом більш ніж 10 центів. Всі монети після 1866 року також містять девіз “IN GOD WE TRUST”. Його поява пов'язана з тим, що в кінці Громадянської війни в США у зв'язку з загострилися релігійними почуттями багатьох американців, що втратили родичів, або втомлених від воєнних поневірянь, 3 березня 1865 був прийнятий закон, згідно з яким всі срібні монети номіналом більше 10 центів і золоті – більше 3 доларів повинні містити девіз “IN GOD WE TRUST” [3].

На реверсі кожної монети один з 50 штатів прославляється зображенням сцени з його унікальної історії, традицій і символів. Варіанти малюнків для монети зазвичай створюються жителями штату і остаточний варіант вибирається урядом штату. Четвертаки випускаються в тому ж порядку, в якому відбувалося

входження штатів в союз. З 1999 по 2009 роки випускалися 25-центові монети 50 штатів і територій США. У 2010 запущена програма з карбування 25-центових монет із зображенням Національних парків США [3].

Згідно первісного закону 1997 року, який дозволив програму 50 State Quarters, якби федеральний округ, або будь-яка з територій або Співдружності націй, стали штатами до 2009 року, то в честь нового штату в 2009 році карбували б свою монету. Однак деякі підлеглі Сполученим Штатам території (зокрема Гуам та Пуерто-Ріко) попросили для себе окремі четвертаки, хоч вони і не є штатами. У грудні 2007 року Джорджем Бушем був підписаний закон, за яким, у 2009 році в рамках програми, будуть випущені шість додаткових монет. Вони будуть присвячені Округу Колумбія і підлеглим США територіям - Пуерто-Ріко, Віргінських островах, Східне Самоа, Гуам та Північних Маріанських островів [3].

Двадцятіп'ятицентовікі із зображенням національних парків США, двадцятіп'ятицентовікі "Прекрасна Америка" (англ. America the Beautiful Quarters) – серія пам'ятних монет номіналом в 25 центів (квотер, одна четверта частина долара, чверть долара, четвертак), які заплановані до карбування Монетним двором США з 2010 по 2021 рік. Програмою передбачена щорічна (за винятком 2021) чеканка п'яти видів монет із зображенням Національних парків або інших природних об'єктів (по одному для кожного штату, федерального округу і території). Черговість залежить від порядку, в якому вони були затверджені у своєму статусі. На аверсі монет серії буде зображений Джордж Вашингтон у відновленій версії зображення, що використовувався для Четвертак 1932-1998 рр. На реверсі монет серії будуть зображуватися Національні парки або інші природні об'єкти [3].

На протязі більше 200 років монети Сполучених Штатів Америки є популярними предметами колекціонування. Їх збирають нумізмати самої Америки і їхні колеги зі всього світу. Відомі сім'ї, де з покоління в покоління різні монети країни, багато з яких тепер є раритетами. На сьогодні колекція монет стає не лише хобі, а й можливістю отримання заробітку в майбутньому. Адже з кожним роком вартість монет зростає, будь-яку монету можна обміняти на іншу, для поповнення колекції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Форми грошей та їх еволюція // 2011. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pidruchniki.ws>.
2. Монети США відображення історії // 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.us-coins.ru>.
3. Квотер п'ятдесяти штатів // 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.usa-info.com.ua>

КОЛЕКЦІОНУВАННЯ МОНЕТ ЯК СПОСІБ ІНВЕСТУВАННЯ

Ганжа В.В., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Бурковська А.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сьогодні колекціонування являє собою не лише певну діяльність, в основі якої лежить збирання колекції з однорідних предметів. Це також один із хороших способів інвестування грошей. Нумізмати́ка – цікаве хобі, що дає можливість не просто формувати колекції, але й розширювати кругозір, вивчати історію і як наслідок пізнавати світ.

Збирання старовинних монет – добрий спосіб інвестувати в майбутнє, адже з кожним роком вартість цих скарбів лише зростає. Крім вартості металу, монети містять певну історичну та художню цінність. Взагалі інвестиційна цінність монет, як і інших інвестиційних інструментів залежить від поточного попиту на інвестиційному ринку. Для того, щоб здійснити найбільш правильне інвестування необхідно визначитись із різновидами монет. На сьогодні існує два види монет: інвестиційні монети та колекційні монети. Усі вони чеканяться із золота, срібла, платини та інших металів.

Однак, інвестиційна монета являє собою монетоподібний зливочок із дорогоцінного металу вищої проби з визнаною вагою і чистотою (випущений одним із монетних дворів досить великою кількістю), який має тематику, як правило, не прив'язану до дати, події або явища і є інструментом для інвестицій. Ціна інвестиційних монет зазвичай складається з ціни дорогоцінного металу плюс 3-40 % за роботу залежно від ваги і якості. Інвестиційні монети важать мінімум унцію.

Колекційні монети – це монети з обмеженим накладом, не обов'язково найвищої проби, проте з більш значущою тематикою, як правило, прив'язаною до дати, події або явища. Вони дорожчі, проте повноцінного інвестиційного потенціалу не мають, оскільки через свою специфіку не є достатньо ліквідним товаром [1].

Загалом, обидва різновиди монет є монетами, в які варто інвестувати. Як колекційні, так і інвестиційні монети можна придбати в банках України, а також в спеціальних нумізматичних магазинах, а також в приватних колекціонерів. Слід відмітити, що прибуток від продажу інвестиційних монет в Україні не оподатковується, а от колекційні монети – це предмет турботи збирачів ПДВ. На жаль, в Україні спостерігаються значні труднощі з продажем, у зв'язку з відсутністю монетного ринку, як такого. Найчастіше мінімальна різниця в цінах купівлі і продажу монети може становити 50-60 %. Однак, це не є досить вагомою причиною у відмові від інвестування [2].

Для того, щоб здійснити вдале інвестування в монети необхідно враховувати такі деталі:

1. Тираж монети. Чим менше тираж монети, тим більше шансів на подальше подорожчання. Для українських виробів невеликим по сріблу вважається тираж до 5 тисяч, по золоту – до 3 тисяч.

2. Якість виготовлення монети.

3. Тематика монети. Чим цікавіше подія або зображена особистість, тим більше шанс подальшого підвищення вартості колекційної монети.

4. Вага монети. Вага великої ролі не відіграє. Та все ж таки треба пам'ятати для прикладу: що так звані інвестиційні монети, важать мінімум 1 унцію.

5. Купивши монети, треба подбати про їх зберігання, оскільки будь-які пошкодження можуть істотно вплинути на ціну.

Найкраще традиційно зберігається золото, а срібні монети швидко втрачають свій товарний вигляд. Купуючи монету найвищої якості із дзеркальною поверхнею (із так званою якістю пруф), важливо не торкатися її поля – втрата чистоти дзеркала істотно зменшує цінність монети. Якщо монета, в яку Ви заінвестували свої гроші, втратить свій початковий зовнішній вигляд, наприклад, сильно потемніє або подряпається, в банках при покупці їх взагалі можуть не узяти [3].

Через доступність різноманітної інформації щодо інвестування серед інвесторів стало більше людей з не дуже високим рівнем початкового капіталу для інвестицій. Як свідчить українська статистика, до 15 % нових інвесторів освоїли і активно використовують інвестування в монети із дорогоцінних металів. Монети із золота і срібла для багатьох стали надійним заміном долара та євро [4]. Звичайно ж, золото чи срібло теж змінює свою ціну в залежності від попиту. Але найголовніше в інвестиціях в золото та срібло те, що вони завжди будуть мати реальну вартість на відміну від папірців під назвою "гроші". Наприклад, стосовно інвестицій в срібні монети, то динаміка росту цін на срібло протягом 2010 та 2011 років радує всіх інвесторів, котрі пов'язали свої інтереси із цим благородним металом. Ріст ціни на срібло складає 60 % річних [4].

Колекціонування, як один з видів хобі, дає людині можливість розважитися, розслабитися, урізноманітнити своє повсякденне життя. Але все ж таки, колекціонування може стати не тільки розвагою та хобі, а й непоганим засобом заробітку. Прибуток від інвестицій в цю справу є соліднішим проти багатьох банківських депозитів, адже вартість монети з кожним роком зростає. Отримати прибуток можна лише в тому разі, коли Ви будете володіти необхідною інформацією, аби уникнути підробок та не втратити гроші.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Колекціонування монет // 2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.investycii.org>.

2. Інвестування в монети // 2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.investycii.org>.

3. Інвестування в монети // Лебедь Х. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.investycii.org>.

4. Колекціонування. Як правильно інвестувати в монети // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dilovagorodenka.at.ua>

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ

Збарська І.В., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Проблема організації та функціонування центральних банків на сьогодні є однією з ключових у дослідженні макроекономічних та інституційних процесів. Це обумовлюється насамперед тим, що прийняття тих чи інших рішень у сфері валютної політики суттєво визначає напрям економічного розвитку країни.

Механізм формування та реалізації валютної політики передбачає визначення і виділення двох основних груп детермінант його ефективності: економічних та інституційних. До економічних детермінант слід віднести структурні особливості національної економіки, при яких реалізація валютної політики стає ефективною.

До інституційних детермінант правомірно віднести як правові, так і організаційні аспекти формування та реалізації валютної політики. Аналіз досліджень, присвячених проблемам монетарної політики центрального банку, дає можливість стверджувати, що для проведення ефективної валютної політики як складової монетарної, необхідні три ключових умови: незалежність центрального банку, відповідальність за проведення валютної політики, інформаційна відкритість і посилення ролі центрального банку у досягненні її кінцевих цілей.

Щодо основних факторів незалежності центрального банку, то серед них виділяють: 1) наявність чітко сформульованої пріоритетної цілі; 2) самостійність у виборі інструментів досягнення цілі; 3) заборону фінансування бюджету і прямого кредитування уряду, у тому числі операцій із державними цінними паперами на первинному ринку; 4) порядок призначення та звільнення керівного складу, що забезпечує неможливість тиску на відповідних осіб; 5) чіткі та прозорі механізми поведінки в ситуації, коли виникає конфлікт інтересів центрального банку і уряду; 6) порядок фінансування центрального банку, який не залежить від його політики [1, с. 31].

Цільова незалежність означає право центрального банку самостійно визначати свою ціль. Інструментальна незалежність передбачає самостійність у виборі інструментів для досягнення зазначеної цілі.

Якщо говорити про незалежність центрального банку, то наділення його багаторівневою автономією є політичним рішенням. Хоча цільова та інструментальна незалежність і передбачає, що центральний банк не має будь-яких організаційно-правових обмежень для здійснення своєї діяльності, проте на практиці його незалежність обмежується бюджетно-податковою політикою уряду, яка повинна координуватися з грошово-кредитною та валютною політикою банку. Беручи це до уваги, деякі науковці у своїх дослідженнях пропонують розглядати незалежність центрального банку у таких двох аспектах: політична та економічна незалежність [2, с. 4]. Політична незалежність

визначається ступенем втручання уряду у діяльність центробанку, а економічна – умовами кредитування банком державного бюджету та його контролем за діяльністю комерційних банків.

Іншою умовою ефективної валютної політики є відповідальність за її проведення та публічність, тобто інформаційна відкритість центрального банку. Під інформаційною відкритістю розуміється публікація інформації щодо позитивних і негативних рішень та показників, які впливають на макроекономічну ситуацію в країні. Зокрема до них відносять:

- публікації спеціальних звітів з окремих аспектів діяльності (про інфляцію, грошово-кредитну та валютну політику, фінансову стабільність тощо);
- публікації протоколів засідань органів управління центральних банків та/або результатів голосування їхніх членів;
- публікації статистичних даних, які формуються центральними банками;
- публікації наукових досліджень, які проводяться центральними банками;
- виступи керівництва центральних банків із доповідями та повідомленнями перед суспільством;
- проведення прес-конференцій (у тому числі Інтернет-конференцій);
- розповсюдження прес-релізів та іншої інформації за допомогою засобів масової інформації;
- інтерв'ю керівництва центральних банків, проведені журналістами.

Кожний із наведених комунікаційних каналів має свої переваги та недоліки. Комплексне їхнє використання дозволяє центральним банкам надавати інформацію всім суб'єктам суспільства. При цьому до загалу може доводитися інформація про різні аспекти діяльності центрального банку, в тому числі про цілі, завдання та інструменти грошово-кредитної та валютної політики, стан платіжного балансу, рівень розвитку платіжної системи тощо [3, с. 274].

Таким чином, наявність достовірної та повної інформації про валютну політику Національного банку сприятиме підвищенню передбачуваності його діяльності для учасників фінансового ринку і формуванню у них правильних очікувань щодо майбутніх дій банку. У свою чергу зниження невизначеності на фінансовому ринку зумовить зменшення витрат у здійсненні валютних операцій для всіх учасників ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Козюк В. В. Трансформація центральних банків в умовах глобалізації: макроекономічні та інституціональні проблеми / В. В. Козюк. – Тернопіль: Астон, 2005. – С. 31.
2. Каллаур П. Транспарентность как один из важнейших принципов деятельности центрального банка // Банкаускі веснік. – 2007. – № 6. – С. 4.
3. Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України / відп. ред. акад. НАНУ В.М.Геєць. – К. : УБС НБУ, 2008. – С. 274.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Кореновська Ю.Д., студентка групи Б 3/1
Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.
Миколаївський національний аграрний університет*

В умовах ринкової економіки зростає роль цінової політики, що обумовлено загостренням конкурентної боротьби, активізацією консюмеристського руху. При цьому підвищується важливість управлінських рішень з цін, оскільки ціни значно впливають на кінцеві фінансові результати і ринкове становище підприємства. Водночас, цінова політика вітчизняних підприємств доволі часто ще здійснюється безсистемно та некваліфіковано. Так, підприємства використовують витратний підхід до ціноутворення; при формуванні цін не враховуються попит покупців і ціни конкурентів; ціна використовується без зв'язку з іншими елементами комплексу маркетингу; ціни не пристосовані до змін ринкової кон'юнктури. Це обумовлює необхідність переходу від традиційного до якісно нового підходу у процесі формування цінової політики підприємств – підходу, заснованому на концепції маркетингу.

В умовах ринку прийняття цінових рішень на підприємстві ускладнюється, що може бути пов'язано з існуванням ряду проблем у сфері цінової політики. Так, до таких проблем належать:

- відсутність стратегічного підходу в ціноутворенні;
- недосконалість інформаційного забезпечення процесу ціноутворення;
- відсутність (або недієвість) маркетингових досліджень як основи для прийняття цінових рішень;
- низький рівень оцінки факторів ціноутворення;
- відсутність комплексної оцінки цінової чутливості споживачів;
- ігнорування моніторингу цін конкурентів у процесі розробки цінової політики;
- необґрунтований вибір цілей ціноутворення;
- відсутність єдиного підходу до механізму ціноутворення на підприємствах;
- використання затратного підходу в ціноутворенні;
- несвоєчасність та недієвість заходів щодо коригування цін [1, с. 49-52].

Існуючі в даний час проблеми у сфері ціноутворення знижують, як ефективність діяльності підприємств у цілому, так і дієвість цінової політики підприємств зокрема. Це, у свою чергу, обумовлює необхідність пошуку й утвердження нового підходу до процесу формування цінової політики підприємств. Суспільне визнання товар одержує на ринку за допомогою механізму цін. Ціни оперативно реагують на нестачу і надлишок товарів на ринку, заохочуючи виробництво (пропозицію) та обмежуючи попит (споживання) або навпаки. Основними умовами ринкового ціноутворення є:

- формування державою правової основи, що забезпечує функціонування ринкової економіки;

- економічна самостійність ринкових суб'єктів господарювання;
- встановлення взаємозв'язків між суб'єктами ринку на комерційній основі;
- використання юридичних норм для економічного регулювання;
- достатня свобода при визначенні цін;
- наявність конкуренції [2, с. 45-50].

Найбільш поширеною позицією вчених є розгляд процесу формування цінової політики з погляду багатоетапного підходу. При цьому різні автори підходять до визначення кількості, послідовності та змісту етапів цінової політики по-різному. Вивчення наукових підходів до визначення етапів формування цінової політики на підприємстві дозволяє відзначити, що більшість авторів дотримуються однакової точки зору в даному питанні. Так, вони виділяють шість основних етапів формування цінової політики (при цьому в однаковій послідовності): встановлення цілей ціноутворення, визначення попиту, оцінка витрат, аналіз цін і товарів конкурентів, вибір методу ціноутворення, встановлення остаточної ціни.

Так, в умовах ринку, пов'язаних із посиленням впливу факторів ризику, виникає об'єктивна необхідність у систематичному аналізі цінових ризиків у процесі формування цінової політики. При цьому підвищується значимість заходів з контролю за реалізацією цінової політики, а також оцінки ступеня досягнення цілей ціноутворення [3, с. 142-150].

Однією з основних проблем в галузі цінової політики вітчизняних підприємств є недосконалість її інформаційного забезпечення. Водночас, систематичний збір і аналіз інформації виступають необхідною умовою прийняття оптимальних рішень з цін. При прийнятті рішень щодо встановлення цін необхідно аналізувати такі види інформації: про ринок у цілому, про конкуренцію на ринку, про ціни, про урядову політику, про виробництво і витрати, про обсяги збуту товарів і прибутку. Негативним моментом викладеного підходу є ігнорування такого важливого в сучасних умовах виду інформації, як інформація про покупців. Інформаційне забезпечення процесу ціноутворення в підприємстві можна визначити як систему збору та обробки даних, що дозволяють проаналізувати вплив факторів цінової політики і прийняти обґрунтоване цінове рішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безкоровайна С. В. Дослідження підходів до формування цінової стратегії підприємства / С. В. Безкоровайна // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 2 (20). – С. 49-52.
2. Волошенко А. В. Визначення та принципи цінової політики України / А. В. Волошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 12. – С.45-50.
3. Покатаєва О. В. Державна регуляторна політика щодо механізму ціноутворення на товари і послуги для населення / О. В. Покатаєва // Держава та регіони. Серія. Економіка та підприємництво. – 2009. – № 3. – С. 142-150.

ЩОДО СУТНОСТІ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВ

Кулик Т.В., студентка групи Б 6/6

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.,

Миколаївський національний аграрний університет

Основною метою діяльності будь-якої підприємницької структури є одержання найбільшого прибутку, що безпосередньо залежить від величини отримуваних доходів. А отже, доходи підприємства незалежно від галузі діяльності, форми власності та інших факторів набувають особливо важливого, ключового значення. Категорія доходу є однією з найскладніших в економічній науці. Вона була предметом широких дискусій серед представників різних економічних шкіл та напрямків, яка знаходить своє відображення і в наукових працях багатьох сучасних дослідників.

У сучасних умовах цей термін починає набувати ширшого значення: по-перше – як основне джерело прибутку (чистого доходу); по-друге – як складна за структурою категорія, що вимагає теоретичного й методологічного уточнення.

Тлумачення категорії доходу підприємства у науковій літературі базується загалом на двох принципових підходах, які визначають його зміст у широкому й вузькому розумінні. Своєю чергою, широке розуміння змісту цього поняття охоплює економічний та бухгалтерський підхід до його визначення.

Підґрунтям економічного підходу щодо визначення поняття доходу є термін “виручка”, тобто обсяг продажу виробленої підприємством продукції (робіт, послуг). Інколи цей термін ототожнюється з поняттям “дохід підприємства”, що містить з останнього такі притаманні йому елементи, як отримана орендна плата (під час надання основних засобів в оренду), роялті (отримані підприємством платежі за використання його інноваційного продукту тощо), дивіденди та відсотки зі сформованого підприємством портфеля фінансових інвестицій у цінні папери сторонніх організацій тощо.

Дохід підприємства як економічна категорія, своєю чергою, також спирається на два базових підходи щодо визначення його сутності, а саме – витратний та ринковий. Серед найбільш визнаних сучасних теорій, що ґрунтуються на цих підходах і певною мірою інтегрують їх, необхідно зазначити такі [1, с. 41-52]:

1. Факторна теорія доходу – розглядає дохід підприємства як результат корисного використання певних видів економічних ресурсів або факторів виробництва;

2. Компенсаторна теорія доходу (або теорія підприємницького доходу) – розглядає дохід як плату (компенсацію) підприємцю за здійснення підприємницької діяльності та ризик;

3. Інноваційна теорія доходу – розглядає певний вид додаткового доходу, сформованого підприємством (понад нормальний його рівень), коли воно впроваджує більш ефективні технологічні, організаційні та ін. інновації, що істотно підвищують продуктивність праці;

4. Теорія монопольного доходу – пояснює ті випадки, коли більш високий (додатковий) дохід є наслідком недостатньої конкуренції і навіть монопольного становища підприємства на певних сегментах ринку.

Зазначені теорії доходу не тільки не заперечують одна одну, а навіть частково збігаються. Кожна з них розкриває якийсь один бік складного процесу визначення сутності доходу підприємства і несе інформацію про об'єктивні механізми його формування.

Бухгалтерське трактування поняття доходу підприємства переважно базується на терміні “економічна вигода”. Саме такий зміст цієї категорії використовується у теорії та методології західного й українського обліку. Визначення сутності доходу в західному обліку трактується із використанням трьох концепцій: концепції продукту, концепції вибуття і концепції приросту.

У концепції продукту дохід розглядається як динамічний процес створення підприємством товарів і послуг протягом певного проміжку часу. Зокрема, такі вчені, як Патон і Літлтон, доходом називали продукт діяльності підприємства. Визначення доходу в цій концепції не характеризує ні момент визнання доходу, ні його величину, що є, за справедливим твердженням багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, основним недоліком вказаного поняття.

У разі використання концепції вибуття, робиться акцент на обставини визнання доходу тільки після передачі покупцям виробленої продукції та послуг. Уразливість такого підходу до визнання сутності доходу полягає в тому, що він не дає змогу обліковувати у складі доходу виручку, нараховану згідно з умовами договору за завершеними етапами виконаних робіт [2, с. 16-18].

У концепції приросту дохід визначають як грошові кошти, одержані на момент продажу товарів і послуг або після нього внаслідок продажу в кредит. При цьому сутність доходу, як категорії бухгалтерського обліку, полягає в надходженні або прирості активів внаслідок продажу товарів і послуг. Такий підхід до змісту поняття доходу є більш домінуючим, порівняно з підходами в концепції продукту і концепції вибуття. Це пов'язано з тим, що вимірювання величини доходу в концепції приросту залежить від грошової оцінки активів та узгоджується з традиційною практикою його відображення в бухгалтерському обліку. Згідно з цією концепцією, дохід – це надходження активів суб'єкта господарювання або погашення його кредиторської заборгованості (або поєднання того й іншого) внаслідок постачання або виробництва товарів, надання послуг або інших операцій, що становлять його основну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дерій В. Проблеми доходів і витрат підприємства та шляхи їх вирішення в Україні / В. Дерій // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 4. – С. 41-52.
2. Сухорукова Т. Облік доходів і витрат на підприємствах відповідно до національних стандартів / Сухорукова Т. // Економіка, фінанси, право. - 2009. – № 9. – С. 16–18.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЩОДО СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Луцюк Н.І., студентка групи Б 6/6

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Заробітна плата в системі соціально-економічних індикаторів розвитку економіки посідає одне з провідних місць. Вона є складною і багатоаспектною категорією. З одного боку, це основне джерело доходу для найманих працівників, а з іншого – для роботодавців вона є суттєвим елементом витрат виробництва і в той же час дієвим чинником мотивації працівників до високопродуктивної праці.

Заробітна плата – це економічна категорія, що відображає відносини між роботодавцем і найманим працівником щодо розподілу новоствореної вартості (доходу).

Заробітна плата в умовах ринкової економіки – це елемент ринку праці, що складається в результаті взаємодії попиту на працю та її пропозиції й відтворює ринкову вартість використання найманої праці.

Заробітна плата, попит і пропозиція вимірюються залежними змінними величинами. Реальною величиною заробітної плати є реальна вартість усього того, що можна придбати за неї при існуючому рівні цін.

Заробітна плата для найманого працівника – це основна частина його трудового доходу, який він отримує в результаті реалізації здатності до праці і який забезпечує об'єктивно необхідне відтворення робочої сили, а також певна сума коштів, що компенсує витрати праці працівника і забезпечує йому певний рівень задоволення особистих потреб, а також потреб членів його сім'ї.

Заробітна плата для роботодавця – це елемент витрат виробництва і водночас головний чинник забезпечення матеріальної зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці [1].

Заробітна плата виконує чотири основні функції – відтворювальну, стимулюючу, регулюючу й соціальну.

Реалізація відтворювальної функції заробітної плати передбачає встановлення норм оплати праці на такому рівні, який забезпечує нормальне відтворення робочої сили відповідної кваліфікації та водночас дає змогу застосовувати обґрунтовані норми праці, що гарантують власнику отримання необхідного результату господарської діяльності.

Стимулююча функція заробітної плати полягає у забезпеченні чіткої диференціації рівнів оплати праці та безпосередньої залежності заробітної плати від кількості й якості праці кожного працівника, його трудового внеску.

Роль регулюючої функції заробітної плати полягає у формуванні ринкової вартості робочої сили з урахуванням кон'юнктури та системи регулювання ринку праці.

Соціальна функція заробітної плати відображає розподіл заробітної плати па умовах рівності, однакової винагороди за однакову працю та соціальної справедливості [2].

Слід зазначити, що на сьогодні в Україні жодна з вищезазначених функцій у повній мірі не виконується, а відтак оплата праці втрачає своє соціально-економічне призначення.

Заробітна плата працівників складається з трьох частин:

- основної заробітної плати;
- додаткової заробітної плати;
- інших компенсаційних та заохочувальних виплат.

Основна заробітна плата – це винагорода за виконану роботу відповідно до визначених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки), яка встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців.

Додаткова заробітна плата – це винагорода за працю понад встановлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці, у тому числі доплати, надбавки, гарантійні й компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством, а також премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій.

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати – це винагорода за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами і положеннями, компенсаційні та інші грошові матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми.

Важливими складовими організації заробітної плати є її форми і системи, які забезпечують зв'язок між оплатою праці та її результатами (індивідуальними і колективними). Форми і системи оплати праці – це механізм встановлення розміру заробітку залежно від кількості та якості праці та її результатів. Вони визначаються підприємствами та організаціями самостійно й фіксуються в колективному договорі з дотриманням вимог і гарантій, передбачених законодавством, генеральною та галузевими (регіональними) угодами.

Отже, оплата праці є однією з найскладніших категорій, яка відбиває різнобічні інтереси сторін суспільно-трудових відносин – працівників, роботодавців та держави. Особливість оплати праці як економічної категорії полягає у вирішенні нею щонайменше двох життєво важливих проблем: по-перше, відтворення робочої сили, по-друге, мотивації до праці, а значить, зацікавленості працівників в результативності діяльності своїх організацій, а відтак, розвитку економіки регіонів, країни і суспільства в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вачевська Н. Л. Теоретичні аспекти заробітної плати в умовах ринкової економіки / Н. Л. Вачевська // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 1 (43). – С. 176-182.
2. Кравченко М. І. Сутність оплати праці як економічної категорії / М. І. Кравченко // Економіка АПК. – 2010. – № 9. – С. 112-118.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАМОВНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Нечаєнко Т.М., студентка групи Б 6/6

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

На сьогоднішній день існує чимало підприємств, діяльність яких можлива тільки завдяки зобов'язанням за розрахунками з постачальниками. Розрахунки з постачальниками та підрядчиками займають дуже важливе місце в системі управління діяльністю підприємства. Це аргументується тим, що приймаючи управлінські рішення щодо тактичних чи стратегічних планів підприємства, керівник в першу чергу робить аналіз чи перевірку фінансової звітності, а особливо зобов'язань підприємства, що дає змогу визначити його фінансову стійкість, незалежність та в кінцевому результаті прибутковість.

Стан розрахунків з постачальниками і покупцями на вітчизняних підприємствах є дуже напруженим, що виявляється у значних сумах заборгованості і тривалих строках її погашення. Це призводить до відволікання фінансових ресурсів, а отже, і до втрати прибутків внаслідок неефективного використання грошових коштів.

При побудові системи розрахунків необхідно виходити з вимог найбільшого зближення моменту здійснення платежу з моментом отримання продукції, товарів, послуг, недопущення утворення необгрунтованої кредиторської заборгованості, максимальної економії платіжних коштів для здійснення розрахунків та можливості забезпечення більш ефективного контролю за використанням грошових коштів.

Чітка організація розрахунків між постачальниками і покупцями безпосередньо впливає на прискорення обертання оборотних активів і своєчасне надходження грошових коштів від реалізації.

У ринкових умовах взаємовідносини між підприємствами, організаціями та установами, а також між ними та населенням мають характер грошових розрахунків. Ці взаємовідносини ґрунтуються на використанні грошей у їхніх функціях – коштів обігу та коштів платежу. При цьому підприємство водночас є продавцем (постачальником) для одних і покупцем для інших.

Правильні організація і побудова обліку грошових розрахунків між підприємствами мають велике значення, оскільки забезпечують швидке завершення кругообігу оборотних коштів (коштів обігу), перехід їх з товарної форми в грошову, створюють необхідні умови для безперервної оплати придбаних товарно-матеріальних цінностей.

Основу організації грошових розрахунків визначає їх класифікація. За економічним змістом розрахунки поділяються на дві основні групи (системи):

1) за товарними операціями, тобто всі розрахунки між підприємствами і господарськими організаціями за продану (реалізовану) продукцію, виконані роботи, послуги і придбані матеріальні цінності та послуги;

2) за нетоварними операціями, до яких належать: платежі до бюджету; одержання і повернення банківських кредитів, сплата страхових платежів, розрахунки за претензіями, нестачами і крадіжками та інші розрахунки [1, с. 6-9].

У розрахунках за товарно-матеріальні цінності, надані послуги і виконані роботи, а також за іншими операціями використовують такі основні форми безготівкових розрахунків: акцептну; акредитивну, за особистими рахунками, платіжними дорученнями, чеками, бартер тощо.

Ці форми різняться способом здійснення платежів, порядком документообігу та рухом коштів між постачальником і покупцем, а також установами, що виконують розрахунки. Застосовувана форма розрахунків зазначається в договорі.

Підприємства вступають у господарські взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями, котрі є продавцем (постачальником) щодо одних і покупцем щодо інших, платником або одержувачем грошей.

У процесі купівлі-продажу між підприємствами та організаціями виникають господарські взаємовідносини, що завершуються грошовими розрахунками.

Сукупність усіх грошових розрахунків становить грошовий оборот. Організація безготівкових розрахунків ґрунтується на таких принципах:

- платежі здійснюються до або після відвантаження продукції, виконання робіт, послуг або одночасно з ними;
- платежі здійснюються за згодою платника (акцепт документів);
- покупець може відмовитися від оплати розрахункових документів (у разі обґрунтованої відмови згідно з інструкціями банків);
- платежі здійснюються за рахунок коштів платника або в установленому порядку за рахунок кредиту банку;
- зарахування коштів на рахунок одержувача має виконуватися лише після списання цих сум з рахунка платника [2, с. 3].

Ведення розрахунків підприємства, форми та порядок проведення розрахунків із постачальниками завжди є актуальними питаннями на підприємстві, у зв'язку із важливістю такої інформації для управління підприємством. Впровадження ринкових механізмів, різноманітних форм власності, реформування економічних відносин, появи новітніх форм проведення розрахунків, нововведення в банківській сфері вимагають внесення змін у систему управління розрахунками підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кравець В. О. Перспективи здійснення безготівкових розрахунків в Україні / В. О. Кравець // Банківська справа. – 2007. – № 8. – С.6-9.
2. Ромашко О. Облік розрахунків із підрядниками за виконані роботи / О. Ромашко // Практична бухгалтерія. – 2007. – № 2. – С. 3.

ЩОДО СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Роша І.Л., студентка групи Б 6/6

Науковий керівник: к.е.н. доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Ефективність використання чинників виробництва виражається в кінцевому підсумку в фінансових результатах діяльності господарюючих суб'єктів.

Таким чином, фінансові результати – це економічний підсумок виробничої діяльності господарюючих суб'єктів, виражений у вартісній (грошовій) формі. За умови його позитивного значення (прибутку) він слугує джерелом розширеного відтворення виробництва, соціального розвитку підприємства та платежів до бюджету держави. Чим вищий прибуток, тим більше можливостей у підприємства поновлювати свою матеріальну базу, розвивати нові виробничі програми, напрями діяльності

Показник фінансового результату господарської діяльності підприємства є багатофункціональною та дуже інформативною категорією. Виходячи з цього сформувався три основні концепції розуміння фінансового результату: 1) семантична; 2) синтаксична; 3) прагматична [1, с. 54-60].

Особливість семантичної концепції трактування фінансового результату полягає в тому, що за величиною даного показника оцінюють ефективність господарської діяльності підприємства. Наявність семантичного підходу є очевидною при проведенні аналізу та оцінки діяльності підприємства. У рамках визначеної концепції передбачається наближення показників фінансового результату, розрахованих за бухгалтерським та економічним варіантами.

При синтаксичному підході до категорії фінансового результату досліджують його структуру та особливості формування. Відтак, значна увага приділяється показникам фінансових результатів за видами господарської діяльності підприємства (операційної, інвестиційної, фінансової, звичайної, надзвичайної), особливостям їхнього формування та відображення у фінансовій звітності підприємства. Дана концепція може характеризуватися іншою назвою - операційна, яка передбачає, що фінансовий результат виступає узагальнюючим показником сукупності фактів (операцій) господарської діяльності підприємства.

Прагматична концепція пов'язана з процесами прогнозування майбутнього значення показника фінансового результату, а відтак результативності господарської діяльності підприємства в цілому. Можливість використання даного підходу є важливою під час процесів оцінки та прогнозування прибутковості підприємства, нейтралізації негативних впливів різноманітних ризиків на величину фінансового результату. В межах цієї концепції відбувається розробка стратегічних напрямів розвитку підприємства та процес прийняття управлінських рішень контрагентами (кредиторами, інвесторами) суб'єкта господарювання.

Фінансовий результат – це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької

діяльності за звітний період. Основним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів. Збиток підприємства означає втрату фінансових ресурсів підприємств, якщо збитки носять регулярний характер, то врешті-решт будуть витрачені всі фінансові ресурси і підприємство збанкрутує. Отже, фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток.

Визначення фінансових результатів діяльності не може дати повної характеристики всьому різноманіттю ситуацій, пов'язаних з визначенням фінансових результатів підприємства в процесі його господарської діяльності. Існує певна невідповідність між ознаками видів діяльності, доходів та формування фінансових результатів. Для того, щоб уникнути такої невідповідності у віднесенні операцій до того чи іншого виду діяльності, необхідно чітко розмежувати види діяльності та операції які до них відносяться [2, с. 91-95].

Фінансові результати визначають за видами діяльності, зокрема основна, операційна, інша звичайна діяльність, окремо відображають надзвичайні доходи, витрати і податки з надзвичайного прибутку.

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність, а також операції що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення. До звичайної діяльності крім операційної належить фінансова та інвестиційна діяльність.

Надзвичайна діяльність – подія або операція яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному місяці.

Фінансовий результату у Звіті про фінансові результати визначається, як результат від основної діяльності, фінансовий результат від операційної діяльності, який поглинає результат основної діяльності та фінансовий результат від звичайної діяльності, який охоплює результат операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Отже, проведене дослідження призводить до висновку, що категорія фінансових результатів є дуже складною та суперечливою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Величко І. В. Концепції фінансового результату діяльності промислового підприємства: міжнародна практика та вітчизняні реалії / І. В. Величко // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 6. – С. 54-60.

2. Янок Д. А. Економічний зміст фінансових результатів діяльності підприємств / Д. А. Янок // Економіка АПК. – 2007. – № 11. – С. 91-95.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Конач І.С., студентка групи Б 3/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

З метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва органи влади на умовах і порядку, передбачених законодавством, надають підприємцям земельні ділянки, передають державне майно, необхідне для здійснення підприємницької діяльності; сприяють їм в організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування, підготовці кадрів; стимулюють модернізацію технологій, інноваційну діяльність, освоєння підприємцями нових видів продукції та послуг.

Держава гарантує недоторканність майна і забезпечує захист майнових прав підприємців. Вилучення нею або органами місцевого самоврядування в підприємця основних і оборотних фондів, іншого майна допускається лише на підставах і в порядку, передбачених законодавством.

Держава сприяє розвитку малого підприємництва, створює необхідні умови для цього, вживаються заходи по удосконаленню відповідної нормативної бази.

Державний комітет України з питань регуляторної політики і підприємництва здійснює аналіз нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади, рішень голів місцевих державних адміністрацій нормативно-правового характеру з питань підприємницької діяльності з метою зменшення надмірного державного регулювання. Рішення Комітету з питань розвитку підприємництва є обов'язковим для виконання [1, с. 12-17].

Про державну підтримку малого підприємництва йдеться в Указі Президента України під такою ж назвою від 12 травня 1998 року. Згідно з ним державна підтримка малого підприємництва здійснюється відповідно до державної та регіональної програм. Ці програми спрямовуються на реалізацію таких основних заходів, як удосконалення нормативно-правової бази з питань розвитку і підтримки малого підприємництва, створення бізнес-інкубаторів, консультаційних та інформаційних систем тощо.

Фінансове забезпечення програм підтримки малого підприємництва здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, позабюджетних коштів, у тому числі коштів, одержаних від приватизації державного майна, та інших джерел фінансування.

Згідно з Указом суб'єктами малого підприємництва вважаються зареєстровані у встановленому порядку фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи, а також юридичні особи – суб'єкти підприємництва будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період не перевищує 50 осіб та обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за рік не перевищує одного мільйона гривень.

Для координації взаємодії в різних сферах діяльності суб'єкти малого підприємництва мають право утворювати на добровільній основі об'єднання за

галузевими, територіальними та іншими ознаками.

Указом встановлено, що для суб'єктів малого підприємництва з середньообліковою чисельністю працюючих за звітний період до десяти осіб включно може застосовуватися спрощена система оподаткування та звітності.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності передбачає сплату єдиного податку; сплату фізичними особами-підприємцями замість податків і обов'язкових платежів вартості патенту на зайняття певним видом діяльності; застосування спрощеної форми ведення документів бухгалтерського обліку та звітності.

Така система була запроваджена з 1 січня 1999 року Указом Президента України від 3 липня 1998 року. Ставка єдиного податку для фізичних осіб встановлюється місцевими радами за місцем державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності залежно від її виду та місця здійснення [2].

У разі, коли фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності здійснює кілька видів такої діяльності, для яких встановлено різні ставки єдиного податку, вона отримує одне свідоцтво і сплачує єдиний податок, що не перевищує встановленої максимальної ставки.

Суб'єкти підприємницької діяльності – юридичні особи нарівні з діючою системою оподаткування можуть самостійно обирати спосіб оподаткування доходів за єдиним податком. При цьому спосіб оподаткування обирається один раз і залишається незмінним протягом звітного року.

Таким чином, державою вживаються заходи, спрямовані в основному на підтримку малого підприємництва, але на підприємницьку форму ведення справ переходять і великі підприємства. Водночас уявлення про мету підприємницької діяльності лише як про одержання прибутку призводить до ототожнення підприємництва зі звичайним бізнесом. Проте підприємництво має характеризуватися як новий напрямок зі своїми специфічними рисами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Виноградська А. М. Основні напрямки регіональної політики розвитку малого підприємництва / А. М. Виноградська // Вісник Київського державного торговельно-економічного університету. – 2012. – № 2. – С. 12-17.

2. Указ Президент України “Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва” від 03.07.1998 р. № 727/98.

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Оруджева Т.М., студентка групи Б 3/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Особливості функціонування сільського господарства, як галузі відображає механізм фінансування господарських операцій підприємств АПК.

Сільськогосподарські підприємства забезпечені власними оборотними коштами в мінімальному розмірі, який необхідний для фінансування витрат у поточному році, для забезпечення врожаю майбутнього періоду, створення мінімальних страхових запасів кормів, матеріалів та інших цінностей. Саме тому в процесі діяльності сільськогосподарських товаровиробників постійно виникає додаткова потреба в оборотних коштах, спричинена сезонним характером виробництва сільськогосподарської продукції, що покривається залученням додаткових коштів, найчастіше виражених у формі кредиту [1, с. 134-138].

Суть кредитних відносин полягає у системі економічних відносин між суб'єктами ринку щодо надання позики у грошовій або товарній формах. Кредитування аграрних підприємств базується на певних таких принципах, що і галузей національної економіки, але має суттєві особливості. Одні з цих особливостей мають сталий характер (сезонність сільськогосподарського виробництва, підвищена потреба аграрних підприємств в основному капіталі, тощо), інші – зумовлені сучасним станом аграрного сектора економіки (незадовільний фінансовий стан більшості підприємств, значний фізичний і моральний знос основних засобів тощо) [2, с. 207-222].

Державна підтримка і стимулювання кредитування аграрного сектору в Україні здійснюється відповідно до Постанови КМУ “Про затвердження порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення фінансової підтримки суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів”.

Кредитний ризик сільськогосподарських підприємств складається з: системних ризиків – що виникають у зовнішньому середовищі учасників кредитного процесу; ризиків щодо застави – пов'язані з ймовірною втратою заставленого майна або зниженням його вартості; виробничих ризиків – що призводять до втрат у виробничій діяльності. Кожна з цих груп ризиків має розрізнятися за такими підвидами: для системних – це валютний, процентний, інфляційний, ціновий ризики, ризики державного регулювання; для ризиків щодо застави – ризик зниження ліквідності застави та ризик втрати заставленого майна; для виробничих ризиків – ризики втрати врожаю, технологічний ризик, ризики зниження продуктивності тварин. Система управління кредитними ризиками сільськогосподарських підприємств представлена трьома рівнями: позичальника, комерційного банку та держави.

Завданнями першого рівня є відстеження кредитних відносин окремого підприємства та ризиків неповернення кредитів. Завданнями другого – є управління ризиком відповідно до визначеної стратегії комерційного банку. На державному рівні – формуються загальні принципи та правила кредитування та страхування сільськогосподарських підприємств. На кожному рівні управління кредитним ризиком слід виділити механізми мінімізації кредитних ризиків сільськогосподарських підприємств – як сукупність засад, правил і методів спрямованих на зниження втрат від наслідків кредитного ризику на відповідних рівнях управління [3, с. 73-79].

Гальмує розвиток системи кредитного обслуговування аграрного сектора економіки неврегульованість таких питань, як нерозвиненість ринку землі, що

унеможливиює її використання, як застави для отримання кредиту, знос основних засобів, тривала процедура отримання банківського кредиту, недоступність малих і середніх підприємств до фінансових послуг, високі відсоткові ставки.

Сільське господарство України потребує значних кредитних ресурсів. Нині відпрацьовуються різні механізми кредитування аграрних підприємств для того, щоб фінансовий ринок міг задовольнити їх різноманітні потреби за цільовим призначенням і вартістю. Фінансове забезпечення підприємств АПК слід формувати на ринкових засадах у поєднанні з елементами державного регулювання системи кредитування аграрного виробництва. Для України є актуальним встановлення низьких відсоткових ставок за банківськими кредитами аграрним підприємствам. Для покращення ситуації по кредитуванню необхідно спростити документообіг по кредиту, процес прийняття рішення пришвидшити і провести додаткову підготовку потенційних позичальників за допомогою інформаційних бюлетенів про роботу з кредитними коштами і їх ефективним використанням. Обираючи банк для кредитування, аграрії повинні звертати увагу не лише на низькі відсоткові ставки щодо кредитів, а й на лояльне ставлення до клієнта, готовність банку до ведення переговорів щодо адаптованого графіку погашення та лояльної застави, адже часто, пропонуючи низьку відсоткову ставку, банки намагаються знизити ризик за рахунок ліквідної застави (нерухомість), не беручи до уваги інші активи (техніка, готова продукція тощо).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Івашків Х. Тенденції розвитку банківського кредитування сільськогосподарських підприємств / Х. Івашків // Економіка АПК. – 2011. – № 7. – С. 134-138.
2. Кириченко О. А. Кредитування аграрного сектору економіки в умовах глобальної фінансової кризи / О. А. Кириченко, В.Д. Кудрицький // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5 (95). – С. 207-222.
3. Шубенко І. А. Механізми мінімізації кредитного ризику сільськогосподарських товаровиробників / І. А. Шубенко // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С. 73-79.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Солончук І.О., студентка групи Б 3/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах поглиблення ринкової і структурної перебудови аграрного сектора економіки України особливого значення набувають розвиток та удосконалення фінансово-кредитного механізму, спрямовані на підвищення продовольчої безпеки країни, виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції.

Характерним для аграрних підприємств є те, що фінансова політика проявляється через сутність організаційно-економічного механізму фінансового

забезпечення виробництва, макроекономічні чинники, економічні й організаційні важелі та ринкові інструменти. Від неї залежать способи формування фінансових ресурсів підприємств, а також напрями фінансового забезпечення.

Ефективна організація фінансової політики потребує підходів, які б враховували не тільки аспекти фінансової та виробничої сфери, а й особливості діяльності підприємств. Стосовно сільського господарства найголовнішою ознакою, що впливає на суттєві відмінності принципів фінансової політики від інших галузей народного господарства, є те, що виробництво продукції сільського господарства пов'язане з використанням землі та інших природних ресурсів; залежність виробництва від природних умов та яскраво вираженої сезонності виробництва, а звідси — нерівномірність надходження фінансових ресурсів. Важливими особливостями фінансування сільськогосподарських підприємств є й те, що реальний фінансовий результат господарської діяльності підприємства відомий лише в кінці року, порівняно низька фондооснащеність виробництва та набагато нижчий рівень оплати праці; висока капітало- і трудомісткість виробничих процесів [1, с. 16-18].

По суті, у практичному розумінні фінансова політика реалізується через категорії організаційно-економічний механізм фінансового забезпечення діяльності підприємств, дає змогу комплексно поєднати необхідність організації фінансового забезпечення та управління економічними процесами, що відбуваються під впливом мікро- і макроекономічних чинників. Даний механізм ґрунтується на дії суб'єктів відповідно до об'єктивних економічних законів, враховуючи їхні цілі, потреби та інтереси.

Стратегічною метою механізму фінансової політики є забезпечення діяльності підприємств та одержання ними максимально можливого прибутку при мінімальних витратах ресурсів і капіталу та мінімальному ризику.

У нинішніх умовах фінансове забезпечення діяльності підприємств здійснюється переважно в трьох формах: самофінансування, тобто використання власних ресурсів для розвитку; кредитування на основі мобілізації та перерозподілу тимчасово вільних коштів; бюджетне фінансування на безповоротній основі за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів. Тому нині фінансова політика держави щодо аграрних підприємств реалізується через фінансове забезпечення. Воно, в свою чергу, значною мірою зорієнтоване на активну участь держави у фінансуванні діяльності підприємств. Діють кілька програм фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств, спрямованих на забезпечення економічного паритету між сільським господарством та іншими галузями економіки, а також стимулювання розвитку перспективних процесів у сфері виробництва.

Фінансова політика залежно від тривалості періоду, на який вона розрахована, і характеру завдань, що розв'язуються, включає фінансову стратегію й фінансову тактику. Причому вони тісно взаємозв'язані. Стратегія визначає сутність і напрями тактики. Фінансова політика, що не має стратегічних орієнтирів, а полягає лише у розв'язанні тактичних завдань, має обмежений характер та, як правило, малоефективна.

Як вважають дослідники, в умовах економічної кризи головним завданням є фінансове забезпечення макроекономічної стабілізації, в умовах економічного розвитку – досягнення оптимальних темпів зростання ВВП. Водночас за будь-яких умов основою фінансової стратегії є надійне забезпечення потреб економіки фінансовими ресурсами і створення достатніх стимулів для ефективної діяльності суб'єктів господарювання. Фінансова стратегія зорієнтована на певну модель фінансових відносин у суспільстві [2, с. 28-31].

Таким чином, визначено, що фінансова політика для аграрних підприємств реалізується за двома напрямками: регламентування фінансових відносин і підтримка фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств. Регламентування фінансових відносин характеризує стратегію фінансової політики, а поточна фінансова діяльність – її тактику. Базовим елементом є регламентування фінансових відносин, яке може здійснюватися державою у законодавчій та адміністративній формах.

Ефективність фінансової політики залежить від діяльності держави загалом і в аграрній сфері зокрема. Її формування – це чітке визначення цілей та постановка обґрунтованих завдань для галузі. Виходячи з цього, здійснюється вибір типу фінансової політики для сільськогосподарських підприємств й обираються напрями реалізації. На основі сформованої фінансової політики здійснюються конкретні заходи у сфері фінансів сільського господарства, а результативність фінансової політики залежить як від її обґрунтованості, так і від того, як реалізуються механізми її здійснення. У зв'язку з цим важливим є контроль за ходом реалізації сформованої фінансової політики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буколова І. Т. Фінансування сільськогосподарських підприємств / І. Т. Буколова // Економіка АПК. – 2008. – № 3. – С. 16-18.
2. Правдюк О. Л. Фінансова політика аграрних підприємств / О. Л. Правдюк // Економіка АПК. – 2010. – № 2. – С. 28-31.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Яковенко І.А., студентка групи Б 6/6

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Витрати являють собою сукупність ресурсів усіх видів, виражену в єдиному грошовому вираженні, що використані в основних бізнеспроцесах для досягнення поставлених цілей. Витрати є однією з найскладніших базових економічних категорій, яка на сучасному етапі розвитку економічної думки відображає складні технологічні, економічні, організаційні, психологічні взаємозв'язки в системі підприємства; є оціночним показником функціонування будь-якого суб'єкта господарювання.

Наявність різних точок зору щодо сутності витрат обумовлена різними підходами у поглядах на природу економічного буття взагалі, і виробничого процесу, зокрема. Можна виділити два основоположних підходи. Перший базується на розумінні господарського життя з позицій трудової теорії вартості, яка передбачає взаємодію у процесі виробництва трьох основних факторів (робочої сили, предметів праці та засобів праці). Типовим тлумаченням витрат виробництва за даного підходу є наступне: витрати – затрати живої та уречевленої праці на виробництво продукції. Зважаючи на те, що виробничі витрати є породженням відповідних факторів виробництва, їх економічний зміст можна визначити як спожиту частку виробничих ресурсів.

Другий підхід базується на ресурсному розумінні природи господарства, передбачаючи обмеженість всіх видів ресурсів і альтернативність варіантів застосування, та по своєму визначає сутність вартості та її складових елементів.

Даний підхід передбачає, що місце та роль витрат розглядається та розкривається в прикладному аспекті, як складовий елемент ціни, що формується під дією сукупності вартості у системі функціонування ринку на основі зміни попиту та пропозиції [1, с. 61-66].

Під класифікацією витрат слід розуміти їх групування за певною ознакою для використання в оперативному управлінні і формуванні собівартості продукції. Основне завдання класифікації полягає в забезпеченні одержання інформації для контролю й економічного аналізу використання ресурсів.

Велике значення має класифікація витрат у здійсненні планування й обліку процесу виробництва за видами і напрямками, для формування центрів витрат, центрів відповідальності, калькуляційних об'єктів.

У літературі зустрічаються різноманітні групування витрат за ознаками їх класифікації. Але різноманітні групування витрат покликані вирішити переважно аналогічні завдання управління, при цьому акцентується увага тільки на окремих видах витрат та залишаються поза увагою інші види витрат та їхня роль в ефективному управлінні діяльністю.

Склад витрат у найбільш загальному вигляді визначається П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати” і 16 “Витрати”, але докладно структуру (або номенклатуру) статей та елементів витрат наведено тільки у П(С)БО 16.

Згідно з П(С)БО 16 витрати поділяються на такі:

- витрати, що включаються до собівартості реалізованих продукції, робіт, послуг або реалізованих товарів;
- адміністративні витрати;
- витрати на збут;
- інші операційні витрати;
- фінансові витрати;
- податки на прибуток;
- надзвичайні витрати.

Залежно від конкретних умов виробництва, структури управління, системи оплати праці, визначення та розподілу госпрозрахункового доходу, бухгалтерія підприємства облік витрат може вести в цілому по конкретних виробничих підрозділах без деталізації за окремими об'єктами (видами і групами худоби та

птиці, видами виробництв). Фактичні витрати підрозділу розподіляють між окремими культурами, видами і групами худоби та птиці пропорційно до планових витрат, а за їх відсутності – до нормативних витрат згідно з технологічними картами чи укрупненими нормативами.

Залежно від характеру участі в процесі виробництва витрати сільськогосподарського підприємства поділяються на основні та накладні.

Основні витрати пов'язані з безпосереднім виконанням технологічних операцій по виробництву продукції (робіт, послуг), а накладні – з управління та обслуговування діяльності підрозділу (бригади, цеху, ферми, внутрігосподарського кооперативу тощо), галузі чи господарства в цілому.

Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) в плануванні та обліку групуються за статтями, які господарство визначає самостійно, виділяючи в окремі статті змінні і постійні витрати [2, с. 31-45].

Змінні витрати діляться на пропорційні, величина яких визначається обсягом одержаної продукції, та непропорційні, величина яких залежить від обсягу виконаних робіт чи поголів'я тварин; до постійних відносяться витрати, величина яких не залежить ні від кількості продукції, ні від поголів'я чи обсягу виконаних робіт.

Таким чином, дати однозначне визначення категорії “витрати” важко, оскільки вона стосується багатьох процесів (виробництво, споживання, нагромадження, обіг, обмін) і є об'єктом обліку, контролю, планування, аналізу та управління. В економічній літературі більш поширеним є поняття “витрат виробництва”, під яким учені розуміють втрати живої та уречевленої праці або вартість залучених чинників виробництва (економічних ресурсів) для здійснення підприємницької діяльності (виробництва продукції).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Колісник Г. М. Економічна сутність витрат виробництва й методологія їх дослідження / Г. М. Колісник // Економіка АПК. – 2011. – № 3. – С. 61-66.
2. Мязіна М. М. Собівартість продукції та шляхи її зниження / М. М. Мязіна // Економіка АПК. – 2012. – № 2. – С. 31–45.

СУТНІСТЬ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Резніченко Ю.С., магістр групи Б 5/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Одним з елементів цілісної системи управління є управління витратами підприємств. Рациональне управління витратами є запорукою фінансової стабільності та стійкості у роботі вітчизняних товаровиробників. Недооцінка ролі управління витратами зумовлює значні витрати підприємств і організацій, що у

кінцевому випадку негативно впливає на рівень виробничих витрат та на результати господарювання.

Отримання доходу безпосередньо пов'язано з витратами певних видів активів, грошових коштів, запасів тощо. Для раціонального управління підприємством, визначенням обсягу оптимального виробництва продукції та її продажу необхідно володіти інформацією про витрати, які несе підприємство [1].

Витрати є основним обмежником прибутку і одночасно визначальним чинником, який впливає на обсяг пропозиції. Ефективність управління витратами має велике значення для підприємства, тому вивченню категорії “витрати” потрібно приділити особливу увагу.

Склад витрат визначається направленістю обліку, так інформація про витрати відображається для складання фінансової та податкової звітності, оперативного та стратегічного управління виробництвом. Умови визнання, класифікації витрат відображаються в П(С)БО № 16 “Витрати” [3].

Економічний підхід до визначення витрат походить з їх економічної природи (як витрати на просте відтворення ресурсів, що використовуються), а не з характеру та джерел відшкодування. За економічного підходу до складу поточних витрат потрібно залучити всі витрати, пов'язані з поточною діяльністю підприємства, в тому числі і непродуктивні витрати у зв'язку з порушеннями у виробничо-технологічному процесі, незбалансованою структурою ресурсів, що використовуються тощо.

В економічній літературі поняття “витрати” трактується як виражені в грошовій формі затрати різних видів економічних ресурсів, в тому числі праці, сировини, матеріалів та комплектуючих, фінансових ресурсів, основних засобів, у процесі виробництва, обігу розподілу товарів та продукції.

Необхідно зазначити, що витрати мають комплексний характер та складаються з елементів витрат – сукупність економічно однорідних витрат. Витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань.

Витрати виробництва знаходять своє вираження в показниках собівартості продукції, що в грошовому виразі характеризує всі матеріальні витрати і витрати на оплату праці, необхідні для виготовлення і реалізації продукції. Проте до складу витрат підприємства входять не тільки ті, що пов'язані з купівлею ресурсів, крім них підприємство несе витрати на збут та просування продукції на ринок. Сюди належать витрати, пов'язані з транспортуванням виробів споживача, на здійснення маркетингових досліджень та організацію реклами тощо. Виражені у грошовій формі вони являють собою витрати реалізації продукції [2].

Особливу роль у скороченні витрат на виробництво продукції відіграє зниження матеріаломісткості та економії всіх видів виробничих ресурсів, ощадливості на різних ділянках сільськогосподарського виробництва.

Пошук шляхів зниження витрат виробництва в сучасних умовах слід розглядати як фактор підвищення прибутковості й ефективності роботи підприємств, забезпечення їх стабільності в ринковому середовищі, розширення можливостей внутрішньовиробничої реструктуризації відповідно до змін кон'юнктури ринків збуту продукції. Метою обліку собівартості продукції є

своєчасне, повне та достовірне визначення фактичних витрат, пов'язаних з виробництвом продукції, з визначенням фактичної собівартості окремих видів продукції і всієї продукції загалом, а також з контролем за використанням матеріальних ресурсів і грошових коштів. Витрати виробництва, як фактор забезпечення ефективності господарювання повинні досліджувалися з позиції активного та своєчасного впливу на них з метою зниження рівня непродуктивних витрат, зниження впливу факторів, які неефективно впливають на ефективність роботи підприємства [2].

Отже, витрати є однією з найважливіших економічних категорій. Їх рівень багато в чому визначає розмір прибутку і рентабельності підприємства, ефективність його господарської діяльності. Зниження й оптимізація витрат є одними з основних напрямків удосконалювання економічної діяльності кожного підприємства. Підвищення технічного рівня виробництва, удосконалювання організації виробництва і праці приводить до зниження витрат сировини, матеріалів і заробітної плати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Байдик О. Нормативний метод обліку витрат на виробництво продукції / О. Байдик // Баланс. – 2011. – № 7. – С. 50-61.
2. Нагайчук В. В. Основні резерви зниження витрат сільськогосподарського підприємства / В.В. Нагайчук // Економіка АПК. – 2012. – № 1 (25). – С. 146-149.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” : Затв. наказом МФУ від 31.12.99 р. № 318 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Ананійчук Ю.В., студентка групи Б 3/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Сільське господарство будь-якої країни залишається основною продовольчою галуззю народного господарства, стан якої залежить від обсягів коштів, вкладених у її розвиток. У сфері сільського господарства кредитні ресурси відіграють вирішальну роль: сезонний розрив між вкладенням і надходженням коштів, безперервність процесів відтворення, значна потреба в обігових засобах перетворюють кредит в основне джерело поповнення фінансових ресурсів.

Проблема зменшення грошових надходжень і ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств – ті чинники, які не дають змоги підвищити платоспроможність господарств та їх фінансові можливості. Особливо несприятливим фактором є щорічні коливання цін на сільськогосподарську продукцію. Іншою причиною є необґрунтоване використання залучених ресурсів.

Специфіка агропромислового виробництва, зокрема сільського господарства, накладає певний відбиток на кредитні відносини. Це насамперед неможливість організації поточного виробництва, що потребує значних обсягів кредитів із різними термінами погашення; наявність сезонного розриву між вкладенням коштів та їхнім надходженням від реалізації виробленої продукції, безперервність процесів відтворення в агропромисловому виробництві, які не можуть бути зупинені, а тому потребують постійного і своєчасного вкладення коштів і своєчасного надання кредитів; необхідність тримати в обороті значний запас сировини і матеріалів, що уповільнює швидкість обігу коштів і потребує відповідних форм кредитного забезпечення необхідного обсягу обігових коштів тощо [2, с. 56-58].

Наступна причина – недостатній розвиток платіжно-розрахункової системи. Це проявляється в слабкій дії інститутів відповідальності за невиконання взятих зобов'язань та недостатньому розвитку, обмеженості застосування методів, механізмів, видів здійснення розрахунків. В економіці і досі не на повну силу працює відповідно розвинена система фінансово-кредитної підтримки, основною і найбільш розвинутою ланкою якої є банківська.

Банки також не посіли належного місця в системі фінансового забезпечення сільськогосподарського виробництва. Позитивному розвитку взаємовідносин між даними сторонами перешкождали: відсутність напрацьованих методів надання кредитів, слабкий розвиток системи реалізації прав на заставне майно, високі вимоги до позичальників, слабка зацікавленість у кредитуванні саме сільського господарства, задовільний рівень розвитку банківської інфраструктури з одного боку; важкий фінансовий стан і висока ризикованість – з другого.

Використовувати кредити, що пропонують банки, сільськогосподарські підприємства не можуть через те, що мінімальні терміни кредитів для села повинні перевищувати 6 місяців, проте, велика частина короткострокових кредитів видається на строк від 2 до 4 місяців.

Для поліпшення економічної ефективності держава повинна сприяти створенню і розвитку ринків капіталу. Обмежений доступ до кредитів не дає можливості сільськогосподарським підприємствам використовувати виробничий потенціал повною мірою. З метою поліпшення ефективності розподілу ресурсів необхідно забезпечити здорову конкуренцію на ринках сільськогосподарської продукції.

Необхідно також забезпечити доступність інформації про ситуацію на ринках, що дало б можливість виробникам робити прогнози розвитку ринків сільськогосподарської продукції.

Тому, на наш погляд, потрібно:

- досягти паритету цін на продукцію сільського господарства і промисловості, для чого необхідно розробити і запровадити відповідні механізми, які б в “автоматичному” режимі підтримували еквівалентність обміну між цими галузями;

- запровадити механізм кредитування, при якому сільськогосподарський товаровиробник міг би залучати достатні кредитні ресурси для своєї господарської діяльності;

- запровадити вексельні розрахунки за участю банків. За допомогою векселів позику можуть отримати сільськогосподарські підприємства навіть з нестабільним фінансовим станом, як результат, вони можуть бути звільнені від кредитного тягара, перекавши відносини з банками на покупця сільськогосподарської продукції.

Отже, проведений аналіз сучасного стану фінансово-кредитної підтримки сільськогосподарських виробників в Україні виявив, що основними перепонами на шляху покращення кредитування сільського господарства є слабка дія системи фінансово-кредитної підтримки. Досить високим залишається рівень застави для виробників аграрної продукції. Також особливо несприятливим фактором є щорічні коливання цін на продукцію сільського господарства і диспаритет цін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Колотуха С. М. Удосконалювати систему кредитування сільськогосподарських підприємств / С. М. Колотуха // Економіка АПК. – 2003. – № 6. – С. 56-58.
2. Онисько С. М. Ефективність сільськогосподарських підприємств різних організаційно-правових форм / С. М. Онисько // Економіка АПК. – 2010. – № 8 (190). – С. 10-16.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Дубачінська І.А., студентка групи Б 3/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Діяльність кожного підприємства полягає у тому, щоб його фінансові результати не тільки покривали витрати виробництва, а й приносили доходи, які б дозволили здійснювати розширене відтворення його діяльності. Складна ситуація в аграрному секторі України свідчить про значні труднощі у забезпеченні не тільки розширеного, але і простого відтворення у цій сфері. У зв'язку з цим однією із головних проблем, що потребує вирішення, стає забезпечення прибутковості виробництва сільськогосподарської продукції.

З доходами будь-якого підприємства пов'язане рішення важливих соціальних, економічних, політичних, етичних проблем суспільства як на мікро- так і на макрорівні.

Зокрема, доходи від реалізації продукції (робіт, послуг) виступають основним джерелом прибутку, який повинен забезпечити розвиток підприємства, перебороти наслідки економічних ризиків.

Удосконалення формування та обліку доходів від реалізації продукції – є найбільш дискусійною проблемою в останні роки. Окремі аспекти формування, використання та обліку доходів від реалізації продукції є також предметом досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів: Ф. Бутинця, В. Сопко, В. Лінника, М. Кужельного, С. Голова, Б. Валусьва, В. Палія, Я. Соколова, М. Морхарта, Д. Джонса, К. Друрі та інших [1, с. 83-86].

У багатьох наукових роботах вищеназваних вчених глибоко досліджені питання, що пов'язані з економічною природою доходу і прибутку, принципами їх формування, але не всі науково-методичні аспекти даної проблеми, особливо що стосується формування доходів сільськогосподарських підприємств у ринкових умовах, отримали необхідне відображення. Це пояснюється специфікою галузі, а також тим, що питання формування, розподілу і використання доходів надто складні та багатоаспектні, тому виникає потреба у їх подальшій розробці.

На сьогоднішній день можна спостерігати кризові явища в аграрному секторі України, які викликані рядом причин: високий рівень ризику господарської діяльності в аграрному секторі, поглиблення диспаритету цін між цінами на продукцію сільського господарства та продукцію інших галузей, значна різниця у цінах на аналогічну сільськогосподарську продукцію, нестабільність доходів сільськогосподарських підприємств, нижчий рівень доходів зайнятих у сільському господарстві у порівнянні з доходами зайнятих у інших галузях, низька мобільність ресурсів сільського господарства та ін.

В умовах ринкової економіки проблема нестабільності доходів сільськогосподарських підприємств пояснюється дією багатьох факторів: зміною обсягів виробництва, цінами на сільськогосподарську продукцію та фактори виробництва, рівнем інфляції, зміною рівня ставки банківського відсотку і валютного курсу, рівнем оподаткування, зміною умов зовнішньої торгівлі та державної політики. Ми вважаємо, що найбільш суттєвий вплив на формування доходів сільськогосподарських підприємств в умовах ринкової економіки чинять зміни у обсягах виробництва та рівні цін [2, с. 6-7].

Основними видами доходів сільськогосподарського підприємства є доходи від звичайної діяльності (виручка від продажу та надходження, пов'язані з виконанням робіт і наданням послуг) й операційні доходи (відсотки і дивіденди, орендна плата, надходження від надання в тимчасове використання своїх активів, надходження від продажу основних засобів, нереалізований прибуток тощо).

Основним доходом сільськогосподарського підприємства є виручка від продажу, яка включає суму грошових коштів, що надійшли в рахунок оплати продукції (товарів, виконаних робіт, наданих послуг) і (або) величина дебіторської заборгованості.

Аналізуючи особливості формування доходів сільськогосподарських підприємств, необхідно враховувати специфіку аграрної сфери. Сезонність виробництва обумовлює неритмічність використання ресурсів і здійснення процесу виробництва, неоднаковий обсяг господарської діяльності та нерівномірне надходження виручки протягом року. Тривалий процес виробництва, який багато в чому залежить від біологічних факторів, визначає

відповідний рівень показників оборотності активів. У складі виробничих запасів та основних засобів сільськогосподарського підприємства присутні живі організми, що потребує обліку біологічних факторів, які досить складно піддаються кількісному фінансовому аналізу. Товарна продукція сільського господарства набагато менша ніж валова, так як значна частина виробленого обсягу продукції використовується на власні потреби, що впливає на величину виробничих запасів.

Отже, при аналізі особливостей формування доходів сільськогосподарських підприємств необхідно враховувати специфіку аграрної сфери: сезонність виробництва, нерівномірне надходження виручки протягом року, тривалий процес виробництва, наявність у процесі виробництва біологічних факторів, низький рівень показників оборотності активів та ін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бабченко Н. М. Визнання моменту реалізації / Н. М. Бабченко // Економіка АПК. – 2011. – № 3. – С. 83–86.
2. Бірюкова О. Облік реалізації готової продукції / О. Бірюкова // Бухгалтерія у сільському господарстві. – 2011. – № 19. – С. 6-7.

СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ

Степанова В.П., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Сільське господарство в усі часи було ризиковою сферою діяльності, тому постійно виникає необхідність у зменшенні ризиків і забезпеченні гарантій на випадок втрати урожаю. Особливо це стосується України, адже пріоритетним напрямком розвитку економіки є вдосконалення аграрного сектору.

Страховання майна сільськогосподарських товаровиробників спрямоване на створення умов для відшкодування, насамперед, надзвичайних витрат, що виникли в результаті настання руйнівних страхових випадків. Посилюється ризиковий характер виробництва внаслідок зростання техногенного навантаження на навколишнє середовище, загострюються суперечності між діяльністю людини і екологічним потенціалом, який все більше втрачає можливості природного відновлення [1, с. 147-152].

Для того, щоб досягти успіхів у бізнесі, необхідно його постійно розширювати і вдосконалювати. Виходячи з того, що Україна наділена родючими ґрунтами, вона має певний потенціал для розвитку сільського господарства, однак погодні умови завжди є не передбачуваними, і тому виникає необхідність у страхуванні. Так як в Україні ринок страхових послуг не є розвиненим у значній мірі, то населення недовірає даній сфері діяльності, не всі усвідомлюють переваги такого інструменту. Слід зауважити, що страхування для сільськогосподарських підприємств є оптимальним способом захисту

сільськогосподарських ризиків від несприятливих погодних подій, забезпечуючи стабільність розвитку сільського господарства через механізм відшкодування заподіяних збитків.

Сучасне страхування аграрного виробництва — це система заходів щодо організованого спеціальними страховими державними і недержавними органами захисту майнових інтересів громадян, організацій та установ пов'язаних із виробництвом сільськогосподарської продукції у разі настання певних подій за рахунок спеціально створених грошових фондів.

Сільське господарство об'єктивно, внаслідок своїх особливостей, є галуззю із вищим ризиком порівняно з іншими галузями національної економіки. Ризик у сільському господарстві полягає у відсутності гарантій отримання запланованих фінансових результатів під впливом природних чинників. Визначаючи втрати і збитки викликані природними або стихійними чинниками, треба враховувати не лише втрати майна (будинки, машини, тощо), а й втрати урожаю, приплоду, продуктивності [2, с. 72-76].

Зменшення та розподіл ризиків аграрних товаровиробників здійснюється через механізм страхування. В економічно розвинутих країнах страхування розглядається, як один із найважливіших інструментів управління ризиком і популярний не лише на великих аграрних підприємствах, але і у середовищі малого та середнього бізнесу.

Існує два види страхування: обов'язкове і добровільне. При обов'язковому виді страхування держава встановлює максимальні тарифи, порядок і правила страхування, затверджує типову угоду і контролює певні вимоги. При добровільному страхуванні всі правила і тарифи встановлюють страхові компанії.

В Україні впродовж останніх десяти років страхування врожаю сільськогосподарських культур у колективних і фермерських господарствах було добровільним, а у державних – обов'язковим. У більшості країн Західної Європи застосовується лише добровільна форма страхування – у рослинництві й тваринництві.

Для налагодження ринку страхових послуг в Україні, необхідно щоб держава тісно співпрацювала із страховими компаніями та сама була гарантом для обох сторін (фермерів та СК). Метою держави має бути допомога страховим компаніям та сільгоспвиробникам у таких формах:

- інфраструктурні інвестиції;
- субсидіювання страхових платежів;
- фінансування адміністративних витрат;
- участь у фінансуванні фондів, пулів, спрямованих на ліквідацію катастроф та природних лих [3, с. 58-62].

У той же час досить суттєвим має бути вклад держави в інформування сільгоспвиробників про форми допомоги та про можливості, які вони зможуть отримати, скориставшись цією допомогою.

Отже, розвиток страхування сільськогосподарських підприємств потребує вдосконалення законодавчої бази, яка б забезпечувала державну підтримку, як товаровиробникам сільськогосподарської продукції, так і страховим компаніям,

які займаються даним видом страхування. Також, необхідно забезпечити інформативність населення щодо наявності та ефективності таких послуг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гутко Л. М. Досвід державної підтримки страхування ризиків сільськогосподарського виробництва / Л. М. Гутко // Економіка АПК – 2009. – № 10 – С. 147-152.
2. Гудзь О. Є. Страхування агроризиків та напрями розвитку агрострахування / О. Є. Гудзь // Економіка АПК. – 2006. – № 8. – С. 72-76.
3. Пластун В. Л. Страхування ризиків сільськогосподарських підприємств / В. Л. Пластун // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2008. – № 12/1 (33). – С. 58-62.

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Щербина Ю.О., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Податки існують у людському суспільстві майже тисячу років, але для людини немає більш гнітючої процедури, ніж сплата їх. Високі податки – це завжди неминучі злидні, занепад господарства, шлях до катастрофи і людської трагедії. Там, де високі податки, не може бути й мови про свободу і людську гідність, творчу працю і забезпечене майбутнє. Непосильні податки були причиною багатьох соціальних конфліктів, кровопролитних воєн, занепаду цілих цивілізацій. Податки є головним засобом формування бюджету держави.

Простота, економічні і організаційно-технічні характеристики забезпечили податку на додану вартість переваги перед іншими типами оподаткування, обороту або універсальними акцизами [1, с. 83-88].

Податок на додану вартість характеризується рядом суттєвих переваг. Не дивлячись на те, що він представляє собою, по суті, різновид акцизу, це все ж таки універсальний фінансовий інструмент.

Так, з допомогою ПДВ з'являється можливість регулювання ціни. Крім того, податок дозволяє відносно точно визначити реальну вартість кожного товару і на основі цього увійти в основу формування економічних пропорцій.

Застосування ПДВ у країнах з розвинутою ринковою економікою не тільки в фіскальному, але й в регулюючому аспекті, дозволяє використовувати даний важіль як засіб стримування кризи надвиробництва і прискореного витіснення з ринку слабких виробників.

ПДВ має внутрішній “вбудований” механізм взаємної зв'язки платниками податкових зобов'язань. Він не знає дискримінації платників у залежності від їх ролі і місця в господарському процесі, ПДВ нейтральний по відношенню до переміщення товарів і послуг, розміщення ресурсів.

ПДВ через посилений вплив на рівень цін може бути використаний в

антиінфляційних процесах, оскільки ПДВ дає можливість автоматично отримувати кон'юнктурний прибуток, породжений інфляцією, і цим самим стримувати неоправдане збільшення цін.

Проте, необхідно також враховувати те, що використання податку на додану вартість характеризується не лише його позитивними сторонами. Цілий ряд спірних, або негативних моментів роблять дуже актуальними дискусії щодо необхідності справляння даного податку. Розглянемо деякі з цих моментів.

Являючись, в принципі, податком на кінцеве споживання, який покладається на населення і бюджетну сферу, ПДВ при досить високій ставці і високих темпах інфляції перетворюється в один із факторів, що стримують розвиток виробництва. Відбувається це внаслідок зростання цін і стримування на основі цього можливостей оплати покупцем товарів (робіт, послуг).

Зайнявши домінуючі позиції у світовій податковій системі, ПДВ зберігає й деякі негативні риси, пов'язані з можливістю ухилення від його сплати. Тому в системі ПДВ виключне значення має досконалий і вичерпний бухгалтерський облік, реєстрація всіх операцій.

Світовий досвід також показує, що важливою проблемою введення податку на додану вартість є підготовка громадської думки, пояснювальна робота з платниками і професійна підготовка персоналу податкових органів.

Економічні якості ПДВ були належним чином оцінені діловим світом. Невипадково з'явилися пропозиції про заміну податку на прибуток підприємств податком на додану вартість. В порівнянні з податком на прибуток підприємств ПДВ має ті фіскальні й етичні переваги, котрі роблять не вигідними окремі внутріфірмові, так звані трансфертні ціни, він не реагує і на такі хитрощі бізнесу, як фіктивне списання майна, прискорена амортизація, практика підвищення затрат, маніпуляції з відсотками по боргу [2, с. 36-40].

Отже, перевагами є те, що ПДВ:

- виступає фактором, що регулює розмір заробітної плати і ціни;
- виступає фактором, що ліквідує лишні ланки господарського управління;
- виступає фактором, що стримує кризу надвиробництва і прискореного витіснення з ринку слабких виробників;
- володіє нейтральністю по відношенню до платників, до переміщення товарів і послуг, розміщення ресурсів;
- володіє механізмом взаємної зв'язки платниками податкових зобов'язань;
- дає можливість отримувати кон'юнктурний прибуток, стримувати неоправданий ріст цін.

Недоліками ПДВ є, те що:

- виступає фактором, що стримує розвиток виробництва;
- виступає фактором, що стимулює інфляцію;
- виступає фактором, що негативно впливає на високотехнологічні і наукоємкі виробництва;
- володіє масовим регресивним характером як моментально, так і в часі;
- володіє можливістю ухилення в умовах недосконалого бухгалтерського обліку;
- потребує підготовки громадської думки, пояснювальної роботи з

платниками, професійної підготовки персоналу податкових органів [3, с. 84-89].

Таким чином, ПДВ не завжди здатний принести успіх. Через свою адміністративну важкість податок на додану вартість малоефективний в тих країнах, які ще не досягли рівня впорядкованої ринкової економіки, високої фіскальної дисципліни, цивілізованої громадської поведінки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мельник В. М. Податок на додану вартість у податковій системі України / В. М. Мельник, О. В. Солдатенков // Фінанси України. – 2006. – № 9. – С. 83-88.
2. Сидорова Н. И. Специфика и функции НДС / Н. И. Сидорова // Финансы. – 2008. – № 2. – С. 36-40.
3. Тулуш Л. Д. Проблеми функціонування ПДВ в економіці держави / Л. Д. Тулуш // Економіка АПК. – 2008. – № 12. – С. 84-89.

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ

Ноздріна Ю.В., студентка групи Б 3/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Основою державного управління є фінанси, які виступають синтезованим показником ступеню розвитку економіки, адже будь-які операції в економічній сфері відображаються через фінанси.

У розвинених країнах світу державне управління економікою проявляється, як регулювання економічних процесів через впровадження виваженої економічної, бюджетної, кредитно-грошової, страхової, інвестиційної, політичної, соціальної, психологічної, культурної, освітньої політики. Здійснення фінансової політики на загальнодержавному рівні передбачає використання таких інструментів, як податки, ціни, тарифи, інвестиції, кредити, цінні папери, оренда, концесії, пільги, гарантії тощо [1, с. 61-63].

Саме на базі фінансів формуються економічні, юридичні, господарські відносини між усіма суб'єктами господарювання. Система державного управління складається з різних підсистем, однією з яких є податковий контроль, оскільки суть управління передбачає контрольну функцію для підтримки системи економіки країни у збалансованому стані.

Складна природа такого феномену, як податковий контроль, який є складовою державної системи управління, дає можливість розглядати його з різних сторін: як функцію органів управління; як сукупність прийомів і засобів контролю діяльності суб'єктів господарювання; як завершальну стадію управлінського процесу; як форму зворотного зв'язку між суб'єктом та об'єктом управління; як систему спостереження за функціонуванням об'єкта управління з метою виявлення відхилень від заданих параметрів [2, с. 24-30].

Як складова частина процесу управління, контроль забезпечує належне функціонування об'єкта управління. Фінансовий контроль розглядають як

сукупність наступних дій: достовірність визначення фактичного стану об'єкта управління; співставлення отриманих даних із заздалегідь встановленими параметрами функціонування для даного об'єкта управління; оцінка ступеня відхилень у функціонуванні об'єкта управління від заданих параметрів; з'ясування причин і наслідків даних відхилень; прийняття заходів щодо попередження та усунення порушень у функціонуванні об'єкта управління. Такий погляд у повній мірі можливо віднести і до податкового контролю.

Сутність податкового контролю полягає у здійсненні контрольних дій, спрямованих на встановлення відхилень у діяльності системи, що контролюється, від заздалегідь визначених параметрів; встановлення причин виникнення відхилень і шляхів їх усунення для ефективного досягнення поставленої мети, а саме: ефективного функціонування економіки країни, зокрема, фінансової системи [1, с. 61-63].

Саме податковий контроль забезпечує зворотний зв'язок між об'єктом і суб'єктом управління і сприяє підтримці фінансової системи на належному рівні, прогнозуванню її подальшого розвитку і передбаченню стратегічних напрямків розвитку всієї економіки держави; отриманню повної, об'єктивної, своєчасної, достовірної інформації щодо стану макроекономіки, збалансованості інтересів держави і суб'єктів господарювання, виконанню Державного та місцевих бюджетів та витрачання державних коштів.

Визначаючи, з одного боку, податковий контроль як вид діяльності, який направлений на зовнішню взаємодію податкової системи із суб'єктами господарювання, з іншого боку слід вважати його як певну ієрархічну структуру, всі елементи якої визначаються законодавчо встановленими функціями податкової служби і підпорядковані одній меті: надходженню податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів всіх рівнів при дотриманні збалансованості інтересів держави і суб'єктів господарювання, що дає можливість забезпечити управління державою не тільки фінансами, а і всією економікою країни. Ось чому важливе значення для становлення та розвитку податкового контролю має чітке визначення організації його правового та інформаційного забезпечення; структури податкової служби та її функціональної складової; теоретична розробка форм і методів контролю, аналітичних та аудиторських процедур і їх документальне оформлення; забезпечення зворотного зв'язку між суб'єктом та об'єктом контролю.

Основними шляхами удосконалення правових, організаційних та методологічних основ здійснення податкового контролю в системі державного управління можна визначити наступне:

- визначення на законодавчому рівні поняття контролю з точки зору єдиного підходу або синтезованого наукового підходу щодо системи управління;
- визначення мети, завдань, принципів і видів контролю;
- створення єдиної державної інформаційної бази і забезпечення постійного інформаційного обміну між державною податковою службою та іншими контролюючими та державними органами управління;
- створення єдиного методологічного центру по розробці стандартів контрольної діяльності;

- розробка методологічного забезпечення визначення економічної ефективності прийняття управлінських рішень.

Саме такі основні напрямки розвитку податкового контролю, як складової державного управління фінансами, дозволять забезпечити його дієвість та ефективність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Данілов О. Д. Особливості податкового контролю / О. Д. Данілов // Вісник податкової служби України. – 2011. – № 30. – С. 61-63.
2. Соколовська А. Державна фінансова політика та прогнозування доходів бюджету України / А. Соколовська // Економіка України. – 2004. – № 4. – С. 24-30.

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Венге А.О., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах розвитку ринкової економіки в Україні, необхідною умовою становлення нових фінансових відносин є формування ефективної системи оподаткування, яка в даний час потребує реформування, особливо в частині оподаткування доходів громадян.

Трансформаційні перетворення на шляху до соціально орієнтованої ринкової економіки України вимагають становлення такої системи оподаткування доходів фізичних осіб, елементи якої б відповідали сучасним принципам оподаткування, визначеним цілям економічної політики, світовим тенденціям та будувалися з урахуванням існуючих соціально-економічних умов.

Сьогодні при формуванні механізму оподаткування доходів фізичних осіб постає непростий вибір між пріоритетом перерозподілу національного доходу для зменшення нерівності та пріоритетом стимулювання ділової активності й економічного зростання. Перший пріоритет передбачає збільшення оподаткування високих доходів, другий – зменшення податкового навантаження на усі рівні доходу.

Поряд з цим, оскільки податок з доходів фізичних осіб, як основа системи оподаткування доходів фізичних осіб, в Україні є головним джерелом формування місцевих бюджетів, актуальним залишається питання підвищення фіскальної ефективності даного податку. Зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування є необхідною умовою зростання якості життя та демократизації суспільства.

За таких умов важливим є дослідження на належному рівні оподаткування доходів фізичних осіб як системного явища.

У даний час в Україні є ряд законів, які регулюють відносини в сфері оподаткування громадян. Але існує також і багато недоліків. Світова практика

об'єктивно доводить, що здійснення успішних економічних реформ в державі без паралельного розвитку економічних і правових відносин в сфері оподаткування принципово неможливе [1].

У даний час у вітчизняну систему оподаткування особистих доходів внесено зміни, спрямовані на збільшення бази оподаткування. Так, обмежена можливість зловживання спрощеною системою оподаткування, адже існує практика реєстрації найманих працівників як суб'єктів підприємницької діяльності та користування спрощеною системою оподаткування з метою мінімізації податків.

Також спірним є положення про оподаткування вартості послуг домашнього обслуговуючого персоналу, безоплатно отриманих платником податку, включаючи працю підпорядкованих осіб, а також осіб, які перебувають на військовій службі чи є заарештованими або ув'язненими. Такі дії повинні одержати правову оцінку, а відповідних осіб необхідно притягувати до відповідальності. Дані положення доцільно виключити із законодавчої бази.

У новому законі, на відміну від попереднього, оподатковуються дивіденди, до того ж за основною ставкою. Виникає відома проблема подвійного оподаткування, коли прибуток підприємств оподатковується податком на прибуток, а потім ще раз оподатковуються дивіденди. Проте збережено податкову пільгу для дивідендів, що стимулює реінвестиції. Аргументованою є пропозиція вітчизняних учених про запровадження додаткової пільгової ставки оподаткування дивідендів для тих акціонерних товариств, акції яких регулярно перебувають на організованих біржових торгах з метою збільшення кількості відкритих акціонерних товариств та прозорості їхньої діяльності [2].

Іншим актуальним питанням вітчизняної системи оподаткування доходів фізичних осіб є вдосконалення законодавчих положень, що зменшують податкову базу. Так, не оподатковуються доходи, отримані платником податку від розміщення ним коштів у цінні папери, емітовані Міністерством фінансів України, виграні у державних лотереях. В Україні для поступового покращання структури державного боргу, необхідно розвивати ринок внутрішніх державних позик. Отже, така пільга є доцільною, хоча, як свідчать іноземні дослідники, нею, зазвичай, користуються заможні люди. Необхідно зазначити, що привабливість державних цінних паперів довгий час залишалася невисокою.

З метою розширення бази оподаткування, якщо платник податку одержує пенсію й одночасно одержує заробітну плату, варто застосовувати принцип оподаткування сукупного доходу, від якого розраховується податкове зобов'язання. Інший підхід передбачає оподаткування суми, яка перевищує мінімальну пенсію, у разі, якщо пенсіонер одночасно одержує заробітну плату. Зазначимо, що перший підхід є більш ефективним з фіскальної точки зору.

Отже, варто зазначити, що податкова система України є вкрай недосконалою, через заплутаність і нестабільність податкового законодавства. Але навряд чи вище зазначені недоліки призведуть до відповідних змін у законодавстві та набрання ними чинності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гринюк М. Податкова культура, як і держава, одним днем не твориться / М. Гринюк // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 21 – С. 23-29.
2. Яроцька Т. Р. Вдосконалення податкової бази при оподаткуванні доходів фізичних осіб в Україні / Т. Р. Яроцька // Фінанси України. – 2011. – № 10. – С. 28-33.

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Зарванська Г.В., студентка групи Б 3/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Кожне підприємство розробляє свої планові та прогностичні показники, норми, нормативи, тарифи та ліміти, систему їх оцінки та регулювання фінансової діяльності. Оцінка фінансового стану дає можливість визначити керівництву підприємства щодо платоспроможності, ліквідності, рентабельності, прибутковості і спрогнозувати, спланувати роботу таким чином, щоб досягти найкращих результатів.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. Передовсім на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Неможливо переоцінити значення повної та достовірної інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства для вирішення поточних та перспективних фінансово-господарських проблем. Для прийняття правильних фінансових управлінських рішень на рівні підприємства треба використовувати дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, є зрозумілими та прийнятними для користувачів. Зокрема, щоб порівняти фінансові результати, досягнуті у попередньому та поточному звітних періодах, необхідно використовувати лише порівнянні відповідні показники, тобто такі, які визначені за єдиною методологією з використанням однакових баз розрахунку, критеріїв та правил [1].

З цією метою підприємство повинно розробити свою фінансову облікову політику, яка підпорядковується потребам внутрішнього менеджменту. Але, як правило, для прийняття ефективних управлінських рішень менеджери не обмежуються суто внутрішньою фінансовою інформацією, а порівнюють її з відповідними показниками подібних підприємств, підприємств-конкурентів чи

партнерів по бізнесу. Тому закономірно виникає потреба в уніфікації вимог до фінансової інформації в рамках галузі, регіону, усієї економічної системи країни.

Під час підготовки фінансової звітності кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників – фізичних осіб. Таким чином, особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства. Тому у фінансовій звітності (зокрема, в балансі) передбачене відображення лише зобов'язань власників стосовно їхніх внесків до капіталу та обов'язкового розподілу частини доходу між власниками (у вигляді відсотків, дивідендів, вилучення капіталу тощо). Цей принцип дістав назву принципу автономності підприємства.

Отже, якщо власник підприємства вносить власні грошові кошти у банк з метою збільшення статутного капіталу даного підприємства, то цю операцію буде відображено у фінансовій звітності. Якщо ж метою власника буде отримання відсотків на власні кошти та їх використання на власні потреби, така господарська операція не вплине на показники фінансової звітності.

Фінансові звіти складаються також виходячи з принципу безперервності діяльності підприємства, тобто визнання того, що підприємство не має ні наміру, ані потреби ліквідуватися або суттєво зменшувати масштаби своєї діяльності (протягом наступного звітного періоду).

Щоб бути достовірною, інформація у фінансових звітах повинна бути повною, зважаючи на її важливість для користувача та витрати, пов'язані з отриманням цієї інформації. Тому фінансова звітність не обмежується лише балансом, звітами про фінансові результати, власний капітал та рух грошових коштів. Вона містить примітки, які надають інформацію про облікову політику підприємства та додаткові пояснення до окремих статей цих звітів. Крім того, у примітках розкриваються важливі для користувачів фінансової звітності події, які відбулися після складання балансу. Наприклад, оголошення про виплату дивідендів на акції [2].

Щоб скласти фінансову звітність, керівництво підприємства формує облікову політику, тобто вибирає принципи, методи та процедури обліку в такий спосіб, щоб достовірно відобразити фінансове положення й результати діяльності підприємства та забезпечити порівнянність фінансових звітів.

Надання користувачам інформації про політику бухгалтерського обліку, яку підприємство повинно використовувати постійно за складання фінансових звітів, будь-яких змін у цій політиці та впливу таких змін на показники фінансових звітів є вимогою принципу послідовності. Дотримання цього принципу є передумовою порівнянності фінансових звітів. Адже користувачі отримують можливість визначати відмінності ведення бухгалтерського обліку, які використовуються самим підприємством або різними підприємствами протягом певних звітних періодів.

Фінансовий стан – найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства. Він відображає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал в діловому співробітництві, оцінює в якій мірі гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів за фінансовими та іншими відносинами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фінансовий стан підприємства: комплексна оцінка, показники та значення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/18236/
2. Білик М. Державні підприємства як об'єкт фінансового управління в умовах переходу до ринкової економіки / М. Білик // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 23-28.

ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ У ФІНАНСУВАННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Криклива А.С., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Німецька система кредитного обслуговування аграрного сектору історично сформувалась у такому складі: кооперативні банки, ощадні каси, спеціалізовані банки, у тому числі Сільськогосподарський рентний банк, іпотечні банки, приватні комерційні банки та Європейський фонд відтворення.

Кооперативний банківський сектор Німеччини має трирівневу організаційну структуру. Її основу (нижній рівень) становлять місцеві кооперативні банки (кредитні товариства), які включають переважно так звані фольксбанки і райффайзенбанки. Історичні корені місцевих кооперативних банків лежать у Товаристві взаємного кредитування, яке було створене ще в 1850 р. для задоволення потреб представників малого бізнесу (перший кредитний кооператив для сільського населення) [2].

Другий рівень кооперативного банківського сектору належить регіональним банкам, які спочатку були створені місцевими банками, головним чином з метою управління їх збитковою ліквідністю. Тепер ці регіональні кооперативні банки мають широкий спектр діяльності. Вони також є головними пайовиками “Дойче Геноссенштафтсбанку” (ДГ Банку), який входить до третього, верхнього, рівня кооперативного банківського сектору.

Місцеві кооперативні банки (кредитні товариства) здійснюють банківські угоди будь-якого виду. Вони спираються на допомогу регіональних банків і ДГ Банку, як центральної ланки системи.

До складу спостережних органів місцевих кооперативних банків входять представники різних секторів економіки. Так, у 2010 р. 15 % членів спостережних рад райффайзенбанків становили фермери, понад 50 % - комерсанти, ремісники, представники інших професій [1].

На кінець 2011 р. у Німеччині було 3223 місцеві кооперативні банки (кредитних товариств) із загальною балансовою вартістю понад 514 млрд євро. Вони нараховують більше 10 млн. пайовиків, значну частину яких становлять фермери.

Кредитні операції місцевих кооперативних банків включають усі види позичок, які надаються сучасними універсальними банками. Причому на наданні

кредитів сільськогосподарським підприємствам спеціалізуються райффайзенбанки.

Між кредитними товариствами здійснюється координація розрахунків. Координаційними центрами слугують 11 центральних кас, які виконують роль розрахункових центрів для кредитних товариств та підвищують їх ліквідність шляхом надання кредитів.

Регіональні кооперативні банки Німеччини здійснюють операції, надаючи кредити досить великим підприємствам сільського господарства, харчової індустрії, торгівлі, обробних галузей, житлового будівництва та операції страхування в тій мірі, в якій ці організації не можуть обслуговуватися місцевими кооперативними банками. У Німеччині діє 5 регіональних кооперативних банків. “Дойче Геноссенштафтебанк” (ДГ Банк), що знаходиться на вершині кооперативної банківської системи, коригує діяльність та кредитує регіональні банки, отримуючи потрібні для цього кошти за рахунок випуску власних облігацій.

ДГ Банк здійснює підтримку позичкових операцій місцевих кооперативних банків, об'єднуючись з ними у консорціуми у випадках, коли є попит на великі позичкові суми, які місцеві банки не в змозі надати клієнтам самі або разом з відповідним регіональним банком.

ДГ Банк та регіональні кооперативні банки є власниками капіталу спеціалізованих фінансових інститутів, пропонуючи клієнтам іпотечні кредити на будівництво, послуги щодо лізингу, факторингу, різнобічні інвестиційні операції, страхування тощо. Так, іпотечні кредити надає “Дойче Геноссенштафтс-Іпотекенбанк” (Гамбург/Берлін) і “Мюнхен Іпотекен-банк” (Мюнхен). Ці банки надають довгострокові іпотечні кредити сільськогосподарським підприємствам у тих випадках, коли місцеві кооперативні банки не можуть їх надати у зв'язку з відсутністю власних ресурсів. Іпотечний кредит, як правило, не може бути більшим ніж 60-70 % вартості земельної ділянки [2].

Крім кооперативних банків важливу роль у кредитуванні сільського господарства Німеччини відіграють ощадні каси, які забезпечують приблизно третину позичок аграрного сектору. Ощадні каси, за винятком 13 приватних, є державними кредитними закладами. Переважаючими видами активних операцій ощадних кас є середньо- та довгострокові кредити.

У третій за значенням групі спеціалізованих банків, що надають сільськогосподарський кредит, виділяється Сільськогосподарський рентний банк, баланс якого становить понад 46 млрд євро. Основний вид активних операцій банку – кредитування під заставу нерухомого майна. Крім того, банк здійснює лізингові операції, випускає свої облігації тощо.

При наданні кредиту банком враховується платоспроможність позичальників, рентабельність їх господарств, ліквідність, стабільність результатів діяльності. Критерієм для визначення суми погашення боргу (відсотків та основної частини) є розмір чистого прибутку.

Уся система кредитного обслуговування надає такі види кредитів: міжрегіональні, пільгові, державні та за рахунок вільного ринку капіталу. Перші

три види кредиту надаються практично через Сільськогосподарський рентний банк [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Копішко Т. І. Проблеми становлення і перспективи розвитку сільського господарства Німеччини / Т. І. Копішко // Львівський економічний вісник. – 2011. – № 2 (31). – С. 111-117.
2. Малій О. Г. Фінансування аграріїв у Німеччині / О. Г. Малій // Економіка АПК. – 2010. – № 7. – С. 94-103.

СУТНІСТЬ І СКЛАД КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ

Мулява Д.Г., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Капітальні вкладення – це витрати на створення нових, реконструкцію і технічне переозброєння діючих основних засобів.

Поняття капітальні вкладення є тотожним поняттю інвестиції. У зв'язку з цим поняття капітальні вкладення розглядається, як інвестиції, які направлені на створення нових, розширення, реконструкцію та модернізацію діючих основних фондів.

Склад коштів, що направляються на капітальні вкладення, залежить від того, хто є інвестором і яку форму власності він представляє. Так, інвесторами державних капітальних вкладень є органи влади і керівництво країною, областями й іншими адміністративно-територіальними утвореннями, а також державні підприємства й організації. У першому випадку капітальні вкладення здійснюються за рахунок коштів відповідних бюджетів, позабюджетних фондів і позикових засобів. Державні підприємства й організації, а також ті, котрі засновані на колективній формі власності, забезпечують капітальні вкладення власними, притягнутими і позиковими коштами [1, с. 45-49].

Власні кошти підприємств і організацій утворюються відповідно до вимог комерційного розрахунку і складаються з прибутку, амортизаційних відрахувань і інших засобів. В останні роки зростає питома вага власних коштів у загальному обсязі фінансування капітальних вкладень.

Важливим джерелом фінансування капітальних вкладень стає прибуток від основної діяльності, що являє собою частину чистого доходу, що залишається в розпорядженні підприємства й організації. Використання прибутку для цієї мети створює залежність капітального будівництва на діючих підприємствах від їхньої основної діяльності, оскільки своєчасне і повне фінансування таких вкладень обумовлено виконанням плану прибутку.

До інших власних коштів підприємств і організацій для капітальних вкладень відносяться кошти, що мобілізують в ході будівництва в результаті реалізації зайвих і непотрібних матеріалів і устаткування, використання раніше оплачених матеріальних цінностей і насамперед устаткування, а також ліквідації

дебіторської заборгованості, що відноситься до капітальних вкладень. Це джерело називається мобілізацією внутрішніх ресурсів.

За допомогою капітальних вкладень здійснюється як просте, так і розширене відтворення основних засобів. Для визначення розміру капітальних вкладень на підприємстві складається бюджет капітальних витрат, тобто обрахунок запланованих витрат на капітальні вкладення. На підставі бюджету капітальних витрат приймають рішення щодо здійснення капітальних вкладень. В ринкових умовах важливе значення має вибір оптимальної структури джерел фінансування капітальних вкладень.

Капітальні вкладення, залучені в створення та відновлення основних фондів, підрозділяються за призначенням: на капітальні вкладення виробничого і невиробничого призначення.

До капітальних вкладень виробничого призначення відносяться витрати на об'єкти, що після завершення будівництва будуть функціонувати в сфері матеріального виробництва: у промисловості, сільському господарстві і заготівлях, водному і лісовому господарствах, на транспорті й у зв'язку, у будівництві, торгівлі і суспільному харчуванні, матеріально-технічному забезпеченні і збуті. Конкретно до капітальних вкладень виробничого призначення відносяться витрати (інвестиції), вкладені в будівництво виробничих будівель і споруд, реконструкцію, технічне переозброєння і модернізацію діючих підприємств, придбання машин і устаткування, транспортних засобів та ін.

До складу капітальних вкладень невиробничого призначення відносяться витрати на створення об'єктів житлового і комунального господарства, закладів охорони здоров'я, фізкультури, соціального забезпечення, освіти, культури, мистецтва, а також науково-дослідницьких та інших організацій, пов'язаних із розвитком науки (житлових будинків, гуртожитків, будинків відпочинку, поліклінік, лікарень, шкіл, бібліотек, клубів, дитячих дошкільних закладів, оздоровчих таборів для дітей та ін.) [2, с. 23-29].

Порядок фінансування капіталовкладень залежить від способу проведення капітальних робіт.

За підрядного способу будівництва об'єктів здійснюється відповідними підрядними організаціями. Підрядна організація добирає потрібне устаткування, замовляє його, монтує, виконує будівельні роботи і здає об'єкт. Замовник надає проектну документацію, купує і доставляє на будову устаткування, конструкції та деталі.

Господарський спосіб будівництва застосовується для будівництва невеликих об'єктів, реконструкцій та розширення діючих підприємств. Господарський спосіб відрізняється від підрядного тим, що підприємство самостійно, власними силами здійснює будівельно-монтажні роботи, тобто об'єднує функції замовника та підрядчика. У цьому разі розрахунки здійснюються за фактично виконані роботи, включаючи витрати на утримання підрозділів, зайнятих організацією будівництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бричка І. В. Щодо сутності капітальних вкладень / І. В. Бричка // Економіка АПК. – 2009. - № 7. – С. 45-49.
2. Квасницька Р. С. Джерела фінансування капітальних вкладень / Р. С. Квасницька // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 23-29.

ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ДЛЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Маковєєнко І.Е., магістр групи Б 5/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Всі суб'єкти господарської діяльності, які здійснюють свою діяльність на принципах комерційних розрахунків, в умовах ринкової економіки повинні володіти методикою оцінки фінансового стану підприємства з метою оперативного управління активами і пасивами підприємства, досягнення високих кінцевих результатів, забезпечення стабільності і належного іміджу підприємства.

Фінансова стабільність підприємства досягається за рахунок ритмічної і ефективної роботи підприємства, умілого управління виробничими фондами і джерелами їх формування, тобто управління активами і пасивами підприємства. Цьому сприяє прогнозоване розміщення і ефективне використання власного і залученого капіталу, всебічний аналіз і об'єктивна оцінка фінансового стану за даними фінансової звітності, впровадження оптимальних управлінських рішень, відносно забезпечення фінансової стабільності. Фінансовий стан підприємств оцінюють за допомогою системи коефіцієнтів фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Результати діяльності підприємств оцінюють за допомогою аналізу показників прибутковості та рентабельності.

Оцінка фінансового стану ґрунтується, головним чином, на відносних показниках, оскільки абсолютні показники балансу в умовах інфляції практично неможливо співставити.

Відносні показники підприємства можна порівняти з:

- загальноприйнятими “нормами” для оцінки ризику і прогнозування можливості банкрутства;
- аналогічними даними інших підприємств, що дозволяє виявити сильні і слабкі сторони підприємства і його можливості;
- аналогічними даними за попередні роки для вивчення тенденцій поліпшення або погіршення фінансового стану.

Для економічнообґрунтованої та повної оцінки фінансового стану слід дотримуватися певного алгоритму, який включає декілька груп показників, що згруповані за фінансовими ознаками. Дослідимо детально цей алгоритм.

До показників оцінки майнового стану належать: сума господарських коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства; темпи зростання оборотних активів; коефіцієнт придатності необоротних активів; коефіцієнт придатності основних засобів; коефіцієнт зносу основних засобів. Вони вказують на реальний стан господарських засобів та джерел їх утворення у господарстві та характеризують сукупний виробничий потенціал господарства [1, с. 7-19].

Головною метою аналізу ділової активності підприємства є виявлення потенційних можливостей підвищення ділової активності на основі оцінки динаміки основних показників діяльності підприємств в порівнянні з галузевими показниками; впливу бізнес–середовища на діяльність підприємств в цілому за конкретний період, ефективності використання виробничих, трудових і фінансових ресурсів. Аналіз ділової активності підприємства можна подати у вигляді системи чотирьох самостійних складових (блоків) аналітичних досліджень:

- аналізу ефективності використання оборотних коштів підприємств;
- аналізу використання власного і залученого капіталу;
- аналізу ефективності кредитних відносин підприємства з банками;
- аналізу дебіторської і кредиторської заборгованостей.

Тобто, проведення аналітичних досліджень ділової активності підприємств дає змогу оцінити, наскільки ефективно сформована структура їх капіталу, як складаються їх взаємовідносини з постачальниками та замовниками, а також з комерційними банками. Як відомо, ефективність використання фінансових ресурсів, насамперед, пов'язують з їх оборотністю [2].

Оборотні кошти є найбільш мобільною частиною господарських засобів. Прискорення оборотності обігових коштів має важливе значення для стабільності фінансового стану підприємств за такими причинами:

- швидкість обороту коштів визначає розмір їх річного обороту;
- прискорення оборотності веде до зниження витрат підприємства;
- прискорення обороту на тій чи іншій стадії кругообігу коштів веде до прискорення обороту на інших стадіях [3, с. 27-30].

Під ліквідністю будь-якого активу розуміють здатність його трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю тимчасового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротше період, тим вище ліквідність даного виду активів. У такому розумінні будь-які активи, які можна обернути в гроші, є ліквідними.

Важливість показників оборотності пояснюється тим, що характеристики обороту, багато в чому, визначають рівень прибутковості підприємства.

Рентабельність – один із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і рівень використання капіталу у процесі виробництва [4, с. 40-43].

Необхідність та значення такої оцінки зумовлені потребою систематичного аналізу та вдосконалення діяльності за ринкових відносин, переходу до самоокупності, самофінансування, потребою у поліпшенні використання фінансових ресурсів, а також пошуком резервів зміцнення фінансової стабільності підприємства. Вчасна та всебічна оцінка фінансового стану

господарства є гарантією успішної подальшої його діяльності та оперативною формою внутрішньогосподарського контролю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грабова Р. І. Експрес аналіз фінансового стану підприємств / Р. І. Грабова // Дебет-Кредит. – 2008. – № 44. – С. 17-19.
2. Бабець С. К. Теорія економічного аналізу / С. К. Бабець, М. І. Горлов, С. О. Жуков, З. П. Стасюк. – К. : ВДН “Професіонал”, 2007. – 384 с.
3. Павликовський А. М. Ліквідність і платоспроможність підприємницьких структур / А. М. Павликовський // Фінанси України. – 2009. – № 8. – С. 27-30.
4. Білик М. І. Удосконалення методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємства / М. І. Білик // Економіст. – 2009. – № 11. – С. 40-43.

ЛІЗИНГОВЕ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Кіц Д.О., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

За економічної кризи більшість підприємств України неспроможна власними коштами здійснювати технічне оновлення виробництва. Відтак виникає об'єктивна необхідність розвитку лізингового бізнесу, що уможливорює залучення приватних інвестицій для фінансової підтримки підприємств, особливо у сфері малого та середнього бізнесу.

Термін “лізинг” походить від англійського дієслова «to lease», що означає “брати в оренду”.

Будь-яка лізингова операція має фінансовий (кредитний) характер. Власник майна (лізингодавець) надає користувачу (лізингоодержувачу) фінансову послугу: він купує майно у власність і за рахунок періодичних внесків лізингоодержувача покриває його повну вартість та отримує певний прибуток у вигляді лізингової маржі [1, с. 111-117].

Об'єктом лізингу може бути будь-яке нерухоме майно, що його можна віднести до основних фондів, яке не заборонене до вільного обігу на ринку і щодо якого немає обмежень на передачу в лізинг (оренду).

До об'єктів лізингу належать: машини та обладнання; засоби обчислювальної техніки; транспортні засоби; виробничі будівлі та споруди; інші основні фонди.

Класичному лізингу притаманний тристоронній характер взаємовідносин: лізингодавець, лізингоодержувач, постачальник.

Лізингодавець – суб'єкт підприємницької діяльності, у тому числі банківська (небанківська) фінансова установа, яка передає в користування об'єкти лізингу згідно з договором (компанії; комерційні банки; філії, підрозділи підприємств-виробників обладнання; державні й місцеві органи).

Лізингоодержувач – суб'єкт підприємницької діяльності, який отримує в користування об'єкти лізингу за договором (юридичні особи, зайняті виробництвом тієї чи іншої продукції; фізичні особи, що займаються підприємницькою діяльністю).

Постачальник лізингового майна – суб'єкт підприємницької діяльності, який виготовляє машини, обладнання тощо і (або) передає власне майно, яке є об'єктом лізингу.

Крім основних учасників, у лізинговому бізнесі беруть участь посередники, тобто особи, що репрезентують економічні інтереси як продавців, так і покупців об'єктів лізингу (страхові компанії; брокерсько-дилерські фірми; сервісні центри з обслуговування машин та устаткування; інші посередники).

Підприємство-лізингоодержувач здобуває дуже суттєві переваги:

- лізинг дає змогу на 100 % фінансувати придбання основних фондів на відміну від банківського кредиту, де фінансовими ресурсами забезпечується тільки 60-70 % їх вартості;

- підприємству простіше отримати майно в лізинг, ніж позику на його придбання; лізингове майно виступає як застава, право власності на нього належить лізингодавцю;

- лізинг дає підприємству більше можливостей для маневрування під час виплати лізингових платежів, оскільки останні здійснюються підприємством, як правило, після отримання виручки від реалізації продукції, що її вироблено на обладнанні, узятому в лізинг;

- зменшується ризик морального старіння обладнання, тому що підприємство бере його не у власність, а в оренду: відтак розширюються можливості оперативного оновлення застарілої техніки без залучення власного капіталу на його фінансування;

- лізингове майно не зараховується на баланс підприємства, що підвищує ліквідність суб'єкта господарювання та його можливість отримати банківський кредит;

- лізингові платежі включають до складу валових витрат, що зменшує оподатковуваний прибуток підприємства-лізингоотримувача;

- зменшується ризик виробництва нової продукції, оскільки за недостатнього попиту на неї підприємство може повернути об'єкт лізингу безпосередньо лізингодавцю;

- досягається ефект фінансового стимулювання, оскільки щорічні фінансові вигоди перевищують розмір відсотків за банківський кредит.

Поряд з перевагами лізинг має певні недоліки:

- вартість лізингу для лізингоодержувача вища на суму лізингової маржі, ніж вартість звичайної позики;

- складання лізингової угоди потребує тривалого часу та складнішої організації, ніж складання угоди про звичайну банківську позику;

- лізингодавець бере на себе ризик можливого морального старіння основних фондів та неповного і несвоєчасного отримання лізингових платежів [2, с. 94-103].

Отже, лізинг – один із головних механізмів фінансової підтримки суб'єктів підприємництва, тому що це – строкове, цільове і платне користування майном відповідно до умов, визначених конкретним договором/контрактом, а також довгострокова/довготермінова оренда обладнання, транспортних засобів, споруд виробничого призначення тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Топішко Т. І. Лізинг в АПК: проблеми становлення і перспективи розвитку / Т. І.Топішко // Львівський економічний вісник. – 2011. – № 2 (31). – С.111-117.
2. Малій О. Г. Лізингове кредитування: стан та перспективи для аграрної сфери / О. Г. Малій // Облік і фінанси АПК. – 2006. – № 7. – С. 94-103.

НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

*Дюміна С.С., студентка групи Б 3/1
Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Фінансовий стан підприємства визначається раціональним розміщенням основних і оборотних засобів. Отже, першим і головним етапом у покращанні фінансового стану підприємств є пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, яке забезпечує рентабельність власного капіталу.

Наступним важливим етапом на шляху покращення фінансового стану підприємства є раціональне управління наявними фінансовими ресурсами та мобілізація внутрішніх резервів – явних та прихованих.

Пошук резервів, які можуть бути використані для покращення фінансового стану підприємства, проводиться шляхом ґрунтовного аналізу всіх складових його діяльності [1, с. 141-146].

Удосконалення фінансового стану підприємства можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків.

Підвищення розмірів вхідних грошових потоків можливе за рахунок:

- збільшення виручки від реалізації;
- продажу частини основних фондів;
- рефінансування дебіторської заборгованості.

Скорочення вихідних грошових потоків можливе за рахунок зниження витрат, які відносяться на собівартість продукції та витрат, які покривають за рахунок прибутку.

Внутрішні резерви підприємства складаються з явних та прихованих. Виявлення явних резервів здійснюється через ліквідацію втрат окремих видів ресурсів, перевищення норм їх витрачання. Приховані резерви – частина капіталу, що ніяк не відображена в Балансі.

Шляхами удосконалення фінансового стану підприємства через виявлення прихованих резервів є: здача в оренду основних фондів, які не повною мірою використовуються у робочому процесі; використання зворотного лізингу.

Одним з основних напрямів пошуку резервів є зменшення вихідних грошових потоків через зниження собівартості продукції та витрат, джерелом покриття яких є прибуток. На кожному підприємстві, залежно від його особливостей, можуть бути різними набір факторів, які впливають на собівартість [3, с. 26-29].

Основним заходом покращення фінансового стану є збільшення виручки від реалізації. В свою чергу розмір виручки від реалізації залежить від обсягів реалізації продукції та ціни одиниці продукції, що реалізується [1, с. 117-128].

Щоб збільшити обсяги реалізації, треба максимально активізувати збутову діяльність підприємства. Бажаний результат можна отримати наданням знижок покупцям, помірними зменшеннями цін, застосуванням масової реклами. Тип заходів залежить від особливостей конкретного підприємства та обраної ним стратегії маркетингу.

Також одним із важливих шляхів удосконалення фінансового стану є мобілізація внутрішніх резервів. Це:

- проведення реструктуризації активів підприємства;
- сукупність заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів;
- перетворення в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів підприємства [2, с. 141-146].

Зокрема, для проведення реструктуризації активів використовують наступні заходи: мобілізація прихованих резервів; використання зворотного лізингу; здача в оренду основних фондів; оптимізація структури розміщення оборотного капіталу; продаж низькорентабельних об'єктів основних фондів; рефінансування дебіторської заборгованості.

Ще одним напрямом покращення фінансового стану є його прогнозування і моніторинг, оскільки, щоб грамотно керувати виробництвом, активно впливати на формування показників господарської і фінансової діяльності, необхідно постійно використовувати дані про його стан, а також зміни, які в ньому відбуваються [3, с. 26-29].

Отже, фінансовий стан підприємства – це важлива характеристика економічної діяльності підприємства у зовнішньому середовищі. Для забезпечення задовільного фінансового стану на підприємстві потрібно підвищувати результативність розміщення та використання ресурсів підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білик М. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М. Білик // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 117-128.

2. Городинська Д. М. Економічна стійкість підприємства / Д. М. Городинська // Актуальні проблеми економіки. – 2008 – № 10 (42) – С. 141-146.

3. Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства / В. С. Марцин // Економіка, фінанси, право. – 2009. - № 7. – С. 26-29.

ПОРЯДОК РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Шевченко І.В., студентка групи Б 3/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Рябенко Г.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Основним нормативним документом, що регулює методику визначення витрат підприємств, є П(С)БО 16 “Витрати”. Згідно з нормативних документів, загально виробничі витрати поділяють на змінні і постійні. До перших належать такі витрати на обслуговування та управління виробництвом, які змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно зміні обсягу діяльності. Ці витрати повністю включаються до складу виробничої собівартості виготовленої продукції у періоді їх виникнення і підлягають розподілу тільки між окремими видами продукції, виходячи з фактичної потужності звітного періоду.

Інша справа – постійні загально виробничі витрати, до яких належать такі витрати на обслуговування та управління, які залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності. Згідно з П(С)БО 16 “Витрати” вони включаються до виробничої собівартості продукції, виходячи з нормальної потужності та порівняння її з фактичною у звітному періоді. Тому постійні загально виробничі витрати поділяють на розподілені та нерозподілені.

Постійні витрати не можуть бути постійними завжди. З часом ростуть витрати внаслідок інфляції або підвищення рівня життя населення, або через інші причини. Таким чином, змінюється орендна плата, плата за опалення, заробітна платня технічного персоналу і т.д. Зараз, згідно з чинним законодавством, де визначено тільки загальні принципи класифікації та методику розподілу цих витрат, підприємства самостійно здійснюють поділ витрат на змінні та постійні і обирають базу їх розподілу [1, с. 65-71].

Виявилось, що при цьому у підприємств збільшилось проблем: адже як змінні, так і постійні загально виробничі витрати включаються у собівартість продукції, тільки змінні та постійні розподілені – у виробничу, а постійні нерозподілені – у собівартість реалізованої продукції. Перша проблема: як розподілити загально виробничі витрати на змінні та постійні? Для поділу загально виробничих витрат на змінні та постійні необхідно застосовувати спеціальні методи визначення поведінки витрат стосовно обсягу діяльності.

Другою проблемою є вибір бази розподілу, під якою звичайно розуміють такий показник (натуральний або грошовий), з розрахунку на одиницю якого встановлюється норматив розподілу загально виробничих витрат. Вибір бази

розподілу загальновиробничих витрат між виробами є відповідальним, тому що це впливає на виробничу собівартість окремих виробів, тобто, розподільчою базою для загальновиробничих витрат мають виступати ті показники, які виходять з причинно-наслідкових зв'язків, або ті прямі витрати, які займають найбільшу частку у витратах на виробництво.

Реформування бухгалтерського обліку в Україні останніми роками сприяє також і новому підходу до розуміння впливу обліку на всю діяльність підприємства. В традиційній ринковій економіці інформація фінансового обліку направлена, крім складання звітності, і на використання в управлінні. В Україні ж – в основному на складання звітності. На нашу думку, завдання економічних служб підприємства мають полягати в перепрофілюванні цієї інформації відповідно до потреб здійснення інших функцій управлінської діяльності, і в першу чергу, фінансової діяльності.

З цією метою вважаємо за доцільне здійснювати розподіл загальновиробничих витрат на змінні та постійні і складати калькуляцію змінних витрат, визначати маржинальний дохід – різницю між доходом від реалізації продукції і змінними витратами підприємства.

Алгоритм розподілу загальновиробничих витрат між об'єктами калькуляції, що здійснюється на останню дату звітного періоду, такий: після накопичення змінних загальновиробничих витрат їх сума розподіляється між об'єктами обліку, з урахуванням обраної бази розподілу, з використанням фактичної потужності підприємства у звітному періоді; постійні загальновиробничі витрати розподіляються між об'єктами обліку, виходячи з обраної бази розподілу, з використанням нормальної потужності підприємства; нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості наданих (реалізованих) санаторно-курортних послуг у звітному періоді, в якому вони мали місце [2, с. 62-67].

Отже, порядок розподілу і включення до собівартості продукції загальновиробничих витрат залежить від їх зв'язку з обсягом виробництва. Пункт 16 П(С)БО 16 визначає, що змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожну одиницю виробництва (інший об'єкт витрат) із використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо), виходячи з фактичної потужності звітного періоду, а постійні витрати розподіляються на кожну одиницю виробництва із використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) при нормальній потужності. Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у період їх виникнення. Загальна сума розподілених і нерозподілених постійних загальновиробничих витрат не може перевищувати їх фактичного розміру.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авершин Д. А. Класифікація результатів виробничого процесу та критерії їх визначення / Д. А. Авершин // Сталий розвиток економіки. – 2010. – № 1. – С. 65-71.
2. Котляров Є. Загальновиробничі витрати і їх розподіл / Є. Котляров, В. Корнилова // Бухгалтерія. – 2008. – № 16. – С. 62-67.

СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Кононенко Л.В., студентка групи Б 5/3

Науковий керівник: к.е.н., доцент Лункіна Т.І.

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних умовах економічного розвитку суб'єктів господарювання питання фінансових результатів в бухгалтерському обліку вважається одним із ключових при здійсненні господарської діяльності.

У здійсненні виробничо-фінансової діяльності суб'єктів господарювання задіяна велика кількість трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Мета кожного підприємства – ефективно використання цих ресурсів, що певним чином відображається у фінансових результатах його діяльності. В свою чергу фінансовий результат є основним показником ефективності діяльності підприємства в ринковій економіці. Кожен суб'єкт господарювання, незалежно від форми власності, особливу увагу звертає на процес формування, розподілу та використання фінансових результатів своєї діяльності.

Як свідчать дані Державного комітету статистики за січень-вересень 2012 року 62,2 % підприємств одержали прибуток, а 37,8 % – збиток. Найбільший фінансовий результат зафіксовано на підприємствах, що займаються сільським господарством, мисливством, лісовим господарством та в сфері освітніх послуг. В свою чергу, найменші результати діяльності отримали підприємства, що надають комунальні та індивідуальні послуги, у сфері культури, спорту та будівництва [3].

Отримання достовірного значення позитивного результату в значній мірі залежить від розробки та формування належної системи обліку фінансових результатів підприємства. Дослідження сутності поняття “фінансові результати”, визначення його місця в системі бухгалтерського обліку та встановлення зв'язку з іншими об'єктами облікового відображення господарських операцій представляє значний науковий та практичний інтерес.

Оскільки в залежності від трактування даного поняття змінюється величина податків, заробітної плати, суми дивідендів учасникам та премії працівникам підприємства.

Дослідження поняття “фінансові результати” розглядається з метою систематизації та узагальнення підходів до розуміння даної дефініції, що наводяться у довідковій та науковій літературі, а також визначення місця фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання [1].

Дослідження сутності категорії фінансових результатів знайшли своє відображення у наукових працях класиків вчених-економістів таких як: Маркс К., Маршал А., Перу Ф., Петті У., Рікардо Д., Сміт А., Шумпетер Й. та працях сучасних вчених: Білика В.Г., Бутинця Ф.Ф., Мочерного С.В. Олійника О.В.

Розуміння сутності та удосконалення облікового відображення фінансових результатів діяльності підприємств та прийняття ефективних управлінських

рішень щодо подальшого їх розвитку – головна передумова підвищення ефективності діяльності підприємств.

Як показав огляд нормативно-правової бази України, в законодавстві не розглядається сутність саме поняття “фінансові результати”. Зокрема, в частині законодавчих актів з бухгалтерського обліку обґрунтовано лише сутність дефініцій “прибуток” та “збиток” (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 “Звіт про фінансові результати” [2]). Вважаємо, наведені поняття не доцільно ототожнювати, оскільки недостовірність даних впливає на формування інформації про господарську діяльність в бухгалтерському обліку, а також призводить до зменшення ефективності контрольних дій над операціями суб’єктів господарювання.

Отже, недоліком законодавства України є те, що в нормативно-правових документах, які регулюють питання організації та ведення бухгалтерського обліку, відсутнє визначення поняття “фінансові результати”, а обґрунтовано лише часткові щодо нього категорії. Хоча дане поняття використовується в бухгалтерському обліку та в Плані рахунків активів, капіталу і зобов’язань господарських операцій виділено рахунки, в назві яких є дефініція “фінансові результати”.

У зв’язку з цим, потрібно закріпити на законодавчому рівні сутність такого поняття як “фінансові результати” та уточнити з метою однозначного розуміння трактування дефініцій “прибуток” та “збиток”.

Як показало дослідження наукової, довідкової та навчальної літератури, між науковцями та фахівцями в економіці, фінансах, так і в бухгалтерському обліку, не має єдності та однозначності щодо розуміння поняття “фінансові результати”.

В результаті проведення дослідження різних підходів щодо трактування сутності фінансових результатів в бухгалтерському обліку нами запропоновано трактувати фінансовий результат як результат господарської діяльності, що є різницею від порівняння доходів і витрат підприємства за вирахуванням сум податків, що визначається за визначений період і в цілому або за видами діяльності та узагальнюється у вигляді прибутку (збитку).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік / Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, С. Л. Береза. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 672 с.
2. Звіт про фінансові результати : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3, затверджено наказом Міністерства фінансів України станом на 31 березня 1999 р. № 87
3. Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності за січень-вересень 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА РЕАЛІЗАЦІЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Марченко О.В., студент групи Б 5/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Лункіна Т.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Формування витрат і доходів в сільському господарстві та контроль за їх здійсненням має важливе значення в умовах ринкових відносин. Аналіз витрат допомагає виявити ефективність і визначити оптимальний розмір витрат, перевірити якісні показники роботи, правильно встановити ціни, регулювати та контролювати витрати, планувати рівень прибутку і рентабельності виробництва [1]. В умовах обмеженості ресурсів і досягнення планової ефективності виникає потреба постійного порівняння понесених витрат і отриманих результатів. Ця проблема посилюється під впливом інфляції, коли дані про виробничі витрати необхідно повсякденно порівнювати з майбутніми витратами, що значною мірою залежить від впливу зовнішнього середовища. Можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів з'являється завдяки раціонально організованому обліку витрат на виробництво [2].

Гнилицька Л.В. вважає, що як економічна категорія собівартість являє собою основу для обліку та контролю за рівнем затрат на випуск і реалізації продукції; слугує базою ціни товару і її нижньою межею, “обмежувачем” для виробника, визначає прибуток і рентабельність; відображає ефективність використання виробничих ресурсів, впровадження нових технологій та нововведень, удосконалення системи організації та управління виробництвом; є важливим елементом економічного обґрунтування управлінських та інвестиційних рішень [5]. Залежно від видів діяльності всі витрати розподіляють на дві великі групи: витрати, що виникають у процесі звичайної діяльності, та витрати, що виникають у процесі надзвичайної діяльності. У свою чергу, витрати, що виникають у процесі звичайної діяльності, розподіляють на витрати від операційної (основної та іншої), інвестиційної та фінансової діяльності, згідно з П(С)БО 16 “Витрати”.

До виробничої собівартості продукції включають: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати. Тобто, згідно П(С)БО 16 “Витрати” на дебеті рахунку 23 “Виробництво” повинні формуватись фактичні виробничі витрати. Такої думки дотримуються Сук Л.К., Сук П.Л. та інші. Зокрема Сук П.Л. зазначає, що “сума витрат не може змінюватися від способу оцінки одержаної продукції” [3, с. 60-68]. Загальновиробничі витрати рослинництва і тваринництва розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу, установленої підприємством. Такою базою розподілу, згідно П(С)БО 16 “Витрати”, можуть бути: години праці, заробітна плата, обсяг діяльності, прямі витрати тощо.

Підприємство самостійно обирає базу розподілу загальновиробничих витрат [4, с. 43-46].

В сільському господарстві прийнято розподіляти всі загальновиробничі витрати, без поділу їх на змінні і постійні, пропорційно до суми прямих витрат за виключенням насіння (в рослинництві), кормів (у тваринництві) на витрати виробництва. Слід зауважити, що, застосовуючи різну базу розподілу загальновиробничих витрат, на виробничу собівартість будуть включені різні суми. На нашу думку, найбільш доцільним варіантом є розподіл загальновиробничих витрат пропорційно до всіх прямих витрат, тому що виокремлення окремих витрат не забезпечить об'єктивності показнику фактичної виробничої собівартості. Вважаємо, що сільськогосподарські підприємства повинні мати право вибору організації обліку витрат за вказаними об'єктами або на рівні виробничих підрозділів чи в центральній бухгалтерії підприємства. Вибір повинен здійснюватися в обліковій політиці з урахуванням особливостей підприємства, технології, спеціалізації виробництва, а також необхідності і корисності для управління потоків інформації про витрати виробництва. Вміло організований облік витрат та калькулювання собівартості продукції рослинництва та тваринництва, повинен забезпечити оперативне, достовірне та повне надходження інформації щодо кількості та вартості одержаної продукції (виконаних робіт і наданих послуг), трудових, матеріальних та грошових витрат на виробництво продукції по підприємству в цілому та окремих його структурних підрозділах. Отже, собівартість продукції виступає одним з найважливіших показників ефективності функціонування аграрного підприємства, що відображає рівень господарювання: організацію і технологію виробництва, ефективність використання земельних угідь, трудових ресурсів, основних і оборотних, засобів, здійснення режиму економії. Визначення собівартості сільськогосподарської продукції необхідне для планування, аналізу та управління господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств; обчислення рентабельності виробництва; раціонального розміщення та спеціалізації сільськогосподарського виробництва за районами та зонами; обґрунтування цінової політики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бухгалтерський фінансовий облік в сільськогосподарських підприємствах / М. Г. Михайлов, М. І. Телегунь, А. М. Кабацька, О. О. Баранік. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 472 с.
2. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, Л. Г. Панченко ; [за ред. проф. М. Ф. Огійчука]. – [3-тє вид., переробл. і доп.]. – К. : Алерта, 2006. – 878 с.
3. Сук П. Л. Закриття бухгалтерських рахунків і калькулювання собівартості продукції / П. Л. Сук // Облік і фінанси в АПК. – № 2 – 2009. – С. 60-68.
4. Витрати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 // Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 // Бухгалтерія в сільському господарстві. – № 15-16 – 2010. – С. 43-46.
5. Добровський В. М. Управлінський облік : навч. посіб. // За ред. В. М. Добровського. – К. : КНЕУ. – 2005 – 278 с.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Панченко Д.В., студентка групи Б 5/3

Науковий керівник: к.е.н., доцент Лункіна Т.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Формування інвестицій в сільське господарство здійснюється на економічній основі з урахуванням швидкості повернення вкладених засобів. А це можливо лише за умови збільшення виробництва високоякісної продукції і зниження її собівартості. Інвестиції прямо пов'язані з отриманням додаткового чистого прибутку і з скороченням терміну окупності вкладень. Чим менший термін окупності, тим більше стимулів до інвестицій. При тривалому поверненні засобів внаслідок інвестиційних процесів відбувається знецінення ресурсів, що витратили. Крім того, отриманий чистий прибуток від виробництва продукції може бути вкладений в нове виробництво. На залучення інвестицій в сільському господарстві в ринкових умовах роблять вплив ряд чинників.

На одні з них товаровиробник може впливати, а інші обумовлені зовнішніми умовами і не залежать від підприємця. В структурі капітальних вкладень сільського господарства найбільша питома вага – витрати на будівництво об'єктів виробничого і соціального призначення, надбання техніки, транспортних засобів. Залежно від спеціалізації господарства частка цих витрат суттєво змінюється. Так, в підприємствах, що спеціалізуються на виробництві зерна, значну питому вагу займають витрати на надбання тракторів, комбайнів, спеціалізованих машин, а також вкладень на будівництво зерносховищ, струмів, складів та інші. В господарствах з високою питомою вагою продукції тваринництва в структурі товарної продукції великі витрати капітальних вкладень доводяться на тваринницькі споруди, продуктивну худобу, місткості для зберігання і приготування кормів.

Особливістю капітальних вкладень в сільське господарство є те що, ефект від них виявляється не відразу, на відмінну від поточних вкладень, а після їхнього освоєння і введення в експлуатацію. Якщо будівлю і споруду, споруджену в господарстві, неможливо ефективно використовувати в умовах, що склалися, то для її зміни потрібно певний час і значні засоби. У січні-червні 2012-го року обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство склав – 6 217,7 млн грн у фактичних цінах, що на 17,5 % більше, ніж за 2011 рік. Частка капітальних інвестицій в сільськогосподарстві складає 5,5 % від загального обсягу капітальних інвестицій в економічну діяльність країни. Загальний обсяг капітальних інвестицій в економіку України у першому півріччі 2012-го року збільшився в порівнянні з аналогічним періодом 2011-го року на 29,1 % до – 112,2 млрд грн. На сьогодні інвестиції в розвиток аграрного сектору за рахунок усіх джерел фінансування не забезпечують навіть простого відтворення основних засобів, і як наслідок, багато сільськогосподарських підприємств відчуває нестачу власних коштів для інвестування в основні виробничі фонди, тому вони намагаються знайти

зовнішні джерела інвестицій. Тому головною метою державної політики в розвитку сільського господарства має бути підвищення інвестиційної привабливості галузі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ткач І. В. Склад і структура капітальних вкладень в Україні / І. В. Ткач // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць / Відп. ред. А. М. Мороз. – К. : КНЕУ, 2010. – Вип. 16. – С. 313-321.
2. Колишкіна Н. І. Особливості інвестиційної діяльності в сільському господарстві / Н. І. Колишкіна // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 13. – С. 9-11.
3. Ривак О. С. Інвестиційна діяльність в агропромисловому комплексі України / О. С. Ривак // Економіка АПК. – 2008. – № 1. – С. 76-84.
4. Демчук Н. І. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки / Н. І. Демчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 7. – С. 8-10.
5. Капітальні інвестиції України в І кварталі зросли на 23,2%. [Електронний ресурс] // Експрес-випуск. – 30.05.2012. Режим доступу: <http://economics.unian.net/>

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Сало В.М., студентка групи Б 5/3

Науковий керівник: к.е.н., доцент Лункіна Т.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринкові умови, в яких здійснюється діяльність сучасних підприємств, реформування бухгалтерського обліку в Україні вимагають удосконалення організації обліку оплати праці на підприємствах. Актуальність розгляду цього питання зумовлена певною зміною нормативної й документальної бази оплати праці на підприємствах і підприємницьких структурах. На сьогодні спостерігається велика диференціація заробітної плати між окремими соціальними групами. Заробітна плата перестала бути стимулювальним фактором, що ускладнює проведення мотивувальної політики.

Зазначені проблеми перебувають в колі інтересів вітчизняних вчених: О. Безбатька, П. Гайдуцького, М. Огійчука, Л. Пантелійчук, О. Сліпачук В. Сопко та інших. Дослідження вказаних авторів охоплюють значний спектр питань з оплати праці, обґрунтовують різні варіанти їх розв'язання, мають значний ступінь методологічної вичерпності.

Організація оплати праці в Україні здійснюється згідно з чинними нормативно-правовими актами; генеральною угодою на державному рівні; галузевими та регіональними угодами; колективними договорами; трудовими договорами; іншими внутрішніми нормативними документами підприємств [1, с. 70-74].

Розрахунок заробітної плати є дуже відповідальною й трудомісткою роботою, яку треба виконати за короткий термін між наданням інформації та виплатою робітнику. Тому заздалегідь підготовлений порядок обліку допоможе зекономити час. Для цього його треба розробити і затвердити до кінця року. Мета

складання наказу про організацію бухгалтерського обліку – встановити порядок ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. При розробці наказу кожен головний бухгалтер намагається зосередити в ньому всі необхідні положення, щоб урегулювати накопичені проблеми і змусити бухгалтерію злагоджено працювати [5, с. 25]. Згідно із Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996-XIV, для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно вибирає форми його організації, розробляє організаційну структуру, призначає відповідальних за ведення бухгалтерського обліку, затверджує форми первинних документів, графік документообігу тощо [3].

Вимогами до формування обліку заробітної плати є визначення завдань, системи показників, документації й системи рахунків. Отже, головні завдання обліку праці й заробітної плати – забезпечення контролю (самоконтролю) за дотриманням кількісного складу працівників, використанням робочого часу й додержанням трудової дисципліни; визначення відпрацьованого часу та виробленої продукції, контроль за виконанням норм виробітку, обчислення заробітної плати кожному працівникові, розподіл нарахованої заробітної плати за напрямками витрат; ведення розрахунків з працівниками підприємства стосовно заробітної плати, з бюджетом щодо утриманих податків і органами соціального страхування стосовно відрахувань на соціальне страхування тощо, забезпечення контролю (самоконтролю) за витратами фонду оплати праці, складання звітності тощо [2, с. 17-21].

Отже, підсумовуючи вищесказане зазначимо, що облік праці та заробітної плати має бути організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці, повному використанню робочого часу, а також правильному обчисленню чисельності працівників для обліку заробітної плати з метою оподаткування. Для цього на підприємстві мають бути чітко розподілені функції обліку між відділами.

Здійснюючи побудову або удосконалення організації обліку оплати праці, підприємства мають підходити до цього питання обґрунтовано, враховуючи доцільність, використовуючи результати наукових досліджень, передового досвіду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безбатько О. Удосконалення системи оплати праці : проблеми та шляхи вирішення / О. Безбатько, В. Манакіна // Довідник економіста. – 2007. – № 12. – С. 70–74.
2. Пантелійчук Л. Про особливості відображення на рахунках бухгалтерського обліку рахунків за виплатами працівникам / Л. Пантелійчук // Праця і зарплата. – 2008. – № 9. – С. 17-21.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. № 996 – XIV зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>.
4. Про оплату праці : Закон України від 24.03.95 р. № 108/95-ВР (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.balance.ua/ua/>.
5. Сліпачук О. Графік документообігу з обліку праці та заробітної плати / О. Сліпачук // Заробітна плата. – 2007. – № 7. – С. 28.

РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ І РОЗВИТКУ

Полівода К.І., студент групи ЗЕД 3/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Лункіна Т.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Економічний спад, що наступив у світі сильно відобразився і на економіці України, фактори політичної та економічної невизначеності зберігалися в країні аж до минулих в ній на початку 2010 року виборів. Після надання по лінії ЄБРР в 2009 році масштабної допомоги банківській системі України акцент його діяльності був перенесений на розвиток ключових об'єктів інфраструктури і підтримки корпоративного сектора.

У 2010 році ЄБРР підписав в Україні в цілому 32 проекти на суму 964 млн євро (наприклад, кредит у сумі 50 млн дол. США виданий провідному експортеру і виробнику зерна, компанії “Нібулон”: реалізація цієї угоди дозволить компанії створити об'єкти зберігання та перевезення зерна по Дніпру, що енергоефективніше, водним транспортом планується перевозити від 500 тис. до 1 млн тонн зерна, що даватиме економію викидів CO₂ на рівні 13 тис. тонн щороку) [1]. ЄБРР підготував новий проект своєї діяльності в Україні на 2011-2014 роки.

У посткризовий період відновлення економіки країни він ставить своєю метою зайнятися вирішенням ключових завдань перехідного процесу в поєднанні з державною програмою реформ спільно з іншими міжнародними фінансовими організаціями (МФО). Головними з галузевих напрямів його діяльності стануть енергетика, корпоративний сектор, інфраструктура, фінансова система та ринки капіталу. Банк підтримає підвищення безпеки ядерної енергетики, будівництво та модернізацію електромереж та об'єктів, що є необхідними для інтеграції в європейський енергетичний ринок та об'єктів, що сприятимуть підвищенню енергоефективності та зменшенню обсягу викидів вуглецю. Визнаючи великий потенціал України як сільськогосподарського виробника, Банк інвестуватиме в усі рівні створення доданої вартості, особливо інструменти підтримки виробників первинної продукції, у тому числі сезонний оборотний капітал [2]. Пріоритетним напрямком діяльності буде забезпечення банківського сектору цільовим довгостроковим кредитним та акціонерним фінансуванням разом з технічною допомогою. Отже, при вирішенні ключових вищезазначених завдань в Україні відновиться кредитування, що сприятиме реалізації заходів, спрямованих на зменшення нестабільності у майбутньому, зокрема зміцненню управління та максимальній підтримці кредитування в національній валюті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Європейський Банк Реконструкції і Розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ebrd.com
2. Стратегія діяльності в Україні Європейського Банку Реконструкції і Розвитку на 2011-2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ebrd.com/russian/downloads/country/strategy/ukraine_uk.pdf

ВПЛИВ ДОХОДУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Алтухова М.С., студентка групи Б 4/1

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Основним джерелом грошових надходжень на підприємство є виручка від реалізації, а саме та її частина, яка залишається після вирахування матеріальних, трудових і грошових витрат на виробництво і реалізацію продукції. Виручка від реалізації продукції – це сума коштів, які надійшли на рахунок підприємства за реалізовану продукцію [1].

Несвоєчасне і неповне надходження виручки призводить до фінансових ускладнень та порушує нормальну діяльність підприємства. Якщо надходження виручки на розрахункові рахунки підприємства являє собою завершення кругообороту коштів, то її використання є як початком нового кругообороту, так і стадією розподільних процесів. На цій стадії формується дохідна база бюджетів різних рівнів і тим самим забезпечуються загальнодержавні інтереси, а також утворюються власні фінансові ресурси підприємства.

Виручка, що надходить на розрахунковий рахунок підприємства, відразу ж використовується на оплату рахунків постачальників сировини, матеріалів, напівфабрикатів, запасних частин, палива, енергії. З виручки здійснюються відрахування податків у бюджет, відрахування в позабюджетні фонди, виплата заробітної плати у встановлений термін, відшкодовується знос основних виробничих фондів, фінансуються витрати, передбачені фінансовим планом і не включені в собівартість продукції.

Виручка від реалізації продукції, незважаючи на зовнішні ознаки (грошову форму, надходження коштів за відвантажену продукцію, виконані роботи, зроблені послуги, регулярність надходження, джерело різних платежів підприємства), не є доходом у повному розумінні цього слова, тому що з нього насамперед необхідно відшкодувати зроблені витрати, виплатити заробітну плату. Залишкова частина виручки набере форми чистого доходу підприємства.

Валовий дохід визначається як різниця між виручкою та матеріальними й амортизаційними відрахуваннями у складі собівартості реалізованої продукції. Валовий дохід є важливим показником діяльності підприємства і характеризує її ефективність. У ньому відображається підвищення продуктивності праці, збільшення заробітної плати.

Використання ефективної стратегії збільшення доходів є важливим чинником розвитку підприємств. Основними резервами зростання доходів є [2, с. 233-236]:

1) зниження ціни закупівлі продукції, що включає скорочення кількості посередників, використання системи цінових знижок, розширення бартерних операцій, розвиток власного виробництва;

2) підвищення ціни реалізації (здійснення ефективної цінової політики, експорт товарів);

3) зростання обсягів реалізації (надання кредиту при реалізації продукції, розширення асортименту, вжиття ефективних рекламних заходів).

Будучи кінцевим результатом роботи підприємств, валовий дохід відображає рівень ефективності їх господарської діяльності. Крім того, показник валового доходу використовується і для оцінювання рівня ефективності збиткових підприємств.

Отже, підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що дохід від реалізації продукції є одним із найголовніших показників, які відображають фінансовий стан підприємства. Такий показник відображає мету підприємницької діяльності. Оскільки функціонування підприємства супроводжується безперервним кругообігом коштів, який здійснюється у формах витрат ресурсів і одержання доходів, їх розподілу та використання, необхідним є запровадження ефективної стратегії збільшення доходів. Таким чином, актуальним є вивчення та вдосконалення виробничих, посередницьких і збутових процесів для подальшого розвитку підприємств та нарощування їх доходів, що забезпечить розвиток всієї економіки України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сідун В. А. Економіка підприємства : [навч. посіб.] / В. А. Сідун, Ю. В. Пономарьова. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 436 с.
2. Шмиголь Н. Аналіз методів формування доходів підприємства в ринковій економіці / Н. Шмиголь // Економіка та підприємництво. Держава та регіони. – 2010. – № 2. – С. 233-236.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОРГАНІЧНОГО ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ДОМАНІВСЬКОГО РАЙОНУ

Борисова І.Ю., студентка групи Б 4/1

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Україна, яка має значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту, споживання на внутрішньому ринку, досягла певних результатів. Так, площа сертифікованих сільськогосподарських угідь в Україні, задіяних під вирощування різноманітної органічної продукції, складає більше чверті мільйона гектарів, і займає почесне двадцять перше місце серед світових країн-лідерів органічного руху. Частка сертифікованих органічних площ серед загального об'єму сільськогосподарських угідь України складає майже 0,7 %. При цьому Україна займає перше місце у східноєвропейському регіоні щодо сертифікованої площі органічної ріллі, спеціалізуючись переважно на виробництві зернових, зернобобових та олійних культур. Окрім того, в Україні сертифіковано 200 тис. га дикоросів.

В останні три роки спостерігається тенденція наповнення внутрішнього ринку власною органічною сільськогосподарською продукцією за рахунок

налагодження власної переробки органічної сировини, асортимент якої становить майже 150 найменувань. Зокрема, це крупи, соки, сиропи, повидло, сухофрукти, мед, м'ясні та молочні вироби.

Офіційні статистичні огляди IFOAM підтверджують, що якщо на початок 2003 р. в Україні було зареєстровано 31 господарство, що отримало статус “органічного”, то в 2011 р. їх нараховувалось вже 155, а загальна площа сертифікованих органічних сільськогосподарських земель склала 270320 га (табл.).

Таблиця

Загальна площа органічних сільськогосподарських угідь та кількість органічних господарств в Україні, 2002-2011 рр.

Показники	Роки									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Площа, га	164449	239542	240000	241980	242034	249872	269984	270193	270226	270320
Кількість господарств	31	69	70	72	80	92	118	121	142	155

Джерело: дані [1]

На сьогодні більшість українських органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Хмельницькій областях. Українські сертифіковані органічні господарства – різного розміру – від кількох гектарів, як і в більшості країн Європи, до десятків тисяч гектарів ріллі [2].

Дослідження Федерації органічного руху України свідчать, що сучасний внутрішній споживчий ринок органічних продуктів в Україні почав розвиватись з 2006-2007 рр., склавши в 2008 р. 600 тис. євро, 2009 р. – 1,2 млн євро. У 2010 р. цей показник зріс до 2,4 млн євро, а в 2011 р. – до 5,1 млн євро.

Актуальність розвитку органічного виробництва в умовах Степу України пов'язана з недостатнім і нестабільним зволоженням, як важливих факторів стабілізації зерновиробництва та збереження родючості ґрунтів за умов ефективного використання органічних добрив. Оскільки використання добрив визначає 50-52% факторів зростання врожайності сільськогосподарських культур.

Так, у Доманівському районі органічні добрива використовують підприємства, які займаються тваринництвом, а саме: СЗАТ “Україна”, ПСП ім. Суворова, ПП “Веселий Роздол”, ТОВ ім. Богдана Хмельницького, ВАТ “Племзавод Шляховий”, ТОВ “Нива Союз”, ДП “Лідівське” та ін. За даними відділу статистики Доманівського району кількість внесених органічних добрив зростає, проте залишається ще досить малою, ніж потрібно для підвищення врожайності зернових.

Коли мова йде про переваги органічного агровиробництва перед традиційним фахівці мають на увазі два аспекти – це перш за все переваги самих органічних продуктів харчування та переваги власне органічних методів господарювання. Органічне сільськогосподарське виробництво має цілу низку економічних, екологічних та соціальних переваг, а також цей метод завдяки виробництву та споживанню власне органічних харчових продуктів позитивно впливає на здоров'я населення.

Однак, перехід сільськогосподарських товаровиробників на органічні методи господарювання може бути можливим лише за умови їхнього усвідомлення переваг органічного виробництва порівняно з традиційним. Його повільний розвиток

пов'язаний із незавершеністю створення законодавчої та нормативно-правової бази, яка повинна чітко визначити державну політику у сфері органічного виробництва, створити умови для законодавчого визнання та захисту органічних продуктів, сформуванню національну систему сертифікації, затвердити правила, стандарти, забезпечити ефективну систему державної підтримки та стимулювати його розвиток. В Україні поки що не існує жодного діючого вітчизняного нормативного акту, який би регулював органічне виробництво. На сьогодні Верховною Радою України було відправлено на доопрацювання два законопроекти щодо органічного виробництва: “Про виробництво і обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини” від 13.01.2012 р. (реєстраційний № 9707) та “Про засади органічного виробництва” від 18.01.2012 р. (реєстраційний № 9707-1) [3].

З огляду на вищезазначене, та зважаючи на європейську орієнтацію України, існує невідкладна необхідність розробки та прийняття власної “Державної програми розвитку органічного виробництва” як екологічно-, соціально- та економічно-доцільного напрямку виробничої діяльності. Тому прийняття Закону все ще є актуальним для нашої держави, адже це дасть змогу започаткувати розробку повного пакету нормативно-правових актів для формування ефективної законодавчої бази європейського рівня та створення реального правового поля для забезпечення рівних умов функціонування суб'єктів господарювання ринку органічної сільськогосподарської продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. <http://www.ifoam.org/>
2. <http://organic.com.ua>.
3. Чайка Т. О. Місце та роль фінансової системи в розвитку органічного агровиробництва в Україні / Т. О. Чайка // Фінансова система України: стан, проблеми, перспективи : II всеукр. наук.-практ. конф., 18-19 квіт. 2012 р. : тези допов. – Херсон, 2012. – С. 261-263.

ОРГАНІЗАЦІЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Бузник О.В., студентка групи Б 4/5

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасне сільськогосподарське підприємство – це організація з кількома рівнями управління і операційної діяльності, між якими існують складні взаємозв'язки. У зв'язку з цим виникає недостатня увага до формування організаційної структури підприємства призводить до порушення логічного взаємозв'язку між етапами процесу прийняття управлінських рішень – обліку, аналізу, планування, контролю та регулювання. Для стабільного розвитку підприємства система управління повинна групуватися на системному підході.

До початку реформування національної економіки в ході проведення трансформаційних ринкових заходів не спостерігалось достатнього наукового

обґрунтування цільової їх спрямованості, що не забезпечувало високу практичну результативність функціонування економіки. В господарському житті мало місце суттєва захопленість розподілом національного багатства, розробкою, удосконаленням та прийняттям правових та адміністративних норм щодо приватизації власності майже на всіх рівнях управління. Проблема забезпечення адекватності бухгалтерського обліку вимогам створюваній новій системі управління залишалася невирішеною. На сьогодні система бухгалтерського обліку є найбільш інформативною щодо характеристики діяльності та стану підприємства. Однак, коли ситуація змінюється і для прийняття управлінських рішень потрібна достовірна оперативна інформація, система обліку здебільшого не може задовольнити таку потребу [1].

З огляду на це в сучасних умовах господарювання, які характеризуються ризиком і невизначеністю, набуває великого значення обліково-фінансове забезпечення управління діяльністю підприємств, особливо тих, що перебувають у кризовому стані або наближаються до нього.

Криза, як і будь-яке явище переживає фазу зародження, виникнення, поширення, зрілості, повного прояву та переходу до нового стану, основними характеристиками якої є: неефективність або взагалі втрата контролю над ситуацією; імовірність понесення дійсних або можливих збитків; загроза активам і функціонуванню системи в цілому. Тому другим завданням обліково-фінансової системи в умовах антикризового управління є забезпечення належного контролю за діяльністю підприємства [2].

Суть антикризового управління полягає в тому, щоб запобігти кризовій ситуації, яка може призвести до спаду виробництва та, як результат, банкрутства об'єкта господарювання. При такому управлінні дуже важливо мати інформацію про ряд зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на діяльність підприємства та на його розвиток, і за допомогою яких можна передбачити настання економічної кризи та визначити заходи щодо її усунення. Існують ще так звані механізми антикризового управління діяльністю аграрних підприємств в умовах трансформації, суть яких полягає у розвитку фінансово-кредитної інфраструктури, тому що її завдання полягає у забезпеченні вдосконалення банківської діяльності в сфері кредитних операцій, створенні кредитних спілок, лізингових компаній, розвитку інфраструктури страхових послуг [3].

Основними причинами кризового стану підприємств є не тільки вплив зовнішніх факторів: недостатня державна підтримка сільськогосподарських виробників, зниження попиту на продукцію, втрата зв'язків із контрагентами, ринків постачання та збуту, збільшення цін на паливно-мастильні матеріали, недосконала нормативно-правова база щодо здійснення фінансової санації, але і неадекватний сучасним вимогам стан управління господарською та фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств. Відповідно висувуються нові вимоги і завдання до організації інформаційної системи підприємства, а отже і до обліку господарських процесів, що відбуваються на підприємстві, яке перебуває у кризовому стані.

З метою підвищення ефективності антикризового управління в ньому виділяють дві складові: профілактичне (ризикове) і кризове управління (антикризове управління

у вузькому його розумінні). Профілактичне управління підприємством полягає в проведенні ряду превентивних заходів, спрямованих на зміцнення його ринкових позицій. Кризовий менеджмент – специфічний різновид управлінської діяльності в умовах появи ознак кризової ситуації, що загрожує подальшому існуванню підприємства [4].

Питання антикризового управління в наш час є дуже актуальним, оскільки більшість сільськогосподарських підприємств мають недостачу фінансових ресурсів і потужностей виробництва, що у більшості випадків призводить до певних стадій банкрутства. Тому сформувавши антикризову політику управління підприємство може запобігти кризовим ситуаціям та банкрутству.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нехай В. А. Обліково-аналітичне забезпечення антикризового управління діяльністю сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз і аудит (за видами економічної діяльності)” / В. А. Нехай. – К., 2009. – 21 с.
2. Садовська І. Б. Особливості організації антикризового управління діяльністю сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / І. Б. Садовська. – Режим доступу : <http://archive.nbu.gov.ua>.
3. Плескач М. О. Механізм антикризового управління діяльністю сільськогосподарських підприємств в умовах трансформації / М. О. Плескач // Економіка АПК. – 2008. – № 6. – С. 84-89.
4. Сидорчук Т. В. Удосконалення механізмів антикризового управління / [Електронний ресурс] / Т. В. Сидорчук. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2009/

ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛ ТА ОБЛІК ПРИБУТКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Висоцька Ю.В., студентка групи Б 4/5

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства є його прибуток. Прибуток – це кінцевий фінансовий результат від здійснення підприємницької діяльності, який є приростом усього фінансового потенціалу суб'єкта господарювання. Прибуток, зокрема, є видом фінансових ресурсів підприємства. Тому, актуальність проблеми формування і розподілу прибутку підприємств не викликає сумнівів і потребує дослідження як в теоретичному, так і практичному аспектах.

Трансформація обліку до міжнародної практики вплинула на порядок визначення прибутку підприємств. Отримання прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) залежить від здійснення основної діяльності суб'єктів господарювання. Прибуток є складовою частиною виручки від реалізації. Однак на відміну від виручки, надходження якої на поточний рахунок підприємства фіксується регулярно, обсяг отриманого прибутку визначається тільки за певний

період (квартал, рік) на підставі даних бухгалтерського обліку. Реально формування прибутку на підприємстві відбувається в міру реалізації продукції. Згідно із законодавчими актами України момент реалізації визначається за датою відвантаження продукції (товарів), а для робіт (послуг) за датою фактичного виконання (надання) таких, або за датою зарахування коштів покупця на банківський рахунок постачальника.

Однак незалежно від визначення моменту реалізації в законодавчих актах реальне формування на підприємстві прибутку від реалізації продукції має місце за умови, надходження коштів від покупця на банківський рахунок постачальника. Визначення моменту реалізації за датою відвантаження товарів і встановлення податкових зобов'язань підприємств згідно з цією датою може призводити до використання оборотних коштів підприємств на сплату податків, погіршення їхнього фінансового стану [1].

Отриманий підприємством прибуток може бути використаний на певні цілі: 1) спрямування на формування фінансових ресурсів держави, фінансування бюджетних видатків, шляхом вилучення у підприємств частини прибутку в державний бюджет; 2) формування фінансових ресурсів самих підприємств і використовується для забезпечення господарської діяльності.

Отже, отриманий підприємством прибуток є об'єктом розподілу. У розподілі прибутку можна виділити два етапи. Перший етап – це розподіл загального прибутку, учасниками якого є держава й підприємство. У результаті розподілу кожний з учасників одержує свою частку прибутку. Пропорція розподілу прибутку між державою і підприємствами має важливе значення для забезпечення потреб держави та підприємств. Це одне з принципових питань реалізації фінансової політики держави, від правильного вирішення якого залежить розвиток економіки в цілому. Пропорції розподілу прибутку між державою (бюджетом) і підприємством складаються під впливом деяких чинників. Істотне значення при цьому має податкова політика держави щодо суб'єктів господарювання, яка реалізується в сумі податків, що сплачуються за рахунок прибутку, у визначенні об'єктів оподаткування, ставках оподаткування, у порядку надання податкових пільг тощо.

Другий етап – це розподіл і використання прибутку, що залишився в розпорядженні підприємств після здійснення платежів до бюджету. На цьому етапі можуть створюватися за рахунок прибутку цільові фонди для фінансування відповідних витрат [2].

Так, як, в бухгалтерському обліку прибуток знаходить своє відображення на підставі відповідних внутрішніх регламентів сільськогосподарських підприємств, то він виступає основним джерелом задоволення інтересів як суб'єкта господарювання, так і його засновників та держави.

Вся перспективна і поточна діяльність підприємства спрямована на отримання прибутку для забезпечення прибутковості та подальшого розвитку. Тому одним з найголовніших аспектів в управлінні підприємством є отримання своєчасної, повної та достовірної інформації про фактори, що впливають на розміри прибутку і напрям його використання. Інформаційною базою для такого контролю є бухгалтерський облік. Саме з облікових рахунків та реєстрів

управлінський персонал підприємства отримує інформацію про обсяги та джерела надходження доходів, напрям витрат, формування та використання прибутку.

Обсяг реалізації, рівень прибутковості залежать від виробничої, збутової, постачальницької, маркетингової та фінансової діяльності підприємства. Облік формування і розподілу прибутку повинен охоплювати всі галузі діяльності підприємства, оскільки помилки в обліку можуть призвести до зривів виробництва, неузгодженості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Формування прибутку підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://books.efaculty.kiev.ua/finpd/2/r4/1.htm>.
2. Рязанцева В. В. Аналіз формування та використання прибутку підприємства / В. В. Рязанцева // Статистика України. – 2007. – № 1. – С. 40-43.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Зінченко А.В., студентка групи Б 4/5

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

В економіці України сільське господарство відіграє важливу роль. Перед українськими аграріями стоїть важливе завдання – виробляти конкурентоспроможну продукцію, як за якістю, так і за ціною. Ці процеси неможливі без підвищення ефективності відтворення основних засобів у цьому секторі економіки.

Основні засоби, які приймають участь у сільськогосподарському виробництві, поступово зношуються і переносять свою вартість на створену продукцію у вигляді амортизації. Відбувається систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та активів протягом строку їх корисного використання або експлуатації.

Природним є те, що наявні в галузі технології, обладнання, сільськогосподарська техніка значно обмежують можливості поліпшення фінансово-виробничих показників сільськогосподарських підприємств України [1].

Зменшення чисельності сільськогосподарської техніки в аграрних підприємствах України призвело до нормативного збільшення навантаження на кожний працюючий агрегат, що прискорило її старіння і зношення.

Саме тому налагодження стабільного інвестиційного процесу набуває важливого значення, тому що нестача фінансових ресурсів є основною проблемою реформування сільського господарства. Необхідно залучати інвестиції для оновлення, переоснащення та підвищення на цій основі

ефективності функціонування сільського господарства.

Інвестиції в сільське господарство України надходять у вигляді капітальних вкладень у будівництво, придбання устаткування, нових технологій, розвиток насінництва, поліпшення стану земельних ресурсів тощо. Проблему створення ринку інвестицій можна вирішити як за рахунок внутрішніх джерел фінансування сільськогосподарського виробництва (державні інвестиції, власні кошти суб'єктів господарювання, позики, заощадження населення), так і зовнішніх (прямі іноземні інвестиції).

Суттєвим джерелом інвестиційних процесів у розвинених країнах виступають власні кошти підприємств: нагромадження у вигляді амортизаційного фонду; прибутку в тій частині, що спрямовується на оновлення та розширення виробництва. Але в сучасних умовах власні джерела фінансування інвестиційних процесів у сільському господарстві суттєво обмежені. Це зумовлено низьким рівнем рентабельності виробництва та вартістю основних фондів (а отже й амортизаційних відрахувань). У країнах з ринковою економікою проблеми оновлення основних фондів та впровадження новітніх технологій вирішуються завдяки гнучкій системі нарахування амортизації. В сільськогосподарських підприємствах України амортизація, як джерело інвестиційних коштів, з року в рік знижується. Основними причинами цього є значне відставання темпів переоцінки основних фондів від їх дійсної вартості в умовах інфляції [2].

Важливим джерелом інвестування є кредити. На жаль, в Україні система кредитування аграрного сектора економіки формується в основному комерційними банками, кредитні програми яких розраховані переважно на короткостроковий термін. Між тим короткострокове кредитування, що пропонується селу комерційними банками, є неприйнятним для сільгосптоваровиробників, оскільки воно створює базу для падіння цін на їх продукцію [3]. Останнє відбувається тому, що розрахунки за короткостроковими кредитами повинні здійснюватися після збору урожаю у короткий термін. Товаровиробники для забезпечення своєчасного повернення кредитних коштів вимушені терміново, за низькими цінами продавати свою продукцію, що знижує рівень їх доходів.

Проведені дослідження дають підстави зробити висновок про те, що динаміка основних засобів у сільському господарстві, рівень їх використання та відтворення незадовільні. У зв'язку з цим виникає необхідність інвестицій, які дозволяють оновлювати активну частину основних засобів та будівництво нових об'єктів, які дозволять створити умови для застосування більш ефективних технологій. Для вирішення цих проблем необхідно удосконалення системи матеріального-технічного забезпечення сільського господарства та фінансового забезпечення відтворення його основних засобів. Потрібне стимулювання сільськогосподарських підприємств, які розвивають органічне виробництво, застосовують нові більш ефективні технології. Однією з ефективних форм подолання дефіциту кредитних й інвестиційних ресурсів для відтворення основних засобів у сільському господарстві є лізинг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутко М. Проблеми відтворення основних засобів сільського господарства Чернігівської області / М. Бутко, О. Зеленська, С. Зеленський, О. Дорофієва // Економіка АПК. – 2005. – № 9. – С. 45-52.
2. Олійник О. В. Економічний механізм розширеного відтворення в сільському господарстві : [навч. посіб.] / О. В. Олійник. – К., 2006. – 288 с.
3. Шебанін В. С. Ретроспектива трансформації сільськогосподарських підприємств та основні напрями підвищення їх ефективності / В. С. Шебанін, О. В. Шебаніна, І. О. Піюренко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2010. – Вип. 1. – Т.1. – С. 3-13.

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Наливайко Я.С., студент групи ЗБ 5/4

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Стійкий фінансовий стан здійснює позитивний вплив на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами. Тому фінансова діяльність як складова частина господарської діяльності направлена на забезпечення рівномірного надходження і використання грошових ресурсів, виконання розрахункової дисципліни, досягнення раціональних пропорцій власного і залученого капіталу і найбільш ефективного його використання. Головна мета фінансової діяльності – вирішити, де, коли і як використовувати фінансові ресурси для ефективного розвитку виробництва і отримання максимального прибутку.

Для цього доцільним є оцінка фінансового стану підприємства, що представляє собою комплексне дослідження всіх сторін його фінансової діяльності з використанням відповідних джерел інформації, вивчення та вимір факторів, причин та резервів, оцінки роботи і співставлення її результатів з витратами, узагальнення результатів оцінки і розробка необхідних заходів [1]. Актуальність цієї проблеми має народногосподарське та соціальне значення, оскільки життєвий рівень громадян України, соціальне збереження визначається стійким фінансовим станом підприємств, а нестійкий фінансовий стан та їх банкрутство є причиною безробіття, низького рівня життя та соціальної напруги у суспільстві, конфліктів між роботодавцями та працівниками.

Якість фінансового аналізу залежить від застосованої методики (табл.), достовірності даних фінансової звітності, а також від компетенції керівника, який приймає управлінські рішення.

Слід підкреслити, що всі показники фінансового стану підприємства перебувають у взаємозв'язку та взаємообумовленості. Тому оцінити реальний фінансовий стан підприємства можна лише на основі використання певного комплексу показників з урахуванням впливу різних факторів [3].

Способи та прийоми оцінки фінансового стану підприємства

№ п/п	Назва	Визначення
1	2	3
1.	Горизонтальний (часовий) аналіз	Порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом
2.	Вертикальний (структурний) аналіз	Визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат
3.	Трендовий аналіз	Порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, який дозволяє здійснити перспективний прогностичний аналіз фінансового стану
4.	Аналіз відносних показників (коефіцієнтів)	Розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків між показниками
5.	Порівняльний аналіз	Внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками підприємства, а також міжгосподарський аналіз показників підприємства порівняно з показниками конкурентів або із середньогалузевими та середніми показниками
6.	Факторний аналіз	Визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження.
7.	Графічний аналіз	Графічне відображення стану і розвитку досліджуваного економічного явища, який дає змогу наочно дослідити тенденції і зв'язки економічних показників
8.	Аналітичні таблиці	Таблиці застосовуються для унаочнення методики аналітичних розрахунків, отриманих результатів аналізу, групування показників і виявлених резервів

Джерело: побудовано за [2]

На основі даних поточного фінансового аналізу здійснюється розроблення основних показників фінансового та виробничого плану, які дозволяють розраховувати економічні орієнтири розвитку підприємства у перспективі. Від того, наскільки якісно проведено фінансовий аналіз, залежить ефективність управлінських рішень, а відтак – ефективність роботи підприємства в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аграрна реформа в Україні : монографія / [П. І. Гайдуцький, П. Т. Саблук, Ю. О. Луценко та ін.] ; за заг. ред. П. І. Гайдуцького. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.
2. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : [навч. посібник] / О. О. Шеремет. – К., 2005. – 196 с.
3. Грищенко О. В. Фермерські господарства як форма аграрного бізнесу / О. В. Грищенко. – Х. : ХДТУСГ. – 2009. – 134 с.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Панасюк О. В., студент групи Б 5/3

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах розвитку ринкових відносин ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств пов'язана з раціональним формуванням та розподілом фінансових ресурсів з метою досягнення високих фінансових результатів. Враховуючи різні аспекти планування діяльності підприємства, найважливішим є процес управління прибутком, як процес дослідження і прийняття управлінських рішень за усіма основними аспектами його формування, розподілу і використання.

Частину виробленої продукції (робіт, послуг) підприємства використовуються для власних потреб. Інша частина реалізується на сторону. Кругообіг засобів на підприємстві завершується процесом продажу (або реалізацією) внаслідок якого господарюючий суб'єкт отримує виручку в грошовій формі ($T^1 - \Gamma^1$). При реалізації продукції підприємству відшкодовуються у грошовій формі витрачені засоби на її виробництво та збут.

Прибуток як економічна категорія відображає кінцеву грошову оцінку виробничої та фінансової діяльності та є найважливішим показником фінансових результатів підприємницьких структур, їх фінансового стану. У загальному вигляді, прибуток – це різниця між доходами від певної діяльності й витратами на її здійснення. Він інформує про необхідність заходів щодо зменшення собівартості продукції, нарощування обсягів виробництва й реалізації, розширення асортименту товарів, доцільність змін у ціновій політиці. Прибуток є визначальним критерієм ефективності господарювання [1].

Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Відповідно до П(С)БО 15 “Доходи” можуть використовуватися такі види доходів від [2]:

- реалізації продукції (товарів, інших активів);
- надання послуг;
- отриманого цільового фінансування;
- використання активів підприємства іншими сторонами, результатом чого є отримання відсотків, роялті та дивідендів.

Витрати підприємства відповідно до П(С)БО 16 “Витрати” складаються з: собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат, загальновиробничих витрат, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат, витрат на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизації, фінансових витрат, витрат від участі в капіталі та інших витрат [3].

Так як прибуток є визначальним критерієм ефективності господарювання, доцільно розглянути фактори, що впливають на його величину [4]:

1. Зовнішні фактори: природні умови, державне регулювання цін, тарифів, відсотків, податкових ставок і пільг, штрафних санкцій та ін.

2. Внутрішні фактори:

– виробничі фактори – характеризують наявність і використання засобів і предметів праці, трудових та фінансових ресурсів, які в свою чергу поділяються на екстенсивні та інтенсивні. Екстенсивні фактори впливають на процес одержання прибутку через кількісні зміни: обсяг засобів і предметів праці, фінансових ресурсів, час роботи обладнання, чисельність персоналу, фонд робочого часу тощо. Іntenсивні фактори впливають на процес отримання прибутку через “якісні” зміни;

– позавиробничі фактори (постачальницько-збутова і природоохоронна діяльність, соціальні умови праці та побуту тощо).

При здійсненні фінансово-господарської діяльності всі ці фактори знаходяться у тісному взаємозв'язку і взаємозалежності.

Отже, фінансові результати підприємств формуються за рахунок доходів та витрат. Кінцевим результатом діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку, хоча за незадовільних умов підприємство у своїй діяльності може отримати збиток. Тому кожен суб'єкт господарювання намагається підвищити ефективність своєї діяльності для того щоб не бути збитковим.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бухгалтерський фінансовий облік : [підручник] / за ред. Ф. Ф. Бутинця. – 7-е вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП “Рута”, 2006. – 832 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” від 29.11.1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
4. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К. : Знання-Прес, 2006. – 287 с.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА НА ПСП “СОНЯЧНА ДОЛИНА” ВОЗНЕСЕНСЬКОГО РАЙОНУ

Станкевич О.В., студентка групи Б 5/4

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Органічне виробництво сільськогосподарської продукції щороку набуває дедалі більшої актуальності як в усьому світі, так і в Україні. За визначенням Міжнародної федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM) “органічне сільське господарство – виробнича система, що підтримує здоров'я ґрунтів, екосистем і

людей. Воно поєднує в собі традиції, нововведення та науку з метою покращення стану навколишнього середовища та сприяння розвитку справедливих взаємовідносин і належного рівня життя для всього вищезазначеного” [1].

Однак, існує ще чимало перепон для активного розвитку цієї перспективної галузі аграрного сектора економіки. Так, основна проблема пов'язана з низьким рівнем професійної освіти саме в питаннях органічних технологій через потужний вплив агрохімічних корпорацій на формування нового академічного контексту. І це, не дивлячись на те, що переважна більшість науковців-практиків 19-20 століть доводила практичними результатами довгострокову збалансовану раціональність органічних методів землеробства [2].

Тому вважаємо, що розвиток органічного виробництва в Україні повинен починатися з районів та областей. Як приклад нами було обрано приватне сільськогосподарське підприємство (далі ПСП) “Сонячна долина” Вознесенського району Миколаївської області, яке пройшло перехідний період від традиційного до органічного землеробства.

Стратегія ПСП “Сонячна долина” повинна ґрунтуватися на поступовому переході від традиційного землеробства до органічного, тим самим розширюючи площу ґрунтів, придатних для вирощування органічної продукції [3].

Налагодження ефективного органічного виробництва у рослинницькій галузі господарства ґрунтується на: відпрацьованих системах сівозмін та обробітку ґрунту, удобренні культур, біологічному захисті посівів від бур'янів, шкідників і хвороб (фізичні та профілактичні), системах машин і догляду за посівами. Культури висівають не нижче другої репродукції. У системі обробітку ґрунту, господарство перейшло на мінімальний ґрунтозахисний обробіток. Це дозволило втричі зменшити витрати пального і коштів на його обробіток, здійснювати технологічні операції з вирощування культур у нормативні строки.

Після налагодженої органічної технології вирощування пшениці озимої на підприємстві, яка є прибутковою (табл.), було б доцільним розширити асортимент органічної продукції рослинництва і запровадити вирощування інших культур, наприклад, зерна соняшнику та ячменю. Такий вибір культур ґрунтується на тому, що господарство вже вирощувало ці культури за системою традиційного землеробства, що дозволить використати досвід для системи органічного землеробства.

Найбільш доцільним у перспективі для підприємства було б налагодження малих модулів переробної промисловості (млинів, крупорушок, маслоробок), що дозволить постачати органічну продукцію безпосередньо у торговельну мережу. Виготовлену органічну продукцію (крупя, борошно, олію) ПСП “Сонячна долина” може реалізувати через посередників та роздрібну торговельну мережу (наприклад, супермаркети, ринки сільськогосподарської продукції, клуб “Органічне землеробство” тощо). Вартість такої продукції буде на 30-60 % вище за звичайну, що з урахуванням рентабельності виробництва дозволить підприємству збільшити власний прибуток.

**Конкурентоспроможність вирощування органічної пшениці озимої в
ПСП “Сонячна долина” Вознесенського району**

Показники	Традиційне виробництво, 2011 р.	Органічне виробництво, 2013 р.	Відхилення, %
Площа, га	100	100	100
Урожайність, ц/га	16,5	15,3	92,7
Валовий збір, ц	1650	1530	92,7
Вихід продукції, тис. грн	750,0	650,0	86,7
Дизельне паливо, тис. грн	136,3	109,2	80,1
Бензин, тис. грн	11,9	8,9	74,8
Електроенергія, тис. грн	3,5	2,3	65,7
Насіння, тис. грн	77,3	79,0	102,2
Засоби захисту рослин, тис. грн	21,5	0,0	0,0
Мінеральні добрива, тис. грн	74,4	0,0	0,0
Всього витрат, тис. грн	536,00	398,00	74,3
Витрати на 1 га, тис. грн	5,36	3,98	74,3
Прибуток, тис. грн	128,1	139,0	108,5
Собівартість, тис. грн	171,73	98,31	57,2
Рівень рентабельності, %	74,6	141,4	66,8

Джерело: розраховано та побудовано автором за даними статистичної звітності ПСП «Сонячна долина» Вознесенського району

Таким чином, оптимальним рішенням для ПСП “Сонячна долина” є запровадження технології переробки екологічно чистої продукції на підприємстві. Це має бути прикладом для інших сільськогосподарських господарств Миколаївської області та спонукати їх до переходу на органічне виробництво.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Акредитаційний критерій IFOAM [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ifoam.org/events/ifoam_conferences/general_assembly/GA_shuttle_bu_s_service.pdf.
2. Легеза Д. Г. Модель органічного виробництва продукції у сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс] / Д. Г. Легеза. – Режим доступу : http://mev-hnu.at.ua/load/8_shljakhi_pidvishhennja_konkurentospromozhnosti_vitchiznjanikh_pidpriemstv/9-1-0-35.
3. Чайка Т. О. Передумови розвитку ринку органічної продукції України / Т. О. Чайка // Вісник ХНАУ. – 2011. – № 14. – С. 45.

ПРОМИСЛОВЕ ОВОЧІВНИЦТВО: МОНІТОРИНГ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ

Сідлак Н.А., студентка групи Б 4/1

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Овочівництво як рослинницька галузь сільського господарства займається вирощуванням овочевих культур і є важливою складовою

плодоовочепродуктового комплексу нашої країни. Саме овоче-баштанні культури забезпечують населення важливими продуктами харчування, а промисловість – сировиною. Споживання овочів сприяє нормальному фізіологічному розвитку організму, поліпшує обмін речовин, регулює діяльність нервової системи й органів травлення. Овочівництво та баштанництво належить до четвірки галузей, що формують сучасну спеціалізацію рослинництва України.

Миколаївська область є однією з областей країни, де овочівництво історично розвивалося завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам та ресурсному потенціалу регіону. Особливістю розвитку овочевої галузі в Миколаївській області є зростання обсягів виробництва в сільськогосподарських підприємствах. Ще декілька років тому в господарствах всіх категорій вироблялося близько 152 тис. т цієї продукції, а в 2010 р. цей показник становив 354,1 тис. т. Розглянемо зміни обсягів виробництва овочевої продукції у Миколаївській області за 2001-2010 рр. (табл.).

Таблиця

Динаміка зміни валового виробництва овочів всіх категорій господарств Миколаївської області, тис. т

Показник	Роки									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Валовий збір	143,2	169,5	180,4	220,6	266,7	297,2	151,6	274,4	334,2	354,1

Джерело: побудовано за даними [5]

Таким чином, позитивна тенденція нарощування обсягів виробництва овочевої галузі простежується з 2001 по 2010 р., винятком є лише 2007 р. Можна припустити, що зростання валового виробництва збережеться і в майбутньому, оскільки ця галузь за останні роки перетворилася в одну з найбільш прибуткових, а попит на овочі постійно зростає.

Ще одним прикладом є Снігурівський район Миколаївської області, де площа збирання овочів відкритого ґрунту станом на 1 жовтня 2012 р. становила 2318 га (на 4,8 % більше проти 30 вересня 2011 р.), валовий збір становив 1414,8 тис. ц (на 22,6 % більше), середня врожайність – 610,4 ц/га (на 88,6 ц більше) [4].

Виробництво овочів відкритого ґрунту та їх видовий склад залежать, насамперед, від природно-географічних чинників, із-поміж яких кількість тепла, вологи та видовий склад ґрунтового покриву. Основним із групи соціально-економічних чинників, що впливає на формування овочевої галузі є демографічний чинник – зокрема чисельність населення відповідної території, яке формує попит на ринку продовольства.

Раціональне розміщення й спеціалізація овочепродуктового підкомплексу є значним резервом збільшення виробництва овочевої продукції з найменшими затратами праці та коштів.

У розвитку регіонального овочевого підкомплексу залишаються актуальними питання збільшення виробництва екологічно безпечних овочів і переробленої овочевої продукції, поліпшення їх якості, розширення асортименту

овочевих культур, зменшення сезонності споживання свіжих овочів за рахунок вирощування їх у закритому ґрунті, запровадження дорощування та зберігання у свіжому вигляді тощо [3].

Основною проблемою інтенсивного розвитку галузі у 2012 р., як і у минулі роки, залишається дефіцит державних дотацій виробникам овочевої продукції, відсутність яких на тлі рекордного врожаю овочів 2011-2012 рр. гальмує розвиток плодоовочевої галузі в країні.

Овочівництво досі залишається однією з найбільш трудомістких галузей сільського господарства. Затрати праці на виробництво 1 ц продукції становлять 6–12 люд.-год., тоді як у країнах Європи – 2–3 люд.-год. Значною мірою цей показник залежить від застосовуваних технологій вирощування, особливостей культури, рівня механізації [2].

Проблему забезпечення населення України, а особливо жителів великих міст і промислових центрів, овочевою продукцією протягом року неможливо вирішити без раціонального використання потужностей щодо їхнього зберігання та товарної доробки на міських плодоовочевих базах і в торговельно-закупівельних підприємствах.

Для комплексного розвитку галузі в найближчі 2-3 роки необхідно здійснити будівництво сучасних тепличних комплексів, сучасних овочесховищ (для одночасного зберігання продукції на 2-3 млн т) та підприємств переробної промисловості – в першу чергу поблизу обласних центрів та великих міст. У перспективі потрібно надати перевагу тим технологіям, які б забезпечували енерго- та ресурсозбереження, зменшили затрати праці та втрати продукції, не забруднювали довкілля, підвищували б родючість ґрунтів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економіка сільського господарства : [навч. посібник] / В. К. Збарський, В. І. Мацибора, А. А. Чалий та ін.; За ред. В. К. Збарського і В. І. Мацибори. – К. : Каравела, 2009. – 264 с.
2. Плодоовочевий ринок України : довідник. – Дніпропетровськ : ІА “АПК-Інформ”, 2005. – 104 с.
3. Яровой Г. Перспективы украинского овощеводства в контексте мировых тенденций / Г. Яровой // Овощеводство. – 2008. – № 4. – С. 8-11.
4. <http://snigurivka-rda.gov.ua/>
5. <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>

НЕОБХІДНІСТЬ І СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Янішевська Ю. В., студентка ЗБ 5/4

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Перехід економіки України на ринкові принципи функціонування та розвитку обумовлює необхідність кардинальних змін в системі управління, в тому числі, в плануванні діяльності підприємства. Надання самостійності підприємству означає не тільки відмову від повної регламентації зверху всієї його діяльності та надання підприємству широких прав у визначенні та реалізації виробничої програми, шляхів розвитку виробництва, мотивації праці та відповідальності за кінцеві результати господарювання, але й усвідомлення важливості безперервного вивчення ринку та готовності до ринкових коливань. Все це повинно знайти відображення в планах діяльності підприємства.

Потреба у фінансовому плануванні пов'язана з необхідністю забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, адекватними потребам розвитку підприємства. Тому сам термін "фінансове планування" розуміють як процес прогнозування фінансових ресурсів. Узагальнюючи підходи до визначення сутності фінансового планування [1, 2, 3], розглядаючи його в контексті розвитку сучасних концепцій управління підприємством ми визначаємо його, як процес розроблення планових показників формування, розподілу і використання фінансових ресурсів, що забезпечує збалансований фінансовий розвиток підприємства з метою максимізації його ринкової вартості.

Фінансове планування є важливим гарантом розширення кругообігу виробничих фондів, досягнення високої результативності діяльності підприємства, створення умов, які забезпечили б його платоспроможність та фінансову стійкість. Фінансова діяльність тісно пов'язана із виробничою діяльністю, тому фінансове планування базується на виробничому плануванні, планах постачання, планах капітальних вкладень, а також на взаємовідносинах господарства із фінансовими органами. Фінансове планування сприяє виявленню внутрішніх резервів для потреб підприємства.

Головним інструментом фінансового планування в сучасних умовах є фінансовий план підприємства (баланс доходів і видатків). Широке розповсюдження у практиці мають також такі інструменти фінансового планування, як платіжний календар, бізнес-план. В сучасних умовах роль фінансового планування поступово змінюється, оскільки підприємства самі зацікавлені в тому, щоб реально оцінювати свій фінансовий стан на сьогоднішній день та на найближчу перспективу, по-перше, щоб досягти успіху в своїй господарській діяльності; по-друге, щоб своєчасно виконати свої зобов'язання перед бюджетом, соціальними фондами, банками та іншими кредиторами, тим самим захистивши себе від штрафних санкцій. Метою складання фінансового плану підприємствами є взаємоузгодження доходів та витрат у плановому періоді.

Основні завдання фінансового планування зображені на рисунку.

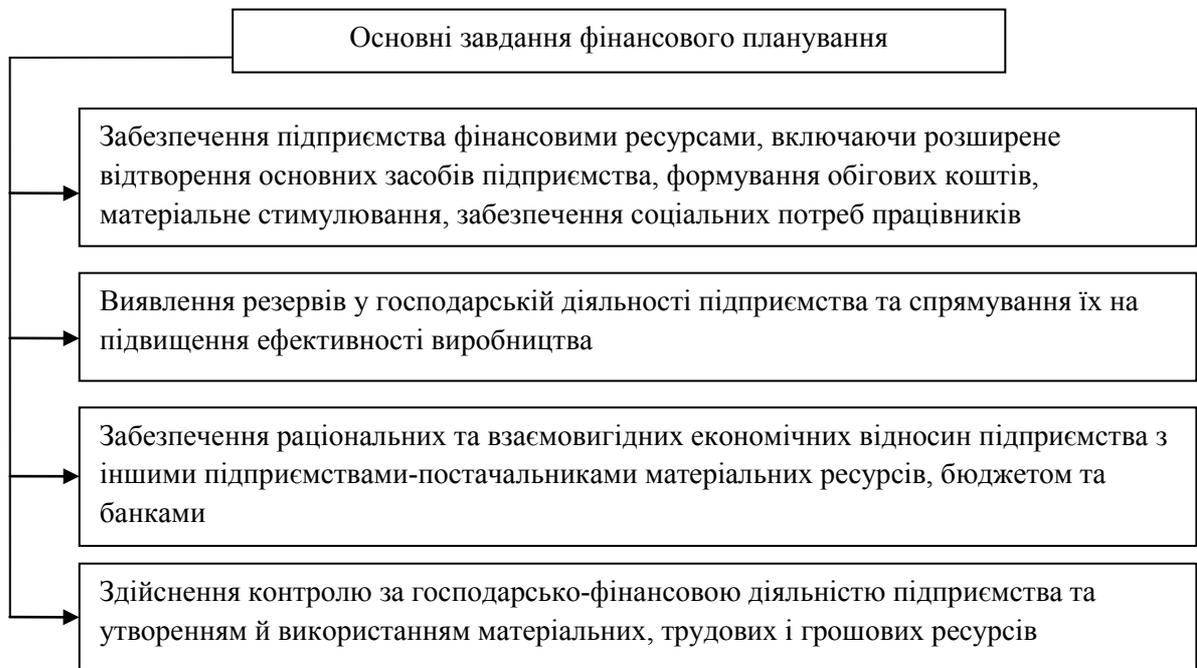

Рис. Основні завдання фінансового планування

Джерело: дані [4]

Виконання фінансового плану здійснюється у процесі фінансово-господарської діяльності, забезпечуючи стабільну платоспроможність підприємства через оперативне фінансове планування. З цією метою складають баланс грошових надходжень. Він показує, коли у підприємства виникають тимчасово вільні кошти, а коли воно має додаткову потребу в них.

Господарства аграрного сектора у переважній більшості не здійснюють довгострокового планування, оскільки часті зміни кон'юнктури ринку не дозволяють визначити напрямок роботи заздалегідь. Найпоширенішим є оперативне фінансове планування.

Таким чином, кваліфіковане використання у процесі фінансового планування всіх типів фінансових планів дозволяє значно підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства і поліпшити його конкурентну позицію на ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексеева М. М. Планирование деятельности фирмы : [учеб.-метод. пособ.] / М. М. Алексеева. – М. : “Финансы и статистика”, 2001. – 244 с.
2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. В 2-х томах. Т.1. / И. А. Бланк. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : ОМЕГА-Л, 2011. – 656 с.
3. Колисник М. Финансы. Стратегии, с которыми побеждают / М. Колисник. – К. : Издательский дом “Максимум”, 2006. — 332 с.
4. Фінанси підприємств : [підруч.] / [А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін. – [5-е вид., перероб. та допов.]. – К. : КНЕУ, 2008. – 552 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Медведєва О.О., студентка групи Б 5/3

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Діяльність підприємств в конкурентному ринковому середовищі, в умовах реформування економічної системи, формування нових економічних і фінансових відносин в державі зумовлює появу реальної загрози банкрутства майже для кожного підприємства незалежно від його фінансового стану і положення серед конкурентів. Одним із засобів подолання платіжної кризи та запобігання банкрутству підприємства є фінансова санація.

Термін “санація” походить від латинського “sanare” і перекладається як оздоровлення або видужання. Санація – це комплекс заходів, спрямованих на вихід підприємства з кризи, відновлення його прибутковості та конкурентоспроможності. Фінансова санація передбачає покриття поточних збитків, відновлення платоспроможності, скорочення заборгованості до нормального рівня, формування достатніх фінансових ресурсів для стабільного функціонування підприємства. Здійснення санації передбачає широкий діапазон заходів з оздоровлення фінансового стану підприємства [1].

Законодавство з фінансової санації обумовлює спеціальні вимоги щодо санації підприємств лише за чотирма галузями [2]:

- 1) сільське господарство;
- 2) страховий ринок;
- 3) фондовий ринок;
- 4) іпотечний ринок.

Законодавство пропонує декілька особливостей здійснення фінансових заходів з оздоровлення банкрута чи його ліквідації:

- щодо придбання об'єктів нерухомості;
- стосовно передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення;
- врахування сезонності виробництва та природно-кліматичних умов;
- корегування строку фінансової санації до моменту реалізації продукції, а також в залежності від впливу інших несприятливих умов. Такі підходи до управління фінансовою санацією сільськогосподарського підприємства спрямовані на покращення умов виробництва сільськогосподарської продукції та рівня життя сільських мешканців. Враховуються також перспективи розвитку продуктивних сил територій розташування сільськогосподарських підприємств, доцільність збереження товарної спеціалізації регіонів та інші фактори територіальної організації господарства.

При введенні процедури розпорядження майном боржника аналіз фінансового становища сільськогосподарського підприємства повинен здійснюватися з урахуванням сезонності сільськогосподарського виробництва та його залежності від природно-кліматичних умов, а також можливості

задоволення вимог кредиторів за рахунок доходів, які можуть бути одержані сільськогосподарським підприємством після закінчення відповідного періоду сільськогосподарських робіт.

Рішення про звернення з клопотанням до господарського суду про санацію сільськогосподарських підприємств приймається комітетом кредиторів за участю представника органу місцевого самоврядування відповідної територіальної громади. У разі якщо протягом строку санації погіршилося фінансове становище сільськогосподарського підприємства у зв'язку із стихійним лихом, з епізоотіями та іншими несприятливими умовами, строк санації може бути продовжений на один рік [4].

Отже, санація – це комплекс послідовних взаємозв'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного, соціального характеру, спрямованих на виведення суб'єкта господарювання з кризи і відновлення або досягнення ним прибутковості та конкурентоспроможності.

Необхідність фінансової санації у сільськогосподарських підприємствах пов'язана з нестабільним фінансовим становищем та незадовільними результатами діяльності підприємств галузі. В сучасних умовах фінансова нестабільність є наслідком спеціалізації галузі як економічної діяльності, особливостями її місця в економіці держави, соціальними процесами і сучасними особливостями аграрної політики. Здійснення фінансового оздоровлення та державна підтримка цих процесів має спрямовуватися на подолання визначених недоліків фінансової нестабільності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андреева О. В. Основи управління фінансовою санацією підприємств / О. В. Андреева, Т. В. Пепа, В. О. Федорова, А. Б. Кондрашихін. – Севастополь-Київ : Підприємство-реєстратор “Світок”, 2007. – 125 с.
2. Пепа Т. В. Управління фінансовою санацією підприємств : [навч. посіб.] / Т. В. Пепа, В. О. Федорова, А. Б. Кондрашихін. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 440 с.
3. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : [навч. посіб.] / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – 2-ге вид, перероб. і доп. – К. : Знання, 2005. – 485 с.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бурдейна Ю.А., студентка групи Б 5/4

Науковий керівник: асистент Мельник О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

В процесі розвитку ринкових відносин сільськогосподарські підприємства України зіткнулися з рядом проблем щодо регулювання витрат і доходів, визначення фінансових результатів та відображення їх в обліку. Господарювання в умовах вільної конкуренції вимагає від управлінського персоналу прийняття

оперативних та вірних рішень стосовно питань управління витратами та доходами.

Провідна роль у вирішенні питань визначення й оптимізації величини фінансових результатів належить бухгалтерському обліку та економічному контролю, адже можливість отримання найбільшого економічного ефекту при найменших витратах, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів значною мірою залежить від того, наскільки оперативно і точно підприємство здійснює облік та контроль власних витрат та доходів. Грамотна організація бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві дозволить не тільки об'єктивно і своєчасно відображати витрати та доходи, вести оперативний контроль за виконанням плану й дотриманням кошторисів витрат, але й виявляти резерви зниження собівартості продукції, визначати шляхи оптимізації доходів і витрат, що дасть можливість істотно поліпшити фінансові результати підприємства та підвищити його конкурентоспроможність.

З 1 січня 2007 р. набув чинності П(С)БО 30 “Біологічні активи”. Ним була впроваджена принципово нова методика визначення фінансових результатів від сільськогосподарської діяльності. Вона ґрунтується на розрахунку доходів і витрат при первісному визнанні біологічних активів і/або сільськогосподарської продукції незалежно від того, чи будуть вони реалізовані в майбутньому [1].

Відповідно до П(С)БО 30 фінансовий результат сільськогосподарських підприємств має три складові: 1) фінансовий результат від первісного визнання сільськогосподарської продукції й додаткових біологічних активів; 2) фінансовий результат від реалізації запасів сільськогосподарської продукції й біологічних активів, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю, за винятком очікуваних витрат на місці продажу; 3) фінансовий результат від зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю, за винятком очікуваних витрат на місці продажу [2].

При застосуванні методики первісного визнання сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю кінцевий фінансовий результат підприємства перерозподіляється між різними напрямками формування доходів і витрат. Тобто виникає фінансовий результат від іншої операційної діяльності або первісного визнання сільськогосподарської продукції. Тоді як фінансовий результат від реалізації дорівнює нулю.

Встановлено, що П(С)БО 30 застосовується для обліку лише тих біологічних активів, які використовуються в сільськогосподарському виробництві. Ті біологічні активи, що утримуються з метою подальшої реалізації, або напрям використання яких не визначено, оцінюються згідно з П(С)БО 16 “Витрати”. Як зазначають більшість науковців, це положення значно ускладнює роботу працівників бухгалтерської служби, оскільки часто при оприбуткуванні біологічних активів напрями їх подальшого використання невідомі. Тобто при обліку біологічних активів відповідно до П(С)БО 30 за справедливою вартістю, виникає фінансовий результат від їхнього первісного визнання й переоцінки. При цьому фінансовий результат від реалізації відсутній [3].

Відтак, з метою удосконалення методичних підходів до визначення

фінансових результатів сільськогосподарських підприємств необхідно: по-перше, за справедливою вартістю оцінювати лише біологічні активи, а сільськогосподарську продукцію оцінювати на загальних підставах обліку активів відповідно до П(С)БО 9 “Запаси”; по-друге, різницю між справедливою вартістю біологічних активів витратами на їхнє виробництво враховувати на субрахунку 425 “Інший додатковий капітал”.

П(С)БО 30 “Біологічні активи” суттєво змінив підходи до визначення та обліку фінансових результатів від сільськогосподарської діяльності. Відповідно до вимог цього стандарту фінансовий результат від сільськогосподарської діяльності формується з трьох складових. В той же час українські бухгалтери навчені і звикли вести облік за історичною собівартістю (за подіями та операціями, що вже відбулися), а для управління більш важливою є інформація про реальний і майбутній стан виробництва і активів. Останнє вже сьогодні визначає майбутній розвиток професії бухгалтера. Стандарт 30 “Біологічні активи” вважається певною рушійною силою в цьому процесі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 “Біологічні активи”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 р. № 790 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2006 р. № 1315 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Огійчук М. Ф. Формування у бухгалтерському обліку доходів і витрат сільськогосподарської діяльності відповідно до вимог П(С)БО 30 “Біологічні активи” / М. Ф. Огійчук // Облік і фінанси АПК. – 2006. – № 6. – С. 24-33.

ГАРМОНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ МСФЗ

Станкевич О.В., студентка групи Б 5/4

Науковий керівник: асистент Мельник О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

В останні роки в Україні відбуваються складні процеси реформування системи бухгалтерського обліку, зумовлені зміною економічної системи й інтеграцією країни до Європейського Союзу. Перехід до Міжнародних стандартів фінансової звітності відкриває українським підприємствам широкі можливості для ефективного функціонування інформаційної системи підприємства, забезпечення цілком гармонійної співпраці із зарубіжними суб'єктами господарювання, оскільки застосування таких єдиних стандартів дозволяє міжнародним фінансовим ринкам об'єктивно оцінити результати діяльності підприємств та гарантує зацікавленим сторонам та інвесторам

відкритість, прозорість і зіставність фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Гармонізації обліку та звітності в Україні із міжнародними стандартами сприяло прийняття і запровадження Програми реформування бухгалтерського обліку, затвердженої Кабінетом Міністрів України 28 жовтня 1998 р. та Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.07 р. № 911-р. Але прийняту Програму та Стратегію в Україні не втілено у практичне життя [1].

Тому проблема дослідження гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні з міжнародними стандартами й обґрунтування напрямів її подальшої активізації набуває особливої актуальності.

Оскільки в Україні бухгалтерський облік та складання фінансової звітності регламентується Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, а у світі – Міжнародними стандартами фінансової звітності, і є певні відмінності між цими стандартами, то варто дослідити відмінні моменти П(С)БО і МСФЗ та внести рекомендації, як їх усунути чи узгодити.

Бухгалтерський баланс українського підприємства не повною мірою відповідає потребам контролю за дотриманням прийнятого у фінансовому обліку “золотого правила ліквідності”, згідно з яким активи підприємства мають фінансуватися пасивами такої самої точності – це пов'язано з недостатньо чітким розмежуванням. Радикальніший спосіб вирішення цієї проблеми запропонували З. Задорожний і Я. Крупка [2].

Ґрунтуючись на аналізі капіталу з позиції положень теорії власності, вони пропонують внести їх до складу власного капіталу підприємства [3]. Тоді відпадає необхідність виокремлення в пасиві балансу розділів II “Забезпечення наступних витрат і платежів” і V “Доходи майбутніх періодів”.

У цьому контексті слід зауважити, що й Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, характеризуючи рахунки класу 4 “Власний капітал та забезпечення зобов'язань”, однозначно відносить усі види забезпечень до різновидів власного капіталу.

Що стосується розділу III активу “Витрати майбутніх періодів”, то ці витрати, враховуючи їх суть, доречніше показувати окремими статтями в складі необоротних і оборотних активів. Тоді баланс охоплюватиме два розділи в активі (“Необоротні активи”, “Оборотні активи”) і три в пасиві (“Власний капітал”, “Довгострокові зобов'язання”, “Поточні зобов'язання”).

П'ятиблочна схема балансу з чітким поділом активів і зобов'язань на довгострокові та поточні дає можливість користувачам фінансової звітності без проблем розрахувати суму власного оборотного капіталу одним із двох способів, що дають однакові результати:

а) як різницю між оборотними активами й короткостроковими зобов'язаннями;

б) як різницю між сумою власного капіталу, резервів та довгострокових зобов'язань і сумою необоротних активів.

Водночас за чинного дев'ятиблочного балансу українських підприємств існує проблема неоднозначності поглядів на методичку розрахунку цього важливого фінансового показника [3].

Отже, гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні з міжнародними стандартами сприятиме уточненню чинних положень бухгалтерського обліку України. Для створення належного забезпечення гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності з міжнародними стандартами необхідна розробка заходів щодо поліпшення правових засад регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності визначення нових методичних підходів до бухгалтерського обліку і фінансової звітності; удосконалення організаційних аспектів регулювання бухгалтерського обліку та звітності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нищенко Л. Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з Міжнародними стандартами / Л. Нищенко // Бухгалтерський облік і аудит. 2011. – № 5. – С. 6-9.
2. Задорожний З. В. Формування інформації про капітал у балансі підприємства / З. В. Задорожний, Я. Д. Крупка // Торгівля, комерція і підприємництво. 36. наук, праць Львівської комерційної академії. – Л., 2010. – № 5. – С. 185-188.
3. Мовчарено В. В. Проблеми використання фінансової звітності в аналізі / В. В. Мовчарено // Проблеми трансформування ринкової економіки: Міжвідомчий наук. зб. Спецвипуск. Трансформація курсу “Економічний аналіз діяльності підприємства”. – К., 2010. – С. 369-377.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Юрченко Ю.О., студентка групи Б 5/3

Науковий керівник: асистент Мельник О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Держава як основна керівна ланка розвитку національної економіки та суспільства має брати активну участь у формуванні політики щодо сприяння розвитку аграрного сектору. В Україні державна підтримка сільського господарства охоплює бюджетне фінансування програм і заходів, які спрямовуються на розвиток галузі, пільговий режим оподаткування, часткову компенсацію процентних ставок за отриманими кредитами комерційних банків, списання безнадійної заборгованості перед бюджетом.

Актуальними на сьогодні залишаються методико-практичні аспекти напрямів здійснення державної підтримки сільськогосподарських підприємств.

Дослідженню питань державного регулювання діяльності підприємств агропромислового комплексу присвятили свої праці відомі вітчизняні вчені Амбросов В., Гайдуцький П., Дем'яненко М., Кириленко І., Месель-Веселяк В., Саблук П., Степаненко І. та багато інших науковців.

Державна підтримка сільськогосподарських підприємств – це сукупність пріоритетних рішень держави щодо правового, економічного та організаційного сприяння розвитку аграрного підприємництва.

Метою державної підтримки аграрного сектору є: створення умов для позитивних структурних змін в економіці України; сприяння формуванню і розвитку підприємництва на селі; підтримка вітчизняних товаровиробників; формування умов для забезпечення зайнятості сільського населення, запобігання безробіттю, створення нових робочих місць [1].

Структура механізму державного регулювання аграрного сектору складається з нормативно-правової, кредитно-фінансової, матеріально-технічної, інформаційно-консультаційної та інноваційної підтримки.

Податкові пільги, що діють в Україні для сільськогосподарських підприємств регламентуються Законом України від 22 грудня 2011 р. № 4268-VI “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників” (вступив у дію 1.01.2012 р.) на період до 1 січня 2015 р., відповідно до якого податок на додану вартість юридичними особами, які зареєстровані платниками податку на додану вартість, при здійсненні ними операцій з постачання власної виробленої продукції (молока, молочних продуктів, м’яса, м’ясопродуктів, іншої продукції переробки тварин, виготовленої з поставлених молока або м’яса у живій вазі сільськогосподарськими товаровиробниками), і фізичними особами, які самостійно вирощують, розводять, відгодовують продукцію тваринництва (тобто переробні підприємства), справляється з урахуванням особливостей (визначених п.1 Законом України від 22 грудня 2011 р. № 4268-VI).

Зокрема, позитивна різниця між сумою податкових зобов’язань такого переробного підприємства за звітний (податковий) період та сумою податкового періоду звітного (податкового) періоду, визначена у податковій декларації з податку на додану вартість щодо діяльності з постачання продукції, підприємство сплачує до спеціального фонду Державного бюджету України та на спеціальний рахунок, відкритий ним в органі Державної казначейської служби, у таких розмірах: у 2012 р. – до спеціального фонду Державного бюджету України – у розмірі 30 %, а на спеціальний рахунок – у розмірі до 70 %; у 2013 р. – у співвідношенні 40 до 60 %; у 2014 р. – 50 на 50 % [2].

Згідно з прийнятим Законом України “Про Державний бюджет України на 2012 рік” [4], на пряму підтримку сільського господарства у 2012 р. було витрачено лише 33 % загального обсягу аграрного бюджету, що є одним з найнижчих показників за останні роки. Для порівняння, в до кризових 2007 р. і 2008 р. на пряму підтримку аграріїв витрачали, відповідно, 63 % і 57 % аграрного бюджету. Так, згідно з додатком № 3 до бюджету на 2013 рік, передбачається значне зменшення видатків по статті “Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі” – 96,8 млн. грн. проти 827 млн. грн. у 2012 р. Передбачається виділити 650 млн.грн. зі спеціального фонду на державну підтримку галузі тваринництва (проти 732 млн. у 2012 р.) [3].

У 2013 р. понад 2,5 млрд. грн. (з них 900 млн. зі спецфонду) буде виділено на три витратні статті по підготовці кадрів для агропромислового комплексу

вищими навчальними закладами і підготовці, перепідготовці, підвищення кваліфікації робітничих кадрів. У 2012 р. загалом на ці статті було виділено 667 млн. грн. [3].

Таким чином можна зробити висновок, що Державний бюджет 2013 р. для аграріїв є дуже жорстким, і що підтримка сільськогосподарського сектору в поточному році буде формальною.

Отже, подальша державна фінансова підтримка сільськогосподарського виробництва повинна бути направлена в першу чергу на розвиток виробництва через механізми пільгового оподаткування і спрощену та доступну систему кредитування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про державну підтримку сільського господарства” від 24.06.2006р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Майстро С. В. Напрями державної підтримки аграрного сектора та її вплив на конкурентоспроможність продукції на світовому ринку [Електронний ресурс]: / С. В. Майстро. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/>
3. Закон України “Про державний бюджет України на 2013 рік” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
4. Закон України “Про державний бюджет України на 2012 рік” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Дуда Н.О., студентка групи Б 5/4

Науковий керівник: асистент Мельник О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Рослинництво, як основна галузь сільськогосподарського виробництва, має специфічні організаційні і технологічні особливості: сезонний характер, участь у процесі виробництва землі, залежність від природних факторів тощо. Вони суттєво впливають на методологію обліку.

Реформування бухгалтерського обліку у часі співпало із проведенням кардинальних змін в сільському господарстві України. Такі умови диктують необхідність створити систему бухгалтерського обліку, яка б повністю відповідала економічній ситуації в державі.

Відображення фактичного рівня витрат у натуральному і грошовому вимірниках та контроль за раціональним використанням усіх задіяних ресурсів визначають основну мету обліку процесу виробництва і витрат [1].

Об'єктами обліку витрат у рослинництві є окремі сільськогосподарські культури або ж групи культур, а також виконані роботи в незавершеному виробництві (витрати під урожай наступного року: оранка на зяб, луцення, внесення добрив, снігозатримання, чорні пари тощо) [2].

Сільськогосподарські підприємства, в яких добре налагоджені планування і облік, можуть вести облік виробничих витрат за групами культур або в цілому за структурними підрозділами. Наприкінці року ці витрати розподіляють між культурами пропорційно до нормативних показників [1].

Взагалі можна виділити такі найважливіші особливості обліку витрат у рослинництві:

По-перше, собівартість зерна, кормів і продукції інших культур встановлюють лише після збирання врожаю, зазвичай наприкінці року, на відміну від продукції промислових підприємств, яку здебільшого калькують щомісячно.

Облік витрат виробництва в рослинництві побудовано таким чином, щоб мати змогу щомісячно узагальнювати витрати на окремі види робіт за культурами або однорідними групами їх, а по завершенні року обчислювати фактичну собівартість зібраної продукції. Така структура обліку вможливує контроль за відповідністю витрат обсягові робіт, якості й термінам їх виконання й досягненні урожайності.

Друга особливість обліку в сільськогосподарських підприємствах зумовлена встановленим порядком оцінки продукції упродовж року. Продукцію оприбутковують і списують у витрати впродовж року за плановою собівартістю; коригують за фактичної собівартості лише після складання звітних калькуляцій по завершенні року. Корми й насіння з урожаю поточного року також списують на витрати за плановою собівартістю із подальшим коригуванням за фактичною собівартістю.

По-третє, об'єднання в обліку основних видів предметів праці (насіння й кормів) із товарною частиною продукції під загальною назвою "Продукція сільськогосподарського виробництва", адже головним джерелом створення запасів насіння і кормів є власне виробництво продукції. У звітних балансах залишки продукції розподіляють за окремими статтями залежно від її призначення: корми, насіння, посадковий матеріал, товарна частина для реалізації.

Четверту особливість обліку визначає система документування, що передбачає, зокрема, облік продукції при її збиранні й відвантаженні у полі, а також контроль за її транспортуванням і в місцях зберігання.

Оскільки в сільському господарстві виробничий цикл може тривати від кількох місяців до року й кількох років, собівартість продукції обчислюють раз на рік.

Продукція рослинництва знаходиться у тісному зв'язку з кількісними та якісними характеристиками витрачених ресурсів. Дослідження таких взаємозалежностей є досить трудомістким процесом. Присутня постійна ймовірність витрат як на етапі виробництва, проходження продукції, так і на стадії продажу [3].

Отже, варто відмітити, що така галузь як рослинництво має свої особливості накопичення та аналізу витрат в залежності від розміру, організаційних особливостей конкретного підприємства.

Вміло організований облік витрат продукції рослинництва, повинен забезпечити оперативне, достовірне та повне надходження інформації щодо кількості та вартості одержаної продукції (виконаних робіт і наданих послуг), трудових, матеріальних та грошових витрат на виробництво продукції по підприємству в цілому та окремих його структурних підрозділах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підручник] / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, Л. Г. Панченко. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2010. – 878 с.
2. Клименко А. А. Управління витратами на сільськогосподарських підприємствах / А. А. Клименко // Економіка та управління. – 2010. – С. 53-57
3. Моссаковський В. Б. Управлінський облік та його особливості у сільському господарстві / В. Б. Моссаковський, С. Я. Бублик // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 1. – С. 129-138.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мілейко Є.С., студентка групи Б 5/3

Науковий керівник: асистент Мельник О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

З доходами будь-якого підприємства пов'язане рішення важливих соціальних, економічних, політичних, етичних проблем суспільства як на мікротак і на макрорівні. Зокрема, доходи від реалізації продукції (робіт, послуг) виступають основним джерелом прибутку, який повинен забезпечити розширений розвиток підприємства, усунути наслідки економічних ризиків.

Для сільськогосподарських підприємств окрім життєво важливої виробничої сфери не меншого значення в сучасних умовах набула і сфера збуту, зокрема – реалізація продукції. Закономірно, що підприємства можуть нормально функціонувати лише за умов, якщо їхня продукція знаходить на ринку своїх споживачів, а від покупців надходять кошти у вигляді грошового еквівалента вартості продукції. Удосконалення обліку доходів від реалізації продукції – є найбільш дискусійною проблемою в останні роки [2].

Окремі аспекти обліку доходів від реалізації продукції є предметом досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів: Бутинця Ф., Валуєва Б., Голова С., Джонса Д., Друрі К., Кужельного М., Лінника В., Морхарта М., Палія В., Соколова Я., Сопка В. та інших.

Згідно із положеннями бухгалтерського обліку процес реалізації відображається на його рахунках як двосторонній процес: з однієї сторони – це витрати (собівартість реалізованої продукції, робіт, послуг, інших активів, що передані (надані) покупцю), а з іншої – дохід, що очікується отримати від

покупця за передану продукцію чи інші активи (роботи, послуги) в цінах реалізації [1].

Для обліку доходів сільськогосподарські підприємства використовують рахунки класу 7 “Доходи і результати діяльності”. Облік доходів від реалізації ведеться безпосередньо на рахунку 70 “Дохід від реалізації”, на якому узагальнюється інформація про доходи від реалізації за всіма напрямками. В подальшому доходи відображаються в обліку і звітності згідно з принципом нарахування та відповідності доходів і витрат. Суть його полягає у тому, що доходи відображаються у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності у момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів [1].

Сільське господарство має ряд особливостей (насамперед природного характеру), які визначають специфіку завдань бухгалтерського обліку в цій галузі. Сільському господарству властива сезонність, тобто піднесення, спади й припинення виробничого циклу в окремі періоди року. Цей чинник визначає нерівномірність облікової роботи, наприклад, збільшення її обсягу в період збирання врожаю та посівної компанії.

Останнім часом облік реалізації продукції стає більш складним. Це пояснюється, насамперед, змінами в економічних відносинах при продажу сільськогосподарської продукції, виникнення нових форм взаємовідносин між продавцем і покупцем та створенням нових видів реалізації через відсутність наявних грошових коштів для розрахунків, а також накопичення даних відповідно до потреб податкової звітності. Облік процесу реалізації потребує значного спрощення, вдосконалення облікових реєстрів та, особливо, зменшення та уніфікації первинних документів [3]. Необхідним є забезпечення повного і достовірного заповнення всіх первинних документів по внутрішньогосподарській та зовнішній реалізації сільськогосподарської продукції, достовірності її перенесення у відомості обліку реалізації продукції та інші накопичувальні відомості. При цьому необхідно уникати перекручування інформації, приписок та навпаки зменшення розмірів доходів за рахунок заниження ціни реалізації продукції, або взагалі не відображення деяких господарських операцій в обліку для скорочення рівня грошових надходжень.

Для розширення можливостей використання облікової інформації про отримані доходи пропонується підприємствам використовувати розроблені аналітичні відомості обліку доходів, які побудовано в розрізі видів діяльності, зокрема, звичайної – операційної (основної та іншої операційної). А саме – Аналітична відомість обліку доходів від основної діяльності – призначена для відображення облікової інформації про доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Застосування Відомості в практичній діяльності підприємства розширить можливість використання облікової інформації про доходи, дозволить керівництву приймати обґрунтовані управлінські рішення, здійснювати процеси контролю, аналізу та прогнозування прибутку.

В сучасних умовах господарювання сільськогосподарських підприємств бухгалтерський облік є важливою ланкою успішної їх роботи. Принципи відносин між господарствами, а також між ними і контролюючими органами

потребують системних змін і доповнень в обліку доходів, відображення їх у відповідних операціях. З метою зменшення недоліків в обліку доходів та усунення існуючих проблем залишається постійною необхідність їх подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. П(С)БО 15 “Дохід”, затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 290 від 29 листопада 1999 р. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Муляр В. П. Облік доходів суб’єктів господарювання. Аграрний вісник Причорномор’я. Економічні науки. – Вип. №49, 2009. – С. 18-24.
3. Максимович І. В. Фінансові результати діяльності підприємств / І. В. Максимович, М. М. Бідняк, В. В. Гутафель. – Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, Чернівці. – 2010. – С. 145-167.

ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Владечак Т.В., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Баришевська І.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Контрольні функції обліку – це конкретні дії фахівців щодо здійснення контролю за допомогою бухгалтерського, оперативного й статистичного обліку. Стосовно господарського обліку функція виступає у двох значеннях: як робота, що її виконує бухгалтерія, і як обов'язки, сфера діяльності кожного працівника обліку. А тому контрольні функції господарського обліку — це професійні дії працівників бухгалтерії та інших служб щодо контролювання за допомогою бухгалтерського, оперативного й статистичного обліку законності й доцільності здійснюваних операцій, ефективного використання ресурсів, виявлення внутрішніх резервів.

Необхідність здійснення контрольних функцій закладено вже в самій природі бухгалтерського обліку.

В Україні саме контрольні функції потребують постійного посилення та вдосконалення. Соціально-економічна необхідність посилення контрольних функцій визначається трьома обставинами:

- браком на багатьох підприємствах відповідних умов для збереження майна;
- зростанням непродуктивних витрат і втрат;
- перебудовою діяльності підприємств за ринкових умов.

Методологічне спрямування та спрямування контролю за організацією і веденням бухгалтерського обліку між собою пов'язані дуже тісно і окремо просто не існують. Водночас найважливіша роль належить саме контролю, який може забезпечити прямий взаємозв'язок між предметом і методом.

Контрольні функції бухгалтерського обліку відіграють провідну роль і в системі внутрішньогосподарського контролю.

Необхідно особливо підкреслити, що контрольні функції господарського обліку є складовою частиною внутрішньогосподарського контролю, його основою.

Керівники розпочинають здійснювати функцію контролю з того самого моменту, коли організація сформулювала цілі завдання. Контроль є невід'ємним елементом самої суті будь-якої організації, бо ні планування, ні створення організаційних структур, ні мотивацію не можна розглядати в відриві від контролю. Дієвість контролю полягає в реальних наслідках виявлення порушення чинного законодавства, прийнятих норм і правил. На ньому покладено обов'язок не лише виявити допущені порушення, але й глибоко їх проаналізувати, зробити висновки щодо можливих наслідків, дати хід державному механізму захисту. Призначення контролю полягає у створенні передумов та здійснення управлінської діяльності, виходячи з інтересів людини та суспільства, попередженні неправомірної діяльності органів управління та службових осіб. Принцип дієвості контролю покладено в основу реагування органів контролю, усієї системи контролю шляхом вжиття відповідних заходів самостійно або передачі результатів і висновків вповноваженим органам для прийняття рішень.

Проблема контролю у державному управлінні тісно пов'язана з новими явищами в самому суспільстві, усвідомленням ролі держави та органів державного управління. Під час політичних, економічних і соціальних змін, що відбуваються в Україні, стає очевидною потреба у нових підходах до здійснення контролю в державному управлінні і його призначення. Він повинен відігравати не лише відображаючу, фіксує роль, а й, безумовно, регулятивну. Контрольна функція має здійснюватись у поєднанні з іншими формами та методами державного управління, зумовлюючи їхній зв'язок. Контроль - не самоціль, він виявляє і створює умови для правового і виконавчого механізму, що запобігає незаконній діяльності управлінського апарату.

В Україні триває процес пошуку та становлення ефективної системи державного управління, побудови організаційної структури системи органів та їх діяльності. У відповідності з цим процесом створюється і система контролю у сфері виконавчої влади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ансофф Л. Стратегіческое управление / пер. с англ. – М. : “Економика”, 2007. – 441.
2. Основи ринкової економіки / За ред В.Я. Бобров – К. : Либідь, 2008 р.
3. Осовська Г.В. Управління трудовими ресурсами : [навч. посібник] / Г. В. Осовська, О. В. Крушельницька. – Житомир: ЖІТІ, 2005. – 304 с.
4. Фінансово-економічний аналіз підприємства : [навчальний посібник] / За ред. М. Я. Коробова – К: Знання, 2003 р.

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вишенська Л.М., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Баришевська І.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Облікове забезпечення управління дебіторської заборгованості є складовою системи обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством [1, с. 190-196].

Проблеми управління дебіторською заборгованістю висвітлені у багатьох працях провідних вітчизняних авторів, серед яких варто виділити О.М. Кияшко, Н.В. Курта, О.Є. Федорченко тощо. Враховуючи надбання науковців, залишаються невирішеними ряд теоретичних та практичних питань щодо інформаційного забезпечення управління дебіторською заборгованістю аграрних підприємств.

В умовах жорсткої ринкової конкуренції існування дебіторської заборгованості значно впливає на ефективність управління оборотними активами підприємства. Хоча виникнення дебіторської заборгованості у певних межах – нормальна ознака процесу фінансово-господарської діяльності будь-якого аграрного підприємства, проте кожен господарюючий суб'єкт зацікавлений в оптимізації її обсягу. Це зумовлено тим, що скорочення дебіторської заборгованості є резервом зниження потреби аграрного підприємства в обігових коштах та прискорення швидкості їх обігу.

Водночас варто зазначити, що дебіторська заборгованість має важливе значення для будь-якого аграрного підприємства через те, що за своїм змістом вона є інструментом кредитування дебітора за отримані ним товари, надані роботи чи послуги на безвідсотковій основі.

Враховуючи економічну ситуацію в Україні, за останні 3 роки непогашення дебіторської заборгованості аграрного підприємства складає 40–60 %, що підтверджує необхідність внутрішньої стандартизації управлінського обліку [3].

Відповідно до розрахунків, проведених Державним комітетом статистики України, питома вага дебіторської заборгованості в оборотних активах підприємств складає 65 %, при цьому понад 80 % загального обсягу заборгованості припадає на товарну, що робить її основним об'єктом управління. Таке відволікання коштів з обігу призводить до виникнення фінансових труднощів і становить загрозу для фінансової безпеки аграрного підприємства [2, с. 370-373].

Важливою задачею виступає проведення комплексних, систематичних, цілеспрямованих заходів управління дебіторською заборгованістю, таких як:

- розробка ефективної кредитної політики;
- ведення обліку проблемної дебіторської заборгованості;
- розробка схем здійснення розрахунків;
- формування кредитного рейтингу клієнтів;
- використання сучасних форм рефінансування;

- здійснення аналізу, внутрішнього контролю та моніторингу за дебіторською заборгованістю;
- проведення реструктуризації боргів;
- розробка методичних підходів до оптимізації розмірів боргових зобов'язань, контроль за виконанням фінансових планів у частині погашення зовнішньої дебіторської заборгованості підприємства, а також врахування впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Накопичення великих сум дебіторської заборгованості на балансі виробників обумовлює низька платоспроможність аграрного підприємства. Водночас її виникнення зумовлене не тільки винятково економічними чинниками, а й неналежною організацією бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві [3, с. 172-174].

Одним з найважливіших напрямків управління дебіторською заборгованістю є оцінка ризику, пов'язаного з кредитоспроможністю та платоспроможністю клієнтів, на основі якої відбувається планування, організація та контроль роботи з дебіторами.

Практичний досвід управління аграрними підприємствами в умовах невизначеності підтверджує, що для забезпечення ефективності відповідних процесів недостатньо здійснювати тільки кількісний аналіз показників оцінки поточного стану дебіторської заборгованості. Для вирішення такого питання потрібно застосовувати також і якісний аналіз, основним завданням якого є виявлення видів продукції, за якими виникає найбільша дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги [4, с. 605-613].

Таким чином, управління дебіторською заборгованістю аграрного підприємства направлене на забезпечення максимізації грошових потоків, підвищення рівня фінансової безпеки, що у кінцевому результаті, підвищує його ринкову вартість.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кияшко О. М. Необхідність облікового забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3 (93). – С. 190–196.
2. Курта Н. В. Сучасні проблеми управління дебіторською заборгованістю // Держава та регіони. – № 6. – 2008. – С. 370-373.
3. Кияшко О. М. Актуальні аспекти управління дебіторською заборгованістю / О. М. Кияшко // Глобалізація, СОТ: конкурентні позиції України : матеріали наук.-практ. конф. – К., 2007. – С. 172–174.
4. Федорченко О. Є. Методи управління дебіторською заборгованістю на підприємстві / О. Є. Федорченко // Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. – Ч. II. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 605-613.

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Зайченко Н.В. студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Баришевська І.В.

Миколаївський національний аграрний університет

При постійному зростанні конкуренції підприємства різних галузей повинні одночасно слідкувати за підвищенням якості своєї продукції, знижувати витрати на її виробництво та пропонувати достатньо диференційовану продукцію з метою якнайкращого задоволення існуючого попиту. Особливо актуальними постають проблеми зниження витрат виробництва, оскільки витрати є одним з основних ціноутворюючих чинників.

Підприємство будь-якої галузі має можливість знизити ціни і отримати конкурентну перевагу в своїй галузі або отримати вищі прибутки, знизивши витрати на виробництво. З одного боку, витрати визначають мінімальну ціну продукції, з іншого, ціна товару визначається сукупними витратами, які були понесені на його виготовлення, враховуючи торгово-збутову націнку та особливості товару. Витрати виробництва є важливим внутрішнім фактором, що безпосередньо впливає на процес ціноутворення, тому з метою підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства намагаються їх мінімізувати [1].

Проблема управління витратами актуальна для усіх підприємств національної економіки. Вирішення цієї проблематики дозволяє суттєво збільшити конкурентоспроможність підприємства. Проте слід відзначити, що витрати вкрай рідко розглядають як системний об'єкт управління, а рішення у цій сфері зазвичай приймаються поспіхом і необгрунтовано, здебільшого як реакція на зміни умов господарювання під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів.

В умовах ринкових відносин, враховуючи обмеженість різних видів ресурсів, виникає проблема вивчення витрат та їх оптимізації, саме тому тема витрат торгівлі та їх оптимізації є досить актуальною на сьогодні.

Кожен вид діяльності, що передбачає досягнення встановлених цілей, неможливий без здійснення певних витрат. Для того, щоб отримати будь-який результат, повинен відбутися процес витрачання. Саме тому витрати відіграють одну з ключових ролей у життєдіяльності всіх господарюючих суб'єктів [3].

Розглядаючи витрати в аспекті підвищення конкурентоспроможності, можна констатувати, що в них відображаються всі сторони господарської діяльності підприємств, їх досягнення і недоліки. Рівень конкурентоспроможності пов'язаний із обсягом і якістю продукції, використанням робочого часу, сировини, матеріалів, устаткування, витратами на оплату праці, що проявляється у собівартості продукції, яка безпосередньо включається до витрат підприємства. Тому оптимізація та управління витратами підприємства дасть змогу позитивно вплинути на рівень конкурентоспроможності підприємства.

Управління витратами підприємства – це процес цілеспрямованого формування оптимального їх рівня за відповідними видами, місцями виникнення, носіями та іншими ознаками. Критерієм оптимізації виступає мінімум витрат. Низький рівень витрат дає змогу підприємству отримати певні конкурентні переваги на ринку, вільно проводити свою цінову політику та за інших рівних умов досягати більшої величини прибутку. Однак зниження витрат є важливим завданням, але не основною метою процесу управління ними, оскільки зменшення витрат може супроводжуватися зниженням якості виготовленої продукції та сервісного обслуговування покупців, відмовою від виробництва та реалізації тих видів продукції, які користуються попитом, але потребують здійснення значних витрат тощо.

Будь-яке підприємство в економічній системі розглядається як самостійна одиниця діяльності, незалежно від власників капіталу. Здійснення діяльності підприємства неможливе без здійснення адміністративних витрат. Рівень витрат відбиває досягнення та недоліки роботи як підприємства в цілому, так і кожною структурою підрозділу.

Систематичне зниження витрат має важливе народногосподарське значення, бо дає змогу за стабільних ринкових цін збільшувати прибуток на кожну гривню витрат, підвищує конкурентоспроможність продукції.

Управління витратами не є самоціллю, але воно цілком необхідне для досягнення підприємством визначеного економічного результату, підвищення ефективності роботи. Функції управління витратами первинні стосовно виробництва, тобто для досягнення певного виробничого, економічного, технічного або іншого результату спочатку потрібно понести витрати [2]. Тому ціль управління витратами полягає в досягненні намічених результатів діяльності підприємства найбільш економічним способом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Леонов Я. В. Система управління витратами як фактор підвищення конкурентоспроможності / Я. В. Леонов, Ю. С. Герасименко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1. Том 2. – С. 175-183.

2. Качмарик Я. Д. Витрати підприємства та шляхи їх оптимізації / Я. Д. Качмарик, О. С. Верещинська // Науковий вісник НЛТУ. – 2009 – № 17.4 – С.174-177.

3. Костенко О. М. Управління витратами підприємства в процесі формування його фінансової результативності / О. М. Костенко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. – 2009. – № 144 – С. 56-61.

ВПЛИВ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Багріна М.О., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Баришевська І.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Прийняття управлінських рішень є визначальним процесом управлінської діяльності аграрного підприємства, оскільки формує напрямки його діяльності та організовує його окремих працівників.

Дослідженням процесів управління ефективністю, менеджменту та прийняття управлінських рішень на аграрних підприємствах присвячені праці таких українських вчених, як В. Андрійчук, В. Богачев, П. Гайдуцький.

В Україні відбуваються зміни в управлінні виробництвом, переглядаються процеси прийняття управлінських рішень у господарстві. Однак потребують детального дослідження і вироблення пропозицій дослідження управлінських рішень, оскільки являють собою одну з найгостріших проблем впливу на результати ведення підприємницької діяльності та організації роботи кожного керівника і підприємства в цілому.

Кожне підприємство є складовою частиною суспільства, а також як виробником продукції. Тому при прийнятті управлінського рішення ефективно підприємство враховує не тільки економічну сторону діяльності, а і сукупність соціальних, ідеологічних, моральних та інших відносин.

Для прийняття ефективних управлінських рішень необхідні такі умови:

- право прийняття - окреслює сферу діяльності конкретних менеджерів щодо прийняття відповідних рішень. Певними правами щодо прийняття рішень наділені всі менеджери, але кожен з них чи відповідні їх групи можуть приймати тільки конкретні рішення;
- повноваження - характеризує межу між групами менеджерів при прийнятті рішень;
- обов'язковість - здатність об'єктивно усвідомлювати необхідність прийняття рішення відповідно до ситуації, що склалася;
- компетентність - характеризує вміння менеджера приймати адекватні реаліям, кваліфіковані, обґрунтовані рішення;
- відповідальність - обов'язок відповідати за конкретну ділянку роботи, справу, вчинки [2].

Відповідно до умов на процес прийняття управлінських рішень впливають такі фактори:

1. Особисті якості менеджера (освіта, знання, вік, досвід, характер тощо);
2. Поведінка менеджера (звички, психологія тощо);
3. Середовище прийняття рішення: визначеність; ризик; невизначеність.
4. Інформаційні обмеження (обумовлені зростанням витрат на отримання додаткової інформації) та взаємозалежність рішень, а також очікування на можливі негативні наслідки.

5. Можливість застосування сучасних технічних засобів та наявність ефективних комунікацій.

Згідно із законами вихідних даних Г. Спенсера кожен може прийняти ефективне рішення, володіючи достатньою інформацією та досягти бажаного результату [1].

Ефективне ухвалення рішень необхідне для виконання управлінських функцій. Вдосконалення процесу ухвалення обґрунтованих об'єктивних рішень в ситуаціях виняткової складності досягається шляхом використання наукового підходу до даного процесу, моделей і кількісних методів ухвалення рішень.

Основний недолік управління вітчизняними аграрними підприємствами та впливу на результати, полягає в недооцінці значення залучення до реалізації стратегії широкого кола керівників і фахівців. Для усунення цього недоліку необхідно налаштувати всю систему організаційних, психологічних і економічних відносин на колективну роботу, у результатах якої має бути зацікавлений весь колектив. Це потребує від керівника нового мислення, мужності і віри в людей, радикальної зміни стилю управління [4].

Робота з прийняття управлінських рішень вимагає від менеджерів високого рівня компетентності, значних затрат часу, енергії, досвіду. Вона передбачає і високий рівень відповідальності, оскільки для втілення прийнятих рішень у життя необхідно забезпечити ефективну та злагоджену роботу на аграрному підприємстві.

Прийняття оптимального управлінського рішення можливе лише внаслідок всебічного аналізу процесів і проблем виробничо-господарської, збутової, фінансової та інших видів діяльності з орієнтацією на інтереси, стратегічні цілі організації. Не менш важливим є врахування чинників, пов'язаних з економією матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, отриманням оптимального прибутку тощо [3].

Точність поставленої мети та завдань, що ставить перед собою управлінець має безпосередній прямий вплив на результативність роботи аграрного підприємства. Якість управлінських має безпосередній вплив на ефективність діяльності аграрних підприємств і залежить від великої числа суб'єктивних і об'єктивних факторів. Ці фактори менеджери повинні досліджувати і розробляти методи підготовки та прийняття управлінських рішень в умовах ринкової економіки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Добровський В. М. Управлінський облік : [навч. посібник] / В. М. Добровський. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 155с.
2. Карданська Н. Л. Основи прийняття управлінських рішень : [навч. посібник] / Н. Л. Карданська. – К. : Либідь, 2009. – 244 с.
3. Макаренко М. В. Обґрунтування ефективних управлінських рішень на рівні підприємства / М.В. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 12. – С.181
4. Петренко А. А. Управлінський облік : [підручник] / А. А. Петренко. – Тернопіль : Освіта, 2008. – 133 с.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Демченко Т.М., студентка групи Б 5/3

Науковий керівник: асистент Баришевська І.В.

Миколаївський національний аграрний університет

В наш час не має жодної організації чи підприємства, яке б не ставило на меті досягнути максимального прибутку і отримати дохід від своєї діяльності. Кожне підприємство створює всі можливі умови для економічно вигідної роботи, з метою отримати більший дохід і зменшити витрати.

Всі організації та підприємства, які існують в наш час виробляють продукцію, надають послуги та роботи, створюють товари, які потім реалізуються на ринку збуту, після чого отримують дохід.

Внесок у дослідження зазначеної проблеми зробили вчені Ф. Бутинця, Б.Валуєва, С. Голова, Д. Джонса, К. Друрі, М. Кужельного, В. Лінника, М. Морхарта, В. Палія, Я. Соколова, В. Сопко та інших.

Дохід (виручка) від реалізації продукції є джерелом відшкодування коштів на виробництво і реалізацію продукції.

Реалізація продукції – господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає передання права власності на окремі об'єкти іншому суб'єктові підприємницької діяльності в обмін на еквівалентну суму коштів або боргових зобов'язань.

Дохід (виручка) від реалізації продукції – це сума коштів, які надійшли на рахунок підприємства на реалізовану продукцію. Він є основним джерелом грошових доходів і фінансових ресурсів підприємства.

Дохід від реалізації продукції є фінансовою категорією, яка виражає грошові відносини між постачальниками і споживачами продукції. В бухгалтерському обліку дохід відображається, як збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу.

Виручка від реалізації продукції у відтворювальному процесі матеріального виробництва відіграє важливу роль як одна з ланок нового кругообігу коштів підприємства. Величина доходу впливає на показник прибутку, який є основним фінансовим показником діяльності підприємства.

Поняття “доходи”, як широка економічна категорія досліджувалась на протязі всієї історії становлення економіки. Доходом підприємства є чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, який розраховується шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції, податку на додану вартість, акцизного збору, інших зборів або податків з обороту та інших вирахувань з доходу.

Доходи визначаються на підставі первинних документів, що підтверджують отримання платником податку доходів, обов'язковість ведення обліку і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку.

Доходи включаються до складу об'єктів облікового процесу на підставі принципів нарахування та відповідності. Тому доходи визнаються, коли вони відбуваються (а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти), і відображаються в бухгалтерському обліку тих періодів, до яких вони відносяться. Крім того, затрати визнаються у звіті про фінансові результати на основі прямого зв'язку між ними та отриманими доходами.

Сума доходу, яка виникає в результаті операції, як правило, визначається шляхом угоди між суб'єктом господарювання та покупцем або користувачем активу. Вона оцінюється за справедливою вартістю отриманої компенсації або компенсації, яка має бути отримана з урахуванням суми будь-якої торговельної знижки чи знижки з обсягу, що надаються суб'єктом господарювання.

Останнім часом облік реалізації продукції стає більш складним. Це пояснюється, насамперед, змінами в економічних відносинах при продажу сільськогосподарської продукції, виникнення нових форм взаємовідносин між продавцем і покупцем та створенням нових видів реалізації через відсутність наявних грошових коштів для розрахунків, а також накопичення даних відповідно до потреб податкової звітності. Облік процесу реалізації потребує значного спрощення, вдосконалення облікових реєстрів та, особливо, зменшення та уніфікації первинних документів.

В сучасних умовах господарювання сільськогосподарських підприємств бухгалтерський облік є важливою ланкою успішної їх роботи. Принципи відносин між господарствами, а також між ними і контролюючими органами потребують системних змін і доповнень в обліку доходів, відображення їх у відповідних операціях. З метою зменшення недоліків в обліку доходів та усунення існуючих проблем залишається постійною необхідність їх подальших досліджень

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : [підр. для студентів економ. спец. вищ. навч. закладів] / Н. М. Ткаченко. – К. : А.С.К, 2004. – 342 с.
2. Лишеленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік : [навч. посібник.] / О. В. Лишеленко. – К. : Центр учбової літератури, 2003. – 180 с.
3. Кобилянська А. І. Фінансовий облік : [навч. пос.] / А. І. Кобилянська. – К. : Знання 2004. – 264 с.

ВПЛИВ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ

Раджапова К.Р., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Баришевська І.В.

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних умовах, коли Україна стає державою з ринковою економікою, все більше набуває актуальності питання підвищення продуктивності праці на підприємствах. Отже, продуктивність праці показує співвідношення обсягу

вироблених матеріальних або нематеріальних благ та кількості затраченої на це праці. Тобто зростання продуктивності праці означає збільшення обсягу вироблених благ без збільшення трудозатрат.

Вплив управлінських рішень на продуктивність праці досліджувалась такими вченими як: Дуглас Мак-Грегор, К. Левін, Н. Дикань, І. Борисенко, В. Рудьєв, С. Гуткевич. Перед ними поставало питання: чи має важливе значення перспективне планування для сталого зростання продуктивності?

Яка робота підвищує загальну продуктивність, а яка заважає? Чи умови праці мають сприяти розвитку продуктивності?

Зростання продуктивності праці забезпечує збільшення реального продукту й доходу, а тому воно є важливим показником економічного зростання країни. Оскільки збільшення суспільного продукту в розрахунку на душу населення означає підвищення рівня споживання, а отже, і рівня життя, то економічне зростання стає однією з головних цілей держав з ринковою системою господарювання.

Кожне підприємство характеризується певним рівнем продуктивності праці, який може зростати або знижуватися під дією різноманітних чинників. Підвищення продуктивності праці є безперечною умовою прогресу і розвитку виробництва.

Ефективність праці людей вимірюється показниками продуктивності праці або трудомісткістю праці. Можна виділити, що рівні цих показників залежить від багатьох факторів, головним з яких є використання робочого часу:

- удосконалення матеріально-технічних засобів;
- технічної оснащеності виробництва;
- впровадження новітніх технологій;
- випуск нових видів продукції;
- організації праці і інші [2].

Управління продуктивністю праці як складова процесу управління охоплює планування, організацію, керівництво, контроль і регулювання, які засновані на співвідношенні кількості продукції, що випускається виробничою системою, та витрат на виготовлення цієї продукції. Цей процес такий же важливий, як і інші контрольні функції [1].

Управління продуктивністю вимагає ефективних контактів і розуміння ролі різних служб у створенні обсягів виробництва.

Оскільки планування підвищення продуктивності праці в стратегічних планах, як правило, проводяться через економію чисельності, то з метою дотримання єдності методики планування, обліку та аналізу необхідно проводити аналіз продуктивності праці по факторам через економію чисельності у зв'язку із змінами кожного фактору і його вплив на продуктивність праці.

Управління резервами продуктивності праці продуктивності праці є прийняття управлінських рішень та їх виконання. Сучасний підхід та якість прийняття рішення залежить від реалізації проблем за сферами компетенції та рівня управління виробництвом в організації. На сьогоднішній день централізація управління помітно розширюється самотійність підприємств та їх виробничих підрозділів. Більше уваги приділяється економічним методам управління. У

зв'язку з цим важливо проаналізувати чи в повній мірі використовують ранги управління обов'язки для вибору раціональних шляхів вирішення виробничих, економічних, соціальних задач та прийняття управлінських рішень [3].

Управлінські рішення повинні бути економічно обґрунтовані, тісно пов'язані з попереднім аналізом можливих варіантів, прийнятих в розрахунок під час розробки рішення, технологічними, соціальними та іншими аспектами.

Застосування математичних методів та обчислювальної техніки відкриває перспективи підвищення ефективності управлінських рішень, але не вичерпує коло простих проблем, які стосуються діяльності невеликих виробничих підрозділів. При аналізі необхідно поєднати методи, які застосовуються, з творчою діяльністю колективів, взаємопов'язувати та погоджувати їх з діями логічного характеру.

Механізм управління раціональним використанням внутрішньовиробничих резервів проявляється через аналіз виконання управлінських рішень щодо поставленої проблеми.

Сучасні умови господарювання вимагають все більшої уваги до пошуку і використанню внутрішньовиробничих резервів як одного з важливих напрямків підвищення продуктивності праці за рахунок внутрішніх резервів виробництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дикань Н. В. Менеджмент : [навч. посібник] / Н. В. Дикань, І. І. Борисенко. – К. : Знання, 2008. – 389 с.
2. Панфілова Н. А. Как управлять производительностью труда в условиях кризиса / Н.А. Панфілова, Ю. М. Маркова // Управление производством. – № 1. – 2009. – С. 28-36.
3. Рудько В. А. Менеджмент : [навч. посібник] / В. А. Рудько, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 273 с.

СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Зайченко Н.В. студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах становлення і розвитку української держави винятково важливого значення набуває побудова ефективної банківської системи, оскільки банки є рушійною силою економічного розвитку та ринкових перетворень. Зі створенням та розвитком банківської системи формується і ринок банківських продуктів, який сегментується на ринок активно-пасивних, перш за все кредитних, операцій і ринок банківських послуг. Ринок банківських послуг охоплює широкий спектр послуг від розрахунково-касових до зберігання та перевезення цінностей, які не передбачають відчуження ресурсів банку і не несуть ризиків, притаманних банківським операціям.

Розвиток світової економіки характеризується значним розвитком сфери послуг в порівнянні з сферою виробництва. Аналогічні об'єктивні перетворення

відбуваються і в банківському секторі, де спостерігається випереджаючий розвиток сфери банківських послуг порівняно з його операціями. Послуги почали приносити банкам значні доходи, які нерідко перевищують їх доходи від операцій. Частка послуг в діяльності українських банків теж неухильно зростає і вже забезпечує чверть їх доходів. Тому все більшого значення набуває вивчення банківських послуг як різновиду банківських продуктів, їх специфічної природи та місця в діяльності банків, механізму їх формування і розвитку. У міру становлення банківської системи і формування ринку послуг окремі питання функціонування останнього привертають до себе все більшу увагу вітчизняних та зарубіжних дослідників банківської сфери [1, с. 25-32].

Тому особливої актуальності набуває дослідження функціонування ринку банківських послуг як однієї з найдинамічніших складових глобальної фінансової системи та головного фінансового посередника, що задовольняє потреби реального сектору економіки й населення у фінансових ресурсах. Особливо гостро зазначені проблеми постають у контексті поглиблення нестійкості світової економіки та прискореного приєднання національної економіки до вже сформованої системи світогосподарських зв'язків. Вивчення стану та тенденцій розвитку ринку банківських послуг в Україні дає підстави стверджувати, що до початку нинішньої світової фінансової кризи для нього були характерні високі темпи зростання кількості фінансових установ, вартості їх активів, попиту на їх послуги з боку споживачів. При цьому ринок банківських послуг як найбільш потужний сегмент фінансового ринку зростав швидшими темпами порівняно з рештою складових ринку послуг. Проте несприятливий розвиток подій у світовій економіці в період розгортання глобальної фінансово-економічної кризи та загострення кризових явищ у трансформаційній економіці України підірвали фінансову стійкість банків і довіру населення до банківської системи. Посилення нестабільності міжнародних фінансів стало серйозною перевіркою на стійкість національних та світового банківських секторів. Збитки, яких зазнали найбільші світові фінансові інститути, призвели до глобальної переоцінки ризиків, дефіциту ліквідності та зниження довіри між учасниками ринку [1, с. 25-32]. Аналіз ситуації в Україні засвідчує, що зменшення прибутковості вітчизняних банків розпочалося у жовтні 2008 р. з розгортанням світової фінансової кризи і вже на початок грудня 2009 р. банківська система України вперше за останнє десятиріччя показала негативний результат, а збитки сягнули 27,63 млрд. грн. [3].

Разом з тим загострення кризових явищ в економіці країни та прояви глобальної фінансово-економічної кризи стали серйозним випробуванням для національного ринку банківських послуг. Зокрема, їх результатом стало падіння платоспроможності населення та зниження дохідності підприємств, що призвело до скорочення обсягів кредитних і депозитних послуг як одного з головних джерел забезпечення достатнього рівня ефективності діяльності банківських установ на ринку. Тому на теперішньому етапі розвитку ринку банківських послуг в Україні дуже важливими є розробка й ефективне впровадження дієвих заходів щодо подолання кризових явищ і забезпечення продуктивного розвитку

цього ринку на довгострокову перспективу з урахуванням зарубіжного досвіду та національних особливостей, що мають передбачати:

1) удосконалення нормативної бази та підвищення ефективності контролю і нагляду за діяльністю банківських установ;

2) посилення ролі державних банків на ринку банківських послуг шляхом нарощування їх капітальних ресурсів;

3) використання переваг та мінімізація негативних проявів присутності банків з іноземним капіталом на українському ринку банківських послуг, що має відповідати інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяти залученню іноземних інвестицій та розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку країни;

4) сприяння регіональній збалансованості ринку банківських послуг, підвищення прозорості діяльності банківських установ, упровадження новітніх методик, диверсифікацію бізнес-напрямів на ринку та підвищення якості обслуговування [2, с. 102-107].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бобиль В. Механізм стабілізації банківської системи України в період фінансової кризи / В. Бобиль // Банківська справа. – 2009. – № 5. – С. 25-32.

2. Дмитренко М. Г. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України в умовах глобалізації фінансових ринків / М. Г. Дмитренко, І. Ю. Кочума // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2008. – № 3. – С. 102-107.

3. Офіційний веб-сайт Асоціації українських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aub.com.ua>

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОГРАМ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Пащенко Л.А., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Інвестиції – це грошові, майнові, інтелектуальні цінності, які вкладають в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку. Їх можна робити в основні (будівлі, споруди, и й устаткування тощо) та оборотні (для формування виробничих запасів товарно-матеріальних цінностей тощо) фонди, у нематеріальні ресурси й активи (цінні папери, патенти, тощо) [1].

Інвестиції відіграють центральну роль в економічному процесі, вони визначають загальний ріст економіки. В результаті інвестування засобів в економіку збільшуються обсяги виробництва, росте національний прибуток, розвиваються та йдуть в перед в економічній конкуренції галузі та підприємства, що в найбільшому степені задовольняють попит на ті чи інші товари та послуги.

Основними причинами виникнення проблеми низької інвестиційної активності є:

- несприятливі умови для інвестування, зокрема, недосконале законодавство з питань захисту права власності, адміністрування податків, отримання у власність земельних ділянок;

- недостатній рівень державної підтримки інвестиційної діяльності, неналежним чином розвинута система підготовки інвестиційних програм і проектів для надання державних інвестицій;

- нерозвинутість інвестиційного ринку та інфраструктури.

Виникнення проблеми пов'язано з недосконалістю державної інвестиційної політики, прогалинами в інвестиційному законодавстві, відсутністю належного інституційного забезпечення розвитку інвестиційного ринку та його інструментів і як наслідок – недостатнім обсягом внутрішніх та зовнішніх інвестицій.

На низьку інвестиційну активність у 2008-2009 роках вплинула світова фінансово-економічна криза. Високий інфляційний тиск та низька конкурентоспроможність економіки призвели до зниження інвестиційної привабливості країни.

Проблему передбачається розв'язати шляхом:

- створення умов для переходу до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку економіки, стимулювання залучення приватних інвестицій, удосконалення законодавства, що регулює інвестиційну діяльність; розбудови системи державного інвестування за такими напрямками:

- удосконалення методології розроблення, оцінювання та відбору інвестиційних проектів, а також визначення принципів та механізмів державного інвестування для реалізації проектів, які потребують державної фінансової підтримки;

- розроблення чітких критеріїв відбору інвестиційних проектів;

- визначення як пріоритетних для надання державної фінансової підтримки інвестиційних проектів;

- забезпечення розвитку системи прямих державних інвестицій, зокрема на умовах спільного фінансування.

Що ж до підвищення ефективності реалізації державних інвестиційних програм в Україні, 6 квітня 2011 року Президентом України було ініційовано інвестиційну реформу, метою якої є зміцнення інвестиційного потенціалу країни, створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій, а також вдосконалення адміністрування бюджетних інвестицій у розвиток української економіки.

У 2012 р. затверджено напрями реформування інвестиційної сфери. Реалізація цих напрямів допомагає у вирішенні питань вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні закладає міцне підґрунтя для підвищення ефективності державних інвестицій.

Запорукою успішності інвестиційної діяльності держави є законодавче регулювання цієї сфери. В Україні інвестиційна діяльність держави регулюється такими законодавчими актами, як Бюджетний кодекс України, та Закон України “Про інвестиційну діяльність”. Однак положення даного закону не в повній мірі регламентують діяльність держави у сфері інвестування [2].

Підвищення ефективності державних інвестицій наразі є одним із пріоритетних завдань уряду у зв'язку з переходом української економіки від посткризового стану до сталого розвитку та є одним із заходів запобігання впливу другої хвилі фінансової кризи. Разом із тим невирішеними залишаються питання законодавчої регламентації моніторингу результатів впровадження державних інвестиційних програм, подальшого вдосконалення потребує процес їх планування, відбору та моніторингу державними органами влади.

Розроблення та виконання Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки з чітким визначенням шляхів, способів та ресурсів для досягнення поставленої мети є необхідними для реалізації державної політики із забезпечення сталого економічного розвитку, поліпшення бізнес-клімату та залучення інвестицій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-ХІІ [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> - Дата останнього доступу: 25.04.2014. – Назва з екрану.

2. Затонацька Т. Г. Підвищення ефективності реалізації державних інвестиційних програм в Україні / Т. Г. Затонацька, О. А. Шиманська // Актуальні проблеми економіки. – № 4. – 2012. – 86 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПІЛЬГОВОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Синицька К.О., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

В останні роки державою робляться спроби перейти до нових умов кредитування сільськогосподарських підприємств.

Схема комерційного кредитування така: для забезпечення проведення весняно-польових робіт в 1997 р. було створено що є федеральною власність фонд пільгового кредитування в розмірі 2,8 трлн. грн. Банки отримували за свої послуги 4 % комісійних,

Процес кредитування можна розділити на кілька етапів, кожний з яких вносить свій внесок в якісні характеристики кредиту та визначає ступінь його надійності та прибутковості для банку:

- 1) Розгляд заявки на отримання кредиту;
- 2) Оцінка кредитоспроможності позичальника та ризику, пов'язаного з видачею позики;
- 3) Підготовка кредитного договору і його висновок;
- 4) Контроль за виконанням умов договорів і погашенням кредиту.

Клієнт, який звертається до банку за отриманням кредиту, повинен представити заявку, де містяться вихідні відомості про необхідної позичці: мета, розмір кредиту, вигляд і термін позички, передбачуване забезпечення.

Термін кредиту що надається з коштів спецфонду пільгового кредитування, встановлюється відповідно до затвердженого порядку використання коштів спецфонду пільгового кредитування. Термін комерційного кредиту не повинен перевищувати шість місяців.

Важливим елементом кредитної угоди є те, які активи позичальник може закласти як забезпечення кредиту. При цьому необхідно підкреслити, що кредит повинен видаватися на визначені цілі, для фінансування конкретної господарської операції, а не в обмін на забезпечення.

Згідно з оперативною інформацією Міністерства агрополітики України про стан кредитного забезпечення підприємств агропромислового комплексу, станом на 8 липня селяни фактично отримали понад 3,832 млрд грн кредитних коштів, або на 42,3 % більше порівняно з аналогічною датою минулого року.

У 2012 році більш як 2,6 тисячі агропідприємств залучили кредитів на 13,5 млрд грн кредитів, з яких пільгові – 11 млрд грн. Позичальниками кредитів можуть бути громадяни України, які постійно проживають, будують житло в сільській місцевості, в селищах і працюють в органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях сільського господарства, інших господарських формувань, що функціонують в сільській місцевості, на підприємствах переробних і обслуговуючих галузей агропромислового комплексу, в головному районному управлінні АПК, в соціальній сфері села, в навчальних закладах, закладах культури та охорони здоров'я.

В Україні була впроваджена система пільгового кредитування АПК, відповідно до якої кредити надаються не безпосередньо сіль господарським виробникам, а банкам, що беруть участь у програмі кредитування АПК, з частковим погашенням кредитних ставок за рахунок коштів державного бюджету. Метою цієї системи було припинення постачань матеріально-технічних ресурсів на село через державні структури та забезпечення своєчасного виконання посівних робіт і збирання врожаю.

Проте загалом обсяги пільгових кредитів є недостатніми, якщо врахувати фінансово-економічне становище, в якому знаходяться більшість реформованих господарств.

Оформлення кредитної угоди відбувається шляхом укладення кредитного договору між кредитором і позичальником. У кредитному договорі визначаються основні умови видачі позики: мета, терміни, розмір і ціна кредиту; режим використання позичкового рахунку, порядок погашення суми основного боргу і відсотків по ньому; види і форми перевірки забезпечення; обсяг інформації, наданої позичальником; обов'язки та відповідальність сторін, а також інші умови.

Наступним важливим етапом процесу кредитування є контроль за витрачанням наданих в позику коштів. Однак це означає не надмірне регламентування порядку витрати коштів позичальником, а надання більшої

самостійності керівникам підприємств і підвищення їх відповідальності, у тому числі і матеріальної, за витрачанням коштів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артеменко В. Г. Фінансовий аналіз / В. Г. Артеменко, М. В. Беллендир. – М. : ДИС, НГАЗиУ, 1997. – 270 с.
2. Балабанов І. Т. Основи фінансового менеджменту. Як керувати заощадженнями? / І. Т. Балабанов. – М : Фінанси і статистика, 1995. – 360 с.
3. Банківська енциклопедія / Під ред. С. І. Лукаша, А. Л. Малюткіної — Дніпропетровськ. – 164 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ

*Пащенко Л.А., студентка групи Е 3/2,
Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.
Миколаївський національний аграрний університет*

Сільськогосподарська кооперація – це спільна підприємницька діяльність на добровільних засадах, яка ґрунтується на взаємодопомозі і взаємній вигоді, у сфері сільськогосподарського виробництва та в суміжних сферах громадян і/або юридичних осіб України, які є, як правило, сільськогосподарськими товаровиробниками, для полегшення і сприяння у веденні ними сільськогосподарського виробництва з метою задоволення матеріальних, а також соціальних, культурних та інших потреб та захисту інтересів учасників кооперації.

В Законі України “Про кооперацію” вказується, що відповідно до завдань і характеру діяльності кооперативи поділяються на такі типи: виробничі, обслуговуючі, та споживчі. Відповідно, за напрямками діяльності кооперативи можуть бути житлово-будівельні, садово-городніми, гаражними, торговельно-закупівельними, освітніми, туристичними, медичними тощо.

У Законі України “Про сільськогосподарську кооперацію” визначено, що обслуговуючі кооперативи спрямовують свою діяльність на обслуговування сільськогосподарського чи іншого виробництва учасників кооперації. Залежно від виду діяльності вони поділяються на переробні, заготівельно-збутові, постачальницькі, сервісні тощо [1].

Враховуючи категорії сільськогосподарських товаровиробників, які створюють сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, останні поділяються на три основні групи. До першої групи сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів належать ті, які створенні власниками особистих селянських господарств. До другої групи належать кооперативи, які створюються організованою групою товаровиробників-фермерськими господарствами. До третьої групи, кооперативи, які створюються на рівні району (агроторгові доми). Членом кооперативу може бути фізична чи юридична особа, яка зробила

вступний і пайовий внесок у передбачених статутом розмірах, дотримується вимог його статуту, визнає цілі і принципи діяльності кооперативу. Вступний внесок здійснюється у грошовій формі для організаційного забезпечення діяльності кооперативу.

Розвитку сільськогосподарської виробничої і обслуговуючої кооперації заважають: відсутність довіри у суспільстві; політична нестабільність, часта зміна урядів і регіональних влад, необізнаність і некомпетентність в питаннях кооперації місцевих органів влади; недоступність ресурсів для кооперативів та їхніх членів; відсутність стратегії розвитку кооперації на регіональному рівні; неузгодженість законодавства України щодо сільськогосподарської кооперації з нормативно-правовими актами податкової і інших державних органів влади; неоднакові умови конкуренції для сільськогосподарських підприємств, диспаритет цін, монополістичні ціни посередницьких структур і переробних підприємств [2].

Шляхи прискореного розвитку кооперації мають включати системні вичерпні заходи на всіх рівнях державного, регіонального і місцевого управління. Становлення й розвиток кооперативів складне і системне завдання, вирішення якого вимагає залучення організаційних, фінансових, інституційних ресурсів, створення умов, які б сприяли підвищенню ефективності функціонування кооперативів.

Що ж до перспектив розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, то можна сказати, що за результатами анкетування (проведеного для лідерів кооперативного руху 15 грудня 2011 року) перше місце посіла відповідь “Перспективи добрі, але умови погані” (понад 65 % опитуваних). Як це не парадоксально може видатися, але перспектива кооперативів, на думку таких респондентів, є тому, що “без кооперативів не вижити”. Тобто, обставини спонукають виробників сільськогосподарської продукції до об’єднання у кооперативи. Водночас зазначається, що дрібні сільськогосподарські товаровиробники неорганізовані, у них відсутні стимули об’єднуватися в сільськогосподарські кооперативи. Неузгодженість норм законів, не дає права на одержання кооперативам статусу неприбуткової організації, не дає права на державну підтримку на початковій стадії діяльності.

Необхідно створити сприятливе правове поле, елементами якого повинні стати пільги (зокрема податкові) та преференції для новостворених кооперативів, правове визнання неприбуткової природи сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів і реальне закріплення відповідного правового статусу. Законодавство й реалізація його положень мають забезпечити кооперативам та їхнім членам доступ до ресурсів. Саме законодавство має забезпечити “привернення уваги молоді до села”. Державні програми повинні бути реальними й виконуватися. Загалом можна стверджувати: теперішні лідери сільськогосподарського кооперативного руху розуміють, що кооперативам для ефективної діяльності в ринковому середовищі треба мати команду фахівців. Велика роль має відводитися місцевим органам влади. Для розвитку кооперації на селі, слід активізувати роботу громадських організацій аграрного спрямування

в регіонах України, об'єднати зусилля всіх ініціаторів та прихильників даної справи [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гриценко М. П. Сільськогосподарська кооперація / М. П. Гриценко. // Економіка АПК. – 2007. – № 1. – С. 51.
2. Ушкаренко Ю. Актуальні проблеми розвитку сільськогосподарської кооперації / Ю. Ушкаренко, В. Петлюченко. // Тваринництво в Україні. – 2011. – № 12. – С. 8.
3. Малік М. Й. Оцінка перспектив розвитку сільськогосподарських кооперативів / М. Й. Малік. // Економіка АПК. – 2012. – № 7. – С. 3.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА 2013 РІК

Щенко Н.В., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Однією з функцій центрального банку є грошово-кредитне регулювання економіки країни, насамперед грошової маси, яку у вигляді грошових білетів і білонних монет емітує центральний банк. Однак грошово-кредитне регулювання здійснюється на підставі грошово-кредитної політики, яку він розробляє на довгостроковий період як стратегічний план бачення розвитку країни через 5, 10 чи навіть 20 років, опираючись на Закон України “Про Національний банк України” [1, с. 205-209].

Головною метою грошово - кредитної політики є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Стабільність грошової одиниці - це одна з базових цінностей суспільства, вона є вагомою гарантією захисту приватних економічних інтересів кожного громадянина та необхідною умовою досягнення стратегічних цілей економічного розвитку України – забезпечення високих темпів економічного зростання на засадах модернізації та інноваційного розвитку, побудови стійкої, відкритої, сучасної та конкурентоспроможної на світовому рівні економіки та забезпечення на цій основі підвищення добробуту населення нашої держави.

Річний показник приросту індексу споживчих цін у 2013-2014 роках має стабілізуватися в діапазоні 4-6 %, а починаючи з 2015 року – утримуватися в межах 3-5 % [2, с. 7-10].

Характерною рисою та суттєвим економічним досягненням країни як у 2011 році, так і в першій половині 2012 року було досягнення та підтримання цінової стабільності. За 2011 рік приріст індексу споживчих цін становив лише 4,6%, а за підсумками липня 2012 року становив -0,1 %.

Зниження інфляції було зумовлене комплексом внутрішніх і зовнішніх чинників, серед яких насамперед вирізнялися високий урожай, збільшення тарифів на газ та опалення для населення, покращення бюджетної дисципліни.

Проте на відміну від інших розвинутих країн, в Україні зберігається економічне зростання – реальний ВВП у 2011 році збільшився на 5,2 %, а у II кварталі 2012 року – на 3,0% порівняно з відповідним кварталом 2012 року, що відбувається насамперед за рахунок зростання внутрішнього попиту [2, с. 7-10].

У 2013 році за офіційними прогнозами Кабінету Міністрів України в економіці України відбудуться позитивні процеси: зростання внутрішнього попиту, збільшення ролі інвестицій, а також відновлення експортної активності підприємств. Проте інтенсивність цих процесів може значно відрізнятись внаслідок ситуації на світових ринках товарів і капіталу.

Приріст ВВП у 2013 році прогнозується на рівні 3,4 %, а приріст індексу споживчих цін -4,8 %. Відбудеться покращення інвестиційного клімату, удосконалюватиметься нормативно-правова база у сфері інвестиційної діяльності, підвищиться продуктивність факторів виробництва [2, с. 7-10].

Реалізація грошово-кредитної політики в 2013 та в подальших роках здійснюватиметься на засадах використання основних елементів монетарного режиму, що базується на цінній стабільності. Це передбачає дотримання таких принципів:

- безумовної пріоритетності ціни щодо цінної стабільності та підпорядкування їй усіх інших цілей і завдань;
- тісної співпраці з Урядом;
- відсутності зобов'язань Національного банку щодо утримання на певному рівні або в певних межах обмінного курсу гривні до іноземних валют;
- перспективного характеру ухвалення рішень.
- прозорості діяльності Національного банку перед суспільством.

У сучасних умовах істотним чинником підтримання стабільності грошової одиниці в довгостроковій перспективі є забезпечення довіри до політики центрального банку. З цією метою Національний банк продовжуватиме удосконалювати систему комунікацій з громадськістю, маючи на меті через детальне роз'яснення цілей грошово-кредитної політики та заходів щодо їх досягнення отримувати суспільну підтримку своїх дій і формувати на ринку позитивні очікування.

Основні завдання грошово-кредитної політики на 2013 рік передбачають необхідність утримання приросту індексу споживчих цін у межах 4,8-6,1 %. Динаміка споживчої інфляції у 2013 році може відрізнятись від прогнозованих орієнтирів залежно від рішень, які ухвалюватимуться Урядом у сфері адміністративно регульованих цін і тарифів [2, с. 7-10].

Це може призводити до підвищення рівня інфляції у короткостроковій перспективі, але у середньостроковому періоді, навпаки, сприяє цінній стабільності через усунення диспропорцій та покращення роботи відповідних галузей економіки.

Засоби та методи грошово-кредитної політики використовуватимуться гнучко залежно від конкретних умов розвитку грошово-кредитного ринку.

Структурні дисбаланси ліквідності нівелюватимуться за рахунок переважного використання механізмів довгострокової дії (обов'язкові резерви) та невідновних операцій (купівля- продаж державних цінних паперів) [3, с. 180].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рябініна Л.М. Чи є в Україні грошово-кредитна політика? // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 11(113). – С. 205-209.
2. Прасолов І.М. Основні засади грошово-кредитної політики на 2013 рік // Вісник НБУ. – 2013. – С.7-10.
3. Пуховкина М.Ф. Центральний банк і грошово-кредитна політика. – К. : КНЕУ, 2003. – С. 180.

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РИНКОМ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Щенко Н.В., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Поглиблення ринкового реформування економіки на сучасному етапі знайшло своє відображення в активізації становлення ринку цінних паперів як ключового елемента сучасної ринкової інфраструктури.

Регульовані ринки України, які представлені фондовими біржами, становлять мізерну частину національного ринку цінних паперів і є інституційно - розпорошеними, значною мірою віртуальними, оскільки на них відбувається здебільшого формальна реєстрація угод із цінними паперами, а не їх реальне виконання.

Глобальними тенденціями ринків капіталу на сучасному етапі є:

- створення глобальних торговельних та розрахункових систем для обслуговування світової торгівлі;
- зростаюче використання новітніх інформаційних і фінансових технологій, впровадження фінансового інжинірингу;
- універсалізація діяльності фінансових установ;
- зростання ролі інституційних інвесторів у здійсненні фінансових інвестицій через ринки капіталу;
- комерціалізація центральних ринкових інституцій, тобто остаточний відхід від публічних форм управління системоутворюючими організаціями;

Основним принципом регулювання фондового ринку є першочергова реалізація загальнонаціональних інтересів і забезпечення гарантій та безпеки інвестиційної діяльності в економіці України [1].

Механізм регулювання ринку цінних паперів – це система органів, які впроваджують у життя закони та нормативи, що регулюють цей ринок.

Україні з метою наповнення ринків інвестиційно – привабливими цінними паперами, збільшення обсягів торгів на фондових біржах, підвищення капіталізації ринку акцій необхідно змінити загальну концепцію приватизації, для чого в обов'язковому порядку «прив'язати» продаж контрольних пакетів акцій підприємств стратегічним інвесторам до продажу невеликих пакетів акцій портфельним інвесторам через фондову біржу окремими невеликими лотами.

На даному етапі розвитку Україна знаходиться в стані перехідної економіки. Включення України до глобальної фінансової системи буде можливим лише в тому випадку, якщо сформується новітні тенденції формування ринків капіталу. “Природним” шляхом ринки капіталу в Україні не сформується за браком необхідного часу і відсутності тривалого досвіду функціонування “традиційних” форм ринкових відносин.

Передумови й модернізація ринку цінних паперів України має ґрунтуватися на вирішенні таких проблем:

- підвищення капіталізації ринку, його конкурентоспроможності;
- ефективності систем управління ризиками та компенсаційних механізмів ринку;
- захисту прав інвесторів на ринках злиття і приєднання, домінування у сукупному обсязі фінансових інвестицій частки портфельного інвестування;
- створення нового корпоративного законодавства.

Для розвитку фінансових інструментів, підвищення їх надійності та інвестиційної привабливості необхідно розробити програми випуску спеціальних середньо- та довгострокових державних облігацій, налагодити систему ліцензування рейтингових агенцій та сертифікації її фахівців.

На законодавчому рівні повинні бути визначені цінні папери, по яких рейтинг взагалі не здійснюється, а саме папери:

- емітентів, що існують менше 3-ох років;
- випущені на суму менше рівня, встановленого Державною комісією з цінних паперів і фондового ринку;
- розраховані на обмежене коло інвесторів, хоча і публічні;
- папери емітентів, валюта балансу яких менше певної величини, встановленої Державною комісією з ринку цінних паперів і фондового ринку;
- короткострокові цінні папери (наприклад, фінансові інструменти строком до 6-12 місяців).

З метою створення сприятливих умов для розвитку фондового ринку, зростання залучення заощаджень населення в цінні папери, активізації механізму інвестицій в економіку через випуск цінних паперів постає необхідність звільнення від оподаткування операцій з цінними паперами та доходів від них [2].

Аналізуючи вищевикладене, можна стверджувати, що ринок цінних паперів України знаходиться на етапі вирішальних зусиль для переходу із статусу механізму обслуговування процесів перерозподілу капіталу в повноцінний сегмент економіки, який є головним мірилом розвитку та багатства країни, механізмом залучення й збереження коштів населення, засобом накопичення та перерозподілу активів від неприбуткових до прибуткових галузей і суб'єктів господарювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стадницька О. М. Система державного управління ринком цінних паперів в Україні: шляхи реформування / О. М. Стадницька // Актуальні проблеми економіки. - 2011. – № 11 (125). – С. 237- 243.

2. Боринець С. Я. Міжнародні валютно – фінансові відносини: підруч. – 5-е. вид., перероб. і доповн. / С. Я. Боринець. – К. : Знання, 2008. – 582 с.

ОСОБЛИВОСТІ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сулова А.Ю., студентка групи ЕЗ/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Сільське господарство є однією з найважливіших і водночас найбільш ризикованих галузей економіки, адже воно є видом діяльності, на прибутковість якої значною мірою впливають різноманітні погодні та кліматичні фактори, дію яких у багатьох випадках контролювати неможливо. До того ж сільськогосподарські виробники стикаються і з таким ризиками, як коливання цін, зміни врожайності, непослідовність державної політики.

Механізм страхування сільськогосподарського виробництва полягає у створенні і використанні страхового фонду з метою відшкодування непередбачених збитків, заподіяних стихійними лихами та іншими несприятливими подіями.

До специфічних об'єктів страхування майна сільськогосподарських підприємств відносять: будівлі, споруди, сільськогосподарську техніку, об'єкти незавершеного будівництва, передавальні пристрої, силові, робочі та інші машини, транспортні засоби, сировину, матеріали, продукцію, врожай сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку, сільськогосподарських тварин, птицю, кролів, хутрових звірів, сім'ї бджіл у вуликах, дерева та плодово-ягідні кущі, виноградники [4].

На страхування не приймаються культури, які висівають щоб отримати зелене добриво або пасовище, а також культури, посіви яких протягом останніх трьох років жодного разу не дали врожаю.

Найбільш ризиковим є вирощування врожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень. Страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень здійснюється на випадок їх пошкодження або загибелі з таких причин: вимерзання, град, злива, буря, ураган, повінь, пожежа. Крім того, до страхових подій належать вимокання, випрівання, спричинені стихійним лихом. На прохання страхувальника перелік страхових випадків можна доповнювати або скорочувати [3].

Страхова сума, як правило, встановлюється за кожним окремим видом майна згідно із договірною сумою, яка не повинна перевищувати дійсної вартості майна з передбаченням франшизи.

Вартість врожаю можна визначити множенням планової площі посіву тієї чи іншої культури на середньорічну врожайність (у розрахунку на один гектар) за останні 5 років і на погоджену зі страховиком ціну за одиницю продукції. Страхова сума не повинна бути вищою за 70 % вартості врожаю (50 %

– у разі обов’язкового страхування врожаю). Решта вартості продукції в разі її знищення через страховий випадок має покриватися за рахунок ресурсів господарства [1].

Агропромисловий комплекс України вже давно зазнає дефіциту фінансових ресурсів, який був і певною мірою лишається наслідком низької врожайності сільськогосподарських культур, нееквівалентного міжгалузевого обміну, недосконалої податкової та митної політики. Ціни на сільськогосподарську продукцію нерідко занижуються через погану організацію її закупівлі, монопольне становище деяких заготівельників. Матеріально-технічні засоби продаються селу за цінами, не завжди адекватними якості добрив, машин, обладнання.

Рівень агрострахування в нашій країні залишається невисоким (близько 5 %), що типово для східноєвропейських країн, де такі системи тільки починають розвиватися. Найбільш активними страховими компаніями є Оранта, ТАС, Провідна, АСКА, Спектр, Галактика, Кредо-Класик, Еталон, Вексель і ще близько 10 компаній. Ці компанії укладають більш як по 50 договорів на рік (не враховуючи несубсидованого добровільного страхування культур і тварин).

Причинами низького рівня страхування аграрних ризиків в Україні є, насамперед, низький попит на страхування з боку сільськогосподарських виробників, недостатня пропозиція з боку страхових компаній, нереалізовані завдання держави щодо стабілізації виробництва та доходів у аграрному секторі економіки, недосконала законодавча база, відсутність необхідних суспільних інституцій, а також недостатній досвід страховиків для провадження реального, а не формального страхування [2].

Нині в Україні обговорюються шляхи подальшого удосконалення системи агрострахування, у тому числі – й створення різноманітних елементів інфраструктури цієї системи. Вони покликані зробити її більш прозорою та технічно досконалою. Для створення ефективної системи агрострахування необхідно, насамперед, створити умови для ефективного функціонування ринку. Оптимальна система аграрного страхування має пропонувати різноманітні страхові продукти щодо об’єктів страхування, потреб сільськогосподарських товаровиробників, видів страхування, які матимуть різний рівень покриття та відповідно різні ціни на пропоновані продукти.

Лише внаслідок якнайширшого розподілу ризиків, в т.ч. катастрофічних, можна вибудувати стабільну і ефективну модель аграрного страхування за державної підтримки. Головна ідея такої моделі – знайти баланс між вільною конкуренцією і узгодженими діями страховиків і держави з метою покриття ризиків, які не можуть бути покриті в інший спосіб на звичайних ринкових засадах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Замков О. М. Страхування: навч. посіб. / О. М. Замков ; за ред. О. О. Слюсаренко. – К. : Міжнародна агенція “Вее Zone”, 2003. – 320 с.
2. Шумелда Я. Страхування: навч. посіб. / Я. Шумелда. – Тернопіль, 2003. – 260 с.
3. Заруба О. Страхова справа: підруч. / О. Заруба. – К. : Тов. “Знання”, 1998. – 321 с.
4. Осадець С. С. Страхування: підруч. - вид. 2 - ге, перероб. і доповн. / С. С. Осадець. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Чебанова І.Д., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Агропромисловий комплекс є найважливішою складовою частиною господарського механізму України.

Незадовільний фінансовий стан переважної частини підприємств вітчизняного АПК не дозволяє забезпечити процес не тільки розширеного, а в багатьох випадках і простого відтворення за рахунок власних фінансових ресурсів.

Основними видами бюджетної підтримки сільського господарства в Україні є: прямі субсидії, реструктуризація боргів, поставка сільськогосподарських машин та обладнання на умовах фінансового лізингу та інші.

Однією з найважливіших проблем, що впливає на агропромислове виробництво є ефективне його фінансування. Фінансування діяльності підприємств агропромислового сектора здійснюється з урахуванням специфіки функціонування цієї галузі, яка визначається:

- сезонністю виробництва;
- тривалим періодом відтворення основних засобів;
- наявністю значного часового інтервалу між періодами здійснення – витрат та отримання кінцевих результатів;
- безперервністю виробничих процесів;
- використанням у якості засобів та предметів праці живих організмів, які підпорядковані у першу чергу біологічним законам відтворення;
- залежністю результатів діяльності підприємств та відповідно джерел фінансування від впливу природно-кліматичних умов;
- необхідністю кредитного забезпечення операційної діяльності та подальшого успішного розвитку суб'єктів господарювання як наслідку впливу попередньо зазначених факторів [2, с. 89].

Необхідність державного фінансування зумовлена не тільки специфікою галузі сільського господарства, а й рядом особливостей, які притаманні вітчизняним підприємствам цієї сфери. Серед них, зокрема, такі: зниження купівельної спроможності населення, що обмежує можливості підняття цін на сільськогосподарську продукцію; відставання України від розвинутих країн за рівнем науково-технічного прогресу, передових технологій тощо; потреба в інвестиціях для підтримки родючості ґрунту; низькі рівні розвитку інфраструктури сільської місцевості; розрив сталих економічних і технологічних зв'язків між різними сферами агропромислового комплексу [1, с. 21].

Існує певний ряд проблем, які перешкоджають розвитку та впливають на агропромислове виробництво:

1) Мінімальна державна підтримка. Держбюджет на 2013 р. – найжорсткіший щодо АПК за останні сім років. На фінансування однієї з

основних програм для сільгоспвиробників – підтримки заходів в агропромисловому комплексі – поточного року закладено 96,8 млн. грн. проти 1,01 млрд грн. у 2012 р.

2) Постійні податкові нововведення. У 2013 році введена сплата 1,5 %-го збору на розвиток садівництва, виноградарства та хмелярства, ці кошти будуть зараховуються до загального фонду бюджету, а не до спеціального.

3) Проблеми з інфраструктурою і логістикою. Обсяг середнього врожаю в Україні збільшується. Але ця динаміка не підкріплена адекватним розвитком інфраструктури, а саме це недостатня кількість транспорту для перевезення врожаїв

4) Дорогі кредити. Високі банківські процентні ставки – від 20% – роблять це джерело фінансування номінальним. У 2013 р., враховуючи мінімальну підтримку галузі з боку держави, відсутність альтернативи залучення коштів буде особливо відчутною.

В Україні здійснюються перші позитивні зрушення щодо формування нових принципів фінансового забезпечення умов життя сільського населення. Однак, в аграрній сфері все ж таки існує ряд проблем, що перешкоджають розвитку підприємств АПК:

- з кожним роком суттєво зростає кількість збиткових підприємств,
- на низькому рівні є використання сільськогосподарських угідь.
- у галузі найнижчий рівень заробітної плати, недостатня соціальна захищеність працівників.

Щодо кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств, то аналіз кредитних правовідносин в аграрному секторі економіки свідчить, що комерційними банками не враховується специфіка сезонності сільського господарства. До цього часу сільськогосподарським товаровиробникам, як правило, продовжують надаватися короткострокові кредити, в результаті чого штучно створюються умови неплатоспроможності позичальників з усіма наступними негативними наслідками [3, с. 354]. До того ж, банки у кредитуванні надають перевагу підприємствам переробної промисловості. Це зумовлюється невідповідністю сільськогосподарських товаровиробників вимогам банків (відсутність застави, збитковість тощо).

Отже, для ефективного розвитку АПК, в першу чергу необхідно вирішити одну з найважливіших проблем, а саме фінансування агропромислового виробництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондарук Т. Г. Вплив бюджетного фінансування на розвиток сільськогосподарського виробництва / Т. Г. Бондарук // Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. – 2004. – № 37 (49). – С. 17-21.

2. Гривківська О. В. Джерела фінансування підприємств аграрного сектора економіки / О. В. Гривківська // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. – 2004. – Вип. 4 (35). – С. 89-92.

3. Скотар М. Я. Правові проблеми банківського кредитування аграрного сектора економіки України / М. Я. Скотар // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. – 2004. – Т. 9. – С. 352–355.

РОЗВИТОК ФОНДОВОЇ БІРЖІ В УКРАЇНІ

Гондель Т.В., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Фондова біржа – це організаційно оформлений постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами та іншими фінансовими інструментами [2].

Фондова біржа в Україні, згідно з чинним законодавством, створюється як акціонерне товариство, що зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їх біржового курсу [2].

В Україні прийнятий і діє ряд нормативних актів, що заклали основу для функціонування цінних паперів. Одним із головних нормативних актів, що регулюють взаємовідносини між всіма учасниками, є Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. Відповідно до цього Закону фондова біржа створюється лише як акціонерне товариство. Її засновниками можуть бути лише крамарі цінними паперами і їх повинно бути не менше 20. Засновники повинні внести в статутний фонд біржі певну суму [1].

В Україні відбувається тільки становлення біржової торгівлі, визначення найефективніших форм діяльності фондової установи. У майбутньому провідну роль у біржовій системі України відіграватиме Національна біржа зі значною часткою державної власності, тобто існуватиме моноцентрична біржова система. Проте нині роль держави в діяльності бірж є досить незначною, а учасники біржових операцій працюють здебільшого на власний страх і ризик.

Виходячи із важливої регулюючої ролі фондової біржі в економічному житті країни встановлено, що вона є суб'єктом особливої державної реєстрації. Її реєструє Кабінет Міністрів України, тоді як товарну – виконком місцевої Ради (як і всіх суб'єктів підприємницької діяльності на загальних засадах). Особливістю державного регулювання роботи біржі є те, що міністерство Фінансів призначає своїх представників, уповноважених стежити за дотриманням положень статуту і правил фондової біржі, які мають право приймати участь в роботі її керівних органів.

Акціонерами фондової біржі в нашій країні можуть стати як підприємці, великі банки, так і будь-який громадянин, що вклав свої заощадження в акції.

Фондова біржа України ґрунтується на безприбуткових засадах і повинна діяти на принципах ліквідності, тобто вільного перетворення цінних паперів у гроші без фінансових утрат для власника, стабільність ринку, широкої гласності і довіри. Це дозволить їй виконувати роль: засобу залучення грошових сум для інвестицій у виробничу і соціальну сфери; перерозподілу капіталів між різними галузями і підприємствами; засобу централізації капіталів, стабілізації заощаджень представників різних шарів населення, створення умов для розвитку в країні підприємницької діяльності [1].

Операції, здійснювані на українському фондовому ринку, показують, з одного боку, те, що його зародження відбулося, а з іншого, – що він може і

законсервуватися, не стати тим інститутом, що є ядром сучасних ринкових відносин, якщо не відбудеться дійсне роздержавлення і приватизація, не будуть створені акціонерні товариства, самостійні підприємства, не з'являться цінні папери, що будуть відображати реальний капітал – засоби виробництва, землю, товар. Лише в цьому випадку можна сподіватися на створення умов для ринкової середовища, переміщення капіталу від інвестора до виробника, переливу його з однієї галузі до іншої [1].

Економічні і соціальні реформи в нашій країні знаходяться в прямої залежності від формування ефективної моделі фондового ринку. У зв'язку з цим заслуговують на увагу ті пропозиції по коректуванню ринку капіталів в Україні, що містяться в Концепції, розробленою Українською фондовою біржею.

Розвиток українського ринку цінних паперів вимагає розв'язання ряду важливих, у тому числі і законодавчих питань. До них, насамперед, відносяться: визначення концепції ринку цінних паперів і фондової біржі, розробка методики оцінки майна всіх об'єктів народного господарства. Здійснення цього разом з іншими ринковими заходами забезпечить не тільки появу достатньої кількості цінних паперів, але і впровадження системи допуску (лістингу) цих паперів.

Лістингування буде сприяти організаційному упорядкуванню національного ринку цінних паперів – на УФБ будуть надходити лише ті з них, що пройшли оцінку основних фондів і аналіз усієї господарської діяльності в Міністерстві фінансів України. У той же час лістинг підвищить гарантії для інвестора, дозволить формувати біржовий реєстр і біржові бюлетені, що відображають обіг і котирування цінних паперів на фондовому ринку.

Для нормального функціонування фондового ринку України й успішного вступу до цивілізованого руслу відношень між його суб'єктами необхідні наступні конкретні кроки:

Негайне прийняття і неухильне перетворення в життя нормативно-законодавчих актів, що регулюють господарську діяльність підприємців і підприємств державного сектора в рамках національного ринку;

Створення рівноправних умов для успішної роботи підприємств усіх форм власності і проведення грамотного антимонопольної політики, що буде рубати на корені зачатки новоявленого монополізму;

Надання державної допомоги в створенні і підтримці такій новій, властивій ринковій економіці типів ринків, як ринок інвестицій, капіталів, ринку робочої сили, а так само ринку інтелектуальних ресурсів, на першому етапі їхній функціонування [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Альохін Б. В. Ринок цінних паперів. / Б. В. Альохін. - К., 2001.
2. Орлов В. І. Все про фондову біржу. / В. І. Орлов. - К., 1991.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Гондель Т.В., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Невід'ємною ланкою міжнародної валютної системи є валютний ринок. Сучасний валютний ринок – система стійких економічних і організаційних відносин між учасниками міжнародних розрахунків з приводу не тільки валютних операцій, а й зовнішньої торгівлі, надання послуг, здійснення інвестицій та інших видів діяльності, які вимагають обміну і використання різних іноземних валют [1].

Головними суб'єктами валютного ринку виступають великі транснаціональні банки, які мають розгалужену мережу філіалів і широко використовують сучасні заходи зв'язку, комп'ютерну техніку. Роль тих чи інших валют на ринку визначається їх місцем у світогосподарських зв'язках. Основна частина валютних операцій проводиться в безготівковій формі, тобто по поточних і термінових банківських рахунках і тільки незначна частина ринку приходить на торгівлю монетами і обмін готівкових грошей [1].

На біржовому ринку торгівля валютою здійснюється організовано на спеціальному місці, що називається валютна біржа. Організатори біржі за свої послуги отримують великі доходи у формі комісійних. Тому цей вид торгівлі все більше поступається місцем позабіржовій валютній торгівлі. Тут продавці і покупці вступають у прямі зв'язки між собою. В Україні міжбанківська валютна біржа перестала існувати з 2000 р. Тепер торгівля валютою здійснюється через міжбанківський валютний ринок [2].

Інфраструктура валютного ринку України перебуває в стадії формування й уособлена комерційними банками, що отримали ліцензію на проведення операцій з іноземною валютою. До валютного ринку як системи входить підсистема валютного механізму (правові норми та інститути) і валютних відносин (щоденні зв'язки, в які вступають фізичні та юридичні особи з метою здійснення міжнародних розрахунків, кредитних та інших операцій, спрямованих на придбання або продаж іноземної валюти). У системі валютного ринку України можна виділити міжбанківський валютний ринок (МБВР) та готівковий валютний ринок.

Сучасною рисою економіки України є нестабільність її національної валюти і зростання темпів інфляції. Саме за таких умов, зазвичай, перевага надається тій іноземній валюті, яка є резервною у світі, або до якої зберігається велика довіра. Для стабілізації існуючої національної валютної системи необхідно, перш за все, здійснити масштабну дедоларизацію української економіки [2].

До основних заходів, які сприятимуть подальшому розвитку валютного ринку України, належить: збільшення обсягу ринкової інформації про джерела іноземної валюти та її використання, а також про тенденції зміни платіжного балансу країни для того щоб учасники ринку могли сформувати власну

обґрунтовану думку про валютний курс і нову грошову-кредитну політику; поступове скасування правил, що обмежують ринкову діяльність, таких як податки і податкові збори з валютних операцій, а також обмеження на міжбанківські угоди; максимально можлива лібералізація системи валютного регулювання та валютного контролю; уніфікація і спрощення валютного законодавства, недопущення частих або спеціальних змін. Чітко встановлені, прості та зрозумілі закони і норми валютного регулювання дозволять підвищити прозорість ринку та зменшити витрати; сприяння розвитку інструментів хеджування ризику шляхом поступового скасування заборони та контролю над проведенням строкових валютних операцій [2].

Діюча система валютного регулювання України потребує удосконалення. Це передбачає реалізацію таких заходів: погодженість дій держави з ринковими механізмами; підвищення якості валютного законодавства, зростання ролі державних інститутів у сфері валютного регулювання, удосконалення механізмів застосування форм валютного регулювання. У процесі удосконалення системи валютного регулювання в Україні доцільно використовувати досвід зарубіжних країн з розвиненою ринковою економікою, що пов'язані з оптимізацією режиму валютного курсу; особливістю застосування валютних інтервенцій за умови дії плаваючого валютного курсу; репатріацією валютних цінностей.

Ми живемо у часи великої інфляції, де кожен день великі стрибки цін та знецінення зароблених грошей. Вивчення та аналіз факторів що впливають на стабільність, вживання необхідних заходів повинне вивести національну економіку з кризи та забезпечити економічне зростання держави

Основним із методів зміцнення української національної валюти повинна стати ефективна урядова антиінфляційна політика, яка повинна виразитись в осмисленому і чітко продуманому державному контролі та регулюванню цін, обмінного курсу та реальної ціни національної валюти.

Розв'язання вказаних завдань реально сприятиме успішному функціонуванню валютної системи і валютного ринку, надійній стабілізації національної валюти України, стане запорукою політичної, економічної і фінансової системи нашої держави [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белінська Я. В. Проблеми валютно-курсової стабільності в Україні / О. І. Береславська // Вісник НБУ.- 2009. - № 2.
2. Демківський А. В. Гроші та кредит / А. В. Демківський. – К. : Дакокс, 2009.

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ – СТИМУЛ ДО КРАЩОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рибка І.С., студентка групи Е 3/1

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Фінансові результати є найважливішим стимулом діяльності будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності, її результатом, заради якого і працюють робітники, інвестується капітал, та вводяться інновації для покращення виробництва. Практика господарювання на ринкових засадах підтверджує, що ефективність діяльності підприємства великою мірою залежить від адекватної оцінки фінансових результатів та розробки необхідних заходів для їх покращення.

Найпоширенішим та універсальним показником фінансових результатів виступає прибуток – в абсолютному виразі, як економічний показник, що дозволяє поєднувати економічні інтереси держави, підприємства, як господарюючого суб'єкта, робітників і власника підприємства, та показники прибутковості та рентабельності – у відносному виразі [3].

Правильна оцінка фінансових результатів діяльності підприємства слугує необхідною основою для здійснення оптимального керівництва, інвестування, побудови партнерських та конкурентних відносин тощо. Основною точкою її формування в умовах ринку слугує визначення здатності підприємства створювати необхідну і достатню величину доходу або прибутку. Законами України “Про підприємства” та “Про підприємницьку діяльність” отримання прибутку визначене головною метою діяльності господарюючих суб'єктів [1].

Основними джерелами інформації для аналізу фінансових результатів служать звітний бухгалтерський баланс підприємства, звіт про власний капітал, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та інші форми звітності, дані первинного та аналітичного бухгалтерського обліку, статистичні матеріали, які розшифровують та деталізують окремі статті балансу.

Для визначення фінансового результату діяльності підприємства за звітний період необхідно дотримуватись принципів визначення доходів і витрат, а саме: нарахування, відповідності, періодичності.

Принцип нарахування передбачає відображення результатів господарських операцій у тому звітному періоді, коли вони відбулися, а не на момент отримання чи сплати грошових коштів, оскільки ці періоди часу не завжди співпадають

Принцип відповідності полягає у порівнянні доходів та витрат у звітному періоді, тобто витрати, що здійснені у звітному періоді, повинні порівнюватись з доходом, задля якого здійснені витрати цього звітного періоду.

Виходячи з принципу періодичності, для визначення фінансового результату доходи та витрати підприємства розподіляються за звітними періодами. Звітним періодом є 1 рік, проміжними звітними періодами є квартал, місяць.

Для забезпечення достатнього рівня фінансових результатів важливе значення має планування прибутковості та його економічне прогнозування, змістом якого є дослідження та розробка можливих шляхів розвитку показників прибутку та ефективності у перспективі [2].

Сучасний стан в Україні є досить негативним, оскільки в умовах наявності виробничих потужностей, сировини, матеріалів, робочої сили, продукція майже не виготовляється, а підприємства простоюють без роботи. Головною причиною є криза неплатежів, нерозвинена система планування фінансової діяльності, занепад сумлінного хазяйнування та процвітання корупції на різних рівнях влади та управління [3].

Про це свідчать дані Державної служби статистики України. Прибуток українських підприємств у січні-червні 2012 року проти аналогічного періоду 2011 року скоротився на 7,1 % – до 88,755 млрд грн. Із збитком січень-червень 2012 рік завершили 40,7 % підприємств країни проти 43,9 % у січні-липні 2011 року. Сума збитку підприємств в першому півріччі 2012 року проти січня-червня 2011 року збільшилася на 10,4 % – до 59,506 млрд грн. [5].

Чинниками, що негативно вплинули на результативність діяльності підприємств є зростання вартості нерухомого майна, будівельних матеріалів, недостатня фінансова підтримка з боку держави.

З метою покращення фінансового становища підприємств України необхідно провести ряд заходів, що дозволить не лише ефективно функціонувати суб'єктам господарювання, але й забезпечить стабільне зростання в державі. Зокрема, необхідним є стабілізація фінансової системи; заходи щодо валютно-курсної стабілізації; сприяння поживленню економічної активності та запобігання економічного спаду, а також заходи щодо відновлення управління національної економіки, які повинні здійснюватись державою. Разом з тим необхідно вжити заходів щодо розбудови внутрішнього ринку реалізації продукції, активізувати заходи щодо регулювання та обмеження небажаного імпорту, а також стимулювати експортну діяльність промислових підприємств [4, с. 385-387].

Отже, визначення фінансових результатів можна оцінити за допомогою абсолютних і відносних показників, таких як прибуток та рентабельність. Саме вони відображають доцільність існування підприємства, та ефективність його діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-ХГУ [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. дані. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> - Дата останнього доступу : 25.04.2014. – Назва з екрану.
2. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємств : [підручник] / О. М. Бандурка та ін. – К.: Либідь, 2002. – 346 с.
3. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : [навч. посіб.] – К. : КНЕУ, 2003. – 180 с.
4. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : [монографія] – К. : КНЕУ, 2001. – С. 385-387.
5. Державний комітет статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

НАКОПИЧУВАЛЬНА ПЕНСІЙНА СИСТЕМА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН

Приймачук В.О., студентка групи Е 3/1

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Пенсійне забезпечення – важлива складова системи соціального захисту населення як нинішніх пенсіонерів, так і працюючих громадян, які повинні в процесі трудової діяльності заробити гідну пенсію. Сьогодні частка пенсіонерів у складі населення України становить 28,6 %, а за прогнозами, у 2018 р. вона сягне 31 % [1]. Розвиток та реформування системи пенсійного забезпечення мають критичне значення для соціального розвитку держави, забезпечення соціальної стабільності в суспільстві.

Функціонування вітчизняної солідарної пенсійної системи за умов трансформаційних процесів негативно позначилося на соціальній справедливості пенсіонерів: звідси і маємо велику розбіжність у розмірі пенсій – від занадто великих для окремих категорій громадян до загальної “зрівнялівки” для всіх інших пенсіонерів; пенсія непропорційна трудовому внеску, тобто розмір трудових пенсій практично не залежить від трудового стажу і сплачених пенсійних внесків.

Солідарна пенсійна система без підтримки вже не може стійко протистояти соціально-економічним та демографічним викликам, найвищий рівень соціального захисту пенсіонерів забезпечують ті країни, де функціонують кілька рівнів пенсійного забезпечення. Провідні економісти вважають, що поєднання солідарних пенсійних систем першого рівня та накопичувальних пенсійних систем другого та третього рівнів може значно підвищити захист громадян від різкого зменшення розміру їхніх пенсій у майбутньому. Накопичувальні пенсійні системи, на відміну від солідарних, містять такий немаловажний елемент, як інвестування первинних пенсійних внесків. Відповідно, накопичувальна складова системи пенсійного забезпечення створена по-перше як інструмент соціального захисту громадян в частині збільшення та примноження пенсійних заощаджень.

Отже, маємо “дзеркальну” проблему: необхідність запровадження другого рівня обумовлюється з метою посилення соціального захисту майбутніх пенсіонерів, так, з одного боку, це потребує серйозної інституційної, інформаційної та законодавчої підготовки, а з другого – як умова ефективного функціонування накопичувальної складової пенсійної системи [3, с. 6].

Говорячи про проблеми та перспективи впровадження накопичувальної складової нової пенсійної системи України, окремо слід спинитися на питанні перегляду пенсійного віку. Досвід багатьох країн засвідчує, що низький пенсійний вік негативно позначатиметься на пенсійному забезпеченні українців. Для першого рівня пенсійного забезпечення відбуватиметься поглиблення несприятливого співвідношення працездатних осіб і пенсіонерів (за умови збереження існуючого віку виходу на пенсію в 2050 р. на 1000 осіб працездатного віку припадатиме 724 особи пенсійного віку), що вимагатиме

збільшення норм відрахувань до Пенсійного фонду. Для другого та третього рівнів – обов'язковій та додатковій накопичувальній системі – більш ранній вихід на пенсію зменшує кількість років, протягом яких особа могла би примножувати обсяги пенсійних накопичень.

Крім того, вікова різниця у виході на пенсію чоловіків і жінок створюватиме менш вигідне пенсійне накопичення для жінок, тобто має місце прихований гендерний конфлікт. В Україні дві третини пенсіонерів – жінки, які на п'ять років виходять на пенсію раніше за чоловіків, а живуть у середньому на 15 років довше від них, при цьому середня пенсія жінки становить лише 57 % середньої пенсії чоловіка [1]. В умовах солідарної системи пенсійного забезпечення ця суперечність частково нейтралізується “зрівняльним підходом”. Однак розміри страхового і накопичувального фондів у новій пенсійній системі будуть безпосередньо залежати від тривалості трудового стажу і розміру заробітної плати.

Для того, щоб запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи стало ефективним дієвим інструментом соціального захисту громадян, необхідна практична реалізація пенсійної реформи, яка містить соціальні, економічні, демографічні, фінансові та політичні складові. Вирішення зазначеного питання неможливе без комплексного підходу, коли темпи пенсійної реформи мають бути узгоджені з темпами економічного розвитку держави, реформами рівня життя і доходів населення, податкової реформи, розвитком фондового ринку тощо. Здійснення пенсійної реформи насамперед потребує державного впливу на інституційну сферу (підготовка та ввєння в дію відповідної нормативно-правової бази, підвищення рівня професійної підготовки працівників системи недержавного пенсійного забезпечення тощо); у фінансово-економічній сфері (підвищення надійності інвестиційних інструментів для пенсійних фондів тощо); у соціальній сфері (проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи для різних вікових груп населення щодо прав і обов'язків учасників нової пенсійної системи, підвищення фінансової та правової обізнаності населення у питаннях пенсійного забезпечення, подолання недовіри до недержавного сегмента пенсійної системи тощо) [2, с. 18].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соціальний захист населення України : [монографія] / І. Ф. Гнибіденко, М. В. Кравченко, О. Ф. Новікова та ін. ; за ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2009. – 184 с.
2. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України // Уряд. кур'єр. – 14 серп. – 2012. – № 150. – С. 18
3. Лібанова Е. М. Напруга економіці не подруга / Е. М. Лібанова. – Уряд. кур'єр. – 2012. – 21 лют. – № 32. – С. 6.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Юрченко Ю.О., студентка групи Б 5/3

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасна ринкова ситуація потребує аналізу сутності прибутку на мікро- та макроекономічному рівнях, кожному з яких відповідає свій вид звітності. Звітність підприємства дозволяє розглянути процес формування і використання прибутку, система національного рахівництва – визначити рівень розвитку економіки в цілому та місце прибутку в доході країни зокрема. Єдиного трактування категорії “прибуток” не існує.

З'ясуванню сутності й природи прибутку значну увагу приділяли представники зарубіжної економічної та фінансової науки. Внесок у дослідження зазначеної проблеми зробили вчені Д. Гелбрейт, Ф. Найт, Дж. Робінсон, Е. Сайке, П. Самуельсон й ін. Значну увагу питанням формування та використання прибутку підприємств приділено в працях вітчизняних учених-економістів І.О. Бланка, М.Д. Білик, С.М. Баранцевої та інших.

Загалом, прибуток як економічний показник – це різниця між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, послуг), між обсягом отриманого виторгу та сумою витрат на її виробництво та реалізацію. Прибуток характеризує кінцевий результат діяльності підприємства. Його одержання є обов'язковою умовою розширеного відтворення на підприємстві, забезпечення його самофінансування і зміцнення конкурентоздатності на ринку [1].

Сутність будь-якої категорії розкривається у її функціях. Серед функцій прибутку виділяють: оцінювальна, стимулююча, функція господарського розрахунку, розподільча, індикативна (інформаційна).

Процес формування і використання прибутку є досить складним і неоднозначним у зв'язку із специфікою аграрної галузі. Можна виділити такі особливості формування прибутку сільськогосподарських підприємств, які впливають із особливостей їх діяльності:

1. Вища ймовірність неотримання прибутку в результаті обставин, що не залежать від підприємства (епідемія, навала сарани, посуха, ураган).

2. Частину прибутку необхідно спрямовувати на придбання та утримання дорогих основних засобів (процес виробництва здійснюється на великих площах, широко використовуються сільськогосподарські машини).

3. Формування прибутку відбувається залежно від періоду закінчення виробничого процесу, оскільки процес виробництва не збігається з календарним роком.

4. За частиною продукції не формуються фінансові результати, оскільки вона надходить до внутрішнього обороту, тобто спрямовується на внутрішньогосподарське споживання.

5. Застосовується різний порядок формування і розподілу прибутку, оскільки передбачені особливі організаційно-правові форми аграрних підприємств.

6. Значний вплив на процес формування прибутку мають природньо-кліматичні фактори (характерна сезонність виробництва)

На формування прибутку впливають зовнішні та внутрішні фактори. До зовнішніх факторів відносять ті, які не залежать від діяльності підприємства, а саме: державне регулювання цін, подорожчання послуг інших галузей господарства, система оподаткування, політика держави по формуванню доходів, інфляція, законодавча база та ін.

Внутрішні фактори – це фактори пов'язані з функціонуванням підприємства і якими підприємство в силі керувати та змінювати: отримання прибутку від реалізації товарів, обсяг діяльності, кількість одиниць проданого товару, розмір встановленої націнки, фондоозброєність працівників, чисельність працюючих, собівартість та ін [2].

Усі вище перераховані фактори перебувають у тісному взаємозв'язку і взаємозалежності, і всі впливають на величину прибутку. Аналіз ступеня впливу цих факторів на прибуток дасть змогу знайти та використати резерви зростання прибутку сільськогосподарських підприємств і підвищити рівень їх фінансової безпеки.

Управління формуванням прибутку є складовою системою загального управління прибутком. Ця система виконує такі завдання: збільшення обсягу прибутку загалом за рахунок збільшення його від основної та інших видів діяльності; зниження витрат у процесі його формування; забезпечення стабільності в одержанні прибутку; розподіл одержання прибутку в часі.

Для ефективного управління прибутком необхідно мати достатню інформаційну базу для прийняття оптимальних управлінських рішень. Такою базою виступають результати аналізу прибутку, доходів та витрат. Джерелом вихідних даних для проведення такого аналізу слугує річна фінансова звітність підприємства та маркетингові дослідження ринку [3].

Отже, найважливішим результуючим показником ефективності господарювання підприємства є прибуток, в якому відображаються результати діяльності. З метою підвищення результативності діяльності підприємства та його стратегічного розвитку в перспективі, виникає потреба у розробленні стратегії управління підприємством, спрямованої на вдосконалення механізму формування та використання прибутку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бобко В. В. Поняття “прибуток” і “збитки” в контексті бухгалтерського обліку / В. В. Бобко // Облік і фінанси АПК. – 2010. – Вип. 2. – С. 21-23.
2. Блонська В. І. Прибуток торговельного підприємства та напрямки ефективного його використання / В. І. Блонська, Н. М. Іляш // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18 – С. 108-114
3. Антонюк Р. Р. Проблемні аспекти управління прибутком сільськогосподарських підприємств / Р. Р. Антонюк, П. С. Березівський // Економічний простір. – 2009. – № 21. – С. 312-320.

РИНОК ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Дуляк О.О., студент групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Останнє десятиріччя характеризується появою інноваційних продуктів для здійснення платежів, чому певною мірою сприяє науково-технічний прогрес і розвиток фінансового ринку.

Внутрішні та транскордонні роздрібні платежі, які виконуються з використанням новітніх платіжних продуктів, збільшуються як за кількістю, так і за обсягами. Нові платіжні інструменти не з'являються випадково за бажанням розробників, їх поява – об'єктивний процес, викликаний новими незадоволеними потребами і підвищеними вимогами до ефективності та надійності платежів.

Економісти називають сучасний період розвитку електронних грошей “дитячим”, підкреслюють віддаленість перспективи їх повсюдного проникнення, вважають, що широке використання цих грошей – поки ще теоретична концепція. Однак вчені визнають, що електронні гроші мають величезний і малодосліджений потенціал, який у майбутньому, завдяки імпульсам інформаційно-технічної революції, які важко передбачити, може перетворити їх на реально діючий феномен економічного життя.

Позитивна динаміка збільшення Інтернет-аудиторії, підвищення швидкості появи на віртуальній арені нових сайтів і наростання темпів розвитку електронної торгівлі дозволяють вести мову про серйозні перспективи розвитку електронних платіжних систем мережі Інтернет. Електронні платіжні системи мережі Інтернет дозволяють зручно проводити розрахунки, не замислюючись про курси валют, черги в банківських касах, час перерахування грошей та інше. Електронні платіжні системи (Інтернет-гроші) – це фактично електронний еквівалент звичайних грошей, які використовуються при розрахунках між покупцем і продавцем в Інтернет-магазинах.

Електронні гроші – це такий вид платіжних засобів, обіг яких відбувається в електронному вигляді та гарантує повну анонімність. Всі платіжні системи засновані на використанні кредитних платіжних карток або ж так званого електронного гаманця.

Електронні гроші конкурують і з звичайними банківськими платежами, і з системами переказів, платіжними картами, а по окремих одержувачах ще й з платіжними терміналами.

Сьогодні українці можуть продавати та купувати товари, переказувати кошти за допомогою таких систем, як WebMoney, “Яндекс.Деньги”, RBK Money, E-Gold, LiqPay, Z-Payment, PayPal, Liberty Reserve, Moneybookers тощо [1]. Такий розвиток ринку електронних грошей є свідченням еволюції вітчизняного бізнесу, його поступового наближення до світових стандартів.

Дуже важливо зрозуміти, що сьогодні тільки реальні гроші, які є у платіжній компанії в якості гарантій для прийому електронних платежів,

дозволяють забезпечити гарантії прозорості, чесної і справедливої роботи системи електронних платежів.

Але широкому застосуванню електронних платіжних засобів в Україні перешкоджають певні труднощі – правове регулювання, яке не встигає за стрімким розвитком відносин у цій сфері, та законність обігу електронних платіжних засобів в Україні є основними проблемами електронних грошей на даному етапі розвитку національної економіки. А також недовіра споживачів і звичка розраховуватися готівкою, недостатній розвиток електронної комерції в країні, низький рівень інформаційної грамотності населення України.

Прогнозування розвитку електронних грошей в Україні є складною справою, оскільки цей засіб платежу сьогодні ще не має достатнього правового підґрунтя для свого існування. За даними НБУ, станом на 01.01.2012 року загальна сума емітованих електронних грошей становила 4,13 млн грн. У 2011 році обсяг ринку електронних грошей склав 2,5 млрд гривень, тоді як в 2009 році він становив лише 1,3 млрд гривень, а в 2007 році – 250 млн гривень. До 2014 року обіг, за прогнозом Державної податкової служби України, досягне 15 млрд гривень [3].

Для подальшого успішного розвитку електронних грошей в Україні важливим є застосування виваженої правової регламентації, спрямованої, з одного боку, на підтримку їхнього розвитку, а з іншого — на запобігання їх використання з метою ухилення від оподаткування та контролю.

Міжнародний досвід свідчить, що розвиток електронних платежів і, зокрема, електронних грошей сприяє зменшенню витрат на готівковий обіг та прискоренню економічного зростання. Електронні гроші також можуть сприяти розвитку нових секторів економіки та електронної комерції. Однак, розвиток ринку електронних грошей в значній мірі залежить від нормативно-правового регулювання. Запровадження інновацій у сфері електронних платежів може бути неможливим, якщо відповідні норми регулювання не є достатньо гнучкими.

Тому державне регулювання повинно стимулювати широке впровадження інноваційних платіжних інструментів та водночас забезпечити інтереси користувачів щодо безпеки операцій з електронними грошима.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Електронні гроші в українському інтернеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.knl.ua/spravka_potr.php?id=357&cat=8.
2. Несходовський І. Електронні гроші / І. Несходовський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. - № 4. – С. 49 – 53.
3. Податкова візьметься за електронні гроші WebMoney та інші [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konus.org.ua/podatkova/>

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ СРІБЛА І ЗОЛОТА В УКРАЇНІ

Горбатюк Г.І., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринок дорогоцінних металів в Україні в сучасному стані сформований тільки як банківський ринок купівлі-продажу срібла і золота. Український ринок банківських металів – найперспективніший з-поміж ринків країн СНД. За кілька років Україна цілком може стати регіональним центром міжнародної торгівлі дорогоцінними металами, оскільки світовий досвід свідчить, що ні наявність природних ресурсів, ні високий рівень видобувної промисловості не є обов'язковими умовами активного розвитку ринку дорогоцінних металів (вдалим прикладом слугують Велика Британія й Швейцарія). Тому сьогодні концепція розвитку ринку банківських металів України полягає у грамотній організації ліберальних правил торгівлі, що стимулюють обіг на вторинному ринку імпортованих у країну металів [1].

Переорієнтація на срібло викликана занадто високою ціною золотих злитків і монет. “Золото подорожчало, і купувати його можуть тільки багаті інвестори, адже у населення доходи в основному зменшилися. Інвестувати в золото потрібно тільки у великі злитки, – говорить голова правління Індустріалбанку Леонід Гребінський. – Крім того, золото вже показало значне зростання ціни, а у срібла ще є можливості для зростання”.

Депозити населення (резидентів) в сріблі за цей період зросли більш ніж у п'ять разів – до 4,3 млн грн. Як повідомили експерти, попит на банківські метали в Україні буде досить високим: лідерство зберігається за сріблом. Вартість золотих зливків у 2012 році змінювалася неоднозначно. Спочатку інвестори спостерігали тотальне зниження цін, що почалося в березні і закінчилося в середині травня. Тоді, залежно від номіналу зливка, ціна одного грама впала до 421-482 грн. А вартість срібних зливків в межах 6,70-9,50.

Крім неминучої спекулятивної складової, існують і цілком об'єктивні причини для підвищення цін на срібло. Цей дорогоцінний метал значно ширший, ніж золото, застосовується в промисловості в силу своїх особливих фізико-хімічних властивостей. Зокрема, срібло використовується у виробництві електротехнічних виробів, батарейок, дзеркал, стільникових телефонів, автомобілів, очищувачів води, у фотографії, а також широко застосовується в медицині.

Що стосується золота, то воно, крім ювелірної справи, використовується лише в мікроелектроніці та фармацевтиці. А враховуючи тенденції в країнах, що розвиваються, де виробництво, незважаючи на кризу, неухильно зростає одночасно з рівнем добробуту населення і попитом на високотехнологічні товари, розрив між попитом на срібло і його пропозицією в довгостроковій перспективі обіцяє багаторазово збільшитися, що спричинить адекватний підйом ціни на метал. На користь цього припущення свідчить і стійке зростання чисельності населення в країнах, що розвиваються, таких як Китай і Індія.

Українські банкіри, у свою чергу, також відзначають збільшення попиту на срібло. Згідно з інформацією банку “Хрещатик”, лише за дев'ять місяців поточного року вони вже реалізували 10,53 тонн банківського срібла, що на 17,6 % перевищило обсяги продажів за аналогічний період минулого року.

У силу об'єктивних причин інвестиції в срібло з фізичною поставкою (придбання злитків, монет) набагато менш цікаві, ніж інвестиції в золото. А ось вкладення, не припускають фізпоставку, технологічно працюють так само, як і аналогічні операції з золотом. Але їх широкому поширенню перешкоджає великий мінімальний лот, який для срібла може становити 10 тис. тройських унцій. Для дрібних ж інвестицій у срібло (злитки, монети) можливостей розміщення на депозит практично немає, оскільки цей метал в десятки разів дешевший золота, і для його зберігання у фізичному вигляді необхідно значно більше місця в сховищах. Крім того, срібло набагато більш критичне до умов зберігання [2].

Перевагою ж поточного рахунку є те, що ціна металу практично дорівнює його ціні на світовій біржі. До того ж на металевому рахунку можна безкоштовно зберігати будь-яку кількість банківського металу.

А ось з таким фінансовим інструментом, як інвестиційні срібні монети, що не все так просто. По-перше, інвестиції в монети з дорогоцінних металів завжди є довгостроковими. А по-друге ринок інвестиційних і колекційних монет дуже специфічний, і в ньому необхідно розбиратися, оскільки цінність монети, крім зростання ціни на метал, визначається ще тематикою серії і тиражем випуску. Відповідно, чим менший тираж, тим більша ймовірність подорожчання монети в кілька разів.

Варто зазначити, що популярність українських інвестмонет підсилена звільненням від оподаткування, тоді як з початку року було введено ПДВ на купівлю іноземних монет. Як наслідок, український “Архистратиг Михаїл” з вмістом 1 унції чистого золота коштує в Укресімбанку 15,5 тис. грн., а Райффайзен банк Аваль реалізує монету аналогічної маси Австрійського монетного двору за 18 тис. грн. Через такі податкові пільги різниця цін купівлі-продажу вітчизняних інвестмонет також є меншою, що вигідно покупцям.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бодрова, Н. Світові ринки дорогоцінних металів: сучасний стан та основні чинники впливу / Н. Бодрова // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 7. – С. 26-32.
2. Дальский М. Інвестиції в дорогоцінні метали. / М. Дальский // Ринок Цінних Бумаг. - 2006. - № 9.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Попейчук Г.В., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

АПК – це сукупність галузей народного господарства, зайнятих виробництвом продукції сільського господарства, її зберіганням, переробкою і доведенням до споживача [1].

Як показує історичний досвід, держава завжди надавала і надаватиме як позитивний, так і негативний вплив на розвиток сільського господарства країни. Без ефективної державної аграрної політики і державної підтримки сільського господарства, українське селянство не тільки не зможе виконати свою місію у формуванні держави, але воно просто перестане існувати [1].

За останні роки політика органів влади по відношенню до сільського господарства стала набувати більш позитивний характер, ніж це було на початку радикальних реформ. Це підтверджується низкою законів, які спрямовані на:

- розвиток сільських територій як базової умови відновлення і стійкого зростання всього агропромислового виробництва;
- реалізацію інноваційної моделі розвитку агропромислового комплексу, що базується на модернізації технологій виробництва;
- екологічна безпека агропромислового комплексу та виробництво продукції для здорового харчування;
- вдосконалення економічного механізму функціонування агропромислового виробництва та агропродовольчого ринку з метою вирівнювання рівнів прибутковості сільськогосподарського виробництва і в середньому по економіці країни;
- забезпечення сільськогосподарських товаровиробників справедливою часткою в ціні кінцевого продукту;
- здійснення економічно доцільної і соціально орієнтованої інституційної політики, яка характеризується переважною можливістю володіння або розпорядження землею тими, хто безпосередньо на ній працює [3].

Державна підтримка повинна бути направлена як на створення відносно рівних економічних умов суб'єктів для сталого розвитку, так і на підтримку депресивних регіонів з метою використання їх природно-економічних можливостей для виробництва, альтернативної діяльності і повної зайнятості сільського населення.

Необхідність бюджетної підтримки обумовлена тим, що сільське господарство в умовах ринку не може, в силу своєї специфіки, успішно брати участь у міжгалузевій конкуренції.

Державний бюджет являє собою систему грошових відносин для утворення і використання централізованого грошового фонду держави. А це означає, що теоретично в ньому кожна галузь економіки повинна мати свої певні частки, виступаючи джерелом формування бюджету, так і споживачем коштів. Однак на

практиці зазначені частки часто не збігаються, в тому числі це стосується й АПК у цілому і сільського господарства зокрема [2].

Основні напрямки державної підтримки АПК за рахунок державного бюджету є наступні:

- пряма бюджетна державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників у вигляді субсидій, дотацій і компенсацій;

- державна підтримка короткострокового грошового кредитування сезонних витрат товаровиробників АПК на пільгових умовах (на поворотній основі), а також такі форми державної бюджетної підтримки, як відшкодування різниці в процентних ставках по кредитах, що залучаються сільськогосподарськими товаровиробниками в банках, і кошти на формування фінансово-кредитної системи обслуговування товаровиробників АПК;

- державна підтримка забезпечення підприємств і організацій агропромислового комплексу машинобудівною продукцією на основі довгострокової оренди або лізингу (на поворотній основі);

- спеціалізована державна підтримка за окремими напрямками: розвиток фермерства, створення сезонних накопичень запасних частин, фонду насіння та ін.;

- державне безповоротне фінансування капітальних вкладень, інвестицій в рамках державних цільових програм;

- поворотне державне фінансування капітальних вкладень, а також надання державних гарантій за залученими інвестиційними кредитами [1].

Переконані, що основна частина бюджетних витрат на аграрний сектор має припадати на прямі бюджетні субсидії, дотації і компенсації для підтримки виробництва ряду соціально значущих видів сільськогосподарської продукції та забезпечення рівня доходів сільськогосподарських товаровиробників. Вони необхідні для того, щоб поступово компенсувати сільському господарству вилучений суміжними галузями дохід, підвищити платоспроможність товаровиробників і поліпшити їх інвестиційну привабливість [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державне регулювання аграрних ринків: проблеми та напрями вдосконалення / [за ред. Т. О. Осташко]. – Львів : НВФ “Українські технології”, 2009. – 288 с.

2. Закон України “Про державну підтримку сільського господарства України” від 24.06.2004 № 1877-ГУ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2004. – № 49. – Ст. 527.

3. Кваша С. М. Механізм підтримки сільськогосподарського виробництва та шляхи його удосконалення : моногр. / С. М. Кваша, О. Д. Витвицька, К. В. Наконечна. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 200 с.

РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Раджапова К.Р., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасних економічних умовах страхування – чи не єдина галузь економіки України, яка протягом останніх років має стабільний значний щорічний приріст обсягів наданих послуг. Розвиток страхового ринку стримує дія наступних факторів:

- відсутність державної політики розвитку як економіки в цілому;
- програми розвитку ринків фінансових послуг;
- неузгодженість господарського і страхового законодавства, недосконалість податкового законодавства;
- нестабільність фінансового середовища господарюючих суб'єктів і населення;
- слабкість стимулів у розвитку страхування.

За роки ринкових перетворень відбулася трансформація державної страхової монополії у страховий ринок. Останніми роками страховий ринок за темпами розвитку випереджає інші сектори економіки та є найрозвиненішим сектором ринку небанківських фінансових послуг, який акумулює 68 % загального обсягу активів. Однією з причин такого розвитку є використання страхування як інструменту податкової оптимізації. Таким чином, реальне страхування, за різними оцінками, складає 25-40 % від загальних показників. Частка страхового ринку України в загальноєвропейському обсязі страхових послуг складає лише 0,05 % при тому, що в Україні проживає 7 % населення Європи. Проте у 2009 р. вітчизняний страховий ринок в умовах посилення конкуренції з європейськими країнами не втрачав своїх позицій і мав можливість у подальшому нарощувати потенціал. Показники рівнів валових і чистих виплат, на перший погляд, мають позитивну тенденцію і поступово наближаються до показників розвинених страхових ринках. Але, якщо врахувати стрімку динаміку зменшення кількості укладених договорів і надходження страхових премій, то сучасну ситуацію на страховому ринку можна визначати як кризову. За результатами 2010 року, в більшості показників страхової діяльності відмітилися темпи спаду. У порівнянні з 2009 р. кількість укладених договорів знизилася на 15%, при чому кількість договорів, укладених з фізичними особами, знизилася на 8%. Таким чином, за абсолютними значеннями страхових премій і виплат перше місце посідають добровільне майнове страхування та страхування фінансових ризиків, на другому – державне обов'язкове страхування та добровільне медичне страхування, а найменші значення характерні для недержавного обов'язкового страхування, добровільного страхування відповідальності та страхування життя. У Концепції розвитку страхового ринку України до 2010 р. зазначено, що в сучасній економіці через страхування реалізується державна політика соціально-економічного захисту населення, а також формуються значні інвестиційні ресурси. Розвиток страхового ринку і використання його в інтересах сталого

розвитку національної економіки в умовах її інтеграції у світове економічне господарство та посилення процесів глобалізації є важливим компонентом національної безпеки. Дослідження тенденцій розвитку страхового ринку України вказує на те, що нині страхування належить до групи найбільш рентабельних та найбільш динамічних галузей національної економіки, а страховий ринок є важливим сегментом фінансового ринку, що впливає на всі соціально-економічні процеси в державі [1].

Тенденція зміни основних показників діяльності страхового ринку за останні чотири квартали 2011-2012 рр. свідчить про наявність якісних зрушень на цьому ринку. Так, у порівнянні з першим півріччям 2011 року обсяг надходжень валових страхових премій зменшився на 1 460,1 млн. грн., обсяг чистих страхових премій збільшився на 1 365,5 млн. грн. Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за перше півріччя 2012 р. становила 93,7 %, що на 24,8 в.п. більше в порівнянні з першим півріччям 2011 року.

Рівень страхових виплат у порівнянні з аналогічним періодом 2012 року збільшився на 4,6 в.п. та становив 27,1 %. Таке зростання відбулося за рахунок майже незмінного обсягу страхових виплат (2 497,0 тис.грн.) при зменшенні на 13,2 % надходжень валових страхових платежів. При цьому рівень чистих виплат істотно не змінився та становив 27,8 % [2].

Актуальність питання розвитку страхового ринку України обумовлює необхідність розробки державної політики ефективного розвитку страхування у поєднанні з загальнонаціональними економічними пріоритетами, яка б передбачала умови для:

- подальшого розвитку законодавчої та удосконалення нормативної бази;
- визначення основних напрямків формування механізму страхових послуг для забезпечення соціального захисту, зокрема: страхування майна, страхування відповідальності, страхування фінансових ризиків, а також методичне страхування, страхування життя від нещасних випадків на виробництві [3].

Необхідно передбачити розширення переліку страхових послуг, інфраструктури, удосконалення порядку оподаткування страхової діяльності, подальшу інтеграцію України в міжнародні структури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мних М. В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика : [підруч.] / М. В. Мних. – К. : Знання України, 2006. – 284 с.
2. Страховий ринок України: стан та проблеми розвитку / О. В. Мухіна // Фондовий ринок. - 2010. - № 10. – С. 28-34.
3. Позднякова Л. О. Проблеми розвитку страхового ринку України і шляхи їх розв'язання в сучасних умовах / Л. О. Позднякова // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6 (108). – С. 39-42.

РИНОК ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Вишенська Л.М., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Практично всі підприємства потребують інвестиційних ресурсів. Застосування лізингу – це вихід для більшості з них. Сьогодні лізинг є одним з найбільш ефективних фінансових інструментів, що надають реальну можливість підприємствам оновлювати свої основні фонди, підвищувати конкурентоспроможність продукції, яку вони випускають.

Лізингові відносини в Україні набули свого легального статусу в 1997 р. із прийняттям Закону України “Про лізинг”, який у редакції Закону України № 1381-IV від 11 грудня 2003 р. отримав назву “Про фінансовий лізинг”. Саме з 2004 р. розпочинається стрімкий розвиток лізингового бізнесу в Україні.

Відповідно до Закону України “Про фінансовий лізинг”, лізинг – це підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає у наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений термін лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням із лізингоодержувачем з відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів [3, с. 31-33].

Незважаючи на активний розвиток фінансової системи, ринок лізингових послуг в Україні перебуває на стадії становлення. Активізація лізингових операцій істотно впливає на розширення реального сектору економіки.

Сьогодні лізингові послуги в Україні надають: Державний лізинговий фонд (підпорядкований АПК), лізингові компанії ВАТ “Украгромашінвест”, ВАТ “Укртранслізинг” (створені за рішенням уряду), ЗАТ “Укрдержлізинг”, 16 комерційних компаній, об’єднаних Всеукраїнською асоціацією “Укрлізинг”, та незначна кількість “неасоційованих” операторів ринку.

Відмітимо, лізингову компанію “Украгролізинг” – це вагомий регуляторний інструмент Уряду, покликаний сприяти реалізації державної технічної політики. За роки діяльності Компанією придбано у заводів й передано сільськогосподарським товаровиробникам більше 21 тисячі одиниць сільськогосподарської техніки та обладнання на загальну суму понад два мільярди гривень.

За даними Всеукраїнської асоціації “Укрлізинг”, обсяги лізингових інвестицій в українську економіку становлять на сьогодні 850 млн. доларів. З цієї суми лише близько 10 млн. доларів припадає на вітчизняних інвесторів. Решта капіталу надходить від зовнішніх інвесторів. За експертними оцінками, потенційна місткість ринку лізингових послуг в Україні є надзвичайно великою – 12-14 млрд. доларів [2].

Першочерговою проблемою лізингових послуг в Україні є недостатність мобілізації грошового капіталу, який міг би стати джерелом закупівлі обладнання

з метою подальшої передачі його лізингоотримувачу. Нині найреальнішими суб'єктами господарювання, які можуть надавати лізингові послуги, зважаючи на необхідний накопичений капітал, можуть виступати лише банківські установи.

Однією з головних перешкод на шляху розвитку лізингу в Україні є і психологічний аспект. Через брак достовірної інформації, лізингові компанії сприймаються багатьма підприємствами як посередницькі структури, які лише займаються операціями з кредитування, отримуючи при цьому свою частину прибутку. Лізингова галузь потребує стандартів подання інформації в статистичні органи. На сучасному етапі Держкомстат України не розробив форми звітності, за якою можна було б оцінити стан ринку лізингових послуг, а тому на державному рівні не достатньо інформації про дану галузь, яка перебуває на стадії становлення в Україні, а, отже, потребує особливого контролю.

Тому, створення умов для широкого використання лізингових послуг сприятиме фінансуванню для оновлення основних фондів вітчизняних підприємств та зростанню обсягів виробництва у різних галузях економіки, а це забезпечить збільшення робочих місць та покращення рівня життя населення [1].

Загалом, розвиток вітчизняного ринку лізингу допоможе малому і середньому бізнесу не відволікаючи власні ресурси, здійснити модернізацію основних фондів і отримати нове, сучасне високотехнологічне обладнання та розширити збут власної продукції [4].

Отже, основним фактором, що впливатиме на становлення та розвиток лізингових відносин є становлення заходів щодо заохочення інвесторів у лізингову галузь, так як лізингові компанії не спроможні фінансувати великі за розміром лізингові угоди та велику кількість лізингоодержувачів.

Отже, на загальнодержавному рівні розвиток лізингу — це не лише засіб стимулювання реалізації нової техніки, пришвидшення оновлення основних фондів, а й інтенсифікація розвитку національної економіки в цілому, підвищення її якісного рівня.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Брус С. І. Розвиток ринку лізингових послуг в Україні / С. І. Брус // Фінанси України. - 2008. - № 11. – С. 24-31.
2. Лісовська Н. Фінансово-економічна сутність лізингової діяльності / Н. Лісовська // Вісник КНТЕУ. - 2010. - № 1. – С. 120-125.
3. Погорелова Н. П. Проблеми розвитку ринку лізингу в Україні / Н. Погорелова // Держава та регіони. - 2007. - № 3. – С. 54-59.
4. Міхаліна І. Г. Актуальні проблеми розвитку лізингу в Україні/ І. Г. Міхаліна // Статистика України – № 3. – 2005. – С. 31-33.

ГРОШОВИЙ РИНОК В УКРАЇНІ

Владечак Т.В., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Невід'ємною складовою частиною сучасних товарно-грошових відносин є грошовий ринок. В умовах розвитку соціально орієнтованої і регульованої ринкової економіки організація цього ринку і рівень ефективності його функціонування – це один з вирішальних важелів вирішення економічних і соціальних завдань, які ставить перед собою суспільство.

Грошовий ринок у механізмі сучасної економіки формує системні зв'язки, які з'єднують у національну економіку окремі економічні аспекти, забезпечує співставлення витрат та результатів економічної діяльності та, щонайважливіше, визначення внутрішньої та зовнішньої вартості грошей.

В сучасних ринкових економіках грошовий ринок досліджують у структурі ринку капіталу і цей термін переважно використовують для торгівлі кредитними інструментами, випущеними терміном до одного року. У визначенні суті грошового ринку, на наш погляд, важливим є розмежування макроекономічного та фінансового аспектів.

Сьогодні грошовий ринок має складну внутрішню структуру, що складається з низки взаємопов'язаних між собою елементів. Їх взаємозв'язок і спосіб функціонування в решті-решт і формують механізм грошового ринку. Об'єктивні основи дії цього механізму, його особливості і припустимі межі втручання держави в його роботу – усе це стає занадто значущим моментом не тільки для пізнання і формування певного світогляду, але й для практичних дій щодо забезпечення необхідного втручання держави в механізм ринкового саморегулювання. Останнє особливо важливо сьогодні з огляду на широке використання монетаризму як теоретичної підвалини організації і забезпечення ефективного суспільного відтворення та економічного зростання.

На грошовому ринку, як і на будь-якому іншому, як базові виступають категорії попиту і пропозиції. Розуміння суті цих категорій стає визначальним для формування уявлення про механізм функціонування всього грошового ринку.

Визначення обсягу попиту на гроші, тенденцій його розвитку, вивчення мотивації суб'єктів господарювання і населення стосовно зберігання грошей – усе це має важливе значення для розуміння механізму реалізації попиту на гроші, а відтак, для розробки науково-обґрунтованої грошово-кредитної політики.

Величезне значення для забезпечення функціонування грошового ринку має також з'ясування суті і особливостей механізму пропозиції грошей. Чітке визначення обсягів і динаміки пропозиції грошей має важливе значення для оптимізації роботи як грошового ринку, так і економіки в цілому.

В Україні грошовий ринок знаходиться в стані становлення. Після виходу України з Радянського Союзу грошовий ринок почав поступово розвиватися, він обслуговує рух оборотних коштів підприємств та організацій, короткострокових коштів банків, установ, громадських організацій, держави та населення. На

грошово-кредитному ринку в липні 2012 році спостерігалось подальше зростання залишків за залученими банками депозитами. Загальний обсяг депозитів у банківській системі за місяць збільшився на 1,8 % – до 516,0 млрд. грн. (з початку року – на 5,5 %), з них в іноземній валюті – на 3,3 % (з початку року – на 5,5 %), у національній валюті – на 0,6 % (з початку року – на 5,5 %).

Продовжувалося зростання залишків на депозитних рахунках юридичних осіб, які за місяць збільшилися на 3,7 % (з початку року зменшилися на 4,2 %) – до 174,0 млрд. грн., в іноземній валюті – на 6,9 % (з початку року зменшилися на 2,7 %), у національній валюті – на 2,3% (з початку року знизилися на 5,0 %).

Обсяг депозитів фізичних осіб за липень зріс на 0,8 % – до 342,0 млрд. грн. (з початку року – на 11,2 %). Це відбулося за рахунок збільшення коштів в іноземній валюті (на 2,1 % за місяць та на 8,7 % з початку року), тоді як у національній валюті відбулося їх зменшення на 0,4 % (з початку року – збільшення на 13,7 %).

Зростання коштів на депозитних рахунках сприяло збільшенню грошової маси, обсяг якої в липні підвищився на 1,4 % – до 720,3 млрд. грн. (з початку року – на 5,1 %).

Обсяг рефінансування банків Національним банком України в липні становив 10,9 млрд. грн. (з початку року – 37,8 млрд. грн.). Середньозважена процентна ставка за цими операціями становила 7,89 % річних (з початку року – 8,27 %). Водночас обсяг мобілізаційних операцій становив лише 7,0 млн. грн. (з початку року – 16,3 млрд. грн.), а їх середньозважена процентна ставка зросла до 6,80 % (з початку року – 2,62 %).

Констатуючи певні досягнення в становленні грошового ринку, треба сказати, що є ряд проблем, пов'язаних із розвитком цього ринку. Треба зазначити, що за перші 15 років існування нашої держави, ми ще не змогли створити повноцінний ринок грошей і ринок капіталів. Глибока криза, яка мала місце в нашій економіці майже 10 років, низький рівень ринкової культури населення та багато інших чинників стали суттєвою перепорою на шляху становлення ринку капіталів. Але все ж таки можна побачити перспективи для подальшого розвитку грошового ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кравцова Г. И. Деньги, кредит, банки : [підруч.] / Г. И. Кравцова. – Минск. : Меркавание, 2000. – 298 с.
2. Лаврушина О. И. Деньги, кредит, банки. : підруч. / О. И. Лаврушина. – М. : ЮНИТИ, 2004. – 453 с.
3. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / С. Мишкін Фредерік. — К. : КНЕУ, 2005. – 309 с.
4. Івасів Б.С. Гроші та кредит: [підруч.] / Б. С. Івасів. – К. : КНЕУ, 2005. – 412 с.

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Багріна М.О., студентка групи Б 4/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринок цінних паперів України виступає однією з найважливіших складових української економіки. Сучасний стан ринку цінних паперів та його структура утворилися внаслідок процесів трансформації економічної системи, які відбулися в Україні під впливом внутрішніх факторів її розвитку, а також зовнішніх, тобто криз на світових фінансових ринках упродовж останніх років.

Ринок цінних паперів – це особлива сфера ринкових відносин, де завдяки продажу цінних паперів здійснюється мобілізація фінансових ресурсів для задоволення інвестиційних потреб суб'єктів економічної діяльності. Ринок цінних паперів ще називають фондовим ринком. Це пов'язано з тим, що цінні папери за своєю економічною суттю є відображенням певних фондів – матеріальних або грошових.

Ринок цінних паперів в Україні нині складається з ринків акцій, державних та муніципальних облігацій внутрішньої позики, облігацій підприємницьких структур, казначейських зобов'язань, векселів, інвестиційних, ощадних, майнових і компенсаційних сертифікатів, житлових чеків, облігацій зовнішньої позики [1, с. 178-182].

Головними передумовами становлення ринку цінних паперів в Україні є:

- масштабна приватизація і пов'язаний з нею масовий випуск цінних паперів;
- створення і діяльність комерційних утворень;
- розширення практики акумуляції коштів через боргові цінні папери загальнодержавними та муніципальними органами;
- використання підприємствами і регіонами облігаційних позик, які є більш дешевим видом ресурсів порівняно з банківськими кредитами;
- поява похідних цінних паперів у процесі розвитку національних ринків товарів, послуг, нерухомості;
- використання цінних паперів у міжнародних взаєморозрахунках, доступ до міжнародних ринків капіталу;
- швидке становлення інфраструктури фондового ринку, покращання його технологічної бази;
- динамічний розвиток і усталена мотивація професійних учасників ринку цінних паперів [2, с. 372-374].

Необхідною умовою існування ринку цінних паперів є його інфраструктура та наявність державного органу, що регулює обіг цінних паперів і забезпечує його функціонування.

Важливу роль на ринку цінних паперів відіграє центральний банк, який вирішує питання про доцільність випуску нових боргових зобов'язань, визначає умови їх обігу, розробляє заходи щодо забезпечення сталого курсу державних

цінних паперів. Крім того, центральний банк впливає на розмір резервів комерційних банків і, таким чином, на стан кредиту та грошового обігу.

На формування ринку цінних паперів в Україні значний вплив має європейська модель універсального комерційного банку. Це пояснюється тим, що на ньому одночасно та з рівними правами присутні і комерційні банки, які мають усі права на операції із цінними паперами, і небанківські інститути.

Основними факторами, які сьогодні стримують розвиток ринку цінних паперів, є:

- недосконала податкова нормативна база;
- звужений, непрозорий позабіржовий ринок;
- інертний вторинний ринок;
- нерозвинені похідні фінансові інструменти;
- не вирішено проблеми надання гарантій щодо доставки корпоративних цінних паперів [3, с. 172-174].

Подолання інвестиційного спаду та спрямування фінансових ресурсів може бути досягнуто лише за прискорення розвитку ринку цінних паперів та стабільності нормативно-правової бази.

В Україні стан фондового ринку відбиває стан розвитку економіки в цілому. Існує досить гостра необхідність забезпечення прозорості операцій з цінними паперами акціонерів, потенційними їх власниками цінних паперів.

Для покращення стану фондового ринку України потрібно підвищити роль держави на ньому. Одним з основних елементів державного регулювання ринку цінних паперів є контроль за діяльністю емітентів, професійних учасників ринку, фондових бірж та самоврядних організацій, спрямованих на виявлення і своєчасне запобігання порушенню законодавства на ринку цінних паперів.

Держава повинна знайти шляхи поєднання ресурсів держави і приватного сектору на довготерміновій основі щодо розвитку ринку цінних паперів. Створення єдиної біржової фондової системи на сучасному етапі забезпечить підвищення ефективності ринку цінних паперів та впорядкованості нормативно-правових актів [4, с. 55-57].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Колесник Л. Б. Сучасні тенденції розвитку ринку цінних паперів в Україні / Л. Б. Колесник // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21 (9). – С. 178–182.
2. Матвієнко А. А. Розвиток ринку цінних паперів / А. А. Матвієнко // Держава та регіони. - № 6. – 2009. – С. 372-374.
3. Пилипко О. В. Актуальні аспекти управління ринком цінних паперів / О. В. Пилипко // Фінанси України. – К., 2010. – С. 172–174.
4. Слівінська А. В. Розвиток ринку цінних паперів в Україні / А. В. Слівінська // Інвестиційна діяльність і фондові ринки. – К. : КНЕУ, 2009. – С. 55-57.

ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Ганжа В.В., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Тіньова економіка – сукупність різноманітних видів економічної діяльності, спрямованих на отримання доходів шляхом ухилення від оподаткування. На сьогодні тіннізація фінансового сектору являє собою одну з найгостріших проблем української економіки, від розв'язання якої залежить економічний добробут населення, рівень життя, сталість економічного розвитку, а також загальне зміцнення національної безпеки держави. Розвиток тіннізації притаманний без винятку усім країнам, кожна з яких намагається вирішити цю проблему по-своєму. Існування тіньової діяльності свідчить перш за все про фундаментальні проблеми офіційної економіки, а саме динаміка розвитку тіньової економіки сповіщає про те, що формальні її інститути не справляються зі своїми функціями [1].

Наша країна майже половину всіх розрахунків та платежів здійснює готівкою, тоді як у країнах з розвинутою ринковою економікою – не більше 3-5 %. Велика частка готівкового обороту зумовлена не потребою поліпшення платежів і розрахунків у країні, тим більше не розширенням сфери ринкових реформ, а насамперед інтересами і вимогами тіньовиків. Намагаючись приховати свою бізнесову діяльність, вони не бажають, щоб здійснювані ними операції, серед яких немало сумнівних, незаконних, оплачувалися безготівково, відображалися на їх рахунках у банку, підлягали контролю з боку правоохоронних органів і оподаткуванню [2]. Головними формами прояву тіньової діяльності у сучасній Україні є:

1. Тіньова зайнятість і нелегальне виробництво товарів і послуг.
2. Приховування від оподаткування прибутків підприємств і доходів громадян, необґрунтовані податкові пільги та заборгованість заробітної плати.
3. Шахрайство у фінансово-кредитній сфері та у ціноутворенні.
4. Масове розкрадання державної власності, в тому числі у процесі її роздержавлення та приватизації.
5. Кримінальний бізнес з торгівлі наркотиками, зброєю, людьми, інтелектуальною власністю та ін.
6. Комп'ютерна злочинність.

З огляду на це, стратегія боротьби з негативними проявами тіньової економіки має бути комплексною. Зважаючи на те, що тіньовий сектор економіки підпорядковується діянню економічних законів ринку, то застосовувані переважно силові методи дають, на жаль, лише тимчасовий ефект [3, с. 43-49].

Вплив тіньового сектора не можна розглядати однобічно як негативний, оскільки сам по собі феномен тіньової економіки є багатогранним явищем, яке втілює в собі як елементи традиційної офіційної економіки, так і специфічні риси, притаманні діяльності, що приховується [1, с. 1-2].

Вихід української економіки з тіні можливий тільки за умов стимулювання з боку держави процесів легальних заощаджень і накопичень середнього класу. Україна поступово повертає довіру міжнародних фінансових інститутів, намагаючись своєчасно виконувати свої боргові зобов'язання. Виконання зобов'язань перед кредиторами свідчить, в першу чергу, про те, що економіка України поступово долає наслідки економічної кризи і починає наповнювати держбюджет.

Бюджетне і податкове регулювання являють собою класичні методи впливу держави на фінансову безпеку. Одним з показників, що характеризує бюджет держави, є відношення обсягу бюджету до ВВП [4]. На думку експертів тіньові структури контролюють більше половини ВВП України, значну частку торгово-фінансових операцій. Від обсягів тіньової економіки залежить суверенітет України, бо для тіньовиків незалежність України не має цінності [4].

Детінізація економіки вимагає злагодженої дії всіх гілок влади: законодавчої, виконавчої та судової. Саме тому повинна бути затверджена державна програма детінізації економіки, яка б передбачала цілий ряд реформ усіх трьох гілок влади, що створила би умови для детінізації економіки. До таких умов слід віднести: легалізація вже існуючого тіньового сектору, недопущення тінізації легальних підприємств, стимулювання підприємницької діяльності, застосування жорстких адміністративних та каральних заходів, подолання корупції та багато інших умов. Реальні дії повинні бути спрямовані на вдосконалення законодавства задля усунення бюрократії та корупції. Законодавство повинно демотивувати від переходу до тіньової діяльності. В цьому повинна бути зацікавлена передусім влада [5].

Для подолання тіньового сектору потрібно застосовувати різноманітні шляхи детінізації, бо специфічність кожної галузі не дає все звести під стандартне вирішення проблеми. Наприклад, сферу підприємництва необхідно легалізувати за рахунок удосконалення системи оподаткування, у добувній промисловості слід застосовувати прозоріші розподіли спеціальних дозволів і ліцензій на здійснення діяльності. Тобто необхідно створити умови для легалізації тіньового сектору та усунення державних корумпованих структур на всіх рівнях влади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шарікова О. В. Економічні наслідки тінізації економічної системи / О. В. Шарікова // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 1. – С. 1-2.
2. Глобалізація інвестиційних процесів та фінансова безпека України / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. К., 2001. – 19 с.
3. Пушкаренко П. Генезис і соціально-економічні наслідки тіньової економіки / П. Пушкаренко, М. Логвиненко // Економіка України. – 2004. – № 10. – С. 43–49.
4. Сухоруков А.І. Фінансова безпека держави : [навчальний посібник] / А. І. Сухоруков, О. Д. Ладюк. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.
5. Причини тіньової економіки України. / Р. Літвінцев, 2011. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.klubok.net>.

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Збарська І.В., студентка групи Е 3/2

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних умовах господарювання фінансова стійкість підприємства є найбільш повною оцінкою господарювання будь-якого підприємства. Адже вона характеризує і прибутковість підприємства, і його фінансову незалежність, і вміння оптимально використовувати оборотні та основні кошти, що дозволяє здійснювати свою фінансово-господарську діяльність без збоїв та за встановленими планами.

Під фінансовим станом підприємства розуміють ступінь забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями [1, с. 16].

Найбільш зримо фінансовий стан підприємства визначається елементами його економічної діяльності: прибутковістю (рентабельністю) роботи підприємства; оптимальністю розподілу прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових відрахувань; наявністю власних фінансових ресурсів (основних і оборотних засобів) не нижче мінімально необхідного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції; раціональним розміщенням основних і оборотних засобів (власних і позикових); платоспроможністю; ліквідністю.

Фінансовий стан може бути стійкий, нестійким та кризовим. Здатність підприємства своєчасно здійснювати платежі та фінансувати свою діяльність на принципах розширеного відтворення свідчить про його задовільний фінансовий стан [2, с. 28-30].

Досить часто фінансову стійкість характеризують як стан фінансових ресурсів підприємства. Тобто, фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також затрати на його розширення та оновлення. Фінансова стійкість може виражатися, на наш погляд, через систему фінансових показників і обов'язково в грошовому виразі, але фінансові ресурси не повинні ототожнюватися з грошовими ресурсами (коштами).

Слід зауважити, що при оцінці фінансової стійкості підприємства не існує яких-небудь нормованих підходів. Власники підприємств, менеджери, фінансисти самі визначають критерії аналізу фінансової стійкості підприємства залежно від переслідуваних цілей.

Основні підходи, які використовуються у світовій та вітчизняній практиці:

1. Оцінка фінансової стійкості підприємства за допомогою абсолютних і відносних показників. Метод оцінки фінансової стійкості підприємства за допомогою використання абсолютних показників ґрунтується на розрахунку

показників, які з погляду даного методу найбільше повно характеризують фінансову стійкість підприємства.

2. Застосування матричних балансів для оцінки фінансового стану. Литвин М.І. розглядає деякі можливості застосування матричних методів оцінки й аналізу фінансових показників, ув'язаних з діючою формою бухгалтерського балансу.

3. Балансова модель оцінки фінансової стійкості підприємства [2, с. 28-30]. Балансової модель в умовах ринку має такий вигляд:

$$F + E_z + R_d = D_v + C_{sk} + C_{dk} + K_o + R_p,$$

де F – основні засоби й вкладення;

E_z – запаси та витрати;

R_d – кошти, короткострокові фінансові вкладення, розрахунки (ДЗ) та інші активи;

D_v – джерела власних коштів;

C_{sk} – короткострокові кредити й позики;

C_{dk} – довгострокові кредити й позики;

K_o – позички, не погашені в строк;

R_p – розрахунки (КЗ) та інші пасиви.

Найбільш узагальнюючим показником фінансової стійкості є надлишок або недолік джерел засобів для формування запасів і витрат, одержуваний у вигляді різниці величини джерел засобів і величини запасів і витрат.

При цьому мається на увазі забезпеченість певними видами, оскільки достатність суми всіх можливих видів джерел (включаючи короткострокову кредиторську заборгованість та інші пасиви) гарантована тотожністю підсумків активу й пасиву балансу [3].

Фінансова стійкість підприємства представляє такий його стан, при якому за рахунок власних коштів забезпечуються запаси і витрати, не допускається не виправдана кредиторська заборгованість, своєчасно проводяться розрахунки за своїми зобов'язаннями і при цьому продовжується нормальна фінансово-господарська діяльність згідно визначеної стратегії розвитку.

Представлені підходи до оцінки аналізу фінансової стійкості підприємства найбільш часто використовуються, але не є єдиними та остаточними. Логічно їх використовувати в комплексі, поєднуючи на різних етапах діяльності, планування, в залежності від цілей та потреб керівництва підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грачев А.В. Учет внутренней структуры капитала / А. В. Грачев. // Финансовый менеджмент. – 2004. – № 1. – С. 16.
2. Литвин М.И. Применение матричных балансов для оценки финансового состояния / М. И. Литвин. // Финансы. – 2005. – № 3. – С. 28-30.
3. Финансы. Денежное обращение. Кредит / под ред. Л.П. Окунева. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 190 с.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гриник О. О., студентка групи Е 3/1

Науковий керівник: асистент Павлюк Є.О.

Миколаївський національний аграрний університет

В останні десятиріччя в Україні спостерігається стрімкий розвиток відносин банківського кредитування. Банківська система стає провідним сектором економіки. Загальний інвестиційний потенціал країни характеризується низькою економічною ефективністю, що приводить до уповільнення інноваційного розвитку економіки. За умов, коли ступінь розвитку й динамізму науково-технічної сфери визначає конкурентоспроможність країни на міжнародних ринках в довгостроковій перспективі, значно актуалізується потреба в активному використанні існуючих сьогодні переваг банківського кредиту для часткового вирішення проблеми фінансового забезпечення інноваційного розвитку економіки. Дана проблема актуальна для всіх країн світу, включаючи Україну, оскільки саме інноваційний шлях розвитку економіки дозволяє країні не лише зберегти або ефективно використати наявний науково-технічний потенціал, а й через його примноження забезпечити соціально-економічне процвітання нації в довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій цих питань займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Теоретичну основу дослідження кредитування і з'ясування його ролі в економічному житті суспільства було закладено в працях таких представників світової економічної думки, як А. Сміт, К. Маркс, А. Маршалл, Й. Шумпетер, Дж. М. Кейнс, Г. Гросман, Е. Денісон, Р. Ландау, І. Фішер, Д. Норт та інші.

Особливої ваги набуває проблема комплексного вивчення ресурсної ролі банківського кредитування в інвестиційно-інноваційній сфері. Нагальна потреба прискорення інноваційного розвитку економіки формує попит на нові механізми залучення банківського кредиту в інноваційні процеси. Дослідження в цьому напрямі відкривають додаткові можливості для розробки і побудови ефективного механізму кредитування інноваційного розвитку економіки, а також розширення участі фінансово-кредитних інститутів у процесах суспільного відтворення в Україні. Важливість зазначених наукових проблем, їх теоретична та практична значимість, і при цьому недостатній рівень теоретичної розробленості в Україні, обумовили вибір теми дисертаційної роботи, мету, об'єкт і предмет дослідження [6, с. 54].

Сьогодні вибір підприємствами способів фінансування необмежений: від формування власного капіталу до різних форм запозичень, однак не завжди прийнятний. При цьому більша увага приділяється дослідженню механізмів самофінансування, або ж впливу державного фінансування на розвиток інноваційної діяльності підприємств, менш розглянутою проблемою залишається використання залучених ресурсів [2].

Успішність економічної діяльності підприємств в інноваційній сфері останнім часом дедалі тісніше ставиться у залежність від ступеня залучення кредитних ресурсів банківських установ до системи фінансового забезпечення відтворювальних процесів. Таким чином, банки стають одним із учасників інноваційного процесу, забезпечуючи не тільки його фінансування, а й зв'язок між всіма учасниками – державою, інвестиційно-інноваційними фондами, науково-технічними установами та споживачами. Серед основних перешкод створення відповідних ресурсів фінансового забезпечення інноваційної моделі економічного розвитку, як правило, визначають труднощі з ефективним розміщенням фінансових ресурсів в банківській системі [7, с. 76].

Головною перешкодою досягнення стабільних та високих темпів економічного розвитку виступає брак фінансових ресурсів для підтримки інноваційної діяльності в країні. Банківський сектор виступає перспективним джерелом фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. Однак, загальні тенденції сучасного розвитку кредитних операцій вітчизняних банків свідчать про незначну роль банківського кредиту у її фінансовому забезпеченні.

Інвестиції в інноваційний процес забезпечують структурну перебудову національної економіки на новій технологічній основі, що призводить до підвищення сукупної продуктивності ресурсів. З огляду на це зростає значення створення стимулів та нормативно-інституційних умов, які б активізували діяльність комерційних банків щодо інвестування ними фінансових ресурсів в інноваційні проекти [4, с. 12].

Теоретико-методичні основи банківського та небанківського фінансування інноваційної діяльності є недостатньо розробленими, особливо їх методична складова. Так, немає ефективних та придатних до практичного застосування методів оцінювання кредитних ризиків щодо інноваційних проектів, ефективних моделей співпраці держави та приватного сектора тощо. Практика банківського та небанківського фінансування інноваційної діяльності в Україні також свідчить про необхідність пошуку шляхів удосконалення цих процесів: основним джерелом фінансування інноваційних проектів в Україні залишаються власні кошти, процентні ставки за кредитами залишаються неприйнятно високими для інноваційно-активних підприємств, небанківські фінансові посередники розміщують свої активи на банківських депозитах та в недооцінених цінних паперах вітчизняних компаній традиційних галузей. Традиційно високодохідна інноваційна діяльність в Україні відчуває гострий брак фінансових ресурсів.

Проблеми впровадження та використання інноваційних позичок банківською системою України полягають як у відносно обмежених обсягах акумульованих ресурсів (неможливість кредитування великомасштабних проектів), так і в порівняльній складності кредитування реального виробництва при відсутності необхідних технологій та досвіду ефективного проектного фінансування. Тому, в цьому випадку, кредитування за інноваційними програмами суб'єктів малого підприємництва є більш доцільним.

Основним недоліком діяльності українських банків із погляду інвесторів залишаються високі кредитні ставки, які стримують інвестування інноваційної

діяльності з банківських джерел. З метою їх зменшення сьогодні потрібно реалізувати систему заходів зниження ризику кредитування інноваційно-інвестиційної діяльності: організація державного страхування кредитів на інноваційні проекти; запровадження державних гарантій щодо стратегічного фінансування нововведень; утвердження державних дотацій процентних ставок за кредитами в інноваційні проекти; застосування довготермінового рефінансування НБУ комерційних банків з урахуванням наявності у позичальників високоефективних стратегічних інноваційних проектів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економіка й організація інноваційної діяльності / Під ред. О. І. Волкова, М. П. Денисенко – К. : ВД “Професіонал”, 2004. – 960 с.
2. За інформацією Держкомстату соціально-економічна ситуація в Україні протягом 2002-2004 років характеризується такими фактами [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua – Дата останнього доступу: 25.04.2014. – Назва з екрану.
3. Долишня Б. О. Фінансова підтримка малого підприємництва / Б. О. Долишня. // Вісник Львівської державної фінансової академії: збірник наукових статей. Економічні науки., 2005. – С. 4.
4. Гусакова Н. Ю. Визначення можливостей участі банків фінансуванні діяльності малих підприємств / Н. Ю. Гусакова. // Дзеркало тижня. – 2006. – № 10. – С. 12.
5. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 року №40-IV [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15> - Дата останнього доступу: 25.04.2014. – Назва з екрану.
6. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: навч. посіб. / С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД “Університетська книга”; К. : Видавничий дім “Княгиня Ольга”, 2005. – 324 с.
7. Стадник В. В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / В. В. Стадник, М. А. Йохна. – К. : Академвидав, 2006. – 464 с.

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЯК ОБ'ЄКТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Туз О.К., студентка групи Б 3/1

Науковий керівник: асистент Волкова І.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Метою функціонування будь-якого суб'єкта господарювання є отримання ним позитивного фінансового результату (прибутку) у розмірах, що задовольняє потреби власників. Одночасно прибуток, займаючи центральне місце в ринковій економіці, є суттєвим стимулом для господарюючих суб'єктів якомога ефективніше використовувати наявні трудові, матеріальні та фінансові ресурси.

Для ефективного управління діяльністю власники й управлінці повинні мати економічну інформацію, яка відповідає їхнім потребам. Традиційні форми та методи контролю не завжди ефективні і часто не можуть виявити непродуктивні витрати, неефективні шляхи формування доходів та використання прибутку тощо. Аналізуючи статистичні дані можна стверджувати, що доходи і

витрати, які формують фінансовий результат підприємства є специфічним об'єктом контролю, а також в сучасних умовах розвитку ринкового господарства потребують особливої уваги як з боку держави, так і на рівні підприємства.

Внутрішній контроль фінансових результатів повинен охоплювати моніторинг всієї діяльності підприємства, адже кожна дія, кожна здійснена господарська операція прямо чи опосередковано впливає на кінцевий результат господарювання. Саме тому для повного та ефективного контролю фінансових результатів недостатнім буде лише проконтролювати правильність обчислення прибутку (збитку), який отримало підприємство за певний період, проаналізувати причини його зміни в порівнянні з минулим періодом чи плановими показниками, а дуже важливим є попередній та поточний контроль протягом всіх циклів діяльності, що дає змогу оперативно здійснювати вплив на результат господарювання, оцінювати ефективність дій та переглядати прийняті рішення.

Пропозиції та рекомендації щодо удосконалення контролю фінансових результатів, наведені вітчизняними науковцями, передбачають формування системи внутрішнього контролю, яка б забезпечувала зниження ймовірності виникнення помилок в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, а також своєчасного їх усунення. Зокрема, науковці пропонують удосконалити методику здійснення внутрішнього контролю фінансових результатів в частині використання моделей контролю [2, 4], етапів проведення контрольних процедур [3, 5] тощо. На нашу думку, питанням розробки та удосконалення комплексного внутрішнього контролю фінансових результатів, що пов'язаний з всією господарською діяльністю підприємства приділено недостатньо уваги.

Невирішені питання у сфері внутрішнього контролю фінансових результатів впливають на організаційно-методичне забезпечення бухгалтерського обліку господарської діяльності. Це, в свою чергу, призводить до формування неточної інформації для прийняття управлінських рішень. Ми вважаємо, що важливим етапом вирішення даних проблем є формування механізму внутрішнього контролю фінансових результатів.

Механізм контролю складається з таких елементів, як: суб'єкти, об'єкти, предмет, методи й способи контролю, етапи процесу, порядок прийняття управлінських рішень за його результатами [1].

Контроль фінансових результатів охоплює всі етапи господарювання, всі цикли діяльності і не може існувати відокремлено від контролю всієї діяльності підприємства. Внутрішній контроль повинен забезпечувати уникнення фінансових втрат, пов'язаних з штрафами, санкціями у зв'язку з неправильним обчисленням та невчасним перерахуванням платежів до бюджету та інші позабюджетні фонди. Ефективна система внутрішнього контролю має забезпечувати отримання позитивного результату діяльності підприємства, а також запобігати порушенню законодавства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Т. А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики : [монографія] / Т. А. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – 772 с.

2. Прохар Н. В. Облік і контроль фінансових результатів у сільськогосподарських формуваннях: автореферат дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) [Електронний ресурс] / Н. В. Прохар. – Київ, 2009. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2009/09pnvrsf.zip>.

3. Проданчук М. А. Облік і контроль результатів операційної діяльності сільськогосподарських формувань: автореферат дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.06.04 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит [Електронний ресурс] / М. А. Проданчук. – Київ, 2003. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2003/03pmadsf.zip>

4. Труфіна Ж. С. Облік і контроль формування фінансових результатів операційної діяльності підприємств: теорія, методика, організація: автореферат дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) [Електронний ресурс] / Ж. С. Труфіна. – Київ, 2010. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2010/10tjstmo.zip>.

5. Ломонос-Чанкеліані М. В. Облік і контроль доходів і результатів діяльності підприємств харчової промисловості: автореферат дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) [Електронний ресурс] / М.В. Ломонос-Чанкеліані. – Київ, 2007. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2007/07lmvphp.zip>.

РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Дюміна С.С., студентка групи Б 3/1

Науковий керівник: асистент Волкова І.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Узагальнюючим показником економічної ефективності будь-якого підприємства, незалежно від форми власності та виду діяльності, є його рівень рентабельності. Найчастіше рівень рентабельності розглядається як головний оцінний показник з нормою прибутку в головній ролі.

Показник рентабельності виробництва має особливо важливе значення в сучасних, ринкових умовах, коли керівництву підприємства потрібно постійно приймати ряд неординарних рішень для забезпечення прибутковості, а, отже, фінансової стійкості підприємства.

Підприємництво як один з основних факторів прогресу в умовах ринку не випадково визначається як діяльність, спрямована на отримання прибутку. Закони ринкової економіки не дозволяють виробляти продукцію, реалізація якої приносить збиток. Щоб зробити висновок про рівень ефективності роботи підприємства, тобто, визначити рівень рентабельності, отриманий прибуток необхідно порівняти із затратами, що були здійснені при його формуванні. Тому у ринковій економіці на перше місце виходить фінансовий блок показників ефективності, в основі яких лежить прибуток [3, с. 22-25].

Збільшення фінансових результатів є умовою зростання ефективності діяльності господарюючого суб'єкта, яка може бути досягнута за рахунок збільшення доходів при раціональному здійсненні витрат.

Рентабельність власного капіталу – найбільш значущий показник у діяльності підприємства, що характеризує ефективність використання майна, що у його власності.

Отже, підвищення ефективності показника рентабельності підприємства може діяти у двох основних напрямках:

- збільшення чистого прибутку – збільшення обсягів збуту і рентабельності продажів.

- зменшення власного капіталу – ефективне керівництво поточними активами і пасивами, зниження потреби у додатковому фінансуванні [1, с. 158-160].

Також один із найефективніших і дієвіших способів досягнення позитивного ефекту від реалізації продукції, тобто підвищення рівня рентабельності, є зменшення собівартості продукції шляхом впровадження передових досягнень науки і техніки у виробництво, вдосконалення організації праці, виведення нових сортів рослин, завезення більш продуктивних порід тварин (якщо це сільськогосподарське підприємство), прискорення оновлення матеріально-технічної бази підприємства, збільшення масштабів вилучення з виробництва технічно застарілих і економічно малоефективних машин та устаткування, прискорення впровадження комплексної механізації і автоматизації сільськогосподарського виробництва, ресурсозберігаючих та безвідходних технологій; забезпечення оптимального співвідношення основних і оборотних фондів на підприємстві; поліпшення розвитку матеріального стимулювання працівників підприємств за ефективне і раціональне використання сільськогосподарської техніки і обладнання.

На основі динаміки показників рентабельності підприємств різних галузей економіки за останні досліджувані роки, що проведені Державним комітетом статистики України, можна зазначити, що для сільськогосподарських підприємств можливі такі шляхи підвищення рентабельності:

- збільшення експортного потенціалу вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції;

- налагодження сучасної інфраструктури аграрного ринку за допомогою створення інфраструктури для консалтингу, навчання та підвищення кваліфікації фермерів і сільськогосподарських спеціалістів;

- посилення кооперації виробників сільськогосподарської продукції;

- поліпшення доступу до ринків збуту та посилення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва шляхом зростання обсягів вітчизняних та іноземних інвестицій в агропромисловий комплекс;

- створення спеціалізованих банків для кредитування сільськогосподарських підприємств на пільгових засадах;

- формування сприятливого фінансово – кредитного клімату за активної участі держави на ринку фінансів;

- переведення сільського господарства на інноваційно-інвестиційну модель розвитку шляхом створення системи мотивацій суб'єктів господарювання до

впровадження наукоємних технологій, формування агротехнологічних парків, підтримки міжнародного співробітництва в інноваційній сфері [2, с. 14-14].

Отже, можна зробити висновок, що рентабельність підприємства напряму залежить від його прибутку, для максимального одержання якого підприємство повинне найбільше повно використовувати ресурси, що знаходяться в його розпорядженні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Омельченко Т. В. Прибутковість як один із найважливіших показників ефективності діяльності підприємства / Т. В. Омельченко // *Економіка Крима* № 2(31). – 2010. – С. 158-160.
2. Васильєв В. В. Шляхи підвищення результативності українських підприємств / В. В. Васильєв // *Актуальні проблеми економіки*. – 2009. – № 12. - С. 11-14.
3. Тітов М. В. Моделювання ефективності використання активів підприємства на основі методології розв'язання зворотних задач / М. В. Тітов // *Актуальні проблеми економіки* № 11. – 2006. – С. 22-25

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Ходикіна А.А., студентка групи БЗ/1

Науковий керівник: асистент Волкова І.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Україна – велика аграрна держава. Її сільське господарство – одна з основних галузей матеріального виробництва, що відіграє важливу роль у житті суспільства. Тому відродження українського села і селянства є одним з найважливіших завдань нашої молоді незалежної держави. Розвиток фермерських господарств в системі ринкової економіки неможливий без періодичного використання різноманітних форм залучення кредитів.

З економічного погляду кредит – це форма позичкового капіталу (в грошовій або в товарній формах), що надається на умовах повернення і обумовлює виникнення кредитних відносин між тим, хто надає кредит, і тим, хто його отримує. Актуальність обраної теми обумовлена необхідністю підвищення рівня сільського господарства України, виходу сільськогосподарських підприємств з кризи, яка існує на даний період. Головна мета даної роботи полягає в визначенні економічно обґрунтованих шляхів розвитку сільськогосподарських підприємств країни.

Більшість економістів-аграрників під фермерським господарством розуміє форму сільськогосподарського виробництва, засновану виключно на особистій праці його власників та членів сім'ї. Це самостійний господарюючий суб'єкт, який використовує на правах оренди, приватної власності або довічно успадкованого володіння виділену йому земельну ділянку. Дане визначення у значній мірі орієнтоване на виробничу сторону явища, не відображаючи його соціальний характер [1].

Взаємовідносини між членами і головою фермерського господарства здійснюються на договірній основі або на основі угод між ними [3]. Товари, продукція і доходи, одержані внаслідок діяльності такого господарства, є спільним надбанням його членів і використовуються за погодженням між ними.

Фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю, можуть входити у господарські угоди між собою, утворюючи різні організаційно-правові форми малого та середнього бізнесу на селі.

Перехід України до ринкових відносин вимагає в аграрно-промисловому комплексі розробки нових підходів до стратегії аграрної політики, спрямованої на формування продовольчої безпеки країни, пріоритетність розвитку сільського господарства, докорінну перебудову економічних, соціальних та правових відносин в аграрній сфері, свободу підприємництва та конкуренції.

Одним з основних резервів росту ефективності сільськогосподарського виробництва є раціональне використання головного засобу виробництва - землі. Тому капітальні вкладення в сільське господарство в першу чергу повинні бути використані на заходи щодо збереження земель, підвищення родючості ґрунтів, що обумовить зростання продуктивності землеробства і, зокрема, створення стійкої кормової бази тваринництва [2]. Перехід аграрного сектора до ринкових відносин породив принципово нові форми господарювання. Не так давно пріоритет надавався державній власності, другорядна роль відводилась кооперативній, приватна власність заперечувалась повністю. Однією з вирішальних передумов переходу до ринку є приватизація власності, що має вплинути на розвиток виробництва. Ряд законодавчих і нормативних актів, що прийняті останнім часом, сприяють розвитку на селі нових форм господарювання, і кожна з них у процесі конкурентної боротьби може довести свої переваги. Земельні відносини в Україні регулюються чинними законодавчими актами, згідно з якими запроваджені три рівноправні форми власності: державна, колективна і приватна. Саме на приватній формі власності і ґрунтується діяльність селянських (фермерських) господарств як самостійної юридичної одиниці. Розвиток селянських (фермерських) господарств повинен стимулюватись вільною конкуренцією на ринку з державними і кооперативними підприємствами, бо його основними завданнями, як відомо, є: виробництво, переробка і збут сільськогосподарської продукції; розвиток підсобної діяльності для раціонального використання природних і трудових ресурсів, земельних угідь, поліпшення їх родючості; участь працею або коштами в соціальному розвитку села, де розташоване фермерське господарство.

На сучасному етапі розвитку вітчизняного аграрного сектору фермерські господарства відчують значні труднощі, які пов'язані із наявними протиріччями між складовими в системі АПК. Наслідком надмірної залежності господарської діяльності фермерів від політики представників переробно-реалізаційної сфери стали скорочення кількості фермерських господарств, а також певна нестабільність в низці напрямів виробництва сільськогосподарської продукції.

Одним із шляхів підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств може бути об'єднання фермерів в кооперативи з метою

удосконалення виробничої діяльності та зменшення власних фінансових витрат на виготовлення і збут продукції. Впровадження наданих пропозицій щодо стратегічних шляхів зміцнення фінансового стану фермерів в Україні сприятиме покращанню конкурентоспроможності фермерів, як по відношенню до внутрішньої ринкової кон'юнктури, так і стосовно взаємодії із зовнішнім оточенням.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мельник Л. Ю. Розвиток фермерського землекористування / Л. Ю. Мельник, П. М. Макаренко, Л. Л. Мельник // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 15-21.
2. Месель-Веселяк В. Я. Напрями забезпечення конкурентоспроможності аграрного виробництва / В. Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2009. - № 10. - С. 7-14.
3. Закон України “Про фермерське господарство”, від 19 червня 2003 р., № 973-IV. /Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – С. 363.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ОСНОВІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ

Неграй О.В., студентка групи БЗ/1

Науковий керівник: асистент Волкова І.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Рівень життя працівника залежить від розміру його заробітної плати. Адже, заробітна плата є, як основним джерелом грошових доходів найманих працівників так і певною часткою витрат роботодавця на виробництво. Заробітна плата є найефективнішим засобом мотивації працівників до ефективної праці. При сучасному стані економіки значно зростає актуальність проблеми підвищення рівня заробітної плати та створення досконалих механізмів управління оплатою праці.

Найвагомішими вимогами до організації заробітної плати на підприємстві є забезпечення необхідного рівня заробітної плати при максимальному зниженні її затрат на одиницю продукції та забезпечення гарантій підвищення оплати праці кожному працівникові при зростанні ефективності діяльності підприємства. Ефективність праці – співвідношення між результативністю праці та величиною витрат (у тому числі ступенем раціонального використання ресурсів), що виражається у досягненні максимального ефекту при мінімальних витратах. Ефективність праці є багатоаспектною економічною категорією, кожен з аспектів якої розкриває окремі її сутнісні сторони і виражається у менш місткій категорії. Такими категоріями є : продуктивність, якість, результативність праці тощо [1, с. 358].

На сучасному етапі розвитку економічних відносин в жорсткій конкурентній боротьбі виграє той, хто створить ефективну систему мотивації та стимулювання персоналу. Впровадження дієвої системи оплати праці дає змогу

докорінно змінити організацію – підвищити її ефективність, конкурентоспроможність та прибутковість діяльності.

Процес реформування рівня оплати праці в Україні розпочався після ухвалення Закону України “Про підприємства в Україні” у 1991р. У зв’язку з цим підприємства мають можливість самостійно встановлювати форми, системи, розміри оплати праці, а також інші види доходів працівників [3, с. 9].

В умовах переходу нашої економіки на ринковий механізм функціонування, важливими завданнями для оптимізації ефективної праці та її гідної оплати є прискорення науково-технічного прогресу, механізація трудомістких робіт, зниження витрат живої праці, удосконалення використання трудових ресурсів, зменшення збитків робочого часу.

В Україні на даний момент проводяться безліч заходів щодо переходу від дешевої до висококваліфікованої, але дорогої праці. Основні з яких це:

- удосконалення законодавства щодо порядку та критеріїв визначення мінімальної заробітної плати та запровадженню мінімальної погодинної заробітної плати як державного соціального стандарту;

- забезпечення захисту прав працівників на своєчасне та в повному розмірі отримання заробітної плати, а також погашення заборгованості;

- істотне зменшення питомої ваги населення, яке перебуває за межею бідності, та зміцненню позицій середнього класу;

- залучення необхідних інвестицій у виробництво та людський капітал;

- усунення диспропорцій у міжпосадових та міжгалузевих співвідношеннях оплати праці працівників бюджетної сфери, значне підвищення її розмірів;

- урахування відмінності регіонів щодо економічної оцінки землі та природно-кліматичних умов під час реалізації державної цінової політики та розподілу бюджетних коштів, які направляються на стимулювання виробництва окремих видів продукції;

- розрахунок обсягу коштів по кожному підприємству, необхідного для забезпечення належного рівня заробітної плати та погашення заборгованості з неї, визначення із джерелами їх забезпечення, щоб розробляти й контролювати виконання помісячних балансів грошових надходжень і витрат;

- врегулювання податкової системи щодо зменшення навантаження на фонд оплати праці [2, с. 13].

На нашу думку, для того щоб підвищити ефективність праці на підприємстві необхідно дотримуватись таких принципів в організації трудового процесу як:

- зацікавити працівників у повнішому використанні творчого потенціалу;

- необхідно оцінювати діяльність кожного працівника, його професійність, компетентність, ініціативність, прагнення до самовдосконалення, враховувати особистий внесок працівника у зростання продуктивності;

- удосконалювати нормування праці й тарифну систему.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економічна енциклопедія : у 3 т. Т. 1. / [редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : Видавн. центр “Академія”, 2001. – 864 с.
2. Метельська З. П. Стан, проблеми та можливі шляхи підвищення рівня оплати праці в сільському господарстві. – Україна: аспекти праці. – 2008 – № 7 – С.13.
3. Крищенко К. І. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління оплатою праці. – Україна: аспекти праці. – 2007 – № 6 – С. 9.

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мужеляк О.М., студентка групи БЗ/1

Науковий керівник: асистент Волкова І.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Аграрний сектор є однією з головних складових економіки України. Функціонування і розвиток сільського господарства, як стратегічної галузі національної економіки України, значною мірою залежить від організації кредитних відносин в аграрній сфері. Під кредитними відносинами сільськогосподарських підприємств слід розуміти економічні відносини, які виникають у процесі кредитування аграрного виробництва та спрямовані на забезпечення потреб сільськогосподарських підприємств у кредитних ресурсах на умовах, що враховують базові принципи кредитування та об'єктивні вимоги галузі щодо обґрунтованості строку, обсягу, вартості кредиту, своєчасності його надходження, порядку погашення та сплати відсотків за користування ним.

Кредит для аграріїв є одним із найважливіших зовнішніх джерел інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств поряд із бюджетним фінансуванням.

У сфері сільського господарства кредитні ресурси відіграють вирішальну роль: сезонний розрив між вкладенням і надходженням коштів, безперервність процесів відтворення, значна потреба в обігових засобах перетворюють кредит в основне джерело поповнення фінансових ресурсів [2, с. 44-45].

Особливості сільськогосподарського виробництва мають суттєвий вплив на організацію кредитних відносин. Виявлення та врахування цих особливостей дозволить створити специфічні умови кредитування, що, в свою чергу, забезпечить зміцнення фінансового стану сільськогосподарських підприємств та сприятиме збільшенню обсягів продукції, яка виробляється ними.

Основними факторами, що впливають на організацію кредитних відносин у сільськогосподарському виробництві є:

- багатогалузевий характер сільськогосподарської діяльності;
- сезонний характер сільськогосподарської діяльності та тривалість виробничого циклу;
- вплив природних факторів;
- використання землі як основного засобу виробництва;
- висока капіталоозброєність праці та значна зношеність основних засобів;

—низька рентабельність та збитковість [3, с. 9-19].

Наступною особливістю є підвищений ризик неповернення кредитів в результаті негативного впливу природних факторів, а саме: несприятливих погодних умов, хвороб, паразитів тощо, які можуть зменшити урожайність рослин і продуктивність тварин, що, в свою чергу, призведе до недоотримання запланованого фінансового результату

Важливо наголосити, що одним із факторів, який впливає на кредитні відносини, є і екологічний ризик. Адже забруднення навколишнього середовища може знизити продуктивність та якість виробленої продукції рослинництва та тваринництва.

Одним з важливих факторів, що впливає на кредитне забезпечення агропідприємств є значна зношеність основних засобів. На сьогодні агропромисловий комплекс України забезпечений технікою лише на 45-65 % від потреби, більшість із якої за своїми показниками як правило не відповідає сучасним вимогам [1, с. 236-240]. Це зумовлює необхідність в оновленні сільськогосподарської техніки, впровадження нових технологій, що неможливо без залучення саме довгострокових кредитних ресурсів.

Низька прибутковість сільськогосподарських підприємств зумовлює необхідність державного регулювання та державної фінансової підтримки аграріїв. У сфері кредитування – це є фінансова підтримка підприємств АПК через механізм здешевлення кредитів комерційних банків, що дозволило активізувати надходження коштів в аграрний сектор.

Специфіка сучасного аграрного сектора України полягає також у тому, що переважна більшість сільськогосподарської продукції виробляється не на аграрних підприємствах, а у підсобних господарствах громадян, які поряд з фермерськими господарствами вважаються найефективнішими формами аграрного підприємництва на етапі перехідного періоду.

Проте функціонування підсобних та фермерських господарств не може бути успішним без належного фінансового забезпечення. І якщо кредитування у фермерських господарствах ускладнене через відсутність ліквідного майна для застави, напрацьованих інструментів інвестування, тощо, то у підсобних господарствах громадян воно практично неможливе.

Існуючий механізм кредитування сільськогосподарського виробництва потребує подальшого удосконалення. Оскільки до групи потенційних кредиторів аграрного сектору належать не лише банки, важливо розширювати взаємовідносини з кредитними спілками, кооперативними банками, лізинговими, інвестиційними компаніями, ломбардами, підприємствами з постачання матеріально-технічних ресурсів, переробними підприємствами, які можуть надавати фінансові послуги малим і середнім підприємствам та господарствам населення у сільській місцевості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барановський І. М. Зарубіжний досвід кредитування сільськогосподарських товаровиробників // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2008. – № 119. – С. 236–240.
2. Берлач А. Система кредитування сільськогосподарських виробників / А. Берлач // Фінанси України. – 2004. – № 3. – С. 44-45.
3. Дем'яненко М.Я. Кредитування сільськогосподарських підприємств: теорія і практика // Облік і фінанси АПК. – 2005. – № 7. – С. 9-19.

РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

*Шевченко І.В., студентка групи Б 3/1
Науковий керівник: асистент Волкова І.Г.
Миколаївський національний аграрний університет*

Одним з найважливіших економічних показників, що багатогранно характеризує виробничу діяльність будь-якого підприємства, є собівартість продукції. Собівартість формують витрати на виробництво продукції у вартісному вираженні [1]. Цей показник є одним з найбільш важливих в управлінні економічними параметрами господарства у цьому показникові знаходять відображення зростання продуктивності праці, економія ресурсів, технічний прогрес. Визначення собівартості продукції в економічній літературі прийнято називати калькулюванням.

В системі управління собівартість продукції на підприємствах використовують декілька видів калькуляцій собівартості. В плануванні, обліку і аналізі собівартості продукції основними є планова, нормативна, фактична (звітна) собівартість [3].

Аналіз собівартості продукції дозволяє з'ясувати тенденції зміни даного показника, виконання плану по його рівню, визначити вплив факторів на його приріст і на цій основі дати оцінку роботи підприємства по використанню можливостей зниження собівартості продукції.

За прийнятими для впровадження ідеями розробляють конкретні заходи, спрямовані на зниження витрат на виробництво, і контролюють їхнє виконання, що сприяє підвищенню рентабельності та конкурентоздатності продукції. Отримання найбільшого ефекту з найменшими витратами, економія трудових, матеріальних і фінансових ресурсів залежать від того, як підприємство вирішує питання зниження собівартості продукції.

Отже, для покращення свого фінансово-економічного стану підприємство повинно шукати шляхи зниження собівартості продукції.

На мою думку, значний вплив на рівень витрат мають техніко-економічні фактори виробництва. Найважливішою умовою зниження собівартості є неперервний технічний прогрес. Введення нової техніки, комплексна механізація і автоматизація виробничих процесів, удосконалення технологій дозволяє значним чином знизити собівартість продукції.

Важливе значення в боротьбі за зниження собівартості продукції має збереження суворого режиму економії на всіх ділянках виробничо-господарської діяльності підприємства. Поступове впровадження на підприємствах режиму економії проявляється перш за все в зменшенні затрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції, зменшенні витрат по обслуговуванню виробництва і управління, в ліквідації втрат від браку та інших невиробничих витрат.

Підприємство має можливість впливати на величину затрат матеріальних ресурсів, починаючи з їх заготівлі. Сировина і матеріали входять до собівартості по їхній покупній ціні з врахуванням витрат на транспортування, тому правильний вибір постачальників матеріалів впливає на собівартість продукції. Важливо забезпечити поставку матеріалів від таких постачальників, які знаходяться на невеликій відстані від підприємства, а також перевозити вантажі найбільш дешевим видом транспорту [3, с. 65-71].

Зменшення витрат на обслуговування виробництва і управління також знижує собівартість продукції. Розмір цих затрат на одиницю продукції залежить не тільки від об'єму випуску продукції, але й від їх абсолютної суми. Значні резерви зниження собівартості заключаються і в зниженні втрат від браку. Тому підприємству необхідно зводити ці втрати до мінімального рівня.

Також відносного зниження собівартості продукції можна досягти за рахунок зростання продуктивності праці та економії заробітної плати.

Також підприємство має підвищити якість своєї продукції, забезпечити покупців достовірною інформацією, наприклад через рекламу, тим самим підвищуючи споживчий попит на свою продукцію.

Джерелами зниження собівартості продукції є ті затрати, за рахунок економії яких знижується собівартість продукції, а саме: затрати уречевленої праці, які можуть бути знижені за рахунок поліпшення використання засобів і предметів праці; затрати живої праці, які можуть бути скорочені за рахунок росту продуктивності праці; адміністративно-управлінські витрати [2, с. 20-36].

Враховуючи вище сказане, вважаю основними шляхами зниження собівартості продукції є скорочення тих витрат, які мають найбільшу питому вагу у її структурі.

Чинниками зниження собівартості є підвищення технічного рівня виробництва, вдосконалення організації виробництва і праці, зміна структури та обсягу продукції, галузеві та інші фактори.

Отже, систематичне зниження собівартості забезпечує не тільки зростання прибутку підприємства, але і дає державі додаткові джерела як для подальшого розвитку суспільного виробництва, так і для підвищення матеріального становища працівників. Вплив підприємств на елементи витрат є обмеженим. Однак і він можливий через незалежне управління показниками, до яких застосовуються встановлені нормативи відрахувань: витрати на оплату праці, структура і джерела її виплати; вартість основних виробничих фондів, що належать підприємству, їх структура і джерела формування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 16 “Витрати” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proaudit.com.ua/buh/standart/p-s-bo-16-vitrati.html>
2. Ткаченко М. Формування виробничої собівартості продукції, незавершеного виробництва, рентабельності та визначення ціни продажу / М. Ткаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. - № 8. – С. 20-36.
3. Авершин Д. А. Класифікація результатів виробничого процесу та критерії їх визначення / Д. А. Авершин // Всеукраїнський науково-виробничий журнал “Сталий розвиток економіки”. – 2010. – № 1. – С. 65-71.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Асмолова Т.В., студентка групи Б 3/1

Науковий керівник: асистент Волкова І.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Умови розвитку національної економіки України створили об'єктивну необхідність розроблення та обґрунтування нових підходів та інструментарію управління структурою капіталу підприємства з метою її оптимізації.

Величина власного капіталу є показником, що комплексно характеризує ефективність діяльності підприємства.

Власний капітал – це сума власних коштів підприємства, що є результатом його діяльності чи отримана від власників або учасників підприємства у вигляді внесків, придбаних акцій, паїв тощо.

Питання формування та обліку власного капіталу підприємства регламентуються П(С)БО 5 “Звіт про власний капітал”, Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, а також обліковою політикою підприємства. Облік власного капіталу забезпечує узагальнення інформації про стан і рух власного капіталу та допомагає керівництву і перевіряючим органам здійснювати контроль за правильністю і законністю формування та використання власного капіталу [1].

Власний капітал згідно з П(С)БО 5 складається з таких елементів: статутний капітал, пайовий капітал, додатково вкладений капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, неоплачений прибуток, вилучений капітал.

Основними показниками ефективного використання власного капіталу та його наявності є показники рентабельності майна і капіталу, фінансової незалежності та стійкості.

Величина та структура власного капіталу підприємства може змінюватися в результаті переоцінки активів. Збільшення іншого додаткового капіталу здійснюється за рахунок дооцінки основних засобів, незавершеного будівництва, нематеріальних активів, а також за рахунок безоплатного отримання необоротних активів. До зменшення іншого додаткового капіталу призводить уцінка зазначених необоротних активів, нарахування амортизації та вибуття необоротних активів, до яких відноситься додатковий капітал.

Важливим чинником, який впливає на стан власного капіталу, є чистий прибуток (збиток) підприємства. Чистий прибуток може бути направлений на виплати власникам, у статутний або пайовий капітал, – у резервний капітал. Виплати дивідендів, або процентів на паї зменшують власний капітал підприємства. Збільшення статутного (пайового) та резервного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку спричиняють лише внутрішній перерозподіл сум власного капіталу підприємства.

Відповідно до п. 14 П(С)БО 5 “Звіт про власний капітал” власний капітал підприємства може зменшуватися в результаті виходу учасника, викупу або анулювання викуплених акцій акціонерним товариством, зменшення номінальної вартості акцій. За наявності вилученого капіталу розмір власного капіталу підприємства, або вартість його чистих активів, буде меншою від статутного капіталу за умови нульової арифметичної суми інших елементів власного капіталу [2].

Зараз особливо гостро постала проблема необхідності уточнення та упорядкування існуючого методологічного забезпечення обліку капіталу підприємств. З цією метою пропонується створити зрозумілі для бухгалтерів облікові шаблони, що дозволить їм забезпечувати, згідно з концептуальною основою Міжнародних стандартів фінансової звітності, якісні характеристики консолідованих звітів, таких, як: зрозумілість, доречність, достовірність і зіставність.

Ефективне використання власного капіталу полягає, з одного боку, в тому, щоб отримати якнайбільший прибуток, тобто максимізувати рентабельність власного капіталу, а з іншого - не втратити фінансової стійкості, залишитися платоспроможним. Саме тому ефективне управління власним капіталом полягає у вмінні знаходити “золоту середину” між прибутком і фінансовою стійкістю [3, с. 10].

Отже, власні кошти підприємств і організацій відіграють основну роль у фінансуванні інвестицій в основний капітал вітчизняних підприємств. Причиною цього є низка характеристик власного капіталу: простота його залучення, відсутність потреби сплачувати відсотки за користування капіталом, забезпечення фінансової стійкості підприємства, його платоспроможності в довготерміновому періоді та зниженням ризику банкрутства. Самофінансування за критерієм фінансової стійкості і міцності завжди краще. Збільшення частки власного капіталу свідчить також про зростання рівня фінансової незалежності підприємства і підвищення його резервного позикового потенціалу.

Отже, власний капітал є основним показником фінансової стабільності підприємства, де нерозподілений прибуток є одним з основних джерел його формування. Будь-яка зміна власного капіталу протягом звітного року повинна бути проаналізована власниками підприємства, потенційними інвесторами, кредиторами, державними органами для прийняття відповідних рішень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 “Звіт про власний капітал”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proaudit.com.ua/buh/standart/p-s-bo-5.html>.
2. Городинська Д. М. Економічна стійкість підприємства / Д. М. Городинська // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 10 (42). – С. 141-146.
3. Данильчук І. В. Сутність фінансового стану підприємства та пошук управлінських рішень щодо забезпечення його ефективності / І. В. Данильчук // Економічний вісник університету : збірник наукових праць. – 2011. – № 17. – С. 20.

ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ І ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Кузнецова В.В., студентка групи БЗ/1

Науковий керівник: асистент Волкова І.Г.

Миколаївський національний аграрний університет

Інтегрування України до світового ринку товарів і послуг та відповідне підвищення рівня конкуренції на національному ринку товарів, робіт і послуг вимагає значних зусиль зі створення ефективного механізму функціонування підприємства та спонукає вітчизняних виробників до підвищення рівня конкурентоспроможності продукції, що можливо в сучасних умовах застарілих технологій, зношених основних засобів, обмежених фінансових ресурсів тільки завдяки їх корінному оновленню, проведенню техніко-технологічної модернізації, зміни підходів до управління ресурсами відповідно до сучасних умов розвитку економіки.

Головною проблемою, що перешкоджає активному оновленню основних засобів є значна нестача коштів, які можна було б спрямувати на забезпечення цього процесу.

Багато дослідників відзначають, що внутрішні джерела інвестицій підприємства формуються саме за рахунок амортизаційних відрахувань на діючий основний капітал, а також відрахувань від прибутку на інвестиційні потреби [1, с. 83-88]. Важливо, що за рахунок амортизації економіки розвинутих країн світу забезпечують понад 70 % валових капіталовкладень, що підтримують кругообіг основного капіталу [3, с. 49-57].

Використання нерозподілених прибутків підприємств як одного з основних джерел фінансування відтворення основних засобів пов'язане із значною проблематичністю, оскільки сільськогосподарське виробництво не характеризується достатнім рівнем прибутковості. Більшість власників сільськогосподарських підприємств відмовляється вкладати отримані прибутки в забезпечення розширеного відтворення основних засобів.

З урахуванням обмеженості обсягів власних фінансових ресурсів важливе значення має пошук альтернативних шляхів накопичення необхідних надходжень.

Сільгоспвиробництво характеризується високим рівнем ризикованості, це стримує розміри використання кредитних ресурсів. Рациональним, на нашу думку, є перекладення більшої частини відповідальності за ризики на державу та страхові компанії, що сприятиме певному пожвавленню ринку кредитних послуг для сільгосп підприємств.

Вдалою альтернативою кредитуванню для сільськогосподарських виробників, як ми вважаємо, є лізингові операції. Істотні переваги, що притаманні лізингу порівняно з іншими фінансовими механізмами, дають змогу забезпечити набуття права користування основними засобами, які необхідні для підтримання виробничого процесу, не відволікаючи значні фінансові ресурси з обігу. Лізингові операції поєднують в собі істотні характеристики кредитних та орендних операцій. Таким чином, ця організаційно-правова форма підприємництва заснована на припущенні, що успішне ведення господарської діяльності можливе шляхом використання основних засобів, а не володіння ними. Причому сплата коштів по лізингу основних засобів здійснюється із грошових потоків, створених та отриманих безпосередньо при їх експлуатації.

Важливим також є необхідність розроблення та законодавчого закріплення додаткових елементів пільгового оподаткування, що створили б належну основу для стимулювання інвестування в оновлення технічної бази сільськогосподарських підприємств. Це сприятиме формуванню вдалої структури джерел відтворення основних засобів у перспективі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вишивана Б. М. Управління інвестиційною діяльністю в Україні / Б. М. Вишивана // Фінанси України. – 2004. – № 10. – С. 83–88.
2. Відтворення основних і оборотних фондів / М. Герасимчук, В. Бурлака, І. Галиця. – К. : Ін-т економіки НАНУ, 2002. – 63 с.
3. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні / О. Ю. Болховітінова, Б. Є. Кваснюк, С. І. Кіреєв та ін. ; [за ред. Б.Є. Кваснюка]. – К. : Ін-т екон. прогноз. – Х. : Форт, 2003. – 436 с.
4. Саблук Р.П. Теоретичні аспекти лізингових відносин / Р.П. Саблук // Економіка АПК. – 2000. – № 11. – С. 49–57.

РЕФОРМУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Бурковська А.І., студентка групи Е 1/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Земельні відносини посідають домінуюче місце в системі аграрних відносин. Від їх стану залежить рівень сільського господарства в цілому. Тому цілком зрозуміло, що найважливішим елементом аграрної реформи, яка проводиться в Україні з початку 1990-х років, є реформування земельних відносин.

Монополія виключної державної власності на землю, безоплатність землекористування, вилучення земель з комерційного обігу та інші засади, на яких базувалися земельні відносини у радянський період, є неприйнятними в умовах розвитку ринкових відносин. Сьогодні необхідним є формування земельних відносин принципово нового змісту та якості з урахуванням нових форм власності та господарювання, які базувалися б на вимогах сучасної економіки.

Головним завданням земельної реформи в Україні, яка є комплексом економічних, організаційних, соціальних та правових заходів, спрямованих на перетворення земельних відносин, є перерозподіл земель з метою розвитку ефективного сільськогосподарського виробництва на основі реорганізації старих і створення нових організаційно-правових форм сільськогосподарської діяльності [1].

Початком проведення земельної реформи в Україні вважають 15 березня 1991 року, коли набрали чинності Земельний кодекс України та Постанова Верховної Ради України “Про земельну реформу”. З цього часу всі землі України, у тому числі і сільськогосподарські, були оголошені об’єктом земельної реформи.

На перших етапах відбулися позитивні зміни у земельному законодавстві. З прийняттям нової редакції Земельного кодексу України від 13 березня 1992 р. [2] відбулася юридична демонополізація власності на землю в Україні шляхом проголошення трьох форм власності на землю: приватної, колективної та державної. Земельна власність набула чітко вираженого аграрного характеру, оскільки переважно земельні ділянки сільськогосподарського призначення визнавалися об’єктами права колективної та приватної власності. Серед суб’єктів права власності на землю домінуючу роль почали відігравати громадяни. Землекористування землею стало платним – у формі земельного податку або орендної плати. Ці та багато інших нововведень земельного законодавства були покликані якісно змінити структуру земельних відносин, пристосувати її до умов ринкової економіки.

Другий етап земельної реформи (1992-1994рр.), започаткований з набранням чинності 15 березня 1992 р. Постановою Верховної Ради України “Про прискорення земельної реформи та приватизації землі” і Земельного кодексу України в новій редакції, незважаючи на велику кількість позитивних змін у земельному законодавстві, також бажаного результату не дав. Реформування земельних відносин у сфері сільськогосподарського виробництва в цей час зводилося переважно до приватизації громадянами України земельних ділянок, які раніше були надані їм у користування. Проте принципових змін у методах здійснення реформи не сталося і під час другого етапу. Як і на першому, так і на другому етапах головна роль у реформуванні земельних відносин була відведена місцевим радам народних депутатів. За межами земельної реформи знову залишилися землі сільськогосподарських підприємств. Власники земельних паїв, крім того, мають право дарувати їх, обмінювати, здавати під заставу, надавати в оренду і продавати громадянам України без зміни їх цільового призначення. Отже, процес роздержавлення земельної власності у сільському господарстві сприяє розвитку ринку земельних ділянок в Україні. Щоправда, треба мати на увазі, що отримувати свої земельні паї в натурі (на місцевості) їх власники мають право тільки у випадку виходу з колективних агроформувань і це створює певні труднощі на практиці. Більшість власників земельних ділянок, вийшовши з колективних сільськогосподарських підприємств, сьогодні не спроможні самостійно вести ефективне сільськогосподарське виробництво. Перспективним видається передача їх у користування іншим особам (фізичним чи юридичним) на умовах оренди.

Є й і інші проблеми в реалізації норм земельного законодавства. Особливо багато їх, коли це торкається паювання земель, переданих у колективну власність. Так паювання нерідко проводилося без отримання Державного акту на право колективної власності на землю; під час обчислення розмірів земельного паю інколи не враховувались пенсіонери; практично неможливо отримати земельний пай у спадщину та ін.

Наявність цих та багатьох інших проблем свідчить про необхідність удосконалення земельного законодавства та практики його застосування. Земельне законодавство, прийняте на початку 90-х років, сьогодні значною мірою застаріло, його слід привести відповідно до вимог сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аграрне законодавство України: проблеми ефективності. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Земельний кодекс України (в ред. від 13 березня 1992 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

МЕХАНІЗМ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ В УКРАЇНІ, ЇХ ПЕРЕВАГИ

Малиновська І.О., студентка групи ФІ/І

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Сьогодні кластерний підхід стає одним з базових методів реалізації державної економічної політики. Це найбільш дієвий і адекватний ринковому механізму інструмент підтримки національного бізнесу в глобальній конкуренції. Кластерні стратегії отримали велике поширення в розвинених країнах Європи, Азії та Америки. При цьому органи влади концентрують зусилля на підтримці та створенні кластерів, що забезпечують конкурентоспроможність бізнесу, регіонів і національної економіки в довгостроковій перспективі. Причому держава не тільки сприяє формуванню кластерів, але й сама стає їх учасником. Такий досвід є в Німеччині, Великобританії (біотехнологічні кластери), Бельгії (аеронавтика), Норвегії (морське господарство), Фінляндії (лісопромисловості), Канаді (розвиток регіональних кластерів). В Україні також звернули увагу на таку модель співробітництва.

Всі, хто займаються господарюванням в Україні, усвідомлюють, як багато перепон утворюється на шляху до успіху в цій складній справі. Кластерна модель дає можливість швидко подолати більшість проблем.

Кластер – це новий ефективний спосіб і система взаємодії, постійного ділового спілкування територіально й економічно споріднених учасників виробничого процесу заради отримання кожним із них кращого комерційного результату. В останні роки паралельно з підвищенням наукового інтересу до відносин між місцевими структурами кластерізація економічної діяльності стала темою всезростаючого теоретичного та практичного дослідження [1, с. 7].

Існує ряд умов, які як сприяють, так і перешкоджають розвитку кластерної системи в регіоні. До позитивних факторів можна віднести наявність технологічних і наукових інфраструктур, висококваліфікованих кадрів, а до стримуючих: низьку психологічну готовність до кооперації; низький рівень розвитку асоціативних структур (торгових палат, промислових асоціацій), які не справляються із завданням вироблення і просування пріоритетів і інтересів бізнесу; відносно короткостроковий горизонт планування.

Для успішної реалізації стратегії розвитку регіону окремі кластерні системи повинні бути взаємно погоджені. При розвитку кластерної системи влада і бізнес повинні грати різні, але взаємодоповнюючі ролі. Адаптацією підходу може служити створення системи вертикально інтегрованих бізнес-груп. Кластерний підхід не вступає в конфлікт із завданнями розвитку вертикальних корпорацій, що і являє собою головну мотивацію для об'єднання підприємств.

Організації, що працюють в рамках однієї системи, мають взаємопов'язану стратегію розвитку, яка визначається не тільки економічними (інвестування, фінансування тощо), а й організаційними аспектами, які підприємства аграрного комплексу використовують для реагування на зміни у зовнішньому середовищі своєї діяльності. У кластерній системі поєднуються елементи ринку і ієрархічної координації дій, коопераційні, інформаційні та майнові зв'язки (у формі дольової участі).

Приступаючи до впровадження кластерної моделі виробництва, дуже важливо усвідомити глибинний зміст та структуру такої моделі, а також умови її формування й подальшого існування. Необхідно освоїти методику ідентифікації сформованих кластерів та визначення їх впливу на регіональний економічний розвиток. Дуже важливо своєчасно підтримувати кластерні ініціативи й ефективно використовувати кластерний аналіз в регіональній політиці та практиці.

Найбільш чітка характеристика кластера виникає на основі місцевих відносин “покупець-постачальник”. Більшість фірм купують сировину, компоненти, послуги в інших місцевих фірм. Мати спільну мережу постачальників і покупців – це велика перевага для господарств-учасників. Важливість прямих зв'язків – “покупець-постачальник” ще більше зростає, коли господарства переходять від вертикальної інтеграції, до горизонтальної інтеграції [2, с. 57].

За умов глобалізації суспільства кластеризація залишається фактично єдиним ефективним механізмом досягнення конкурентоспроможності регіональної економіки, здатним протистояти негативному впливу глобальних змін. Крім того, кластери являють собою комбінацію конкуренції та кооперації таким чином, що об'єднання в одних сферах допомагає успішно вести конкурентну боротьбу в інших. Для України це є ідеальним способом розбудови сільського господарства та підтримки його на належному рівні в системі світових господарських відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Саблук П. Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2010. - № 1 (183). – С. 3-12.
2. Кропивко М. Ф. Кластерний підхід до управління сільським розвитком / М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2008. - № 5 (163). – С. 55-58.

ОСОБИСТІ СЕЛЯНСЬКІ ГОСПОДАРСТВА

Чернявська С.С., студентка групи Е 1/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Особисті селянські господарства в сучасних умовах згідно із Законом України “Про особисте селянське господарство” [1] є необхідною формою реалізації особистого та суспільного інтересів в сільському господарстві. Вони реально складають конкуренцію сільськогосподарським підприємствам у використанні трудових і матеріальних ресурсів, реалізації виробленої продукції. Особисте селянське господарство – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням особистого майна [2, с. 22].

Дослідження показали, що у приватному секторі аграрного виробництва через реалізацію особистого інтересу кожного селянина земля, праця, капітал використовуються, як правило, краще, ніж у суспільному. Особисті селянські господарства України виробляють понад 50% валової сільськогосподарської продукції [3]. З 1990 року в Україні відбувся процес активного виділення землі громадянам для ведення селянського господарства. За роки аграрної реформи майже у 6 разів збільшилися розміри земельних ділянок селянських господарств. Збільшення розмірів площ земельних ділянок населення дає позитивні результати. В особистих селянських господарствах зростають обсяги виробництва сільськогосподарської продукції.

Відбулися зміни у структурі посівних площ сільськогосподарських угідь, які зумовили зміщення у приватний сектор виробництва трудомістких культур: картоплі, овочів, плодово-ягідних культур. Якщо площа кормових культур у всіх категоріях господарств скоротилася більше, ніж у 4,5 рази, то особисті селянські господарства, навпаки, збільшили її утричі. Продовжується перерозподіл поголів'я худоби та птиці у бік його збільшення у господарствах громадян. В областях західного регіону практично вся тваринницька продукція виробляється в особистих селянських господарствах (79-96 %). Для багатьох сімей вони стають основним джерелом доходів і продовольчих ресурсів [3].

Велике значення мають особисті господарства для продовольчого забезпечення країни. Збільшується реалізація сільськогосподарських товарів на міських ринках. Отже, особисті селянські господарства нині є стабілізуючою формою господарювання, яка стримує спад виробництва сільськогосподарської продукції в усіх категоріях господарств, а за умов безробіття і зниження життєвого рівня селян – ще й джерелом нових робочих місць.

Швидкі темпи розвитку особистих селянських господарств, висока їх продуктивність свідчать про те, що господарювання в рівних умовах, які створені в період аграрної реформи кожній з категорій господарств, значно

підвищує роль населення як у виробничій, так і соціальній сфері. Також вони є найбільш пристосованими до особливостей ринкового середовища. Працюючи на принципах самофінансування і без значних капітальних вкладень, особисті селянські господарства не знижують виробництво сільськогосподарської продукції. Вони менше залежать від подорожчання енергоносіїв та інших матеріально-технічних ресурсів, тому що в них переважає ручна праця. З розширенням земельних угідь необхідно значно більше витрат робочого часу. З цією метою значна частина громадян придбали у власність трактори, міні-трактори, вантажні автомобілі, транспортні засоби, а вітчизняна промисловість розпочала випуск різноманітних мотоблоків із набором сільськогосподарського інвентарю, електричних січкарень і корморізок. Таким чином, власність господаря спонукає його дбати про зменшення фізичного навантаження.

Якби в особистих господарствах механізація трудомістких процесів у основних галузях була на рівні сільськогосподарських підприємств, результат їхньої роботи був би набагато кращим. Отже, з метою ефективності виробництва продукції в особистих селянських господарствах органи місцевої влади та місцевого самоврядування необхідно всіляко сприяти:

- розширенню площі їх землекористування за рахунок резервного фонду, земель запасу, земель паїв і оренди земель;
- створенню в сільській місцевості мережі пунктів заготівлі сільськогосподарської продукції, обслуговуючих кооперативів, кредитних спілок з метою забезпечення товаровиробників матеріально-технічними ресурсами, збільшення переробки та реалізації виробленої продукції;
- збільшенню поголів'я худоби та птиці;
- організації виробництва надійної і недорогої міні-техніки та технологічного обладнання для механізації трудомістких робіт у рослинництві та тваринництві.

Особисті селянські господарства є численними дрібними господарствами, що займають домінуючі позиції в багатьох сферах сільськогосподарського виробництва. Однак, незважаючи на значну економічну та соціально-політичну роль особистих господарств, їхній діяльності не приділяється достатня увага.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про особисте селянське господарство. Закон України від 15.05.2003 № 742-IV [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Збарський В. К. Особисті селянські господарства у формуванні продовольчої безпеки України / В. К. Збарський // Економіка АПК. – 2012. - № 2. – С. 22-26.
3. Статистичний щорічник України за 2012 рік [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Фінько А.В., студентка групи Е 1/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Аграрний сектор є однією з провідних галузей економіки України і одним з найбільш перспективних напрямків розвитку країни, особливо на фоні світової продовольчої кризи. Родючі ґрунти, сприятливий клімат, вигідне географічне розташування, наявність трудових ресурсів – все це робить Україну привабливою для інвестування в аграрний сектор.

Сьогодні, у зв'язку з інтенсивним розвитком агросфери, застосовується все більше хімічних речовин, тому вплив хімічних процесів на людину зростає. Саме тому в США, Канаді, країнах Євросоюзу вже прийнято рішення заборонити для використання в сільському господарстві 600 з 1000 шкідливих хімічних речовин [1].

Під “органічним сільським господарством” у світі розуміють агровиробничу практику, яка:

- не використовує синтетичних хімікатів (добрив, пестицидів, антибіотиків, тощо);
- здійснює мінімальну оранку ґрунту;
- не застосовує генетично модифікованих організмів (ГМО) та охоплює різні сфери — рослинництво, тваринництво, птахівництво, садівництво та ін.

Щоб зменшити використання хімічних препаратів в сільському господарстві, замість хімічних препаратів можна з успіхом використовувати їх безпечні аналоги - біопрепарати [2]. Спектр їх застосування досить широкий.

Принципи екологічного землеробства такі:

- обробка землі за допомогою поверхневого культивування проводиться на глибину не більше 5 см, при повній відсутності хімічних добрив, пестицидів та синтетичних ліків;
- для боротьби з шкідниками і захисту рослин від хвороб застосовуються лише натуральні засоби;
- добрива використовуються тільки органічні.

Умови для ведення рентабельного органічного сільського господарства:

1) оптимальна і постійна вологість. Адже якщо ґрунт стає занадто сухим, він стає значно щільнішим. Це призводить до припинення розкладання органіки;

2) присутність системи повітряних порожнин і каналів, пов'язаних з атмосферою. Без кисню не відбувається перехід азоту в засвоювані форми (нітрифікація), не працюють кислоти, що розчиняють фосфор, калій та інші мікроелементи;

3) влітку ґрунт повинен постійно бути холоднішим за повітря. Саме завдяки цьому створюється оптимальний температурний режим для рослин,

при якому бактерії зможуть нормально функціонувати, і в ґрунті на стінках каналів зможе збиратися роса, яка дає вдвічі більше води, ніж дощі;

4) надлишок вугільної кислоти для розчинення мінералів. Без вугільної кислоти підґрунтя не віддає в розчин елементи живлення.

Україна має великий потенціал для виробництва органічної сільсько-господарської продукції та її реалізації шляхом експорту, а також у середньотерміновій перспективі для її постачання на внутрішній ринок. Однак розвиток органічного сільського господарства та створення відповідної системи сертифікації в Україні потребуватиме кваліфікованих спеціалістів, ефективних інститутів та сучасної законодавчої бази, яка враховуватиме світові та європейські тенденції.

Належне впровадження сучасних агроекологічних технологій в подальший розвиток внутрішнього ринку в Україні у середньостроковій перспективі сприятиме зростанню конкурентоздатності органічної продукції, яка відбуватиметься шляхом:

- поступового зростання природної продуктивності органічного аграрного виробництва;

- суттєвого зниження виробничих витрат – відмови від застосування дорогих хімікатів та зменшення енергоємності виробництва, зокрема мінімізації потреб у пальному;

- підвищення самодостатності та скорочення залежності виробників від не вигідних умов зовнішнього фінансування – банківських кредитів і виплат по ним.

В Україні вже існує категорія людей (до 5 % населення), передусім у великих містах, які мають зазначену мотивацію до споживання органічних продуктів і готові платити за них вищу ціну [3]. Ця група споживачів створює початкову нішу для органічної продукції в Україні, тобто сприяє формуванню внутрішнього ринку такої продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сертифікація органічного сільського господарства в Україні, перспективи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fruit-inform.com/ru/news/15634#>
2. Біонанотехнології для екологічного землеробства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://esormin.com/spip.php?article24>
3. Сільське господарство України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fb.ru/article/2676/selskoe-hozyaystvo-ukrainyi-tekushee-polojenie-perspektivy>

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Мірошниченко І.В., студент групи Е 1/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах незалежного розвитку в Україні було відроджено історично справедливі відносини між селянами-власниками та підприємствами на основі володіння, користування і розпорядження землею. Селянам надано право власного господарського самовизначення та реалізації їх підприємницької ініціативи. Саме підприємництво є провідною і найбільш привабливою формою людської активності в усіх сферах діяльності. Нині підприємницькі структури функціонують на принципах самоокупності, самозабезпечення, самостійності у виборі напрямів діяльності і повної відповідальності за результати роботи. Принципи організації підприємницьких структур в АПК України наближуються до вимог ринкових механізмів господарювання[1, с. 4].

На заваді широкому розвитку підприємництва в аграрній сфері України існують певні труднощі. Серед них: відсутність достатніх грошових заощаджень працівників сфери АПК – потенційних підприємців; малої виробничої і обслуговуючої матеріально-технічної бази; належного правового захисту і певних юридичних гарантій підприємців з питань власності, розпорядження майном, отримання і розподілу доходів.

Дослідження показують, що основоположними принципами вільного розвитку аграрного підприємництва є такі: використання різноманітних форм власності, господарювання і розмірів підприємств; переважний розвиток малого підприємництва; збереження і раціональне використання наявної матеріально-технічної бази виробництва продовольства[2, с. 6].

Перший принцип передбачає розвиток підприємництва на основі всіх форм власності – державної, колективної та приватної. Це відповідає програмі роздержавлення і приватизації, забезпечує більш стійку базу для підприємництва в умовах ринку. Сутність другого принципу полягає в необхідності поєднання різних організаційних форм підприємницької діяльності: агрокомбінатів, агрофірм, державних підприємств, товариств, міжгосподарських і спільних підприємств, акціонерних і пайових товариств, кооперативів, сімейних і індивідуальних господарств. Це забезпечить стійкість аграрної економіки в екстремальних ситуаціях і конкурентність у господарюванні.

Третій принцип розвитку підприємництва передбачає необхідність поєднання різних розмірів підприємництва незалежно від організаційних форм. Це можуть бути великі, середні і малі агрокомбінати, агрофірми, кооперативи, селянські (фермерські) господарства, особисті підсобні господарства громадян, агроцехи промислових підприємств, кооперативи.

Четвертим принципом розвитку підприємництва є широке залучення до нього громадян на основі прискореного розвитку дрібного аграрного

підприємництва з дотриманням оптимальних співвідношень різних типорозмірів господарств.

П'ятий принцип розвитку підприємництва передбачає сприяння поглибленню спеціалізації і розширенню кооперації.

Шостим принципом розвитку підприємництва є збереження і більш результативне використання наявної матеріально-технічної бази виробництва продовольства, що зумовлено перш за все специфікою економічної ситуації в країні.

Сучасний фермер, власник сільськогосподарського підприємства є підприємцем. В Україні фермерами стають, як правило, досвідчені, висококваліфіковані, майстерні люди, які глибоко знають свою справу – агрономи, економісти, механізатори, бригадири. Вони добре ознайомлені з технологією і організацією всієї номенклатури сільськогосподарського виробництва. Проте цих знань і досвіду для фермера – самостійного виробника в умовах ринкових відносин абсолютно недостатньо. Потрібно оволодіти методами, стилем, рисами незалежного підприємця, наполегливо пізнавати закони ринку, знати свої права, орієнтуватись у законах державної підтримки фермерства.

Діяльність фермерського господарства офіційно віднесено до підприємницької форми господарювання. Це стимулює формування особистості фермера-власника нового типу, якому притаманні риси сучасного підприємця, здатного переборювати перепони, труднощі, самостійно знаходити у складних ситуаціях рішення, які забезпечують йому успіх.

Перед фермерами лежить широке поле діяльності в організації сучасного високорентабельного конкурентоспроможного товарного виробництва сільськогосподарської продукції. Це загальна мета фермерства країни, а мета кожного фермера – досягти максимального обсягу виробництва продукції та прибутків після її реалізації. Для цього фермер повинен добре знати особливості свого господарства, якість землі, місцеві погодні умови, вміти аналізувати попит і пропозицію ринку, правильно визначати спеціалізацію господарства[3, с. 12].

Отже, фермерське господарство є найбільш пріоритетним напрямом розвитку сільського господарства в державі. Створюються умови для державного захисту фермерства, його інтересів, його економічної підтримки. В пошуку вирішення проблем, що виникають, слід: повніше використовувати правову базу розвитку і підтримки підприємництва; створити спеціальну систему фінансування, кредитування і страхування підприємницької діяльності на селі, а також систему забезпечення матеріальних умов розвитку підприємництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гайдуцький П. І. Аграрна реформа: міфи і істина / П. І. Гайдуцький // Економіка АПК. – 2003. – № 9. – С. 3-8.
2. Пасхавер Б.Й. Основні проблеми розвитку сільськогосподарського виробництва/ Б. Й., Пасхавер, Л. В. Молдаван, О. В. Шубравська // Економіка АПК. – 2012. – № 9. – С. 3-9.
3. Горьовий В. П., Прудивус Л.В. Аграрна політика у розвитку фермерства в Україні Еконмоіка 2012. – № 12. – С.10-17.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Кем А.В., студент групи Е 1/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Селянське (фермерське) господарство є формою підприємництва громадян України, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою і реалізацією. Це форма організації сільськогосподарського виробництва громадян. Разом із колективними і державними сільськогосподарськими підприємствами воно, в умовах ринкових відносин має забезпечувати споживачів продовольством, продуктами харчування та сільськогосподарською сировиною. Селянське (фермерське) господарство це, як правило, сімейно-трудове об'єднання мешканців села, життя і побут яких пов'язаний з рільництвом, особистою працею, спрямованою на виробництво товарної маси продуктів харчування, продовольства і сировини та на одержання доходів, а отже, й на забезпечення існування цього господарства та добробуту його членів [1].

Реформування сільськогосподарського виробництва в Україні спрямоване перш за все на зміну виробничих відносин, створення умов ефективного використання природних ресурсів, особливо землі як основного засобу виробництва. Але, як показує світова практика, це можливо безболісно здійснити лише в економічно сильній державі. Тому в період переходу до приватної власності на землю, який збігся в часі з поглибленням соціально-економічної кризи в нашій країні, відбуваються зміни, які зумовлюють зниження родючості ґрунтів, їх нераціональне використання. Так, подрібнення полів на окремі ділянки – земельні паї без достатнього врахування особливостей ґрунтового покриву, рельєфу, розташування існуючих меліоративних, гідромеліоративних мереж, протиерозійних гідротехнічних споруд та інших чинників може в значній мірі посилити деградаційні процеси ґрунтів. Порушення сівозмін, перехід до сівозмін з короткою ротацією, збільшення насиченості однотипних культур з метою тимчасової вигоди обумовлює інтенсифікацію ґрунтоутворюючого процесу (посилення мінералізації гумусу, накопичення в ґрунті специфічних речовин, що ведуть до так званого ґрунтовтомлення та ін.). За непередуманої, недостатньо

обґрунтованої трансформації великих комплексних господарств в приватні структури, фермерські, акціонерні товариства існує реальна небезпека різкого зниження товарності сільського господарства. Так, обсяги валової продукції сільського господарства значно (до 50 %) скоротились порівняно з вісімдесятима роками, знижується родючість ґрунтів, деградують меліоровані землі тощо. Основна причина цих негативних явищ полягає в недостатньому технологічному рівні землеробства.

Це не дозволяє об'єктивно розділити земельні ділянки між селянами за природною родючістю і встановити достовірне оподаткування та закупівлю державою сільськогосподарської продукції, а також системно вирішувати інші проблемні питання землекористування. Проведений аналіз щодо перерозподілу земельних масивів на дрібні ділянки (паї) громадянам дозволяє визначити ряд позитивних і негативних еколого-економічних аспектів.

До позитивних можна віднести:

- запровадження оренди земельних часток (паїв);
- створення нових господарств на засадах приватної власності;
- посилення почуття власника-господаря (яке виникає при умовному паюванні);
- почуття власника при створенні сімейних господарств;
- контроль власника земельної ділянки за її використанням в оренді й посилення відповідальності орендаря (при фактичному паюванні);
- орієнтовне визначення ефективності використання земельної ділянки за показниками її бальної чи економічної оцінки.

Таким чином створюється “економічний контроль” за результативністю діяльності власника і орендаря землі.

До негативних відносять наступні аспекти землекористування:

- роздрібнення полів і масивів, що знижує ефективність використання земельних ресурсів;
- порушення організації території існуючих господарств, зокрема сівозмін, посилення змиву ґрунту, деградації земель, зменшення обсягів внесення органічних і мінеральних добрив;
- “фактичне паювання” створює значні труднощі при відведенні земель для несільськогосподарських потреб, зокрема узгодження площі земель з кожним землевласником, а при “умовному паюванні” – з колективним землекористувачем або органом, що представляє інтереси своїх землевласників;
- дрібним землевласникам можуть передаватись ділянки, як правило, з гіршими за якістю ґрунтами, які піддаються процесам деградації і потребують значних капіталовкладень для відновлення родючості та їх охорони

Держава в особі її законодавчих і виконавчих органів створює сприятливі умови утворення, становлення і розвитку селянських (фермерських) господарств [2, с. 151-152].

Важливою новацією є те, що на безповоротній основі фермерам будуть відшкодовані витрати щодо придбання першого трактора, комбайна, вантажного автомобіля не лише вітчизняного виробництва, а й іноземного походження, які не виготовляються в Україні. Перелік останніх затверджується

Урядом. Розмір відшкодування – 30 % без урахування суми податку на додану вартість, але не більш як 200 тис. гривень за одиницю техніки [3, с. 102]. Умовою при цьому є подальша експлуатація названої техніки протягом не менш як трьох років з моменту державної реєстрації та відсутності на момент придбання у власності фермера аналогічної техніки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про селянське (фермерське) господарство. Закон України від 20.12.1991 № 2009-ХІІ (Редакція станом на 29.07.2003) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Васильченко Н. В. Особливості акціонування сільськогосподарських підприємств / Н. В. Васильченко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 2 (56). – С. 148-153.
3. Ковальська К. В. Фінансова стійкість акціонерного товариства як умова його економічного розвитку / К. В. Ковальська // Фінанси України. – 2004. – № 2. – С. 101-104.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ АПК

Чала А.О., студентка групи Е 1/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Незадовільний фінансовий стан переважної частини підприємств вітчизняного АПК не дозволяє забезпечити процес не тільки розширеного, а в багатьох випадках і простого відтворення за рахунок власних фінансових ресурсів. Водночас висока вартість та обмежений доступ до зовнішніх джерел фінансування операційної та інвестиційної діяльності (насамперед, кредитних ресурсів комерційних банків) зумовлюють необхідність пошуку інших форм фінансового забезпечення. Основними видами бюджетної підтримки сільського господарства в Україні є: прямі субсидії, реструктуризація боргів, поставка сільськогосподарських машин та обладнання на умовах фінансового лізингу та ін.

Бюджетні кошти, що спрямовуються в АПК, через їх обмеженість та нецільовий характер використання, не відповідають тим вимогам, які ставляться перед ним. За цих умов дуже важко сформувати необхідні фінансові ресурси для нормального налагодження процесу виробництва як в АПК, так і в інших галузях народного господарства. Тому в Україні постала проблема створення необхідних умов, за яких можна було б здійснювати комплексне регулювання економіки, забезпечувати фінансову стабілізацію. Без державного регулювання і контролю за суб'єктами господарювання економічними методами, подальшого розвитку реформ економіка і особливо аграрний сектор не можуть функціонувати ефективно [1, с. 89].

Результати вивчення досвіду регулювання та державної підтримки сільського господарства в розвинених країнах дають підстави для певних висновків:

- більшість країн здійснюють політику державного впливу на розвиток сільського господарства переважно економічними методами;
- державна підтримка передбачає здійснення цільових фінансових програм через фінансування окремих видів діяльності, пільгового кредитування;
- пільговий вплив оподаткування існує практично в усіх країнах і реалізується в основному через встановлення понижених ставок оподаткування та забезпечення гарантованого неоподаткованого мінімуму [2, с. 401].

В Україні здійснюються перші важливі кроки щодо формування нових принципів фінансового забезпечення умов життя сільського населення. Однак, незважаючи на певні позитивні зрушення в розвитку аграрної сфери все ж таки існує ряд проблем, що перешкоджають розвитку підприємств АПК:

- з кожним роком суттєво зростає кількість збиткових підприємств,
- на низькому рівні є використання сільськогосподарських угідь.
- у галузі найнижчий рівень заробітної плати, недостатня соціальна захищеність працівників. Це свідчить про те, що програми, які нині здійснюються у сфері бюджетної, фінансової, податкової політики не відповідають сучасним вимогам щодо реформування аграрного сектора. Такий стан речей свідчить про необхідність удосконалення бюджетної політики держави та методів державного регулювання, зокрема фінансового [3, с. 233].

Отже, за рахунок коштів державного бюджету мають фінансуватися загальнонаціональні програми довгострокового розвитку АПК, а за рахунок коштів місцевих бюджетів – підтримуватися оперативна господарська діяльність товаровиробників.

Такий підхід щодо організації прямого бюджетного фінансування сільськогосподарського виробництва дасть змогу забезпечити не лише його поточні фінансові потреби, а й сформує передумови для збільшення обсягів фінансування в міру його подальшого розширення та розвитку. Крім того розподіл бюджетних коштів між господарюючими суб'єктами має здійснюватися за такими принципами:

1. Необхідно виділяти кошти не тільки ефективно функціонуючим підприємствам, а й фінансувати найефективніші проекти виходу підприємств з кризи.

2. Бажано запровадити програмно-цільове фінансування сільськогосподарських товаровиробників. Зокрема, першочергові розробки потребують програми щодо підтримки реалізації (збуту) вітчизняної сільськогосподарської продукції та регулювання продовольчого ринку: розвитку агропромислового комплексу певної області, ринків певної продукції тощо.

Розвиток сільського господарства є основою забезпечення продовольчої безпеки України. Основними факторами, що обумовили деградацію та деіндустріалізацію сільського господарства України, є: непродумана, згубна державна аграрна політика; знищення великого товарного виробництва; відсутність розвинутої інфраструктури аграрного ринку; значний диспаритет цін на промислову та сільськогосподарську продукцію; деградація земельних

ресурсів як результат недотримання технології використання; нерозвинуте фінансово-кредитне забезпечення АПК. Стан справ у сфері АПК, на продовольчому ринку і в сфері споживання продуктів харчування є таким, що загрожує продовольчій, а відтак, і національній безпеці в цілому. Тому пошук науково обґрунтованих шляхів подолання негативних явищ у сфері АПК і на продовольчому ринку, обґрунтування і розробка конкретного інструментарію для вирішення цієї проблеми є актуальним завданням для вітчизняної економічної науки в умовах сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : [підручник] – 2-е вид., доп. і перероб. / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
2. Щекович О. С. Досвід зарубіжних країн з питань державної підтримки агропромислових підприємств / О. С. Щекович // Економіка : проблеми теорії та практики. Зб. наук. пр. – Вип. 186. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
3. Основи аграрної економіки : [підручник] / В. П. Галушко, Гвідо Ван Хуленбрук, О. А. Ковтун та ін. – К. : Вища освіта, 2003. – 399 с.

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АПК

Трубило О.О., студент групи Е 1/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

На сучасному етапі розвитку господарських відносин інтенсифікація використання досягнень науково-технічного прогресу та зростаюча інтелектуалізація основних факторів виробництва дозволяють матеріалізувати нові ідеї, відкриття і результати наукових досліджень у вигляді удосконалення знарядь праці, технологій, підходів до організації виробничих процесів, а також формують сприятливі передумови для їх активного впровадження в аграрну сферу у вигляді інновацій. Дослідженнями встановлено, що економічна сутність інновації полягає у створенні нового товару і забезпеченні подальшої комерціалізації його в ринкових умовах з метою отримання прибутку. Однак враховуючи те, що в аграрному секторі інновація є особливим видом товару, її властивості набувають специфічних форм прояву. Так, інновація в аграрній сфері:

- є продуктом інтелектуальної праці та носієм оригінальної наукової ідеї;
- підлягає використанню як інтелектуальний ресурс;
- набуває конкретної матеріалізації лише після впровадження у виробництво;
- при масовому розповсюдженні втрачає новизну, в результаті чого спонукає до створення нових інновацій;

- може носити поліпшуючий та модифікуючий характер не тільки у галузі техніки, але й у організаційній, соціальній та інших сферах;
- потребує юридичного визнання і захисту прав наукових розробок;
- має вартість, яка визначається не суспільно необхідними, а індивідуальними витратами праці;
- передбачає можливість продажу на різних стадіях наукової розробки;
- може багаторазово продаватися з метою отримання різних видів ефектів, насамперед, комерційного тощо [1, с. 76].

Особливості впровадження інноваційних технологій в аграрній сфері економіки пов'язана з великою різноманітністю виробників, до яких належать: домогосподарства, фермерські господарства, сільськогосподарські підприємства різних організаційних форм (колективні, приватні, приватно-орендні, ТОВ, акціонерні товариства відкритого і закритого типу, сільськогосподарські виробничі кооперативи, державні підприємства). Окрім названих суб'єктів господарювання в останні роки створюються великі холдингові об'єднання. Всі ці організаційні структури працюють на орендованих землях з різними площами сільськогосподарських угідь – від 2 до 10 тис. га [2, с. 39]. В названих структурах основоположним засобом виробництва стали землі, орендовані у дрібних власників.

Характерною рисою сучасного інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу є те, що він здійснюється в умовах науково-технічної революції. Вона охоплює не тільки промисловість, транспорт, будівництво, але й сільське господарство та інші сфери агропродовольчого комплексу, де до сих пір обсяг важкої ручної праці та залежність від стихійних сил природи дуже великі. Сучасна науково-технічна революція здійснює в сільському господарстві справжній переворот, визначає перехід до нового інноваційного технологічного способу виробництва.

Активізації інноваційної діяльності в сільському господарстві на етапах розробки, апробації та відтворення інновацій сприятиме створення технопарків та інших інноваційних структур на регіональному рівні. Створення нових науково-технологічних структур технопаркового типу може стати важливим фактором розвитку інноваційної інфраструктури аграрної сфери. Сучасний технологічний парк розглядається як форма територіальної інтеграції науки, освіти й виробництва у вигляді об'єднання наукових організацій, навчальних закладів, виробничих підприємств або їх підрозділів з метою прискорення розробки і застосування науково-технічних і техніко-технологічних досягнень.

Реалізація технопаркової концепції інноваційного розвитку регіонів можлива тільки за умов скоординованої діяльності та співпраці науки, вищої школи, підприємств різних форм власності, державних та місцевих органів влади. Визначальна роль у розвитку технологічних парків належить державі, яка формує стратегію інноваційного розвитку та проводить політику заохочення інноваційної активності суб'єктів господарювання.

Незважаючи на всі проблеми інноваційного розвитку, привабливість аграрної сфери стає дедалі помітнішою. Перед нею відкриваються широкі перспективи у зв'язку з загрозою світової продовольчої кризи, зростанням попиту на біопальне, відсутністю можливості розширювати посівні площі й нарощувати продуктивність сільського господарства основних аграрних країн. Саме тому для фінансового забезпечення інноваційного розвитку аграрної сфери необхідно:

- сконцентрувати капітал на пріоритетних напрямках розвитку;
- забезпечити організацію конкурентоспроможного виробництва продовольчої продукції;
- переорієнтувати інвестиції на розвиток галузей сільського господарства з порівняно високою інтенсивністю виробництва;
- впроваджувати інвестиційно-інноваційні проекти будівництва промислових об'єктів з переробки продуктів і виробництва біопального [3, с. 75].

Отже, розвиток інноваційної діяльності в аграрному секторі вимагає виваженого підходу до аналізу техніко-технологічних, організаційних, фінансових умов функціонування сільськогосподарських підприємств, а також потребує відповідної державної підтримки з огляду на загальні напрями реформування вітчизняної економіки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Марчук Л. П. Про специфіку комерціалізації результатів наукових досліджень / Л. П. Марчук // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Миколаїв : МДАУ, 2009. – Вип. 4 (51). – С. 75-84.
2. Гордієнко В. П. Інноваційний розвиток регіонів на основі технопаркової концепції / В. П. Гордієнко // Економічний простір. – 2011. – № 46. – С. 37-44.
3. Дацій О. І. Фінансове забезпечення інновацій в агропромисловому комплексі України / О. І. Дацій // Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку. – 2011. – № 1. – С. 65-76.

КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Давід І.С., студентка групи Е 1/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Ефективне управління ресурсами підприємства та його майновим потенціалом залежить від учасників господарської діяльності, тобто від узгоджених дій певних суб'єктів господарювання, їх постачальників та покупців, органів державної влади, інвесторів, кредиторів тощо. До таких взаємодій слід віднести створення виробничих об'єднань – кластерів [1, с. 344].

Вперше термін “кластер” був вжитий дослідником Тріоном у 1939 р. З англійської мови термін “cluster” переводиться як гроно, букет, щітка, або як група, скупчення, зосередження (наприклад, людей, предметів), або як бджолиний рій буквально – “зростати разом”. [2] За М. Портером, кластери – це сконцентровані за географічною ознакою групи взаємозалежних компаній спеціалізованих постачальників продукції, постачальників послуг, фірм у споріднених галузях, а також пов’язаних з їх діяльністю організацій у певних областях, що конкурують але при цьому ведуть спільну роботу [3, с. 258].

На сучасному етапі кластерні об’єднання в Україні не є розвинутою формою внутрішньогалузевого і міжгалузевого співробітництва зацікавлених суб’єктів, що, з одного боку, створює недосконалі умови для успішних конкурентних дій, а з іншого – стимулює підприємства і державу до активних пошуків партнерів виробничо-комерційної та організаційної діяльності. Але процес кластеризації української економіки, який ще не є визначальним елементом соціально-економічного розвитку країни, має продовжуватись з метою створення нових ефективних кластерів і підвищення конкурентоспроможності українських сільськогосподарських підприємств [2].

Серцевиною кластеру є підприємства – виробники товару та торговельні підприємства, бо вони безпосередньо стають основою, на базі якої формується кластерне об’єднання. З цього приводу доречно відзначити, що при формуванні кластеру застосовується логістичний підхід, тобто підприємства повинні враховувати товаропровідні мережі. Особливо це стосується сільськогосподарських підприємств. Кластери дозволяють ефективніше та продуктивніше використовувати залучений капітал, що є особливо актуальним для України в умовах гострої нестачі інвестиційних ресурсів. Сучасні теоретики та практики економічної науки виокремлюють різноманітні види кластерів, зокрема промислові, регіональні, економічні, інноваційні [4].

Особливо актуальним на сьогодні є створення кластерів серед підприємств АПК, оскільки на даний час в Україні є недостатня інтеграція потенціалу суб’єктів господарювання АПК, слабкість зв’язків між виробниками сировини, переробними підприємствами і науковими установами. Кластерна форма організації діяльності в АПК дасть можливість забезпечити нарощування підприємствами конкурентних переваг, сприятиме впровадженню інновацій та, відповідно, створить передумови для більш раціональної організації процесів постачання, виробництва та збуту на основі оптимального використання прихованого потенціалу, в тому числі й майнового. Якщо розглянути можливості підприємств АПК Миколаївської області, то, на нашу думку, найбільш раціональним є створення молока продуктивного кластеру [4].

Важлива роль даного кластеру в нарощуванні майнового потенціалу підприємств АПК, які входять до його складу, полягає в наступному:

1. Збільшується ймовірність раціонального формування майна підприємств – учасників, забезпечується оптимальне співвідношення між їх оборотними та необоротними активами.

2. Кластеризація сприяє більш швидкому залученню інвестицій та інновацій як інструментів нарощування майнового потенціалу.

3. Результатом кластеризації підприємств може бути повне завантаження основних засобів підприємств, їх своєчасне оновлення та відтворення.

4. Більш раціональне та комплексне використання наявних ресурсів підприємств як єдиного цілого в процесі здійснення господарської діяльності.

Отже, кластерна форма організації сільськогосподарських підприємств призведе до можливості контролю над усіма ланками створення вартості продукції, що є одним з найефективніших способів мінімізації витрат при взаємодії виробників, постачальників і споживачів. При цьому можна досягти істотного скорочення витрат шляхом реструктуризації ланок логістичного процесу в цілому по кластеру і у кінцевому рахунку зменшити вартість продукції. Це неодмінно вплине на конкурентоспроможність кластеру і в умовах жорсткої конкуренції. Створення кластерів в сільськогосподарських підприємствах дозволить: збільшити обсяги залучених інвестицій, впровадження інновацій; забезпечити оптимальне використання ресурсів підприємства та нарощування рівня відтворення основних засобів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Заблодська І. В. Регіональна промислова політика: питання теорії та практики : [монографія] / І. В. Заблодська. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля. 2007. – 416 с.
2. Заблодська І. В. Кластер, як новітня форма організації господарства / І. В. Заблодська, І. М. Салуквадзе [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://archive.nbuu.gov.ua>.
3. Портер М. Е. Конкуренція / М. Е. Портер. – М. : Видавничий дім – “Вільямс”. 2005. – 608 с.
4. Денисюк О. Г. Кластер як нова форма нарощення майнового потенціалу підприємств АПК / О. Г. Денисюк, Ю. С. Цаль-Цалко [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.nbuu.gov.ua>.

ФІНАНСУВАННЯ ТА КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мінєєва В.В., студентка групи Ф 1/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук Л.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Перехід до ринкового механізму господарювання обумовив суттєві кількісні та якісні зміни в структурі ресурсного забезпечення вітчизняного сільського господарства. Валютний курс є вагомим інструментом державної політики, ефективного регулювання якого, як одного з основних складових механізму формування позитивної динаміки макроекономічних показників, є суттєвим фактором створення сприятливих умов для нарощування виробництва та зростання чистого експорту – визначального фактора економічного розвитку країни. За економічної кризи більшість підприємств України неспроможні власними коштами здійснювати технічне оновлення виробництва. Відтак виникає об'єктивна необхідність розвитку лізингового бізнесу, що уможливорює

залучення приватних інвестицій для фінансової підтримки підприємств, особливо у сфері сільського господарства.

Аграрний сектор посідає важливе місце в економіці країни. Тут виробляється 11-15 % валової продукції, 12-16 % доданої вартості. Сільське господарство країни разом з іншими складовими агропродовольчого комплексу забезпечує близько 30-40 % валового внутрішнього продукту, зайнятість майже третини працюючого населення, виробництво 95 % товарів масового вжитку тощо [1]. За оперативними даними департаменту фінансів Міністерства аграрної політики України, в 2010 році спостерігається помітні зрушення в обсягах кредитування суб'єктів аграрного сектору. Так, підприємствами агропромислового комплексу було отримано кредитів на суму 6,8 млрд. грн., що на 17,2 % більше в порівнянні з відповідним періодом минулого року. Із загального обсягу залучених коштів було отримано короткострокових (до 12 місяців) кредитів на суму 4,8 млрд. грн., що становило 70,5 % усіх кредитів, довгострокових (до 60 місяців) – 1,1 млрд. грн. Найактивніше здійснювалося кредитування сільськогосподарських підприємств у Черкаській, Полтавській та Харківській областях. Не зважаючи на збільшення обсягів кредитування, ставки користування аграрними підприємствами запозиченими коштами зберігалися на високому рівні (близько 26-36 %) [2, с. 183]. Дослідження процесів управління фінансовими потоками в аграрному секторі економіки України набувають особливої актуальності у зв'язку з розробкою Національної доктрини реформування та розвитку агропродовольчого комплексу України вченими ННЦ “Інститут аграрної економіки” Саблуком П.Т., Месель-Веселяком В.Я., Дем'яненком М.Я., Маліком М.Й., Кропивком М.Ф., Тулушем Л.Д., Кісілем М.І. та іншими. Сільське господарство будь-якої країни залишається основною продовольчою галуззю народного господарства, стан якої залежить від обсягів коштів, вкладених у її розвиток. У сфері сільського господарства кредитні ресурси відіграють вирішальну роль. Сезонний розрив між вкладенням і надходженням коштів, безперервність процесів відтворення, значна потреба в обігових засобах перетворюють кредит в основне джерело поповнення фінансових ресурсів. Дослідження фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств свідчить про те, що вони в основному працюють за рахунок власних ресурсів, які є недостатніми для самофінансування. Обмеженість власних коштів змушує аграрні підприємства сподіватися на підтримку з боку банків через свої форми кредитування [3, с. 238].

Якщо аналізувати новітню історію України, то можна виділити декілька етапів відродження та втрати довіри населення до депозитної системи та час який проходив між ними. Перший етап втрати довіри розпочався розвалом Радянського союзу та закінчився у 1998 р., коли нововведена гривня вселила довіру вкладникам. Другий етап – ліквідація банку “Україна” і аж до 2006 р., коли розпочався кредитний бум та розвиток економіки. Третій етап розпочато фінансовою кризою у 2008 році. Всі ці етапи супроводжуються неможливістю отримання коштів вкладниками та зростанням недовіри населення до банківської системи. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб – це виправдана спроба державних органів повернути довіру до банківської депозитарної

системи. Як зазначалося вище, вже декілька раз національна банківська система втрачала довіру населення, але за відсутності альтернативних засобів заощадження та заробітку на грошах вкладник щоразу повертається через певний час. Якщо проаналізувати ці відрізки, то можна виявити певну закономірність, що на відновлення довіри потрібно 6-7 років. Це означає, що ріст депозитів потрібно очікувати в 2014-2015 роках [4, с. 59-60].

Необхідність державного фінансування зумовлена зниженням купівельної спроможності населення, що обмежує можливості підняття цін на сільськогосподарську продукцію відставанням України від розвинутих країн за рівнем науково-технічного прогресу, передових технологій, потребою в інвестиціях для підтримки родючості ґрунту; розривом сталих економічних і технологічних зв'язків між різними сферами агропромислового комплексу [5, с. 17].

З даних позицій, на державному рівні доцільно орієнтуватися або на досягнення середніх показників продовольчого споживання на рівні розвинутих країн або, що є більш прийнятним, на рівні рекомендованих норм, які розроблені національними, а також і міжнародними науковими інститутами харчування і медицини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Статистичний щорічник України за 2012 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Фарафонова Н. В. Сутність і складові економічної ефективності господарської діяльності підприємств АПК / Н. В. Фарафонова // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 10 (124). – С. 176-185.
3. Бланк И. А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Ельга, 2002. – 512 с.
4. Гудзь О. Є. Удосконалення механізму кредитних субсидій підприємств АПК / О. Є. Гудзь // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 59-61.
5. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554с.

СЕКЦІЯ “ЄВРОПЕЙСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТНЄ”

ПІДСЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ”

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

Бурковська А.І., студентка групи Е 1/1

Науковий керівник: асистент Грехова-Бейгул О.Т.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах трансформації економіки України – переходу від командно-адміністративної до ринкової економіки, від державної власності до приватної, розвитку конкуренції й підприємництва, гостро постала проблема соціального захисту населення. Створення ринкової економіки супроводжується стрімким розшаруванням суспільства за матеріальним, соціальним статусами. Перед державою постала проблема забезпечення і підтримки малозабезпечених прошарків населення.

На шляху становлення ринкової економіки в Україні держава бере на себе зобов'язання і відповідальність виступати реальним гарантом соціальних прав своїх громадян і формувати законодавчу базу соціального захисту населення. Ця функція держави стає особливо важливою у період виникнення та розгортання криз, коли уповільнення економічного зростання веде до згорання більшості соціальних програм. Саме тому проведення виваженої соціальної політики, спрямованої на забезпечення стабільності суспільного життя, створення передумов функціонування його основних інститутів та покращення якості життя населення актуалізується в сучасних умовах господарювання. Отже, соціальний захист – це система державних заходів щодо забезпечення належного матеріального та соціального становища громадян у разі виникнення несприятливих умов, а саме: повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законодавством України [1, с. 36].

Соціальні гарантії мають здійснюватися за трьома основними напрямками. Перший полягає в тому, що держава повинна гарантувати кожному громадянину, зайнятому трудовою діяльністю, нормальний рівень добробуту через мінімальний рівень заробітної плати, її індексацію, помірні податки і невтручання у підприємницьку діяльність.

Другий напрям передбачає задоволення пріоритетних потреб суспільства – потреби у здобутті загальної освіти, вихованні дітей і підлітків, проведенні культурно-освітньої роботи, підготовці кадрів, організації охорони здоров'я і розвитку фізичної культури членів суспільства.

Третій напрям – це зведення до стандарту рівнів життя окремих груп населення, недостатня забезпеченість яких пов'язана переважно з причинами, що не залежать від їхніх трудових зусиль [2, с. 125].

Форми і методи соціального захисту населення повинні забезпечити задоволення життєво необхідних потреб кожного громадянина на рівні не нижче прожиткового мінімуму. Прожитковий мінімум є законодавчо визначеним базовим державним стандартом, на основі якого встановлюються соціальні гарантії і стандарти у сфері доходів населення.

В Україні законодавством передбачено захист понад 30 категорій громадян в основному таких соціальних груп: ветерани праці та громадяни похилого віку, військовослужбовці, матері з дітьми, громадяни, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, учасники бойових дій та ветерани ВВВ, сім'ї з незначними доходами, молоді сім'ї та інші категорії.

Проте чинна система соціального захисту і, насамперед, пільг та субсидій, не забезпечує належного рівня підтримки найменш захищених верств населення, незважаючи на зростання питомої ваги видатків зведеного бюджету на зазначені цілі. Хронічна нестача коштів на фінансування програм соціального захисту і соціального забезпечення пояснюється, передусім, тим, що діюча система пільг є фінансово необґрунтованою, значною мірою декларативною, непрозорою і соціально несправедливою. Вона не орієнтується на захист від бідності – частка пільговиків серед небідних становить 30%, а серед бідних – 23 %. Крім відсутності у необхідних обсягах фінансових ресурсів ще однією з причин невиконання цільових програм соціальної підтримки населення є недоліки в методології їх розробки [3, с. 168].

Для вирішення існуючих проблем у сфері соціального захисту населення треба подолати системну кризу в країні, а також розпочати такі заходи, як міжнародне співробітництво на ринку праці, соціальних послуг(сюди входить соціальне навчання, навички роботи за кордоном), запровадити нові методи соціального захисту, покращити систему обслуговування соціально незахищених громадян, сприяти створенню благодійних організацій, що опікуються проблемами соціально незахищених верств населення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шклярський Ю. Н. Соціальний захист в економічній структурі суспільства / Ю. Н. Шклярський // Соціальний захист. – 2000. – № 8. – С. 33-40.
2. Бендасюк О. Державне управління соціальним захистом населення в умовах ринкової економіки / О. Бендасюк // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1(26). – С. 123-126.
3. Моніторинг бюджетного фінансування соціального захисту населення в регіонах України і державах ЄС / Л. Слободян, Н. Руда // Регіональна економіка: Науково-практ. журн. – Львів. – 2006. – № 2. – С. 166-170.

ДИТЯЧА АГРЕСИВНІСТЬ

Фінько А.В., студентка групи Е 1/2

Науковий керівник: асистент Грехова-Бейгул О.Т.

Миколаївський національний аграрний університет

У психології проблема агресії вивчалася багатьма фахівцями. Розробка її велася і ведеться в рамках різних напрямів. Тому й розуміння її походження може істотно відрізнятись, а засоби корекції та викорінення теж не схожі один на одного.

Дитяча агресивність – явище специфічне і зовсім не із бажаних. Однак з'явившись, вона може прийняти одну або декілька з трьох перерахованих нижче форм:

- агресивні дії;
- словесна агресія;
- агресивні думки, наміри і розвиватимуться вони у двох напрямках - на себе і на інших.

Механізми агресивності складні. У психологічній науці існують різні підходи до їх пояснення: психоаналітичний, біхевіористичний, соціокультурний, етнологічний та ін.

Глибокі дослідження природи людської агресії, деструктивності містяться в працях видатного філософа, психолога сучасності Е. Фромма. Згідно Е. Фромму, механізм людської агресивності лежить в специфічних умовах людського існування [1, с. 106].

Серед причин, що провокують агресивність дітей (в групі однолітків), дослідники виділили наступні:

- утиск достоїнств іншого з метою підкреслення своєї переваги;
- привернення до себе уваги однолітків;
- прагнення отримати бажаний предмет;
- захист і помста;
- прагнення бути головним.

Тобто, в основному, агресія виявляється в ситуаціях захисту своїх інтересів і відстоювання своєї переваги, коли агресивні дії використовуються як засоби досягнення певної мети.

На прояв і розвиток агресивності можуть впливати такі чинники, як зразки агресивної поведінки, які дитина бачить на телеекрані або з боку оточуючих, перегляд мультфільмів з агресивними героями, конфлікти і сварки батьків. За деякими даними, існують також психологічні передумови для виникнення агресивності у дитини, серед яких виділяють занижену самооцінку, нерозвинені навички спілкування і гри, невисокий інтелект [2].

Чи не менш важливими є “сімейні” причини: неприйняття дітей батьками (статистика підтверджує такий факт: нерідко напади агресивності проявляються у небажаних дітей); руйнування емоційних зв'язків у родині (коли подружжя співіснують в постійних сварках); неповага до особистості дитини (агресивні реакції можуть бути викликані некоректною і нетактовною

критикою, образливими і принизливими зауваженнями); надмірний контроль або повна відсутність його. Коли батьки зайняті собою або з'ясуванням власних відносин, а дитина надана самій собі, у неї також може виникнути невпевненість у власній безпеці. Як наслідок – вона починає бачити небезпеку навіть там, де її немає, стає недовірливою і підозрілою.

“Доросле” сприйняття світу дуже відрізняється від дитячого. Те, що здається нам дрібницею, дитина може бачити як катастрофу вселенського масштабу. Ми, дорослі, іноді сміємося над тим, що відбувається в дитячих душах, не віримо їм, вважаємо, що вони прикидаються або просто бешкетують. Нерідко трапляється, що ми не звертаємо уваги на страждання дітей, на справжню душевну біль, але при цьому надаємо величезне значення тому, що для них здається дрібницями. В результаті у дитини може скластися відчуття, або навіть переконання в тому, що дорослі зовсім не здатні її зрозуміти. Не здатні зрозуміти – значить, не здатні і допомогти. Навколо дитини згущується атмосфера самотності і безвиході, вона відчуває себе наляканою, незахищеною і безпорадною. І як результат - неадекватні, агресивні реакції [3].

Підбивши підсумки, ми можемо відповісти на головне, хвилююче багато сімей питання: “Чи можна запобігти формуванню у дітей такої риси характеру, як агресивність?” Звичайно, і кращий спосіб реагування на агресивне поведіння – це збереження спокою. Якщо у малюка поганий настрій і він зганяє його на оточуючих, то різкі окрики, погрози, а тим більше фізична розправа ніяк його не поліпшать. Стреси дійсно сприяють нагромадженню негативних емоцій, а розрядка може прийняти форму агресивних дій. Тому бажано пояснити дитині, які форми поведінки прийнятні, а які ні. Самим також слід дотримуватися заведених правил, інакше дитина сприйме повчання, як ще одну форму диктату над ним, ще одне підтвердження протистояння між великими і маленькими. Діти потребують корекції агресивності, оскільки вона спотворює їх уявлення про реальність, змушуючи бачити в навколишньому світі тільки ворожість і зневагу до себе.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гонєєв А. Д. Основи корекційної педагогіки / А. Д. Гонєєв. – К. : ВЦ “Академія”, 2002. – С. 104-112.
2. Дитяча агресивність [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://psylist.net/pedagog/21.htm>
3. Причини дитячої агресивності [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://adalin.mospsy.ru/1_02_00/1_02_09e.shtml

ДЕМОГРАФІЧНА КРИЗА В УКРАЇНІ

Чернявська С.С., студентка групи Е 1/1

Науковий керівник: асистент Грехова-Бейгул О.Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Могутність і процвітання кожної держави залежить від чисельності її населення. Демографічна ситуація в Україні суперечить цим словам: чисельність населення продовжує невпинно зменшуватись, а якість життя погіршуватись. Тому сьогодні виникла гостра практична потреба в комплексному науковому вивченні та моніторингу демографічної безпеки та її сильних і слабких сторін.

Україна постійно поповнювала страшні спустошення, заподіяні їй монголо-татарами, громадянською війною, голодомором, Другою світовою війною. Сучасний же аналіз перебігу демографічних процесів і даних про стан здоров'я українського населення свідчить про те, що в країні склалася демографічна криза. Смертність переважає над народжуваністю. Водночас, за кількістю хірургічних втручань щодо штучного припинення вагітності, Україна займає одне з перших місць у світі в розрахунку на кількість населення.

Занепокоєння викликає смертність населення працездатного віку, особливо чоловіків, серед яких помирає три на одну жінку і до 60 років не доживає половина. Крім кількісних, погіршилися і якісні показники демографічної ситуації в Україні. В 2012 році у структурі населення частка дітей 0-17 років становила 17,54 %, тоді як населення старше 60 років – 21,16 %. Тобто на 100 дітей віком 0-17 років припадає 120 людей похилого віку, а зі зниженням народжуваності ця тенденція буде посилюватися [1, с. 177].

Зростання суспільного інтересу до демографічного минулого, нинішнього і майбутнього країни, інтерес політиків і вчених різного профілю свідчить, що демографічний фактор належить до пріоритетних для соціальної політики.

Для покращення демографічної ситуації важливою є державна підтримка сім'ї та сімейних цінностей, які є фундаментом, на основі якого формується вся система заходів демографічної політики, зокрема:

- забезпечення якості життя сімей, створення належних економічних передумов для реалізації потреби в дітях;
- формування сприятливого соціально-психологічного клімату й орієнтації суспільства на сімейні цінності, формування, як мінімум, дводітної сім'ї;
- збереження і зміцнення здоров'я сімей, передусім, репродуктивного;
- сприяння і підтримка виховної функції сім'ї [2].

Зниження народжуваності, орієнтація на одного, максимум на двох дітей, зумовлена взаємодією ряду економічних, соціальних, глобалізаційних факторів. Їхня взаємодія у сучасній науці представлена концепцією лауреата Нобелівської премії з економіки 1992 року Г.С. Беккера. По-перше, він пов'язує демографічну поведінку в сучасному світі з різкою зміною у політичній та економічній сферах, депресіями і кризами. По-друге, в сучасному світі важливим капіталом є "людський", який висуває підвищення вимоги до якості

демографічного потенціалу, а турбота про якість демографічного капіталу супроводжується затратами часу, ростом соціальних витрат на виховання, освіту, утримання дітей, інших ресурсів, серед яких особливу цінність має час батьків, який також є своєрідним капіталом.

Позбутися депопуляції, яка нині в Україні зумовлена низькою народжуваністю, можна, мабуть, років через 30-40. Але це можливо за умови, якщо у сімей сформується потреба у більшій кількості дітей, ніж нині. Для цього необхідно більше ніж у 20 разів збільшити частку сімей з 3-4 дітьми і різко скоротити одностітність. Головною проблемою тут є підвищення престижу сімейного способу життя, але ж слід поліпшити матеріальний стан сімей, щоб народження дитини будь-якої послідовності не переводило її до розряду бідних.

За роки незалежності України демографічний розвиток відбувся під впливом ряду факторів – глобалізаційних, історичних, політичних, соціально-економічних та інших. Внаслідок їхньої взаємодії Україна має одні з невтішних показників серед пострадянських республік щодо скорочення народжуваності, зростання смертності, прогресивного росту чисельності дітей, які народилися поза шлюбом, збільшення від'ємного сальдо міграції населення тощо, що створює суттєві проблеми для забезпечення стабільного розвитку країни [3, с. 115].

Майбутнє демографічного розвитку України залежить від репродуктивної поведінки молоді, у зв'язку з чим вимагається реалізація молодіжної демографічної програми, яка включатиме:

- врахування інтересів і потреб молодих громадян на основі залучення молоді до безпосередньої участі у формуванні та реалізації програм і політики, які стосуються молоді і всього суспільства;
- забезпечення захисту їхніх прав і законних інтересів в економічній і соціальній сферах;
- охорону репродуктивного та соціального здоров'я підлітків і молоді;
- проведення статевого виховання і реалізацію політики щодо зниження, а згодом і запобігання підліткової вагітності та народжуваності.

Подолання негативних демографічних тенденцій – складний і тривалий процес. Його мета полягає у поліпшенні якості життя населення, збереженні і відтворенні його життєвого і трудового потенціалу. Основою для покращення демографічної ситуації є демографізація всіх напрямів соціально-економічної політики, тобто посилення їхньої демографічної спрямованості та підвищення ефективності. Це вимагає об'єднання зусиль усіх суб'єктів суспільства, незалежно від соціальної приналежності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цвігун І. А. Демографічна безпека України: аналіз і стратегія розвитку / І. А. Цвігун // Актуальні проблеми економіки. – № 6. – 2011. – С. 176-183.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Збарський В. К. Демографічні проблеми в Україні та шляхи їх розв'язання / В. К. Збарський, В. П. Горьовий // Економіка АПК. – № 11. – 2009. – С. 114-117.

ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА ЛЮДЕЙ

Чала А.О., студентка групи Е 1/2

Науковий керівник: асистент Грехова-Бейгул О.Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Реклама – динамічна сфера людської діяльності, без якої неможливо представити життя сучасного суспільства, що швидко трансформується. Актуальність теми полягає в тому, що на сьогоднішній день реклама має винятковий вплив на свідомість людини. Вона стала комунікацією, яка міцно впровадилася у всі сфери суспільного життя – побут, культуру, систему масових комунікацій. Завдяки рекламі ми обираємо що саме купити, куди піти і яким бути. Психологічні аспекти процесу сприйняття рекламного звернення пояснюють, як саме інформує, переконує і впливає реклама на споживачів. Для того, щоб рекламне звернення передало інформацію, створило або змінило імідж, створило або змінило ставлення до чогось або прискорило дію, воно має “вкластися в голову” потенційного споживача (реципієнта). Сприйняття є важливою складовою процесу спілкування й переконання. Сприйняття – це процес, який складається з елементів, потоків і сил, які сприяють або перешкоджають повідомленням, що адресуються покупцеві. Ефективність рекламного звернення залежить від двох важливих передумов: по-перше, його необхідно донести до покупця, який мусить звернути на нього увагу; по-друге, покупець має його зрозуміти саме так, як цього бажає рекламодавець.

На сьогоднішній день реклама має винятковий вплив на свідомість людини. Процеси сприйняття й розуміння реклами, формування позитивного ставлення та цікавості до рекламованого товару, поява бажання придбати його – процеси, що обумовлені певними психологічними характеристиками людей, для яких саме та реклама призначена. Саме тому реклама має бути побудована з урахуванням цих характеристик та законів, які управляють цими процесами.

Будь-яка інформація, якщо вона не підкріплюється почуттям та не викликає емоцій і вражень, швидко зникає з пам'яті. Тому дуже важливою для підсилення впливу в рекламі є емоційна та зорова пам'ять, на що спрямований такий метод, як включення у повідомлення емоційних та зорових (кольорових) елементів. Таким чином, колір впливає на сферу почуттів аудиторії, яка є таким же важливим об'єктом впливу, як і мислення. Якщо вдається вплинути на почуття, то й мислення людини легше піддається впливу [1, с. 76].

Сприйняття людиною інформації має свою психологію. Воно визначається особистими (індивідуальними) факторами і факторами, що стосуються стимулів. Серед особистих факторів виділяються потреби та мотиви. Увагу буде залучено і утримано, якщо інформація представляє інтерес для споживача з точки зору його мотивації та потреб.

Метою та результатом будь-якого впливу завжди є якась зміна стану, що раніше існував. Позитивний вплив реклами, це поява у людини нових емоцій, уявлень, бажань та прагнень, пов'язаних з рекламованим товаром. Як же формуються ці емоції та бажання? Досить поширеною була модель впливу

реклами на психіку AIMDA (Е. Палмер 1896р.): A-Attention-увага, I-Interest-інтерес, M-Motive-мотив, D-Desire-бажання, A-Activity-активність. [2, с. 320]

Перш за все, реклама повинна привернути увагу потенційного споживача, яка може бути як довільною, так і мимовільною. Перше виникає тоді, коли предмет помічений як би випадково, без навмисної вказівки на нього з боку. Тому для такого залучення уваги часто використовуються яскраві, відображаються у свідомості образи, асоціації. Друге - вимагає певної напруги, пов'язаного з тим, що людина свідомо хоче щось побачити. Далі реклама повинна пробудити інтерес споживача, впливаючи на його інтелект чи емоції. Якщо реклама залучає емоційно, то, щоб змусити людину затримати на ній свою увагу, вона повинна зацікавити його своїм змістом, викликати ту чи іншу реакцію. Наприклад, порадувати, заінтригувати, здивувати, підбадьорити. Гарна реклама не тільки сформує у свідомості споживача уявлення про продукцію, а й пробудить у ньому бажання скористатися нею, тобто піти якимись ненав'язливими "порадами". Це, в кінцевому рахунку, і є її головне завдання [3, с. 201].

Стикаючись з рекламою, людина має справу з інформаційним потоком (інформація про продукт) та комунікативним (що закликає до дії). Орієнтуючись на ці потоки, людина має справу не з самим товаром, а з його образом. Саме вдалістю створенням позитивного, емоційного, насиченого, спонукаючого образу визначається психологічна ефективність реклами.

Отже, проблема підсвідомого сприйняття та реагування на рекламовані гасла залишається актуальною у нашому суспільстві і сьогодні. Багато психологічних технологій, які використовуються в сучасній рекламі, попри обурення і спротив, все ж таки діють на громадську свідомість і маніпулюють думкою людей. Маніпулювання громадською думкою – це також спосіб психологічного впливу, що має змінити активність електорату, його думки, погляди, залишаючись не заміченим. Це і своєрідне панування над духовним станом людей, управління їхньою поведінкою. Виділяють три рівні маніпулювання: перший рівень – посилення існуючих у свідомості людей потрібних маніпулятору ідей, мотивів, цінностей; другий рівень – пов'язаний із частковими, малими змінами поглядів на ті чи інші події, процеси, факти, що також впливає на емоційне і практичне ставлення електорату до конкретного явища; третій – докорінна, кардинальна зміна поглядів через поширення серед виборців сенсаційних, драматичних, надзвичайно важливих для них повідомлень. Реклама – не лише важлива галузь економіки, це ще і область соціальної взаємодії, що впливає на норми, цінності, уявлення, реальну поведінку людей. Тому дослідження реклами саме в межах соціологічної проблематики є наразі актуальною проблемою, що потребує цілісного розгляду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зазыкин В. Г. Психология в рекламе / В. Г. Зазыкин. – М. : ДатаСтром, 1992. – 112 с.
2. Бутенко Н. Ю. Соціальна психологія в рекламі : [навч. посіб.] / Н. Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2006. – 384 с.
3. Варій М. Й. Політико-психологічні передвиборні та виборчі технології : [навчально-методичний посібник] / М. Й. Варій. – К. : Ніка-Центр, 2003. – 224 с.

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ

Трубило О.О., студент групи Е1/2

Науковий керівник: асистент Грехова-Бейгул О.Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Зараз все частіше постає питання про рівність між чоловіком та жінкою. Думки різних людей часом діаметрально протилежні: від того, що повинна бути абсолютна рівність, до того що такої рівності принципово бути не може. В історії людства спостерігається неодноразова зміна суспільних устроїв, матриархат змінювався патріархатом.

Сучасна демократія скасувала середньовічну суспільну ієрархічну систему та привілеї, пов'язані з суспільним становищем та статеву належністю, й проголосила принцип рівності усіх перед законом. Раніше для суспільства були характерними такі явища, як пригнічення та дискримінація жінок, але в останні роки велику силу набув рух за емансипацію, який пропагує надання рівних прав і можливостей жінкам наряду з чоловіками.

Становлення громадянського суспільства – процес складний і багатоманітний, який в числі інших демократичних перетворень, передбачає утвердження рівних можливостей для самореалізації як жінок, так і чоловіків (гендерної рівності). У 80-х роках ХХ століття жінки з усього світу започаткували активний міжнародний рух за права жінок. Наслідки цієї діяльності особливо відчутні на міжнародному рівні. Держави перше в історії виявили підтримку захисту прав жінок і визнали його своїм “високопріоритетним завданням”. Однак, незважаючи на багатообіцяючі зміни в міжнародному та вітчизняному праві (Закон України “Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків”, який вступив у силу з 1 січня 2006 року), на практиці жінкам ще часто бракує засобів та знань, необхідних для використання системи прав людини, для боротьби проти зловживань.

Чимало жінок не знають про жіночий рух або сприймають його як щось абстрактне, що їх не стосується. Хоча активна діяльність протягом останнього десятиліття зробила права жінок більш окресленими, зараз завдання полягає в тому, щоб зробити їх більш досяжними [1, с. 35].

Головні причини привернення уваги до загальнолюдських прав жінок:

- 1) необхідність інформувати жінок про те, що вони мають права людини та повинні їх використовувати;
- 2) необхідність оприлюднювати випадки порушення прав на підставі гендеру та боротися з ними;
- 3) необхідність сформулювати нову практику прав людини, яка повністю вирішуватиме питання загальнолюдських прав жінок.

На шляху до встановлення гендерної рівності у українському суспільстві стоять наступні чинники:

– стереотипи масової свідомості, які і досі розглядають жінку як слабку у порівнянні з чоловіком істоту, яка є другорядною в суспільному, політичному та економічному житті, чоловіча ідеологія є породженням

тоталітарної системи, але виховання спроможне змінити гендерну ментальність;

- кризова економічна ситуація (і особливо безробіття, яке нерідко штовхає жінок на заробітчанство, що нерідко призводить до продажу жінок та подальшої сексуальної експлуатації);
- слабозвинуте громадянське суспільство, у тому числі пасивність жіночих організацій та окремих жінок у відстоюванні своїх законних прав та свобод.

Основними жіночими проблемами є домашнє насильство, проституція та торгівля жінками, наркоманія, відсутність послідовної державної політики в цій сфері. Існує проблема сексуальних зазіхань, які вважаються нормою у відносинах між керівниками-чоловіками та підлеглими-жінками. В умовах гострої демографічної кризи особливого значення набуває проблема здоров'я жінок, яке протягом останніх років погіршилося за всіма показниками. Також гостро стоїть проблема раннього материнства.

Принцип гендерної рівності закріплений в Конституції України. Стаття 3 Конституції закріплює рівність чоловіків та жінок в усіх сферах життя. Окрім даної норми гендерної рівності торкаються ст. 21, 24, 51. Проблема подолання дискримінації стосовно жінок в Україні та наголошує на тому, що рівність прав жінок і чоловіків забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній та культурній діяльності, у здобутті освіти та професійній підготовці, у праці та винагороді за неї (ст. 24 Конституції України). Але відповідно до законодавства лише жінкам надається можливість поєднувати працю з материнством. Законодавчо чоловіки позбавлені такої можливості. Такий підхід є характерною ілюстрацією формального розуміння принципу гендерної рівності.

З розвитком в країні ринкових відносин жінки, як і всі громадяни отримали можливість для відкриття власної справи (частка жінок-підприємців складає близько 30 %). В основному вони зайняті в малому та середньому бізнесі. У великому бізнесі жінки – рідкість. Становлення жіночого бізнесу в основному відбувається за рахунок ініціативи жінок, а не як результат дії спеціальних державних програм. Жіночий бізнес орієнтований в основному на роздрібну торгівлю, медицину, культуру та науку [2, с. 62].

Отже, необхідно комплексно підійти до проблеми подолання гендерної нерівності в Україні, розробити і реалізувати цільові програми спрямовані на покращення становища жінок, впровадити практику двосторонніх та багатосторонніх угод між державними органами та неурядовими організаціями, створити робочі групи з представників жіночих неурядових організацій та державної влади з конкретних напрямів діяльності. Лише за такого підходу можливі суттєві зрушення в питанні досягнення гендерної рівності в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Власенко Н. С. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків / Н. С. Власенко, Л. Д. Виноградова, І. В. Калачова. – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – 56 с.
2. Гендерна експертиза українського законодавства концептуальні засади) / Відп. ред. Т. М. Мельник. – К. : Логос, 2001. – 120с.

ПРОЯВИ РАСОВОЇ НЕТЕРПИМОСТІ

Мірошниченко І.В., студент групи Е 1/2

Науковий керівник: асистент Грехова-Бейгул О.Т.

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасному глобалізованому світі прояви расової нетерпимості є соціальною і політичною проблемою. Україна, на перший погляд, є благополучною в етнічному сенсі, толерантною європейською державою. Проте процеси державотворення супроводжуються переглядом пріоритетів у етнонаціональних відносинах, частішають прояви ксенофобії – етнічної, політичної, релігійної.

Расизм – світогляд, а також політичні теорії і практичні дії, що ґрунтуються на расовій дискримінації, на уявленні про поділ людей на біологічно різні групи на основі видимих особливостей зовнішнього вигляду. Згідно з расистськими теоріями, люди різних рас розрізняються за соціально-біологічною поведінкою. Тобто, до зовнішніх ознак “прив’язуються” важливі психологічні, розумові та фізичні особливості, або робляться грубі узагальнення.

Расизм як ідеологія виник у добу колоніалізму, коли європейські держави захопили значні території, населені людьми різко відмінних від європейців антропологічних типів. Слід зазначити, що саме сучасний расизм походить від європейського колоніального напрямку або ж виник під його впливом. Як вид ксенофобії расизм притаманний людям здавна. Поширення расистських ідей у сучасному світі відбулося завдяки поширенню праць французького письменника Жозеф Артюр де Гобіно, який у своїй праці “Нарис про нерівність людських рас” сформулював расову теорію. Згодом його погляди були запозичені керівниками нацистської Німеччини [1, с. 78].

Питання міжетнічних взаємин у суспільстві в Європі актуалізуються через питання міграційної політики. Більше 40 % усіх іммігрантів в країнах Європейського Союзу не є європейцями за своїм походженням, і ця цифра тільки зростатиме. Голландія, Швеція, Великобританія, Німеччина орієнтовані на притік до себе іноземців. При цьому кожна країна намагається шукати хоч і схожі, але власні форми і моделі політики стосовно інтеграції новітніх міграційних спільнот, а політика інтеграції не підмінюється шляхом асиміляції.

Складні процеси інтеграції мігрантів у суспільства країн ЄС не проходять однаково безхмарно, але там намагаються запобігати мові ворожнечі у ЗМІ, та запроваджувати цілеспрямовані державні програми для мігрантів та самого суспільства, які б потенційно сприяли порозумінню.

В Україні ситуація є відмінною. Зокрема актуальним є риторичне питання щодо наявності чітко визначеної складової вітчизняної міграційної політики, бачення моделі інтеграції і адаптації новітніх спільнот "нетрадиційних мігрантів" в українське суспільство.

З одного боку це можна пояснити тим, що Україна неможлива країна і не має достатнього досвіду в цій сфері, з іншого ж тим, що в країні ці питання в

сфері міграційної політики взагалі не входять бодай в якийсь перелік пріоритетів. Наприклад, Укази Президента “Про напрями державної міграційної політики України та невідкладні заходи щодо підвищення її ефективності, проблеми адаптації та інтеграції мігрантів” взагалі не стоять на порядку денному.

Близько 90 % іноземних громадян, які мешкають в Україні, є або роботодавцями, або працюють самі на себе, отож немає підстав для побоювань, що іноземці заберуть у них шматок хліба.

Починаючи з 1994 року, відколи було проведене перше дослідження, рівень ксенофобії серед українців зріс, стверджує соціолог Володимир Паніотто. Він пов’язує це, по-перше, з падінням рівня добробуту в державі. Американськими вченими під час експериментів було доведено, що при погіршенні умов люди шукають, на кого це б звалити.

Важливим чинником зростання рівня ксенофобії та расизму стала трагедія у США 11 вересня 2001 року, після якої почалися війни в Афганістані, в Іраку. Не менш важливим чинником є проведення в країні виборів.

Ксенофобія, як правило, виникає тоді, коли у країні погіршуються соціально-економічні умови. За відсутності роботи чи при низьких зарплатах люди схильні звинувачувати іноземців. Проте це не можна вважати основною причиною, адже останнім часом навіть у соціально благополучній Європі почастишали випадки расової нетерпимості. В основі цього збільшення кількості біженців і страх місцевого населення перед тим, що мігранти порушать звичний уклад життя і культурні традиції. Але що стосується України, то посиленню національної нетерпимості сприяє сусідство з Росією, звідки й прийшов на Україну рух скінхедів. Найчастіше жертвами нападів стають африканці, хоча прояви агресії з боку невідомих відчувають також араби, індуси і азіати. Таким чином, причиною побиття є саме належність людини до іншої національності. Показником для людей, які дійсно здійснюють напади, є колір шкіри.

У Великій Британії, хоча і трапляються злочини на ґрунті расизму, однак вони не характерні для всього суспільства, а воно сьогодні є багатокультурним, і більшість людей мають друзів серед представників інших рас [2, с. 85].

У парламенті України зареєстровані три проекти законів щодо боротьби з національною нетерпимістю, але якщо парламент й ухвалить котрийсь із них, це навряд чи допоможе покращити рівень толерантності у суспільстві, кажуть експерти з етнічних питань. Проблема в тому, що в Україні й досі не створена чітка етнічно-національна політика. Держава не розуміє або ж не бажає переймати досвід країн, які, перед тим як вступити до Євросоюзу, навели лад в етнічній сфері.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арутюнян Ю. В. Этносоциология / Ю. В. Арутюнян, Л. М. Дробижина, А. А. Суколов. – М. : Аспект Пресс, 1999. – 271 с.
2. Осипов А. Г. Этническая и расовая нетерпимость и дискриминация // Коллективный портрет / А. Г. Осипов. – М. : ОГИ, 2004. – С. 81-91.

ВПЛИВ ОНЛАЙН ІГОР НА СУЧАСНУ МОЛОДЬ

Кем А.В., студент групи Е 1/2

Науковий керівник: асистент Грехова-Бейгул О.Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Комп'ютерні ігри міцно увійшли в наше життя, зайнявши почесне місце лідера серед безлічі способів організації молодіжного відпочинку. Віртуальна реальність манить своїми безмежними можливостями, а індустрія комп'ютерних розваг щороку підносить геймерам все нові і нові ігри, від яких просто неможливо відмовитись. Однак про шкоду комп'ютерних ігор сурмлять всі навколо – і особливо хвилює питання ігрової залежності батьків, чії діти проводять увесь вільний час біля монітора.

Сама головна небезпека, яку представляють комп'ютерні ігри – це виникнення ігрової залежності. Це справжнє відхилення психіки, що вимагає допомоги кваліфікованого лікаря і підтримки рідних і близьких.

Людина, піддався залежності від комп'ютерних ігор, буквально живе у віртуальній реальності, лише зрідка “відлучаючись” в оффлайн. Крайній ступінь ігрової залежності – коли у ігромана пропадає апетит (йому не хочеться відлучатися від ігор навіть для прийняття їжі) і сон (він шкодує час на відпочинок і навіть уві сні продовжує завойовувати світи і вбивати ворогів). Найстрашніше в цій залежності те, що вона зазвичай починається досить невинно, не викликаючи підозр з боку близьких людей. Тому так складно боротися з ігровою залежністю – коли вона стає очевидною, так просто витягти ігромана з її щупалець неможливо.

Особливо відчутний шкоду комп'ютерних ігор для дітей, серед яких особливу групу ризику становлять підлітки. Їх незміцніла психіка за лічені дні піддається негативному впливу ігор, і перед батьками гостро стає проблема того, як відірвати чадо від комп'ютера. До того ж, діти, на відміну від дорослих, не знають міри і гірше відчувають відчуття часу – їм здається, що за комп'ютером вони провели всього лише кілька хвилин, у той час як пройшло вже декілька годин [1, с. 156].

Втім, шкоду комп'ютерних ігор позначається і на дорослих. І якщо поруч з підлітком може і повинен виявитися дорослий, який зобов'язаний вирвати його з ігрової залежності, то за дорослим геймером мало хто стежить. А між іншим, комп'ютерні ігри, поряд з пияцтвом і зрадами, стають однією з найбільш популярних причин розлучень у молодих сім'ях. Ну який дружині сподобається чоловік, весь вільний час проводить не в колі сім'ї, а в оточенні віртуальних роботів, зомбі і кілерів? До того ж, з часом геймер стає неухважною, розсіяним, в нього не ладиться з роботою, він ігнорує свої обов'язки. Ігрова залежність стає причиною розвалу сім'ї, проблем на роботі, призводить до депресії і самотності.

Говорячи про шкоду комп'ютерних ігор для дітей і дорослих, варто відзначити, що особливу небезпеку в цьому плані представляють різні стрілялки, бродилки, літалки і гонки.

Чим небезпечні комп'ютерні ігри-стрілялки? Це найнебезпечніший вид ігор, оскільки ігрова залежність, викликана ними, супроводжується агресивністю, озлобленістю. І не дивно – годинами відстрілюючи людей у віртуальному світі, навряд чи станеш доброї душі людиною.

Шкідливі також бродилки, літалки і гонки, які хоч і не характеризуються агресією, але вимагають підвищеної уваги, затакують, від них складно відірватися. Звичайно, абсолютно неможливим для геймера представляється натиснути на паузу під час чергової гонки або проходження лабіринту.

Крім того, постійне сидіння за комп'ютером може викликати негативні наслідки: погіршиться зір, виникнуть проблеми із зайвою вагою і опорно-руховим апаратом, затікання кистей рук.

В першу чергу, варто звернути увагу на різновиди комп'ютерних ігор, які сприяють розвитку інтелекту, логіки, уваги, пам'яті та інших якостей. Це різні логічні ігри, головоломки, ребуси. Особливе місце серед таких ігор посідають стратегії. Такі ігри не вимагають підвищеної уваги, швидкості, напруги очей. Вони розмірені і призначені для тривалого часу. Їх можна перервати в будь-який момент, не ризикуючи бути убитим чи з'їденим.

Очевидна користь комп'ютерних ігор і для молодших школярів – для них розроблено безліч навчальних ігор, які допоможуть поглибити свої знання у тій чи іншій області, навчать діяти в різних ситуаціях, посприяють формуванню посидючості, зосередженості, уважності.

Саме тому прямий обов'язок батьків – не заборонити дитині взаємодіяти з комп'ютером, тим самим викликавши образу і агресію, спровокувавши його до втеч в Інтернет-клуби, а підібрати найбільш оптимальні для нього варіанти комп'ютерних ігор, скласти план занять по них, дозволити грати під «шкідливі»стрілялки певний ліміт часу, стимулювати дитину до відпочинку не тільки у віртуальному світі, але і в світі реальному [2, с. 178].

Як з'ясувалося, все впирається в почуття міри і різновид гри. Віртуальна реальність не повинна займати весь вільний час людини, вона також не повинна провокувати його на жорстокість, розвивати в ньому агресію і озлобленість. Це повинен бути просто один з варіантів відпочинку, поряд із заняттями спорту, прогулянками на свіжому повітрі, читанням книг, переглядом фільмів, зустрічами з друзями ...

Якщо ви зрозуміли, що ви позбавлені всього перерахованого, і у вашому житті залишилися тільки ігри – терміново боріться з цим! А ще краще – просто не допускати такої ситуації. Життя таке прекрасне і різноманітне – і було б так безглуздо провести всю її, сидячи перед екраном монітора.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Губанов Д. А. Социальные сети : модели информационного влияния, управления и противоборства / Д. А. Губанов, Д. А. Новиков, А. Г. Чхартишвили. – М. : Физматлит, 2010. – 228 с.
2. Сетевые измерения в социологии : [учебное пособие] / Под ред. Г. С. Батыгина. – М. : Издательский дом “Новый учебник”, 2004. – 248 с.

СВОБОДА ЯК СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ

Груздова Є.О., студентка групи Е1/1

Науковий керівник: асистент Грехова-Бейгул О.Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Питання прав та свобод людини і громадянина на сьогодні є найважливішою проблемою внутрішньої та зовнішньої політики усіх держав світової співдружності. Саме стан справ у сфері забезпечення прав і свобод особи, їх практичної реалізації є тим критерієм, за яким оцінюється рівень демократичного розвитку будь-якої держави і суспільства в цілому. Свободу людини визначають певні ознаки. Слід зазначити, що люди є вільними від народження, ніхто не має права порушувати їх природні права. До того ж, у демократичному суспільстві саме держава є головним гарантом свободи людини.

Видатний російський філософ І.О. Ільїн писав: “Поки людина має свободу, вона мало думає про неї. Вона дихає, живе й насолоджується нею; вона безпосередньо пливе в її легкому потоці. Свобода подібна до повітря: людина дихає повітрям, не думаючи про нього. Повітря ніби саме вдихається і саме покидає нас, увесь час уливаючись та виливаючись. Ми згадуємо про нього звичайно лише тоді, коли його бракує, коли воно стає важким або сморідним-коли людина починає задихатися. Так є й зі свободою” [1, с. 300].

Свобода як людська цінність фіксує можливість діяльності та поведінки людини в певних життєвих умовах. Свобода – це потреба та здатність людини діяти у відповідності до своїх інтересів, цілей, можливість здійснювати вибір. Це здатність, завдяки якій людина навіть при усвідомленні умов своєї діяльності може обирати спосіб дій або бездіяльності, який підпорядковується перш за все особистим цінностям, і не визначається повністю умовами існування. Свобода постає умовою функціонування та реалізації цінностей у цілеспрямованій діяльності людини [2, с. 115].

Суттєвим є відсутність не просто спонукальних причин, але відсутність саме примусу, поневолюючих до певної дії причин. Останнім мотивом вільного вибору є сама свобода вільного самовизначення по відношенню до цінностей. Але свобода не може бути ототожнена з просто цільовою діяльністю. У вільній дії людина реалізує себе як особистість, оскільки тут реалізується моральний та ціннісний зміст особистості. Саме в активному досягненні цілей найповніше розкривається та реалізується особистість.

Позитивно-творчий характер свободи, або позитивна свобода, проявляється у здатності людини своєю діяльністю змінювати певну необхідність на іншу, прийнятну для реалізації її намірів, цілей, планів. Така свобода передбачає вміння оцінити ситуацію, усвідомити її внутрішню необхідність, визначити можливості використання її для досягнення поставленої мети. Людина є вільною не внаслідок негативної сили ухилятися від перешкод, а внаслідок позитивних сил “свободи для” – для самоутвердження, прояву власної індивідуальності [3, с. 12].

І справді, крок за кроком, люди впродовж усієї історії відвойовували, утверджували й розвивали цю свою фундаментальну здатність, причому посування вперед у її осягненні підсилювало відчуття автентичності людського буття, супроводжувалося спалахами творчої енергії й високого ентузіазму. Якщо античні греки й римляни сприймали свободу як свою природну власність – певну даність, яку мають захищати, коли їй загрожує небезпека, – то в давній Іудеї, що перебували під римським ярмом, ідея свободи, починається з I ст. н. е., трансформується в ідеал визволення і пов'язується з повстанням проти іноземних загарбників. Як зазначає в цьому зв'язку сучасний дослідник, “євреї були, судячи з усього, першим з народів давньої культури, котрий у ситуації поневолення створив чітку ідеологію боротьби за національне визволення, поклавши в основу заклик за свободи” [4, с. 207].

Отже, свобода стає для людини цінністю в тій мірі, в якій він усвідомлює свою індивідуальність, бачить у ній сенс і мета власного існування і діяльності. А бути індивідуальністю – значить, не споживати, а творити, бути не просто працюючим, але творить себе істотою, спонукати до діяльності не зовнішньої, а внутрішньої необхідністю (або метою) жити життям цілого роду, всього людства. Свобода в будь-якому випадку є право людини бути самим собою, жити в міру відпущених йому обдарувань і здібностей, залишатися таким у всій нескінченності часу. У якомусь сенсі вона є дарована людині право на духовне безсмертя. Але реалізується це право тільки у вільний час. Боротьба за свободу, в кінцевому рахунку, є боротьба за право вільно розпоряджатися часом свого життя. Тільки в якості вільного вони стає суспільним часом, часом життя людини як вільної індивідуальності. Людині завжди було властиве чекати приходу щасливих часів, але воно ніколи не настане якщо не буде вільним, тобто приналежним самій людині, яка живе в ньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи психології : [підручник] / за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – 4-те вид., стереотип. – К. : Либідь, 1999. – 587 с.
2. Основи конституційного права України : [підручник] / за ред. проф. В.В. Копейчикова. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 288 с.
3. Фрідман М. Капіталізм і свобода / М. Фрідман. – М., 2006. – С. 12.
4. Малахов В. Етика: курс лекцій : [навч.посібник.] -5-те вид. / В. Малахов. – К. : Либідь, 2004. – 384 с.

ПІДЛІТКОВИЙ СУЇЦИД

Годорожа Т.О., студентка групи Е 1/2

Науковий керівник: асистент Грехова-Бейгул О.Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Акт самогубства особливо вражає людську свідомість тоді, коли його вчиняє зовсім юна людина. І хоч суїциди серед неповнолітніх трапляються не частіше, ніж серед інших вікових категорій населення, їх наявність особливо непокоїть.

Підлітковий вік є найскладнішим, найсуперечливішим періодом особистісного становлення. Змінюється соціальний статус підлітка, розширюються його контакти, відбувається відносне звільнення від опіки батьків, переглядаються переконання та уявлення, формується новий світогляд, загострюються особливості характеру тощо. У старшому підлітковому віці індивід виходить на рівень спілкування із суспільством. З'являються нові авторитети, які підліток знаходить не тільки в середовищі безпосереднього спілкування, а й у пресі, кіно, літературі. До себе він починає ставитись із суспільної, соціальної точок зору, шукає своє призначення в світі, а його внутрішній світ, постійно ускладнюючись, відмежовується від будь-яких, іноді навіть доброзичливих, зовнішніх впливів.

У підлітковому віці особистість сягає вершин внутрішніх і зовнішніх суперечностей. Провокують їх такі чинники, як переживання образ, самотності, відчуженості, втрата батьківської любові, нерозділене кохання, ревнощі, почуття провини, сорому, незадоволеності собою, страх перед ганьбою, глузуванням, приниженням, любовні невдачі, почуття помсти, погроз, шантажу, бажання привернути до себе увагу, викликати жаль, співчуття тощо.

Підлітковий кризовий період сучасна наука трактує як наслідок раптового розвитку, що зумовлює значні зміни в поведінці, мисленні й уявленнях, манері спілкування, і як психологічні порушення, що супроводжуються стражданнями, тривожністю, пригніченістю, які спричинюють дезадаптацію в повсякденному житті.

Як зауважував М. Бердяєв, людина протягом життя переживає різні душевні кризи, інколи дуже хворобливо й тяжко, сприймаючи їх як справжню агонію. Не обминають вони і молодь. Ними супроводжується статеве дозрівання людини – бурхливий прилив сил, які не знаходять виходу. Молодості часто властива меланхолія (депресія) через надлишок невикористаних сил, невпевненість, що вдасться їх застосувати. Результатом бурхливих душевних криз, у яких сили молодої людини не знаходять виходу, часто стає самогубство [1].

Причиною підліткових самогубств найчастіше є бідність, відносини в родині і з однолітками, алкоголь і наркотики, неприємності з навчанням, нерозділене кохання, пережите в дитинстві насилля, соціальна ізоляція, невиліковні хвороби. За статистикою, самогубство – на третьому місці серед причин дитячої смертності [2].

Тема підліткового суїциду надзвичайно морально важка й непопулярна. Але якщо не звертати уваги на явище, це не означає, що його немає. Між тим, психологи б'ють на сполох: випадки дитячих самогубств почастишали. Причому це стосується не лише українського суспільства – проблема має тенденцію до глобалізації.

Аналіз матеріалів кримінальних справ та перевірок обставин самогубств показує, що 62 % всіх самогубств неповнолітніх пов'язане з сімейними конфліктами і неблагополуччям, боязню насильства з боку дорослих, нетактовною поведінкою окремих педагогів, конфліктами з учителями, однокласниками, друзями, черствістю і байдужістю оточуючих. Дослідники вважають, що багато підлітків вирішувалися на самогубство для того, щоб звернути увагу батьків, педагогів на свої проблеми, і протестували таким чином проти бездушності, байдужості, цинізму і жорстокості дорослих [2].

Від 6 % до 13 % підлітків указали при опитуваннях соціологів, що вони хоча б раз у житті намагалися покінчити із собою. Якими би тривожними ці дані не були, вони, імовірно, занижені. Про самогубства не завжди повідомляють із причин релігійних заборон і виходячи з побажань родини [3].

Отож, підлітки в будь-який момент можуть опинитися в ситуації, яка стане поштовхом до суїциду. Для них характерні підвищена вразливість і відчуття себе ізгоєм у суспільстві – саме це і штовхає їх на самогубство. Аби попередити підлітковий суїцид, потрібно знати справжні почуття підлітка, тобто вникати в його життя.

Батьки, помітивши, що з підлітком коїться щось недобре, повинні викликати його на відвертість і по можливості надати підтримку, навіть якщо він в чомусь помилився чи вчинив злочин. Рідні та близькі люди повинні допомагати підліткам у подоланні життєвих перешкод. Підлітку необхідно знати, що його приймають і люблять таким, яким він є, і що б не трапалося в житті, йому є кому про це розповісти. Те ж саме стосується і щирих друзів: якщо підліток говорить про самогубство, то вони повинні надати йому моральну підтримку, а в разі загрози суїциду повідомити про це близьким свого друга. Тому нам потрібно бути завжди дуже уважними і доброзичливими, пам'ятаючи, що тільки любов може утримати людину на цій землі.

Запобігання процесам саморуйнації, які в підлітковому віці можуть спровокувати суїцидальну поведінку, повинно бути спрямоване на оздоровлення умов життя і виховання дитини в тих випадках, коли ситуація загрожує її нормальному розвитку й становленню.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Самогубство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D1%E0%EC%E3%E1%F2%E2%E2>
2. Причини суїциду у неповнолітніх [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://knowledge.allbest.ru/psychology/3c0b65625b2bc68b4d43b88421316c26_0.html
3. Проблеми молодіжного суїциду в сучасних умовах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-referat.com/>

ПРОФЕСІЙНЕ ТА ЕКОНОМІЧНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ МОЛОДІ

Куліш О.А., студентка групи Б 1/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Біліченко О.С.

Миколаївський національний аграрний університет

Початок ХХІ століття ознаменований різким загостренням соціальних проблем молоді у різних країнах світу. У більшості з них молодь приблизно вдвічі частіше, ніж представники старших вікових категорій, опиняється в маргінальному становищі при виборі місця праці, непропорційно великою є її частка в когорті безробітних, найнижчими показниками характеризується рівень її доходів й стартові можливості отримання освіти та самоствердження. В умовах формування ринкового середовища вітчизняна молодь вимагає особливої соціальної підтримки та соціального захисту як така, що перебуває в стані формування і утвердження життєвих позицій. Молодь складає більше половини працездатного населення держави, має свої орієнтації, інтереси і потреби, болісно відчуває на собі тягар економічної кризи та недостатність державних асигнувань на соціальні потреби. Водночас молодь є майбутнє держави, а тому від забезпечення стартових умов її діяльності залежить подальший розвиток нинішнього суспільства, а також майбутніх поколінь.

Вибір професії – одне з найважливіших стратегічних рішень у житті людини і складна комплексна проблема. Це складний акт самовизначення – свідомого вибору суб'єктом життєвої позиції, яка стає вирішальним чинником у виборі способів розв'язання тих чи інших життєвих проблем. Незважаючи на різноманітність спеціальностей, які пропонують вищі навчальні заклади, лише 22 % їх випускників влаштовуються на роботу за спеціальністю [1, с. 53].

Загалом для процесу *професійного самовизначення* молоді нині характерні такі особливості:

- зростаючі диспропорції у структурі зайнятості у різних регіонах країни, поява праценадлишкових та праценедостатніх сфер;
- посилення прихованого і явного безробіття у молодіжному середовищі;
- розтягування у часі періоду набуття освіти і наявність різних можливостей в її одержанні; низький престиж освіти на загал;
- масовий характер вимивання молоді з виробничих структур у сфери приватного бізнесу, пов'язані насамперед з комерційною діяльністю невиробничого напрямку;
- використання молоді передусім на тимчасово вигідних та добре оплачуваних роботах, які не вимагають фахової підготовки, та пов'язаний з цим процес декваліфікації молоді, особливо тієї її частини, яка лише починає трудову діяльність;
- загострені прояви соціальної нерівності, які торкаються шансів різних категорій молоді у виборі професійної освіти та місця праці.

Процес самовизначення завершується досягненням стабільного становища у тій чи іншій сфері соціального життя й формуванням відповідних переконань, принципів, ціннісних орієнтацій та мотивації.

Також однією з основних проблем молоді є *економічне самовизначення*. Воно складається з ряду підпорядкованих проблем, таких, як: необхідність забезпечення рівних умов для трудового старту молоді; можливість соціального просування; досягнення економічної самостійності.

Наукові дослідження свідчать, що нині існує відчутна нерівність серед молоді у можливостях набуття загальної освіти, духовного і культурного розвитку, професійної підготовки, виборі місця праці. Причин цих явищ є багато: це і соціальні наслідки демографічних, організаційних, структурних диспропорцій в межах цілої країни, які утворювались історично і поглиблювались в умовах економічної кризи, і зростання соціальної нерівності в усьому суспільстві, що особливо позначається на молоді, і відсутність сильної державної соціальної політики, тощо [2].

Наприклад, у порівнянні з міською сільська молодь має відносно нижчі можливості набуття якісної освіти, престижних місць працевлаштування, змістовного проведення дозвілля. Все це спричиняє помітне зменшення питомої ваги молоді у складі сільського населення, її масове переміщення у міста і перетворення сільської молоді в них на маргінальний (від лат. *marginalis* - той, що знаходиться на краю, на узбіччі) прошарок.

Відносно новим явищем стає подальше погіршення економічного стану молоді. Це стосується виконання нею фізично важких, шкідливих і непривабливих робіт, постійної загрози безробіття, одержання мінімальної заробітної платні. Так, наприклад, середня заробітна платня молодих робітників складає нині лише 60% від середньо-українського рівня і є вдвічі нижчою від величини мінімального споживчого бюджету для юнаків і дівчат [3, с. 80]. Наслідком цього є падіння рівня життя молоді в цілому, що спонукає молодь вдаватися до випадкового підробітку крім основної роботи чи навчання. Тому вторинна або додаткова зайнятість молоді стає вже не винятком, а правилом.

Вирішенням молодіжних проблем в Україні займається низка спеціальних дослідницьких центрів і осередків, таких як, наприклад, Український науково-дослідний інститут проблем молоді.

На думку спеціалістів подолання матеріальної та інших видів залежності від батьків і суспільства може здійснюватись через розширення можливостей самостійного забезпечення власних потреб, удосконалення законодавчої практики та законодавчої ініціативи, створення гарантій для отримання молоддю освіти і фахової перепідготовки. Надання пільг для працевлаштування випускників навчальних закладів, організація служб профорієнтації, перепідготовки та працевлаштування молоді, служб юридичної допомоги та консультування юнаків і дівчат.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Молодь України у дзеркалі соціології / заг. ред. О. Балакіревої і О. Яременка. – К. : УІСД, 2001. – 210 с.
2. Соціальний захист громадян [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://soc-in.com/>
3. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні : проблеми оновлення / М. Ф. Головатий. – К. : Наук. думка, 2005. – 265 с.

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Руденко О.Р., студентка групи Б 1/1

Науковий керівник: к.е.н., асистент Біліченко О.С.

Миколаївський національний аграрний університет

Усі визначення особистості так чи інакше обумовлюються двома протилежними поглядами на її розвиток. З точки зору одних, кожна особистість формується і розвивається відповідно до її вроджених якостей здібностей, а соціальне оточення при цьому грає дуже незначну роль.

Представники іншої точки зору цілком відкидають вроджені внутрішні риси і здібності особистості, вважаючи, що особистість – це деякий продукт, цілком сформований в ході соціального досвіду.

Однак, майже всі психологічні теорії особистості єдині в одному: особистістю, стверджується в них, людина не народжується, а стає в процесі свого життя. Це фактично означає визнання того, що особистісні якості і властивості людини здобуваються не генетичним шляхом, а внаслідок розвитку, тобто вони формуються й розвиваються.

Соціалізація особистості починається з перших років життя і закінчується до періоду громадянської зрілості людини, а в деяких аспектах й продовжується протягом всього життя.

Потужним інструментом соціалізації особистості виступають засоби масової інформації – преса, радіо, телебачення. Ними здійснюються інтенсивна обробка громадської думки та її формування. При цьому однаковою мірою можлива реалізація як творчих, так і руйнівних задач. Будь-яка інформація, як то рекламні оголошення, кінострічки, комп'ютерні ігри тощо може мати як позитивний, так і негативний вплив на дитину [1, с. 15].

Найсильнішим аспектом впливу на дитяче сприйняття реальності можна сміливо назвати мультфільми. Мультфільм давно перестав бути цінністю мистецтва. Якщо в радянські часи намагалися звертати увагу на цензуру і вкладали в кожен мультфільм якусь повчальну або пізнавальну ідею, то зараз мультфільм більше схожий на серіал для дітей, хоча при перегляді декількох таких серій навіть доросла людина буде спантеличена тематикою.

Дитина спостерігає добро і зло в уособленні головних героїв. Але не завжди їй може імпонувати Джері, адже спритний Том куди хитріший і забавніший. А раптом ваша дитина почне поводитися так само, як Том? Отже, ображатиме тих, хто слабший і менший за неї, але не буде відчувати провини, адже мама й тато дозволяють їй дивитися такий мультфільм, значить, все добре.

Цілуються принц і принцеса – це трохи занадто для несформованої психіки дитини. Передивіться з десяток радянських мультфільмів на тематику кохання. Ви не побачите там явного “дорослого” поцілунку. У сучасному мультфільмі герої цілуються, поводяться фамільярно і всім своїм виглядом натякають на сексуальний підтекст. Мультиплікатори з кожним роком все більше й більше “роздягають” принцесу, щоб зробити її образ неймовірно

привабливим. У свідомості дівчаток формуються стандарти красивої фігури і вони засмучуються, якщо не виходить бути схожими на свою улюблену героїню-красуню. Наслідки цього можуть бути жахливими – дівчатка замикаються в собі, комплексують, а хлопчики закохуються тільки в заповітних красунь.

Якщо зовнішність – це ще півбіди, то наслідування небезпечним сценам з життя героя – це жахливо. Дитина може спробувати вистрибнути з балкона, знаючи, що Чіп і Дейл робили це неодноразово і ставали героями. Якщо батьки не в змозі проконтролювати дозвілля своєї дитини, то вони хоча б мають пояснити різницю між реальним життям і мультфільмом, інакше буде біда.

Думаю, що багато батьків вже задумалися про те, чи варто їх дитинчаті дивитися сучасні мультфільми? Але це ще не все. Йдемо далі.

Засоби масової інформації просто рясніють матеріалами про паління та спиртні напої. Реклама й кіно показують сексуальних улюбленців публіки з сигаретою в зубах та зі стаканом віскі, стверджуючи, що “всі так роблять”. Як результат, сигарети та алкогольні напої стали невід’ємною частиною відвідування концертів та спортивних заходів.

У наш час особливо гостро постала проблема телевізійного насильства. Практично у всіх сучасних серіалах, фільмах, і навіть мультфільмах існує насильство. Термін “телевізійне насильство” давно використовується в науковому лексиконі і об’єднує в собі демонстрацію нанесення ушкодження або збитків персонажам телевізійних програм або фільмів. Існує безліч досліджень, результати яких свідчать, що перегляд сцен насильства пов’язаний з подальшими проявами агресії.

ЗМІ є також джерелами вульгарної інформації, порнографії. В телебаченні транслюється безліч еротичних фільмів, які розбещують сучасну молодь. Можна простежити негативний вплив телебачення на статеве життя підлітків. “Цінності, норми і стереотипи статевого життя, які транслюють ЗМІ, дуже часто далекі від реальності, орієнтують молодих людей на безпорядні статові зв’язки, які не спираються на взаємні почуття любові і відповідальності, провокують і стимулюють і без того підвищену підліткову сексуальність” [2].

Однак, крім негативного впливу ЗМІ на молодіжну поведінку, можна виділити декілька позитивних моментів:

- ЗМІ тримає молодь в курсі всіх подій, що відбуваються, й таким чином надає можливість втамувати “інформаційний голод”;
- ЗМІ підвищують загальну, в тому числі й політичну культуру населення;
- служить для взаємного інформування влади і населення;
- знімають соціальну напруженість.

ЗМІ задають характерні для сучасної масової культури ідеальні особистісні зразки і норми поведінки, які проектуються на молодіжну субкультуру і тим самим засвоюються підлітками, формуючи їх ціннісні орієнтації та реальну поведінку.

Отже, не варто недооцінювати вплив засобів масової інформації на дітей та підлітків. Батькам варто уважніше ставитися до того, що дивляться їхні діти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаровська В. Стан інформаційно-психологічної безпеки в Україні // Психолог. – 2007. – № 16. – С. 14-17.
2. Вплив засобів масової інформації та інших джерел на формування здорового способу життя дітей та молоді Проект „Молодь за здоров'я Україна-Канада” [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.health.gov.ua/health.nsf/441242b97e1ad79cc125678d003fbbe2/8a78e33492dd9b5ec22569fa002f2a01?OpenDocument>

СОЦІАЛЬНА СТРАТИФІКАЦІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СВІТУ

Човага С.В., студент групи Б 1/1

Науковий керівник: к.е.н., асистент Біліченко О.С.

Миколаївський національний аграрний університет

Соціальна стратифікація – риса будь-якого суспільства, і будь якої держави. Вона показує нерівне становище окремих індивідів, груп у суспільстві, або цілих країн, саме тому можливо виділити наступні глобальні стратифікаційні форми сучасного світу: соціально-економічна, інформаційна та політико-ідеологічна.

1. Глобальна соціально-економічна стратифікація країн їх поділ на “ядро” глобалізації та країни “периферії” глобалізації [1].

Значне зростання економічної нерівності, уособлення багатства погіршує можливості для виживання нижчих верств населення. Відбувається процес зростання соціальних проблем, рості безробіття, низьких доходах, відсутності фінансових можливостей для отримання освіти, придбання житла тощо. Розуміючи небезпеку такої ситуації розвинені країни починають проводити таку політику (вирівнювання доходів, скорочення безробіття, соціальна допомога тощо) [2], щоб скоротити розрив у рівні життя між вищими і нижчими верствами суспільства, зняти соціальну напругу у суспільстві. В той же час у бідних країнах відбувається зниження рівня життя, що призводить до політичної нестабільності, зростанню організованої злочинності, корупції, поширення соціальних хвороб.

Україна, як й інші держави, що розвиваються, опинилася на сьогоднішній момент у сфері інтересів розвинутих країн світу переважно як потенційний ринок збуту для товарів кінцевого призначення, постачальник сировини та напівфабрикатів, виробництво яких супроводжується екологічним забрудненням навколишнього середовища. Така ніша на міжнародних ринках спричинює і економічне відставання України від стандартів розвинутих країн світу. Отже можна вважати, що глобалізація в її нинішній формі більше відповідає інтересам розвинених держав.

2. Глобальна інформаційна стратифікація країн, тобто неоднаковий доступ країн до інформаційних технологій, інформаційне домінування одних держав над іншими.

В сучасних умовах створення і використання глобальних інформаційних мереж виникають нові форми культурної агресії з боку найбільш розвинених країн щодо менш розвинутих, виникає небезпека втрати цілими суспільствами своєї культурної та національної самобутності. Можна погодитись з І. Балинським, що відбувається процес нав'язування людству споживацьких стандартів поведінки і смаків, які відтворюють інтереси транснаціональних компаній-виробників. Автор звертає увагу на те, що “проблемність ситуації полягає у невключеності багатьох суспільств у побудову єдиного інформаційного суспільства, а подекуди й у витіснення з нього низки країн на маргінес сучасних процесів” [3]. Щодо України то вона сьогодні все більше адаптується в світовий інформаційний простір, але поки що перебуває на початковій стадії глобального інформаційного суспільства.

3. Глобальна політико-ідеологічна стратифікація (наприклад, поділ країн на демократичні й недемократичні).

Політико-ідеологічна стратифікація – це такий тип суспільного розшарування, де головним критерієм належності до страти є ступінь впливовості на прийняття рішень, обов'язкових для виконання людиною, групою, суспільством [4]. Глобальна політично-ідеологічна стратифікація пов'язана з інтеграцією тієї чи іншої держави до того чи іншого геополітичного простору. На сьогодні для України – це країни в яких домінує демократичний устрій, країни із високим рівнем прибутку на душу населення. Політично-ідеологічна стратифікація – це вихід у взаємовідносинах між країнами за межі національно-державних спільнот, адаптація національного законодавства до європейських вимог, цінностей та норм [5].

Таким чином, глобальну стратифікацію (різне становище країн, а також окремих груп, в таких її глобальних стратифікаційних формах: соціально-економічна, інформаційна та політико-ідеологічна) можна розглядати як одну з домінуючих характеристик світової системи ХХІ ст., в якій, на наш погляд, проявляється поєднання рис класичної системи міжнародних відносин і нових глобальних тенденцій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бікла О. В. Індекс людського розвитку як показник ефективності моделей соціальної політики / О. В. Бікла // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2008/articles/Bikla.pdf
2. Чорна Н. В. Глобалізація і демократизація сучасного світу: їх взаємозв'язок і взаємозалежність / Н. В. Чорна // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vkhnu/Tk/829/3.html>
3. Балинський І. О. Глобальні проблеми розвитку держави в умовах інформаційного суспільства / І. О. Балинський // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://radnuk.info/statti/551-informatsi/14959-2011-01-21-03-15-38.html>
4. Суліма Є. М. Джерела глобальної соціальної нерівності та шляхи подолання поляризації глобального суспільства / Є. М. Суліма // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://studentam.net.ua/content/view/7338/97/>
5. Шумилов М. М. Концептуальные основы глобализации / М. М. Шумилов // CREDO NEW теоретический журнал. – 2005. – №1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://credonew.ru/content/view/459/57/>

СЕКЦІЯ “ЄВРОПЕЙСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТНЄ”

ПІДСЕКЦІЯ “ФІЛОСОФСЬКА І СОЦІАЛЬНА ДУМКА: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ”

“ДАУНШИФТІНГ” ЯК НОВА ТЕНДЕНЦІЯ ТРУДОВОЇ ПОВЕДІНКИ

Алексєєва Ю.І., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Почувши цей термін мало хто відразу пояснить його значення. Як явище воно досить розповсюджене, але сам термін досить молодий.

Саме поняття “downshift” взяте з побуту автолюбителів й у перекладі з англійської звучить як “перейти на більш низьку передачу”, що позначає життєву філософію “життя заради себе”, “відмови від чужих цілей”. Тобто звільнення від непотрібного клопоту, перехід до простого способу життя, коли можна буде встигати робити те, що душа забажає і не впадати у життєві крайності, не залишати нашого суспільства та не намагатися бути цілком самодостатнім.

Термін “дауншифтинг” був вперше використаний американською журналісткою Сарою Бен Бреатна у статті “Життя на пониженій передачі: дауншифтинг і новий погляд на успіх в 90-ті” (Living in A Lower Gear: Downshifting: Redefining Success in the '90s), опублікованій у газеті “Вашингтон Пост” 31 грудня 1991 р. і став поширеним явищем у Великобританії, Австралії та США. Вчені відразу охрестили це явище “філософією Нового Відродження” [3, с. 17-18].

Причиною виникнення даної течії стає суспільство, його устрій та закони. У класичному розумінні дауншифтинг – це вибір між статками і стресами, та душевним комфортом за меншу винагороду. Зазвичай, йдучи з бізнесу чи стресовій роботи, люди переслідують такі цілі, як: отримання великої кількості часу на свої захоплення та сім'ю. Це люди, які свідомо зрікаються солідної посади й високої зарплатні на користь домашніх вечорів, роботи-хоббі, суботи на дачних ділянках чи еміграції до Гоа, кожен обирає собі власний варіант. Найчастіше – це втеча від постійного збільшення матеріального капіталу, кар'єрного росту, колосальних стресів, до життя заради себе або сім'ї. Люди просто втомлюються від постійної гонитви за грошима, славою, авторитетом. Оскільки, матеріальне багатство безперечно приносить задоволення, але не духовний спокій.

Самі дауншифтери вважають, що своєю амбіційною поведінкою висловлюють протест проти ідеалів “суспільства споживання”. Споживче

суспільство, на їх думку, заперечує потреби розвитку людини, як особистості, призводять до відчуження людини з його людської сутності, роблячи його рабом речей, товарів, послуг і як наслідок грошей.

Головне від чого відмовляється дауншифтер – це чужі цілі й бажання. Найчастіше ними виявляються суто матеріальні мети: кар'єра, гроші, предмети розкоші. Список того, від чого вони відмовляються залежить від країни та її культурних особливостей.

Наприклад, в Англії дауншифтинг має яскраве екологічне забарвлення (до них можна віднести вживання чи вирощування здорових продуктів, особливе ставлення до сміття та його вторинної переробки, величина заощаджень). У Австралії фокус цієї течії зміщений у бік зміни житла та місця проживання. Це переїзд у глибинку і заняття сільським господарством та тваринництвом [1, с. 5].

Важливо, що дауншифтинг буває різним. Здебільшого його розрізняють за рівнем зміни життя. Можливі варіанти від повної зміни життя до елементарного скорочення робочого дня: перехід на більш творчу, але менш престижну й більш оплачувану роботу, переїзд із великих міст до менших населених пунктів, створення власного невеликого бізнесу чи відмови від розкручених брендів. Кожен обирає найприйнятніший собі, виходячи з особистісних прагнень і бажань.

Соціологи виділяють також постійний і тимчасовий дауншифтинг. Перше є станом, із якого вже не повертаються назад до кар'єризму, прагнення слави і грошей. Це повноцінне відсторонення від колишніх життєвих моделей і небажання вдаватися до них повторно, тобто кардинальна зміна життєвих устоїв. Другий – це, тимчасове явище у житті, що використовується як розв'язання внутрішніх конфліктів, усунення синдрому хронічної втоми, вирішення інших питань. Це такий собі тайм-аут, аби навести лад у свій внутрішній світ.

Розрізняють також кар'єрний дауншифтинг. Справжня його мета не “ламати собі життя” і “шкодити компанії”, у якій працював, а скоріше, “знайти шляхи в собі”, зрозуміти власні прагнення, повернути цілісність особистості[4].

Як соціальне явище дауншифтинг набирає сили. Масштабне дослідження, проведене Australia Institute, показало, що за останні десять років близько 23 % жителів найменшого континенту перейшли на більш скромний рівень життя. У Європі дауншифтингом “хворіє”, за найскромнішими підрахунками 14-17 % населення, в США розмах цієї “епідемії” глобальніше. Статистичні підрахунки констатують, що необхідною передумовою для зміни свого життя люди вбачають у певній фінансовій незалежності, тому дауншифтерами переважно стають професіонали середнього класу, які дозволяють собі певну втрату доходу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутонова Н. В. Дауншифтинг. Новое правило – отказ от всяких правил / Н. В. Бутонова // Новые традиции : коллективная монография. – СПб., 2009. – 345 с.
2. Гребенщиков Б. Про дауншифтинг / Б. Гребенщиков – Режим доступу : lurkmore.

3. Соціологія : [учебник] / Н. Ф. Осипова, В. Д. Водник, Г. П. Климова и др.; под. ред. Н.Ф. Осиповой. – Харьков : ООО “Одиссей”. – 2007. – 264 с.
4. Соціологія : курс лекцій для студентів всіх напрямів і спеціальностей / под. ред. В. А. Михайлова. – Ульяновск : УлГТУ, 2004. – 207 с.

СОЦІОЛОГІЯ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ НАУК

*Байдаченко Т.В., студентка групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник: асистент Шарін О.В.
Миколаївський національний аграрний університет*

До недавнього часу самостійне місце соціології серед інших наук було дуже спірним. Деякі учені вважали, що соціологія це проста сума досягнень інших наук, які накопичували свою базу за допомогою спостереження та фактів реального життя. В даному випадку соціологія не вважалася самостійною науковою дисципліною.

Робилися спроби ототожнити соціологію з іншими суспільними науками (історія, право, біологія і т.д.). Внаслідок чого виникли і існують школи і напрями в соціології, які пов'язують існування соціології з розробкою якоїсь певної області людської діяльності або якогось чинника суспільного буття, що визнається за вирішальний і визначаючий для всього подальшого розвитку.

В даний час соціологія займає особливе місце в системі суспільних і гуманітарних наук. Це обумовлено наступними причинами:

По-перше це наука про суспільство, яка вивчає закони його функціонування і розвитку. На відміну від історії, що вивчає те, що повторити не можна і не можна експериментально перевірити, соціологія в основному вивчає цикли діяльності суспільства, що повторюються.

По-друге, соціологія виступає як теорія і методологія для всіх суспільних і гуманітарних наук, дякуючи обшій теоретичній соціології, яка є одним з трьох рівнів соціології.

По-третє, соціологія розробляє техніку і методику вивчення людини і його діяльності, методи соціального вимірювання і т.п., які необхідні і використовуються всіма іншими суспільними і гуманітарними науками для отримання достовірної інформації про соціальне явище, що цікавить їх, або процес.

По-четверте, в даний час проводиться ціла система досліджень на стику соціології з іншими науками, які одержали назву соціальних досліджень (соціально-економічні, соціально-демографічні, соціально-політичні і ін.).

В той же час в системі суспільних наук є ряд дисциплін, зв'язок соціології з якими є стійкий і взаємно необхідна. Розглянемо, як відбувається взаємодія соціології з деякими науками і в чому полягає їх відмінність.

Соціологія, як і ряд інших наук, вийшла з філософії. Тривалий період часу соціологічне знання накопичувалося в надрах філософії. Навіть після того,

як О. Конт відділив соціологію від філософії, як справжню науку про суспільство, філософія все одно продовжує виконувати помітну роль в соціологічному знанні [1, с. 151-152].

При дослідженні ряду ключових проблем суспільного життя теоретична соціологія тісно переплітається з соціальною філософією, оскільки багато положень і висновки другої виявляються органічно включеними в першу. Але не можна повністю ототожнювати соціологію з соціальною філософією, бо це ставить під питання саме існування соціологічної науки. Соціологія не є філософською наукою і тому вивчає закони меншого ступеня спільності, ніж соціальна філософія.

Загальним для соціології і соціальної філософії є те, що вони розглядають суспільство в цілому, в його системності, як така інтегральна освіта, яка не зводиться до простої суми вхідних в нього одиниць.

Філософія і соціологія – це дві самостійні соціальні науки, які знаходяться відносно діалектичної взаємодії і тотожності основоположних принципів розуміння миру, а не включення одного в інше, і тим більше відношення частини і цілого, або субординації [1, с. 15-21].

Соціологія, як і історія, має об'єктом і предметом свого дослідження суспільство і його закономірності в їх конкретних проявах. Вони обидва відтворюють соціальну дійсність в єдності необхідного і випадкового. Так чи інакше, кожна з них базує своє знання на дослідженні конкретних фактів суспільного життя.

Відмінністю цих наук є те, що історична наука вивчає тільки те, що відбулося і увійшло до історії, то соціологія основну увагу направляє на сучасність, займаючись при цьому соціальним плануванням і прогнозуванням. Соціологія вивчає в суспільстві тільки “соціальне”. Тому об'єкт соціології вужче об'єкту історії.

Слід зазначити, що і соціологія, і історія стикаються з наступними проблемами: з наявністю в суспільстві об'єктивних, не залежних від волі і свідомості людей закономірностей, які причинно детермінують зміст, характер і напрям його розвитку; з існуванням індивідуальних, не повторюються явищ і процесів, які неможливо причинно пояснити, але які носять закономірний характер, роблячи при цьому істотний вплив на “зигзаги” в розвитку суспільства і його історії.

Тісний взаємозв'язок між соціологією і політологією визначається наступними факторами: соціальні спільності, соціальні організації і інститути є найважливішими суб'єктами і об'єктами політики; політична діяльність це одна з основних форм життєдіяльності особи і общин, яка безпосередньо впливає на соціальні зміни в суспільстві; виявити закономірності політичного життя можна, тільки враховуючи особливості суспільства в цілому як соціальної системи; по-четверте, політика дуже широке, складне і багатогранне явище, у зв'язку з цим вона знаходить свій прояв у всіх сферах суспільного життя (соціальна політика, економічна політика, культурна політика і т.д.), при цьому багато в чому визначає розвиток суспільства в цілому; в- п'ятих, суспільство не

можна зрозуміти і змінити без знання впливу, яке надають на нього існуючі в ньому політичні структури і різні політичні режими [2, с. 51-65].

Соціологія досліджує соціальну реальність, соціальне життя суспільства, вивчає людей і спільності як об'єкти і суб'єкти діяльності, відносин і поведінки. Політологія ж вивчає політичну дійсність, політичне життя суспільства. Тому між цими двома науками існує взаємодія, і не випадково на їх стику виникла нова особлива дисципліна – соціологія політики.

Таким чином, якщо приватні науки (політологія, економічна теорія, юридичні дисципліни і т.д.) звертають головну увагу на розгляд окремих сфер і сторін життя з погляду їх внутрішніх, специфічних законів, то в соціології вони вже досліджуються не самі по собі, а як передумови, умови і засобу соціальної діяльності, відносин і поведінки.

Практично немає сфери суспільного життя, яке б не піддалося соціологічному аналізу і дослідженню як в теоретичному, так і в прикладному аспектах. Це дозволяє соціології широко взаємодіяти з багатьма соціально-гуманітарними науками і не тільки впливати на характер їх наукового розвитку, але і також випробовувати зворотну дію. У зв'язку з включенням соціології в загальний контекст міждисциплінарних зв'язків росте роль соціології, збагатить її теоретико-методологічний фундамент і арсенал методичних засобів дослідження соціальної реальності і виникає можливість комплексного підходу до вивчення соціальних проблем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Социология : Общий курс : учебное пособие для вузов / под. ред. А. И. Кравченко. – М. : ПЕРСЭ; Логос, 2002. – 640 с.
2. Фролов С. С. Социология : учебник для вузов / С. С. Фролов / Ин-т “Открытое о-во”. – М. : Наука, 1994. – 256 с.

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Баришник Л.С., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

В останні роки спостерігається тенденція збільшення економічної та політичної нестабільності на національному, регіональному та глобальному рівнях. Тому окремі керівники та власники пов'язують кризові явища із впливом кризо утворюючих чинників зовнішнього середовища, не опікуючись виявом цих чинників всередині підприємства.

Коли організація починає свою діяльність, як правило, вже діє значна кількість фірм-конкурентів. Зайняти певну нішу на ринку, позиціонувати свою торгову марку непросто. Багато організацій розоряються, не витримавши

конкуренції. Кризи часто виникають і в зрілих організаціях, які втрачають свою позитивну динаміку і здатність домагатися сумарного прибутку.

Кризи в організації можуть проявлятися у формі посилення конфліктів, які здатні навіть привести фірму до розвалу. Моральне старіння використовуваних технологій і втрата конкурентних переваг, а також значний відтік ресурсів при збільшенні числа банкрутств – також є симптомами наростаючої кризової ситуації [1, с. 77-81].

Слід сказати, що не усі проблеми є вирішуваними, тим більше окремому підприємству. Постає питання поділу проблем на більш або менш небезпечні, керовані та некеровані.

Подолання кризи не може здійснюватись автоматично, воно має здійснюватись органом управління підприємства. Це обумовлює потребу в розвитку самостійної галузі наукових знань – антикризового управління.

Видатний вчений О.О. Василенко стверджував, що антикризове управління – це спеціальне, постійно організоване управління, націлене на найбільш оперативне виявлення ознак кризового стану та створення відповідних передумов для його своєчасного подолання з метою забезпечення відновлення життєздатності окремого підприємства, недопущення виникнення ситуації його банкрутства.

Проблематика антикризового управління містить в собі декілька напрямків:

- проблеми розпізнавання передкризових ситуацій,
- проблеми запобігання кризи,
- проблеми життєдіяльності організації у кризовому становищі,
- проблеми виходу з кризи,
- проблеми ліквідації наслідків кризи,
- методологічні, організаційно-правові, соціально-психологічні проблеми.

Метою та головним завданням антикризового управління є передбачення, своєчасне розпізнавання та успішне вирішення всіх проблем, пов'язаних з об'єктивним циклічним розвитком економіки та суб'єктивними факторами на макро- та мікрорівнях [3, с. 56-58].

Ряд причин спонукає підприємство до формування антикризового управління: кризові явища можна передбачати, прискорювати та пом'якшувати; до кризових явищ можна та необхідно готуватися; управління в умовах кризи потребує особливих підходів, спеціальних знань, досвіду та мистецтва; кризові процеси можуть бути до певної міри керованими; управління кризовими процесами здатне прискорювати їх та мінімізувати наслідки [2, с. 33-36].

Об'єктом антикризового управління є виникнення та поглиблення кризи розвитку підприємства, її усунення та запобігання.

Особливості антикризового управління, пов'язані, насамперед, з предметом його впливу – проблемами та реальними факторами кризи. Саме різноманіття видів криз, їх особливості спричиняють специфічність напрямку управління підприємством, що проявляється у системі та процесах управління (гнучкість та адаптованість управління, мобільність та динамізм при використанні ресурсів, врахування фактору часу), а також у функціях. У теорії

антикризового управління виділяють шість функцій: передкризове управління, управління в умовах кризи, управління процесами виходу із кризи, стабілізація нестійких ситуацій, мінімізація втрат і втрачених можливостей, прийняття рішень. Однак, антикризовому управлінню притаманні функції й звичайного управління, а саме: планування, організація, мотивація, координація та контроль. Виконання цих функцій має специфічну спрямованість. Особливою функцією в системі антикризового управління виступає діагностика кризового стану підприємства.

Таким чином, своєчасна ідентифікація кризових явищ, що існують зовні та всередині підприємства, розробці та впровадженні заходів щодо запобігання, ліквідації або пом'якшення впливу негативних факторів на діяльність підприємства, прискореній та дієвій реакції на зміни в зовнішньому оточенні, розробці та введенні в дію таких механізмів, які навіть у найскладнішій ситуації (наприклад, на межі банкрутства) могли б забезпечити вихід підприємства з стану банкрутства з найменшими втратами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антикризове управління підприємством : [навч. посіб.] / З. Є. Шершньова, В. М. Багацький; за заг. ред. З. Є. Шершньової. – К. : КНЕУ, 2007. – 680 с.
2. Василенко О. О. Антикризове управління підприємством / О. О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 542 с.
3. Хіт Р. Кризовий менеджмент для керівників / пер. з англ. / Хіт Р. – К. : Наук. думка, 2002. – 566 с.

ПОБУДОВА КАР'ЄРИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

*Брижжатова В.В., студентка групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник: асистент Шарін О.В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Кар'єра не визначає виключно успіхи або невдачі, вона містить внутрішню позицію і поведінку, поступову зміну навичок, здібностей і професійних можливостей, пов'язаних з діяльністю. Кар'єра – це успішне просування в області суспільної, службової, наукової і іншої діяльності. Вона є невід'ємною частиною життєвого устрою тієї людини, яка хоче досягти успіху в житті. Кар'єрне зростання – це все ті ж методи і дії, які людина може застосувати для досягнення будь-яких поставлених ним цілей. Інша думка, що кар'єра – це результат свідомої позиції і поведінки людини в галузі трудової діяльності, пов'язаної з посадовим або професійним зростанням [1, с. 3-9].

Кар'єра охоплює собою такі поняття, як кар'єризм, професія, професійна діяльність. В 19 столітті слово “кар'єра” несло тільки негативний зміст, бо уособлювало жагу до грошей, до багатства і високих посад, забуття совісті, нехтування народною і християнською мораллю. В 20 столітті слово “кар'єра” було позбавлене негативного змісту, який перебрало на себе слово “кар'єризм”.

Кар'єризм – це гонитва за кар'єрою, прагнення до особистого благополуччя, просування на службі в особистих інтересах. Це прагнення викликоне корисними цілями попри інтереси суспільної справи.

Професійна діяльність – одна з найважливіших сфер самореалізації людини. Саме тут людина виявляє та розкриває свої здібності, особистісні та професійні якості. До того ж, професійна діяльність, як ніяка інша, дає можливість людині відчувати свою значущість для інших людей, для суспільства в цілому та отримати певну компенсацію від нього.

Існує таке поняття, як управління кар'єрою. Згідно з Е. Мейо, це процес, завдяки якому кар'єра окремих співробітників планується з метою задоволення комерційних інтересів організації, а також переваг та інтересів кожного окремого співробітника. В управління кар'єрою Е.Мейо включає: а) процеси планування індивідуальної кар'єри (професійні консультації, робочі групи щодо планування кар'єрного розвитку, плани саморозвитку співробітника, виявлення кар'єрного ресурсу); б) процеси спільного планування кар'єри (аналіз оцінок і рівня розвитку, центри оцінки потенціалу, центри розвитку, спільне планування кар'єри); в) організаційні процеси (процес призначення, системи кар'єра/ступінь, планування наступності, безперервності кар'єри, реклама шляхів можливого розвитку, планування потреби у робочій силі, спеціальні схеми швидкого просування для перспективних співробітників) [3, с. 47-58].

Одним із факторів розвитку кар'єри є трудова мотивація. Її вивчають теорії, орієнтовані на зміст, і теорії, орієнтовані на процес. Перша група теорій вивчає базові людські потреби і прості мотиви, мотиви більш високого порядку, наявність і розвиток яких, за А. Маслоу, передбачає самоактуалізацію особистості. Процесуальні ж теорії чи теорії мотивації досягнення вивчають процес вибору лінії поведінки, пов'язаної зі сподіваннями індивідуума, і суб'єктивну оцінку наслідків своїх дій на робочому місці. Недостатньо вивчений механізм впливу певних потреб і мотивів на формування визначеної поведінки. Однак, слід відзначити, що дослідним шляхом встановлена наявність зв'язку між потребами, мотивами, емоціями, з одного боку і постановкою цілі саморегуляцією трудової поведінки – з іншого.

Існує низка факторів, що впливають на розвиток того чи іншого типу кар'єрної орієнтації. Це психологічний тип особистості, пізнавальні інтереси, нахили, професійна спрямованість, професійна мотивація. Кожна людина має набір особистісних характеристик, концепцію, мотиви, цінності, які визначають вибір кар'єри. У серії кар'єрних рішень людини втілюється її професійна “Я-концепція”. Часто відбувається не усвідомлена реалізація людиною своїх кар'єрних орієнтацій. Розвиваючи свою професійну діяльність на основі життєвої стратегії, досягаючи визнання через кар'єру, людина відчуває задоволення, що підіймає її професійну діяльність на новий рівень, поглиблює трудову мотивацію, впливає на інші сфери життя особи. Соціальна оцінка професійної діяльності людини у вигляді кар'єрного просування, окрім визнання вже досягнутих успіхів, дозволяє особі розкрити в собі нові якості та здібності, пізнати і реалізувати себе на новому рівні. Таким чином, планування і здійснення кар'єри, задовольняючи потреби працівників у самоповазі і

самореалізації, стає одним з найпотужніших чинників, що мотивують їх трудову діяльність [4, с. 112-136].

Щоб правильно організувати своє кар'єрне зростання, передбачити всі пастки на своєму шляху, потрібно навчитися розподіляти свої сили і час, уміти вибирати потрібні цілі, ставити перед собою завдання і багато що інше. XXI століття поставило зміст слова “кар'єру” на якісно новий рівень. Побудова кар'єри в сучасному світі стає обов'язковою умовою самореалізації в професійній діяльності. Безумовно, аспектів побудови кар'єри чимало, і всі вони відіграють першорядну роль у кар'єрному росту молодих фахівців. Однак результат коштує того: успіх у професії – це насамперед успіх вас як особистості, це ваша професійна й особиста самореалізація. У сучасному світі важливо бути не просто гарним фахівцем, важливо бути кращим. Кар'єрна стратегія є мистецтво послаблення або усунення дії гальмуючих факторів для досягнення поетапних цілей соціального або посадового статусу людини у стратегічному періоді.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зайверт Л. Ваше время в ваших руках / Л. Зайверт. – М. : Экономика, 1995. – 231 с.
2. Курбатов В. И. Стратегия делового успеха / В. И. Курбатов. – Ростов-на Дону : Феникс, 1995. – 416 с.
3. Каунт Д. Организуй себе / Д. Каунт. – С-Пб. : Издательский дом “Нева”, 2003. – 234 с.
4. Лукашевич М. П. Теория й практика самоменеджменту / М. П. Лукашевич. – К. : МАУП, 1999. – 360 с.
5. Скворцов Н. Н. Формула ділового успіху: економіко-психологічне ессе / Н.Н. Скворцов. – К. : МАУП, 1999. – 360 с.

СУЧАСНА СІМ'Я ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ

Глух Г.О., студент групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасна сім'я – група, об'єднана міцними зв'язками почуттів, із характерним високим рівнем приватності домашнього життя, де головна увага приділяється вихованню дітей. Відбувається зростання ролі афективного індивідуалізму, формування шлюбного зв'язку на основі персонального вибору, скріпленого сексуальним потягом та романтичним коханням. Сексуальні принади кохання стали прославлятися в межах шлюбу, а не в позашлюбних відносинах. Унаслідок зростання робочих місць, відокремлених від дому, родина стала більше прив'язаною до споживання, аніж до виробництва.

Сім'я як соціальний інститут – прийнята суспільством форма спільного життя чоловіка та жінки, пов'язана з продовженням роду, в т. ч. правила утворення сім'ї, норми взаємовідносин у сім'ї, розподіл ролевих обов'язків та

прав, система символів, в яких суспільство фіксує свої уявлення, пов'язані з цією сферою життя.

Так, у сучасному суспільстві уявлення про сім'ю пов'язані з моногамним союзом чоловіка та жінки, які мають вільне право розірвати шлюб, несуть спільну відповідальність за дітей, народжених в шлюбі, мають право самостійно планувати сім'ю, перервати вагітність. Сучасне суспільство не вимагає від своїх членів обов'язкового релігійного скріплення шлюбу. Навіть пари, які не оформили шлюб згідно з цивільним кодексом, при тривалому спільному житті можуть розглядатися в певних аспектах як сім'я. Сучасна сім'я, зазвичай, нуклеарна, малодітна, а її ідеал характеризується рівністю свобод. Усе це разом створює ніби розгорнуту характеристику інституту сім'ї в сучасному світі.

А.І. Кравченко характеризує еволюцію сім'ї як соціального інституту. Вчений зазначає, що сім'я пройшла такі етапи, як груповий шлюб, полігамія і моногамія. Розширену сім'ю змінила нуклеарна. Історично змінювалися ролі чоловіка і дружини, традиції та звичаї, методи виховання дітей тощо [1, с. 43-46].

Індустріальна революція зумовила загальні тенденції в зміні інституту сім'ї. Молоді люди стають самостійні у виборі шлюбного партнера, звільняються від контролю батьків. Вони засновують власний, окремий від батьків дім. Полегшується розлучення. Основою шлюбу все частіше стає взаємна прихильність і кохання. Знижується шлюбний вік європейців. Вік початку трудової діяльності зріс від 11 до 25 років. Більшість людей, на відміну від минулих епох, починають трудовий шлях після одруження. Скорочується кількість дітей в одній сім'ї з 4,3 у 1910 р. до 2,3 у 1960 р.

Зростає роль чоловіка у веденні домашнього господарства та вихованні дітей. Жінка раніше завершує народжувати: вона молодша, ніж раніше, в той час, коли одружується її остання дитина. Збільшується час, необхідний для одержання освіти дітьми: вступ у трудове життя затягується. Жінка більше залучається до діяльності в економічній сфері. Домашня праця полегшується за рахунок розвитку техніки.

Узагальнення змін сім'ї як соціального інституту вченим здійснено на основі ознак інституту.

Установки та зразки поведінки: 1) Перехід від подвійного до одинарного (сингулярного) стандарту: те, що дозволяється чоловіку, дозволено і дружині. 2) Велика терпимість до дошлюбного сексуального досвіду обох партнерів, але менша до адюльтеру (зради в шлюбі). 3) Секс розглядається як самоцінність, а не як засіб репродукції. Він відокремлений від дітонародження і виховання. 4) Від жінки, як і від чоловіка, очікується активна участь у суспільному житті. 5) Терпиме ставлення до роботи жінки поза домом, насамперед до народження дитини. 6) Жінка менше займається тяжкою домашньою роботою і прагне бути економічно більш незалежною від чоловіка.

Символічні риси: 1) Відмінності в стилі одягу одружених і незаміжніх жінок починають зникати. 2) Зменшується символічне значення обручок. Шлюб може бути і без каблучок, якщо немає можливості (бажання) їх

придбати. 3) Здвоєна постіль символізує рівність і незалежність шлюбних партнерів. 4) Атрибути весільного обряду (наприклад, весільний коровай, весільне вбрання тощо) тепер вважаються зайвими. 5) Терпиме ставлення до розлучення.

Ціль шлюбу: романтичне кохання з відтінком реалістичного розуміння сімейних проблем; соціальні чинники усе більше втручаються у процес створення сім'ї і народження дітей.

Сучасна сім'я фундаментально досліджувалася американськими соціологами Е. Берджесом та Х. Локком. Вони дійшли висновку, що у її структурі та функціонуванні відбулися суттєві зміни. Раніше сім'я трималася на зовнішніх, формальних факторах: закон, звичаї, громадська думка, традиції, авторитет глави сім'ї, чітка дисципліна, ритуали. На зміну приходить нова форма сім'ї – товариська. Вона менше залежить від зовнішніх чинників, від тиску суспільства. Основними стають міжособистісні стосунки, взаєморозуміння та дружні відносини [2, с. 70-76].

У сучасних суспільствах розрізняти три основні моделі-системи сім'ї:

Дітоцентризм – Орієнтація на приватне життя, його автономізація, посилення чуттєвого боку; прагнення до задоволення від подружнього життя та регулювання дітонародження; надмірне обожнювання дитини, інколи обмеження її самостійності, жорсткі та авторитарні стосунки з дитиною.

Подружня сім'я - Орієнтація на взаємні відносини. Діти – не є самоцінністю. Їх виховання базується на заохоченні індивідуальності та ініціативи, самореалізації та самостійності.

Позашлюбна сім'я - Фактичний шлюб без юридичної реєстрації (один із різновидів – конкубінат (від лат. соп – разом лежу, співжиття) – довгий, стійкий зв'язок чоловіка, який має сім'ю, з іншою жінкою, у якої від нього є дитина.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс. – К., 1999. – 312 с.
2. Кравченко А. И. Соціологія : [підручник] / А. И. Кравченко. – М., 2003. – 321 с.

КОМУНІКАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА СУСПІЛЬСТВА

Задорожнюк О.О., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Спілкування є однією з центральних проблем, через призму, якої визначають питання сприймання й розуміння людьми одне одного, лідерство і керівництво, згуртованість і конфліктність, міжособистісні взаємини та ін. Із розуміння ролі й знання механізмів спілкування виник менеджмент як функція з керівництва людьми і галузь людського знання, що допомагає здійснити цю функцію. Менеджер, керівник витрачає на спілкування 50-90 % робочого часу,

щоб реалізувати свою роль у міжособистісних взаєминах, інформаційному обміні та процесі прийняття рішень і виконання управлінських функцій планування, організації та контролю.

Спілкуючись, люди обмінюються інформацією, узагальненнями, думками, почуттями. Тому спілкування – це: комунікація, приймання і передавання інформації; взаємодія, взаємовплив, обмін думками, цінностями, діями; сприймання та розуміння одне одного, тобто пізнання себе та іншого.

Спілкування – це міжособистісна та між групова взаємодія, в основі якої лежить пізнання один одного і обмін певними результатами психічної діяльності (інформацією, думками, почуттями, оцінками і т.д.). Взаємодія двох або більше людей, яка спрямована на узгодження та об'єднання зусиль з метою налагодження взаємин і досягнення загального результату [1, с. 38-45].

Спілкування, або ж комунікативна взаємодія людей, відбувається переважно у вербальній (словесній) формі – у процесі мовного обміну інформацією. Його особливість полягає в тому, що воно за формою і змістом спрямоване на іншу людину, включене в комунікативний процес, є фактом комунікації. Вербальна комунікація може бути спрямована на окрему людину, певну групу (чи навіть не мати конкретного адресата), але в будь-якому разі вона має діалогічний характер і являє собою постійні комунікативні акти.

Мовлення є засобом емоційного впливу, який стимулює або гальмує дію людини. Емоційно-позитивний вплив (заохочення) та емоційно-негативний вплив (покарання) регулюють спільні дії партнерів. Це сприяє кращому розумінню ситуативних цілей, поліпшує ефективність групової діяльності. Без застосування комунікативних категорій схвалення та несхвалення неможлива ніяка координація спільної діяльності.

У сучасній літературі з питань спілкування велика увага приділяється вмінню слухати. Результати досліджень показують, що достатніми навичками вміння слухати володіє небагато людей. І. Атватер вказує на те, що слухати дуже важко. Ми, насамперед, зайняті власним мовленням. Крім того, якщо людина в процесі діалогу замовкла, то це ще не означає, що вона слухає. Слухання – активний процес, що вимагає уваги. Але уточнюючи, оцінюючи чи аналізуючи інформацію під час діалогу, людина більше уваги приділяє своїм справам, ніж тому, що їй говорять. Особливо це виявляється в ситуаціях конфліктного спілкування [2, с. 33-36].

У діалозі людину частіше цікавить те, чи зрозумів її інший, ніж те, чи зрозуміла вона його. Це деформує процес спілкування. Найкращий метод уникнути цього – нерелексивне слухання – умовно-пасивне слухання (слухати і не втручатися в мовлення співрозмовника, але залежно від ситуації під час нерелексивного слухання можна виявляти підтримку, схвалення, розуміння за допомогою мінімальних реплік типу “так”, “розумію”, “це цікаво”, що допомагають продовжити бесіду). Такі нейтральні слова знімають напруження.

Йдеться, насамперед, про багатозначність більшості слів. Іноді важко з'ясувати, що конкретно має на увазі людина, коли вживає певне слово. Не завжди їй вдається висловити свою думку так, щоб її правильно зрозуміли. Уточнення може призвести до зворотнього результату. Іноді люди починають

розмову не безпосередньо з проблеми, а зі вступу, з якого важко встановити конкретні наміри. Чим менше людина впевнена в собі, тим важче їй розкрити головне. Усе це свідчить про потребу в умінні слухати рефлексивно, тобто з'ясувати реальний зміст бесіди. Виділяють чотири види рефлексивних відповідей, які використовуються під час бесіди: з'ясування, перефразування, відображення почуттів та резюмування.

З'ясування – це звернення до співрозмовника за уточненнями. Воно проводиться за допомогою відкритих і закритих запитань.

Закриті запитання вимагають відповіді типу “так” чи “ні”. Відкриті змушують дати розгорнуту або уточнюючу відповідь. Доцільніше користуватися переважно відкритими запитаннями, тому що закриті переключають співрозмовника з позиції пояснюючого на позицію власного захисту, а це може загострити конфліктну ситуацію.

Мета перефразування – власне формулювання почутої інформації, особливо коли інформація здається нам зрозумілою. Власне формулювання почутого підсилює адекватність змісту бесіди.

Відображення почуттів акцентує увагу на емоційному стані співрозмовника, його ставленні до змісту бесіди. Хоча різниця між почуттями та змістом повідомлення певною мірою відносна і її не завжди можна чітко визначити, але у випадках, коли співрозмовник побоюється негативної оцінки, він може приховувати своє ставлення до певних подій, фактів.

Резюмування можна застосовувати під час тривалих бесід. Його функція – підбити підсумки бесіди або поєднати окремі її фрагменти в єдиний змістовий контекст.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дворецька Г. В. Соціологія : [навчальний посібник] / Г. В. Дворецька. – Вид. 2-ге, пероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 472 с.
2. Соціологія : Общій курс : [учебное пособие для вузов] / под. ред. А.И. Кравченко. – М. : ПЕРСЭ; Логос, 2002. – 640 с.

ОСОБИСТІТЬ ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН

Коваль О.М., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Особистість – це якісно нове утворення. Воно формується у процесі взаємодії людини з зовнішнім середовищем, її риси детерміновані конкретно-історичними умовами життя суспільства. У процесі діяльності людина налагоджує відносини з іншими людьми (суспільні відносини), які і “створюють” особистість [1, с. 14-16].

Відповідно поняття “особистість” застосовується до кожної людини, яка пройшла соціалізацію, оскільки вона індивідуально виражає головні риси певного суспільства, тієї чи іншої соціальної спільноти або групи.

Видатний психолог Б.Г. Ананьев зазначав, що людиною народжуються, особистістю – стають, а індивідуальність завойовують. Індивідуальність – це поняття для означення винятковості людського індивіда і як біологічного, і як соціального.

Головним елементом, який визначає активність особистості в суспільстві, є потреба, яка трактується як необхідність для життєдіяльності організму насамперед, та для розвитку особистості.

Класифікація потреб дуже різноманітна. Їх поділяють на матеріальні, або первинні, і духовні, або вторинні. Первинні потреби – це потреби в їжі, одязі, житлі, теплі тощо. Вторинні пов'язані з суспільним існуванням людини (потреби у спілкуванні, творчості, самореалізації, здобутті знань, самоствердженні та ін.).

Потреби особистості, їх зміст і різноманітність залежать від суспільних умов життя людини, від місця, яке вона посідає в цьому житті, і ступеня її розвитку як особистості, її свідомості і самосвідомості.

З потребами особистості тісно пов'язані інтереси. Інтерес особистості - це вибіркоче ставлення особистості до об'єкта, зважаючи на його життєве значення й емоційну привабливість. Інтерес – це особливість особистості, що виявляється в її націленості на певні об'єкти, прагненні ближче їх пізнати, оволодіти ними [1, с. 30-36].

Інтереси особистості виникають під впливом суспільних умов її життя, в процесі діяльності, спрямованої на задоволення тих чи інших її потреб. Отже, інтерес відіграє надзвичайно важливу роль у житті і діяльності особистості. Він спонукає її до діяльності в певному напрямку, активізує цю діяльність.

Поряд із потребами й інтересами особистості важливе значення мають життєві цілі. Чим більше особистість усвідомлює свої життєві цілі, тим більше вони починають впливати на формування її потреб та інтересів.

Із життєвими цілями особистості тісно пов'язані її ідеали. Ідеал – це те, до чого прагне певна особистість, яка формується, ким вона хоче стати в майбутньому, якими рисами хоче володіти. Ідеал – це також образ людини, що є для певної особистості зразком життя. Ідеал формується під впливом суспільних умов життя, а також у процесі діяльності та спілкування особистості, в процесі її навчання та виховання.

Важливе значення для особистості як суб'єкта суспільних відносин і власного життя мають переконання, як певні знання, у правильності і життєвій важливості яких людина глибоко впевнена, і які служать їй керівництвом до дій. Серед різноманітності переконань особистості особливо важливе значення мають моральні переконання, які скеровують її суспільну поведінку, зокрема, щодо стосунків між людьми в суспільстві, їхніх вчинків, рис, норм і правил поведінки. Відповідно до моральних переконань особистість будує свої стосунки з іншими людьми, дотримується їх як обов'язку, вважаючи справою честі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Джонсон А. Г. Тлумачний словник з соціології / А. Г. Джонсон. – Львів : Видав. центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2003. – 154 с.
2. Злобіна О. Г. Суспільна криза і життєві стратегії особистості / О. Г. Злобіна, В. О. Тихонович. – К., 2001. – 213 с.

СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

*Козаченко А.Ю., студентка групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник: асистент Шарін О.В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Праця – цілеспрямована діяльність людей, в результаті якої створюються матеріальні і духовні блага. Соціологія розглядає працю як основну форму життєдіяльності людського суспільства, основну умову його буття.

Соціологія праці та управління – це галузь соціології, спеціальна соціологічна теорія, яка вивчає працю, трудову діяльність та поведінку, трудовий колектив як специфічну соціальну підсистему суспільства, його соціальні інститути, а також: соціальні спільноти в сфері праці, соціально трудові відносини і процеси та закономірності, форми і методи цілеспрямованого впливу на них.

Нині існують різні підходи до визначення предмету соціології праці. Так, А.О. Дикарева і М. Й. Мирська вважають, що соціологія праці – це взагалі комплексна соціологічна дисципліна, яка включає й інші галузеві соціології, що вивчають будь-які проблеми, пов'язані з характером і змістом праці, ставленням людини до неї. Вони “відводять” соціології лише ці функції вивчення структури та механізму соціально-трудова відносин і процесів [1, с. 54-56].

Якщо в американській соціології не проводять жорстких міждисциплінарних “кордонів”, наприклад, між соціологією праці, індустріальною та економічною соціологією та ін., то у традиціях вітчизняної соціології чіткому поділу предмета тієї чи іншої науки приділяється серйозне значення.

Соціологія праці та управління має тісний зв'язок з багатьма науками, але особливо це стосується менеджменту, його розгортання та впровадження в умовах ринкової економіки [2, с. 78-80].

Першим спробував обґрунтувати головні засади наукового менеджменту американський інженер Ф. Тейлор. Система Тейлора заклала основи наукової організації праці, вимагала нової організації управління, нових обов'язків управляючих менеджерів [1, с. 21-22].

Нині менеджмент трактується принаймні в таких чотирьох значеннях:

- як специфічний соціальний і економічний інститут, який впливає на підприємницьку діяльність і породжує специфічний спосіб життя у ринковому суспільстві (який, наприклад, дуже відрізняється від способу життя у

суспільстві розвинутого соціалізму, чому ми так важко і звикаємо до оточуючих нас нових реалій);

- як сукупність осіб, зайнятих управлінською працею у сферах приватного та суспільного бізнесу, тобто це своєрідний клас управляючих;

- як наукова дисципліна, що вивчає проблеми управління суспільним виробництвом. У цьому плані виділяють два рівні менеджменту. З одного боку, це загальні теорії соціального управління, які по суті є нічим іншим, як загальними політико-економічними чи соціально-філософськими концепціями (наприклад, теорії революції менеджерів, постіндустріального суспільства, наукового менеджменту, менеджменту людських відносин та ін.). З другого боку, це прикладні теорії організації й управління, тобто спрямовані на вироблення конкретних підходів щодо раціоналізації та вдосконалення управління;

- як своєрідне, мистецтво управління, поєднання керівництва виробництвом і практичних зразків ефективного управління, які становлять основу професійної кваліфікації менеджера. Тобто йдеться про формування у менеджерів і застосування ними на практиці якихось загальних принципів, методів, прийомів управління.

Таким чином, коли йдеться про взаємозв'язок соціології праці й управління, з одного боку, і менеджменту – з другого, то мається на увазі менеджмент як наука управління.

Якщо озглянути предмети цих наук поєднавши, можна зробити наступні висновки: менеджмент пов'язаний лише з проблемами управління виробництвом (звичайно, у найширшому плані); він розглядає проблеми комплексно, поєднуючи соціологічні, економічні, організаційні, психологічні та інші підходи.

Соціологія праці й управління, по-перше, займається не тільки проблемами управління виробництва, а й методологічними й іншими аспектами функціонування і розвитку соціальних інститутів, специфікою соціально-трудова відносин, різноманітних соціальних груп в сфері праці тощо. Вона розглядає проблеми управління виходячи з найбільш широкого соціального змісту, використовуючи принципи, методи, закономірності соціального управління [3, с. 66-67].

Таким чином, предмети соціології праці та управління і менеджменту взаємно пов'язані. Отже, соціологія праці й управління йде попереду менеджменту, вивчає найбільш глибокі загальні тенденції, притаманні розвитку соціальних інститутів, соціально-трудова відносин і процесів, найважливіші методологічні принципи і методи їх регулювання. Менеджмент, використовуючи ці підходи, поєднуючи їх з підходами економічними, організаційними, правовими, психологічними та іншими, виробляє і застосовує на практиці найбільш ефективні моделі, технології, засоби, методи управління виробництвом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Виханский О. С. Менеджмент : [учебник] / О. С. Виханский, О. И. Наумов. – М. : Гардарики, 2001. – 287 с.
2. Галькевич Р. С. Основы менеджменту / Р. С. Галькевич, В. И. Набоков. – М., 2007. – 267с.
3. Кравченко А. И. Социология управления : фундаментальный курс : [учебное пособие для студентов высших учебных заведений] / А. И. Кравченко, И. О. Тюрина. – М. : Академический проект, 2005. – 136 с.

ПРОБЛЕМА “СХІД-ЗАХІД” У ФІЛОСОФІЇ ТА КУЛЬТОРОЛОГІЇ

Кореновська Т.О., студентка групи Б 2/2

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Упродовж тисячоліть людської історії Схід і Захід протистояли один одному, і напруження цього протистояння значною мірою визначало розвиток культури та політичних процесів суспільства. Водночас їх взаємодія ніколи надовго не переривалися. Проблема “Схід – Захід”, на думку багатьох дослідників, є однією з суттєвих для людства. Характер політичного правління, спосіб життя, спосіб світоосмислення – це головні відмінності між Сходом і Заходом, які виділяли давньогрецькі історики.

Історично філософія розвивалася у протистоянні східних і західних цивілізацій. Перші цивілізації виникають на Сході: Китай, Індія, Шумер, Єгипет. Таким чином, східна культура випереджає західну, п'ятнадцять століть нашого часу. Те ж можна сказати і про інші народи Сходу, наприклад, арабів VIII-XIII ст. Більш того, деякі дослідники вважають, що неоліт, еллінізм і Ренесанс найбільш тісно зближували культури Сходу і Заходу.

У той же час, виявляється відставання Сходу від Заходу у багатьох областях культури в Новий час, що заклала основи індустріальної культури. До Відродження Схід випереджав Захід у культурному розвитку [1, с. 336-364]. Чому ж намічається відставання?

Його не пояснити ні географічними (природними факторами) ні науковими (технічними). Ми можемо виявити відомі паралелі у розвитку культури на Сході і Заході. Зародження перших цивілізацій почалося з III тисячоліття до н. е. у II-V ст. н. е. Приблизно в один час починає розвиватися феодалізм – I-VII ст. н. е. До VII-VIII ст. н. е. складаються могутні держави-імперії. З цього часу починається розвиток духовної культури. В Китаї воно проходить під гаслом звернення до “древнього гу вень”, в Європі “Каролінгське Відродження”. У Китаї мислителі апелювали до авторитетів I ст.: Сима Цянь, Симо Сянжу, Ян Сюн. Зразками служили трактати: “Іцзін” (“Книга змін”), “Шицзін” (“Книга пісень”), “Шуцзін” (“Книга історії”), твори Конфуція.

Цікаво, що в Європі вершина Відродження падає не на Італію, де воно зародилося, а на Англію. У східній культурі – на Японію, на період Генроку (1688-1704), а не на Китай. Близькими за змістом є і подальші культурні епохи.

В епоху Просвітництва, Японія славиться плеядою просвітителів: Юнчжен, Цян-Лун, з'являються елементи культури, аналогічні європейським. У літературі відбувається канонізація – з'являється “вибране в літературі” – “Веньсуань”, утворюється закрита, догматична система текстів, які санкціонуються політичними і релігійними авторитетами. У Європі в цей час видається “Сума теології” Фоми Аквіната та інші “Суми ...”.

Таким чином, середньовічна культура має багато спільного: догматизм як світогляд; тлумачення текстів як метод пізнання; схоластика як форма псевдонауки. Культура західних цивілізацій орієнтована на цінності розвитку, динамічний спосіб життя, вдосконалення культури та суспільства. Захід, будучи носієм початку творчого, постійного пошуку, бунту, відваги і тоді водночас, показуючи прагнення постійному аналітичному пізнанні Всесвіту, частіше займає бік буття земного, тілесного, руйнуючи цим гармонію, сталість і органічність власного життя [2, с. 233-241].

При осмисленні даного питання слід враховувати дискусійний характер даної проблеми. Існує досить велика кількість культурологів та філософів, які вважають, що зазначені відмінності є перебільшеними, що на Заході інколи люди відрізняються між собою більше, ніж у порівнянні із представниками Сходу. Проте дана проблема не вигадана, її прояви ми бачимо й сьогодні на прикладі певних політичних подій.

Наприкінці XVIII – на початку XIX ст. Європа відкрила для себе своєрідний, багато в чому незрозумілий світ давньосхідної філософії. З того часу інтерес до неї не згасає.

Не може не викликати симпатій властивий східній думці момент незацікавленого духовного самозаглиблення, якогось невтомного прагнення шукати найціннішого у глибинах людського духу, шукати заради самого пошуку. Парадоксальним виглядає прагнення східної мудрості досягти стану повного розчинення індивідуального в загальному, прагнення зануритися у якусь первісну порожнечу, первісну світову тишу.

Культура Сходу своєрідна і багато в чому відрізняється від Західної культури. Особливості давньосхідної філософії дають можливість західній філософській думці краще усвідомити себе і відкрити дещо зовсім неочевидне як у людині, так і в людському мисленні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Солонін Ю. М. Культурологія : [підручник для ВНЗ] / Ю. М. Солонін, М. С. Каган. — К. : Вища освіта. — 2007. — 566 с.
2. Ермишина Н. А. Культурологія : [учебное пособие] / Н. А. Ермишина. — Академический проект. — 2007. — 432 с.

ПОНЯТТЯ ФЕНОМЕНУ РЕЛІГІЇ

Корнієнко Н.М., студентка групи Б 2/3

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Термін “релігія” як означення відношення “людина – Бог” був запроваджений у XV-XVI ст. Тоді його вживали тільки в теїстичному значенні, без урахування усіх особливостей феномену, який він позначав. А перед тим мислителі вдавалися до понять “совість”, “пошана”, “страх” перед Богом.

Оскільки основним предметом вивчення філософії релігії є релігія, то цілком закономірно постає питання змісту цього поняття. На сьогодні існує не лише різне його змістове наповнення, а й кілька варіантів етимологічного тлумачення латинського слова “religio”. В їх основу, як відомо, покладено варіанти Цицерона (106-43 до н. е.) і ранньохристиянського мислителя Лактанція (прибл. 250 – після 325). Перший виводив цей термін від латинського слова “relegere”, що означає йти назад, повертатися, обдумувати, збирати, споглядати, боятися і характеризує релігію як богобоязливість, страх і пошанування богів. Лактанцій вважав, що слово “religio” походить від латинського слова “religare” – в'язати, зв'язувати, прив'язувати, а стосовно релігії означає зв'язок із Богом, служіння йому і покору через благочестя. Його точка зору й закріпилася принаймні у християнській культурі.

Один із засновників філософської антропології М. Шелер стверджував, ще справжня людина починається з “Богошукача”, С. Франк наголошував, що «людина є людиною тому, що вона є щось більше, ніж емпірично природна істота, ознакою людини є сама її боголюдська природа. Людина не тільки знає Бога. Ці знання – релігійна свідомість – є її суттєвою ознакою, тому людину можна прямо визначити як істоту, яка має свідомий внутрішній зв'язок із Богом. Таким чином, людина пов'язана з релігією, але визначення рівня, глибини цього відношення є справою нелегкою. Передусім тому, що як, наприклад, неможливо відновити ситуації, коли, наприклад, не було мови, а відтак вона з'явилася, так не відновити в людському бутті й періоду абсолютної відсутності релігійних поглядів, переконань, почуттів. А тому годі шукати єдиної, усталеної відповіді про природу релігії, оскільки віднайти визначення, яке “однаково підходило б і до вірувань фінікіян, що спалюють на вогні своїх дітей на догоду божеству, і до вірувань вавилонян, що посилають у храм Астарті своїх дочок і дружин займатися проституцією, які віддаються першому зустрічному чужоземцеві, і до релігії християн, яка вимагає, щоб люди віддавали своє життя за ближнього, і до релігії буддизму, в основу якої покладено, по суті, повний атеїзм”, як писав відомий дослідник онтологічних витоків релігії А. Штернберг, архіскладно. Отже, і дати універсальне визначення релігії, яке б розкривало її природу, багатоманітну функціональність та історичну змінність неможливо, хоча всі релігії (особливо домінуючі) мають багато спільного. Головним, без чого не могла б існувати жодна релігія, є визнання (віра) своєрідної надлюдської реальності

(надприродного), про яку, як зазначав відомий британський філософ і культуролог К.-Г. Доусон, людина щось знає і на яку орієнтується все своє життя [1, с. 233-256].

З огляду на це багато дослідників пояснюють релігію, її природу та походження, виходячи передусім з ідеї Бога як “фундаментальної данності”, “абсолютного предмета” релігії. Вони стверджують, що релігія виникла й існує тільки тому, що є Бог і є людина, яка здатна за певних умов його сприймати. Ідея Бога не могла народитися у свідомості людини поза існуванням Бога і за умови, що людина не була б істотою, богоподібною за своєю природою. Один із відомих православних богословів О. Мень, обґрунтовуючи надприродну сутність релігії, наголошував, що релігія є відповіддю людини на вияв у ній Божої сутності. Все у світі, зазначав він, має реальне підґрунтя, коріння. Зокрема, ніхто не стане заперечувати того, що потребам нашого тіла відповідає об'єктивна життєва необхідність [2]. Якщо дух людини віками прагнув до краси, добра і чогось Вищого, гідного поклоніння, то чи правильно буде бачити в цьому лише оману? Чи не природніше визнати, що подібно до того, як тіло пов'язане з об'єктивним світом природи, так і дух тяжіє до родинної йому і водночас значно вищої за нього реальності. Цей зв'язок, на його думку, здійснюється через особливий вид духовного пізнання – релігійний досвід, який він визначає як переживання, пов'язане з почуттям реальної присутності у нашому житті, бутті всіх людей своєрідного Вищого начала яке спрямовує нас і є причиною всього суцього. Ще одним чинником, який поєднує якщо не всі, то принаймні абсолютну більшість релігійних систем, є ідея визволення, порятунку (спасіння), засноване на вірі у безсмертя душі. Релігія, як зазначав православний богослов і філософ П. Флоренський (1882-1937 рр.), рятує нас від нас, рятує наш внутрішній світ від хаосу, що причаївся в ньому. Якщо онтологічно, розмірковував він, релігія є життя нас у Бозі і Бога в нас, то феноменологічно – релігія є система таких дій і переживань, які забезпечують душі порятунок, рівновагу душевного життя [3, с. 93-106].

Різні релігії, з огляду на їхні ідеологічні засади, у найбільш загальному контексті поєднані дотриманням деяких спільних концептуальних принципів і положень стосовно людини як носія релігійної свідомості та релігійного досвіду: людині надається свобода дій, тобто вона не є запрограмованою машиною, а тому помилитися чи вчинити зло є наслідком нашої свободи; людина бере участь у Творенні через удосконалення, навчання інших; людське життя не обмежується земним життям.

Сучасні дослідники феномену релігії вважають, що всі великі релігії, зокрема буддизм, християнство, іслам, мають спільну сутнісну основу релігійного знання, яку називають вічною мудрістю або вічною філософією. Це не що інше, як глибинне осягнення сутності життя, яке з плином часу залишалося незмінним у різних культурах і наявне у вченнях великих мудреців усіх часів і народів. Безмежна за обширом і бездонна за глибиною ця скарбниця вічної мудрості містить численні роздуми про природу життя і любові, здоров'я і щастя, страждання і спасіння, її серцевиною, за Роджером Уолшом, є чотири фундаментальні висновки: існують дві сфери реальності: перша - світ фізичних

об'єктів і живих істот; друга – сфера свідомості, духу, яка не обмежена простором, часом, фізичними законами, оскільки вона їх створює, а тому є безмежною, нескінченною і вічною; людські істоти входять до обох сфер, оскільки ми не лише біологічні, а й духовні істоти. Ми маємо як тіло, так і центр трансцендентного усвідомлення (душу, дух); людина здатна усвідомити свою божу іскру і божу причину, з якої вона випливає; усвідомлення нами своєї духовної природи є найвище благо: найвища мета і найбільша користь людського існування [1, с. 77-85].

Духовний центр кожної з великих релігій містить кілька спільних духовних практик, універсальних за своєю природою і покликаних допомогти людині відкрити власну душу або внутрішню замість, її взаємозв'язок із божественним, тобто сприяти осягненню надбань вічної філософії [4].

Духовні традиції великих релігій акцентують на трьох якостях розуму і містять такі практики їх розвитку: практики розвитку етики, концентрації та мудрості. Етика є неодмінною умовою, бо коли людина живе неетично і цілеспрямовано шкодить іншим людям, то вона шкодить і собі, оскільки її розум починають охоплювати страх і провина. Концентрація необхідна для того, щоб втихомирити наш неспокійний розум і вивільнити його від численних клопотів, невідчепних думок, які нас часто переслідують. За допомогою мудрості осягають власні глибини і глибини навколишнього світу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Религии мира: пособие для учителя / под ред. Я. Н. Шапова. – М., 1994. – 446 с.
2. Релігієзнавство: підручник/ за ред. В. І. Лубського, В. І. Теремка. – К. 2000. – 233 с.
3. Релігієзнавство. Навчальний посібник / за ред. М. Ф. Рибачука. – К., 1997. – 213 с.
4. Релігієзнавство: підручник / за ред. В. І. Лубського, В. І. Теремка. – К., 2000. – 342 с.

ЩАСТЯ ЛЮДИНИ У ФІЛОСОФСЬКИХ РОЗДУМАХ

Кочерко О.В., студентка групи Б 2/3,

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Над проблемою “щастя людини” задумувалися багато мислителів та філософів. В контексті цього питання вони навчали багатьом корисним і правильним речам, що не втратили актуальності. Філософія в античній період розглядала проблему “щастя”, як одну з центральних категорій. Першим її досліджував Аристотель, який визначив щастя, як “діяльність душі в повноті чесноти”. Давньогрецьке слово щастя – “евдемонія” (eudaimonia, eu – добро, daimon – божество) дослівно означало “долю людини”, що знаходиться під заступництвом богів. Східна філософія, проголошуючи недосяжність щастя в матеріальному світі, в своїх біологічних, фізіологічних, соціальних,

економічних і логічних аспектах вчить практичному шляху індивідуального досягнення щасливого життя для людини [1, с. 45-50].

Любов до Біблії, особистий величезний світогляд та знання різних філософських систем відіграли свою роль для формування філософського вчення мислителя Григорія Сковороди, який так само як і Сократ, вважав щастям реалізацію людиною різної природи, як Арістотель - вважав, що вищою метою людини є щастя, а найголовнішим серед критеріїв щастя є внутрішній стан душі. Як стоїки, Сковорода рахував, що ніщо зовнішнє не може вплинути на внутрішній світ, бо основний чинник щастя – внутрішній стан людини. Вплив платонізму був виражений в розділенні суцього на матеріальну і нематеріальну сфери, акцентуючи увагу на нематеріальному. Вважаючи щастя за вищу мету людей, Сковорода наслідує античних авторів. Своїм вченням мислитель Григорій Сковорода доходить і такого висновку, що щастя знаходиться в серці людини, щаслива – це та людина, яка любить Бога, йде дорогою добра, а не зла, знайшла свою спорідненість у праці. Актуальність цього дослідження полягає у пошуку відповіді на питання про сенс життя та щастя у ньому, що неможливе без процесу самопізнання. Щастя доступне всім, варто лише з'ясувати, хто до чого народжений.

Щастя – таке важливе слово, чудове і просто необхідне людям. То що ж таке, щастя? Якщо запитати – кожен відповість по-різному, адже уявлення про це почуття складається згідно особистих поглядів на життя, колориту й широти внутрішнього світогляду, навіть менталітету індивідууму.

Розглянемо, приклади зі звичайного життя. Щастя – є багатство та гроші. Коли одна людина, в якій недостатньо коштів для елементарно необхідного, вважає щасливими людей, які мають в матеріальному плані все, що бажала б мати вона. Є таке висловлювання: “Все пізнається в порівнянні”. Отож люди без постійного місця проживання, у яких немає власного житла вважають щасливими тих, хто його має, а ті, в свою чергу – інших, хто має більше матеріальних благ і так далі й далі... Та чи вважають щасливими самі себе люди різного матеріального становища? Як правило, дуже часто, що ні. Знову постає питання: чому? Та висновок простий – значить щастя не в грошах. Дуже добре про це сказала англійська письменниця Маргарита Блессінгтон: “Щастя полягає не в тому, щоб багато мати, а в тому, щоб вдовольнитися малим”[2, с. 33-36].

Можливо щастя у славі і привселюдному визнанні? Можливо, та судячи з багатьох прикладів, знову ж таки, виникає суперечність з приводу цього судження. Артисти, політики та інші відомі особистості часто не мають постійності в коханні, приватному житті. Чи приносить це їм щастя? Звичайно, що ні. Та й привселюдна увага може набриднути, за виключенням людей, для яких досягнути визнання – найбільша мета. Немалу роль відіграє харизма, десь іноді самозакоханість. Але, якщо робота артиста приносить задоволення, якщо людина цим живе, то це вже частинка щастя, але не від слави, а від самої творчості, улюбленої роботи.

Вдалий шлюб, чисте і безкорисне кохання, підтримка близької людини є запорукою загального настрою і в роботі. Із задоволенням, потребою до

здобутків працювати можна тільки тоді, коли людина має добре здоров'я і здорові всі члени сім'ї – ось тоді це вже являється щастям. Іноді, буває, одні люди щасливіші від інших, хоча мають схожі умови життя, бо сприймають світ з радістю, а підтримкою для них є Віра в Бога, віра в добро, любов: тоді сприйняття навколишнього світу стає зовсім інакшим. Поступово такі люди стають добрішими за інших, не надають великого значення матеріальному, вчаться знаходити радість у простих і буденних речах.

В сучасному світі, уміння віднаходити радість в буденному, дякувати Бога за прості радощі, здоров'я, реалізацію якихось мрій являється основним кроком до щастя. Потрібно усвідомити, що коли людина зосереджує думки на інших через заздрість – то ніяк не отримує насолоди від цього, а навпаки, псує собі настрій. Зрозуміти, що коли людина робить комусь добро – це теж щастя.

З вищезазначеного можна зробити висновок, що кожна людина визначає індивідуально, головне просто спробувати бути щасливішим, адже цього так хочеться всім! А якщо суспільство стане щасливішим – то значить буде кращим у розумінні доброти, моральності, етики, виховання, спілкування, взаємодопомоги. Як сказав Короленко: “Людина створена для щастя, як птах для польоту”, тож бути щасливим – це велика мрія і обов'язок, радість для кожного, щоб стати щедрішим, добрішим, людянішим.

Отже, ще багато – багато часу назад філософи різних епох, різних континентів наполегливо вивчали суть щастя і майже завжди доходили до однакових висновків, схожих визначень, спостережень. Навіть постійний плин часу, науково – технічний прогрес – не змінюють сенсу щастя, Віри в Бога, ролі Добра.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Григор'єв В. Й. Філософія : [навчальний посібник] / В. Й. Григор'єв. – К., 2004. – 345 с.
2. Філософія : [навчальний посібник] / О. А. Смольков, Ю. Д. Дещинський. – Львів: Магнолія плюс. – 460 с.

ФІЛОСОФСЬКЕ ВИЗНАЧЕННЯ “ДОЛІ” КРІЗЬ ПРИЗМУ ПСИХОЛОГІЇ

Лапко О.С., студентка групи Б 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Чи існує Доля взагалі, в якій все визначено і незмінно? Або її немає, а є тільки свобода вибору, бажань і дій?

Існує багато суджень, що доля існує та її не уникнути, і не ми залежимо від явища під назвою доля, а доля залежить від нас, нашого власного вибору. Питання в тому, що ми усвідомлюємо, адже все залежить від розуміння сутності такого явища як доля.

Перше систематичне вивчення закономірностей життєвого шляху було зроблено Ш. Бюлер у Віденському психологічному інституті в 20-30-і роки ХХ ст. Вона провела аналогію між процесом життя та історії і оголосила життя особистості індивідуальною історією [2, с. 45-77].

У широкому сенсі психологія долі – це швидко сформована область досліджень, що ставить за мету створити власний понятійний апарат і теорію, що об'єднує культурологічні дослідження в галузі міфологічних, релігійних і філософських уявлень про долю, психологічні дослідження “сенсу життя”, “лінії життя”, “життєвого шляху особистості” з містичними концепціями “дао” і “карми” [1, с. 42-43].

Тому можна визначити, що психологія долі – напрямок психології, що вивчає життєвий шлях людини і фактори, що впливають на цей шлях.

У вузькому сенсі психологія долі – це один з напрямків глибинної психології, так званий доле аналіз, основи якого були закладені відомим швейцарським психологом, психіатром і психотерапевтом Леопольдом Зонді [2, с. 88-93].

Таким чином, багато психологів зверталися до проблеми долі, як життєвого шляху особистості і бачили як мінімум два можливих варіанти розвитку. За їхніми висновками можна сказати, що доля може бути об'єктивно-визначена – це коли подія відбувається в даному місці і в певний момент, неминучим і єдино можливим чином. При цьому зумовленість залежить від ряду причин, в більшості своїй беруть витoki з раннього дитинства, значення якого практично у всіх абсолютизувати. Або вона є суб'єктивно-визначена, коли перетворюється лінія життя, що залежить від самої людини, від її усвідомлення того, що з нею відбувається і бажанням щось змінити.

За однією теорією доля – це сформований факт, повністю про який ми зможемо дізнатися лише в кінці життя кожного з нас, інші ж думають, що доля – це автобіографія життя. Саме з цієї причини її змінити неможливо, як, втім, неможливо змінити всяку історію.

Бути може доля – це взагалі всього лише слово, на яке людина посилається при якихось обставинах.

Можна виділити 3 визначення про долю людини: 1) всі події, що відбуваються з людиною протягом усього його життя, заздалегідь в точності описані Всевишнім, тому людина не є вільною у виборі свого життєвого шляху. Доля людини визначається заздалегідь, ще до народження або безпосередньо при його народженні. 2) всі події, що відбуваються з людиною протягом усього його життя, є випадковістю і нічим не визначаються, навіть самим володарем. Це звичайна випадковість, яка не залежить ні від яких чинників. Люди, що дотримуються даного визначення, говорять так: “Значить така доля нещасного письменника”. Доля, яку визначила чиста випадковість. 3) Всі події, що відбуваються з людиною протягом усього його життя, є відносною випадковістю і визначаються сукупністю випадкових або не випадкових подій, що відбуваються у всесвіті.

Тобто доля людини не визначається заздалегідь, а визначається що відбуваються навколо подіями. Тобто сукупність подій навколо нас визначає нашу долю.

Жодне з наведених визначень не є точним, людина вільна міркувати про долю по своєму. Наше ставлення до долі, що б не визначало її, випадковість чи припис, доля здатна зробити з нами все, а ми можемо лише створювати фактори (випадкові і не випадкові події), які можуть деякою мірою вплинути на хід подій в нашому житті.

Люди здавна вірять в потойбічний світ, який так чи інакше впливає на нас. Але чим більше ми живемо, тим більше сумніваємось у впливі цього світу. Хто знає можливо в майбутньому ми станемо прибічниками, якоїсь однієї думки.

Нині люди мають право на вибір та кожен обирає те, що гармонійно поєднується із своїм внутрішнім світом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи філософських знань : [навчальний посібник]. – Львів : Магнолія плюс. – 312 с.
2. Філософія : [підручник] / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатівський, І. І. Кальний та ін. – К. : Вища школа. – 455 с.
3. Філософія : [навчальний посібник] / Л. В. Губернський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін. – К. : Вікар. – 516 с.

КОХАННЯ, ЯК СЕНС ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ

Левченко О.Я., студентка групи Б 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Ще давніх-давен розглядалося таке одвічне питання – “Кохання, як сенс людського існування”. Багато філософів розглядали це питання, наприклад, В. Соловйов, С. Франк, М. Шелер, З. Фрейд, Д. Бруно, Я. Беме й інші [1; 2].

Взагалі, кохання – це як модель Всесвіту. Всесвіт такий великий, що одному в ньому стає якось не по собі. Саме тому кожний прагне знайти свою половинку. Кохання може довго терпіти, воно ніколи не заздрить, кохання не звеличується, не пишається, не бешкетує, не шукає свого, не дратується, не мислить зла, не радується неправді, а радується істині; все покриває, усьому вірить, усього сподівається, все переносить. Кохання – це насамперед, коли ви повністю розумієте партнера, його потреби, бажання, прислухаєтеся до його думки, намагаєтеся придушити в собі своє “Я”, адже у відносинах головне розуміти, що тепер існує не ваше “Я”, а “ВИ” тобто одне ціле.

Віками про кохання складали вірші, оспівували це почуття у музичних творах, воно надихало на героїчні подвиги та штовхало людей на неймовірні

вчинки. Відомий письменник Оноре де Бальзак про кохання говорив так: “Кохання – єдина пристрасть, що не визнає ні минулого, ні майбутнього”.

Ціль духовного життя полягає в тому, щоб привести нас до пізнання того стану вищої свідомості, що називається “божественним коханням”. Цей стан свідомості не можна не описати, не пояснити тому, хто не готовий їм жити; усе, що можна зробити, це намагатися потроху вести його до цього. Це стан свідомості дозволяє людині почувати себе у внутрішньому зв'язку з усім всесвітом.

Нерідко вона добре зрозуміла розуму, і тому багато зближують любов і розум, протиставляючи їх ірраціональній вірі. “Тому любов, – пише, наприклад, Л. Фейєрбах, – ідентична лише розуму, а не вірі, що, як і розум, любов вільна, універсальна, у той час як віра за своєю природою скупа, обмежена. Тільки там, де є розум, панує загальна любов, сам розум не що інше, як універсальна любов”. Однак часто любов виглядає як щось не підвладне розуму. У любові романтики знаходили задоволення потреби в емоційну теплоту і психологічної інтимності [2, с. 27-31].

Таку “доповнює” природу любові найбільш точно охарактеризував, мабуть, Б. Паскаль в своєму вченні про “логікою серця”, про “порядку любові”, протилежному порядку, що панує в природі та розумі. Він писав: “Серце має свої закони, яких не знає розум ...” І далі: “Серце тримається свого порядку, а розум свого: він керується причинами і доказами, а серце керується іншим. Ніхто не доводить, що того-то ми зобов'язані любити, викладаючи по порядку причини кохання: це було б смішно ... Цей порядок складається головним чином у відступах на кожному кроці від порядку – щоб постійно мати на увазі мету”.

Кохання – це те, що допомагає; це те що змушує страждати; це те, що дарує неповторне й ні з чим не порівняне щастя, і часто не можна сказати що це за щастя, від чого, чому і звідки воно взялося, просто добре, тепло і радісно на душі, більше нічого не треба і ти абсолютно щасливий. Від кохання нічого не вимагаєш... Часом без нього неможливо, воно потрібно тобі, як повітря, а іноді ти хочеш, щоб воно пішло і ніколи не поверталось, тому що той біль, який кохання може заподіяти нестерпний, але ти нічого не можеш з собою зробити й готовий страждати заради тих, нехай, навіть і не хвилин, а секунд блаженства й щастя, що зазначаєш побачивши, або згадавши образ коханої людини, у такі моменти не відчуваєш нічого абсолютно. Ти начебто зливаєшся воедино із чимось неземним, ніжним, ласкавим і неповторно гарним. Ти вже не людина, а щось інше, щось не пояснене переповнює твоє тіло, твою душу. І щоб не трапилося, але всі пережиті тобою страждання коштують цієї митті щастя й млості.

На сьогоднішній день не кожна людина може повноцінно зрозуміти зміст слова “кохання”. Кохання це дарунок, воно послане нам богом, для того, щоб з'єднати серця закоханих, і ми, повинні дорожити ним, ми повинні оберігати його. Якщо кохання щире, то його у вас ніхто не відніме. Кохання – це почуття, що не знає собі рівних, у порівнянні з іншими почуттями. Кохання, не знає ні сорому, ні ганьби, воно не підлягає ніякій людській критиці, його треба

поважати, у будь-яких проявах. Людство саме завдяки коханню продовжує існувати, і буде існувати ще багато сторіч підряд. Любов дарує нам життя. Немає нічого більш природного чим наше прагнення до любові. Вже доведено, що у закоханої людини змінюється біохімічний стан крові, від чого вона молодіє та краще себе почуває. В стані закоханості хочеться співати, літати, робити добрі вчинки і різні милі дурниці, просто тому, що нам добре. Любов не дає нічого крім себе самої, та не бере нічого крім себе самої. Тому любов не володіє нічим, але і нею не можна володіти, бо любові – достатньо лише себе самої. Вважається, що кохання – це найголовніше. Так, щасливий той, хто зміг знайти в своєму житті успіх і удачу, але найцінніше, що є, – любов!

У висновку хотілося б сказати, що все таки не кіно, вино і доміно всупереч поширеній приказці складає сенс нашого буття, не ця та інша мішура, і навіть не футбол, а як це не банально звучить любов. Любов – це найскладніша, таємнича і парадоксальна реальність, з якою стикається людина. І не тому, як звичайно вважається, що від любові до ненависті всього один крок, а тому, що “ні прорахувати, ні обчислити” любов не можна! У ній не можна бути розважливим – природа легко перекине будь-які розрахунки! У ній можна бути тільки чуйним, щоб стежити за її примхливим перебігом і вчасно душею вгадати всі її вигини, невловимі для ока зсуву, нез'ясовні важливою і для розуму повороти. У любові неможливо бути дріб'язковим і бездарним – тут потрібні щедрість і талановитість, пильність серця, широта душі, добрий, тонкий розум і багато – багато що інше, чим удосталь наділила нас природа, і що нерозумно ми розтрачуємо. Нехай любов буде симбіозом всього хорошого що є на світі!

ЛІТЕРАТУРА:

1. Філософія : [навчальний посібник] / Л. В. Губернський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін. – К. : Вікар. – 516 с.
2. Філософія : [підручник] / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатовський, І. І. Кальний та ін. – К. : Вища школа. – 455с.

РОЛЬ І МІСЦЕ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Марченко Н.С., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Із другої половини ХХ століття в цивілізованому світі відбувається суттєве збільшення значення і ролі інформації у вирішенні практично всіх завдань світового співтовариства. Це є переконливим доказом того, що науково-технічна революція поступово перетворилася в інтелектуально-інформаційну. Сучасний етап розвитку цивілізації також характеризується зростаючою роллю інформаційних і комунікаційних технологій, що є, на думку

вчених Р. Абдєєва, Г. Воробйова, Є. Демиденка, М. Моїсєєва, глобальною інформаційною революцією, яка за своїми масштабами й наслідками у багато разів перевершує промислову (XIX ст.) та науково-технічну (середина XX ст.) революції [2, с. 94-100].

Формується штучний світ людської життєдіяльності, в якому вплив людини на природу, суспільство, культуру стає все більш технологічним. Останнє проявляється як жорстка обумовленість структури людського ставлення до об'єкта діяльності – природи, людини, культури – практичними цілями людини, як жорстка послідовність операцій діяльності людини.

Характерним для сучасного розвитку цивілізації є інформатизація суспільства – це глобальний соціальний процес, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності у сфері суспільного виробництва є збір, накопичення, обробка, зберігання, передача, використання, продукування інформації, здійснювані на основі сучасних засобів мікропроцесорної й обчислювальної техніки, а також різноманітних засобів інформаційної взаємодії та обміну.

Інформаційні технології можна розглядати як елемент і функцію інформаційного суспільства, спрямовану на регулювання, збереження, підтримку та вдосконалення системи управління нового мережевого суспільства. Протягом століть інформація і знання передавалися на основі правил, традицій і звичаїв, культурних зразків і стереотипів. Сьогодні головна роль відводиться технологіям. Вони активно впроваджуються в усі сфери соціально-політичного і культурного життя, включаючи домашній побут, розваги і дозвілля [3, с. 456-476].

Японські вчені вважають, що в інформаційному суспільстві процес комп'ютеризації дасть людям доступ до надійних джерел інформації, позбавить їх від рутинної роботи, забезпечить високий рівень автоматизації обробки інформації у виробничій і соціальній сферах. Рушійною силою розвитку суспільства має стати виробництво інформаційного, а не матеріального продукту.

Інтернет в тому вигляді, в якому він існує сьогодні, був розроблений як засіб вільного обміну інформацією, не регульовану жодним урядом, що не належить жодній людині або компанії. Інтернет ознаменував початок нової ери – інформаційного суспільства. Завдяки вільному потоку інформації світ змінився неймовірно. ІТ, засновані на Інтернеті, телекомунікаційних мережах і інтелектуальних комп'ютерних системах, відкривають перед майбутнім поколінням можливості вільного поширення знань, різних відомостей і матеріалів. Використання єдиних світових інформаційних систем забезпечує впровадження ІТ в освіту. Сенс інформатизації освіти полягає у створенні як для педагогів, так і для учнів сприятливих умов для вільного доступу до культурної, навчальної та наукової інформації.

Цікаві результати щодо оцінки можливостей, які комп'ютер надає людині. Переважна більшість опитаних студентів (дослідження проводилися серед студентів ВНЗ у 2008 р.) загальної вибірки (91 %) впевнена, що ПК дає “знання та вміння, корисні в інших професіях і сферах життя”; 8 % вважають,

що комп'ютер забезпечує лише “вузько спеціальні знання та уміння”, і тільки 2 % вважають, що комп'ютер людині „практично нічого не дає”. Частина студентів (приблизно 20 %, головним чином студенти - “комп'ютерники”) має ознаки синдрому комп'ютерної залежності. Вони досить багато часу витрачають роботі на комп'ютері, що іноді викликає нарікання оточуючих. Їм важко самим зупинитися, вони з нетерпінням чекають відновлення цієї роботи, часто думають про речі, пов'язані з комп'ютером [4, с. 233-236].

Бурхливий розвиток ІТ має величезний вплив на суспільство, і, як уже було зазначено, не лише позитивний. Неврологія давно вже визнала, що нові технології змінять нашу свідомість, це новий виток еволюційного процесу. Те, над чим нам треба працювати зараз, – пошук її плюсів і мінусів, і звичайно, вона надає чимало негативних ефектів. Мічиганський університет провів дослідження, в яких брали участь чотирнадцять тисяч студентів, і вони виявили істотний спад здатності до співчуття. Дитина, вихована на соціальних мережах, втрачає навички міжособистісного спілкування – вона не вчиться червоніти, піклуватися, давати спонтанну емоційну реакцію, а головне, отримувати негайну відповідь від співрозмовника і будувати реальний діалог. Адже наш мозок досі працює так, що враження про людину ми на сімдесят відсотків складаємо з невербальної інформації.

Історик і культуролог Люїс Мамфорд описав, як процес адаптації до нових інтелектуальних технологій відображається у зміні метафор, які ми використовуємо: “Коли з'явилися механічні годинники, люди казали, що їхній мозок працює, як годинниковий механізм. А в епоху програмного забезпечення ми стали думати, що він працює, як комп'ютер”.

За минуле десятиліття зроблені важливі відкриття, що сприяють контролю за фундаментальними структурами на мікро-, нано- та молекулярному рівні. Проведені дослідження в галузі нанотехнологій дозволять створити принципово нові обчислювальні пристрої. Згідно з висновками експертів, ці розробки, ймовірно, змінять практично всі галузі промисловості – від нових вакцин і комп'ютерів до новітніх матеріалів для машинобудування та легкої промисловості, значно впливаючи на обстановку у світі в ХХІ столітті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дворецька Г. В. Соціологія : [навчальний посібник] / Г. В. Дворецька. – К. : КНЕУ, 2002. – 472 с.
2. Кравченко А. И. Социология управления: фундаментальный курс : [учебное пособие для студентов высших учебных заведений] / А. И. Кравченко, И. О. Тюрина. – М. : Академический проект, 2005. – 1136 с.
3. Соціологія : [підручник] / за ред. В. Г. Городяненка. – К. : ВЦ “Академія”, 2010. – 544 с.
4. Соціологія культури : [навчальний посібник] / під. ред. О. В. Матецької. – Львів : ЛДГУ, 2009. – 127 с.

МЕДИТАЦІЯ ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ СТАРОІНДІЙСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

Машевська Я.В., студентка група Б 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Всебічного розвитку одержала медитація на Сході, ставши невід'ємною частиною не тільки релігії, а й культури, наклавши відбиток на всі види діяльності. Найглибші коріння у медитації – в Індії, де протягом більш ніж п'яти тисяч років так звані садху (мандрівні святі, чоловіки і жінки) і йоги культивували – в тій чи іншій формі – практику медитації.

Прагнення до щастя – це основна характеристика живих істот. Кожен не просто бажає щастя, він хоче, щоб щастя було нескінченним. Людина вибаглива істота у задоволенні своїх потреб. Людська жадоба не має меж, її неможливо втамувати досягненнями у зовнішньому світі, отримати повне задоволення і знайти спокій. На це є ряд причин: по-перше, фізичний світ обмежений і не може задовольнити нескінченне прагнення до щастя. По-друге, наші органи чуття обмежені, по-третє, будь-яке задоволення швидкоплинне, проте людина прагне нескінченного щастя, і не знаючи правильного шляху, намагається отримати задоволення більш витонченими способами.

Слово “медитація” походить від латинського “meditor”, що означає “розмірковую, обдумую”. Втім, латинське “meditatio” має аналоги і в інших мовах: російське “думання” або “розумне продукт”, санскритське “дхьяна”, грецьке “медомаї” та ін.

Щастя, задоволеність і абсолютний спокій можна знайти лише у внутрішньому світі, який нескінченний за своєю природою. Мета медитації – це воз'єднання з невичерпним джерелом щастя, Космічним Свідомістю або Богом.

Зараз у науково-популярній літературі досить міцно закріпився західний еквівалент – “транс”. Крім того, як синонім медитації можна розуміти і таке близьке поняття, відоме навіть за середньовічними філософських трактатів, як «споглядання» або “самоспоглядання”. Свами Бхактиведанта також визначає медитацію як “уявне споглядання” якого-небудь об'єкта.

Стан медитації – це перш за все стан поглибленої зосередженості психіки і розуму, яке викликається і відбувається в певній послідовності психофізіологічних актів, що складаються в єдиний, цілісний і безперервний процес. Первинним етапом у всіх варіантах практики є досягнення медитуючого стану розслабленості, зниженої чутливості до зовнішніх об'єктів, відчуженості від них, а також – інших, другорядних внутрішніх переживань. Це – загальна властивість, притаманна всім релігійним, релігійно-філософським, психо терапевтичним та іншим медитативним практикам [1].

У широкому розумінні медитації з найдавніших часів розглядалася на Сході як засіб самовираження людини, що дозволяє реалізувати приховані можливості людського “Я”. Так, осяяння і екстаз – не єдині елементи медитації.

Інші “плоди” медитації, наприклад, – зміна стереотипів поведінки людини та зцілення. У більш вузькому контексті під медитацією розуміються спеціальні вправи, призначені для розширення розумово-психічних здібностей людини, їх розвиток.

Однією з властивостей медитації є її тривалість. На практиці тривалість медитації може варіюватися в досить широких межах – від 10-15 хвилин до 2-3 годин і більше, що залежить від призначення медитації, її основних завдань, варіанти практики, а також від здібностей самої людини. Деякі духовні діячі Індії могли знаходитися в стані трансу по кілька днів і навіть місяців. Наприклад, Венткатараман Махаріши, будучи школярем, впав у стан глибокого трансу під час одного з уроків, і він тривав у нього в цілому півтора року, поки він не прийшов до тих висновків і до того способу життя, якого він сповідував до останніх днів. Останні 25 років свого життя Шрі Ауробіндо Гхош провів в основному медитуючи в повній нерухомості [2].

Індія виявилася вельми благодатним ґрунтом для процвітання мистецтва медитації і його поширення як у східному, так і в західному напрямках. Вже в ранніх священних писаннях Індії, Ведах, де немає ні слова про медитації, можна знайти згадки про те, що ведичні священики проводили обряди і ритуали, і підносили співи богам. Все це вимагало неймовірної концентрації уваги. З часом ці обряди, ритуали та співи перетворилися в одну з форм молитовної медитації, що включає в себе контроль за диханням і повну зосередженість на божественному. Чим глибше ведичні священики занурювалися у свої молитви, тим виразніше розуміли, що віруючий і об'єкт його вірування, буття людини і буття Бога, рівнозначними. Це відкриття надихало і направляло шукачів духовних одкровень протягом багатьох сторіч.

З великого різноманіття ведичної і постведичної духовності виникли три найвідоміші медитаційні традиції Індії – йога, буддизм і тантра.

Найбільшу роль практика медитації грає у філософії і релігії, що зародилися в Індії. Медитація – єдиний шлях до безсмертя і вічного блаженства. У “Іша-Упанішада” той, хто не концентрується і не медитує, названий атмаханом, “вбивцею” Атмана. Шляхом медитації великі ріші і мудреці минулого, такі, як Яджнявалкья і Уддалака, досягали самопізнання, яке являє собою засіб зміцнення вищого єднання. Медитація – єдиний спосіб знищення людських страждань. Під час медитації, коли розум перебуває в Атмані, приходить справжній відпочинок. Той, хто не вміє зосередити розум в медитації, не здатний пізнати себе [4, с. 144-146].

Медитація – це стежка до Божественності, царський шлях у світ Брахмана. Це таємнича драбина, що поєднує землю і небо, провідна від оман до істини, від темряви до світла, від страждань до блаженства, від тривог до вічного спокою, від невідання до знання, від тлінності до безсмертя. Медитація тягне самопізнання, а воно, у свою чергу, приносить Вічний Мир і Вище Блаженство. Істина є Брахман. Істина є Атман. Істина абсолютно чиста і проста. Її не можна осягнути без споглядання і медитації.

Індійська філософія являє собою результат найпершої спроби рефлексії світу. Взагалі, історія філософії можливість пізнати світ як цілісність.

Медитація в цьому процесі відіграла важливу роль. Людина стикається із невідомим об'єктом, зрозумілими виявляються перші відчуття остраху на фоні інтересу, потім експериментальних спроб на фоні необхідності співіснування з об'єктом, програмного, цілеспрямованого трансформування об'єкту; на тлі розуміння логіки об'єкту, ефективна співпраця [1].

Отже, історія філософії зберегла схожий порядок рефлексій світу. Історично першою обґрунтування втечі, зречення світу виступає староіндійська філософія. Психофізичні практики, закони карми, буддійської нирвани – це все пропозиції пошуку щастя і гармонії у внутрішньому світі, і, одночасно, пропозиції втечі із світу зовнішнього.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Индийская философия : [энциклопедия] / Отв. ред. М. Т. Степанянц; Институт философии РАН. — М. : Восточная литература, 2009. – 950 с.
2. Новицкий О. М. Очерки индийской философии. Медитация / О. М. Новицкий // Журнал Мин. нар. образования. – СПб., 1844. – Ч. 41, № 3. – С. 152-155.
3. Ольденберг Г. Медитация / Г. Ольденберг // Общая история философии. – Т. 1. – СПб., 2010. – С. 32-38, 147-153.
4. Шейнман-Топштейн С. Я. Платон и ведическая философия / С. Я. Шейнман-Топштейн. – М., 1978. – 199 с.
5. Шохин В. К. Медитация индийская философия / В. К. Шохин // Вопросы философии. – 1992. – № 4. – С. 118-124.

ПАЛІННЯ, ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА В СУСПІЛЬСТВІ

Мейдер Н.О., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент, Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Паління є соціальною проблемою суспільства, як для людей які палять, так і для частини, що веде здоровий образ життя. Для перших – проблемою є кинути палити, для другої – уникнути впливу, зберегти своє здоров'я від продуктів паління, оскільки речовини, що входять у видихуваний курцями дим, не на багато безпечніше того, якби людина сама палила.

За даними Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ) на сьогоднішній день 1,3 мільярда населення нашої планети перебуває в залежності від тютюну. Статистика паління у світі змушує замислитися про те, скільки чоловік щорічно добровільно відправляють себе на кладовище таким, досить витонченим, способом. В даний час ця цифра наблизилася до семи мільйонів чоловік [1, с. 33-36].

Згідно із статистикою, найбільша кількість курців зосереджено в країнах Східної Європи, Північної Африки та Азії. Якщо казати про держави, то на євразійському просторі пальму першості за кількістю курців і смертей від тютюну міцно тримає Росія. При цьому Росія – одна з небагатьох країн, в якій

кількість курців зростає, а не скорочується. За кількістю курців – чоловіків Росія посідає перше місце. За кількістю жінок-курців – шістнадцяте. Перше місце за кількістю курців жінок належить Австрії. Там більше сорока відсотків жінок є завзятими курцями. Незважаючи на гадану необразливість, паління є страшною зброєю масового знищення, що забирає в рік більше життів, ніж забирала будь-яка війна. Лише Друга Світова війна змогла перемогти річний результат тютюну [3, с. 133-146].

У США й в інших високорозвинених країнах є програма по видачі посібників соціального забезпечення. Зважаючи на те, що об'єктами даного соціального дослідження є й люди які палять і навпаки, це вимагає більших витрат з боку держав, що проводять такі програми. Причиною для втілення таких програм у життя, є й той факт, що продукти горіння сигарет шкідливо позначаються й на екологічній обстановці країни й світу в цілому. Для скорочення паління можна застосовувати багато різних заходів, включаючи й строге обмеження місць для паління, і штрафи, і закони для скарг із боку некурящих, і державні медичні установи, що спеціалізуються на лікуванні цього виду проблеми й т. д. Говорячи про допомогу некурящим, можна запропонувати безкоштовне лікування й санаторний відпочинок страждаючої від алергії на тютюн і від зараженості організму продуктами диму сигарет. Але все це вимагає перегляду, як економічної, так і соціальної політики держави, у якій ми живемо.

Якщо розглядати цю проблему у світлі окремої соціальної групи, то однією із самих актуальних буде ця проблема в середовищі учнів середньої школи. Оскільки вплив однолітків на свідомість учня, що ще не сформувалася, дуже великий, то причин для занепокоєння досить багато. Крім впливу навколишніх, є особисте прагнення “поспішного дорослішання” властиво багатьом сучасним дітям. Вплив може виходити й від батьків, як дурний приклад і просто від дорослих, що не знаходять у цьому нічого поганого. Дітям необхідна більша увага, як з боку батьків, так і з боку вчителів, яким треба більше спостерігати за прагненнями й похилостями учнів

Людина, що курить, ставить під загрозу не тільки своє здоров'я, але і здоров'я людей, що знаходяться поруч із нею. Так, у людей, що знаходяться у прокуренних приміщеннях, у крові і сечі виявляли нікотин. При пасивному курінні людина вдихає ті ж продукти тління тютюну, що й активний курець, в її організмі відбуваються ті ж процеси і підвищується ризик захворювання тими ж хворобами (емфізема легень, бронхіт, рак легенів, атеросклероз, виразка шлунка і дванадцятипалої кишки, серцева недостатність, стенокардія, інфаркт міокарда, захворювання центральної нервової системи).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Карпов А. М. Самозащита курения: Образовательно-воспитательные основы профилактики и психотерапии курения / А. М. Карпов, Г. З. Шакирзянов. – Казань, 2001. – 541 с.
2. Смирнова І. П. Рекомендації з профілактики та лікування тютюнопаління / І. П.Смирнова, О. О. Кваша, І. М. Горбась, Н. В. Давиденко. – К., 2001. – 342 с.

3. Шальнова С. А. Распространенность курения в России : Результаты обследования национальной представительской выборки населения / С. А. Шальнова // Профилактика болезней и оздоровление. – М., 2009. – 224 с.

ВПЛИВ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ НА ЛЮДСЬКУ СВІДОМІСТЬ

Мисько С.С., студент групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Важливою ознакою переходу до інформаційної стадії в розвитку людства стає розширення ролі інформаційної взаємодії в процесах, що мають місце в усіх без винятку суспільних сферах. У деяких випадках ідеться про зростання значення інформаційних технологій, як інструменту досягнення практичних завдань, в інших – про фактичне вбудовування в свідомість деяких феноменів, що є нематеріальними продуктами інформаційної взаємодії, здійснюваної засобами комп'ютерної техніки в різноманітних мережевих структурах, переважно в Інтернеті.

Сама реальність у наші часи розширює свої межі, перестаючи бути лише сукупністю об'єктів реального світу, що існують незалежно від людини і є предметом її рефлексії, тобто об'єктивною реальністю, і доповнюється проявами реальності віртуальної, що є породженням комп'ютерних мереж. Існування подібних тенденцій викликає великий перелік питань щодо правомірності розгляду продуктів віртуального світу як прояву реальності, особливостей світосприйняття особистості, що занурена у віртуальний світ, специфіки структури цієї особистості.

Термін “віртуальна реальність” у сучасному науковому обігу має декілька основних тлумачень.

По-перше, існує цілий напрямок філософствування під назвою “віртуалістика”, представлений у роботах Н.А. Носова [5]. У рамках цього напрямку віртуальна реальність розглядається як сукупність об'єктів наступного (по відношенню до реальності, що породжує їх) рівня. Ці об'єкти онтологічно рівноправні з “константною” реальністю, від якої вони походять, і автономні; при цьому їх існування повністю обумовлене перманентним процесом їх відтворення породжувальною реальністю – при завершенні вказаного процесу об'єкти віртуальної реальності зникають. Подібні, певною мірою метафоричні, інтерпретації віртуальної реальності простежуються прямо чи дотично в роботах відомих філософів-постмодерністів, зокрема в концепціях “гіперреальності” (Ф. Бодрійяр) та “симуляційної культури” (М. Постер). На цьому філософському ґрунті базуються й ідеї Д. Іванова щодо віртуалізації суспільства. Зокрема він стверджує, що за допомогою терміна “віртуальна реальність” “зараз позначається багато нових економічних, політичних, культурних феноменів, не пов'язаних безпосередньо з комп'ютеризацією, але

таких, що виявляють схожість логіки людської діяльності з логікою віртуальної реальності. Сутнісний принцип цієї логіки – заміщення реальних речей і вчинків образами – віртуалізація. Такого роду заміщення можна спостерігати практично в усіх сферах життя сучасної людини, і це дає підставу для цілісного опису соціокультурних змін рубежу ХХ-ХХІ ст. як процесу (процесів) віртуалізації суспільства” [4, с. 257- 258].

У прямому сенсі віртуальна реальність є “технічно конструйоване за допомогою комп'ютерних засобів інтерактивне середовище породження й оперування об'єктами, подібними до реальних або уявних, на основі їх тривимірного графічного уявлення, симуляції їх фізичних властивостей (об'єм, рух тощо), симуляції їх здатності впливу й самостійної присутності в просторі” [3, с. 184].

Розширення кількості користувачів комп'ютерної техніки сьогодні призводить до того, що кожен із них долучений до функціонування також і у віртуальній реальності. Причому це функціонування можливе як у рамках тих фрагментів віртуальної реальності, які є в певному сенсі цифровою калькою із систем реальності і слугують цілям підвищення їх ефективності, так і тих, що виступають як цілковита абстракція, яка тим не менш впливає на свідомість включених до неї осіб.

Перша група феноменів віртуальної реальності має відношення переважно до політичної та економічної підсистем суспільства. У цьому контексті варто розглянути такі явища, як електронний уряд та електронна комерція. Електронний уряд – концепція здійснення державного управління, характерна для інформаційного суспільства. Базується на можливостях інформаційно-телекомунікаційних технологій і цінностях відкритого громадянського суспільства. Характеризується спрямованістю на потреби громадян, економічною ефективністю, відкритістю для суспільного контролю й ініціативи [1, с. 133].

Електронний уряд, будучи в певному сенсі новою філософією державного управління, став результатом загальної для розвинених демократичних країн у 70-90-х рр. ХХ століття тенденції перетворення держави зі зверхньої керівної системи, що використовує переважно примусові регуляторні методи, на своєрідну небізнесову клієнтоорієнтовану організацію. У цьому контексті електронний уряд є вищою формою прояву цієї новітньої парадигми, звичайно, ефективним може бути лише за умови наявності розвиненої, орієнтованої на інтереси громади держави. В умовах же країн з нестійкою демократією і, відповідно, зі значним рівнем корупції, що пронизує практично всі форми відносин у системі “держава-громада”, концепція електронного уряду, будучи реалізованою, може слугувати зовсім протилежним цілям.

На нашу думку, основні загрози, можуть виявитися в таких аспектах.

По-перше, вирішення питань, із якими до державних органів звертаються громадяни, як фізичні, так і юридичні особи, через систему мереж електронного уряду, відбувається нібито прозоро, проте необов'язково стає позитивним, оскільки чиновник зберігає можливості оперувати формальними бюрократичними підставами відмов.

По-друге, доступ до технічних засобів, що забезпечують зв'язок із відповідними державними сайтами, для багатьох громадян є обмеженим, що створює певну нерівність у доступі до державних органів.

По-третє, рівень обізнаності людей в інформаційних технологіях не є однаковим, що знову ставить питання про однаковий доступ до реалізації їхнього права на звернення до державних установ.

По-четверте, за відсутності соціальної орієнтованості як провідного принципу функціонування держави електронний уряд фактично формує образ її як деякої абстрактної сили, рішення якої є анонімними і в силу цього не можуть бути розглянуті як результат діяльності певної особи – чиновника.

Таким чином, можна зробити висновок, реальність інформаційного суспільства значно розширюється завдяки вбудовуванню в неї феноменів віртуальної реальності, які, з одного боку, усвідомлюються і слугують інструментом оптимізації реальних суспільних взаємодій (електронний уряд, електронна комерція), а з іншого, будучи прихованими чи неусвідомленими, породжують в особи відчуття не вкоріненості в реальності. Усі ці ознаки можуть свідчити про віртуалізацію реальності. Широкі можливості, що надає віртуальний світ особистості для самотиражування в тій чи іншій формі, врешті-решт призводить до втрати власної ідентичності й особистісного “розмивання”. Саме ці проблеми можуть стати предметом подальших розвідок.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голобуцький О. П. Електронний уряд / О. П. Голобуцький, О. Б. Шевчук. – К. : ЗАТ “Атлант UMS”, 2002. – 174 с.
2. Жичкина А. Социально-психологические аспекты общения в Интернете / А. Жичкина. – М. : Дашков и Ко, 2004. – 117 с.
3. Иванов А. Е. Виртуальная реальность / А. Е. Иванов // История философии : энциклопедия. – Минск : Интерпресс сервис, 2002. – С. 183-186.
4. Иванов Д. В. Виртуализация общества / Д. В. Иванов. – СПб. : Петербургское Востоковедение, 2000. – 96 с.
5. Носов Н. А. Виртуальная психология / Н. А. Носов. – М. : Аграф, 2000. – 432 с.

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНФЛІКТУ В СОЦІОЛОГІЇ

Морошук Г.С., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Проблема конфлікту є однією з актуальних у соціології, оскільки суспільні процеси, явища, все наше життя пов'язане з даною проблемою. У структурі соціологічного знання теорії конфлікту належить місце спеціального галузевого знання.

Соціологія конфлікту – галузь соціології, яка вивчає сутність, зумовленість, наслідки та управління конфліктом як соціальним явищем.

Першим звернув свій погляд на соціальний конфлікт Арістотель. Як соціальне явище конфлікт був уперше розглянутий А. Смітом, який вважав його основою поділу суспільства на класи та економічної боротьби між ними. Фундаторами власне соціологічної теорії конфлікту вважають К. Маркса, М. Вебера, Г. Зіммеля. К. Маркс застосовував конфліктологічну парадигму до всього історичного розвитку, розглядаючи його як боротьбу класів. Підхід до вивчення конфліктів у теорії К. Маркса був однобічним та обмеженим. Об'єктивно і глибоко проаналізувавши реальне розгортання конфлікту, він бачив лише один варіант його розв'язання – соціальний вибух і революцію.

За визначенням К. Маркса конфлікт – це зіткнення протилежних цілей, позицій, поглядів, суб'єктів взаємодії. Він завжди пов'язаний із усвідомленням людиною суперечностей власних інтересів та інтересів інших суб'єктів. Загострення ж цих протиріч породжують конфлікти [2].

Соціологія конфлікту найчастіше послуговується такими категоріями, як “конфлікт”, “соціальний конфлікт”, “гострота конфлікту”, “тривалість конфлікту”, “конфліктанти”, “межі конфлікту”. Найуживанішою є категорія “конфлікт”. Він є складною взаємодією, спрямованою на розвиток і вирішення протиріч, суперечностей, які неможливо вирішити без зміни чинників цієї взаємодії. Найчастіше конфлікт виявляє себе в соціальному середовищі, постаючи як соціальний конфлікт [1, с. 76-91].

Соціальний конфлікт – зіткнення інтересів двох чи більшої кількості індивідів, соціальних груп. За своєю природою конфлікт є соціальним явищем, породженим особливостями суспільного життя, соціальних систем, зіткненням, протиборством суб'єктів соціуму. Гострота конфлікту – ступінь зіткнення інтересів, глибина суперечностей учасників конфліктної взаємодії. Як правило, цю гостроту засвідчує рівень інтенсивності конфліктних дій, що ставить у пряму залежність можливість вирішення конфлікту. Тривалість конфлікту – часові виміри існування конфлікту. Відповідно конфлікт може бути коротко-, середньо- та довготривалим, що залежить від цілей протиборствующих сторін, гостроти проблеми, соціальної культури, ресурсів управління конфліктом. Особливості конфліктної ситуації, можливості розв'язання її багато в чому залежать від інтересів та соціальних характеристик її учасників (конфліктантів). Межі конфлікту – зовнішні структурно-динамічні кордони конфлікту: суб'єктні (кількість учасників), просторові (територія, на якій відбувається конфлікт), часові (тривалість конфлікту).

Щодо вивчення конфліктів, то соціологів, передусім, цікавлять мотиви конфлікту, які залежать від специфіки суб'єкта конфліктної взаємодії, соціального середовища, сфери суспільства. Всі наявні теорії утворюють своєрідну методологію його вивчення та практичного вирішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бандурка А. М. Конфликтология : [учебное пособие для вузов] / А. М. Бандурка, В. А. Друзь. – Харьков, 1997. – 385 с.
2. Бурлачук В. Життєвий світ та структура конфлікту / В. Бурлачук // Соціологія : теорія, методи, маркетинг. – 1998. – № 45. – С. 7-10

ЛЮДСЬКА ДУХОВНІСТЬ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Новицька Т.В., студентка групи Б 2/2

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасна людина має свою кількість потреб. Людська духовність має вагомим значення у житті людини. Важливими передумовами, внутрішніми збудниками активності виступають потреби. Однією з важливих потреб людини є духовність. Поняття духовності у філософії, було пов'язане із тими формами суспільної свідомості, які, в свою чергу, ототожнювались із формами організації знання. Вівся наполегливий пошук, який зводився до окреслення науково-універсальної, “суспільної” сутності духовності. На думку вчених поняття “духовність” це категорія етики, яка визначає моральний вимір людської життєдіяльності, це живе джерело доброчесностей людини, її моральна спроможність та вища цінність. Значний внесок у розробку проблеми духовності зроблений у філософії, притаманний таким філософам, як Мартин Бубер, Макс Шелер, П'єр Тейяр де Шарден, Хосе Ортега-і-Гассет, Альберт Швейцер, Еріх Фром, Віктор Франкі. Провідною ідеєю цих вчених є: людина розумна на зламі епох виявилась нездатною подолати всілякі кризи життя, зокрема глобальні, тому їй на зміну повинна прийти людина духовна. В сучасній українській філософії дослідження духовності відбувається за такими основними напрямками:

- релігієзнавчим, предметом якого є духовність, як досконалість віри в надприродні сили;

- культурологічним, в контексті якого духовність постає як спосіб самобудови особи в межах культурного світу через самовизначення і самоспрямування особи, що передбачає не лише знання, але й почуття, осмислення дійсності, здатність до співпереживання;

- філософсько-соціологічним, в якому духовність розглядається як багатомірний соціально-історичний феномен, специфічність виявів якого зумовлена своєрідністю всесвітньої історії як поліцентричного утворення [1].

Філософське пізнання має гуманістичну спрямованість, тобто головним предметом філософських міркувань є людина та її існування у світі. Вона є складним і цілісним утворенням, яке належить до природи, суспільства, культурно-історичного та духовного світу. Поза межами конкретних наук залишаються світоглядні, суто філософські проблеми про природу (сутність) людини, її походження, сенс життя, долю та призначення, можливості та межі її свободи і творчості. Коло цих питань і складає проблему людини в філософії.

Духовні потреби включають в себе такі елементи: пізнавальні, естетичні та моральні. Виникнення пізнавальних потреб пов'язано з необхідністю одержувати об'єктивну інформацію про навколишній світ, щоб мати можливість адекватно орієнтуватися в ньому і робити спроби змінити його перетворювати. Спочатку потреби нагально постають у матеріально практичному житті людини. Однією з важливих потреб є пізнавальна потреба.

Пізнавальна потреба – прагнення до набуття знань, потреба в навчанні як діяльності, у процесі якої і задовольняється пізнавальна активність. Пізнавальні потреби починають виділятися зі світу матеріальних потреб, здобувати переважно духовність лише на досить високому рівні розвитку суспільства. Але можливість закладена вже в специфіці людського існування.

Людина живе в світі, що постійно розширюється і зустрічається із станом невизначеності, хоча прагне його подолати. Людина має потребу в упевненості свого майбутнього, для чого їй необхідні знання, що у даний момент можуть і не мати безпосередньої користі, тим самим створюється визначений надлишковий запас знань. Разом з розширенням людського світу розширюється і сукупність знань людини, що має системність. Пізнання поступово перетворюється на самостійну форму діяльності і свідомості, починає розвиватися за власними законами, а пізнавальні потреби дедалі більш здобувають духовність [2, с. 45-49].

Можна зробити висновок, що духовність це важливий аспект сучасного життя людини. В контексті розвитку людського суспільства, потреби в духовності вимагали вдосконалення. З часом вони трансформувалися і набували нових форм. Найспецифічнішими формами прояву духовності є духовні стани та почуття людини. У деякого виникають відчуття, що його власне “Я” розширилося до меж Всесвіту, а дехто усвідомлює себе маленькою часткою цього нескінченного світу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Колісник О. П. Ступені духовності та психічні механізми саморозвитку особистості / О. П. Колісник // Ментальність. духовність. Саморозвиток особистості. Тези доп. та матеріали Міжнар. н-практ. конф. – Луцьк, 1994, I част., III розд. – С. 349-392.
2. Маценко Ж. М. Духовність : феномен психології та об'єкт виховання / Ж. М. Маценко. – К. : Освіта України. 2010. — 100 с.

НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ НОВНЄВРОПЕЙСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

Скрипник М.Б., студентка групи Б 2/2

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Німецька класична філософія – впливовий напрямок філософської думки кінця XVIII – першої половини XIX століть, що підводить підсумок розвитку філософії на цьому етапі західноєвропейської історії. Це завершальна ланка в розвитку новоєвропейського філософського раціоналізму і одночасно той витік, з яким генетично пов'язана сучасна західна філософія.

Суперечність ідеології визвольного руху німецької буржуазії цього періоду відобразилися і у філософії. Проте, незважаючи на всі обмеження і

суперечності, німецька духовна культура другої половини XVIII в. досягла високого рівня розвитку. Підйом духовної культури пояснювався впливом французької революції, що викликала великий ентузіазм серед німецької буржуазії. Німецька філософія, література і естетика того часу є якоюсь мірою ідеологічним віддзеркаленням цієї революції.

У боротьбі з феодалізмом англійська і французька буржуазія викувала сильну ідеологічну зброю, але, дійшовши влади, вони втратили інтерес до тих ідей, які виробили і використали в антифеодальній боротьбі. Німеччина в цей період не втратила інтересу до ідеології Просвітництва. Письменники і філософи Німеччини використовували теоретичний досвід інших народів. Ця обставина є однією з причин духовного підйому в Німеччині.

На початок діяльності видатних німецьких мислителів накопичився багатий фактичний матеріал в різних науках, який вони використовували в своїх працях. Важливу роль у формуванні німецької філософії зіграли досягнення природознавства і суспільних наук. Відкриття у галузі математики, що дозволили зрозуміти процеси в їх точному кількісному виразі, вчення Ламарка про обумовленість розвитку організму навколишнім середовищем, астрономічні, геологічні, ембріологічні теорії, а також теорії розвитку людського суспільства – все це висувало на перший план ідею розвитку, як теорію і метод пізнання дійсності.

В німецькій ідеології відобразилися грандіозні революційні події XVIII в., і це визначило сміливу постановку найважливіших теоретичних питань. Проте, оскільки рішення цих питань здійснювалося в умовах економічної і політичної відсталості Німеччини, то відповіді, що давалися німецькими мислителями, носили суто умоглядний характер.

До основоположників німецької класичної філософії відносять І. Канта, Й.Г. Фіхте, Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха. Кожний з них створив свою філософську систему, відмінну багатством ідей і концепцій. Разом з тим німецька класична філософія є єдиним духовним утворенням, яке характеризується наступними загальними рисами: своєрідним розумінням ролі філософії в історії людства, в розвитку світової культури. Класичні німецькі філософи вважали, що філософія покликана бути критичною совістю культури, “душею” культури; досліджувалися не тільки людська історія, але і людська суть. У Канта людина розглядається як етична істота. Фіхте підкреслює активність, дієвість свідомості і самосвідомості людини. Шеллінг ставить задачу показати взаємозв'язок об'єктивного і суб'єктивного. Гегель розширює межі активності самосвідомості й індивідуальної свідомості: самосвідомість індивіда у нього співвідноситься не тільки із зовнішніми предметами, але й з іншою самосвідомістю, з чого виникають різні суспільні форми. Він глибоко досліджує різні форми суспільної свідомості. Фейєрбах створює нову форму матеріалізму – антропологічний матеріалізм, в центрі якого стоїть реально існуюча людина, яка була суб'єктом для себе і об'єктом для іншої людини. Для Фейєрбаха єдиними реальними речами є природа і людина, як частина природи; всі представники німецької класичної філософії відносилися до філософії як спеціальної системи філософських дисциплін, категорій, ідей. Кант виділяє як

філософські дисципліни, перш за все, гносеологію й етику. Шеллінг – натурфілософію, онтологію. Фіхте виділяє у філософії онтологічний, гносеологічний, соціально-політичний розділи. Гегель виділяє філософію природи, логіку, філософію історії, права, моралі, релігії, держави та ін. Фейєрбах розглядав онтологічні, гносеологічні і етичні проблеми; німецька класична філософія розробляє цілісну концепцію діалектики. Кантівська діалектика - це діалектика меж і можливостей людського пізнання: відчуттів, розуму і людського розуму. Діалектика Фіхте зводиться до дослідження творчої активності “Я”, взаємодії “Я” і “Не-Я” як протилежностей, на основі боротьби яких відбувається розвиток самосвідомості людини [1, с. 245-266]. Шеллінг вважав, що природа – це дух, що стає, розвивається. Гегель представив природний, історичний і духовний світ у вигляді процесу. Фейєрбах розглядав зв'язки явищ, їх взаємодії і зміни.

Філософські вчення І. Канта, Й.Г. Фіхте, Ф. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля і Л. Фейєрбаха зв'язані ідейно і генетично, їх поєднує пильна увага до природи духу, що трактується через поняття діяльності і свободи [1, с. 489-536]. У руслі німецької класичної філософії є підстави розглядати й філософію марксизму. Німецька класична філософія зробила істотний внесок у постановку й розробку проблеми співвідношення суб'єкта й об'єкта, розробила діалектичний метод пізнання та перетворення дійсності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кушаков Ю. В. Нариси з історії німецької філософії Нового часу. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 572 с.

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ОСОБИСТОСТІ

Солонинка М.В., студентка групи Б2/3

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Філософів завжди турбувало питання “особистості”. Особистість – це перш за все людина. Але не просто людина, а окремо взятий представник людського роду, який означається поняттям “індивід”.

Індивід – це окремо взятий представник людського роду, якому властиві неповторні природні і соціальні якості. Про унікальність людини писали з часів античності. До філософів, які приділяли особливу увагу аналізу людини та особистості, а також причин її асоціальності, слід віднести давньогрецьких мислителів Платона, Арістотеля, а також давньоримських – Маркса Тулія Цицерона та Лукреція Тіта Кара.

Платон писав про поняття особистості зокрема в таких творах , як “Держава” та “Закони” де філософ зводить поняття “особистість” до поняття “душа”. Платон також зазначав, що моральні норми, бажання, умовиводи,

думки, турботи, пам'ять та інші прояви притаманні душі, а значить, виникли раніше за саму людину. Згідно з поглядами мислителя, людина, яка має “добру” душу, прагне до реалізації численних добродетей (мудрості, доброти, мужності, стриманості тощо), які є проявом однієї базової, інтегральної добродеті – справедливості. Негативні якості людини, у тому числі асоціальні, пояснюються Платоном як прояви “поганої” душі, яка характеризується невідконтрольним пануванням її “жадаючого” начала [2, с. 73-76].

Учень Платона Арістотель, проаналізувавши його погляди, а також погляди інших античних філософів, вважав, що під особистістю слід розуміти людину як одночасно моральну та розумову істоту, яка узгоджує свою поведінку з уявленнями про добро та зло. Філософ також зазначав, що призначення особистості – самовдосконалення, самоствердження як духовної істоти, найвищою формою діяльності якої є пізнання. Арістотелівське тлумачення людини, людської душі, на відміну від платонівського, невідривне від тлумачення тіла. Особистість розуміється Арістотелем, в першу чергу, як моральна істота, саму моральність він вважає сукупністю всіх людських добродетей – діанетичних, тобто практичної мудрості та етичних чеснот, пов'язаних із розвиненими розумовими та вольовими якостями (мужністю, помірністю, правдивістю, щедрістю тощо). У зв'язку з цим вчений, подібно до Платона, вважає, що для розвитку моральності розумовий компонент повинен панувати над почуттєвими жаданнями та потягами. Що ж до пояснення асоціальної, злочинної поведінки, то Арістотель загалом вважає її результатом гіпертрофованого розвитку негативних природних задатків. При цьому філософ вважає, що перебороти таку “лиху породу” практично неможливо: такі задатки “не перебувають під нашою владою”. Розвиваючись, вони призводять до появи таких рис: нахабності, страху, презирства, надмірного звеличення та приниження, зневажливого ставлення, жадоби почестей, користолюбства, ненависті, гніву, розпутства тощо. Видатний давньоримський філософ Тіт Кар Лукрецій, подібно до Арістотеля, характеризував душу як матеріальну, смертну та невідривну від тіла субстанцію, здатну до руху.

Протилежну думку мав інший античний давньоримський філософ, політичний діяч та оратор Марк Туллій Цицерон. У своєму творі “Про пристрасті” розглядає розділення людської душі на дві частини – пристрастну та непристрастну. Перша є джерелом розумного заспокоєння, упокорення, блаженного стану, друга – бурхливого руху, жадань та гнівливості [3, с. 88-96].

На мою думку соціальне значущих якостей у особистості багато. Серед них – розум, мудрість, емоції, воля, рішучість, вміння, установки, переконання, інтуїція, здатність до самонавіювання, самооцінки, наслідування, ризиковість, любов, ненависть, пристрасть, імпульсивність тощо. Ці якості мають як природні, так і соціально значущі риси. Із численних моральних якостей можна виділити гуманізм, людяність, доброту, милосердя, сенс життя, справедливість, відповідальність. Альтернативою моральності є аморальні якості особистості. До них можна віднести егоїзм, нігілізм, грубість, користолюбство, боягузтво, чванливість, цинізм, наклепництво, мстивість, зазнайкуватість тощо.

Кожна із численних якостей особистості може істотно відрізнятись від відповідної якості іншої людини, скажімо, за ступенем своєї розвинутості. Наприклад, альтруїзм. Альтруїзм – напрям поведінки і діяльності людини, який ставить інтереси іншої людини або загальне благо вище особистих інтересів. Як правило, використовується для визначення властивості приносити свою вигоду в жертву, заради загального блага. Б.Ф. Скіннер провів аналіз такого явища, як альтруїзм і дійшов такого висновку: “Ми поважаємо людей за їх хороші вчинки лише тоді, коли ми не можемо пояснити цих вчинків. Ми пояснюємо собі вчинки цих людей їхніми внутрішніми диспозиціями, лише тоді коли нам не вистачає зовнішніх пояснень. Коли ж зовнішні причини очевидні, ми виходимо з них, а не з особливостей особистості” [1, с. 412].

Усі ці як позитивні, так і негативні соціальне значущі якості є продуктом впливу суспільства, соціальних спільностей, окремих людей на дану особистість, а також продуктом самовиховання. Сформовані ж суспільством і людиною, якості справляють величезний вплив на розвиток суспільства, і особистості. Тому, можна зробити висновок, що ці риси, якості особистості називаються соціально значущими.

Проаналізувавши філософський аналіз особистості Платона, Аристотеля, Цицерона, Лукреція Тіта Кара, ми дійшли висновку: особистість являє собою таку системну якість, яка виражає неповторну, оригінальну єдність природних та соціальних рис людини; у філософії поняття особистість поєднувалось із поняттями “душа”, “індивід”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Філософія : [підручник] / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатовський, І. І. Кальний та ін. – К.: Вища школа. – 2007. – 455 с.
2. Філософія : [навчальний посібник] / Л. В. Губернський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін. – К. : Вікар. 2004. – 516 с.
3. Основи філософських знань : [навчальний посібник] – Львів : Магнолія плюс, 2002. – 312 с.

ПРИРОДА СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ

Ушкаренко А.В., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Не існує людської спільності, в якій були відсутні б протиріччя і зіткнення між її членами. До ворожнечі і зіткнень людина схильна не менше, ніж до співпраці.

Суперництво часто виливається у відкриті зіткнення, в конфлікти. Визначимо соціальний конфлікт, як спробу досягти винагороди шляхом відсторонення, підпорядкування чи навіть фізичного знищення суперників. Конфліктами пронизана вся життя суспільства, і ми можемо

спостерігати їх повсюдно – від елементарної бійки або сімейної сварки до війн між державами.

Причини соціальних конфліктів можна розділити на дві великі групи. Позначимо їх як особистісні та соціальні. Ці дві групи причин взаємозалежні. Основними соціальними передумовами конфліктів є: 1) соціальна нерівність – тобто нерівномірний розподіл між членами суспільства та групами багатства, впливу, інформації, поваги та інших соціальних ресурсів; 2) культурна неоднорідність – тобто співіснування в суспільстві різних систем цінностей, різних уявлень про світ, різних поведінкових стандартів.

Основним особистісним спонукальним мотивом конфлікту є незадоволена потреба. Існує багато різноманітних і дуже докладних типологій людських потреб, ми наведемо найбільш просту. Потреби людини можуть бути розділені на наступні групи: потреби фізичного існування (їжа, матеріальне благополуччя, потреби в продовженні роду і т.д.); потреба в безпеці; соціальні потреби (потреби в спілкуванні, визнанні, любові, повазі тощо); вищі потреби (у творчості, духовному зростанні, самореалізації). Цей тип потреб проявляється не у всіх людей, але якщо подібні потреби заявляють про себе, вони можуть відтіснити всі інші потреби, зводячи їх до мінімуму.

Коли яка-небудь потреба не знаходить задоволення, людина відчуває невдоволення, занепокоєння, страх та інші негативні емоції. Чим довше триває стан незадоволеності, тим сильніше ці емоції, тим важче стан людини. Однак і незадоволені потреби самі по собі не приводять до конфліктів. Якщо людина або група сприймають своє пригнічений, ображене становище як щось буденне, звичне, закладене в самому “ході речей”, то конфлікт може і не виникнути. В основі виникнення конфлікту лежить усвідомлення несправедливості ситуації, що склалася. Але і в таких умовах конфлікт виникає не завжди. Невизначеність наслідків майбутнього конфлікту, страх відплати, неорганізованість (якщо мова йде про спільноту) перешкоджають виникненню конфліктів [2, с. 96-99].

Конфлікт робить соціальні відносини більш мобільними. Під впливом конфліктів суспільство може перетворюватися. Чим сильніше соціальний конфлікт, тим помітніше його вплив на перебіг соціальних процесів, темпи їх здійснення.

Витоки дослідження проблеми конфлікту сягають глибокої давнини. Ще китайські філософи в VII-VI ст. до н.е. бачили джерело розвитку природи і суспільства в боротьбі протилежностей.

Великий внесок в осмислення соціальних конфліктів вніс Гегель: однією з їх причин він вважав соціальну поляризацію між “накопиченням багатства” і “прив'язаним до праці класом” [1, с. 53-56].

Вже у минулому столітті багато мислителів (М. Вебер, Л. Гумплович) виходили з того, що конфлікт – це реальність, неминуче явище в житті суспільства і стимул соціального розвитку. Сучасне ж поняття “соціальний конфлікт” було вперше введено в науковий обіг Георгом Зиммелем, німецьким філософом і соціологом. На думку Дарендорфа, основу соціального конфлікту часто складають політичні фактори: боротьба за владу, престиж, авторитет. Нерівність соціальних позицій відображено у самій владі, яка дозволяє одній

групі розпоряджатися результатами діяльності інших груп людей [2, с. 103-104].

Розглядаючи роль конфлікту як неминучого явища в розвитку суспільства, можна виділити одну з його функцій. Існування, так би мовити, вихідних клапанів і відвідних каналів допомагає взаємної адаптації індивідів, стимулює позитивні зміни.

Інший позитивної функцією конфлікту є комунікативно-єднальна. Через цю функцію учасники конфлікту усвідомлюють свої і протистояли їм інтереси, виявляють спільні проблеми, пристосовуються один до одного. Ще одна позитивна функція конфлікту проявляється в тому, що він здатний грати консолідуючу роль у суспільстві і навіть бути рушійною силою соціальних змін. Але соціальний конфлікт може носити негативний, руйнівний характер; дестабілізувати відносини в соціальних системах, руйнувати соціальні спільноти і групову єдність.

У суспільстві відбувається безліч конфліктів. Їх намагаються класифікувати, наприклад за сферами життя. Мова йде про конфлікти в області економіки, національних відносин, у соціальній сфері і т.д. Негативні наслідки конфліктів більш наочні й очевидні. Це напруженість у суспільстві, можливі руйнування і жертви, дестабілізація суспільства, дезінтеграція.

На закінчення необхідно відзначити, що для нейтралізації негативних наслідків конфліктів у суспільстві формуються спеціальні інститути, які регулюють конфлікти і вводять їх в обумовлені законом рамки. Так, інститут політичних партій ввів у формальні, законом окреслені рамки конфлікт між різними групами та верствами суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Здравомислов А. Г. Социология конфликта / А. Г. Здравомислов. – М. : Просвещение, 1997. – 123 с.
2. Перов Г. О. Социолооия / Г. О. Перов. – Ростов-на-Дону: Изд. МарТ, 2002. – 435 с.

ДУХОВНИЙ СТАН СУСПІЛЬСТВА І РОЛЬ ОСВІТИ В НЬОМУ

Шахраюк К.І., студентка групи Б2/2

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Перед молодією українською державою гостро постали проблеми духовного відродження. Тільки пошук втрачених ідеалів та цінностей зможе допомогти країні у розбудові свого майбутнього. На сучасному етапі духовність переважно асоціюється з релігією, з моральними цінностями, репрезентованими тією чи іншою конфесією. В буденному вжитку поняття “духовність” майже не використовується, воно як правило застосовується у світовій літературі релігійно – філософського змісту, де духовність

розглядається як чинник самовизначення віруючого суб'єкта. Такий підхід нівелює значення категорії духовності та значною мірою виводить проблематику духовності з тематичних сфер філософії. Духовна криза, що передувала кризі економічній, спонукала до усвідомлення, що зараз необхідне відродження саме “людських душ”. Поняття “духовність” завжди мало у філософії важливе значення, і відіграє визначну роль у ключових проблемах людини. Її місце й призначення у світі, зміст її буття, культура, суспільне життя. Такі філософи: Платон, Аристотель, Тома Аквінський, Сковорода вважали, що поняття духовність є похідним від слова дух (лат. “spirit” та грец. “πνευμα”), що означає рухливе повітря. Проблема духовності стала провідною і в російській релігійній філософії кінця XIX початку XX ст. Її розробка пов'язана з іменами Федора Достоєвського, Володимира Соловйова. Тут духовність розумілась подвійно: духовність – це одухотворення тваринності, сутнісна характеристика людини, що виділяє її зі світу тварин; духовність як недосяжний ідеал, до якого линула людина в іманентному розвитку, орієнтація на абсолютні цінності. Значний внесок у розробку проблеми духовності зроблений у філософії, притаманний таким філософам, як Мартин Бубер, Макс Шелер, П'єр Тейяр де Шарден. Провідною ідеєю цих вчених є: людина розумна на зламі епох виявилась нездатною подолати всілякі кризи життя, зокрема глобальні, тому їй на зміну повинна прийти “людина духовна”. На їх думку, духовність – це загальнокультурний феномен, який уміщує в собі не тільки абстрактно – теоретичні цінності й ідеали, а й вчинки по совісті, істини й краси. На мій погляд, духовність це плекання внутрішньої людини, вирощування абсолютної персони в самому собі [2].

Особливе місце проблема духовності посідає в педагогіці – науці, яка має завдання не лише виробити, окреслити, визначити шляхи, засоби та методи формування певних компетентностей, знань, умінь, а ще й, що дуже важливо, прищепити та розвинути певні якості, здатності, риси характеру й поведінки людини. Завжди й у всі часи вона займалася питаннями, які прямо або опосередковано стосувалися духовності, вкладаючи в них різні смисли, залежно від вимог суспільства, напрямів соціального розвитку тощо. Духовність вживається у текстах про освіту, виховання, релігію, культуру. При цьому кожен автор, кожне видання наповнюють тлумачення поняття “духовності” певним змістом. Огляд текстів свідчить, що воно вміщує в себе досить широку палітру визначень, за якими спостерігаємо певний політичний світогляд, позиція, ідеологія. Поняття духовності у філософії було пов'язане із формами суспільної свідомості, які, в свою чергу, ототожнювались із формами організації знання. Кризові явища в сучасному українському суспільстві засвідчують про доцільність розгляду феномену духовності як якості особистості та як частини чи навіть сутності навчально-виховного процесу в сьогоденному проблемному полі педагогічної науки та соціокультурних реалій. Проблема в тому, що життєвою формою сучасного соціуму стала техніка. Вона присутня у всій багатообразній діяльності людини. У міру еволюції людства, техніка постійно удосконалювалася, утворюючи нові ієрархії соціальних порядків, забезпечуючи зв'язок душі і тіла, свободи і

відповідальності. І навпаки – духовна еволюція направлена на розвиток самосвідомості, творчих здібностей, на вдосконалення людини. На техногенному світі, на думку Ж.П. Сартра, “людина винаходиться” [1, с. 63-71]. Ми приречені “винаходити людину” за допомогою техніки, нехтуючи її душею. Але якою буде ця ідеальна людина: розумною, релігійною, фізично розвиненою, чутливою до краси або злим генієм, байдужим індивідуалістом? В сучасному високотехнологічному світі, де відбувається прискорений розвиток науки і техніки, досягнення в освоєнні космічного простору, проникнення в таємниці явищ – все це яскраві приклади сходження людської думки, необмежених можливостей людини в пізнанні світу. На цьому фоні особливо непривабливим, дивним і навіть страшаючим здається стан духовності людини, стан моральних стосунків у сучасному суспільстві, грубість, невміння проявити повагу, толерантність, співчутливість, милосердя, справедливість – незаперечні докази дефіциту моральності, гуманності, який, на жаль, все частіше проявляється у поведінці дітей, підлітків, молодих людей і дорослих. Такі риси як егоїзм, цинізм, жорстокість, зневага до іншого і брак почуття власної гідності роз’їдають людські стосунки, руйнують їх [2]. Все це – результат недооцінки протягом багатьох років ролі моральних цінностей, невизнання першочерговості духовних, національних та загальнолюдських цінностей у вихованні підростаючої особистості. Загальновизнано, що духовність і моральність – це головне, що складає фундамент людини як особистості. В ній – запорука гармонійного розвитку всіх потенційних можливостей особистості, запорука того, що плоди її діяльності дійсно слугуватимуть в ім’я людини як вищої цінності. На нашу думку, відповіді слід шукати не в технічній, а в духовній царині. Все очевиднішим є твердження, що глобальна цивілізаційна криза обумовлена, насамперед, девальвацією духовно-моральних цінностей суспільства. Тому найважливішим завданням у контексті глобальних проблем людства є виховання людини, моральна культура якої відповідала би гуманістичним запитам XXI століття, людини, здатної орієнтуватися у складній соціокультурній ситуації, будувати взаємовідносини на основі взаєморозуміння, толерантності, людяності. Кожна нація, яка намагається зберегти автентичність, проблеми виховання духовності й моральності у дітей та молоді вважає особливим предметом опіки держави й громадянського суспільства. Її постійна присутність в ідеологічному, інтелектуальному, культурному полі пояснюється тим, що вона не має однозначного й остаточного вирішення, її розуміння й розв’язання залежать великою мірою від соціально-економічного, культурного стану суспільства. Особливо ця проблема актуалізується у час трансформацій, коли кардинально змінюються не лише вимоги до освіти й виховання, а саме суспільство, його структура, організація, ідеологія. Саме ці процеси спостерігаємо сьогодні в Україні.

Людське життя під кутом зору суб’єктивних, активно творчих засад виступає як проблема життя особистості, її духовного світу, світогляду, мети та сенсу життя. Тому від працівників освітньої ниви залежать умови формування нової культурної традиції, нових дидактико – виховних технологій та методик у формуванні духовності особистості, молодого покоління, нації в цілому. Цей

процес залежить від педагогів, політиків, пересічних громадян і розпочинати його ми повинні із себе, із власного світосприйняття й світо відношення – інтолерантності чи поблажливості, переконаності чи роздумів, уміння слухати й чути чи повчати і зневажати чужою думкою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лукьянов А. В. Немецкая классическая философия религии : [учебное пособие] / А. В. Лукьянов, М. А. Пушкарёва. – Уфа : Изд-е Баш ГУ, 2002. – 230 с.
2. Осипов А. О. Проблема природы людини у розвідках вітчизняних філософів : духовність як засада єдності сутнісних характеристик людини / А. О. Осипов // Практична філософія. – 2010. – № 1. – С. 110-115.
3. Сухомлинська О. Рефлексії про генезу духовності в контексті виховання: на шляху до синтезу парадигм / О. Сухомлинська // Історико–педагогічний альманах. – 2005. – Вип. 1. – С. 5-21.
4. Сухомлинский В. А. О воспитании : Золотой фонд педагогики / В. А. Сухомлинский / Сост. Д. И. Латышина. – М. : Школьная пресса. – 2003. – 192 с.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

Януш М.В., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник: асистент Шарін О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

В наш час дедалі краще організовується сучасна спільнота за допомогою власних управлінських можливостей, які постійно збільшуються завдяки досягненням цивілізації у сферах економіки, політики й культури. Розвиток суспільства відбувається за власними законами самоорганізації. Процеси, пов'язані із забезпеченням динамічного соціально-економічного розвитку соціуму, потребують постійного вдосконалення управління.

Соціально-економічний розвиток суспільства – це природно історичний процес, унаслідок якого здійснюється поступальний рух людства від менш розвинутих до більш розвинутих суспільних форм [4, с. 72-76].

Вчені-економісти минулого і сучасності по-різному трактують сутність та особливості історичного розвитку суспільства. Найбільшого поширення набули формаційний і цивілізаційний підходи до розуміння процесу економічного розвитку людського суспільства.

Формаційний підхід був розроблений К. Марксом і його послідовниками. Суть його полягає в тому, що продуктивні сили суспільства у сукупності з виробничими відносинами становлять певний спосіб виробництва, а спосіб виробництва у поєднанні з політичною надбудовою суспільства – соціально-економічну формацію [2, с. 43-55].

Для цивілізаційного підходу характерним є більш широке бачення: акцентується увага на тих факторах (культура, свобода особистості, техніка тощо), що пов'язані з діяльністю суб'єкта історичного процесу, його свободи, інтелектуальної діяльності, ролі в суспільстві тощо.

Важливе місце в теорії суспільного розвитку посідають питання, пов'язані з визначенням форм переходу суспільства з одного стану в інший. Як правило, цей перехід здійснюється революційним або еволюційним шляхом і в суспільстві реалізується за допомогою реформ [3, с. 7-11].

Революція – це стрибкоподібний перехід суспільства і держави з одного якісного стану в інший, від одного суспільно-політичного ладу до іншого, а еволюція – процес безупинного, поступового нагромадження в суспільстві чи в його підсистемах (економічній, політичній, соціальній і т. д.) кількісних змін.

В сучасній традиційній соціології співіснують еволюційний і структурно-функціональний підходи до проблем соціального розвитку, при цьому все більшого значення набирає поглиблений аналіз соціального часу, – за допомогою якого є можливими реальні визначення ритму функціонування і розвитку суспільства. Загальноприйнятим в соціології є поділ громадянського суспільства на чотири основні сфери життя: економічну, соціальну, політичну і духовну. Залишаючи за собою соціальну сферу як основне поле соціологічного аналізу явищ і процесів, що тут відбуваються, соціологія все ширше і глибше проникає в економіку [4, с. 46-48].

Сучасні умови розвитку ринкової економіки в Україні характеризуються сприятливими можливостями для посилення тих сторін, які безпосередньо впливають на соціально-економічний розвиток суспільства. Для створення стабільної, перспективної, міцної держави необхідно побудувати високорозвинену ефективну економіку. Досягти соціального прогресу суспільства можна, лише орієнтуючись на задоволення потреб та інтересів різноманітних суб'єктів економічної системи.

Методологія виміру рівня соціально-економічного розвитку постійно збагачується новими прийомами і економічними моделями, а суспільство у своєму розвитку проходить шлях постійного ускладнення [1, с. 75-78].

Отже, суспільство являє собою найскладнішу з відомих систем об'єктивної реальності, що охоплює сукупність соціальних об'єктів і суб'єктів, їхніх властивостей і відносин, які утворюють цілісний соціальний організм. Як один із елементів об'єктивної дійсності суспільство підлягає всім загальним закономірностям її розвитку. Це з одного боку, а з другого – це особлива, специфічна частина дійсності, що характеризується, крім загальних закономірностей, своїми власними. Таким чином, і пізнання суспільства, суспільних явищ має свою специфіку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Заставецький Т. Б. Проблеми соціально-економічного розвитку міських поселень в умовах трансформації суспільства/ Т. Б. Заставецький, Д. В. Ткач // Історія міст і сіл Великої Волині : Науковий збірник “Велика Волинь”. – Житомир : ПП М.Г.Косенко, 2002. – 239 с.
2. Заставецька О. В. Комплексний економічний і соціальний розвиток території : теоретичні і методичні основи дослідження / О. В. Заставецька. – Тернопіль, 1997. – 235 с.
3. Українське суспільство : соціологічний моніторинг 1994–2003 / за ред. Н. В. Паніної. – К. : ІС НАНУ, 2003 – 98 с.
4. Волков Ю. Г. Социология : [учебник для вузов] / под ред. проф. В. И. Добренъкова. – М. : Гардарика, 1998. – 214 с.

СЕКЦІЯ “ЄВРОПЕЙСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТНЄ”

ПІДСЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА”

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Наумова А.Ю., магістрант групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Кілька років тому у сфері туризму України з'явився термін “сільський зелений туризм” – це відпочинок у приватних господарствах сільської місцевості, цікавої туристичними об'єктами. Його розвиток прогресує з кожним роком. Традиція сільського зеленого туризму (далі по тексті – СЗТ) у Європі почала розвиватися близько півтора століття тому. Для України вищезгаданий термін новий. Сьогодні розвитком цієї галузі займається “Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні”. Ця організація концентрує дані з різних регіонів країни, займається його рекламою і популяризацією, проведенням конференцій і тематичних виставок. Одна із важливих функцій Спілки – тренінги та семінари для господарів садиб, від яких залежить якість прийому гостей-туристів, а, відповідно, популяризація цього виду туризму

Основне, що приваблює у СЗТ – це комплекс чинників, що сприятливо впливають на людину: оздоровчий, естетичний, пізнавальний. Дуже часто для вибору місця відпочинку є важливими саме ландшафти та екологія. Часто господарі окрім наданих умов проживання різних категорій і смачного домашнього харчування пропонують цілий комплекс додаткового обслуговування: збирання ягід і грибів, екскурсії, походи в гори, риболовлю, що урізноманітнюють і збагачують враженнями відпочинок.

Цей вид відпочинку має найдемократичнішу цінову політику. Цінові пропозиції умовно можна поділити на п'ять категорій, залежно від таких умов як побутові, інфраструктура, додаткові пропозиції, сезон та цінність регіону [1, с. 34].

Західний регіон України займає переважаюче місце по пропозиціях і попиту СЗТ. За підрахунками Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні, приблизно 60-70 % відпочиваючих прагнуть потрапити саме сюди. Основне, що привертає увагу під час відпочинку взимку – це гірські лижі, можливість зустріти Новий рік і колоритні Різдвяні свята, влітку – незвичайні ландшафти, чисте повітря, вода гірських річок. Різноманітності такому відпочинку додає збирання ягід і грибів, походи в гори, архітектурні

пам'ятки, виступи “троїстих музик”, відвідани унікальних дерев'яних церков тощо.

Південний регіон України – це, насамперед, літній відпочинок на курортах АР Крим. Миколаївська область пропонує свої послуги у живописній місцевості села Мигія на берегах Південного Бугу. Тут починається ландшафтний природний парк “Гранітно-Степове Побужжя”, відомий багатством флори і фауни на скелястих гранітних теренах каньйону річки. Місцевість просто створена для активного відпочинку, особливо скелелазіння і сплаву по порогах. У селі Покровка Очаківського району, що на території ландшафтного парку “Кінбурнська коса” відпочинок серед дикої природи.

У центральному регіоні України теж виділяються кілька територій. Наприклад, Київщина цікава пізнавальним відпочинком недалеко від столиці у Балико-Щучинці Кагарлицького району на живописному березі Дніпра. У цій місцині створюється історико-археологічний комплекс, заснований на матеріалах розкопок поселень трипільської культури. Окремі пропозиції відпочинку в історично відомих місцях знайдуться у місті-музеї Переяславлі-Хмельницькому. Полтава для туристів пропонує відпочинок на берегах Хорола, Сули, Псла. Головні центри СЗТ – Великі Сорочинці і Диканька – це місця, пов'язані з великим Гоголем, а поруч і столиця українського гончарства – село Опішня Зінківського району. Батьківщина Тараса Шевченка і центр козацтва Черкащина запрошує на береги річки Рось у місті Корсунь-Шевченківській. Місцевість Тернопільської, Хмельницької і Вінницької областей незвичайна своїм ландшафтом, сформованим невеликими горами з численними притоками. Вона славиться пам'ятками оборонної архітектури, печерами та фортецями.

Східний регіон, пропонує у прикордонних з Росією районах тур “Хозарський шлях” і водний тур “Печенізьке водосховище” з відпочинком на річці Сіверський Донець.

Через тривалу економічну кризу в Україні все більше громадян, обмежуючи свої витрати, орієнтуються на економ-пропозиції вітчизняних фермерів і селян. Для багатьох українців-власників особистих заміських маєтків прийом гостей став істотною підмогою, що дозволяє вижити в кризові часи [2, с. 10-13].

У цілому, за оцінками експертів різних організацій, що займаються питаннями туризму, українським фермерам є чим привабити гостей як з близького, так і з далекого зарубіжжя. Легше всього ситуація у західноукраїнських підприємців – краса природи і близькість до кордону дозволяють їм пропонувати клієнтам вигідні умови і захоплюючі програми без особливих складнощів. Фактично необхідно лише зробити ремонт, забезпечити прийнятні зручності, обставити приміщення і провести рекламну кампанію. Складніше аграріям з центральних і східних регіонів України – щоб привабити відвідувачів, необхідно витратитися на розробку цікавих програм відпочинку та забезпечити цікаве дозвілля – побудувати ставок для риболовлі, майданчики для спортивних ігор, запрошувати народних майстрів для навчання традиційним ремеслам тощо.

Отже, сільський зелений туризм безсумнівно є досить перспективним видом діяльності в Україні, набуваючи з кожним роком все більшого поширення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Карпова В. І. Концептуальні питання екотуризму в контексті збереження ландшафтного різноманіття / В. І. Карпова // Рідна природа. – 2011. – № 2. – С. 34-35.
2. Савлюк О. В. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні / О. В. Савлюк // Туризм сільський зелений. – 2010. – № 3. – С. 8-13.

ЕКОЛОГІЧНІ ІНДИКАТОРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Гайдай О.А., магістрант групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Життєздатність екосистем, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери, має особливе значення. Більш того, поняття “природних” систем і ареалів проживання можна розуміти широко, включаючи в них створене людиною середовище, таке як, наприклад, міста. Основна увага приділяється збереженню здібностей до самовідновлення і динамічної адаптації таких систем до змін, а не збереження їх у деякому “ідеальному” статичному стані. Деградація природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища і втрата біологічного розмаїття скорочують здатність екологічних систем до самовідновлення. У цьому контексті особливо актуальною є проблема визначення комплексу показників, що відобразять в єдиному комплексі соціальні, економічні та екологічні параметри системи. Природно, що і критерії та індикатори сталого розвитку повинні відобразити ці три найважливіші складові цивілізації. З іншого боку кожен зі станів характеризується певною стійкістю і здатністю до змін. Саме в цих двох площинах і розвивається формування системи критеріїв сталого розвитку.

Показники, що використовуються для проведення оцінки якості життя населення, впливу людської діяльності на стан довкілля та здоров'я людей, називаються індикатори стійкого (сталого) розвитку [1, с. 45].

Індикатори повинні включатися і використовуватися для систем національних підрахунків. Важливим недоліком існуючих індикаторів сталого розвитку є відсутність пріоритетів, усі вони подаються як рівноправні. Але пріоритетними, головними індикаторами сталого розвитку мають бути екологічні. Серед чинних індикаторів суто екологічних, або таких, які можна віднести до екологічних, налічується близько 60 %.

Екологічні індикатори на сьогодні стали пріоритетними для визначення сталості соціально-економічного розвитку, своєрідним барометром

екологічного стану в світі, державах та регіонах, оцінки процесів, що в них виникають та тенденцій їх розвитку.

Група екологічних індикаторів: збереження якості водних ресурсів та їх постачання; захист океанів, морів і прибережних територій; комплексний підхід до планування та раціонального використання земельних ресурсів; раціональне управління вразливими екосистемами, боротьба з опустелюванням і засухами; сприяння веденню сталого сільського господарства та розвитку сільських районів; боротьба за збереження лісів, збереження біологічного різноманіття; екологічно безпечне використання біотехнологій; захист атмосфери, екологічно безпечне управління твердими відходами і стічними водами; екологічно безпечне управління токсичними хімікатами; екологічно безпечне управління небезпечними відходами, екологічно безпечне управління радіоактивними відходами [2, с. 415-435].

Вищий пріоритет у системі індикаторів повинні мати природні екосистеми: частка зайнятої ними площі в загальній території, а також у території, що вони повинні займати для забезпечення повноцінного регулювання навколишнього середовища і її стабільності, темпи скорочення або відновлення природних екосистем. Ці три показники характеризують стан, процес і його напрямок, ступінь досягнення сталого розвитку.

Такий же високий пріоритет повинна мати група показників споживання людиною чистої первинної продукції: стан, відношення до допустимої межі споживання для різних екосистем (відносні і абсолютні), темпи зміни споживання людиною чистої первинної продукції. У цих двох провідних групах екологічних індикаторів сталого розвитку автоматично знаходять висвітлення такі групи індикаторів, як захист якості прісноводних ресурсів та водопостачання; захист океанів, морів і узбережжя; повністю включається проблема вразливих екосистем, запобігання знищенню лісів й збереження біорізноманіття, а також проблема парникових газів; нарешті, вони відбивають інтегрований підхід до планування та керування земельними ресурсами.

Стосовно індикаторів забруднення навколишнього середовища та відходів, то вони мають більш низький пріоритет і локальний характер, тоді як екосистемні індикатори й індикатори споживання чистої первинної продукції найбільш істотні для характеристики як глобальної екосистеми, так і окремих територій і локальних екосистем [3].

Екологічний вимір сталого розвитку можна оцінювати за допомогою індексу екологічного виміру. Для його розрахунку використовується методика агрегування, відповідно до якої індекс екологічного виміру має 3 категорії екологічної політики (верхній рівень), 13 індикаторів (середній рівень) і 44 показники (нижній рівень). Індекс екологічного виміру розроблений для оцінювання екологічної сталості регіонів України. Він охоплює три категорії політики SYS – “Екологічні системи”, STR – “Екологічне навантаження” і REG – “Регіональне екологічне керування”. Розрахунок значень індикаторів екологічної сталості здійснюється на основі 44 параметрів [4, с. 56-60].

На сучасному етапі історичну перспективу людства насамперед визначає екологічний фактор. Саме це визначає необхідність розробки нової еколого-

економічної концепції, розвиток і реалізація якої на практиці буде сприяти “екологізації” мислення і перегляду багатьох стереотипів у процесах прийняття еколого-орієнтованих рішень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бібік Н. В. Індикатори сталого розвитку – міжнародна практика та українські реалії / Н. В. Бібік // Економіка і регіон. – 2009. – № 2 (21).. – С. 43-48.
2. Урсул А. Д. Перехід України до сталого розвитку. Ноосферна стратегія / А. Д. Урсул. – К. : Видавничий дім “Ноосфера”, 1998. – 500 с.
3. Орловська Ю. В. Проблеми та перспективи формування системних індикаторів сталого розвитку [Електронний ресурс] / Ю. В. Орловська, О. О. Зайченко. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_1/0040.pdf.
4. Сталый розвиток регіонів України / [А.О. Болдак, С.В. Войтко, І.М. Джигир и т.д.] ; науковий керівник М.З. Згуровський. – К. : НТУУ “КПІ”, 2009. – 144 с.

ОЗООНОВИЙ ШАР АТМОСФЕРИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ ОБ’ЄКТ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ

Дорох Є.Г., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Кожна людина має право на безпечне для життя і здоров’я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди, що закріплено статтею 50 Конституції України. На забезпечення виконання вимог цієї статті направлено ряд нормативних актів України, за допомогою яких реалізується дані правила. Загалом реалізація законодавчих актів шляхом застосування норм права відноситься до системи заходів, спрямованих на охорону навколишнього природного середовища. І цей компонент біосфери, в якому мешкає людина в цілому є об’єктом впливу природоохоронних органів.

Одним із об’єктів охорони навколишнього природного середовища, до якого прикута увага української та світової спільноти, є озоновий шар – одна із найважливіших складових екосистем.

Призначення озонового шару атмосфери полягає в охороні живої природи і людини від згубного впливу ультрафіолетового випромінювання. Через небезпеку руйнування світлове співтовариство виділяє його в один із пріоритетних об’єктів охорони [1].

Озоновий шар атмосфери являє собою шар в межах стратосфери, який лежить на висоті 7-8 км (на полюсах), 17-18 км (на екваторі) і до 100 км над поверхнею Землі, що відрізняється підвищеною концентрацією молекул озону (у 10 разів вище, ніж у поверхні Землі), це дозволяє поглинати ультрафіолетове випромінювання, згубне для біоорганізмів.

Існування озонового шару відкрили 1913 року Шарль Фабрі та Анрі Буїсон. У 1920-х роках його активно досліджував професор оксфордського

університету Гордон Добсон. На його честь названо одиницю вимірювання товщини озонового шару – одиниця Добсона. 1928 року Добсон організував світову мережу нагляду за озоновим шаром, яка працює й досі. Локальне падіння концентрації озону в озоновому шарі Землі має назву озонна діра. В першу чергу пов'язано це з дією фреонів, зменшенням кількості кисню при запусках космічних кораблів та польотами реактивних літаків. Крім того забруднення навколишнього природного середовища хімічними речовинами, серед яких маються й озоноруйнуючі з'єднання, веде до поступового зниження змісту озону.

Наприкінці ХХ сторіччя не тільки в Південній, але й в Північній півкулі, поява озонових дір з дефіцитом озону в 10-40 %, тобто в 2,5-9 раз перевищуючий максимальний рівень природних коливань, стала повсякденним явищем. Проблема втрати озонового шару може привести до зростання ультрафіолетової радіації Сонця, що буде впливати не тільки на все населення планети, але й на все живе на Землі [3].

Руйнація стратосферного озону супроводжується збільшенням жорсткого ультрафіолетового випромінювання на поверхні Землі. Розвинуті країни в основному завершили поетапне скорочення виробництва та споживання озоноруйнуючих речовин. За даними ООН, виробництво п'яти основних видів хлорфторвуглеводів за останні 10 років зменшилось більш, ніж удвічі.

Норми Віденської конвенції зобов'язують держав-учасниць у відповідному порядку організувати дослідження й давати наукові оцінки з питань фізичних і хімічних процесів, що можуть вплинути на озоновий шар, вплив на здоров'я людини та інші біологічні наслідки, що спричиняються змінами стану озонового шару, особливо змінами ультрафіолетового сонячного випромінювання, що загрожує життєдіяльності живих організмів. Сторони зобов'язуються самі або через компетентні міжнародні органи з повним урахуванням національного законодавства й такого роду діяльності, що проводиться як на національному, так і на міжнародному рівні, сприяти проведенню і проводити спільні або взаємно доповнюючі програми систематичні спостереження за станом озонового шару та іншими відповідними параметрами [1].

Ще одним важливи документом, що регулює кількість промислових викидів в атмосферу є Кіотський протокол, яким передбачені пільгові умови щодо промислових викидів в атмосферу. Статтею 17 даного правового акту передбачена можливість участі у торгівлі викидами з метою виконання своїх зобов'язань країнами-учасницями. Однак будь-яка подібна торгівля доповнює внутрішні дії, спрямовані на досягнення цілей виконання визначених кількісних зобов'язань щодо обмеження та скорочення викидів. В Україні нараховується біля 40 тисяч об'єктів які потребують запровадження енергозберігаючих технологій. Нашою країною було продано частину квоти на викид у повітря вуглекислого газу. Щоправда, попередній уряд витратив ці кошти не за призначенням. У свою чергу Україна постала перед фактом необхідності самій купувати викиди парникових газів.

Отже, питання забруднення атмосфери, торгівлі квотами на викид вуглецю є досить непростими і потребують уважного до них ставлення з тим, щоб наша держава виконувала усі вимоги міжнародних нормативно-правових актів екологічного спрямування і забезпечувала б у зв'язку з цим власні інтереси і потреби.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Віденська конвенція про охорону озонowego шару : за станом на 1 груд. 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_088
2. Монреальський протокол про речовини, що руйнують озонний шар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_215
3. Павлова И.А. Озон в атмосфере. Озоновый слой – ультрафиолетовый щит Земли [Електронний ресурс] / И.А. Павлова // Информационно-образовательный и научный портал “Планета”. – Режим доступу : <http://www.planet.elcat.kg/?cont=wclim&id=2>

СУТНІСТЬ ЗЕЛЕНОГО БІЗНЕСУ ТА ЙОГО СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Філатова О.А., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Україні притаманний екстенсивний тип економічного зростання, за якого створення доданої вартості відбувається за рахунок нарощення обсягів виробництва, що досягається через збільшення витрат ресурсів та сировини і призводить до їх нераціонального використання, посилюючи навантаження на екологічну систему. Українській економіці також властиві такі риси, як невідповідність між розміщенням природно-ресурсного і соціально-економічного потенціалів, посилення науково-технічної й технологічної відсталості, значна питома вага потенційно небезпечних виробництв у промисловості, поширення природомісткого типу виробництва, високий ступінь зношення основних виробничих засобів на підприємствах. За період економічних перетворень у структурі промислового виробництва України різко зросла частка сировинномістких та енергомістких галузей, що негативно впливає на якість навколишнього природного середовища.

З огляду на це, досить важливим для України є створення таких умов функціонування економіки держави, які б дозволяли знизити рівень шкідливих викидів та обсягів використання невідновних ресурсів, поліпшити екологічну ситуацію в країні, а відтак забезпечити стабільний рівень її економічного зростання. Таким кроком може стати впровадження практики економічного господарювання, спрямованої не лише на отримання прибутку, а й на мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє середовище, використання енергозберезувальних і ресурсозберезувальних технологій та формування ринку екологічних товарів і послуг. Ідеться про розвиток зеленого бізнесу.

Зелений бізнес – комерційна діяльність, головною метою якої є отримання прибутку від продажу екологічних товарів та послуг, виробництво і надання яких передбачає застосування методів та технологій, що мінімізують інтегральний екодеструктивний вплив на довкілля, а їх використання сприяє створенню максимально екологічно сприятливих умов життя для споживачів як у короткостроковому, так і в довгостроковому періоді й веде до формування екологічної свідомості суспільства [1, с. 79].

Розвиток екологічно орієнтованого бізнесу є стратегічним завданням для України, він має беззаперечні переваги та економічну стабільність. До того ж в нашій країні є багато потенційних і доволі необхідних напрямів розвитку, що дають змогу впроваджувати зелений бізнес на пристойному рівні. Економіка, в основу якої покладений інноваційний тип господарювання, дозволяє створити більше можливостей для формування досконалих систем виробництва і споживання й забезпечити радикальне поліпшення еколого-демографічної складової економічної безпеки як важливого фактора підтримання сталого розвитку країни.

Завдяки впровадженню нового виду діяльності – зеленого бізнесу, можна вирішити ряд наступних проблем:

- недосконала система утилізації відходів;
- значна енергозалежність України від поставок органічного палива;
- природомісткий тип виробництва, що призводить до зменшення запасів природних ресурсів та їх неефективне використання;
- сировинна спрямованість експорту;
- незбалансована структура ВВП, основну частку якого створюють галузі, що є потенційно екологічно небезпечними;
- високий ступінь зношення основних засобів виробництва;
- низький рівень екологічної безпеки.

Впровадження зеленого бізнесу в Україні сприятиме вирішенню багатьох еколого-економічних проблем, що нині стримують економічне зростання в країні. Становлення цього напрямку діяльності може принести ряд економічних вигод: створення нових робочих місць, збільшення надходжень до бюджету за рахунок зростання кількості підприємств та обсягів виробництва, вихід на нові ринки збуту, де ще не сформувалися конкурентні відносини. До того ж впровадження зеленого бізнесу сприятиме надходженню іноземного капіталу у вітчизняну економіку.

Проте, варто зазначити, що саме відсутність фінансування і стримує розвиток зеленого бізнесу. Забезпечення становлення зеленого бізнесу в Україні як за рахунок самофінансування, так і державними коштами, є малоімовірним, тому існує велика необхідність залучення іноземного капіталу на розвиток зеленого бізнесу у нашій країні [2, с. 15].

Отже, провадження зеленого бізнесу в Україні є інноваційним, прибутковим та перспективним напрямом економічної діяльності, але його розвиток стримує відсутність фінансування, тому постає питання пошуку ресурсів для впровадження вітчизняного зеленого бізнесу. Нині залучення

грошових ресурсів у становлення цього виду діяльності можливе у разі створення відповідного фінансово-правового підґрунтя на рівні держави, що формуватиме відповідний інтерес у вітчизняного та іноземного інвесторів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Степаненко Б. В. Фінансування зеленого бізнесу у контексті забезпечення сталого розвитку / Б. В. Степаненко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 12. – С. 75-81.
2. Караєва Н. В. Комплексна оцінка ефективності механізмів екологічного регулювання, спрямованих на забезпечення сталого розвитку території: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. : спец. 08.08.01 “Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища” / Н. В. Караєва. – Суми, 2005. – 19 с.

СТАНОВЛЕННЯ ІДЕЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Гуменюк В.О., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Стан сучасного українського суспільства характеризується великою кількістю різноманітних проблем, більшість з яких вимагають невідкладного вирішення. Всі ці проблеми тісно взаємопов'язані, і саме тому я вважаю необхідно їх вирішувати комплексно. Але для цього необхідно подолати стереотипи мислення, наприклад про суперечність взаємодії екології та економіки, те що будь-які екологічні заходи затратні для виробництва, адже це і є саме розвитком сталого розвитку.

Актуальність впровадження ідеї сталого розвитку в Україні обумовлена необхідністю стабілізації навантаження на навколишнє природне середовище та розв'язання комплексу екологічних проблем в умовах соціально-економічного зростання.

Процес творення зазначеної концепції містив як одну з головних умов необхідність поваги до гідності і цінності людської особистості і забезпечення основних прав і свобод людини. Соціальний прогрес і розвиток повинні ставити за мету послідовне підвищення матеріальних і духовних стандартів життя всіх членів суспільства.

Поява власне ідеї сталого розвитку пов'язана з діяльністю спеціальної Комісії ООН під керівництвом экс-прем'єра Норвегії Брундтланд, яка мала нелегкий мандат розробити важливі питання майбутнього світового розвитку. Підсумки і рекомендації цієї діяльності містилися у відомій доповіді “Наше спільне майбутнє” (1987 р.). Проте автори цього документа не були першими, хто запровадив у політичний і науковий вжиток поняття “усталений розвиток” або “сталий розвиток”. Власне прикметники “усталений”, “сталий” означають, що певний процес є стійким, міцним, надійним, перспективним [1, с. 10-23].

Сталий розвиток – це такий розвиток суспільства, який задовольняє потреби нинішніх поколінь і не ставить під загрозу можливості наступних поколінь задовольняти свої потреби [2, с. 18].

Саме тому для переходу на шлях сталого розвитку кожна держава має розробляти власну програму дій, з урахуванням власних, існуючих в даний період, тенденцій у соціальній, економічній та екологічній сфері.

Для успішної реалізації ідей та вирішення проблем сталого розвитку в Україні необхідно змінити пріоритети при розробці економічної, промислової, енергетичної, сільськогосподарської політики. Необхідно реформувати податкову систему, зокрема перейти на рентну систему оподаткування, підтримувати розвиток малого бізнесу, залучати внутрішні та зовнішні інвестиції.

Також формування ефективної зовнішньої політики (особливо щодо імпорту/експорту) є потреба в цьому. В даний час український ринок заповнили імпортовані товари, хоча багато з них можуть бути замінені товарами набагато кращої якості українського виробника.

Також потрібно вдосконалити нормативну базу, яка б у свою чергу взаємодіяла щодо покращення сталого розвитку суспільства. А саме – необхідно створити відповідні нормативно-правові умови для сталого розвитку.

Важливим при сталому розвитку суспільства є використання нових інформаційних технологій для обміну інформацією з питань сталого розвитку, для створення баз даних і моделювання локальних соціально-економічних та екологічних систем. При цьому потрібно удосконалити розвиток місцевого самоврядування.

Ідея сталого розвитку стосується не тільки сучасності: вона спрямована водночас як на нинішнім, так і на прийдешнім поколінням, а для України це перспектива.

Саме тому ця ідея рівноправ'я всіх поколінь і всіх людей кожного покоління, справедливості в просторі й у часі, ефективного використання потенційних можливостей, збалансованості суспільного розвитку і збереження природи.

Взагалі, я вважаю, що наша держава може забезпечити сталий розвиток винятково на основі інтенсивного розвитку економіки, шляхом ефективного використання усіх видів ресурсів (людських, природних, геополітичних), структурно-технологічної трансформації виробництва і наявних конкурентних можливостей; активізації ролі окремої людини в суспільстві; забезпечення соціальної справедливості і соціальної рівності; зайнятості населення.

Саме тому кожній людині необхідно змінити “споживацьке” ставлення, почати думати про навколишнє середовище та майбутні покоління. Адже досягти спільної мети можна лише за умови об'єднання зусиль всіх людей, які мають усвідомити загрозу для подальшого життя в всьому світі, а відтак докорінно змінити, перш за все, свій світогляд та свої дії.

Отже, встановлення сталого розвитку суспільства – це насамперед економічне зростання, за якого ефективно розв'язуються найважливіші проблеми життєзабезпечення суспільства без виснаження, деградації і

забруднення довкілля. Досягнення сталого розвитку це прагнення кожної держави, в якому особливо потребує наша країна, адже завдяки цій стратегії відбувається подолання економічної та структурної кризи, які набули інтенсивних темпів зростання в період переходу до ринкової економіки та демократичного громадянського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білорус О. Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток : (Системні маркетинг. досл.) / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. – К. : МАУП, 2005. – 492 с.
2. Сталий розвиток суспільства : роль освіти : путівник / [Підліснюк В., Рудик І., Кириленко В. та ін.] : За ред. В. Підліснюк. – К. : Видавництво СПД “Ковальчук”, 2005. – 88 с.

ЗАБРУДНЕННЯ ВОДИ ЯК ОДНА ІЗ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ЛЮДСТВА

Голяк Ю.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Одним з найважливіших елементів біосфери є вода, без якої неможливе життя людей, тварин і рослин. Людина без води може прожити не більше 5-6 діб. Організм дорослої людини складається в середньому на 65 % з води. З віком її кількість зменшується. Так, зародок людини містить 97 % води, організм новонароджених – 77 %, у 50 річному віці кількість води в організмі становить лише 60 % [1, с. 234].

Таким чином, вода є найціннішим природним ресурсом. Вона відіграє виняткову роль у процесах обміну речовин, що становлять основу життя. Величезне значення вода має в промисловому і сільськогосподарському виробництві, загальновідома необхідність її для побутових потреб людини, всіх рослин і тварин. Для багатьох живих істот вона служить середовищем існування. Зростання міст, бурхливий розвиток промисловості, інтенсифікація сільського господарства, значне розширення площ зрошуваних земель, поліпшення культурно-побутових умов і ряд інших чинників все більше ускладнюють проблеми забезпечення водою.

Забруднення водоймищ відбувається різними шляхами. Більшість з них потрапляє у воду в результаті діяльності людини. Серед основних джерел забруднення гідросфери мінеральними речовинами і біогенними елементами слід назвати підприємства харчової промисловості та сільське господарство.

Водопостачання міст перетворилося в погано кероване гігантське господарство. Довести такий об'єм води до питної якості практично неможливо. В умовах жорстко централізованої системи водопостачання складно експлуатувати десятки кілометрів водопровідних мереж, побудованих

з металевих труб. Їх поступовий знос і корозійне обростання, низька якість санітарно-технічної арматури призводить до частих аварій, перебоїв в подачі води, її витоків. У результаті лише 30-40 % води, що проходить очистку на станціях водо підготовки призначено для господарсько-питних потреб населення, але і ця вода вдруге забруднюється у межах водопроводів на шляху до споживача.

Забруднення водоїм токсичними речовинами техногенного походження часто ускладнює або робить неможливим використання води для питних цілей.

Крім того, забруднення води відбувається, коли є стік дощової води від промислових, сільськогосподарських і міських районів, які виникають безпосередньо через зливові стоки у водній системі.

Люди часто викидають залишки фармацевтичних та хімічних продуктів в каналізацію, що призводить до негативних наслідків. Крім того, забруднюючі речовини накопичуються в донних відкладеннях, а також у фіто- і зоопланктоні, вищій водній рослинності і рибах. При цьому нерідко утворюються нові, більш токсичні сполуки і виникають вогнища вторинного забруднення води.

Одним із найбільш поширених способів забруднення водних ресурсів є хімічний – це зміна природних хімічних властивостей води за рахунок збільшення вмісту в ній шкідливих домішок, як неорганічної (мінеральні солі, кислоти, луги, глинисті частки), так і органічної природи (нафта та нафтопродукти, поверхнево-активні речовини, пестициди).

Також виділяють і інші причини забруднення води: розливів нафти і поховання шкідливих відходів в океанах, скидання в струмки, річки і океани картону, газет, піни, пінопласту, пластикових упаковок, алюмінію, скла і так далі. Деякі з цих забрудників мають великий термін розкладання. Наприклад, пластикова упаковка може зберігатися 400 років, розкладання пінополістиролу займає більше 80 років, алюмінію – близько 200 років.

Очищення стічних вод являє собою серйозну проблему в країнах, що розвиваються, де немає належних санітарних умов на великих площах, що є передумовою розмноження хвороботворних бактерій та вірусів у водних джерелах.

Значною проблемою при очищенні води є її знезаражування. На даний час найпоширенішим методом, зокрема в Україні, є хлорування – з огляду на відносно невелику ціну. Однак, сам хлор для людини є біологічно шкідливою речовиною. Тому іноді застосовують ультрафіолетове опромінювання води. Такий метод може бути ефективним при опромінюванні прозорих вод, в каламутній воді ефективність знезараження різко падає.

Для облаштування, відродження та охорони малих річок, ліквідації джерел забруднення води всі проведені заходи повинні мати екологічну спрямованість. Крім ліквідації зосереджених і розсіяних джерел забруднення, необхідно відновити всі основні природні чинники річкової системи, в тому числі водну фауну і флору. На жаль, сталому функціонуванню річкових екосистем при відновлювальних роботах на малих річках України не приділяється належної уваги [2, с. 236].

Отже, на сучасному етапі розвитку держави очищення та збереження водних ресурсів держави є важливим питанням. Оскільки, одними із основних забрудників водоймищ є великі підприємства, то кожне підприємство повинне мати очисні споруди, водогосподарські системи. Це комплекс водних об'єктів та гідротехнічних споруд, призначених для раціонального водокористування та охорони вод. Водоохоронні комплекси призначені для підтримання необхідної кількості та якості води у водних об'єктах, розташованих поблизу підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баран Б. А. Антропогенне забруднення води та способи її очищення / Б. А. Баран // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2. – С. 234-237.
2. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища / В. С. Джигирей. – К. : “Знання”. – 2006. – 319 с.

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ

Кривошеєв О.В., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Останнім часом у науковій літературі усе частіше використовується поняття “сталий розвиток”, що набуло поширення після того, як у 1987 році Комісія ООН під керівництвом Гру Харлем Брунтланд опублікувала звіт “Наше спільне майбутнє”. В останньому сталий розвиток визначено як розвиток суспільства, що задовольняє потреби сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь забезпечувати свої вимоги.

Концепція сталого розвитку була затверджена у 1992 році на конференції в Ріо-де-Жанейро на рівні глав урядів більшості країн світу, а на конференції у Йоханесбурзі (2002) вона набула подальшого розвитку. Визнанням стало те, що цивілізація перебуває у стані глибокої системної кризи, яка охопила соціальні, демографічні, економічні та екологічні аспекти. Останні визначають як найбільш загрозливі.

Теорія сталого розвитку має загальнонаукове, методологічне значення. Вона є альтернативою парадигмі економічного зростання, що ігнорує низку соціальних, екологічних, техногенних небезпек та ризиків розвитку суспільства за екстенсивною моделлю. Проблема сталого розвитку охоплює широке коло проблем суспільства, які слід вирішувати системно [3, с. 8-9].

Вихідними положеннями концепції сталого розвитку були визначені такі:

- забезпечення природно-екологічної стійкості на основі теорії біотичної регуляції навколишнього середовища;
- забезпечення підтримуваного економічного розвитку на основі

радикально модифікованої ринкової системи;

- забезпечення сталого соціального розвитку на основі принципів справедливості і солідарності;
- екологізація суспільної свідомості на основі використання системи освіти та засобів масової інформації;
- забезпечення тісного міжнародного співробітництва та кооперації для досягнення цілей сталого розвитку [2].

Таким чином, в усіх основних положеннях сталого розвитку йде мова про перехід від стихійності у діях до керованості (спрямованості) таких дій у всіх економічних та соціальних напрямках, що повинно привести до трансформації соціосфери в ноосферу.

Тобто переходу сукупності соціальних факторів, характерних для даного етапу розвитку суспільства у взаємодії його з природою, включаючи людство з властивими йому на даному етапі розвитку виробничими та суспільними відносинами, та освоєну людиною частину природного середовища в сферу взаємодії природи та розуму, вищу стадію розвитку біосфери, що пов'язана із виникненням та розвитком в ній людства, яке, пізнаючи закони природи та вдосконалюючи техніку, стає найбільшою силою, яку можна порівняти за масштабами з геологічною, і починає здійснювати визначальний вплив на процеси в сфері Землі, змінюючи її своєю працею [1].

На думку деяких філософів, сталий розвиток – це і є перехід від нинішньої, внутрішньосуперечливої соціосфери, у якій змушені співіснувати біосфера і руйнуюча її техносфера, до внутрішньогармонійної ноосфери.

У цьому зв'язку необхідно підкреслити, що довкілля функціонує на основі своїх власних законів, вивчення яких з боку людства трохи запізнилося. Але світова цивілізація сьогодні, щоб вижити, має не просто враховувати вже відомі та відкривати нові закони функціонування біосфери, а скрупульозно їх дотримуватися.

Декларація Ріо «Про екологічний та економічний розвиток» визначала права й обов'язки держав світу у межах концепції сталого розвитку. Основні принципи Декларації Ріо можуть бути сформульовані у дев'яти позиціях:

- в центрі уваги невпинного розвитку перебувають люди, які мають абсолютне право на здорове та якісне життя у гармонії з природою;
- право на розвиток має бути реалізоване таким чином, щоб задовольняти потреби в розвитку і зберігати довкілля для нинішніх і наступних поколінь;
- охорона довкілля має стати невід'ємною частиною процесу розвитку і не може розглядатися окремо від нього;
- всі держави й народи мають співпрацювати для ліквідації бідності і злиднів; це є обов'язковою умовою сталого розвитку;
- обмеження і вилучення тих моделей виробництва, які не відповідають сталому розвитку;
- проведення відповідної демографічної політики;
- залучення до питань захисту довкілля всіх зацікавлених громадян. Кожен громадянин повинен мати відповідний доступ до інформації, що стосується довкілля, якою володіють державні органи; громадяни повинні отримати

можливість брати участь у процесі прийняття рішень;

- активне залучення жінок до розв'язання проблем, пов'язаних з охороною довкілля та розвитком;

- мир, розвиток і захист довкілля взаємопов'язані та невіддільні.

Отже, відповідно до концепції сталого розвитку метою на майбутнє для всіх країн світу є задоволення потреб сучасності без загрози майбутнім поколінням, покращення якості життя у напрямку: соціального та економічного забезпечення, екологічно сприятливого середовища, підвищення безпеки життя, покращення стану здоров'я, захист прав людини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера / В. И. Вернадский, Н. А. Костяшкин, Е. М. Гончарова. – М. : Айрис-пресс, 2003. – 575 с.
2. Сталый розвиток суспільства : [навчальний посібник] / [Садовенко А., Масловська Л., Середа В., Тимочко Т.]. – 2 вид. – К. : Знання, 2011. – 392 с.
3. Хвесик М. Сталый розвиток України: проблеми та перспективи / М. Хвесик // Економіст. – 2011. – № 4 – С. 8-9.

ОПУСТЕЛЮВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ КЛІМАТИЧНИХ МЕТАМОРФОЗ

Нікітіна Р.Є., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Протягом ХХ і ХХІ століть людство зіткнулося з проблемою планетарної зміни клімату, спричиненої глобальним потеплінням, яке розпочалося ще наприкінці ХІХ сторіччя. За останні 100 років середня глобальна температура підвищилася з небаченою швидкістю до 0,8 °С і прогнозується, що за умови визначальної дії антропогенного чинника на клімат вона може підскочити ще на 1,5–2 °С до 2050-го [1, с. 24].

Зміни клімату в Україні значною мірою є синхронними з глобальними темпами, хоча згідно з висновком міжнародної групи експертів ООН вона наразі не належить до держав, найбільш уразливих до його планетарної динаміки. В той же час, починаючи з 1989 року в Україні спостерігається найбільш тривалий та майже безперервний період потепління. Значно потеплішало в північних, північно-західних, північно-східних регіонах – приблизно на 1–1,2 °С. Тоді як для півдня країни характерним є підняття температури на 0,3- 0,5 °С. Таким чином, відбувається своєрідне вирівнювання термічно-кліматичного поля.

Невпинне зростання в майбутньому середньої річної температури, за спостереженням експертів, може призвести до видозміни великої частини природно-кліматичного ландшафту України. Найчутливішими до цих трансформацій будуть Карпатський та південні і південно-східні регіони. У

першому прогнозується збільшення надмірного зволоження, а в останніх можливі тривалі посухи, опустелювання значної частини території [2, с. 26].

Опустелювання – є одним з найбільш негативних світових процесів деградації навколишнього середовища. Розрізняють дві форми опустелення: дезертифікація – розширення ареалу існуючої пустелі та дезертизація – поглиблення процесу опустелювання на місці. В холодних, жарких, "зелених", сухих пустелях процес опустелювання відбувається по-різному.

Опустелювання загрожує здоров'ю та джерелам засобів до існування більше 1 млрд людей. За даними Генасамблеї ООН, нині майже третина планети – під загрозою висихання, понад мільярд людей може опинитися в пустелі.

Загроза опустелювання виникла в Україні 40 років тому, коли в південних областях подекуди зафіксували піщані бурі, почала зникати флора і фауна. Нині на Херсонщині є пустеля Олешківські піски (150 тис. га), що визнана однією з найбільших пустель у Європі. Засушення земель в Херсонській області відбувається внаслідок неефективної господарської діяльності.

За останні десятиліття відбувається фактичне зміщення кордонів природно-кліматичних зон на 100-150 км на північ. Підзона Північного Степу (Дніпропетровська, Кіровоградська області та ін) наразі фактично відповідає підзоні Південного Степу. Підзона Північного Степу зміщується відповідно на території Черкаської, Полтавської та інших областей, які традиційно були в зоні Лісостепу. В Південному Степу (Херсонська, Запорізька області, Кримська АР тощо) реально вже проявляються ознаки опустелювання. Тенденцію засушення зафіксували також в Одеській, Миколаївській, Запорізькій та на півдні Донецької області [3].

Збереження наявних тенденцій змін клімату в найближчі 20 років становить реальну небезпеку фактичної втрати для інтенсивного землеробства не тільки зони Степу, але й понад половини площ орних земель країни і майже двох третин площі сучасної зони Лісостепу [4].

Науковці та екологи пропонують боротись з опустелюванням шляхом зрошення, відновлення існуючих захисних лісових насаджень. Тимчасово може знадобитися повна заборона на землекористування аж до відновлення рослинного покриву. Це означає припинення господарської діяльності, безробіття, ліквідацію худоби і т. п.

На державному рівні також усвідомлені проблеми, пов'язані зі змінами клімату. Так 21 грудня 2010 р. Верховна Рада України прийняла Закон України № 2818-VI "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року", яким у тому числі передбачені питання боротьби з деградацією земель та досягнення цілей екологічно збалансованого землекористування.

На виконання цього Закону розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 № 577-р було затверджено Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України на 2011-2015 роки (НДП). Ним, серед іншого, передбачено розроблення Мінприроди, Мінагрополітики, Держземагентством, та іншими центральними органами виконавчої влади

проекту Концепції Державної цільової програми щодо боротьби з опустелюванням та деградацією земель, а також відповідної програми.

Реалізація завдань та заходів, передбачених Концепцією поряд з розбудовою екомережі та розвитком природно-заповідної справи, належним виконанням існуючих галузевих державних природоохоронних цільових програм мають стати основними напрямками діяльності щодо покращення ситуації у сфері охорони довкілля, невиснажливого використання і охорони земель та інших природних ресурсів на шляху до забезпечення сталого розвитку суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горин. О. Нова кліматична ера / О. Горин // Тиждень . – 2012. – № 29. – С. 24-25.
2. Максименко О. Менш континентальний / О. Максименко // Тиждень. – 2012. – № 29. – С. 26-27.
3. Матвійчук Я. Опустелювання загрожує 5 областям України [Електронний ресурс] / Я. Матвійчук. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/1756063.html>
4. Посухи загрожують перетворенням степів Півдня України в пустелю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://newsper.net/ua/news?id=175233895&date=2012-09-08>

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ СВІТОВОГО ОКЕАНУ

Панчук В.С., магістр групи Б 5/2

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Світовий океан – безперервна водна оболонка земної кори (океаносфера), що оточує материки. Він становить 70,8 % (361 млн км²) земної поверхні, у ньому зосереджено 96,5 % (1370 млн км³) усіх вод планети. Залежно від будови дна, ліній материкових берегів, руху вод структура Світового океану складається з океанів, морів, заток і проток.

Забруднення морів і океанів набуло катастрофічних розмірів. Стічні води промислових підприємств і міст, змиті з полів добрива і отрутохімікати потрапляють у річки. Окремі акваторії Світового океану є місцями зберігання радіоактивних та високотоксичних відходів. Видобуток корисних копалин на шельфі морів і океанів посилює небезпеку аварій. Великим джерелом забруднень став морський транспорт, особливо нафто-паливний. Через забруднення води гине флора і фауна морів, порушуються процеси глобального газо- та теплообміну між океаном та атмосферою. Негативні наслідки антропогенного впливу на географічну оболонку настільки значні і масштабні, що їх уже визначають як глобальну екологічну кризу.

Стан вод Світового океану сьогодні викликає велику тривогу. Його забруднюють переважно річками, з якими щорічно надходить понад 320 млн т солей заліза, 6,5 млн т фосфору та ін. Дуже багато забруднень потрапляє в океани з атмосфери: 200 тис. т свинцю, 1 млн т вуглеводнів, 5 тис. т ртуті тощо.

Близько третини мінеральних добрив, що вносяться в ґрунт, вимивається з нього дощовими водами й виноситься ріками в моря й океани; лише азоту й фосфору таким шляхом потрапляє в Світовий океан близько 62 млн т на рік. Ці речовини викликають бурхливий розвиток деяких одноклітинних водоростей, що вже не раз спричиняло так звані «червоні припливи» (хоча колір води при цьому буває й жовтим, і синьо-зеленим, в залежності від виду водорості). У «підживленій» нітратами й фосфатами морській воді ці рослини надзвичайно швидко розмножуються, утворюючи подекуди на поверхні води гігантські «ковдри» товщиною до 2 м і площею в багато квадратних кілометрів. Така ковдра діє як прес, що душить у морі все живе. Гинучи, водорості опускаються на дно, де починають гнити, поглинаючи увесь кисень з води. Це викликає загибель донних організмів.

До найбільш шкідливих забруднювачів Світового океану належать нафта й нафтопродукти, їх щорічно потрапляє сюди 5-10 млн т, головним чином в результаті втрат при добуванні нафти з морських родовищ, аварій танкерів, берегового стоку тощо. Нафтова плівка на поверхні моря пригнічує життєдіяльність морського фітопланктону, що є одним із головних постачальників кисню в земну атмосферу, порушує тепло- і вологообмін між океаном і атмосферою, губить мальків риб і інших морських організмів.

Теплове забруднення спричинюється спусканням у водойми теплих вод з різних енергетичних установок. Надходження нагрітих вод у ріки й озера істотно змінює їх термічний і біологічний режими. Найбільшими тепловими забрудниками є ТЕС і АЕС.

Підвищення температури води у водоймах призводить до слідуючих негативних наслідків: до 26°C – шкідливого впливу не спостерігається; в інтервалі 26-30°C – відбувається пригнічення життєдіяльності риб; понад 30°C – спостерігається шкідлива дія на біоценози, а за 34-36°C риба та деякі види інших організмів гинуть. У теплих водах порушуються умови нересту риб, гине зоопланктон, риби уражуються паразитами і хворобами.

В океан потрапляє велика кількість радіоактивних ізотопів у наслідок випробувань ядерної зброї (ЯЗ), діяльності ядерних реакторів на військових підводних човнах, скидання контейнерів з відходами атомних електростанцій та ін. Загальна радіоактивність забруднюючих речовин, що потрапила у Світовий океан за допомогою людини, оцінюється в $5,5 \cdot 10^{19}$ Бк.

Моря й океани забруднюються також твердими відходами - промисловими й побутовими, їх в Світовому океані накопичилось вже понад 20 млн т. Більшість із них містять сполуки важких металів та інші шкідливі речовини, що згубно діють на морську фауну й флору. В Світовий океан потрапила велика кількість радіоактивних речовин внаслідок випробувань атомної зброї, роботи атомних реакторів військових підводних човнів і криголамів, скидання контейнерів з відходами атомних електростанцій тощо. Загальна кількість радіоактивності, принесеною людиною в Світовий океан, становить 1,5-10⁹ Кі, в той час як під час чорнобильської аварії в атмосферу було викинуто 5-10⁷ Кі, тобто в 30 раз менше.

Проблема захисту Світового океану нині стала однією з найактуальніших, вона стосується всіх країн, навіть тих, що не мають безпосереднього виходу до океану. З огляду на це ООН розроблено й прийнято кілька важливих угод, що регулюють судноплавство, рибальство, добування корисних копалин із морських родовищ тощо. Найбільш відомою з них є угода, підписана більшістю країн світу в 1982 р., що дістала назву “Хартія морів”. Вона зобов'язує держави захищати та зберігати морське середовище.

Тож, для подальшого збереження Світового океану держави повинні вживати всі заходи, необхідні для забезпечення того, щоб діяльність під їх юрисдикцією або контролем не завдавала шкоди іншим державам і їх морський середовищі шляхом забруднення. Ці заходи відносяться до всіх джерел забруднення морського середовища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грушева Т. І. Зарубіжний досвід та міжнародні аспекти управління природокористуванням / Т. І. Грушева // Менеджер. – 2007. – № 4 (42). – С. 192-198.
2. Хвесик М. А. Інституціональна модель природокористування в умовах глобальних викликів: монографія / М. А. Хвесик, В.А. Голян. – К. : Кондор, 2007. – 480 с.
3. Дорогунцев С. І. Екосередовище і сучасність. Природне середовище у сучасному вимірі : [монографія] / [С. І. Дорогунцев, М. А. Хвесик, Л. М. Горбач та ін.]. – К. : Кондор, 2006. – Т. 1. – 424 с.

ВИХОВАННЯ, ЯК СОЦІОЛОГІЧНА КАТЕГОРІЯ

Романчик М.В., студентка групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Проблема виховання – одна із найдавніших і вічних соціальних проблем, бо саме воно є суттєвим компонентом культурного розвитку людини, суспільства. Загалом, виховання можна визначити як процес цілеспрямованого та планомірного впливу на людину з боку інших людей, що забезпечує формування особи, її підготовку до суспільного життя, діяльність з передачі новим поколінням суспільно-історичного досвіду [1].

Виховний процес – всеосяжний і довготривалий. Кожна людина планомірно чи спонтанно бере участь у вихованні оточуючих її людей і водночас сама постійно зазнає впливу їхніх виховних зусиль. Виховання – один з об'єктів вивчення соціології, воно здійснюється з метою: забезпечити, гарантувати процес включення особи в суспільне життя, адже у суспільстві і через нього реалізується мета – формування особи. При цьому важливим є відбір таких засобів і методів, що здатні забезпечити найбільший ефект виховного впливу.

Як соціальне явище, процес виховання дедалі частіше стає спеціальним об'єктом дослідження соціологічної науки. Соціологію цікавить соціальний

аспект виховання, а саме: як завдяки вихованню людина включається в ті чи інші соціальні групи, займає певні позиції в структурі суспільства, освоює та виконує ті чи інші соціальні ролі та функції у суспільстві. Соціологію у вихованні цікавлять його соціальні характеристики, вплив на цей процес соціального середовища, соціальних інститутів і т. ін. [1].

Розглядаючи виховання як функцію суспільства, що складається у свідомому соціальному впливі на індивіда з метою підготовки його до виконання тієї чи іншої суспільної ролі шляхом передачі йому накопиченого людством соціального досвіду, вироблення визначених рис і якостей, можна визначити специфічність предмета соціології виховання.

Соціологія виховання – формування особистості як конкретного носія соціальності з визначеними світоглядними, моральними, естетичними установками і життєвими устремліннями в результаті виховання як цілеспрямованої діяльності суспільства [2].

Соціологія розглядає виховання як одну з найважливіших форм взаємозв'язку суспільства й особистості. Аналізуючи взаємозв'язок суспільства й особистості соціологія виховання виділяє два її рівні: первинний і вторинний.

В сучасному цивілізованому суспільстві виховання стає постійним фактором і здійснюється за допомогою діяльності різноманітних соціальних інститутів: сім'ї, освіти, засобів масової інформації. Найважливішим з них є сім'я, тому що саме там людина отримує свої перші знання про навколишній світ та його закони. Але також, не менш важливими є й інші інститути, такі як школа, соціальні організації, політичні організації, групи, в яких людина приймає участь тощо. І якщо ми розглянемо їх більш конкретно, то зрозуміємо, що вони складають основу людських відносин та світогляду, які формуються в процесі виховання. Наприклад, соціальна організація – це певний спосіб об'єднання людей, які мають спільну мету. Вона має певну структуру та ієрархію, в якій кожна людина займає якесь місце. Виконуючи свої обов'язки, спілкуючись з іншими людьми, кожна людина отримує певний досвід, який в майбутньому збільшується зі збільшенням її ролі в цій організації. Це і є процес виховання. І одночасно він впливає на кожного члена організації, тому що спілкуючись між собою, люди передають один одному і отримують певну інформацію, яка в процесі спілкування обов'язково повинна кимось комусь передаватися і кимось сприйматися.

Мета виховання – сукупність властивостей особисті, до виховання яких прагне суспільство. Мета виховання має об'єктивний характер і виражає ідеал людини в узагальненій формі. Наголошуючи на важливості визначення мети і завдань виховання, К. Ушинський писав: “Що сказали б ви про архітектора, який закладаючи нову будівлю, не зумів би відповісти вам на запитання, що він хоче будувати? Те саме ви повинні сказати й про вихователя, який не зуміє визначити вам мету своєї виховної діяльності. Ось чому, ввіряючи вихованню чисті й вразливі душі дітей, ввіряючи для того, щоб воно провело в них перші, а тому й найглибші риси, ми маємо цілковите право спитати вихователя, якої мети він добиватиметься в своїй діяльності, і вимагати на це питання ясної і

категоричної відповіді”. Загальною метою виховання є всебічний і гармонійний розвиток дитини.

Процес виховання ґрунтується на таких принципах: цілеспрямованість виховання; зв'язок виховання з життям; єдність свідомості і поведінки у вихованні; виховання в праці; комплексний підхід у вихованні; виховання особистості в колективі; повага до особистості вихованця з розумною вимогливістю до нього. Одним з найпродуктивніших способів виховання вважається і самовиховання особи. Це – процес формування самого себе [3].

Отже, соціологія виховання – це дуже важлива наука, яка вивчає як теоретичні так і практичні аспекти виховання. Вивчення її є важливим для кожної людини, тому що ми завжди знаходимось в процесі виховання, спілкуючись з іншими людьми, дивлячись новини, чи читаючи книжку, ми завжди вбираємо в себе якусь інформацію, яка вносить свій вклад в формування нашої особистості. Але є й такі люди, для яких знання цієї науки є просто необхідним – це педагоги, психологи, викладачі тощо, тому що ця наука є основою їхньої професії, і не знаючи її вони не зможуть бути справжніми професіоналами своєї справи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сірий Є. В. Соціологія [Електронний ресурс] / Є. В. Сірий. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/17810409/sotsiologiya/sotsiologiya_-_siriy_yev
2. Соціологія виховання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// pidruchniki.ws/13731120/sotsiologiya/sotsiologiya_vihovannya/](http://pidruchniki.ws/13731120/sotsiologiya/sotsiologiya_vihovannya/)
3. Соціологія виховання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://referatu.com.ua/referats/68/36995/>

СОЦІОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДОЇ СІМ'Ї

Каючкіна К.А., студентка групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник: к.е.н., асистент Пилипенко Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сім'я вважається одним з фундаментальних інститутів суспільства, надає йому стабільність і здатність заповнювати населення в кожному наступному поколінні.

Молода сім'я – це особливий світ, який своєрідно пов'язаний із різними проблемами, які торкаються подружньої пари в молодій сім'ї. Цінність родини у свідомості сучасної молоді продовжує залишатися пріоритетною впродовж останніх років у шкалі загальнолюдських цінностей для переважної більшості молодих людей на першому місці стоїть “хороша сім'я” (88 % респондентів).

Будь-яка сім'я зазнає певних труднощів. Щодо студентської сім'ї, то для неї характерні труднощі молодих сімей [1]. Сучасна ж сім'я заснована на ролевому партнерстві, що потребує економічного внеску в бюджет сім'ї як

чоловіка, так і дружини, спільної участі у вихованні дітей, спільної відповідальності.

Однією досить гострою і поширеною на сьогоднішній день є проблема сімейного лідерства.

Ще однією проблемою є проблема подружнього спілкування; її негативна роль не поступається ролі попередньої суперечності сімейного життя.

Найважливішими об'єктами вивчення соціології сім'ї є шлюб і сім'я.

Найвищого значення загальний коефіцієнт розлучень досягнув у 1992-1993 рр. – 4,3 %. Хоча з 1995 р. і спостерігається певна тенденція до зменшення кількості розлучень, вона не є стійкою. Після певного спаду в 2001-2004 рр., зараз коефіцієнт розлучень знову підвищився до 3,8 %. Взагалі, за рівнем загального коефіцієнта розлучень Україна поряд із Росією лідирує в Європі. У 2009 році в Україні було зареєстровано 318,2 тис. шлюбів, що на 1,2 % менше, ніж у 2008 році. Середній коефіцієнт розлучень склав 3,2 на 1000 осіб. Відношення кількості розлучень до кількості шлюбів поступово зменшується – з 72 % у 2000 році до 46 % у 2009 [2].

Головними ж причинами стають проблеми, які посилюються через матеріальні труднощі.

Кризові явища, які характерні для періоду переходу до ринкової економіки, погіршили матеріальне становище сім'ї, перш за все, молодії.

У сучасній сім'ї батьки мало часу перебувають у її колі, жінка недостатньо опікується домашнім затишком, не може гармонійно поєднувати суспільні й домашні обов'язки, жертвує здебільшого останнім, а це в першу чергу відбивається на сімейних взаємовідносинах, і це лише одна з проблем, яка призводить до дестабілізації сімейних взаємин.

Серйозною проблемою для стійкості і гармонійності шлюбних відносин у студентських сім'ях є характер взаємовідносин молодії сім'ї з батьками. Відкриті конфлікти пов'язані в першу чергу з початковим етапом формування шлюбного союзу.

Однією з причин нестабільності шлюбу є нерозуміння подружжям справжнього значення сім'ї, її стійкість – не в безконфліктності відносин, а в умінні їх толерантно вирішувати.

Типовими для більшості молодих сімейних пар є відсутність власного житла, низький рівень прибутків, дуже примарна перспектива і реальне масове безробіття.

Сучасна сім'я потерпає від моральної кризи та змінює структуру.

Однією з проблем молодих сімей є дітонародження як основний елемент самоутвердження, існування та розвитку сім'ї.

Серед інших причин виникнення конфліктних ситуацій респонденти відзначили: різне розуміння розподілу домашньої роботи (20 %); зловживання алкоголем з боку чоловіків (15,1 %); несерйозне ставлення до виконання обов'язків чоловіка та батька (13,9 %); ревності (19,5 %); відсутність кохання та почуттів одне до одного (1,9 %) [3].

Негативні тенденції проявляються значною мірою в сфері вільного часу молодих сімей. Багато вільного часу поглинається соціально-пасивними видами.

Молода сім'я формує нове покоління, і яким воно буде, залежить від соціального благополуччя. На нашу думку соціально-економічна підтримка молодих сімей припускає створення необхідних умов для адаптації її в умовах важкої економічної ситуації, і державі треба більше створювати національних проектів, які сприяли б рішення проблем молодих сімей і молоді в цілому. В цілому актуально стоїть питання безробіття. Молоді, що закінчила вищі учбові заклади, дуже складно знайти роботу по кваліфікації. На жаль, часто зустрічаються молоді сім'ї, де один з подружжя безробітний. Державі треба вирішення проблем молоді, інакше ми ризикуємо залишитися без майбутнього.

Отже, вирішення соціологічних проблем, що виникають у молодих сім'ях можливе лише за активної державної соціальної та економічної політики, спрямованої на поліпшення побутових умов і покращення матеріального становища. Проте також необхідна активізація та підвищення рівня самосвідомості у молодого покоління з метою вирішення та подальшого усунення ситуацій, що мають проблемний характер.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буленко Т. В. Соціально-психологічні основи функціонування сучасної студентської сім'ї / Т. В. Буленко // Науковий вісник ВДУ. – Луцьк : Вежа. – 1998. – № 9. – С. 3.
2. Державний комітет статистики України. Населення України в 1990-2010 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Крючков А.І. Деякі проблеми сучасної молоді сім'ї [Електронний ресурс] / А. І. Крючков // Сучасна українська сім'я : гендерні проблеми та шляхи їх подолання. Матеріали обласної науково-практичної конференції, (Чернігов, 4 лютого 2009 р). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wu.cn.ua/articles/005.pdf>

ТЕОРІЯ “ДОВГИХ ХВИЛЬ” В ЕКОНОМІЦІ М.Д. КОНДРАТЬЄВА

Куліш О.А., студентка групи Б 1/2

Науковий керівник: к.е.н., доцент Золотих І.Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Російський учений М. Д. Кондратьєв, продовжуючи дослідження в галузі кризових явищ в економіці капіталістичних країн, ще у 20-ті роки ХХ ст. висунув концепцію великих циклів господарської кон'юнктури, які згодом дістали назву “довгі хвилі” Кондратьєва.

З метою обґрунтування великих циклів М.Д. Кондратьєв проаналізував великий фактичний матеріал: були вивчені статистичні дані чотирьох провідних капіталістичних країн – Англії, Франції, Німеччини, США за період 100-140 років і досліджена велика кількість статистичних показників таких, як:

динаміка цін; заробітна платня; відсоток на капітал; зовнішньоторговий обіг; виробництво основних видів продукції промисловості та ін.

Проведені дослідження дали змогу виявити наявність циклічних хвиль у межах 50-60 років. Цикл має 4 фази: дві – піднесення; дві – занепаду.

М. Кондратьєв визначив, що перед і на початку піднесення хвилі кожного великого циклу виникають глибокі зміни в економічному житті суспільства, які виявляються в значних змінах техніки, виробництва, виникненні нових ринків збуту.

Так, у розвитку першої хвилі піднесення (кінець XVIII ст.) визначальними були винаходи в текстильній промисловості та виробництві чавуну. Зростання в період другої хвилі (середина XIX ст.) було зумовлено насамперед будівництвом залізниць, розвитком морського транспорту, а третя хвиля – піднесення (початок XX ст.) пов'язана з відкриттям електрики, радіо та ін. Крім того, помічено, що на стадії “піднесення” хвилі супроводжуються нестабільністю в суспільстві – політичними негараздами, страйками, революціями, стадія “занепаду” хвилі характеризується активізацією інноваційної діяльності, пожвавленням у створенні нових робочих місць, нових галузей виробництва, зміною технологічної парадигми, що приводить до подолання кризи [1, с. 36].

М. Кондратьєв довів, що є три типи “хвиль”: короткі (приблизно 3 роки); середні (15 років); довгі (60 років) і всі вони впливають на економічну кон'юнктуру. При побудові системи регулювання економіки необхідно враховувати чинник часу і стежити за розвитком кризових явищ, що дає змогу з меншими витратами відновити рівновагу, замінити одну парадигму на іншу.

Інноваційні процеси слід пов'язувати з різними чинниками кон'юнктури – з рівновагою “першого порядку” – попит і пропозиція; “другого порядку” – переливання капіталу в нове обладнання, машини, модернізацію виробництва; “третього порядку” – стосується зміни виробничої структури, сировинної бази, джерел енергії, кваліфікації та умов праці робітників тощо.

Відхилення від першого типу рівноваги призводить до коротких хвиль, другого типу – до середніх хвиль, третього – до довгих хвиль. Таким чином, основною закономірністю великих циклів М. Кондратьєв вважав науково-технічні винаходи, відкриття, зміни технологічного укладу, які впливають на соціально-економічне життя суспільства, утворення нових ринків.

М.Д. Кондратьєв увів поняття “технічна революція як тяглова сила” циклу, розробив теорію “інноваційних” пакетів і показав, що нововведення розподіляються в часі нерівномірно і з'являються групами.

Зміни в техніці зумовлено попитом виробництва, створенням таких умов, за яких застосування винаходів стає можливим і необхідним. Війни і революції не падають з неба, а є наслідком створених економічних, соціальних і політичних обставин, які породжують черговий цикл, а кожна наступна фаза довгого циклу є результатом кумулятивних процесів попередньої фази [2, с. 132]. У наш час теорія “довгих хвиль” дає змогу багатьом аналітикам уважати, що закінчилась четверта хвиля, а кризу 80-х років сприймати як здійснений

факт, що підтверджує циклічність розвитку [3, с. 85]. Траєкторію рівноваги економічного зростання (тренд) визначають два основні показники: швидкість оновлення виробничих фондів та ефективність нововведень. Феномен циклу – це періодичність повторення характерних соціоекономічних і технологічних ситуацій через певні відрізки часу. Середні цикли нанизуються на довгі хвилі.

Більшість економістів-аналітиків приходять до висновку, що вихід із кризи буде пов'язаний з виникненням нової хвилі нововведень, яка дасть тривалий стимул наступному періоду зростання, що нині виявляється в:

- бурхливому розвитку науки, що започатковує нові технології;
- зникненні або радикальній перебудові традиційних галузей господарства;
- перетворенні сільського господарства на науко- і капіталомістку галузь;
- розвитку сфери послуг;
- індустріалізації країн, що розвиваються;
- тенденції до децентралізації моделі життя населення, моделювання виробничого процесу і прийняття рішень;
- змінах навколишнього середовища і необхідності його захисту;
- виникненні нових концепцій організаційного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авагян Г. Л. Денежно-финансовые механизмы функционирования “классических” длинных волн Н. Д. Кондратьева / Г. Л. Авагян // Научная мысль Кавказа: приложение. – 2003. – № 7(48). – С. 35-43.
2. Брезгин В. С. Проблема длинных волн в экономике / В. С. Брезгин // Историко-экон. науч. журнал. – 1999. – № 6. – С. 130-135.
3. Кондратьев Н. Д. План и предвидение / Н. Д. Кондратьев // Проблемы теории и практики управления. – 1988. – № 3. – С. 84-90.

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Ботнар І.О., студент групи Б1/1

Науковий керівник: к.е.н., доцент Золотих І.Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Банківська система України заснована після прийняття Верховною Радою України у березні 1991 року Закону України “Про банки і банківську діяльність”. Вона є дворівневою і складається з Національного банку України та комерційних банків різних видів і форм власності.

Національний банк України є центральним банком, особливим органом державного управління, має статутний капітал у розмірі 10 мільйонів гривень, що є державною власністю. НБУ є економічно самостійним органом, який здійснює видатки за рахунок власних доходів у межах затвердженого кошторису, а в окремих випадках – також за рахунок Держбюджету України. Отримання прибутку не є метою його діяльності [1].

Комерційні банки в Україні можуть функціонувати як універсальні або як спеціалізовані. За фахом банки можуть бути ощадні, інвестиційні, іпотечні та розрахункові. В Україні існує два державних комерційних спеціалізованих банки у формі відкритих акціонерних товариств (Ощадний банк та Експортно-імпорتنний банк України), а решта комерційних банків є універсальними.

Зареєстроване кількість банків станом на 1 жовтня 2012 року в державному реєстрі банків становить 175 банків, з них 25 було виключено з реєстру, 24 банку в стані ліквідації, у тому числі 55 банків з іноземним капіталом, в які входять 23 банки зі 100 % іноземним капіталом. Частка іноземного капіталу, станом на друге півріччя 2012, у банківській системі України становила 40,6%. З них 9,85 % належить РФ, Франції – 4,5%, Кіпр – 4,09 %, Австрії – 3,41 % [2, с. 14].

Подальший розвиток банківської системи України. Навряд чи сьогодні в Україні знайдеться людина, підприємство або організація, повністю задоволені роботою вітчизняної банківської системи. При цьому спектр оцінок досить широкий: від повного заперечення будь-яких позитивних зрушень в останні роки до переможних реляцій про видатні досягнення. У ряду негативних оцінок можна зустріти такі: “найслабше місце української економіки”, “не відповідає не тільки вимогам ЄС, а й вимогам економічного розвитку», «має тенденцію рухатися до межі зруйнування», “... держава абсолютно не може задовольнити ні сьогоднішня величина, ні якість банківської системи”. На думку фахівців, першочерговими конкретними практичними кроками у справі підвищення рівня банківської системи України мають стати:

- у сфері зміцнення ресурсного потенціалу комерційних банків: зростання реальних доходів населення і зміцнення корпоративних фінансів; підвищення мінімального розміру капіталу місцевих кооперативних, регіональних та міжрегіональних комерційних банків; зниження існуючих норм резервування, нарахування відсотків на резервні фонди; створення потужних фінансових конгломератів, спроможних надавати комплексні фінансові послуги; розширення участі комерційних банків у заснуванні страхових компаній; розвиток системи рефінансування банків НБУ; спрощення процедур звернення на стягнення майна, наданого в заставу; обмеження готівкових розрахунків при придбанні нерухомості, автомобілів і т.п.

- у сфері здійснення банківської діяльності: виключення ситуацій, коли банки приймають рішення під політичним тиском або під впливом суб'єктів господарювання; приведення нормативних документів НБУ у відповідність з міжнародними стандартами; створення державою правових та економічних (упровадження стимулюючого оподаткування, надання преференцій) основ для здійснення комерційними банками інвестиційної діяльності, перебудови системи довгострокового кредитування, активізації участі комерційних банків у створенні фінансово-промислових груп, приватизаційних процесах; розвиток синдикуваного кредитування суб'єктів господарювання; здешевлення банківських послуг за рахунок комплексності їх надання; проведення міжнародної сертифікації вітчизняних банкірів; формування у суспільній свідомості позитивного іміджу банків і працівників банківської системи,

побудованого на доказових прикладах успішного співробітництва банків та клієнтів.

Крім того, необхідно забезпечити сталий соціально-економічний розвиток, проведення структурних перетворень у реальному секторі економіки. Ефективність діяльності банківської системи України в значній мірі залежить від рівня її капіталізації, який сьогодні досить низький. Однак в динаміці відбувається зростання капіталізації українських банків. Проблему підвищення капіталізації можна вирішувати як шляхом збільшення власного капіталу, так і зменшення високо ризикованих активів. Реальна картина така: незважаючи на те, що банки зараз скорочують ризикові активи (за останні три з половиною роки високоліквідні активи зросли майже в 3,5 рази), нарощування власного капіталу відбувається надто мляво і повільно. Як відомо, сумарний сплачений капітал усіх банків нашої країни приблизно дорівнює обсягу капіталу одного із провідних зарубіжних банків [3, с. 6].

Розглядаючи депозитний ринок України слід зазначити низькі процентні ставки та високий рівень інфляції, який фактично перевищує відсотки по депозитних внесках. Оптимальна структура банківської системи України – це така її побудова, при якому динамічний розвиток вітчизняної економіки має бути максимально забезпечено повним набором основних банківських продуктів, яких потребують суб'єкти ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про банки і банківську діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Степаненко А. Банківська система України на сучасному етапі / А. Степаненко, І. Чамара // Економіка України. – 2011. – № 2. – С. 60.
3. Державний комітет статистики України. Населення України в 1990-2010 рр. [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

СИСТЕМА “ГРІД”

Бурковська А.І., студентка групи Е 1/1

Науковий керівник: к.т.н., доцент Іхсанов Ш.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Грід (англ. Grid) – узгоджене, відкрите і стандартизоване середовище, яке забезпечує гнучкий, безпечний, скоординований розподіл ресурсів у рамках віртуальної організації. Грід – це тип паралельно розподіленої системи, яка дозволяє розділення, вибір та накопичення географічно розподілених “автономних” ресурсів в реальному часі в залежності від їх придатності, можливості, роботи, ціни та вимогам якості-обслуговування користувачів.

Грід мережі (англ. Grid computing) – нова модель обчислень, яка пропонує можливість виконувати складніші обчислення шляхом використання багатьох комп'ютерів під'єднаних до мережі які моделюють архітектуру віртуального комп'ютера, здатного розподіляти задачі виконання процесу в паралельній інфраструктурі. Грід використовує ресурси багатьох окремих комп'ютерів з'єднаних комп'ютерною мережею (як правило, Інтернет), для розв'язання обчислювальних проблем великого масштабу. Грід надають можливість виконувати обчислення з великими об'ємами даних, шляхом їх розділення на менші частини, або можливості виконувати набагато більше паралельних обчислень, ніж це можливо на окремому комп'ютері шляхом розділення задач між процесами. На сьогоднішній день, розміщення ресурсів в Грід виконується відповідно до SLA (угоди на рівні послуг).

Інформатизація у світі розвивалася етапами: з'являються перші великі комп'ютери (мейн-фрейми), за ними перші персональні комп'ютери, а згодом й інтернет. Разом з тим, ідея спільного використання комп'ютерів зародилася ще у 1980-х роках і в першу чергу – у середовищі фізиків-ядерників, що було викликано необхідністю вирішувати складні математичні задачі. З початком ХХІ століття почався перехід на нові Grid-технології, коли на зміну вже звичному Інтернету з його web-послугами йде всесвітня Grid-мережа як засіб сумісного використання обчислювальних потужностей та сховищ даних. Grid дозволяє вийти за рамки простого обміну даними між комп'ютерами і зрештою перетворити їхню глобальну мережу на свого роду гігантський віртуальний комп'ютер, доступний у режимі віддаленого доступу з будь-якої точки, незалежно від місця розташування користувача.

Є кілька причин, які спонукають учених використовувати Grid-технології. По-перше, часто необхідно обробити величезну кількість даних, які зберігаються в різних організаціях (можливо, розміщених у різних частинах світу). Прикладом може служити завдання обробки знімків Землі, отриманих із супутників.

По-друге, необхідно під час досліджень виконати величезну кількість обчислень. Наприклад, моделюючи вплив тисяч молекул (потенційних лікарських препаратів) на білки під час пошуку ліків від певних хвороб.

По-третє, наукова команда, члени якої працюють у різних куточках земної кулі, хоче спільно використовувати великі масиви даних, швидко й інтерактивно виконувати їх комплексний аналіз, візуалізувати та обговорювати результати в онлайн-режимі.

Зрозуміло, завдання, які при цьому вирішуються, мають велике значення для різних фундаментальних наукових досліджень та проектних робіт. До таких завдань можна зарахувати вивчення еволюції протопланетної речовини, планет і Землі; загальне метеорологічне прогнозування та прогноз різних стихійних лих (цунамі, землетрусів, вивержень вулканів); моделювання й аналіз експериментів у ядерній фізиці; дослідження в галузі нанотехнології, проектування аерокосмічних апаратів і автомобілів, розшифрування ДНК й ідентифікація протеїнів тощо. Напевно, незабаром простіше буде назвати наукову дисципліну, в якій суперкомп'ютери та розподілені обчислення ще не застосовуються. Серед ключових чинників, котрі сприяють впровадженню Grid, не лише можливість гнучкої адаптації інфраструктури до нових вимог, а й підвищення ефективності використання наявних обчислювальних та людських ресурсів, оскільки, спільно працюючи над різними проектами, фахівці використовують одну й ту ж саму інфраструктуру.

Таким чином, важливо підкреслити, говорячи про використання Grid-технологій, що вони дозволяють не тільки вирішувати наукові й практичні завдання, раніше недоступні через занадто великий час, потрібний для одержання відповіді. Grid створює основу для нової організації науки, високотехнологічного виробництва, соціального життя, дозволяє більш ефективно та надійно управляти ресурсами суспільства. Grid забезпечує платформу, за допомогою якої користувачі отримують доступ до об'єднаних обчислювальних, ресурсів зберігання даних і мережевих ресурсів, для того щоб вони могли виконувати свої прикладні програми для обробки розподілених даних. Це забезпечує функціональне середовище, що надає користувачам можливість проаналізувати дані, спільно використовувати результати з співробітниками і використовувати інформацію про стан даних через встановлені кордони і географічні межі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мета-комп'ютеринг і Грід: Грід в дослідницькому університеті [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://grid.ntu-kpi.kiev.ua/index.php/uk/what-is-grid/3-meta-kompyuting-grd-.html>.
2. Технология и инфраструктура предоставления ресурсов пользователям в Грид-среде: [Електронний ресурс]//Международный научно-технический журнал. – Режим доступу до журналу: <http://izobretatel.by/node/172>.

РОЗУМНЕ МІСТО

Густей І.В., студент групи Е 1/1

Кисельов І.О., студент групи Е 1/1

Науковий керівник: к.т.н., доцент Іхсанов Ш.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Останнім часом все частіше у виступах політиків чи державних службовців звучить вислів “Smart City”, або “розумне місто”. Що це? Нова концепція міського розвитку чи просто модне словосполучення? Оскільки наші міста-партнери планують у 2012 році розвивати ці ідеї в Україні, ми спробували глибше розібратися в тому, які ж саме міста є розумними і як такими стати.

Компанія NEC допомагає реалізовувати ідею “Розумного міста”, пропонуючи 5 основних технологій NEC: збір інформації (зчитування), аутентифікація, моніторинг, контроль і високорозвинена система обчислення.

Збір інформації (зчитування). Система новітніх сенсорів і технологія відеоаутентифікації (аутентифікація – процедура перевірки достовірності), бездротові сенсори, які діють на суші, воді, повітрі та в космосі, роблять можливим збір широкого спектру даних, що охоплюють усі сфери міського життя. Ці дані можна ефективно візуалізувати, збирати і використовувати в самих різних ситуаціях. Наприклад, для ранньої діагностики землетрусів або для спостереження за протяжними магістралями, або для біометричного розпізнавання.

Аутентифікація. Дані, отримані в ході збору інформації, автентифіковані за місцезнаходженням та терміном давності. Т.к. обсяг міських даних для аутентифікації величезний, для високошвидкісної і точної обробки даних необхідне застосування найсучасніших технологій. Тільки так можливо забезпечити високий рівень аутентифікації в режимі реального часу.

Моніторинг. При виявленні в ході моніторингу будь-яких відхилень, інформація відправляється в певні відомства в режимі реального часу. Наприклад, у разі виникнення будь-якого події, дані про нього разом з відео передаються у відповідне відомство в режимі реального часу. Таким чином, система сприяє запобіганню злочину, аварії або катастроф.

Високорозвинена система обчислення. Надійна система резервного копіювання, здатна перенести локальні катастрофи, може надавати необхідну для аналізу інформацію.

Проект “Розумне місто” реалізується у столиці Нідерландів – Амстердам вже більше трьох років. За цей час умісті розпочалося багато інноваційних проектів, спрямованих на створення більш сталого та енергоефективного міського господарства. Проект розпочався у 2009 році як програма співпраці між громадською організацією “Двигун інновацій” та мобільного оператора Ліандер у тісному співробітництві під патронатом муніципалітету Амстердама. Нині до проекту залучено більше сімдесяти різноманітних партнерів і Амстердам став відомим у всьому світі як “розумне місто”. Ця ідея пройшла від традиційного суспільства знань до цілісної інформаційної громади, в якій

взаємодія побудована через співпрацю. Проект підкреслює важливість створення “розумного” міста як процесу залучення, сила якого полягає як у якості, так і у кількості поширеної інформації.

У створенні “розумного міста” Амстердам зосереджується на проблемах збереження енергії та зменшенні викидів CO₂. Для цього в рамках проекту протягом років його дії було впроваджено величезну кількість енергозберігаючих проектів, які можна розділити за чотирма напрямками: громадський простір, мобільність, середовище для життя та роботи.

Серед проектів у сфері громадський простір, зокрема, “Розумна школа”, в рамках якого учні молодших класів вивчають заходи збереження енергії, а школи змагаються між собою в енергоефективності, та “Вуличний клімат”, в якому вулиці міста працюють у якості інкубаторів та випробувальних майданчиків для дружніх до клімату інновацій та експериментів.

В рамках програм сталого житла реалізується найбільший проект “Наша енергія”, яким передбачено забезпечення 8000 домогосподарств джерелами відновлювальної енергії.

Протягом перших років реалізації “Розумне місто” ініціювало велику кількість різноманітних інноваційних проектів. Всі вони мають різний масштаб та знаходяться на різних стадіях реалізації, тому важко побачити точно, який вони чинитимуть вплив на довготривалу сталість розвитку міста. Але очевидно, що проект функціонує в якості платформи та створює натхнення для малих і середніх підприємств в пошуках стійких варіантів розвитку, і це саме по собі стає доброю основою для глибоких змін в усвідомленні розвитку міста.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Решения NEC “Умный город” (SmartCity) поддерживает большие города по мере их эволюции [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ru.nec.com/ru_RU/global/ad/campaign/smartcity/index.html.
2. Smart city – Wikipedia, the free encyclopedia. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Smart_city.
3. Асоціація міст України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.auc.org.ua/sites/default/files/amsterdam_rorzumne_misto.pdf.
4. Понятие “Умный город” или “Smart city” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ecorussia.info/ru/ecopedia/555>.
5. European smart cities [Електронний ресурс]. – The smart city model – Режим доступу : <http://www.smart-cities.eu/model.html>.

КІБЕРЗЛОЧИНІСТЬ ПРИЙШЛА, ЩОБ ЗАЛИШИТИСЬ

Носов М.В., студент групи Е 4/1

Науковий керівник: к.т.н., доцент Іхсанов Ш.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Кіберзлочинність – явище новітньої, цифрової доби. Саме це й робить “кіберів” набагато небезпечнішими й ефективнішими за своїх “класичних” колег-шахраїв.

Це люди, які працюють головою і роблять свої “справи”, не відходячи від свого комп’ютера або сидячи на лавочці з ноутбуком і мобільним телефоном. Для сучасних “технарів” це часто ідеальний спосіб заробити і реалізувати себе. Злочинці не стоять на місці. Їхні методи вдосконалюються і стають дедалі складнішими. Відповідно, реагують і правоохоронці.

У наші дні більшість людей значну частину свого часу проводять в Інтернеті. Цей віртуальний світ багато в чому відображає світ реальний: злочинність, що є, на жаль, невід’ємною частиною соціуму, існує і у віртуальному світі.

Структура сучасної кіберзлочинності практично сформована: вже існують чітко визначені взаємовідносини та бізнес-моделі. Крадіжка коштів з банківських рахунків або викрадення конфіденційних даних з метою наживи – не єдині мотиви для проведення атак. Іноді метою служить привернення уваги громадськості до політичної або соціальної проблеми.

Stuxnet став першим випадком, коли вельми складне шкідливе ПЗ використовувалося для проведення цільових атак на ключові виробничі об’єкти. Хоча такі атаки і не є широко поширеними, зараз вже абсолютно ясно, що інцидент зі Stuxnet був далеко не єдиним. Ми вступаємо в епоху “холодної кібергвійни”, коли країни можуть воювати один з одним, не будучи пов’язаними існуючими обмеженнями на застосування звичайної, традиційної зброї.

Втрата недоторканності, таємниці приватного життя – предмет гарячих дебатів у ІТ-індустрії. Інтернет проник в усі сфери нашого життя; багато щодня використовують всесвітню павутину для здійснення банківських операцій і покупок, а також для спілкування. Кожен раз, коли ми створюємо новий обліковий запис, ми змушені повідомити про себе певну інформацію. Цим користується безліч компаній, активно збирають дані про своїх клієнтів.

У Європі, де піратське ПЗ менш поширене, такий підхід недостатньо ефективний, тому тут троянці-вимагачі виводять на екран вікно з повідомленням (нібито від правоохоронних органів), що на комп’ютері жертви виявлена дитяча порнографія або інший незаконний контент. За цим слідує вимога виплатити штраф. Відповідно, в майбутньому слід очікувати зростання числа шкідливих програм такого типу.

Таким чином, кіберзлочинність – це проблема, з якою зіштовхнулася планета у 21 столітті, і яка обіцяє рости та поглинати все більше коштів. Незважаючи на усі заходи, що їх приймають окремі особи, фірми, а також

держава, кіберзлочинність продовжує свою діяльність, збільшуючи прибутки порушників та зменшуючи вміст кишень пересічних громадян. Тому сьогодні особливо важливо переглянути усі існуючі заходи та активно розробляти нові, що принесуть більшу користь та надійніший захист від кіберзлочинців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біленчук Д. П. Кібрешахраї – хто вони? // Міліція України, 1999. № 7-8. – С. 32-34
2. Конвенція про кіберзлочинність. Конвенція ратифікована із застереженнями і заявами Законом № 2824-IV від 7.09.2005 ВВР 2006 № 5-6 ст.7
3. Прохоренко В. Кіберзлочинність для України стає актуальним поняттям – НБУ. - // Економічна правда від 26 лютого, 2013 року.
4. Кіберзлочинність можна зупинити тільки разом.-// Україна:бізнес-ревію №5-6 від 11.02.2013.
5. Комп'ютерна злочинність – К.: Атіка, 2002.
6. Кримінальний кодекс України – К.: Атіка, 2006.

ГНУЧКИЙ ПАПЕРОВИЙ КОМП'ЮТЕР

Романчик М.В., студентка групи ЗЕД 1/1

Наукові керівники: к.т.н., доцент Іхсанов Ш. М., асистент Волчкова Г.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Гнучкий паперовий комп'ютер, розроблений в Університеті Куїнс в Канаді в співпраці з британською компанією Plastic Logic and Intel Labs, революціонує роботу з планшетами і комп'ютерами. Його творцем є директор Human Media Lab в цьому університеті – доктор Роель Вертегаал.

Планшетний комп'ютер PaperTab виглядає і відчувається абсолютно так само, як звичайний аркуш паперу. Тим не менш, це повністю інтерактивний пристрій з гнучким 10,7-дюймовим пластиковим дисплеєм високого дозволу, розробленим Plastic Logic на основі електронного паперу, і процесором Intel Core i5 другого покоління. Гнучкість забезпечена завдяки використанню пластикової підкладки замість скляної.

Планшет можна використовувати і в якості самостійного пристрою, і в якості звичайного аркуша паперу. Іншими словами, якщо у вас кілька таких пристроїв, їх можна збирати в щось на зразок зошита чи блокнота. Дисплей сенсорний, так що працювати з усім цим досить зручно.

“Використання декількох PaperTabs значно полегшує роботу з численними документами, – говорить Роель Вертегаал. – Протягом п'яти, максимум десяти років більшість комп'ютерів, від ультрапортативних до планшетних, будуть виглядати і фізично поводити себе так само, як звичайні друковані аркуші кольорового паперу”.

Сьогоднішні прототипи пристрою мають чорно-білі екрани, але кольорові дисплеї знаходяться на стадії розробки, і незабаром з'являться більш досконалі версії.

Інтуїтивний інтерфейс PaperTab дозволяє користувачеві легко виконувати численні функції. Наприклад, щоб відправити фотографію, потрібно буде натиснути іконку електронної пошти на одному “аркуші” і одночасно натиснути на зображення на іншому PaperTab. Фотографія автоматично приєднується до електронного листа. Між собою PaperTab передають інформацію простими, інтуїтивно зрозумілими жестами. Наприклад, щоб відповісти на лист, що прийшов на один PaperTab, достатньо натиснути на значок електронної пошти і загорнути куточок на будь-якому іншому PaperTab. PaperTab таким чином наслідує звичайні листки паперу, поєднуючи в собі простоту використання паперу і високі технології. Об'єднавши кілька PaperTab, можна одержати великий екран: картинка автоматично розтягнеться на кілька “листків”.

На відміну від традиційних планшетів, листи PaperPad враховують своє розташування відносно інших листів, так що утворюють єдине робоче середовище, як у вікнах робочого столу на моніторі комп'ютера. Якщо відкласти один з листів подалі від себе, відкритий на цьому аркуші документ буде відображатися у вигляді значка з попереднім переглядом. Якщо знову взяти цей лист, документ відкриється на весь аркуш, як при відкритті згорнутого вікна.

Окремі листи-планшети можна розкласти на столі, складаючи листи більш великого формату (A3 і вище). Ця можливість може стати в нагоді при оцінці, наприклад, креслення. Одночасно на дисплеї може відображатися один додаток. Наприклад, на одному аркуші – документ, який читаємо в даний момент, на іншому аркуші – карта, на третьому – браузер. Елементи можна перетягувати з одного “листа” на інший.

“Гнучкі пластикові екрани компанії Plastic Logic – абсолютно трансформаційні з точки зору взаємодії з продуктом. Вони забезпечують природну взаємодію користувача з електронним папером, будучи більш легкими, більш тонкими і більш міцними в порівнянні з сьогоdnішніми стандартними дисплеями, заснованими на склі. Це – лише один приклад інноваційного революційного підходу до використання гнучкого дисплея”, – говорить генеральний директор Plastic Logic Індра Мукерджі.

Очікується, що після представлення на виставці новинки розробники будуть вивчати ринковий попит на подібні пристрої і шукати компанію, яка згодом займеться масовим випуском новинки – після історії з «планшетом Чубайса», коли в Росії вирішили замінити всі підручники на один електронний пристрій, однак він не витримав конкуренції, в Plastic Logic зовсім відмовилися від власного виробництва, зосередившись виключно на інноваціях. Можлива ціна пристрою поки не називається.

Фахівці ринку планшетів і букрідерів пророкують, що новий пристрій повинен здійснити справжню революцію і кардинально змінити уявлення користувачів про рідери і планшети. Але серйозні труднощі виробники звичних «таблеток» почнуть відчувати тільки після того, як пристрої на гнучкому електронному папері стануть кольоровими і багатofункціональними. Інформації про можливі терміни виведення PaperTab на ринок поки немає.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Революційний “паперовий” планшет через 5 років змінить уявлення про комп'ютери [Електронний ресурс]: KM.ru. – Режим доступу: <http://rusnano-blog.livejournal.com/89292.html>
2. PaperTab - гнучкий планшет товщиною з паперовий лист [Електронний ресурс]: Brianich.ru. - Режим доступу: <http://www.brianich.ru/pc/papertab-gibkij-planshet/>
3. Розроблений революційний гнучкий букрідер PaperTab [Електронний ресурс]: Pro-books.ru. - Режим доступу: <http://pro-books.ru/sitearticles/11452>

ДОСЯГНЕННЯ СИСТЕМИ WATSON IBM ЗА 2012-2013 РОКИ. ПЕРСПЕКТИВИ НА МАЙБУТНЄ

*Тимошенко А.А., студентка групи ЗЕД 1/1
Науковий керівник: к.т.н., доцент Іхсанов Ш.М.
Миколаївський національний аграрний університет*

Watson суперкомп'ютер фірми IBM оснащений системою штучного інтелекту, який був створений групою дослідників під керівництвом Девіда Феруччі. Його створення – частина проекту DeepQA. Основне завдання Уотсона розуміти питання, сформульовані на естественном языкі і знаходити на них відповіді в базі даних. Названий на честь засновника IBM Томаса Уотсона.

Уотсон складається з 90 серверів Power7 750, кожен з яких містить по 4 восьмиядерних процесора POWER7. Сумарна оперативна пам'ять Уотсона більше 15 терабайт.

Алгоритм роботи системи Watson.

Під час гри питання поступає системі Watson в текстовому вигляді в той момент, коли він з'являється на екрані перед рештою учасників. Процес відповіді на питання починається з його аналізу і розбиття на граматичні компоненти. На цьому етапі виділяються семантичні об'єкти: імена, місця або дати, а також визначається лексичний тип відповіді, наприклад, «тварина», «людина» або «країна». На етапі декомпозиції питання розбивається на частини, причому таке розбиття може бути не єдиним. У випадку якщо розбиття декілька, далі вони обробляються паралельно. Потім починається процес генерації гіпотез. По базі знань проводиться первинний пошук шматочків тексту, що містять інформацію про частини питання, визначені на попередньому кроці. На наступному кроці гіпотези фільтруються за допомогою алгоритмів, що не вимагають великих обчислювальних ресурсів, щоб щонайшвидше відібрати найбільш вірогідні, наприклад ті з них, лексичний тип яких співпадає з лексичним типом відповіді, визначеним раніше. Після фільтрації залишається приблизно 100 гіпотез-кандидатів. Потім для кожної гіпотези проводиться пошук додаткових фактів в базі знань, щоб точніше оцінити вірогідність того, що вона є правильною відповіддю. Система мала доступ до 200 мільйонів сторінок структурованої і неструктурованої інформації

об'ємом в 4 терабайта, включаючи повний текст Вікіпедії. Під час гри Уотсон не мав доступу до інтернету.

Досягнення суперкомп'ютера.

Суперкомп'ютер IBM Watson встиг прославитися тим, що в 2011 році обіграв чемпіонів телевікторини Jeopardy. Враховуючи, що ця вікторина відома в Росії як “Своя Гра”, в якомусь сенсі Watson не дурніше за Анатолія Вассермана. Основне призначення суперкомп'ютера – аналітика у фінансовій і медичній сфері. Віце-президент IBM по інноваціях Берні Майерсон заявив минулого тижня, що в планах корпорації – вивести Watson на споживчий ринок, навчивши його розуміти усну мову і забезпечивши загальнозжитими знаннями. Таким чином, Watson можна буде використовувати за допомогою мобільного застосування, так само як і Siri.

Після досягнутого 2011 року успіху, компанія IBM підшукувала комерційне застосування недешевому суперкомп'ютеру, і у результаті Watson знайшов себе в новому проекті по лікуванню онкологічних захворювань. У 2012 Машина отримала роботу в меморіальному онкологічному центрі Слоана-Кеттерінга як радника.

Само по собі використання експертних систем в медицині не є чимось незвичайним, але сильною стороною Watson є його здатність спілкуватися усно на звичайній англійській мові. Суперкомп'ютер був оснащений базою даних, що містить всеосяжну інформацію про діагностику і лікування раку, включаючи велику кількість історій хвороби, що дозволило йому ставити діагнози і давати рекомендації по курсу лікування.

У 2012 суперкомп'ютер Watson компанії IBM стає фінансистом з Уолл-стріт. Він, звичайно ж, не управляє фінансовими потоками, не скуповує і не продає акції, але, аналізувати поточні потреби покупців, обробляти фінансову і економічну інформацію з різних джерел, аналізувати дані, що поставляються клієнтами, він може.

У лютому 2013 року компанія IBM надає програмну частину системи Watson-а в розпорядження Ренселлеровського політехнічного інституту (Rensselaer Polytechnic Institute, RPI), де він, як звичайний студент з плоті і крові, “гризтиме гранит” науки, відточуючи свої навички і набуваючи додаткових знань. Звичайно, суперкомп'ютер Watson не проходитиме весь курс інститутських предметів, його трирічна програма буде зосереджена на поглибленому вивченні математики і англійської мови.

Швидше за все IBM планує завойовувати ринок зверху вниз – почавши з корпоративного сегменту, потім продаючи послуги Watson індивідуальним VIP-клієнтам, готовим платити серйозні гроші, і тільки потім вийшовши на споживчий рівень. У IBM розраховують збільшити прибуток від послуг бізнес-аналитики до 16 мільярдів доларів до 2015 року. Можливо, саме Watson дозволить добитися цієї мети.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В соревновании компьютера с человеком задействованы разработки Apache (компьютер выиграл) – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.opennet.ru/opennews/art.shtml?num=29596>.
2. IBM Watson составит конкуренцию Siri - [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://habrahabr.ru/company/ibm/blog/150748/>
3. Олег Нечай Суперкомпьютер IBM Watson: элементарно, Watson- [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://old.computerra.ru/terralab/platform/541734/>
4. Суперкомпьютер Watson компании IBM становится финансистом с Уолл-стрит.- [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.dailytechinfo.org/infotech/3413-superkompyuter-watson-kompanii-ibm-stanovitsya-finansistom-s-uoll-strit.html>

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ВІД MICROSOFT

Школяр А.М., студентка групи Е 1/1

Науковий керівник: к.т.н., доцент Іхсанов Ш.М.

Миколаївський національний аграрний університет

На заході Asia 21st Century Computing, який відбувся у місті Тяньцзинь, Китай, голова дослідного підрозділу Microsoft Research Рашид продемонстрував технологію синхронного голосового перекладу, над якою команда дослідників працює вже декілька років. В її рамках, комп'ютер розпізнає голос людини, транслює його у текст, здійснює переклад, після чого результат знову транслюється вже на мову перекладу. Більше того система може зімітувати його власний голос та починає на іноземній мові.

Але щоб це відбулося знадобиться витратити приблизно годину на навчання програми індивідуальним особливостям вимови та характеристику голосу кожного користувача. І після того як програма цілком адаптується, вона починає перекладати мову майже в режимі реального часу.

Алгоритм системи перекладу побудований на моделях активності мозку. В Microsoft Research його називають Deep Neural Network, і така система забезпечує більш високу швидкість перекладу та його точність, ніж існуючі аналоги. Кращі альтернативи на даний момент роблять одну помилку на кожні 4-5 слів. Дослідники Microsoft здобули результат, коли помилка виникає на кожні 7-8 слів.

Технологія, презентована Риком Рашидом, головним науковим співробітником Microsoft, на конференції TechFest 2012, дозволяє налаштуватися під тембр голосу, акцент та інтонацію окремої людини виконуючи переклад між 26 мовами, які підтримуються технологією Microsoft Speech. На жаль, але поки ще робота технології не ідеальна, в деяких складах слів трапляються “металічні” нотки голосу робота, але в цілому, враховуючи всі повторювані нюанси мови, яка перекладається, програма справляється зі своєю задачею дуже добре.

Рашид вперше продемонстрував роботу технології, виступаючи на презентації в Китаї. Спершу його вимова на цьому заході розпізнавалась в

реальному часі та виводилась на екран у вигляді оновлюючого тексту на англійській мові. Нарешті, фінальним етапом став голосовий переклад його мови – Рашид вимовляв речення на англійській мові, а програма відтворювала його на китайській мові зі збереженням особливостей голосу топ-менеджера Microsoft.

“Більш значним є те що ми здобули важливої цілі – змогли дозволити англомовній людині, подібному мені, провести презентацію на китайській мові, зберігши свій голос”, – зазначив у блозі Рашид.

Подібна технологія може бути популярна серед туристів, однак не знайде застосування у сфері бізнес-переговорів, де важливі інтонація та інші нюанси мови.

За словами Рашида, компанія Microsoft веде розробки в цій області сумісно з університетом Торонто майже 2 роки. “Результати, як і раніше, не ідеальні, та чекає серйозна роботодавців області, однак технологія є доволі багатообіцяючою. Ми сподіваємося, що через декілька років у нас будуть системи ,які зможуть цілком зруйнувати мовні бар`єри”, – заявив Рашид.

Коли технологія розпізнавання і переклад мови зі збереженням голосу надійде в комерційне споживання, і чи надійде взагалі, топ-менеджер Microsoft не зауважив.

Microsoft показала роботу ПЗ, яке може перекладати в режимі он-лайн з північно-китайського розмовного діалекту китайської мови на англійську мову. Найцікавіше в програмі є збереження інтонації та голосу після перекладу.

Вже близькому майбутньому, технологія перекладу мови в реальному часі, буде застосована в спеціальному сервісі від Microsoft – AudioVideoIndexingService.

Доки не зрозуміло, чи стане доступним даний сервіс користувачам IOS-пристроїв в якості сторонньої програми, чи у керівництва Apple є власне рішення з приводу включення чогось подібного до Siri. Також компанія не оголошує про кількість підтримуючих мов, але за всією видимістю сервісу буде під силу і переклад з грузинської письмово, та усний переклад з естонської.

Кінцева ціль, яку збираються досягнути дослідники Microsoft не в такому й далекому майбутньому, ґрунтується на оснащенні такої технології синхронного перекладу мобільних телефонів та інших електронних пристроїв, що дозволить вести себе більш-менш зрозумілий переклад діалог в режимі реального часу з любим співрозмовником.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Microsoft показала нову технологію мовного перекладу та його трансляцію у мову [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://itc.ua/news/microsoft-pokazala-novuyu-tehnologiyu-yazykovogo-perevoda-i-ego-translyatsii-v-rech/>.
2. Microsoft створив голосовий перекладач [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scientificrussia.ru/rubric/new-technologies/microsoft-speech-translation/>.
3. Система голосового перекладу від Microsoft дозволить вам заговорити на різних мовах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oszone.net/17463/microsoft_voice_translation_system_with_3d_avatars/.

АНАЛІЗ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ АПК

Кучинська Ю.О., студентка групи А 1/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Боборикіна Л.Я.

Миколаївський національний аграрний університет

Мета інформатизації АПК – забезпечення ефективного функціонування аграрного сектору економіки на основі створення сучасної інтегрованої системи збору, передачі інформації на всіх рівнях господарської та комерційної діяльності. Інформатизація АПК повинна забезпечити:

- широке освоєння нових інтенсивних технологій сільськогосподарського виробництва з використанням можливостей електронної техніки, датчиків і приладів, контрольно-вимірювальної апаратури та мікропроцесорних засобів з подальшим застосуванням робототехніки для реалізації безлюдних технологій;
- перехід до використання новітньої інформаційної техніки у сфері управління шляхом впровадження електронних засобів зв'язку, ПК і особливо локальних мереж;
- освоєння математичних методів і моделей при прийнятті рішень, створення АСУ нового покоління;
- перебудову сільськогосподарської науки на базі методів системного аналізу, інформатики, математичного моделювання та широкого використання ЕОМ в наукових дослідженнях і проектних розробках;
- широке впровадження інтенсивних технологій у переробній промисловості;
- глибокі соціальні зміни в сільському господарстві, підвищення привабливості та престижності сільськогосподарської праці (особливо серед молоді).

Інформатизація АПК реалізується за наступними основними напрямками:

- інформатизація основних фондів машин, устаткування та механізмів за рахунок вбудованих мікропроцесорних пристроїв;
- інформатизація та роботизація технологічних і виробничих процесів в сільському господарстві і переробці;
- інформатизація організаційно-економічних процесів управління та наукового обслуговування сільськогосподарського виробництва і переробки на рівнях підприємства, регіону, країни;
- інформатизація соціальної сфери сільського господарства та переробки, включаючи навчання комп'ютерної грамотності при підготовці та перепідготовці кадрів, та ін;
- створення комплексно-автоматизованих систем управління агропромисловим виробництвом з логічною ув'язкою всіх попередніх напрямків.

Інформатика, обчислювальна техніка, автоматизовані системи управління в АПК в першу чергу повинні бути спрямовані на вирішення наступних завдань:

- у плануванні - прискорення переходу на більш досконалі методи планування виробництва, закупівель продукції і матеріально-технічне забезпечення господарств на основі прогресивних нормативів, що відповідають вимогам пропорційного та збалансованого розвитку агропромислового виробництва; оптимізацію структур господарських галузей, посівних площ, складу основних засобів, розподілу капіталовкладень; створення методів автоматизованої розробки норм і нормативів;

- у рослинництві – раціональне використання земельних фондів, прогнозування врожаю, якісне вдосконалення селекційної і сортовипробувальній роботи, розробку і реалізацію інтенсивних технологій виробництва різних культур;

- у тваринництві – розробку методів автоматизованого ведення зоотехнічної, ветеринарної і племінної роботи; оптимізацію кормовиробництва, кормоприготування та раціонів годівлі тварин; впровадження АСУ виробництвом і технологічними процесами на великих тваринницьких комплексах і птахофабриках; автоматизацію технологічних процесів, оптимізацію розміщення вказаних підприємств; організацію і розвиток постійних виробничих і технологічних зв'язків підприємств, колгоспів і радгоспів;

- у оперативному керуванні виробництвом - вдосконалення поточного контролю за ходом і якістю робіт, виконанням виробничих завдань, використанням матеріальних, фінансових і трудових ресурсів; розвиток диспетчерських служб;

- в області науково-технічного прогресу – рішення задач по плануванню і контролю за ходом експериментів; обробку, аналіз даних досліджень та інженерно-технічних розрахунків; розвиток АСУ випробуваннями сільськогосподарської техніки; створення банків даних та інформаційно-пошукових систем в області нової техніки і технології, селекції, племінної справи, нових засобів хімізації та ветпрепаратів.

Нова інформаційна технологія передбачає створення автоматизованих робочих місць (АРМ) фахівців всіх профілів і спеціальностей на всіх рівнях і етапах управління.

Однією із основних функцій державного управління в ринкових умовах є науково-інформаційне забезпечення с/г виробництва, створення інформаційного середовища і рішення ряду задач:

- виконання науково-дослідних робіт по розробці нових технологій с/г;
- виробництва проведення маркетингових досліджень;
- налагодження і функціонування системи оперативного інформування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агрофорум: “Проблемы информатизации агропромышленного комплекса Украины” – Режим доступа: <http://www.press-release.ru/branches/agroprom/0d857eac5873d/>
2. Информатизация АПК и сельского населения – необходимая составляющая аграрной реформы в Украине – Режим доступа : <http://www.proagro.com.ua/news/ukr/39307.html?t=2>

СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОРАДЧОЇ СЛУЖБИ АПК

Телятинська О.М., студентка групи А 1/4

Науковий керівник: к.е.н., доцент Боборикіна Л.Я.

Миколаївський національний аграрний університет

Загальною метою стратегії України є розвиток та покращення аграрного сектору України з врахуванням наступних концептуальних засад:

- удосконалення інформаційного забезпечення сільського населення та АПК України повинно бути одним з головних пріоритетів державної аграрної та інформаційної політики;
- інформатизація аграрного сектору є необхідною складовою аграрної і адміністративної реформ в Україні, і без робіт по удосконаленню інформаційної системи аграрного сектора цілі цих реформ не будуть досягнуті;
- інформаційна система аграрного сектора є невід'ємною частиною інформаційного середовища України, і тому основні концептуальні підходи мають співвідноситися з підходами, опрацьованими в завданнях Національної програми інформатизації.

Основою досягнення цієї мети є створення Національної системи сільськогосподарської інформації і знань (НССІЗ) зі створенням умов, засобів та технологій для підтримки сталого розвитку сільських територій, підвищення якості життя сільського населення, сталого розвитку сільськогосподарського виробництва і розширення можливостей учасників аграрного ринку України.

Пріоритетні задачі:

1. Створити інтегровану геоінформаційну та прогнозно-аналітичну систему аграрного сектору України
2. Створити умови для вільного доступу до некомерційної сільськогосподарської інформації та знань
3. Забезпечити створення та розвиток комунікаційних мереж для доступу сільського населення до високоякісної та неупередженої інформації та знань навчального, виробничо-технологічного та нормативно-правового характеру
4. Забезпечити двосторонній обмін інформацією між вітчизняними та міжнародними науковими, освітніми та інформаційними аграрними центрами через навчання, покращення організаційного та технічного забезпечення
5. Удосконалити діяльність наукових сільськогосподарських бібліотек України на основі впровадження новітніх інформаційних технологій.
6. Створити можливості для колективного використання комп'ютерного програмного забезпечення
7. Створити аграрну електронну торгівельно-маркетингову систему для інформаційного забезпечення реалізації сільськогосподарської продукції та постачання ресурсів.
8. Вдосконалити систему підготовки фахівців з методів визначення інформаційних потреб, інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційно-комунікаційного менеджменту в агропромисловому комплексі.

9. Забезпечити відповідні аналітичні можливості та навчальні заходи для покращення управління збором даних, аналізом інформації, створенням прогнозів та наданням консультацій зі стратегічних питань.

В даний момент часу в Україні проходить інтенсивна робота по формуванню інформаційно-дорадчої системи в АПК.

Діяльність інформаційно-дорадчих служб визначено Законом України “Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”. Він визначає правові засади здійснення сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні, регулює відносини в цій сфері та спрямований на поліпшення добробуту.

Інформаційно-дорадчі системи (служби) забезпечують товаровиробників правової, технологічної, економічної, ринкової та іншою інформацією, підвищують ступінь обґрунтованості прийнятих управлінських рішень, впливають на всі сторони господарської діяльності і відповідно на всі виробничі, фінансові, економічні показники сільськогосподарського виробництва. До її складових входить інформаційно-дорадча служба та система інформації про ринок.

Основними завданнями дорадчої діяльності є:

- підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення господарства суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільського населення в умовах ринкової економіки;
- надання суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільському населенню дорадчих послуг з питань економіки, технологій, управління, маркетингу, обліку, податків, права, екології тощо;
- надання дорадчих послуг органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування з питань підготовки та реалізації планів соціально-економічного розвитку, формування громадянського суспільства;
- поширення та впровадження у виробництво сучасних технологій, новітніх досягнень науки і техніки;
- сприяння розвитку несільськогосподарського підприємництва в сільській місцевості, у тому числі сільського зеленого туризму, зайнятості сільського населення тощо;
- робота з сільською молоддю, ініціювання та реалізація молодіжних програм

Стратегія інформаційного забезпечення АПК і сільського населення України розробляється на період до 2015 року.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рекомендації по плануванню роботи дорадчої служби (інформаційно-консультаційного Центру) – Режим доступу : <http://agroua.net/advisory/standardmethod/index.php?docid=3>
2. Методи та аспекти дорадчої діяльності, побудова зв'язків з клієнтами і партнерами – Режим доступу : http://www.sau.sumy.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1121&Itemid=85&lang=uk

ІСТОРІЯ ТА РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО ЦИФРОВОГО ПІДПISУ В СВІТІ

Алупой Т.А., студентка групи Б 4/6

Науковий керівник: к.п.н., доцент Кірей К.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Застосування глобальних комунікацій в економічній діяльності та повсякденному житті зумовило появу принципово нового виду відносин, пов'язаних з обміном інформацією без використання паперових носіїв, тобто за допомогою електронних документів. Технологія ж електронного підпису здатна ще більше розширити можливості електронного документообігу, поширити його за всі сфери суспільної життя, розвитку доступних всім можливостей електронного бізнесу. Отже розгляд цієї теми є вельми актуальним.

Під електронним документом мають на увазі документ, в якому інформацію подано в електронній формі та який містить необхідні реквізити (у тому числі електронний цифровий підпис (ЕЦП)) [1]. В країнах, де законодавчо закріплено поняття електронного підпису, можливо здійснювати будь-які угоди: відстоювати свої права органах правопорядку, ведучи листування електронною поштою; декларувати свої доходи у податкові органи; а щоденні поїздки бухгалтера до банку реалізації платежів, взагалі давно забутий.

Розглянемо ключові дати розвитку ЕЦП в світі.

У 1976 році У. Діффі і М. Хеллман висловили ідею методу шифрування з відкритим і закритим ключами. Незабаром з'явилася його перша практична реалізація – RSA. Криптосистема була запропонована Р. Райвестом, Е. Шаміром і Л. Ейдлеманом. По перших буквах їх прізвищ криптосистема отримала таку назву.

У 1981 році був розроблений алгоритм DSA. З тих пір цей алгоритм використовується як стандарт США для ЕЦП.

У 1984 році розроблена криптосистема – Схема Ель-Гамала, що покладено в основу стандартів електронного цифрового підпису в США і Росії. У цей період Ш. Гольдвассер, С. Мікалі й Р. Рівест першими чітко визначили вимоги безпеки до алгоритмів ЕЦП. Ними були описані моделі безпеки ЕЦП, а також запропонована схема GMR, що відповідає цим вимогам.

У 1985 році розроблено криптографічну систему Digital Signature Standard (DSS), що стала основою для створення державних стандартів цифрового підпису як у США, так і Росії (ГОСТ 34.10). В епоху триумфального ходу персональних комп'ютерів з'явилася можливість реалізувати на них ці криптографічні алгоритми. Ідея захопила американського математика і програміста Ф. Ціммермана.

У 1990 році Ф. Ціммермана розробив недорогу і просту комерційну програму для масового користувача і опублікував її в Інтернеті, назвавши Pretty Good Privacy (PGP). Ця програма стала першою практично реалізованою системою, заснованою на алгоритм RSA. Вона поклала початок розвитку застосування ЕЦП в усьому світі.

У 1991 році Національний інститут стандартів і технологій (NIST) США опублікував стандарт для ЕЦП DSS.

У 1993 році метод RSA був оприлюднений і прийнятий в якості стандарту (PKCS: RSA En-cryption standart). RSA можна застосовувати як для шифрування/розшифрування, так і для генерації/перевірки ЕЦП.

У 1997 році в Німеччині був прийнятий Закон “Про електронний цифровий підпис”.

У 1999 році Міністерство Російської Федерації організувало розробку проекту федерального закону “Про електронний цифровий підпис”, який створює правові основи формування надійної інфраструктури, що включає засвідчувальні центри.

У 2001 році Уряд України схвалив законопроект “Про електронний цифровий підпис”.

У 2002 році прийнятий в Україні новий стандарт для ЕЦП: ГОСТ Р 34.10-2001 “Криптографічний захист інформації. Процеси формування і перевірки електронного цифрового підпису”.

У 2002 році Прийнятий в Росії Федеральний закону “Про електронний цифровий підпис”, який створив основу для використання електронного документа та ЕЦП [2].

У 2003 році Верховною Радою України прийнято закони “Про електронні документи та електронному документообігу” та “Про електронний цифровий підпис”.

Гармонізація законодавства у сфері регулювання відносин, пов’язаних з використанням ЕЦП, прослідковується в таких актах, як Директива ЄС від 13 грудня 1999 року “Про правові підстави для використання електронних підписів”, закон ЮНСІТРАЛ “Про електронні підписи”, Модельний Закон Міжпарламентської асамблеї країн учасниць СНД від 9 грудня 2000 року “Про електронний цифровий підпис”.

В Україні 22 травня 2003 року був прийнятий спеціальний закон “Про електронний цифровий підпис”, який набрав чинності з 1 січня 2004 року Даний закон визначає правовий статус ЕЦП та регулює відносини, що виникають при використанні ЕЦП.

Першою країною, що впровадила ЕЦП у якості аналогу власноручного підпису, стали Сполучені Штати Америки. І перший у світі закон про цифровий підпис теж був прийнятий в США штаті Юта 1 травня 1995 року (Utah Digital Signature Act). У Європі першою державою, що надала чинності застосування ЕЦП, стала Німеччина. Нині ЕЦП набуває все більшого використання по всьму світу і охоплює різноманітні галузі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Федеральний закон Российской Федерации “Об электронной цифровой подписи” [Електронний ресурс]: HYPERLINK. – Режим доступу: http://www.rg.ru/oficial/doc/federal_zak/1-fz.shtm
2. Закон Украины “Про електронний цифровий підпис” [Електронний ресурс] : HYPERLINK. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=852%2D15&p=11519077>

БОРОТЬБА З ПІРАТСТВОМ В СФЕРІ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В США

Кулішова Н.В., студентка групи Б 4/6

Науковий керівник: к.п.н., доцент Кірей К.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Всупереч поширеній думці піратство у сфері авторського права і суміжних прав завдає шкоди не тільки авторам, виконавцям, компаніям аудіо-, відео- чи комп'ютерної індустрії. Його тіньова природа спричинює втрати економіки загалом. Піратство в сфері авторського права і суміжних прав розуміється як будь-які дії, спрямовані на відтворення, розповсюдження або будь-яке інше використання творів або об'єктів суміжних прав без дозволу правовласника, як правило, з метою отримання прибутку і в комерційному масштабі [1]. Отже тема боротьби з піратством є вельми актуальною в усьому світі. На сьогодні, за даними міжнародних експертів, кожний третій музичний компакт-диск, що продається у світі – піратський. За даними Міжнародної федерації фонографічної промисловості (IFPI), обсяги продажу піратської музичної продукції, не менш ніж в 25 країнах, перевищують легальний ринок і становлять близько 4,5 млрд. доларів. Серед умов становлення сучасного ринку авторського права і суміжних прав важливе місце посідає заборона піратства та боротьба з ним. Розглянемо як цю проблему вирішують в США.

Найжорсткіші санкції щодо порушення авторських прав використовують у США. У 1908 році у США відбувся перший судовий розгляд у справі піратського розповсюдження копій записів музики. Робити копії дозволив винайдений у той час фонограф Едісона. Проте тоді ще не було законодавчих підстав для притягнення до відповідальності піратів і їх виправдали. Однак згодом американський Конгрес вніс зміни до закону про авторське право, визнавши розповсюдження та продаж записів незаконним. Відтоді справи про піратство стали повсякденно розглядатися судами, і на сьогодні поняття “піратський” є звичним у праві інтелектуальної власності [1].

Нині боротьба з піратством в США ведеться на підставі переліку законів про захист інтелектуальної власності. Останній – “Акт про сімейний перегляд та авторські права” прийнятий у 2005 році – передбачає перебування у в'язниці на строк до 6 років за зйомку в кінотеатрі, до 10 років за виготовлення піратських копій для продажу та до 5 років за розповсюдження файлів з фільмами через комп'ютерні мережі. Переслідуються в судовому порядку також особи, що незаконно розміщують в Інтернеті велику кількість музики й інших ліцензованих продуктів. ФБР зможе використовувати Інтернет-провайдерів для поширення попереджуючих листів тим користувачам, чії облікові записи використовуються для незаконного завантаження музики і фільмів. Крім того, законотворці збираються зробити також свій внесок у справу створення спеціальних технологій, що не дозволятимуть дітям під час відсутності батьків переглядати сцени сексуального характеру, а також ті фрагменти фільмів, у яких міститься нецензурна лексика і насильство. З 2003

року заборонена розсилка членам Академії кіномистецтва касет та дисків з фільмами, що висувалися на кіно премію “Оскар”, а у телесигнал введений код для захисту від запису.

У 2008 році запропонований законопроект, в якому за порушення копірайту штрафуватимуть на 30 000 доларів, а рецидивісти отримуватимуть судимість на 10 років. Будь-яка людина, умисно розповсюджуючи матеріали під копірайтом (вартістю більше 1000 доларів), буде оштрафована на 30 000 доларів. При повторному порушенні злочинець може отримати тюремний термін до 10 років. Також устаткування, яким користувався порушник для створення копій, буде конфісковано і продане з аукціону. Крім того, в боротьбі з піратством, передбачається вийти за межі Штатів на міжнародний рівень. Так, члени Конгресу планують створити новий федеральний орган White House Intellectual Property Enforcement Representative. Це установа, під керівництвом радника Президента, відстежуватиме осіб, що порушують копірайт у всьому світі. Також під контролем і спостереженням знаходитимуться країни, де авторські права захищаються недостатньо [2].

Розглянуті засоби боротьби з піратством у США наочно демонструють недосконалість вітчизняного законодавства у цій сфері. За даними міжнародного дослідницького агентства IDS в Україні рівень піратства становить 91%, це третє місце в світі. Проте спостерігається й явний прогрес: ще кілька років тому було 95 %, а перед цим – 98 %. Ці показники почали зменшуватися завдяки співробітництву України з компанією Microsoft та створення компанії “Microsoft Україна” у м. Києві.

В Україні закон про авторські права був прийнятий ще у 1993 році, а за боротьбу з піратством відповідає Держдепартамент ІВ та МВС. Але у 2001 році з боку США до України були пред’явлені санкції через значний рівень піратства, через це наша країна опинилася у “чорному списку” країн-порушниць – “Списку-301”. “Список-301” – це документ, що складається Всесвітнім альянсом із захисту інтелектуальної власності ІПА (International Intellectual Property Alliance) на підставі власного аналізу. Назва документу походить від статті 301 Торговельного акту США. В документі вказано перелік країн, що, на погляд США, недостатньо захищають права на інтелектуальну власність. “Список-301” щорічно попадає у Торгівельне представництво США, яке на його підставі робить висновки про необхідність використання тих чи інших санкцій. Україна стала фігурувати у цьому списку як окрема держава з 1998 року. Через висунуті звинувачення у липні 2005 року в Україні прийнятий закон, що встановлює кримінальну відповідальність за протизаконний обіг CD та DVD, устаткування та сировини для їхнього виробництва, після чого санкції були анульовані. Підсумовуючи зазначимо, що дія Закону “Про авторські та суміжні права” проявляється не в достатній мірі, кількість невидимих “порушників” не зменшилася, та користування Інтернетом у якості безплатного файлообмінника досі є популярним в нашій країні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Куликов А. Исследования проблематики вопроса относительно частного копирования произведений: международный и национальный аспекты // Интеллектуальна власність. – 2008. – № 1. – С. 28.
2. Юджевич М. Пиратство. Все права защищены // Компьютерра. – 1998. – № 46. – С. 54.
3. Мы – чемпионы по пиратству // Повестка дня. – 2009. – № 16-17 – С. 14.

РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

*Малиновська І.О., студентка групи Ф 1/1
Науковий керівник: к.п.н., доцент Кірей К.О.
Миколаївський національний аграрний університет*

Електронна торгівля – досить позитивне і новітнє явище у житті суспільства. Людство невпинно просувається до інформаційної епохи, в якій економіка та бізнес стають електронними і здійснюються у мережі Інтернет. Електронна комерція здійснює суттєвий вплив на всі види економічної діяльності. При застосуванні Інтернету відбувається економія витрат за рахунок скорочення обсягів посередницьких операцій. Електронна комерція сприяє формуванню мережевих підприємств, електронних ринків, віртуальних торговельних мереж. Зростає кількість працівників, які завдяки Інтернету можуть працювати дистанційно. Інтернет-торгівля розвивається бурхливо. Український Інтернет-ринок не є винятком. Нині розвиток інтернет-торгівлі в Україні суттєво перевищує темпи розвитку традиційної торгівлі. Тому частка товарів, куплених в мережі, неухильно зростає.

Основними завданнями щодо розвитку національної складової мережі Інтернет і забезпечення широкого доступу до неї в Україні є: створення в найкоротші терміни належних економічних, правових, технічних та інших умов для забезпечення широкого доступу громадян в мережі Інтернет, забезпечення державної підтримки розвитку інфраструктури надання інформаційних послуг через мережу Інтернет, створення умов для розвитку підприємницької діяльності і конкуренції у сфері використання каналів електронного зв'язку, удосконалення правового регулювання діяльності суб'єктів електронної економічної діяльності, виробництва, використання, поширення та зберігання електронних інформаційних продуктів [1].

Українська Інтернет-торгівля значною мірою залежить від змін в інтернет-торгівлі у світі. Інтернет-магазини в Україні мають певні особливості, які відрізняють їх від зарубіжних аналогів. На відміну від США та Європи, де в список провідних онлайн-магазинів часто входять філіали реально існуючих, в Україні найбільшою популярністю користуються повноцінні віртуальні ресурси електронної комерції. Як приклад, відомий монстр роздрібною торгівлі в Україні “Фокстрот” у світовій павутині не входить навіть у десятку найбільших магазинів. А рейтинг найпопулярніших торгових онлайн-ресурсів очолює супермаркет Rozetka. З іншого боку, далеко не всі інтернет-магазини є

активними гравцями на ринку. Торгових ресурсів, річний товарообіг яких перевищує 1 млн дол., налічується в Україні близько сотні.

В Україні найбільший вплив на торгові центри онлайн-торгівля надає у великих містах. На Київ припадає близько 40 % всіх покупців, за ним йдуть Донецьк (8 %), Одеса (7 %), Харків і Дніпропетровськ (6 % у кожному місці), Львів (5 %). Аудиторія всіх інших міст та регіонів представлена скромно і не перевищує 30 %. У 2010 р. вже понад 80 % користувачів Інтернету в Україні здійснили хоча б одну онлайн-покупку, тоді як у 2009 р. ця цифра не перевищувала 2/3. Зважаючи на те, що місячна аудиторія глобальної мережі впевнено перевищила 10 млн. осіб, мова може йти про величезний потенціал [2].

Інтернет-економіка України представлена галузями комп'ютерної техніки та комунікаціями, рекламою, медіа індустрією, Інтернет-послугами, Інтернет-торгівлею. В Україні добре продаються через Інтернет товари, що не вимагають контактів з покупцем. Об'єктом купівлі в минулому році стали не лише товари (комп'ютери, побутова техніка, квитки на концерти і транспорт), а й різноманітні послуги – реклама, хостинг, онлайн-ігри. Водночас, дещо впала частка книг, фільмів, музики на CD і DVD носіях, медикаментів, спортивних товарів.

На відміну від європейців, для яких головним критерієм вибору магазину є асортимент, в українців пріоритетною залишається ціна. І саме електронні магазини можуть запропонувати більш низький рівень цін, через відсутність посередників. Така покупка є зручною: не виходячи зі свого будинку чи робочого кабінету, через Інтернет можна обійти віртуальні магазини, відсортувати за ціною їхні товари, вибрати й одержати через кілька днів по зазначеній адресі.

Однак є певні недоліки – товар не можна побачити наживо, потримати в руках, оцінити якість візуально, спробувати в дії. Причинами недостатнього розвитку електронної комерції в Україні є також існуюча і до сьогоднішнього дня недовіра українських підприємств і потенційних покупців до можливостей електронної комерції, відсутність нормативно-правової бази. Слід зазначити що у той же час в невеликих містах вплив інтернет-торгівлі поки майже не відчувається через невисокий рівень охоплення населення Інтернетом і низького рівня логістичної інфраструктури, необхідної для доставки товару.

Сьогоднішні Інтернет-магазини, звичайно ж, не порівняти з їх попередниками. Сучасні закони ведення інтернет-торгівлі, конкуренція між виробниками примушують власників інтернет-магазинів працювати над створенням якісного, конкурентоздатного, унікального онлайн-ресурсу. Саме тому за останні роки на українському ринку інтернет-магазинів з'явилися посправжньому брендові, комерційно успішні проекти, які одним своїм існуванням підтверджують усю привабливість і перспективність цього виду бізнесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Український ринок онлайн-торгівлі: нове дослідження [Електронний ресурс]: – Центр інформаційної безпеки. – Режим доступу :<http://www.bezpeka.com/ua/news/2010/10/26/ukr-online-market-research.html>.
2. Огляд ринку Інтернет-торгівлі в Україні [Електронний ресурс]: – УКРБізнес. – Режим доступу: <http://www.ukrbiznes.com/analitic/marketing/10614.html>.

РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ТВАРИНИЦЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Демченко К.О., студент групи ТМ 5/2

Гнатовський О.О., студент групи ТМ 5/2

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Нелесова А.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Тваринництво – найважливіша галузь сільського господарства, що дає найбільш цінні продукти харчування: м'ясо, молоко та сировину для легкої промисловості – шкіру і шерсть. Сільськогосподарські тварини забезпечують рослинництво гноєм – кращим органічним добривом.

Збільшення виробництва продукції тваринництва в країні передбачається головним чином за рахунок впровадження інтенсивних технологій і нової техніки, підвищення продуктивності худоби, а також широкого використання різних форм господарювання [1].

З метою охорони навколишнього середовища на тваринницьких фермах розпочато впровадження потокових технологічних ліній видалення, транспортування та переробки гною з використанням нових транспортуючих установок, роздільників гною на фракції, автоматизованих систем поливу і біогазових установок [2].

Автоматизація є найважливішим напрямком розвитку тваринництва. Резерви виробництва в промисловому тваринництві укладені в автоматизації управління виробництвом. У зв'язку з цим у системі машин передбачено якісна зміна способів і засобів автоматизації [3].

У тваринництво будуть широко впроваджуватися різні диспетчерські системи контролю та системи управління технологічними процесами. Інформаційно-керуючі системи забезпечать перехід до комплексної автоматизації тваринницьких підприємств.

Застосування нової системи машин дозволить скоротити експлуатаційні витрати на отримання продукції тваринництва на 20-25 %, знизити прямі витрати праці в 1,5-1,9 рази у порівнянні з рівнем, досягнутим у радгоспах і колгоспах [4].

Роль та завдання інформаційних систем становлять невід'ємну частину промислової технології тваринництва, його технічну основу. Вона включає в себе виконання основних виробничих процесів з приготування кормів, годівлі й

напування тварин, видалення і переробки гною, створенню необхідного мікроклімату.

Один з найбільш трудомістких і найменш механізованих процесів в тваринництві – роздача кормів. В даний час в механізації роздачі кормів існує два напрями: перший – на застосуванні стаціонарних кормороздавачів, другий – на застосуванні пересувних (мобільних) роздавачів [5].

Доступність Інтернету завдяки розвитку комп'ютерних та інших комунікаційно-інформаційних технологій (КІТ) приваблює все більшу кількість українських фермерів. Згідно з нещодавнім звітом МАП України, застосування комп'ютерів на фермах з 2007 року зросло з 18 до 35, а використання Інтернету – з 13 до 33 %. У 2008 році на 24 % ферм Інтернет використовували як інструмент менеджменту в повсякденній діяльності [6].

КІТ – це інструмент, який спрощує доступ до інформації, а отже, підвищує якість рішень менеджерів. Деякі фермери вже давно застосовують ті чи інші варіанти КІТ, у тому числі мобільні телефони, ручні електронні прилади, комп'ютери тощо. Технологія Інтернет дає додаткову перевагу, суттєво зменшуючи перешкоди до доступу та переробки інформації для фермерів, незалежно від того, де розташована ферма та коли інформація використовується [7].

Сучасні корпоративні інформаційні системи містять все необхідне для підтримки ефективного бізнесу. Наприклад, такі системи, як R/3, Oracle Applications, “Галактика”.

Промисловістю вже освоєно масовий випуск основних компонентів машин і устаткування, що дозволяють перейти від використання на фермах розрізаних машин до створення потокових технологічних ліній, що забезпечують механізацію як основних, так і допоміжних операцій, включаючи транспортні та вантажно-розвантажувальні роботи. Ці комплекти обладнані новими більш складними робочими органами з гідравлічними і пневматичними системами, а також пристроями автоматичного управління, контролю і сигналізації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бельков Г. І. Технологія вирощування і відгодівлі худоби промислових комплексах і майданчиках – М. : Росагропромиздат, 1989.
2. Белянчиков М. М., Смирнов А. І. Механізація тваринництва і комоприготовлення – М.:Агропромиздат, 1990.
3. Девяткин А. І. Вирощування та годівлю великого худоби на комплексах – М.:Россельхозиздат, 1978.
4. Кириков Л. И. Довідник механізатора-животновода – М. : Россельхозиздат, 1985.
5. Клейменов Н. І., Клейменов В. М., Клейменов О. Н. Системи вирощування великої рогатої худоби – М. : Росагропромиздат, 1989.
6. Левін Г.Б. Основи тваринництва і кормовиробництва – М. : Агропромиздат, 1987.
7. Фомічев Ю. П., Сергеева Л. А., Матусевич В. Є., Комаров Л. Л. Откорм худоби на фермі – М. : Россельхозиздат, 1987.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Плаксін О.М., студентка групи ТМ 5/2

Угарінко Н.В., студентка групи ТМ 5/2

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Неліпова А.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Аграрний сектор України є одним з найважливіших секторів економіки країни, у тому числі в питаннях зайнятості населення, має великий потенціал, однак потребує докорінного реформування через його невисоку конкурентоспроможність. Покращення інформаційного забезпечення може відігравати вирішальну роль для забезпечення високої ефективності таких реформ. Таким чином, передумовою ефективного реформування аграрного сектору економіки України є покращення створення, аналізу та використання аграрної інформації та даних. Сільськогосподарським товаровиробникам необхідно чітко орієнтуватися в законодавчому полі, прогнозних показниках виробництва і збуту, географії цін на продукцію та ресурси з тим, щоб визначити стратегію розвитку господарства, впроваджувати і використовувати нові технології, тактично правильно будувати виробничі, заготівельно-збутові і фінансові взаємовідносини.

Таким чином, як внутрішні, так і зовнішні чинники вимагають невідкладного реформування системи інформаційного забезпечення аграрного сектору України. Існуючий стан інформаційного забезпечення аграрного сектору, розвиток якого певним чином обмежується невеликими бюджетними видатками, не відповідає сучасним потребам суб'єктів господарювання, державних органів та сільського населення України.

Міністерство аграрної політики України повинно забезпечувати, зокрема, проведення моніторингу, економічного аналізу рівня та динаміки цін на ринках продовольства, забезпечувати розвиток інфраструктури науково-консультаційних, інформаційних, правових та інших послуг, що надаються виробникам сільськогосподарської продукції та її споживачам, здійснювати заходи щодо розвитку ринкової інфраструктури в АПК. Одним з основних джерел забезпечення суб'єктів аграрного ринку офіційною статистичною інформацією є Державний комітет статистики України.

В Україні діє розгалужена мережа аграрних вищих навчальних закладів, які мають великий досвід використання сучасних комп'ютерних технологій.

На основі поєднання наукових, навчальних та виробничих елементів системи, НАУУ опублікував Інтернет портал "Аграрний сектор України", що є основою загальнонаціональної дистанційної інформаційно-дорадчої системи в галузях сільськогосподарського виробництва та у сфері аграрної науки і освіти [3].

Головною національною міжгалузєвою науково-методичною системою науково-технічної і економічної інформації в Україні виступає Український інститут науково-технічної і економічної інформації, який акумулює недруковану і друковану науково-технічну інформацію. Як головний центр

міждержавного обміну науково-технічною інформацією УКРІНТЕІ виконує функції національного виділеного центру світових інформаційних систем ІНФОТЕРРА та AGRIS/CARIS FAO. Проте, поки що більшість учасників аграрного сектору України не вважають УКРІНТЕІ життєздатним та потужним джерелом інформації, тому ця установа має бути посилена та відкрита для більш широкого кола учасників з метою більш ефективного використання вже накопиченої інформації.

В Україні діє мережа з 273 бібліотечних закладів сільськогосподарського профілю, яку очолює Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН, яка має статус науково-дослідної установи. В Україні існує низка спеціалізованих журналів, газет та телевізійних та радіо програм, що висвітлюють питання, пов'язані з аграрним сектором. Вони можуть відігравати важливу роль в поширенні інформації та сприяти створенню механізмів оберненого зв'язку для забезпечення двосторонньої комунікації [1].

В колишніх сільськогосподарських підприємствах спеціалісти з різних галузей виробництва організували впровадження новітніх технологій та передового досвіду за потужної підтримки держави. Діяльність цих спеціалістів підтримувалась системою підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів. В нових умовах ефективність цієї системи є низькою та продовжує погіршуватися.

Роль громадських організації та асоціацій сільськогосподарських виробників у питаннях інформаційного забезпечення постійно зростає. Деякі асоціації, наприклад Асоціація фермерів та приватних землевласників України, проводять велику роботу у цьому напрямку. Однак головною проблемою залишається стале функціонування таких організацій, так як більшість ініціатив у цьому напрямку залежать від фінансування з боку донорських організацій, при цьому їх реалізація часто припиняється, коли закінчується фінансування із зовнішніх джерел. Тим не менш, деякі з таких організацій є дуже потужними в частині лобіювання інтересів сільськогосподарських структур.

Створені в Україні галузеві асоціації (зокрема “Укрмолоко”, “Укрм'ясо”, “Укрцукор”, “Українська Зернова Асоціація”, “Укроліяпром”, тощо) мають досить розвинуті інформаційні системи для поширення галузевої інформації своїм членам та громадськості з використанням сучасних інформаційних технологій.

Сільськогосподарські дорадчі служби, зокрема Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України, консалтингові компанії та комерційні інформаційні організації мають відігравати провідну роль в розробці ефективної системи обміну інформацією та знаннями.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стратегія розвитку інформаційного забезпечення АПК і сільського населення України до 2015 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://studies.com.ua/raznoe/strateg-ya-rozvitku-nformats-ynogo-zabezpechennya-apk-s-lskogo>
2. Світові інформаційні ресурси. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://lib.snau.sumy.ua/svtov-nformacy-n-resursi.html>
3. Аграрний сектор України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.agroua.net/>

КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА РОЗВИТОК

Вербицький В.М., студент групи М 1/1

Науковий керівник: старший викладач Борян Л.О.

Миколаївський національний аграрний університет

За останні кілька років Інтернет став небезпечним місцем. Спочатку створений для порівняно невеликої кількості користувачів, він значно перевершив очікування своїх творців. Сьогодні в світі налічується більше 1,5 мільярдів інтернет-користувачів і їх число постійно зростає у міру того, як технологія стає все більш доступною.

Злочинці теж помітили цю тенденцію і дуже швидко зрозуміли, що вчинення злочинів за допомогою Інтернету (тепер це отримало назву кіберзлочини) має ряд істотних переваг. По-перше, кіберзлочинність не пов'язана з великим ризиком: оскільки вона не має геополітичних бар'єрів, правоохоронним органам важко ловити злочинців. Більш того, проведення міжнародних розслідувань та ведення судових справ коштує великих грошей, тому такі дії, як правило, робляться тільки в особливих випадках. По-друге, кіберзлочинність – це просто: в Інтернеті пропонується величезна кількість “інструкцій” по зламу комп'ютерів і написанню вірусів, при цьому яких-небудь спеціальних знань і досвіду не потрібно.

Шкідливі програми розміщують на веб-сайтах, а потім або користувачів обманним шляхом змушують вручну запускати їх, або ці програми за допомогою експлоїтів автоматично виконуються на заражених комп'ютерах.

В даний час існує три основних способи зараження сайтів шкідливими програмами. Перший популярний метод – використання вразливостей самого веб-сайту. Наприклад, впровадження SQL-коду, що дозволяє додати на сторінки сайту шкідливий код. Інструменти атаки, такі як троянець ASPXor, наочно демонструють механізм роботи цього методу: їх можна використовувати для масового сканування та впровадження шкідливого коду по тисячам IP-адрес одночасно. Сліди таких атак часто можна бачити в журналах доступу веб-серверів. Другий метод передбачає зараження комп'ютера розробника веб-сайтів шкідливою програмою, яка відстежує створення та завантаження HTML-файлів, а потім впроваджує в ці файли шкідливий код. Нарешті, ще один метод – це зараження троянцем, який краде паролі.

Послідовність дій, які необхідно вчинити у випадку, якщо веб-сайт заражений шкідливим кодом:

- встановити, хто має доступ на хостинг-сервер;
- запустити перевірку їхніх комп'ютерів програмою інтернет-безпеки з актуальною базою даних; видалити всі виявлені шкідливі програми;
- встановити новий надійний хостинг-пароль, надійний пароль повинен складатися з символів, цифр і спецсимволів, щоб ускладнити його підбір, замінити всі заражені файли чистими копіями;
- знайти усі резервні копії, які можуть містити заражені файли, і вилікувати їх.

Досвід показує, що заражені веб-сайти після лікування нерідко піддаються повторному зараженню. Помітивши цю тенденцію, компанії, що працюють в галузі інтернет-безпеки, об'єднали свої зусилля в боротьбі проти недобросовісних хостинг-провайдерів, що допускають розміщення шкідливих ресурсів (таких, як американський хостинг-провайдер McColo і естонський провайдер EstDomains).

Обидві сторони постійно змінюють тактику боротьби і вводять в експлуатацію нові технології, намагаючись протидіяти супротивнику. Більшість веб-браузерів (Firefox 3.5, Chrome 2.0 і Internet Explorer 8.0) тепер мають вбудований захист у вигляді URL-фільтра. Цей фільтр не дозволяє користувачеві заходити на шкідливі сайти. Наприклад, Firefox і Chrome використовують Google Safe Browsing API, безкоштовний сервіс від Google для фільтрації URL-адрес.

Піратські програми відіграють значну роль у поширенні шкідливих програм. Піратські копії Microsoft Windows, як правило, не підтримують автоматичні оновлення, що випускаються компанією Microsoft, що дає кіберзлочинцям можливість експлуатувати незакриті вразливі місця в цих продуктах. Крім того, старі версії Internet Explorer, як і раніше самого популярного браузера, мають велику кількість вразливих місць. У більшості випадків Internet Explorer 6.0 без встановлених оновлень незахищений від шкідливого впливу будь-якого шкідливого веб-сайту. У силу цього, вкрай важливо уникати використання піратського програмного забезпечення, особливо піратських копій Windows. Ще один чинник ризику – робота на комп'ютері без встановленої антивірусної програми. Соціальні мережі теж останнім часом активно атакуються кіберзлочинцями.

Для безпеки в Інтернеті необхідно виконувати такі рекомендації:

- не завантажуйте піратські програми;
- вчасно оновлюйте все програмне забезпечення: операційну систему, веб-браузери, програми для перегляду PDF-файлів, плеєри і т.д.;
- встановіть і завжди використовуйте антивірусний продукт.

Користувачі повинні знати, яку небезпеку представляють інтернет-загрози, особливо ті, які пов'язані з соціальними мережами. І, нарешті, пам'ятайте: попередити зараження легше, ніжвилікувати, вживайте заходів безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фридланд А. Я. Информатика и компьютерные технологии: Основные термины: Толков. Слов.: Более 1000 базовых понятий и терминов. – 3-е изд. испр. и доп./ А. Я. Фридланд, Л. С. Ханамирова, И. А. Фридланд. – М. : ООО “Издательство Астрель”, 2003. – 272 с.
2. Шафрин Ю. А. 1500 основных понятий, терминов и практических советов для пользователей персональным компьютером. – М. : Дрофа, 2001.– 272 с.
3. Первин Ю. А. Информатика дома и в школе. Книга для ученика. – СПб. : БХВ – Петербург, 2003. – 352 с.

ВИКОРИСТАННЯ НАНОТЕХНОЛОГІЙ В ЕЛЕКТРОНІЦІ

Сириця І.С., студент групи М 1/1

Науковий керівник: старший викладач Борян Л.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Наносистеми представляють собою у загальному вигляді розподілені середовища зі складними механізмами взаємодії на нанорівні. Саме ці механізми визначають процеси самозбирання або самоорганізації на рівні структури системи, які призводять до появи нових, виникаючих на макрорівні властивостей системи.

У силу схожості принципів побудови і функціонування розподілених систем на різних рівнях структурної організації, а також виникаючих у них процесів і нових властивостей, виявляється і ряд аналогій між системами, побудованими на рівні нанорозмірів, і макроскопічними розподіленими системами. Практичні результати нанотехнології дуже яскраво проявляються в галузі електроніки та інформаційних технологій, які використовуються :

- як сировина для виробництва різних пристроїв і компонентів (53 %);
- як матеріали для обробки напівпровідникових пластин (34 %);
- для створення інструментів і обладнання при виробництві електронних пристроїв і компонентів (7 %);

Нанотехнології в електроніці – це й нові, ще більш швидкісні й надійніші методи обробки, передачі і зберігання інформації як на основі квантових ефектів (спінтроніка, фотоніка, плазмоніка, квантові обчислення), так і на основі нових технологій (самозбирання в його різноманітних реалізаціях, молетроніка (молекулярна електроніка), активні й пасивні елементи (транзистори, катоди, міжз'єднання) наноелектроніки, пристрої для зберігання інформації, а також на основі нанопродуктів (оптоелектроніка, органічна оптоелектроніка, між з'єднання тощо).

На сьогоднішній день вже розробили новий вид наноматеріалу, застосування якого дозволить мікропроцесорам і комп'ютерам майбутнього самостійно, під керівництвом зовнішньої програми, змінювати свою внутрішню архітектуру, пристосовуючись, таким чином, до виконання завдань різного роду. Кожна комірка з наноматеріалу, підкоряючись сигналу, переданому з верхнього рівня, може виступати в ролі провідника, резистора, діода або транзистора. Вже успішно виготовили на основі нового наноматеріалу практично всі основні електронні компоненти і тепер експериментують з перемиканням цих компонентів з одного виду до іншого. Нова технологія ґрунтується на тому, що ми навчилися керувати рухом електричного струму через суцільний матеріал. Змінюючи властивості частин цього матеріалу, ми можемо змусити струм слідувати тільки по заданому шляху. Технологія чимось нагадує прокладку нового русла для річки. Але в нашому випадку ми можемо забезпечити те, що в одному і тому ж матеріалі тектимуть декілька потоків електричного струму, які можуть текти навіть в протилежних напрямках, абсолютно не заважаючи один одному.

При створенні нового наноматеріалу були використані деякі унікальні властивості кремнію і полімерних сполук визначеного типу. Ця комбінація відкриває шлях абсолютно новій галузі – електроніці, заснованій на використанні наночастинок. Новий матеріал являє собою електрично провідні наночастинок, шириною 5 нанометрів кожна, покритих полімерним матеріалом, атоми якого мають позитивний електричний потенціал. Ці частинки оточені деякою кількістю негативно заряджених атомів, заряди яких компенсують позитивний заряд, наявний у часток. Застосовуючи електричний струм спеціальної форми і сили, що протікає через матеріал, негативні атоми можуть переміщатися, слідує течією струму. Але відносно великі позитивні частинки залишаються при цьому нерухомі.

На основі наночастинок з унікальними характеристиками розроблені наступні матеріали:

Вуглецеві нанотрубки – протяжні циліндричні структури діаметром від одного до декількох десятків нанометрів і завдовжки до декількох сантиметрів, що складаються з однієї або декількох згорнутих в трубку гексагональних графітових площин (графеном) і зазвичай закінчуються напівсферичної голівкою.

Графен – моношар атомів вуглецю, отриманий у жовтні 2004 року в Манчестерському університеті (The University Of Manchester). Графен можна використовувати, як детектор молекул, що дозволяє детектувати прихід і відхід одиничних молекул. Графен має високу рухливість при кімнатній температурі, завдяки чому як тільки вирішать проблему формування забороненої зони цього напівметалу, обговорюють графен як перспективний матеріал, який замінить кремній в інтегральних мікросхемах.

Наноаккумулятори – на початку 2005 року компанія Altair Nanotechnologies (США) оголосила про створення інноваційного нанотехнологічного матеріалу для електродів літій-іонних акумуляторів. Акумулятори з $Li_4Ti_5O_{12}$ електродами мають час зарядки 10-15 хвилин. У лютому 2006 року компанія почала виробництво акумуляторів на своєму заводі в Індіані. У березні 2006 Altairnano і компанія Boshart Engineering уклали угоду про спільне створення електромобіля. У травні 2006 успішно завершилися випробування автомобільних наноаккумуляторів. У липні 2006 Altair Nanotechnologies отримала перше замовлення на поставку літій-іонних акумуляторів для електромобілів.

Таким чином можна сказати, що ми живемо в період бурхливого розвитку нанотехнологій. Розвинена нанотехнологічна наука і промисловість – незамінний атрибут, що свідчить про те, що людина вже переступила бар'єр, що розділяє індустріальне і постіндустріальне суспільство.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кизим М. О. Перспективи розвитку і комерціалізації нанотехнологій в економіках країн світу та України : [монографія] / М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко. – Х. : ВД “ІНЖЕК”, 2011. – 392 с.
2. Рамбиди Н. Г. Нанотехнологии и молекулярные компьютеры / Н. Г. Рамбиди. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2007. – 256 с.

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗЕМЛЕРОБСТВІ

Хрипливий В.Ю., студент групи М 5/2

Науковий керівник: старший викладач, Борян Л.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Застосування в землеробстві нових інформаційних технологій, техніки, пристроїв та систем дає змогу Україні конкурувати з іншими країнами в сільському господарстві.

Прецизійне землеробство отримує усе більше визнання і розповсюдження. Воно базується на новому погляді на сільське господарство, при якому поле, неоднорідне за рельєфом, ґрунтовим покривом, агрохімічним вмістом потребує застосування на кожній ділянці окремих агротехнологій.

Розвиток космічних технологій призвів до здешевлення й популяризації використання космічних фотознімків і даних високоточних супутникових систем навігації (GPS). Відносна дешевизна космічних зйомок і доступність пристроїв високої точності супутникової навігації дали можливість їх використання у різних галузях сільського господарства. Засобом реалізації цих технологій є спеціально розроблене програмне забезпечення засноване на використанні геоінформаційних систем (ГІС). Воно дає можливість впровадити у сільське господарство прецизійне землеробство.

Суть нової системи землеробства, що отримала назву точного (чи прецизійного) полягає в тому, що для одержання з даного поля максимальної кількості якісної продукції низької собівартості створюються однакові умови росту і розвитку рослин без порушення норм екологічної безпеки. Прецизійне землеробство впроваджується шляхом поступового освоєння якісно нових агротехнологій на основі принципово нових, високоефективних і екологічно безпечних технічних та агрохімічних засобів.

Для реалізації технології точного землеробства необхідні сучасна сільськогосподарська техніка, керована бортовим ЕОМ (електронно-обчислювальна машина) і здатна диференційовано проводити агротехнічні операції, прилади точного позиціонування на місцевості (GPS-приймачі), технічні системи, що допомагають виявити неоднорідність поля (автоматичні пробовідбірники, різні сенсори та вимірювальні комплекси, прибиральні машини з автоматичним урахуванням врожаю, прилади дистанційного зондування сільськогосподарських посівів та ін). Основою технології точного землеробства є програмне забезпечення, яке дає змогу автоматичного ведення просторово-атрибутивних даних картотеки сільськогосподарських полів, а також генерацію, оптимізацію і реалізацію агротехнічних рішень з урахуванням варіабельності характеристик у межах оброблюваного поля.

Зрозуміло, що система точного землеробства повинна базуватися на останніх досягненнях електроніки. Було створено адаптовані до сільськогосподарських умов мікропроцесори, електронні, фотоелектричні, електромагнітні, п'єзоелектричні, електромеханічні й інші датчики, а також електронні прилади.

Точне землеробство включає в себе безліч елементів, але всі їх можна розбити на три основних етапи:

– збір даних (моніторинг урожайності, хімічного складу, кліматичних та ґрунтових умов);

– аналіз (електронна карта полів, геоінформаційні системи) та прийняття управлінських рішень (звітність, система підтримки прийняття рішень);

– виконання рішень (проведення агротехнологічних операцій).

Виходячи з наявного досвіду використання системи автопілотування, економія палива досягається за рахунок усунення перекриттів близько п'яти відсотків, а також за рахунок оптимізації траєкторії розворотів (замість петлевого способу - човниковий), близько одного відсотка.

Внесення добрив за технологією прецизійного землеробства проводиться диференційовано, тобто, умовно кажучи, вносимо на кожен квадратний метр стільки добрив, скільки необхідно саме тут (на данній ділянці поля). Внесення проводиться у двох режимах – off-line і on-line. Варто відзначити, що диференційоване внесення мінеральних добрив на сьогоднішній день є ключовим елементом у прецизійному землеробстві.

Прецизійне землеробство має такі переваги: скорочення витрати насіння і добрив; оптимізація використання сільгосптехніки; скорочення витрат палива до 20 %; раціональний підхід до управління персоналом, розподілу праці; підвищення контролю виконання сільськогосподарських операцій. В той же час є і недоліки: висока собівартість електронно-керуючих приборів та GSM покриття; відсутність вітчизняних виробників спеціалізованої техніки; відсутність GSM покриття; не достатня точність без використання базової станції; не комплектується вітчизняною сільськогосподарською технікою.

Існує велика кількість різноманітних програмно-апаратних комплексів для посівної техніки, що дозволяє повністю автоматизувати процес сівби, регулювати норми внесення технологічних матеріалів в залежності від технологічних параметрів поля та збирання сільськогосподарської продукції. Але на сьогодні застосування цих комплексів для вирішення практичних завдань сільського господарства знаходиться лише в початковій фазі комерційного використання. Це пов'язано, передусім, з високою вартістю обладнання та утворення картограм вмісту поживних речовин поля. Цю технологію доцільно використовувати лише для великих господарств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аніскевич Л. В. Модель функціонування посівної машини в системі точного землеробства // Механизация производственных процессов рыбного хозяйства, промышленных и аграрных предприятий: Сб. науч. тр. Керченского морского техн. ин-та. – Вип. 1. – Керчь: КМТИ, 2001. – С. 112-118.
2. Тараріко Ю. О. Науково-методичне обґрунтування розробки моделей сталих агро екосистем. – Вісник аграрної науки. – 2003. – № 10. – С. 50-54
3. Сайко В. Ф. Землеробство в сучасних умовах. – Вісник аграрної науки. – 2002. – № 5. – С.5-10

ПЛАТФОРМА “1С” 8.2 : НОВЕ ПОКОЛІННЯ

Асмолова Т.В., студентка групи Б 3/1

Науковий керівник: асистент Рогачова С.А.

Миколаївський національний аграрний університет

Платформа “1С: Підприємство 8” була створена з урахуванням 6-річного досвіду застосування системи програм “1С: Підприємство 7.7”, яку використовують десятки тисяч розробників. Вагомий внесок у дослідженні питання удосконалення платформи присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, таких, Савицька Г.В., Петрова В.І., Сопко В.В. та інші.

Удосконалена платформа 8.2 відповідає вимоги сьогодення. У ній реалізовано:

- спеціалізовані модулі під конкретного співробітника або задачі;
- можливість роботи через веб браузер без потреби встановлення програми на локальний комп'ютер;
- стандартизований обмін даними з іншими програмами;
- обмін інформацією між різними компонентами платформи;
- вбудована підтримка динамічних оновлень [1].

Таким чином, галузеві та спеціалізовані рішення системи програм “1С:Підприємство 8.2” націлені на максимальну відповідність потребам в автоматизації найбільш важливих для підприємств бізнес-процесів, дозволяють скорочувати витрати споживачів при впровадженнях за рахунок того, що поставляються в якості готових рішень.

Отже, версія “1С:Підприємство 8.2” – це принципова зміна архітектури платформи версії 8, найбільш істотне з моменту її випуску.

“1С:Підприємство 8.2” повністю змінює весь шар роботи з інтерфейсом. Сюди відноситься і командний інтерфейс, і форми, і віконна система. При цьому не тільки змінюється модель розробки користувальницького інтерфейсу в конфігурації, але і пропонується нова архітектура поділу функціональності між клієнтським додатком і сервером.

У версії 8.2 принципово перероблений механізм установки, запуску і оновлення платформи. Вжито істотні зусилля для підвищення зручності розгортання системи в великих організаціях.

Також виконано значний розвиток кластера серверів “1С:Підприємства” відразу по декількох напрямках: масштабованість, відмовостійкість і динамічний розподіл навантаження [2].

Щодо роботи користувачів через інтернет, у тому числі по низькошвидкісних каналах зв'язку, то тонкий клієнт і веб-клієнт дозволяють працювати з інформаційною базою через інтернет в реальному режимі часу.

У режимі керованого застосування інтерфейс не “малюється”, а “описується”. Розробник визначає тільки загальну схему командного інтерфейсу і загальну схему форм.

Керований додаток значно полегшує впровадження прикладних рішень. Тепер можна не доопрацьовувати, а налаштувати рішення під специфіку компанії, не змінюючи при цьому саме прикладне рішення.

Тепер вихід з ладу або планове відключення будь-якого комп'ютера, що входить до складу кластера, не приведе до припинення роботи користувачів з інформаційною базою. Це досягається за рахунок гарячого резервування самого кластера серверів і за рахунок резервування робочих процесів, що функціонують всередині кластера [3].

Нова версія платформи "1С: Підприємство 8" підтримує роботу з п'ятьма СУБД: файлова, Microsoft SQL Server, PostgreSQL, IBM DB2, Oracle Database.

Використання в платформі механізму агрегатів дозволяє значно скоротити час формування звітів. Це особливо важливо для великих інформаційних баз, що містять сотні тисяч і мільйони записів в реєстрах.

Інші нові можливості: поступове переведення існуючих прикладних рішень в режим керованого застосування; доступ до стандартних реквізитами об'єктів конфігурації; можливість призначення прав доступу на окремі реквізити об'єктів конфігурації; механізми заповнення нових об'єктів даними і перевірки заповнення; нова методика проведення документів; можливість роботи в різних часових поясах; безпечний і привілейований режими виконання коду на вбудованій мові; нова технологія зовнішніх компонентів та інші можливості.

Висновки: нова платформа 8.2 розроблена на основі попередніх платформ і має низку удосконалень, які значно полегшують роботу користувачів. До них належать новий дизайн інтерфейсу, реалізована відмовостійкість кластера серверів і роботу користувачів через інтернет, у тому числі по низькошвидкісних каналах зв'язку, використання механізму агрегатів, підвищення зручності установки і адміністрування системи при корпоративних впровадженнях, підвищення масштабованості і швидкодії системи і т.д. Фірма 1С постійно вдосконалює свої програмні продукти, тому всі наступні платформи будуть враховувати попередні недоліки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нове у версії 8.2 платформи "1С:Підприємство 8" [Електронний ресурс] : "1С:Підприємство 8". – М. : фірма 1С, 2011. – Режим доступу : http://v8.1c.ru/overview/release_8_2_9/.
2. Перехід на версію 8.2 "1С:Підприємство 8" зі знижка до 50 % [Електронний ресурс] : "Тераconsult". – К. : Тераconsult, 2012. – Режим доступу : http://teraconsult.com.ua/news_company/101.htm.
3. Відповіді на типові питання [Електронний ресурс] : "1С:Підприємство 8". – М. : фірма 1С, 2012. – Режим доступу : http://v8.1c.ru/overview/release_8_2_9/.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЛАТФОРМ ПРОГРАМ “1С: БУХГАЛТЕРІЯ” ТА “ПАРУС – БУХГАЛТЕРІЯ”

Венгер А.О., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: асистент Рогачова С.А.

Миколаївський національний аграрний університет

Нові економічні відносини проникають у всі сфери виробничої діяльності підприємств України, суб'єкти господарювання інтенсивно переходять на ринкові механізми. У таких умовах першочерговими завданнями підприємств є заняття лідируючого положення на ринку, підвищення ефективності роботи персоналу, створенні оптимальної структури управління. При цьому однією з важливих проблем залишається удосконалення бухгалтерського обліку, звітності та контролю, основним напрямком якої є їх автоматизація із застосуванням різних засобів обчислювальної техніки та автоматизованих інформаційних систем обліку.

В ринкових умовах господарювання найпоширенішими програмами по автоматизації бухгалтерського обліку є пакети фірм “1С” та “ПАРУС”. Розглянемо порівняльну характеристику модулів: модуль “Парус – Бухгалтерія” та модуль “1С: Бухгалтерія”.

Модуль “Парус-Бухгалтерія” призначений для автоматизації ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах будь-якого рівня.

Платформа “Парус-Бухгалтерія” забезпечує широкі функціональні можливості, що дозволяють автоматизувати всі ділянки обліку підприємства; інтуїтивно зрозумілий інтерфейс; об'єднання облікових та управлінських можливостей у поєднанні із комунікаційними можливостями Web-технологій; доступність і можливість автоматизації підприємства поетапно.

Він забезпечує: формування повної і достовірної інформації про фінансово-господарську діяльність, для потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів та контрагентів; реєстрацію первинних документів та підготовку річної, квартальної, місячної звітності бюджетної установи [2].

“1С: Бухгалтерія” – універсальна програма масового призначення для автоматизації бухгалтерського обліку.

Фінальною версією технологічної платформи “1С: Підприємство 8.2” є версія 8.2.15. Механізми нової платформи дозволяють реалізовувати велику кількість різноманітних функцій, які необхідні підприємству. Незважаючи на те, що прикладні рішення тепер містять широкий набір підсистем і функцій, можливості масштабованості системи забезпечують ефективну роботу з такими складними і багатofункціональними прикладними рішеннями.

Версія 8.2.15. забезпечує високу гнучкість, налаштування, масштабованість, продуктивність і ергономічність прикладних рішень, підтримує роботу в режимі тонкого і веб-клієнта, роботу користувачів через Інтернет, в тому числі із низькошвидкісними каналами зв'язку, а також враховує сучасні реалії: збільшення середнього масштабу рішень, що будуються на базі “1С: Підприємства”, розширення спектру прикладних задач,

які вирішуються при автоматизації підприємств, нові технічні умови, в яких функціонує система.

Програма “Парус” має ті ж властивості, що й “1С” лише з тією відмінністю, що в “Парусі” всі документи і звіти відображаються як електронні таблиці Excel. До речі, якщо розібратися в цільовому призначенні цих двох програм, то можна прийти до такого висновку, що програма “1С”, можна сказати, написана для програмістів, а “Парус” – для бухгалтера. Тобто, сам бухгалтер не в змозі змінювати параметри настроювання у програмі “1С”, так само як і програміст, який не розбирається в бухгалтерському обліку, навряд чи зможе зробити щось гідне. У той же час, програма “Парус” піддається модульному змінам, що й робить її, на мою думку, простіше. Отже, ми вже з'ясували, що програми “1С” і “Парус” – є найпоширенішими в бухгалтерському світі (і що немало важливо – схожі, це дає можливість бухгалтеру швидко адаптуватися в разі необхідності). Також стало зрозуміло, що “1С” використовується в установах будь-якого рівня. У той же час, можна сказати, що “Парус” має широке застосування на малих і середніх підприємствах. Крім того, система досить проста для адаптації в ній працівників, для швидкого вивчення та ознайомлення з інтерфейсом. Одним суттєвою перевагою програми є те, що корпорація, яка її розробила (має однойменну назву зі своїм продуктом – “Парус”), створила систему для автоматизованого ведення обліку – Smart Village. Це єдина система, здатна адаптуватися до змін сільськогосподарського ведення обліку відповідно до законодавства України. Ця система поширена тільки на території України і не має подібних аналогів в світі. Але, незважаючи на всі ці переваги програма “1С” є більш поширеною в Україні. Вона регулярно оновлюється, випускаються нові версії, кожна з яких є універсальним і зручним попередньою, так як має більш широкі можливості у використанні.

Таким чином, на основі розглянутої порівняльної характеристики можна зробити висновки, що кожна бухгалтерська програма призначена для автоматизація процесу обліку, дає можливість економити підприємству свій час та кошти, а головне своєчасно приймати ефективні управлінські рішення.

Кожна програма має свої переваги та недоліки, свої особливості автоматизації та ведення бухгалтерського обліку. Однак у всіх них єдина мета – спростити роботу бухгалтера шляхом її автоматизації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Комягина В. Б. 1 С Бухгалтерия в вопросах и ответах / В. Б. Комягина. – К. : Тріумф, 2008. – 375 с.

2. Пророчук Ж. А. Роль програмного забезпечення в управлінні підприємством / Ж. А. Пророчук, А. Н. Журавлєва // Современные информационные технологии. – 2010. – № 1. – С. 18-20.

3. Семеренко М. М. Автоматизація обліку на підприємствах малого і середнього бізнесу / М. М. Семеренко, О. К. Фокін, С. В. Сковородько // Соціум. Наука. Культура. Економіка. – 2008. – № 3. – С. 23-25.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ “1С: ПІДПРИЄМСТВО”

Криклива А.С., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: асистент Рогачова С.А.

Миколаївський національний аграрний університет

На зміну книгам бухгалтерського обліку і дерев'яним рахівницям прийшли комп'ютерні програми: більш функціональні, надійні, швидкі і зручні в обігу. Існує декілька спеціалізованих програм, за допомогою яких оптимізується і зводиться всього лише до натискання клавіш вся бухгалтерія організації. Найвідомішою і найбільш адаптованою до сучасних методів бухгалтерського обліку на цей день є “1С: Бухгалтерія”.

Фірма “1С” була утворена ще в 1991 році російською фірмою зі штатом понад 550 осіб, що спиралися виключно на власні професійні успіхи, і практично відразу ж міцно зміцнилася на ринку не тільки за рахунок актуальності розроблюваних продуктів, але і за рахунок масштабного охоплення цільової аудиторії і якості своєї продукції. Підприємство випустило масу ігор, в які всі ми грали в дитинстві (тетріс, шашки) [1].

Потрібно зауважити, що програма “1С: Бухгалтерія” є всього лише прикладним рішенням ядра, відомого як “1С: Підприємство”, яке, в свою чергу, має настільки всеосяжну кількість конфігурацій, що їх складно порахувати. Всі ці конфігурації розроблені, для того щоб вдосконалити якість обліку та організації всіх сфер діяльності підприємств різних напрямків: від розрахунку зарплати у фінансовому холдингу або окремому підприємстві, до управління кадрами та ведення обліку міжгалузевих рішень [2].

Природно, все це з'явилося далеко не відразу, але з часом компанія прогресувала, співпрацювала і брала під своє крило більш молоді, незміцнілі організації - за те тепер конкурентів у неї, принаймні, в країнах СНД, немає.

За даними численних опитувань “1С” займає перше місце в софтверному секторі української комп'ютерної індустрії і відрізняється рекордною віддачею від одного співробітника.

Постановою Уряду Росії від 21 березня 2002 року колективу розробників - співробітників “1С” була присуджена Премія Уряду РФ в галузі науки і техніки за створення і впровадження в галузях економіки системи програм “1С: Підприємство”. Фірма “1С” стала однією з перших недержавних організацій, що отримали цю високу нагороду.

Для платформи DOS були випущені кілька версій “1С: Бухгалтерія” – 3.0, 4.0, потім 5.0 і одночасно з нею версія 2.0 ПРОФ (функціонально ідентична версії 5.0, але призначена для роботи в локальній мережі). Саме у версіях 5.0 і 2.0 ПРОФ був втілений принцип роботи “вид документа”, а також з'явилася вбудована мова формування бухгалтерських проводок і друкованих форм (правда, примітивний і обмежений по можливостях).

Першою версією, випущеної для платформи Windows 3.1, була “1С: Бухгалтерія” 6.0. Вона багато в чому була повторенням DOS-версії на новій

основі. Продажі програми почалися в 1995 році. В подальшому під цією назвою “1С: Бухгалтерія” стали проводитися конфігурації для платформ 7.7 і 8.x.

Версія 7.x (7.0; 7.5; 7.7) працює на платформі Windows 95 і вище, відома своєю апаратною невимогливістю. Мова програмування версії 7.7 істотно відрізняється від мови версії 6.0 і, тим більше, від мови DOS-версій. Вперше у версії 7.0 з'явилося поняття об'єктів даних. Мова, по суті своїй, стала універсальною [3].

Одна з особливостей, що істотно дозволяє розширити функціонал мови - використання зовнішніх компонентів. Зовнішня компонента являє собою динамічно підключену бібліотеку, яка реалізує певні функції. Таким чином в “1С” стало можливим використовувати багаті можливості інших мов і платформ. У процесі тривалого знаходження на ринку даної платформи, фірмою “1С”, а також силами користувачів були створені різні компоненти, що дозволили значно доповнити функціонал такими засобами як робота з FTP, поштою, HTTP-запитами та інше.

31 березня 2003 фірма “1С” провела прес-конференцію, на якій оголосила про випуск бета-версії “1С: Підприємства 8.0” нового покоління платформи системи програм “1С: Підприємство”. Проведені дослідження показали, що нова архітектура версії 8.0 дозволяє значно збільшити поріг навантажень, при яких “1С: Підприємство” забезпечує прийнятну продуктивність прикладних рішень: істотно підвищена паралельність роботи користувачів в клієнт-серверному варіанті; істотно підвищилася швидкість побудови звітів; значно прискорені операції запису і проведення документів, особливо в клієнт-серверному варіанті.

Прикладне рішення “1С: Бухгалтерія” є продуктом технологічним і складним, як наслідок, вельми примхливим. У цьому зв'язку слід купувати виключно ліцензійні версії програми. Він постійно модернізується і поліпшується – приблизно раз на рік. Зараз же, з виходом “1С: Бухгалтерія 8”, просто необхідно робити акцент на легальності встановлюваного програмного забезпечення. При збої програми недосвідчена людина ніколи сам не поверне і не відновить вихідні дані та не усуне неполадку.

Укладаючи договір з компанією дистриб'ютором, ви отримуєте можливість обслуговуватися високоякісними фахівцями в області програмування 1С. Завжди ввічливі освічені молоді фахівці відвідають ваш офіс і в самі найкоротші терміни усунуть всі неполадки у програмі. Купуючи ж неліцензійну версію, можливості скористатися кваліфікованою допомогою ви автоматично втрачаєте.

ЛІТЕРАТУРА:

1. “1С:Предприятие”. Версия 7.7. Руководство пользователя. – М. : Фирма “1С”, 1999. – 106 с.
2. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку : [підручник] / М. Т. Білуха. – К. : “О”., 2000. – 692 с.
3. Чумаков А. Г. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. Практикум за програмою “1С:Бухгалтерія 7.7” / А. Г. Чумаков. – К. : “Л”, 2000. – 111 с.

ВИКОРИСТАННЯ ПП “1С: ПІДПРИЄМСТВО 8.2” ДЛЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Лопушанська Н.М., студентка групи ЗБ 6/5

Науковий керівник: асистент Рогачова С.А.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах економічної нестабільності і частоті зміни нормативних актів держави, правил ведення бухгалтерського обліку, професія бухгалтера стає все більш престижною, а його роль в управлінні підприємством – ключовою. Бухгалтерський облік є найважливішою частиною загальної системи інформації про діяльність підприємств будь-якої організаційно-правової форми. Він здійснюється спеціальною службою підприємства – бухгалтерією, та є суцільним і безперервним у часі, строго документованим, використовуючи специфічні прийоми і способи обробки облікових даних, організується в рамках окремих господарюючих суб'єктів [1].

Актуальність даної теми полягає в тому, що використання персональних комп'ютерів для автоматизації бухгалтерського обліку є важливою складовою системи інформаційного забезпечення всієї діяльності підприємства, а вдосконалена версія “1С: Бухгалтерія 8.2” дозволяє уникати помилок та людської неуважності.

Мета даної статті розкрити сутність програми “1С: Бухгалтерія”, та її взаємозв'язок з основними засобами підприємства.

Програмний продукт “1С:Бухгалтерія 8” включає технологічну платформу “1С:Підприємство 8” і конфігурацію (прикладне рішення) “Бухгалтерія для України”. Правила ведення обліку налаштовані саме в конфігурації.

На сьогоднішній день найбільш актуальною версією платформи “1С: Підприємство” є версія 8.2 “1С:Бухгалтерія 8”, яка призначена для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, включаючи підготовку обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: оптову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю (включаючи субкомісію), надання послуг, виробництво тощо. Бухгалтерський і податковий облік ведеться у відповідності з чинним законодавством України.

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва, постачання товарів, надання послуг, передачі в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він більше року) [2].

Облік основних засобів ведеться у відповідності з П(С)БУ № 7. Життєвий цикл об'єкта основних засобів в організації виглядає наступним чином:

- облік придбання або створення основного засобу;
- прийняття об'єкта ОЗ до обліку;

- облік амортизації об'єктів ОЗ. На об'єкт ОЗ нараховують амортизацію, розподіляючи їх первісну вартість за періодів корисного використання згідно з вибраним способом амортизації;

- облік переміщення об'єктів ОЗ;
- облік модернізації об'єктів ОЗ;
- переоцінка об'єктів ОЗ;
- інвентаризація об'єктів ОЗ;
- вибуття об'єктів ОЗ. [3]

При прийнятті основного засобу до обліку в інформаційну базу вносяться відомості, необхідні для бухгалтерського обліку та подальшого нарахування амортизації. У більшості випадків основні дії бухгалтера з обліку основних засобів на цьому закінчуються.

При прийнятті до обліку вказуються рахунок бухгалтерського обліку основних засобів і рахунок амортизації, матеріально відповідальна особа, спосіб амортизації та строк корисного використання основного засобу. Можна використовувати складні способи амортизації, розподіляти суми нарахованої амортизації між декількома рахунками або об'єктами аналітичного обліку. Для основних засобів, що використовуються сезонно, можна вказати графік нарахування амортизації.

Амортизація по всім основним засобам виконується в кінці кожного місяця автоматизованою операцією. Документом “Ведення в експлуатацію ОЗ” можна ввести в експлуатацію обладнання і об'єкт будівництва.

1. Перейти у головне меню на вкладку ОЗ.
2. Вибрати пункт “Введення в експлуатацію ОЗ”.
3. Натиснути кнопку “Додати”.
4. Вибрати вкладку “Основні засоби”. Вказати найменування основного засобу і параметри обліку капітальних інвестицій.
5. Вибрати вкладку “Загальні відомості”. Вказати посилання на елемент довідника “Способи відображення витрат по амортизації”, в якому вказана адреса накопичення витрат по амортизації, тобто стаття витрат, рахунок обліку витрат, підрозділ, за яким повинні бути накопичені витрати [4].

Таким чином, “1С:Бухгалтерія 8” забезпечує вирішення всіх завдань, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства. Дозволяє вести бухгалтерський і податковий облік господарської діяльності декількох організацій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кацуба О. Б. 1С: Бухгалтерія 8.0. Практический самоучитель / О. Б. Кацуба, Е. А. Фадеева – М. : Альфа-Пресс, 2007. – 200 с.
2. 1С Бухгалтерія 8.2. Як ввести в експлуатацію основний засіб [Електронний ресурс] : Школа 1С – Режим доступу: <http://www.school1c.com/1s-buxgalteriya-8-2-kak-vvesti-v-ekspluataciyu-osnovnoe-sredstvo/472/>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000р. № 92
4. Заика А. А. Практика бухгалтерского учета в программе 1С: Бухгалтерія 8.1 / А. А. Заика – М. : Интуит, 2010. – 358с.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ «1С» В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Мулява Д.Г., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: асистент Рогачова С.А.

Миколаївський національний аграрний університет

Сьогоднішній абітурієнт став більш вимогливим під час вибору ВНЗ. Обираючи майбутню спеціальність, студент хоче отримати такі знання і практичні навички, що в повній мірі зможуть задовольнити вимоги сучасного роботодавця і будуть актуальні через п'ять і більше років.

Широке використання комп'ютерів обумовлює необхідність вивчати сучасні інформаційні технології у всіх навчальних закладах. Вивчаючи сучасне програмне забезпечення, навчальний заклад підвищує свій рейтинг на інтелектуальному ринку. Так, наприклад, теперішні роботодавці вимагають від кандидатів в якості базових навичок знання програмного продукту "1С: Підприємство", адже для автоматизації більшості сучасних підприємств використовується саме цей продукт. Для майбутніх економістів, менеджерів, управлінців, фінансистів, програмістів, ІТ-спеціалістів знання системи "1С: Підприємство" просто необхідне.

Системне програмне забезпечення, яке використовується у навчальному процесі, повинно відповідати загальним вимогам до педагогічних програмних засобів, зокрема, мати графічний інтерфейс, бути стійким до помилкових дій користувачів, забезпечувати розмежування доступу до ресурсів системи. Зазначеним вимогам найбільш повно відповідає операційна система Windows XP яка локалізована для України, має україномовну систему меню і підказок.

Багато вищих навчальних закладів вже усвідомили необхідність освоєння "1С" для своїх студентів. Разом з тим все більше усвідомлюється і необхідність легального використання програмних продуктів, що використовуються у навчальному процесі. Зрозуміло, що навчальний заклад не завжди має достатні бюджети для придбання необхідного програмного забезпечення, тому виробники та дистриб'ютори деяких програмних продуктів пропонують цим закладам придбання своїх програм на пільгових засадах. Таку ініціативу запровадила і фірма "1С".

На теперішній час понад сто вищих і середніх навчальних закладів України використовують програмні продукти серії "1С: Підприємство" в своєму навчальному процесі.

Програми фірми "1С" користуються неабияким попитом. Використовуючи програми сімейства "1С: Підприємство", студент засвоює основи автоматизації бізнес-процесів на підприємстві, вчиться накопичувати і узагальнювати необхідну інформацію в тому вигляді, який нормативно обумовлений в Україні".

Найбільш позитивним є те, що співробітництво з навчальними закладами не обмежується лише наданням пільгових умов придбання програмного продукту. Представники освітніх закладів мають можливість (знову ж таки, на

пільгових умовах) пройти навчання в учбовому класі провідного дистриб'ютора фірми "1С" компанії "АВВУУ Україна", й атестуватися на знання програмних продуктів фірми "1С". До того ж за умов придбання легального продукту навчальні заклади мають можливість отримувати безкоштовно оновлення при появі нових версій.

Для вивчення системи "1С: Підприємство" нашим студентам і викладачам пропонується спеціальний складений продукт – "1С: Підприємство 8. Комплект для навчання у вищих і середніх навчальних закладах України", який використовується в "навчальній бухгалтерії", розрахований на 20 одночасних сеансів. Під час роботи в "навчальній бухгалтерії" студенти мають можливість ознайомлюватися з інформаційними базами, які створені спеціально для таких моментів. Окрім того, за спеціальними цінами пропонуються методики навчання по платформі і прикладним рішенням, що дає можливість одразу ж включити курси навчання програмним продуктам в учбовий план навчального закладу.

В "1С: Підприємстві 8" не потрібно придбання окремих ліцензій для роботи з розподіленими базами даних (РБД), тому що функціональність механізмів обміну даними включена в платформу.

Крім користувацьких ліцензій і ліцензій на NFR-продукти для партнерів, введені спеціальні ліцензії для розробників, які дозволяють ІТ-спеціалістам підприємств ознайомитися з платформою "1С: Підприємства 8" і вести розробку прикладних рішень.

Компанія "1С" робить все можливе, щоб зробити використання своїх продуктів найбільш ефективними і зручними. Тому всі користувачі "1С: Бухгалтерія" мають можливість замовити сервіс інформаційної технічної підтримки (ІТС), яка передбачає надання комплексної підтримки і дає можливість завантажити "1С" оновлення та нові релізи.

Робота з програмами дозволяє майбутнім фахівцям набути специфічних навичок, які знадобляться у подальшому навчанні та в роботі, а також сприяє підвищенню інформаційної культури студента.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кавуненко О. Студент без "1С", як птаха без крил. – [Електронний ресурс] / О. Кавуненко // Персонал Плюс – 2009. – № 34. – Режим доступу : <http://www.personal-plus.net/336/5325.html>
2. Відповіді на типові питання щодо ліцензування "1С:Підприємства 8" – [Електронний ресурс] // Якісний супровід програм на платформі 1С – 2011. – Режим доступу : <http://www.ansoft.com.ua/index.php?id=77>
3. 1С:Бухгалтерія 8 – [Електронний ресурс] / АВВУУ 1С– Київ. – 2012. – Режим доступу : <http://1c.abbyu.ua/products/1c8/buh/>

МАЙЖЕ ЯК ЛЮДИНА

Нікітін А.М., студент групи Ф 1/1

Науковий керівник: асистент Рогачова С.А.

Технологічно-економічний коледж

Миколаївський національний аграрний університет

Слово “робот” надійно ввійшло в сучасний життя людей. Тяжко представити собі світ ХХІ століття без “розумних” машин. Вони проникли всюди: від заводських збиральних цехів і медицини до арсеналів найбільш розвинутих армій світу.

Робот – від словацького “rabota” (тяжка праця, каторга), винайдений для того, щоб замінити людину в най виснажливішій діяльності, небезпечних середовищах і ситуація.

Найбільша мрія людства – людиноподібна машина оспівана фантастами і футурологами, тільки починає робити свої перші кроки [1].

Ідея робота, зовсім не така нова, як може здатися на перший погляд.

Перше технічне креслення робота приблизно на 300 років випередило його засновника. В 1495 році Леонардо Да Вінчі спроектував механічного лицаря, котрий, втім, ніколи не бачив полів битви. Лише у ХVІІІ ст. з’явилися перші заводські механізми, які були схожі на живі істоти. Наприклад, французький математик Жан де Вокасон в 1738 році побудував андроїда, який грав на флейті.

У кінці ХІХ століття російський винахідник Пафнутій Чебишев представив проект “стопхода” – людиноподібної машини підвищеної прохідності. Приблизно тоді ж другий великий слов’янин-серб Микола Тесла випробував радіо-керуюче судно (1898) після чого, процес виробництво по всьому світу було вже не зупинити.

В 1950-х з розвитком ядерної промисловості в стрій ввели перші маніпулятори, які імітували рухи людських рук, котрі застосовувалися при роботі з радіоактивними матеріалами.

1960 – винайдення перших багатофункціональних самохідних платформ для збору все тих же радіоактивних матеріалів, ну а до 1970, після закінчення Місячних програм США і СРСР з’явилися апарати для знешкодження вибухонебезпечних предметів.

1981 рік ознаменувався першою жертвою робота, коли працівник заводу Kawasaki Кендзі Уарда загинув від нещасного випадку в збиральному цеху. До речі, деякі історії про померлих від “рук” роботів лякаючи нагадують про Голема. В 2007 році в ході польових випробувань автономної пушки, роботизованне знаряддя дало збій и прийнялось стріляти по своїм.

В двохтисячних роках продовжується рости значення роботів в самих різноманітних сферах діяльності людини: робото-технічні системи користуються військовими і правозахисними органами, задіяні для медичних досліджень, освоєння космосу, і навіть використовуються в повсякденному житті.

Робот Окономіякі

Цей робот майстерно готує окономіякі - млинчик з суміші різних інгредієнтів. Створений для роботи незалежно або з людиною. Цей 135 см, 220 кг побутовий робот має 15 суглобів - по 7 в кожній руці і один у тулубі. Звичайно, якщо його запрограмувати, він здібний не тільки робити млинчики. На виставці де був показаний цей робот, він зміг зібрати одноразовий фотоапарат.

Роботи-футболісти

Звичайно, роботи зовсім не скоро замінять собою живих футболістів. Але праця над цим активно ведеться. З року в рік проходить Міжнародний чемпіонат по футболу серед роботів – RoboCup. Так, ці роботи маленькі, неповороткі, незграбні. Але з року в рік вони стають все більш розвиненими. И хто знає, можливо, вже при нашому житті за який не будь професійний футбольний клуб буде грати робот.

Найменший робот гуманоїд.

На Тайвані винайшли робота, який занесений в Книгу рекордів Гінеса як найменший у світі робот-гуманоїд. При зрості 15,3 см и вазі 250 грамів він може ходити, танцювати і віджиматися. Він навіть знає декілька рухів з бойового мистецтва.

Робот-няня

На виставці Computex TAIPEI 2009 був представлений робот TGR-W1, створений для того, щоб бути найближчим помічником людини – нянею, вчителем, екскурсоводом, сиділкою. Він спеціально налаштований на комунікацію з людьми через звук, жести і зображення.

Чи не знадобиться незабаром визнання на міжнародному законодавчому рівні Трьох Законів Робототехніки, які сформулювали ще в 1942 році американські фантасти Айзек Айзімов і Джон Кемпелл? Мабуть тоді людство буде застраховано від випадків, подібних тому, що стався на випробуваннях в ЮАР, а так само багаточисельних похмурих прогнозів літератури і кіно, починаючи з “Метрополіса” Фріца Ланга (1927), що оповідають про повстання машин? Принаймні, такі питання ставляться на порядок денний. У Інституті сингулярності (SIAI) в США досліджують проблеми глобальних ризиків, які можуть виникнути при використанні надлюдського штучного інтелекту, не запрограмованого на безумовну лояльність людині. Що з цього вийде – покаже час, причому, найдовше [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Макаров И. М. Робототехника: История и перспективы / И. М. Макаров, Ю. И. Топчеев – М. : Наука, 2003. – 349 с.
2. Роботы. История создания [Електронний ресурс] // AndRobots.ru - Все о роботах и робототехнике. IBStudio– 2012. – Режим доступу : http://androbots.ru/istoriya_robototehniki/istoriya_sozdaniya/robotov_1.php

СЕРТИФІКАЦІЯ ВІД ФІРМИ “1С”

Степанова В.П., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: асистент Рогачова С.А.

Миколаївський національний аграрний університет

Під час ведення підприємством активної зовнішньоекономічної діяльності, найважливішим елементом виробничого менеджменту взагалі та системи управління якістю зокрема стає сертифікація продукції. В Україні розрізняють обов'язкову й добровільну сертифікацію [1]. Обов'язкова сертифікація здійснюється виключно в межах державної системи управління суб'єктами господарювання, охоплює перевірку й випробування продукції з метою визначення її характеристик (показників) та дальший державний технічний нагляд за сертифікованими виробами. Добровільна сертифікація може проводитись з ініціативи самих суб'єктів господарювання на відповідність продукції вимогам, котрі не є обов'язковими (на договірних засадах).

Фірма “1С” – російська компанія, що спеціалізується на дистрибуції, підтримці і розробці комп'ютерних програм і баз даних ділового та домашнього призначення, заснована в 1991 році в Росії директором фірми – Борисом Нуралієвим.

Найвідомішою розробкою фірми “1С” є програма “1С:Підприємство”. Фірма спеціалізується також на продуктах для домашніх комп'ютерів та освітньої сфери, таких як: серія навчальних програм “1С:Репетитор”, серія “1С:Школа” на платформі “1С:Освіта”, ігри. Найпопулярнішим програмним продуктом з найбільшою кількістю продаж зараз є “Бухгалтерія для України” та “1С:Бухгалтерія”.

Центри сертифікованого навчання (ЦСО) фірми “1С” створення по всій території України для проведення навчальних курсів для користувачів програм системи “1С:Підприємство”.

В межах освітньої діяльності фірма “1С” здійснює очну й дистанційну освіту за двома напрямками:

- вивчення можливостей та функціоналу програм “1С” на рівні користувача;
- конфігурування, впровадження і адаптація платформи та прикладних рішень “1С:Підприємство”.

Для забезпечення масової підготовки фахівців очне навчання здійснюється у Центрах Сертифікованого Навчання. Дистанційне навчання можливе за такими формами, як інтерактивні навчальні курси (самовчителі), інтернет-навчання, традиційні дистанційні курси.

Ще однією освітньою інновацією фірми “1С” є її освітній інтернет-портал “1С:Освіта” та пов'язана із ним одноіменна система програм, яка позиціонується, як засіб підготовки мультимедійних навчальних курсів для педагогічної діяльності, інтернет-навчання та самоосвіти.

Навчання на курсах фірми “1С” надає зручну можливість підготуватися до іспитів з системи програм “1С:Підприємство”. Разом із тим є можливість

складати сертифікаційні іспити самостійно, використовуючи так званий “альтернативний обсяг знань”. Існує дворівнева система атестацій, як за платформою, так і за прикладними рішеннями: перший та другий ступені.

Перший ступінь – сертифікація “1С:Професіонал” – перевіряється знання типової конфігурації або технологічної платформи. Сертифікат “1С:Професіонал” є офіційним підтвердженням того, що його власник може ефективно використовувати в своїй роботі весь спектр можливостей програм “1С:Підприємство”. Сертифікат видається фірмою “1С” за результатами комп'ютерного тестування. Тести, розроблені фахівцями Фінансової Академії при уряді РФ, Київського державного університету й методистами фірми “1С”, дозволяють швидко та об'єктивно перевірити знання можливостей системи програм “1С:Підприємство” та особливостей роботи з ними.

Другий ступінь – атестація “1С:Фахівець”.

“1С:Фахівець” з конфігурування прикладного рішення – перевіряється розуміння методичних принципів побудови та технологія функціонування конфігурації, навички практичної реалізації завдань користувача, практичні навички конфігурування в середовищі “1С: Підприємство” для розвитку існуючого або додавання нового функціоналу прикладного рішення. На іспиті необхідно грамотно створити конфігурацію, яка вирішує специфічні завдання обліку, використовуючи всі доступні засоби конфігурування.

“1С:Фахівець-консультант” з впровадження прикладного рішення – перевіряється розуміння реалізованого функціоналу, методичних принципів побудови та технології функціонування прикладного рішення, а також уміння показати, як потреби замовника вирішуються засобами прикладного рішення. На іспиті необхідно продемонструвати методику використання типового прикладного рішення і запропонувати варіанти його адаптації з урахуванням специфіки і потреб підприємства.

Отже, сертифікація в Україні може здійснюватися у вигляді очного навчання в спеціально створених Центрах Сертифікованого Навчання та дистанційного навчання за різними формами. Навчання на курсах фірми “1С надає» зручну можливість підготуватися до іспитів з системи програм “1С:Підприємство”, а разом із тим дає можливість складати сертифікаційні іспити самостійно, використовуючи так званий “альтернативний обсяг знань”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Черевко Г. В. Економіка підприємств : [навчальний посібник] / Г. В. Черевко, Ф. В. Горбонос, Г. Б. Іваницька, Н. Ф. Павленчик – Львів : Апріорі, 2004. – 384 с.
2. Ситник В. Ф. Основи інформаційних систем : [навчальний посібник] / В. Ф. Ситник, Т. А. Писаревська, Н. В. Єр'оміна, О. С. Краєва. – К. : КНЕУ, 2001. – 420 с.

СУЧАСНИЙ СТАН АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Дубачінська І.А., студентка групи Б 3/1

Науковий керівник: старший викладач Лопушанська В.В.

Миколаївський національний аграрний університет

У наш час, в ринкових умовах господарювання, автоматизація процесу обліку дає можливість економити підприємству свій час та кошти, а головне своєчасно приймати ефективні управлінські рішення. Як показує практика ефективність обліку значно підвищується, якщо його інформація являється повною, своєчасною і динамічною, що обумовлює необхідність автоматизації облікової інформації. Саме тому, на сучасному етапі розвитку продуктивних сил перед підприємствами, котрі прагнуть ефективно організувати свою діяльність, постає завдання вибрати програмний продукт для автоматизації обліку та управління, котрий якомога більше задовольнятиме їх вимоги.

Питанням організації обліку в умовах застосування комп'ютерних технологій присвячені праці Ф.Ф. Бутинця, В.П. Завгороднього, С.В. Івахненко та інших.

На сьогоднішній день в економічному середовищі України існує ціла низка підприємств, які мають свою специфіку в обліку, а саме, туристичні, транспортні організації, підприємства житлово-комунального господарство тощо. В наслідок цього, такі підприємства для ведення бухгалтерського обліку не можуть використовувати сучасні стандартні програмні продукти в "чистому" виді, тобто без внесення в них відповідних корективів. Таким чином, особливої актуальності набуває не тільки проблеми щодо необхідності коригування та адаптації існуючих програмних продуктів відповідно особливостям обліку зазначеної групи підприємств, а й визначення та удосконалення можливих методичних підходів до автоматизації обліку підприємств з урахуванням їх специфіки.

Ми повинні пам'ятати, що застосування комп'ютерної техніки для автоматизації обліку та управління на підприємствах має як переваги та недоліки. Як перевагу, можливо визначити, що сучасні комп'ютерні засоби дозволяють значно полегшити працю бухгалтерів та знизити трудомісткість окремих операції, зменшити кількість помилок при складанні первинних документів та зведених облікових реєстрів, терміново отримувати необхідну інформацію, як недолік (особливо для малих підприємств) – високу вартість комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення, що не завжди може дозволити собі підприємство з невеликими обсягами діяльності.

На сучасному українському ринку фінансово-економічного програмного забезпечення для обробки облікової інформації пропонується ряд систем: "1С: Підприємство", "DeloPro", "GrossBee-XXI", "SMarket", "X-DOOR", "АБ Офіс", "Актив +", "Акцент", "Бест-Про", "ІТ-Підприємство", "Парус-Підприємство", "РС-Фінанси+", "Свод", "Універсал", "Флагман" та інші [1, с. 52-58].

Однак, слід зазначити, що у більшості випадків, програмні продукти бухгалтерського обліку, які застосовуються підприємствами окремих галузей, далеко не всі відповідають сучасним вимогам.

Практика свідчить, що через специфічні облікові особливості підприємств, інші об'єктивні та суб'єктивні причини, значна кількість підприємств застосовують програмні продукти, які мають можливість налаштування під конкретного користувача, наприклад, "1С: Бухгалтерія". Для підприємств основними і найбільш впливовими факторами господарської діяльності, які стимулюють процес автоматизації обліку, є наступні:

- специфіка обліку підприємств;
- недосконалість державного регулювання;
- суттєві відмінності між бухгалтерським і податковим обліком;
- відсутність галузевих методичних рекомендацій щодо особливостей застосування.

В Україні до 2010 року більш широкого розповсюдження набула програма "1С:Підприємство 7.7", але сьогодні стала популярною нова версія цієї програми "1С: Підприємство 8.2" завдяки своїм новим можливостям, які розширили рамки автоматизації різних видів обліку.

Версія "1С:Підприємство 8.2" – це принципово нова архітектура платформи версії 8 з повністю зміненим інтерфейсом, нова архітектура розділяє функціональність між клієнтською частиною та сервером. Змінений механізм встановлення, запуску та поновлення платформи, конфігурації платформи. Завдяки механізму розвитку кластеру серверів тепер немає жодних обмежень на масштаб та швидкість роботи нової платформи [2].

Автоматизація системи бухгалтерського обліку дозволяє істотно полегшити труд бухгалтера, позбавити його від рутинної роботи, підвищує оперативність та точність облікової інформації, дозволяє більше приділяти уваги проведенню економічного і фінансового аналізу роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Саме тому підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного забезпечення, яке було здатне забезпечити всі потреби обліку підприємства і разом з тим було досить економічним і не вимагало великих витрат на його придбання, а також не вимагало від бухгалтера специфічних навичок програмування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Івахненко С. В. Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія : проблеми і виклики / С. В. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №4. – С. 52-58.
2. 1С Підприємство 8.2 [Електронний ресурс] : Автоматизація бізнес процесів в Україні. – К. – 2012. – Режим доступу : <http://www.abp.in.ua/proposal/1c/1c82>.

ФОРМУВАННЯ І ПОДАЧА РЕГЛАМЕНТОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ В КОНТРОЛЮЮЧІ ОРГАНИ В ЕЛЕКТРОННОМУ ВИГЛЯДІ

Кіц Д.О., студентка групи Б 3/4

Науковий керівник: старший викладач Лопушанська В.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Той, хто займається веденням бухгалтерського обліку і здає звітність в податкову і інші органи традиційним способом, знає, скільки на це йде часу, і які черги доводиться при цьому вистояти. Можна заощадити свій час, здаючи звітність в електронному вигляді, використовуючи електронну пошту.

“Подача отчетности в электронном виде позволяет предпринимателям вообще не посещать налоговую службу. Им нужно будет прийти в инспекцию только один раз – получить электронный ключ” – директор департаменту інформатизації та обліку платників податків Державної податкової служби України М. Лаба [1]. Електронна звітність – це можливість формування та подання в електронному вигляді звітів у відповідній програмі [2].

Відповідно до Закону України “Про електронні документи та електронний документообіг” та Закону “Про електронний цифровий підпис”, а також Інструкції, що стосується надання податкової звітності за допомогою телекомунікаційного зв'язку, яка є невід'ємною складовою договору з Державною податковою інспекцією, податкову звітність можна відправляти на електронну поштову адресу (e-mail), але при цьому електронна звітність, в обов'язковому порядку, повинна мати спеціальний цифровий підпис, встановлений за допомогою відповідного програмного забезпечення [3].

Електронні підписи (ЕП) – це електронний знак (символ), пов'язаний з електронним записом або інформацією, яку треба підписати [4].

Закон “Про електронні документи та електронний документообіг” відносить ЕП до обов'язкових реквізитів електронного документа (ЕД), який використовується для ідентифікації автора і/або підписувача електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу. Накладенням електронного підпису завершується створення електронного документа .

Електронний цифровий підпис (ЕЦП) – це вид ЕП, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача.

Процес формування і здачі ЕЗ складається з трьох етапів.

Етап 1. Підключення до системи здачі електронної звітності.

Процедуру підключення до системи здачі звітності та сертифікувати ключі, необхідні для цифрового підпису. Для цього:

- 1) укладається договір з АЦСК (Акредитованим центром сертифікації ключів);
- 2) укладається договір з Державною податковою інспекцією.

Термін дії договору з АЦСК – 1 рік. Потім договір можна пролонгувати. Для використання ЕЦП, підприємство повинно мати два ключі – *відкритий* (перевіряє автентичність ЦП, його необхідно передати всім одержувачам ЕД) і

закритий (відомий тільки підприємству платнику податків і використовується для підписання ЕД).

ЕЦП дозволяє податковим та іншим органам ідентифікувати особу, яка поставила підпис, і впевнитися, що інформація в електронній звітності не спотворена. Технологія ЦП захищає відправлені файли документів від змін.

Після отримання цифрових ключів, сертифікатів та програмного забезпечення потрібно укласти договір з податковою.

Етап 2. Формування електронної звітності. Після отримання сертифікованих ключів, і укладення договору з податковою інспекцією, залишилося сформуванню ЕЗ за допомогою програмного забезпечення.

Для подання ЕЗ можна скористатися: програмою наданої АЦСК; програмою “Податкова звітність”; поширеною бухгалтерською програмою “1С: ПІДПРИЄМСТВО” або спеціалізовані програми для ЕЗ, такі як: “Е-Форма”, “Бест-Звіт +” і т.д.

Програма може бути будь-яка, платна або безкоштовна, при виборі потрібно враховувати тільки один нюанс. ЕЗ повинна бути в спеціальному форматі, який сприймається комп’ютерною системою податкової інспекції (для цього використовується єдиний формат XML).

Етап 3. Підписання та відправка електронної звітності. На файл зі ЕЗ у форматі XML накладається ЦП і відправляється по електронній пошті. Підписати документ можна використовуючи вбудовану функцію для накладення ЦП в програмі, наданої АЦСК або будь-якій іншій, призначеній для цього. ЕЗ, з накладеними сертифікованими ключами, можна відправляти.

Після того, як податкова інспекція отримує звітність, вони відправляють дві квитанції (1-ша містить інформація про отримання звітності, 2-га – підтвердження, завірене ЕЦП відповідного держоргану, що є аналогом друку).

З моменту отримання другої квитанції з ЦП, ЕЗ вважається наданою.

Переваги подання ЕЗ: суттєве зменшення часу на складання звітів; неможливість допустити помилку при складанні звіту; можливість подання звітності через Інтернет; уникнення величезних черг до “заповітного віконця”; виключення ситуації, коли інспектор не хоче приймати звіт з “неприємними” для податкової показниками.

Отже, подання ЕЗ в державні органи передбачає певні фінансові витрати на придбання сертифікатів, відкритих ключів, електронного цифрового підпису, але описані вище переваги – доказ, наскільки ці витрати виправдані.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Подавая отчетность в электронном виде, предприниматели могут вообще не посещать налоговую инспекцию [Електронний ресурс] / Л. Поволоцкая // Факты – 2012. – № 9. – С. 35. – Режим доступу : <http://fakty.ua>
2. Электронная отчетность – Как сдавать? [Електронний ресурс] // Налоги и бухгалтерский учет – 2011. – Режим доступу: <http://www.imtecs.com.ua>
3. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” за станом на 31.05.2005 р. / Верховна Рада України. – К. : Парлам. вид-во, 2005. – 349 с.
4. Електронний підпис [Електронний ресурс] / І. Солодченко // Дебет-Кредит – 2005. – № 43. – С. 14.– Режим доступу : <http://dtk.com.ua>

СЕКЦІЯ “УКРАЇНОЗНАВСТВО”

ЕТИКА ДІЛОВИХ ВІДНОСИН В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Бадах А.Ю., студентка групи ФІ/І

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Кравченко Т.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Взаємодія з іноземними партнерами – це завжди зіткнення різних національних культур. Саме через неусвідомлення цього при контактах представників різних країн відбуваються непорозуміння, а іноді й конфлікти. На стадії реалізації контактів виявляються певні національні особливості, притаманні окремим народам. Ці особливості слід враховувати, готуючись до будь-яких переговорів з іноземцями, і відповідним чином коригувати свої дії

Розширення культурних контактів, запозичення культурних цінностей та міграція людей з однієї культури в іншу суттєво впливають на культуру ділових стосунків. З одного боку, розвиток сфери освітньої комунікації приводить до того, що китаєць чи японець, отримавши освіту у Франції, сприймають особливості французької поведінки. А з іншого, взаємопроникнення національних стилів формує відповідні загальні традиції, нормативи в сфері ділової культури. Тому, розглядаючи питання особливостей ділових стосунків в різних країнах світу, ми не повинні абсолютизувати вплив національних стилів на процес, наприклад, ведення переговорів.

Американці при вирішенні проблем прагнуть обговорити не тільки загальні підходи, а й деталі, пов'язані з реалізацією домовленостей. Суттєвими властивостями американських переговорників є їх високий професіоналізм та самостійність при прийнятті рішень. Вони вміють торгуватися, виявляють настійливість у досягненні своїх цілей, люблять приймати пакетні рішення, не люблять, коли переговори затягуються. Намагаючись провести переговори швидко, американці можуть заключати договори по телефону, підтверджуючи їх згодом телетайпом або факсом. А у випадку довготривалих, довірливих ділових стосунків письмове підтвердження може взагалі не знадобитися. На ділових зустрічах американці люблять говорити про сім'ю, хобі; теми політики та релігії краще не торкатися. Розмовляють зазвичай голосно.

Французи приділяють значну увагу попереднім домовленостям та попередньому обговоренню проблем. Представники їхніх делегацій намагаються зберігати незалежність, але, порівняно з американцями, вони менш вільні при прийнятті рішень і “зв'язані” наданими їм інструкціями. Французи ведуть переговори досить жорстко, не маючи “запасної” позиції. Не люблять, коли партнери змінюють свою позицію. В своїй аргументації орієнтуються на логічні доводи. Часто вибирають конфронтаційний стиль взаємин. Багато часу займає у них аналізування, тому переговори триваліші, ніж в американців. Договори, підписані французами, завжди дуже точно сформульовані й не допускають можливості різних тлумачень.

Німці надають велике значення ретельній підготовці до переговорів і приступають до них тільки тоді, коли впевнені у позитивному вирішенні проблеми. Вони докладно виробляють свою позицію, поетапно обговорюють питання. Німці вирізняються працелюбством, пунктуальністю, бережливістю, раціональністю, педантичністю, організованістю, скептичністю. Для них мають значення статус, титули і звання людей, що беруть участь у переговорах.

Англійці, на відміну від німців, підготовці до переговорів приділяють мало уваги і прагнуть вирішити всі питання під час переговорів залежно від позиції партнерів. Вони вирізняються стриманістю, скрупульозністю, діловитістю, повагою до власності. Характерними для них є прагматизм, емпіризм, але при цьому вони ставляться до розгляду питань досить гнучко, як правило, позитивно реагують на пропозиції іншої сторони, намагаються уникати конфронтації.

Китайці намагаються чітко розмежувати окремі етапи переговорів. Спочатку вони оцінюють зовнішній вигляд та поведінку партнерів, їхній статус. Намагаються з'ясувати позицію та можливості партнерів і тільки після цього висувують свої пропозиції. Остаточні рішення вони приймають тільки після затвердження їх своїм керівництвом. Китайські бізнесмени зазвичай не зразу "відкривають карти", поступки роблять під кінець переговорів, після того як оцінять можливості іншої сторони. Вміють уміло використовувати чужі помилки. Тому "дух дружби", який вони намагаються пропагувати, часто буває оманливим ходом.

Японці прагнуть уникнути обговорень і зіткнень позицій під час офіційних переговорів. Проблеми намагаються максимально обговорити під час неофіційних зустрічей. В цілому, впродовж переговорів, не змінюють свої позиції та тактику ведення переговорів. Японці йдуть на поступки, якщо поступки робить й інша сторона. Зі слабким партнером вони можуть удаватися до тиску. Японці велику увагу приділяють розвитку особистих взаємин з партнерами. Вони дотримуються точності та обов'язковості у всьому, підкреслено демонструють свою увагу, слухаючи співрозмовників (але це не означає, що вони з ними погоджуються).

Проблема національного стилю ділових стосунків в нашій країні ще далеко не вивчена, при підготовці менеджерів цьому приділяється недостатня увага. Все це суттєво позначається на ефективності співпраці вітчизняного бізнесу з іноземними партнерами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лозовий В. О. Умови виникнення й призначення професійної етики: [Електронний ресурс].
2. Професійна етика: виникнення, призначення, функції у суспільстві: [Електронний ресурс].

ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Власюк І.М., студентка групи Ф 1/1

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Кравченко Т.П.

Миколаївський національний аграрний університет

Одним із найважливіших принципів закордонного ділового етикету є підтримка чесних і шанобливих відносин із партнером. От чому вчинки та дії, пов'язані з незнанням норм і принципів, можуть спричинити негативну емоційну реакцію і, як наслідок, негативно вплинути на результат ділових взаємин. Тому варто докладніше розглянути особливості ділового етикету в тих країнах, з якими Україна традиційно підтримує тісні торгові, економічні й виробничі зв'язки.

У Сполучених Штатах Америки діловий етикет ведення переговорів вирізняється доволі високим професіоналізмом, тут рідко можна натрапити на людину, некомпетентну з тих питань, стосовно яких тривають перемовини. Тут імпонує не надто офіційна атмосфера ведення переговорів. На переговорах з американськими підприємцями бажано сказати, хто ви, чим займаєтеся і чому їм вигідно мати справу саме з вами, а не з іншими фірмами. Під час переговорів фіксуйте свою увагу на цілях вашого американського партнера та наданні йому допомоги, тоді він неодмінно зацікавиться вами.

У діловому етикеті Великої Британії існує певний ритуал спілкування, якого намагаються суворо дотримуватися в особистому спілкуванні, під час телефонної розмови, при проведенні ділових ланчів, обідів, під час відвідин виставок, семінарів тощо. Наприклад, якщо англійський партнер запросив вас на ланч, ви також маєте організувати аналогічний захід. У процесі ланча вихована людина не забуває про регламент, перед початком зустрічі вона неодмінно поцікавиться, скільки часу має його партнер, демонструючи в такий спосіб власне вміння цінувати свій і чужий час.

Переговори з англійськими партнерами доречно починати не з предмета обговорення, а з суто життєвих проблем: погода, спорт, діти, література тощо. Обмін рукоштовками прийнятий тільки на першій зустрічі, у ході подальших контактів англійці обмежуються усним вітанням.

У Франції велику увагу приділяють різним формам ввічливості у різних ситуаціях. Якщо вас, приймаючи, пропускають уперед, одразу проходите першим. У Франції не прийнято звертатися до співрозмовника на ім'я. Зазвичай вживають "мсьє", звертаючись до чоловіків, і "мадам" – якщо йдеться про жінок. Чоловіки, як правило, обмінюються рукоштовками.

У Франції вимоги до зовнішнього вигляду ділової людини, згідно з етикетом, здебільшого є такими самими, що й у решті європейських країн, проте є одне важливе правило: одяг має бути високої якості з натуральних тканин.

У Німеччині бізнесмени мають звичку розписувати ділове і приватне життя за днями і годинами. Тому докладіть усіх зусиль, аби ваш німецький

партнер занотував про зустріч із вами до свого кишенькового календаря, інакше ви ризикуєте наразитися на відмову. Запис дає змогу краще планувати свій час, що німці дуже цінують.

У Японії знайомство з бізнесменами і підприємцями починається з обміну візитними картками. Якщо у відповідь на запропоновану візитку ви не дасте свою, це може спантеличити й навіть образити японського бізнесмена. Треба уникати рукоштовань при зустрічі з японськими представниками – вони віддають перевагу поклону. У присутності японських партнерів треба поводитися спокійно і посміхатися до нестями.

Якщо вам доведеться зустрічатися з бізнесменами у Південній Кореї, вам знадобляться візитні картки. На знак виявлення поваги у відповідь на простягнену вам візитку слід подавати власну обома руками: кореець не прийме візитну картку, якщо вона подається із порушенням правил етикету. Зважати потрібно на те, що корейці дуже педантичні в питаннях одягу. Для чоловіків і жінок обов'язковим є строгий діловий костюм.

У Китаї під час ділового знайомства бажаними є презентація і вручення своєї візитної картки, на якій ваші реквізити надруковані китайською. Під час привітання прийнято обмінюватися рукоштованнями. Вас можуть запитати про вік, сімейний стан, про дітей, – не соромтеся й не ображайтеся, це одна з норм етикету – вияв щирого інтересу до вашої особи.

Вас радо запросять у гості або в ресторан на обід, де подадуть щонайменше 20 страв. Якщо подадуть суп на стіл – це означатиме, що обід добігає кінця. Гість підводиться і виходить із-за столу першим, господарі йдуть за ним.

Вдягаються у Китаї напрочуд просто, костюм із краваткою обов'язковий лише на офіційних, дипломатичних прийомах і під час візитів вищих державних діячів.

Отже, виконання етикету є невід'ємною частиною культури морального спілкування, в цілому моральної культури сучасної особистості. Етикет, з одного боку, полегшує спілкування і взаєморозуміння між людьми, з іншого – зберігає гідність кожної особистості, сприяє гуманізації людських стосунків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування : Навчальний посібник. / Київ : Лібра, 2003. – 416 с.
2. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет : Навчальний посібник. – К. : Знання, 2006. – 380 с.

ОМАР ХАЙЯМ ТА ІСЛАМ

Гавриленко О.М., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник: к.пед.н., асистент Кунашенко О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Творчість видатного поета Сходу Омара Хайяма не втратила актуальності, тому і на сьогодні вона викликає шалені диспути серед представників класичного ісламу і у більшості представників інших віросповідань, що сприймаються по-різному, а найчастіше його творчість у сприйнятті сучасника є дуалістичною, здатною занурити у роздуми і не сприймати віровчення, як загальноприйняті норми, а заглиблюватися у зміст сакрального.

Зокрема, слід зазначити, що видатний митець ліричного слова добре знався на таких науках, як астрономія і математика. Він випередив європейських вчених років так на 500 (їхні праці не знали навіть цифри 0), створив календар, точніший за варіант теперішнього григоріанського: з 33-х річним періодом (7 високосних років по одному у 4 роки та 8й раз - в 5 років) і у результаті пропадав тільки 1 день на 4,5 тисячі років.

Але нас цікавить дещо інше: яке відношення Омар Хайям та його рубаї мали до світової релігії – ісламу. Для ісламу Омар Хайям – не просто поет. Насамперед, це філософ, сатирик, суфій (суфізм – це школа внутрішнього прозріння, а не обговорення. Тобто, перетворення, розуміння, а не заучування інформації, отриманої з інших рук. Те, що має відношення до просвітління, не може бути виражене словами. Тому суфії стверджують:

“Те, що може бути висловлено, суфізмом не є”).

Наприклад, візьмемо таке рубаї:

Ты, Всевышний, по-моему, жаден и стар.

Ты наносишь рабу за ударом удар.

Рай – награда безгрешным за их послушанье.

Дал бы что-нибудь мне не в награду, а в дар!

За такого характеру рядків консерватори ісламу не дарма ненавиділи богохульника Хайяма.

Також за вченням ісламу всі вчинки людини зумовлені Аллахом із самого початку. Але тоді, відповідно до цієї ж логіки, все зло у цьому світі через Всевишнього:

Наполнил зёрнами бессмертный Ловчий сети,

И дичь попала в них, польётся на зёрна эти.

Назвал он эту дичь людьми и на нее

Взвалил вину за зло, что сам творит на свете.

Або:

Когда ты для меня слепил из глины плоть,

Ты знал, что мне страстей своих не побороть;

Не ты ль тому виной, что жизнь моя греховна?

Скажи, за что же мне гореть в аду, Господь?

Зокрема, – саркастично вигукує Хайям, – може бути, вчинення гріха – це і є справжнє служіння Аллаху:

Если я напиваюсь и падаю с ног –

Это Богу служение, а не порок.

Не могу же нарушить я замысел божий,

Если пьяницей быть предназначил мне Бог!

Як бачимо, на перший погляд Омар Хайям – язичницький поет еротики і п'яниця, якого цікавить тільки вино і земні задоволення:

Несовместимых мы всегда полны желаний:

В одной руке бокал, другая – на Коране.

И так вот мы живем под сводом голубым

Полубезбожники и полумусульмане.

А також:

Принесите вина – надоела вода!

Чашу жизни моей наполняют года,

Не к лицу старику притворяться непьющим,

Если нынче не выпью вина – то когда?

Але на Сході немає суперечок щодо віршів Омара та їх значення: автор шанується як великий релігійний поет. Його вихваляння вина і любові являють собою класичні суфійські метафори: під вином розуміється духовна радість, любов – захоплена відданість Богові, а наповнена чаша означає завершення відміряного людині життя:

Благородство страданием, друг, рождено,

Стать жемчужиной – всякой ли капле дано?

Можешь всё потерять, сбереги только душу,

Чаша снова наполнится, было б вино!

На думку Омара Хайяма, є люди, в яких вплив чуттєвого світу переважає над духовним початком. Ці люди не здатні до самостійної духовної діяльності. Вони повинні задовольнятися прямим, без роздумів і тлумачень, читанням Корану та хадисами, неухильно дотримуватися приписів шаріату і релігійних авторитетів. Для таких людей загальнообов'язкове релігійне вчення – їхній життєвий хліб, бо вони не здатні зрозуміти внутрішній сенс священного писання. Омар не виставляв свого знання напоказ, а завуалював його. Абсурдно ставитися до подібної людини як до бражника та нероби, тому що його глибокі вірші, що здаються на перший погляд поверхневими, вводять в оману і змушують задуматися.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Борисова З.О. Основи релігієзнавства: Наук.-метод. посіб. – Донецьк, 2003. – 330 с.
2. Кочетов А.Н. Ислам. - М., 1983

ОЛЬВІЯ – ОЗНАЧАЄ ЩАСЛИВА

Стойкова К.М., студентка групи БТ 1/1

Науковий керівник: канд.іст.н., доцент Березовська Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Ольвія... Таємнича і загадкова назва раз у раз спливає у пам'яті ще з далеких шкільних літ, коли на уроках історії, затамувавши подих, ми слухали розповіді вчителя про античну державу-місті, засновану грецькими переселенцями на початку VI століття до нашої ери на берегах Бугу-Гіпанісу. Скільки тоді було мрій і, навіть, шалених спроб дістатися до загадкового міста, скільки книжок було перечитано... Та потрапити до археологічної «Мекки» України пощастило лише у зрілому віці. Ольвія сьогодні - це національний державний історико-археологічний музей-заповідник «ОЛЬВІЯ», розташований на території Миколаївської області, за околицею села Парутіно Очаківського району, і найвідоміша визначна пам'ятка півдня України, що відвідується численними туристами.

Місто Ольвія проіснувало майже тисячу років – з 6 століття до н.е. по 4 століття н.е. – і було залишене греками з невідомих причин. Пізніше, коли турки почали будувати фортецю Очі-Кале (Очаків), вони розібрали все місто (!) на будівельний матеріал. Та все ж залишилося ще багато чого, що лежить у землі і чекає свого часу. Сьогодні ведуться розкопки некрополя (так греки називали місто мертвих), а також тієї частини, яка була розташована на березі лиману. У результаті невідомих природних катаклізмів частина Ольвії, – близько 35 метрів міської території – виявилася зануреною у води Бузького лимана. Археологи вважають, що викопана приблизно 180 частина міста, все інше – ще належить «дістати» із сивої глибини століть.

Ольвія - найцікавіший і найбільший археологічний об'єкт в Україні, справжній рай для любителів археології. Величезний поліс Античної Греції на краю Ойкумени, за межами якої – лише вічна темрява і царство хаосу.

Стародавні греки, вихідці з Мілета, з'явилися у цих місцях аж у 650 році до нашої ери. І вони не помилилися – місцевість ідеально підходила для заснування міста: високе плато з двох сторін оточене глибокими балками, а зі сходу – захищене лиманом. Навкруги, на скільки вистачало очей, обширні родючі землі Дикого Поля, що теж було важливо для існування міста, а наявність крупних річок – Південного Бугу (Гіпанісу) і Дніпра (Борисфена) – сприяло розвитку торгівлі і забезпечувало населення рибою. Мілетці назвали своє місто Ольвією, що означає «щаслива».

Це, і справді, було могутнє квітуче місто. В період свого розквіту територія Ольвії становила близько 50-55 гектарів, а його некрополя - близько 500 гектарів, крім того, навколо розташовувалася безліч сільських поселень, що складали сільське передмістя.

У Ольвії були свої філософи (Біон Борисфеніт, Сфер, Посидоній), вчені, поети, музиканти. У місті був і свій театр, жителі поліса активно займалися

спортом, влаштовували змагання з бігу, метання списа і диска, стрільби з лука і двобою.

Перші наукові розкопки були проведені на початку XIX століття, у 1801 році, а систематичні археологічні дослідження тут почали проводитися з 1901 року. Терпко-солоне повітря південного степу і лиману пробуджують тут, на древньому камінні Ольвії, у душі будь-кого справжнього язичника – служителя Аполлона, оскільки ольвіюполіти вклонялися, перш за все, йому. Перед храмом Аполлона вріс у землю головний вівтар у формі хреста. До речі, існує таке повір'я: якщо на душі неспокійно й моторошно, потрібно підійти до вівтаря, покласти руку на жертвний камінь, мовчки постояти (за бажанням – принести жертву кров'ю й вином, як це робили стародавні греки) – і внутрішня рівновага відновиться. Говорять, що це відбувається завдяки енергетичному зв'язку з предками.

А ще стверджують, що біля римських розвалин у ті ночі, коли небо вкривається ковдрою з зірок, а Місяць – повний, можна почути брязкіт бронзової зброї, іржання коней і крики варварів. Багато хто приїжджає сюди зцілятися. Тут все просочене старовиною: розкидані уламки глиняного посуду, дивом уцілілий колодязь з чистою джерельною водою, останки кам'яних стен, обривисті глиняні береги.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Крыжицкий С., Лейпунская Н. Ольвия - память тысячелетий. - О: Маяк, 1982. - 117 с.
2. Крыжицкий С.Д. Ольвия: Раскопки, история, культура.- Николаев: Возможности Киммерии, 1997. - 192 с.

ВІЙСЬКОВО-АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ

Халевицька А.О., студентка групи А 1/3

Науковий керівник: к.іст.н., доцент Березовська Т.В.

Миколаївський національний аграрний університет

У 1556 р. на о. Мала Хортиця черкаський староста Д. Вишневецький заснував фортецю, яка започаткувала Запорізьку Січ.

Своє місцеположення Січ періодично змінювала. У 70-ті роки XVI ст. вона містилася на о. Томаківка (біля м. Марганець Дніпропетровської обл.), у 90-ті роки – на о. Базавлук. З 1638 по 1652 рр. Січ розташовувалася на Микитиному Розі (тепер м. Нікополь).

З політичної точки зору Запорізька Січ була фактично зародком майбутньої української держави. Однак специфічні історичні умови зумовили його своєрідність.

Козацтво поділялося на полки чисельністю 500-1000 осіб. Полки склалися з сотень. А декілька сотень у свою чергу склали курінь. Усе козацьке військо очолював гетьман (з часів Б. Хмельницького), а запорожців -

кошовий отаман. У військовому плані Січ складалася з 38 куренів, а територіальне – з 8-10 паланок. Вступ і вихід з Січі були добровільними. Прибульцеві міняли ім'я, аби приховати минуле втікача. На Січі поряд із повноправними козаками були й новаци – джури, молодики. Протягом трьох років вони не могли брати участь у виборах старшини і, як правило, прислужували бувалим козакам. Загалом Військо Запорізьке можна поділити на січових козаків - нежонатих, загартованих у боях, і волосних - сімейних козаків, які більший час жили за межами Січі, де не гребували землеробством, промислами, торгівлею. Саме січові козаки становили цвіт Війська Запорізького і називалися товариством або лицарством. Життя запорізького козацтва будувалося на демократичних засадах. Утім це суспільство не можна назвати цілком демократичним, оскільки соціальне розшарування серед козаків визначало й їхню політичну нерівність. Функції законодавчого органу виконувала загальна козацька рада. Владу виконавчу репрезентували кошовий отаман і старшина. Характерною рисою формування Коша була виборність. Загальна козацька рада, збираючись двічі на рік (1 січня і 1 жовтня), обирала старшину, затверджувала плани походів, вирішувала питання стосунків з зарубіжними країнами, розподілу землі тощо.

Поступово формується козацька адміністрація – військовий суддя, військовий отаман, хорунжий, гармаш, полковник, писар, осавула та ін. Контроль за їхньою діяльністю здійснювала козацька рада.

Своєрідною у Запорізькій Січі була правова система. На відміну від усієї території України, де діяли Литовський статут, Магдебурзьке право, укази королівської влади і навіть “Руська правда”, у Січі найважливішу роль грало власне козацьке право. Воно являло собою сукупність правових звичаїв, які сформувались у сфері козацьких суспільних стосунків. Це право було неписаним, оскільки козаки вважали, що будь-які писані закони так чи інакше обмежать їхню волю.

Козацьке право фіксувало стан стосунків, які вже склалися, затверджувало військово-адміністративну організацію, порядок землекористування, кваліфікувало види злочинів, покарань і т. ін. Отож є всі підстави говорити про досить яскраво виражену форму державності, до того ж державності з усіма ознаками демократичної республіки: фактична рівність козаків, відсутність кріпосного права і феодалної власності на землю. Важливим об'єднуючим чинником було переплетіння волелюбних і релігійних настроїв козацтва. Захист православної віри слугував потужною ідеологічною основою життя Запоріжжя. Разом із тим не можна не зазначити і внутрішньополітичних суперечностей – майнова нерівність, соціальне розшарування, конфронтаційні настрої. При цьому козацька державність мала цілий шерег особливостей, які не дали Запорізькій Січі можливості стати повноцінною державою. Передусім підвалини її створення були скоріше моральні, ніж етнічні. Сюди ж слід віднести нечітку визначеність території. Окрім цього, основною, якщо не єдиною функцією Запорізької Січі як державного утворення була військова конфронтація. А питанням внутрішнього

устрою – фінансовій системі, освіті, інфраструктурі, будівництву міст тощо – уваги практично не приділялося.

Навіть будучи перехідною формою від професійної общини до повноцінної держави, Запорізька Січ, проте, відіграла найвизначнішу роль у процесі українського державного будівництва, її існування ознаменувало собою наступний після Галицько-волинського князівства етап поступового формування української етнічної держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мицик Ю.А. Як козаки воювали. – К, 1985. – 304 с.
2. Грабовський С. та ін. Нариси з історії українського державотворення / С. Грабовський, С. Ставрояні, Л. Шкляр. – К.:Генега – 608 с.
3. Наливайко Д.С. Козацька християнська республіка/ – К.:Дніпро, 1992. –495 с.

КЛЫКОВ ВЯЧЕСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ

Тополенко Л.С., студентка групи Т 1/4

Науковий керівник: асистент Домбровська Л.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Звання: Народный Художник России (с 1999 г.) Академик Международной Славянской Академии. Награды: Заслуженный деятель искусств РФ Лауреат премии “Аграрная элита России” (2002 г.) Лауреат национальной премии Андрея Первозванного Орден Святого Даниила Московского II степени Лауреат Государственной премии РСФСР им. И.Е. Репина (1989 г.) Золотая медаль Академии художеств СССР (1988 г.) Лауреат Государственной премии СССР (1978 г.) Гран-при международной выставки скульптуры в Любляне (1978 г.) Общественная деятельность Президент Международного Фонда славянской письменности и культуры (с 1989 г.) Глава Всероссийского Соборного движения (с 1995 г.) Сопредседатель НПСР Глава Курского землячества в г. Москве (с 1998 г.)

Биография: Вячеслав Михайлович родился в селе Мармыжи Курской области 19 октября 1939 в крестьянской семье. Окончил Московский художественный институт имени В.И.Сурикова (1968) по специальности скульптор – монументалист. Получил известность скульптурным оформлением Центрального детского музыкального театра (1979) и фигурой “бога торговли” Меркурия у Центра международной торговли (1980). Почти все его произведения завершаются в виде бронзовых отливок с четким, обобщенным силуэтом. Стандарты официального монументализма “сурового стиля” вытесняются в них “карнавально” – игровым началом (декор детского театра, ряд станковых работ 1970-х – начала 1980-х годов), а в 1980-е годы – национально-романтическим пафосом. Он всей душой болел за Россию, всегда оставался человеком неукротимой энергии и воли, когда речь заходила о

русском народе, России. Все его деятельность, и творческая, и общественная, была актом духовного сражения. “Главное – не уступить в духе!” – неизменно повторял Вячеслав Михайлович.

Умер Вячеслав Михайлович 2 июня 2006 года в Москве. А 19 октября 2007 года, в день его рождения, на Родине, в городе Курске, открыт памятник великому Мастеру. Именем Вячеслава Клыкова назван проспект в Северо-западном микрорайоне Курска, где и установлен памятник. Его автор – молодой и талантливый скульптор Андрей Вячеславович Клыков. «Открытие памятника отцу, для меня – важное и святое дело. Идея памятника родилась легко, это любимая поза отца после работы. За годы своей творческой деятельности Вячеслав Михайлович создал более 200 скульптурных произведений. Среди его работ памятники Н.М.Рубцову в Тотьме, К.Н.Батюшкову в Вологде, Сергию Радонежскому в Радонеже, великой княгине Елизавете Федоровне в Москве, протопопу Аввакуму в селе Григорове. Нижегородской области, Кириллу и Мефодию в Москве, Владимиру Святому в Херсонесе, И.А.Бунину в Орле, маршалу Г.К.Жукову в Москве, Николаю II в селе Тайнинском и Подольске, Петру I в Липецке, Илье Муромцу в Муроме, Александру Невскому в Курске.

Памятник Преподобному Сергию Радонежскому

Почти рядом с храмом Преображения в 1988 году установлен памятный скульптурный знак из белого мрамора Сергию Радонежскому, выполненный скульптором В.М.Клыковым и архитектором Р.И. Семерджиевым. Производит он незабываемое впечатление. Высокий монах в рясе благословляет мальчонку как бы наставляя его на добрые дела. У подножия лежит камень с надписью: “Сергию Радонежскому благодарная Россия”.

Памятник св. Серафиму Саровскому

В 1991 году известный скульптор Вячеслав Клыков изготовил и подарил городу (Саров) памятник преподобному Серафиму Саровскому, изображенный молящимся на камне. Монумент установили в районе Дальней пустыньки, в лесу. Городские власти помогли благоустроить это место. Подлинный камень Серафима Саровского до нашего времени не сохранился. Сохранились только его осколки, почитающиеся как святыни. А сам камень был разбит после смерти Серафима, и наиболее крупные куски его были перевезены в Дивеево. Мелкие куски были также разобраны богомольцами. Использовались камни следующим образом: на них лили воду, когда она стекала с камня, её собирали и пили. Камень, лежащий сейчас у дороги из Сарова на Протяжку, – уже третий по счёту на этом месте.

Памятник князю Владимиру в Севастополе

В 1993 году известный российский скульптор Вячеслав Клыков подарил нашему городу одну из своих работ - памятник Святому равноапостольному великому князю киевскому Владимиру. Памятник был установлен в 1994 г. не у ворот Херсонесского заповедника, как год назад, не на его территории, а как бы по пути к нему – на Девичьей горке (пересечение улиц Ерошенко, Древней, Дм.Ульянова). Общая высота памятника – 5,2 м; высота скульптуры – 3,2 м. Памятник сооружен на средства гражданина России Алексея Ивановича

Жидкова, президента корпорации “Петролиум Москоу”, вице-президента Славянского экономического союза. Благоустройство прилегающей территории выполнено по проекту архитекторов Шеффера А.Л., Баглея А.И. Всякое дыхание да хвалит Господа!

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Томашевський С.Я. Знаменитые люди России – Москва, 2007.
- 2.Антонович Н.Ф. История

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ “БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК”	
Горбач С.О. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ОБЛІКУ ДОХОДІВ	4
Латій А.П. ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	5
Яцків Л.Г. КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	7
Жорняк М.І. РОЛЬ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ	9
Пелипканич І.В. ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	11
Калузіна К.А. ОБЛІК І АУДИТ НАРАХУВАННЯ І СПЛАТИ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ	13
Крепняк Г.В. ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ ДОХОДІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	14
Бабійчук О.В. ОБЛІК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У І АУДИТУ ІНШИХ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	16
Побережнюк Г.О. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	18
Хлинова Ю.Д. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ	19
Гайдай О.А. РОЗКРИТТЯ У ЗВІТНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	21
Панчук В.С. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ	23
Спасенко О.В. УНІФІКАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ (СТАНДАРТІВ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДО ВИМОГ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	25
Гаркуша Ю.В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	27
Голяк Ю.В. ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	29
Скнар Л.В. ІНФЛЯЦІЙНІ РИЗИКИ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРОВИРОБНИКА	31
Нікітіна Р.Є. ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ	33
Яцюк Н.Л. ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ	35
Плутенко Л.О. ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ	37

Чебан А.О. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ	38
Болгарина О.В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	39
Боєва О.В. МОДЕРНІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	41
Голота І.М. ОБЛІК ДОХОДІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	43
Голота І.М. РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	46
Дубачінська І.А. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ, ТОВАРІВ, РОБІТ, ПОСЛУГ	49
Дюміна С.С. НЕДОЛІКИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	51
Щербина Ю.О. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У СТОВ “ЖОВТНЕВЕ” БЕРЕЗНЕГУВАТСЬКОГО РАЙОНУ	53
Солдатюк П.Ю. МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ І МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ: СУТНІСТЬ І СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ	55
Грицевська О.А. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	57
Шевченко І.В. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	59
Норова І.С. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ	61
Кореновська Ю.Д. ОБЛІК ДОХОДІВ СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	63
Двойнісюк Т.В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	65
Ноздріна Ю.В. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У ПОРІВНЯННІ З П(С)БО 7 “ОСНОВНІ ЗАСОБИ”	67
Степанова В.П. ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ	69
Венгер А.О. РОЛЬ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ	71
СЕКЦІЯ “ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І АУДИТ”	
Алупой Т.А. ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА	74
Кулішова Н.В. КРЕТЕРІАЛЬНІ ОЗНАКИ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	76
Голяк Ю.В. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	78
Гришук Ю.О. ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	80
Хіврич О.М. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА	82

<i>Дудник М.М.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДНОСТІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	83
<i>Зайченко Н.В.</i> ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ	85
<i>Горбатюк Г.І.</i> ФІНАНСОВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	87
<i>Владечак Т.В.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	89
<i>Філатова О.А.</i> ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ	91
<i>Кондюк К.Ф.</i> АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	93
<i>Гайдай О.А.</i> АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ БАШТАНСЬКОГО РАЙОНУ	94
<i>Кривошеєв О.В.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	96
<i>Раджапова К.Р.</i> АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ	98
<i>Умриш Т.</i> МОНІТОРИНГ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	100
<i>Коржинський І.Г.</i> НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	102
<i>Гаркуша Ю.В.</i> ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ	103
<i>Бзова А.В.</i> АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	105
<i>Дорох Є.Г.</i> ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ФОРМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	108
<i>Скоробагата В.О.</i> НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ЯК ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	110
<i>Спасенко О.В.</i> ДІАГНОСТИКА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	112
<i>Грицевська К.О.</i> ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	114
<i>Воробйова Т.С.</i> ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	116
<i>Федоровська А.А.</i> СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ	118
<i>Шумов Д.С.</i> УПРАВЛІННЯ ЗАТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	119
<i>Скоробагата В.О.</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА	121
<i>Тирсенко А.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	123
<i>Журба Т.В.</i> МЕТОДИКА ОЦІНКИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА	125
<i>Логунова В.Є.</i> ПРОБЛЕМИ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ АУДИТУ В УКРАЇНІ	126

<i>Касарига В.Е.</i> НАЙСУТТЄВІШІ ПРОБЛЕМИ АУДИТУ В УКРАЇНІ	128
<i>Носов М.В.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	130
<i>Гриб В.В.</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОГО РИЗИКУ	132
<i>Болгарина О.В.</i> СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	133
<i>Скоробагата В.О.</i> КОНТРОЛІНГ ЯК КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	135
<i>Гриб В.В.</i> ІННОВАЦІЇ У ВАЛЮТНОМУ КОНТРОЛІ: ПРЯМІ ТА МУЛЬТИПЛІКАТИВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ	137
<i>Касарига В.Е.</i> ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	139
<i>Заверюха В.С.</i> СИСТЕМА КОНТРОЛІНГУ І СУЧАСНИЙ БІЗНЕС	141
<i>Носов М.В.</i> МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ТА РЕВІЗІЇ ОПЕРАЦІЙ З ЗАПАСАМИ	143
<i>Тирсенко А.В.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА ХЛІБОПРИЙМАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	145
СЕКЦІЯ “ФІНАНСИ”	
<i>Юрченко С.Г.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ	147
<i>Хоменко А.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ЦІНОУТВОРЕННЯ ПРИ РОЗРАХУНКАХ З ПОКУПЦІЯМИ	149
<i>Нікітіна Р.Є.</i> ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛОГІСТИКИ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	151
<i>Різун Л.О.</i> ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	153
<i>Побережнюк Г.О.</i> ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	155
<i>Богата І.І.</i> УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНОЮ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В УМОВАХ КРИЗИ	157
<i>Попова О.В.</i> НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	158
<i>Радько Д.А.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ	161
<i>Попович Н.С.</i> ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ІСНУВАННЯ МОНЕТИ 25 ЦЕНТІВ США	163
<i>Ганжа В.В.</i> КОЛЕКЦІОНУВАННЯ МОНЕТ ЯК СПОСІБ ІНВЕСТУВАННЯ	165
<i>Збарська І.В.</i> РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ	167

Кореновська Ю.Д. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	169
Кулик Т.В. ЩОДО СУТНОСТІ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВ	171
Луцюк Н.І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЩОДО СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ	173
Нечаснюк Т.М. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАМОВНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ	175
Роша І.Л. ЩОДО СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	177
Копач І.С. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМНИЦТВА	179
Оруджева Т.М. БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	180
Солончук І.О. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	182
Яковенко І.А. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	184
Резніченко Ю.С. СУТНІСТЬ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА	186
Ананійчук Ю.В. ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	188
Дубачінська І.А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	190
Степанова В.П. СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ	192
Щербина Ю.О. ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	194
Ноздріна Ю.В. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ	196
Венге А.О. ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	198
Зарванська Г.В. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	200
Криклива А.С. ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ У ФІНАНСУВАННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	202
Мулява Д.Г. СУТНІСТЬ І СКЛАД КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ	204
Маковецько І.Е. ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ДЛЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	206
Кіц Д.О. ЛІЗИНГОВЕ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ	208
Дюміна С.С. НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	210
Шевченко І.В. ПОРЯДОК РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА	212
Кононенко Л.В. СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	214
Марченко О.В. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА РЕАЛІЗАЦІЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	216

Панченко Д.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	218
Сало В.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	219
Полівода К.І. РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ І РОЗВИТКУ	221
Алтухова М.С. ВПЛИВ ДОХОДУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	222
Борисова І.Ю. ОРГАНІЗАЦІЯ ОРГАНІЧНОГО ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ДОМАНІВСЬКОГО РАЙОНУ	223
Бузник О.В. ОРГАНІЗАЦІЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	225
Висоцька Ю.В. ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛ ТА ОБЛІК ПРИБУТКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	227
Зінченко А.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	229
Наливайко Я.С. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	231
Панасюк О.В. ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	233
Станкевич О.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА НА ПСП “СОНЯЧНА ДОЛИНА” ВОЗНЕСЕНСЬКОГО РАЙОНУ	234
Сідлак Н.А. ПРОМИСЛОВЕ ОВОЧІВНИЦТВО: МОНІТОРИНГ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ	236
Янішевська Ю.В. НЕОБХІДНІСТЬ І СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	239
Медведєва О.О. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	241
Бурдейна Ю.А. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	242
Станкевич О.В. ГАРМОНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ МСФЗ	244
Юрченко Ю.О. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	246
Дуда Н.О. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	248
Мілейко Є.С. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	250
Владечак Т.В. ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ	252
Вишенська Л.М. УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	254

Зайченко Н.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА	256
Багріна М.О. ВПЛИВ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	258
Демченко Т.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	260
Раджапова К.Р. ВПЛИВ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ	261
Зайченко Н.В. СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	263
Пащенко Л.А. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОГРАМ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	265
Синицька К.О. ОСОБЛИВОСТІ ПІЛЬГОВОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	267
Пащенко Л.А. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ	269
Щенко Н.В. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА 2013 РІК	271
Щенко Н.В. ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РИНКОМ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ	273
Сулова А.Ю. ОСОБЛИВОСТІ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	275
Чебанова І.Д. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ	277
Гондель Т.В. РОЗВИТОК ФОНДОВОЇ БІРЖІ В УКРАЇНІ	279
Гондель Т.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	281
Рибка І.С. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ – СТИМУЛ ДО КРАЩОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	283
Приймачук В.О. НАКОПИЧУВАЛЬНА ПЕНСІЙНА СИСТЕМА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН	285
Юрченко Ю.О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА	287
Дуляк О.О. РИНОК ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ	289
Горбатюк Г.І. СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ СРІБЛА І ЗОЛОТА В УКРАЇНІ	291
Попейчук Г.В. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	293
Раджапова К.Р. РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	295
Вишенська Л.М. РИНОК ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	297
Владечак Т.В. ГРОШОВИЙ РИНОК В УКРАЇНІ	299
Багріна М.О. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ	301
Ганжа В.В. ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	303

<i>Збарська І.В.</i> ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	305
<i>Гриник О.О.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРО БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	307
<i>Туз О.К.</i> ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЯК ОБ'ЄКТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	309
<i>Дюміна С.С.</i> РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ	311
<i>Ходикіна А.А.</i> ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	313
<i>Неграй О.В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ОСНОВІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ	315
<i>Мужеляк О.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	317
<i>Шевченко І.В.</i> РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ	319
<i>Асмолова Т.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	321
<i>Кузнецова В.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ І ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	323
СЕКЦІЯ “ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ”	
<i>Бурковська А.І.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	325
<i>Малиновська І.О.</i> МЕХАНІЗМ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ В УКРАЇНІ, ЇХ ПЕРЕВАГИ	327
<i>Чернявська С.С.</i> ОСОБИСТІ СЕЛЯНСЬКІ ГОСПОДАРСТВА	329
<i>Фінько А.В.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ	331
<i>Мірошниченко І.В.</i> ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ	333
<i>Кем А.В.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	335
<i>Чала А.О.</i> ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ АПК	337
<i>Трубило О.О.</i> РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АПК	339
<i>Давід І.С.</i> КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	341
<i>Мінєєва В.В.</i> ФІНАНСУВАННЯ ТА КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	343

СЕКЦІЯ “ЄВРОПЕЙСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТНЄ”	
ПІДСЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ”	
<i>Бурковська А.І.</i> СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ	346
<i>Фінько А.В.</i> ДИТЯЧА АГРЕСИВНІСТЬ	348
<i>Чернявська С.С.</i> ДЕМОГРАФІЧНА КРИЗА В УКРАЇНІ	350
<i>Чала А.О.</i> ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА ЛЮДЕЙ	352
<i>Трубило О.О.</i> ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ	354
<i>Мірошниченко І.В.</i> ПРОЯВИ РАСОВОЇ НЕТЕРПИМОСТІ	356
<i>Кем А.В.</i> ВПЛИВ ОНЛАЙН ІГОР НА СУЧАСНУ МОЛОДЬ	358
<i>Груздова Є.О.</i> СВОБОДА ЯК СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ	360
<i>Годорожа Т.О.</i> ПІДЛІТКОВИЙ СУЇЦИД	362
<i>Куліш О.А.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ТА ЕКОНОМІЧНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ МОЛОДІ	364
<i>Руденко О.Р.</i> ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ	366
<i>Човага С.В.</i> СОЦІАЛЬНА СТРАТИФІКАЦІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СВІТУ	368
СЕКЦІЯ “ЄВРОПЕЙСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТНЄ”	
ПІДСЕКЦІЯ “ФІЛОСОФСЬКА І СОЦІАЛЬНА ДУМКА: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ”	
<i>Алексєєва Ю.І.</i> “ДАУНШИФТІНГ” ЯК НОВА ТЕНДЕНЦІЯ ТРУДОВОЇ ПОВЕДІНКИ	370
<i>Байдаченко Т.В.</i> СОЦІОЛОГІЯ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ НАУК	372
<i>Баришник Л.С.</i> АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ	374
<i>Брижатова В.В.</i> ПОБУДОВА КАР’ЄРИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	376
<i>Глух Г.О.</i> СУЧАСНА СІМ’Я ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ	378
<i>Задорожнюк О.</i> КОМУНІКАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА СУСПІЛЬСТВА	380
<i>Коваль О.М.</i> ОСОБИСТІСТЬ ЯК ОБ’ЄКТ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН	382
<i>Козаченко А.Ю.</i> СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ	384
<i>Кореновська Т.О.</i> ПРОБЛЕМА “СХІД-ЗАХІД” У ФІЛОСОФІЇ ТА КУЛЬТОРОЛОГІЇ	386
<i>Корнієнко Н.</i> ПОНЯТТЯ ФЕНОМЕНУ РЕЛІГІЇ	388
<i>Кочерко О.</i> ЩАСТЯ ЛЮДИНИ У ФІЛОСОФСЬКИХ РОЗДУМАХ	390
<i>Ланко О.С.</i> ФІЛОСОФСЬКЕ ВИЗНАЧЕННЯ “ДОЛІ” КРІЗЬ ПРИЗМУ ПСИХОЛОГІЇ	392

<i>Левченко О.Я.</i> КОХАННЯ, ЯК СЕНС ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ	394
<i>Марченко Н.</i> РОЛЬ І МІСЦЕ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ	396
<i>Машевська Я.В.</i> МЕДИТАЦІЯ ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ СТАРОІНДІЙСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ	399
<i>Мейдер Н.</i> ПАЛІННЯ, ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА В СУСПІЛЬСТВІ	401
<i>Мисько С.</i> ВПЛИВ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ НА ЛЮДСЬКУ СІДОМІСТЬ	403
<i>Морошук Г.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНФЛІКТУ В СОЦІОЛОГІЇ	405
<i>Новицька Т.В.</i> ЛЮДСЬКА ДУХОВНІСТЬ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	407
<i>Скрипник М.Б.</i> НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ НОВНЄВРОПЕЙСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ	408
<i>Солонинка М.</i> ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ОСОБИСТОСТІ	410
<i>Ушкаренко А.В.</i> ПРИРОДА СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ	412
<i>Шахраюк К.</i> ДУХОВНИЙ СТАН СУСПІЛЬСТВА І РОЛЬ ОСВІТИ В НЬОМУ	414
<i>Януш М.В.</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА	417
СЕКЦІЯ “ЄВРОПЕЙСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТНЄ”	
ПІДСЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА”	
<i>Наумова А.Ю.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	419
<i>Гайдай О.А.</i> ЕКОЛОГІЧНІ ІНДИКАТОРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	421
<i>Дорох Є.Г.</i> ОЗООНОВИЙ ШАР АТМОСФЕРИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ ОБ’ЄКТ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ	423
<i>Філатова О.А.</i> СУТНІСТЬ ЗЕЛЕНОГО БІЗНЕСУ ТА ЙОГО СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ	425
<i>Гуменюк В.О.</i> СТАНОВЛЕННЯ ІДЕЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	427
<i>Голяк Ю.В.</i> ЗАБРУДНЕННЯ ВОДИ ЯК ОДНА ІЗ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ЛЮДСТВА	429
<i>Кривошеєв О.В.</i> КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ	431
<i>Нікітіна Р.Є.</i> ОПУСТЕЛЮВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ КЛІМАТИЧНИХ МЕТАМОРФОЗ	433
<i>Панчук В.С.</i> ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ СВІТОВОГО ОКЕАНУ	435
<i>Романчик М.В.</i> ВИХОВАННЯ, ЯК СОЦІОЛОГІЧНА КАТЕГОРІЯ	437
<i>Каючкіна К.А.</i> СОЦІОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДОЇ СІМ’Ї	439
<i>Куліш О.А.</i> ТЕОРІЯ “ДОВГИХ ХВИЛЬ” В ЕКОНОМІЦІ М.Д. КОНДРАТЬЄВА	441
<i>Ботнар І.</i> РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	443

СЕКЦІЯ “ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ”	
<i>Бурковська А.І.</i> СИСТЕМА “ГРІД”	446
<i>Густей І.В., Кисельов І.О.</i> РОЗУМНЕ МІСТО	448
<i>Носов М.В.</i> КІБЕРЗЛОЧИНІСТЬ ПРИЙШЛА, ЩОБ ЗАЛИШИТИСЬ	450
<i>Романчик М.В.</i> ГНУЧКИЙ ПАПЕРОВИЙ КОМП'ЮТЕР	451
<i>Тимошенко А.А.</i> ДОСЯГНЕННЯ СИСТЕМИ WATSON IBM ЗА 2012-2013 РОКИ. ПЕРСПЕКТИВИ НА МАЙБУТНЄ	453
<i>Школяр А.М.</i> НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ВІД MICROSOFT	455
<i>Кучинська Ю.О.</i> АНАЛІЗ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ АПК	457
<i>Телятинська О.М.</i> СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОРАДЧОЇ СЛУЖБИ АПК	459
<i>Алупой Т.А.</i> ІСТОРІЯ ТА РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО ЦИФРОВОГО ПІДПИСУ В СВІТ	461
<i>Кулішова Н.В.</i> БОРОТЬБА З ПІРАТСТВОМ В СФЕРІ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В США	463
<i>Малиновська І.О.</i> РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ	465
<i>Демченко К.О., Гнатовський О.О.</i> РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ТВАРИННИЦЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ	467
<i>Плаксін О.М., Угарінко Н.В.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	469
<i>Вербицький В.М.</i> КІБЕРЗЛОЧИНІСТЬ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА РОЗВИТОК	471
<i>Сириця І.С.</i> ВИКОРИСТАННЯ НАНОТЕХНОЛОГІЙ В ЕЛЕКТРОНІЦІ	473
<i>Хрипливий В.Ю.</i> НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗЕМЛЕРОБСТВІ	475
<i>Асмолова Т.В.</i> ПЛАТФОРМА “1С” 8.2 : НОВЕ ПОКОЛІННЯ	477
<i>Венгер А.О.</i> ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЛАТФОРМ ПРОГРАМ “1С: БУХГАЛТЕРІЯ” ТА “ПАРУС – БУХГАЛТЕРІЯ”	479
<i>Криклива А.С.</i> ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ “1С: ПІДПРИЄМСТВО”	481
<i>Лопушанська Н.М.</i> ВИКОРИСТАННЯ ПП “1С: ПІДПРИЄМСТВО 8.2” ДЛЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	483
<i>Мулява Д.Г.</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ “1С” В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	485
<i>Нікітін А.М.</i> МАЙЖЕ ЯК ЛЮДИНА	487
<i>Степанова В.П.</i> СЕРТИФІКАЦІЯ ВІД ФІРМИ “1С”	489
<i>Дубачінська І.А.</i> СУЧАСНИЙ СТАН АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	491
<i>Кіц Д.О.</i> ФОРМУВАННЯ І ПОДАЧА РЕГЛАМЕНТОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ В КОНТРОЛЮЮЧІ ОРГАНИ В ЕЛЕКТРОННОМУ ВИГЛЯДІ	493

СЕКЦІЯ “УКРАЇНОЗНАВСТВО”	
<i>Бадах А.Ю.</i> ЕТИКА ДІЛОВИХ ВІДНОСИН В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ	495
<i>Власюк І.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ	497
<i>Гавриленко О.М.</i> ОМАР ХАЙЯМ ТА ІСЛАМ	499
<i>Стойкова К.М.</i> ОЛЬВІЯ – ОЗНАЧАЄ ЩАСЛИВА	501
<i>Халевицька А.О.</i> ВІЙСЬКОВО-АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧІ	502
<i>Тополенко Л.С.</i> КЛЫКОВ ВЯЧЕСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ	504

Наукове видання

**Матеріали 26-ї студентської
науково-теоретичної конференції**

м. Миколаїв, 18-20 березня 2013 р.

Технічний редактор: І.В. Ксьонжик

Комп'ютерна верстка: Ю.В. Антонович

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк. 7,8

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. П. Комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.